

APPARATUS
MEDICAMINVM

TAM SIMPLICIVM

QVAM

PRAEPARATORVM ET COMPOSITORVM

IN

PRAXEOS ADIVMENTVM

CONSIDERATVS.

VOLV MEN PRIMVM.

A V C T O R E

IO. ANDREA MURRAY D.

MEDICINAE ET BOTANICES IN ACADEMIA R. GOT-
TING. PROFESSORE PVBL. ORD. HORTI R. BOTAN.
PRAEFECTO R. ACAD. SCIENT. GOTTING. ET STOCK-
HOLM. VTI ET SOCIETATVM OECONOM. BER-
NENS. ET CELLENS. MEMBRO.

GOTTINGAE

Apud JOANN. CHRIST. DIETERICH

1776.

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO
G V S T A V O III.

S V E C O R V M G O T H O R V M
V A N D A L O R V M Q V E

R E G I

C E T.

A M O R I P A T R I A E D E C O R I

E T

E X E M P L O G E N T I V M

Populi, quibus praees, prout in *TE*
Regem sapientem, iustum, mitem,
rerum gestarum magnitudine et numero
sanctum, adorant, unde communem, quous-
que nominis sacratissimi *TVI* gloria per-
tingat, admirationem et venerationem.
TIBI conciliasti: ita litterae earumque
cultores *TVO* sub sceptro ea tutela lae-
tantur, quae principem arguit non fa-
uentem modo litteris, sed intimo earum
sensu et cultu sollertissimo imbutum. Non

indignum maiestate ducis, litteratorum
conuentibus crebro interesse, horum ser-
mones patienter et indulgenter exaudire,
quaestionibus eosdem et plausu ad aemu-
lationem et spem excitare, et Ipso TVO
acerrimo iudicio doctiores reddere. Hanc
felicitem buncque honorem Academiae
Scientiarum, TE Protectore, illustrissimae
vel inde praecipue videris TE impertire
voluisse, ut, quum varietatem insignem
disciplinarum commendatam sibi habeat,
membris quoque instructa multiplicis digni-
ta-

tatum gradus, constaret inter omnes, nullum esse scientiarum genus, cuius incrementis non delecteris, nullique, cuiuscunque officii vel ordinis sit, homini, modo de re publica bene mereri annitatur, aditum ad indulgentiae TVAE sinum esse interseptum.

Patere igitur, DIVE GVSTAVE, ut ego, qui, FRIDERICO et mitissimo Regum, PARENTE TVO, gentis TVAE fata regentibus, in Suecia beatam quondam vitam degi, et cui, reui-

senti ante paucos annos, instar hospitis,
patriam, venerabundae pietatis osculo
tangere purpuram TVAM contigit,
TIBI, hoc, utut exiguum, venerationis
TIBI deuotissimae monimentum offeram,
quod si quid pretii habeat, id a veri stu-
dio repetit. Eadem enim soles clementia
eorum conamina, qui TVIS in terris
orti apud exteros Sueci nomine se dignos
praestare gestiunt, excipere et fouere, qua
augusta. TVA mens ciues oculis TVIS
subiectos beat.

PRÆFATIO.

Si absque accurata morborum cognitione medicus ne cogitari quidem possit: non minor certe, ut felix in praxi medica successus contingat, exactae medicaminum notitiae est necessitas. Hinc tot de materia, ut solet dici, medica conscripti libri, tot numerosorum voluminum series, ut, si quis in arte nostra rudis, vel eandem a limine modo salutans, quin vnice HERMANNI, GEOFFROY, ALSTONI ex pluribus tomis conflata opera vel amplum POMETI, HILLII similiumque volumen conspiciat, eorundemque vel formam vel molem metiatur, stupeat impensis eidem laboribus, monstrato autem illi toto singularium librorum, quin breuiariorum academicarum medicamentorum prosequentium, apparatu, discedat attonitus nihilque in hocce agro superesse, quod colat, persuasus. Equidem detestor illorum morem, qui aliorum existimationem, propriae velificantes, arrodunt, hic errores latentes

P R A E F A T I O.

malitiose in lucem producant, ibi lacunas defectusque relictos morose reprehendunt, et aliorum humeris infilientes, fauni ringentis instar, cachinnos edunt. Ingenuus contra ea fateor in libro, quem mihi concinnandum sumsi, insignia praecedentium studiorum meritis me debere, et multa eorum esse, quae opus ad id fastigium perfectionis euexerunt, ad quod pro temporum ratione et scopo, quem auctor quilibet sibi praefixerat, potuerint. Ast ita omnia haecenus de medicamentorum natura esse pertractata et exantlata, ut nihil in effatis emendari, nihil praeter rem et occasionem prolatum dici possit, nihil denique vel ex propria penu vel recentioribus inuentis addi, iam dudum, de penitiori eorundem notitia sollicitus, dubitavi, ulteriusque diffusus sum, quum ante plures annos ipse operi manum iniicere inciperem.

Non mirum putabit, qui in horum aliquo momento defecisse auctores offenderit, aequior iudex, ad hunc campum dimetiendum non vnus disciplinae, sed plurium earundemque grauissimarum luce opus esse perpendens,
scien.

P R A E F A T I O.

scientiae naturalis, chemiae, praxeos medicae historiaeque artis, et accedere debere patientiam fere ferream in lustrandis observationibus et experimentis, ac iudicium subactum, nulli sectae vel opinioni addictum, in iisdem diiudicandis.

Quae quum sint eiusmodi, ut, qui in singulari quodam medicamento trutinando circa haec omnia sollerter versati fuerint, sicuti **TRALLESIVS** in Opio, **MEYERVS** in Calce, **GIRARDI** in Vva vrsi, **LETT SOMVS** in Thea, **HARTIVS** in Zinco, plausu communi excipiantur, quin qui particulam modo virtutum medicamenti cuiusdam vltius stabiliendam vel nouam detegendam duxerunt, honorifica commemoratione celebrentur: quanto difficilius erit in omnibus, quotquot vel iure suo vel opinione tantummodo remedii titulo condecorata sint, singulorum desideriiis votoque satisfacere!

Copia potius medicaminum quam inopia laborare pharmacopolia, vetus querela est eaque merita. Insignis numerus a Graecis ad
Ara-

P R A E F A T I O.

Arabes et ab hisce ad nos, variis additis, promauit. Auētæ sensim diuitiæ pyxide nautica, quæ viam ad remotissimas terræ regiones monstrauit, et magna copia aromatum, balsamorum, resinarum, gummi specierum, radicum, corticum, lignorum rel. nobis prospexit. Chemia vterius culta multa alia subministravit. Nostrique præcipue sæculi meritum est, quod ad indigenorum naturæ productorum sollertius attenderit. Medicaminum numerus quantum recentiorum industria adauētus fuerit, vel comparatis vnice notissimis b. VOGELII (a. 1758. edit.) et ill. SPIELMANNI (a. 1774.) libris, inter quos vix sedecim annorum intercapedo intercedit, euincitur. Hisce si varia adhuc notatu digniora adicienda videantur, adscribas id velim humanæ mentis infirmitati, cui numerosis obiectis circumfusæ quaedam facile sese subtrahunt, vel et eiusdem noua in dies detegendi sagacitati. Quis vero sanioris iudicii negabit in vbertate ista pharmacopoliorum multa exstare, quæ subigi ab humoribus non possunt, alia inertia virtuteque omni cassâ, alia superflua, vtpote eiusdem cum aliis virtutis; quæ ipsa tam de
fim-

P R A E F A T I O.

simplicibus quam praeparatis compositisque valent. Sed in recensu suppellectilis medicae vitio haec ipsa abundantia caret, nisi quis ad selectum medicaminum, in singulari regione collegii medicorum auctoritate probatum, in quo Britanni, Succi, Dani plurimum operae sibi sumere, restringere sermonem pro lege habeat. Ceterum mirifice iudicia de pretio remediorum variant. Multa quoque ideo commemoranda, ut alios de inertia moneamus, ne praeiudicio auctoritatis occaecati tempus sub decursum morbi perdant, et alia efficaciora praebendi occasione praecludantur. Alia multa, etsi sola non usurpentur, ob miscelam tamen, quam ingrediuntur, attingenda. Venena omnino huius loci sunt, quippe quum medicum non solum scire, quae profint, sed quae noceant, deceat; et desit veneni nomen terribile esse.

Historica medicamentorum simplicium cognitio, quae basis est reliquorum omnium, quae de medicamento scitu sunt necessaria, valde incerta fuit, donec ill. A LINNÉ (*Mat. med. a. 1749.*) eadem immortaliter merito ad species

P R A E F A T I O.

cies suas referret. Quam necesse vero fuerit, in hocce scrutinio pergere, tam nouis luminibus, quae de origine quorundam recentius affulserunt, vt Ichthyocollae, Ialappae, Spigeliae alterius, Ipecacuanhae, Theae viridis, Rhei, Polygalae, Sanguinis draconis, terrae Catechu, quam dubiis, quae adhuc de quibusdam obtinent, edocemur. Nam post tot cum remotissimis regionibus commercia, post tot itinera a scitis hominibus instituta, a quibusnam plantis semen Santonici, Oleum Caieput, Myrrha, Gummi ammoniacum, Faba Pichurim, rel. desumantur, et quid Tutia praecise sit, ignoramus. Ita et multa adhuc momenta de istis artis adminiculis nos latent, quibus haud pauca simplicia opus habent, antequam vsui idonea sint. Non dudum est, quod veriora de Salis ammoniaci et Ichthyocollae natalibus rescuiimus: vtinam aequae esset explanata Boracis et Spermatis ceti historia. In hac institutionum de medicaminibus parte crederes, cl. GEOFFROY plurimum praestitisse; nam quis eo satisfieri in praeticis, seruo profitebitur? Vtne vero dicam, multa eum in medium protulisse, quae po-

P R A E F A T I O.

potius instar commentarii in historiam naturalem sunt, quam ad materiam medicam proprie spectant: moleste fero, quod fontes suos rarius significauerit, haud pauca aliter, quam curatius scrutinium postea explorauit. Quae vero varia culpa in eos iustius cadit, qui opus post mortem auctoris continuandum sibi sumserunt, quam eum ipsum. Eadem praeter necessitatem prolixitate peccarunt subinde ii, qui in chemica disquisitione medicamentorum defudarunt. In historica autem cuiuslibet eorum expositione requiro, vt, praemisso nomine pharmaceutico et systematico, talis speciei descriptio suppeditetur, qua ab affinibus dignosci possit; subiectis synonymis probatoribus; icone selecta; cum patria; et saepe quoque soli genio, quod insignem vim in mutandis stirpium viribus habet, exemplo Valerianae officinalis manifesto; et si qua cum alia specie similitudine arctius iungitur, et huius etsi apud medicos non vsitatae, notae, discriminis vtriusque causa, enumerentur. Porro character illius partis, quae in vsum vertitur, suggeratur; dein criteria, quibus medicamentum bonae notae a vitioso vel factitio discer-

P R A E F A T I O.

natur, recenseantur; tum fata, quae subiit colligendo, transmittendo et vsui adaptando; adiunctis, si quae adsint, praeparatis et compositis. Male haec ipsa, operosius acquisita, remedia, a multis auctioribus omittuntur, a qua labe doleo b. VOGELII compendium non liberum esse: quasi non ad materiae medicae doctrinam, sed ad pharmaciam essent referenda, quae tamen potius descriptione encheiresium similium, vt extractorum, conseruarum, aquarum destillatarum, sublimatorum rel. et ratione tam praeparationis et compositionis in vniuersum, quam singularum formularum expendenda, occupatur. Siquidem vero hi libri tanquam promptuarium omnium praesidiolorum, quae ad arcendos et sanandos morbos faciunt, considerandi, aegre feres, nihil de tartaro emetico, salibus, saponibus totque aliis, eorundemque multiplici egregia virtute, ibidem exponi; quum tamen horum vis ab ista corporum, a quibus conflantur, saepe insigniter discrepet, et miscela saepe emergant virtutes, quas in simplici medicina frustra quaeris.

P R A E F A T I O.

Ego ad species plantarum determinandas non dubitavi ill. A LINNÉ tam nomina quam descriptiones in fronte cuiusvis vegetabilis praefigere, utpote a quolibet intellecta et assensu plerorumque auctorata, sicque taedio peperi, quod prolixior in describendo dictio legentibus parere solet. Nulla quidem differentia specifica absque generis cognitione stabiliri potest: sed et huius characteres praemittere et amplum nimis fuisset, et superfluum, quum historia naturali praeparatos lectores supponam, non muta ista, quae ex libris discitur, sed viva et disertata, quae naturam ipsam doctorem habet. Synonyma adiunxi hinc inde proprio studio collecta, et scripta indicaui, ex quibus amplior stirpis notitia peti possit. Icones malui eas allegare, ut in libris dispersas, quas meo iudicio naturae convenientissimas cognoui, quam unico operi inhaerere, e. c. BLACKWELLIANO, quod stirpes nimis coarctatas saepe sistit, et in forma coloribusque insignia multis exemplis vitia committit. In locis natalibus non describendi *Species plant.* LINN. officio me vnice perfunctum esse, sed adduxisse multa ex propria multiplici lectione haud

P R A E F A T I O.

paucis documentis apparebit. Nomina pharmaceutica et ea notanda duxi, quae Anglis et Gallis peculiariora sunt. Amplius negotium, si quod in colligendo vel vsui adornando medicamen sibi vindicat, vt multa exotica huius census sunt, sollicite et fusius quam solet fieri, ex fontibus, quorsum itineraria in primis faciunt, indicaui. Praeparata et composita non ea modo adduxi, quae apud Germanos, qui Pharmacopoeae Wurtembergicae (cuius Editio vlt. a. 1771. praestat) praecipue rationem habent, et ad cuius normam Heluetica, Vindobonensis, Palatina, Argentoratensis in plerisque sunt concinnatae, vsui veniunt, sed et Londinensium et Edinburgensium thesauros pharmaceuticos vbiuis consului. Edinburgenses dum nomino, non vltimam (a. 1774.) editionem Pharmacopoeae eorundem intelligo, quam nonnisi post inceptum et longius iam prouectum opus legi, sed illa priorem, in qua et per reliquum operis studio deditaque opera subsistam, non conformitatis modo causa, sed et ideo quoniam prioris in libris practicis creberrima fit mentio, in nouissima autem tam in titulis medicaminum, quam praeparationis et mixtionum

P R A E F A T I O.

num ratione tantae mutationes obtinent, vt subdubitem, an assensum medicorum proximis hisce lustris sibi fit conciliatura. Danorum et Suecorum nouissimas Pharmacopoeas persequutus sum, et comparavi cum aliis, quoties in encheiresi vel connubiis prius sibi laudes vindicare credidi. Multis insuper locis inferui vel subiunxi miscelas, hinc inde in practi-
cis libris memoratas et experientia vel aucto-
rum vel aliorum medicorum, horum vestigiis incedentium, celebratas, etsi nondum in phar-
macopoeis iure ciuitatis condecorentur.

Et haec quidem ad historicam partem me-
dicamentorum attinent. Verum iniunctum
aliud auctori de materia medica libri graue of-
ficium, vt virtutes medicaminum expendat.
Multiplici ad illas detegendas incesse-
runt via. Posthabita illa varia, quae credulam antiqui-
tatem tenuit, qua vel ex figura, colore, du-
ritie similibusque aliis coniecerunt, cuiam
malo tollendo esset idoneum id, quod pro me-
dicina habuerunt; vel sideris cuiusdam influxu
opitulari labefactae corporis nostri parti hoc
vel illud sibi persuaferunt; vel instinctibus ani-

P R A E F A T I O.

mantium nimium dederunt; vel ex temperie varia medicaminum abditas vires hariolari an-nisi sunt: certius quibusdam longe adiu-men-tum afferre chemica analysi visa est. Nolo repetere, quae contra hocce criterium scite ab aliis monita sunt. Nec refellit dicta mira ista virtutum conuenientia, quas chymici ex analysi deduxisse se sustinent, cum iis, quas experientia manifestauit. Vereor enim, ne in hisce proferendis tacite ad experientiam potius, quam sua in laboratoriis tentamina, respexerint. Multa alia tamen ex chemia in materiam medicam redundant commoda. Huius ope eruimus miscelam abditam multorum medicaminum, cuius de mineralibus nominatim vix vlla exstitura notitia; discimus, quae-nam solui a corpore nostro possint, nec ne; et quibusnam menstruis subigenda sint, vt vim exferere desideratam queant; haec submini-strat artificium segregandi noxias partes et ita corpora compingendi, vt noua miscela effica-ciora fiant. — Pluris longe faciendum arbi-tror in enucleandis viribus abditis cognationis adiuumentum, quod de vegetabilibus praecipue valet. Nam etsi in combinandis stirpibus tam
quoad

P R A E F A T I O.

quoad genus quam ordines naturales saepe botanici differant, et supersint quaedam, quibus in naturali serie nullus aptus etiamnum locus possit assignari, ut comparantibus ROYENI, LINNEI, ADANSONI, SCOPOLI, OEDERI molimina liquet: plerisque tamen tantam natura similitudinem impressit, ut nihil opponi possit. Si quae vero discrimina virtutum in vno eodemque genere vel ordine locum habent, non tot eorum exempla existant, ut subsidium hocce in vniuersum reiiciendum putem. Saepe gradu modo differunt, saepe altera pars iners omni que vi orba, altera efficaci quin venenata. Id ad minimum cognationum scientia emolumentum affert, quod nouis experimentis ansam praebet, et cautiores observatores in iisdem subeundis reddat. — Quod idem de iudiciis ex solo stirpium petendis sentio; et de gustus olfactusque vario adminiculo.

Optimus vero virtutum medicaminum magister experimenta sunt, nec haec vnice in hominibus vel brutis instituta, sed etiam extra corpus viuum capta. Quis pretium istis ill. viroRUM REDI et TORTI cum anthelmin-

P R A E F A T I O.

ticis, PRINGLIJ cum antisepticis, LOBBIJ cum lithontripticis, WALLERIJ cum Cinnabari ad solubilitatem eius demonstrandam, ALEXANDRI cum nitro ad vim eius refrigerantem confirmandam, audet denegare? quippe quorum euentus eximie cum phaenomenis in corpore obuiis congruunt. Sit vero in hisce is caloris gradus, qui corpori humano naturalis est, menstruaque haud absimilia illis, quae corpori competunt. Simulque meminisse conuenit, haud parum vires mutari miscela liquorum primarum viarum aliorumque alluentium, multasque sufflaminari, antequam medicamen ad locum affectum perueniat.

Plus igitur tributum experimentis in animalibus brutis. Hisce prout multa noua in physiologicis detecta, vel vltius confirmata, ita horum ope haud minoris ponderis momenta de efficacia medicamentorum primum innotuerunt bene multa. Aptissima huic fini animalia habentur quadrupedia et aues, quoniam haec ipsa propius structura ad nostrum corpus accedunt. Dubiam vero fidem reddit diuersa multarum partium in hisce structura, defectus
alia-

P R A E F A T I O.

aliarum in nobis obuiarum, perfectior rursus quarundam in nonnullis brutorum speciebus indoles, et haud exiguus numerus phaenomenorum, quibus brutorum quidem corpora, non vero nostrum, patent. Sicuti vero structura et indole a nobis animalia discrepant, ita et euentus experimentorum cum remediis et venenis captorum differant, necesse videtur. Id quod et obseruationibus vltius confirmatur. Nempe bruta, quae magnitudine et pondere humanum corpus fere exaequant maiori saltim dosi medicamentorum quam homo, egent, cuius causa nisi fallor in minori sensilitatis et irritabilitatis gradu quaerenda. Multa homini innoxia labem inferunt animalibus; alia rursus nonnisi certis brutorum speciebus infesta sunt, et contraria vice quaedam impune a brutis ingeruntur, quae maxime homini deleteria existunt. Mirum adeo, quod tenerrima quaedam animalia acerbis variis sine damno idque haud inuita vescantur, quae fortiori, vt creditur, corpori humano veneno sunt. Id praeterea molestum est, quod bruta non possint distincte significare sensus et mutationes, quas ex ingestis percipiunt, et etiam si quaedam,

P R A E F A T I O.

vehementius affecta, irrequieto suo motu, clamoribus vel eiulatu, variis euacuationibus, vim illatam effectusque declarent, loquela tamen destituta et de gradu affectionis et de loco ignaros nos relinquunt, nec subtiliorum sensationum, vt tensionis, vertiginis, anxietatis, nauseae, torminum, indicia apta suppeditare possunt. Sciendum quoque, facilius affici animal iunius, quam aetate prouectum, multa ingerere bruta fame vexata, quae spernunt pabulo alio iam deuorato, multa repudiare suppetente alio pabulo conuenientiori, nec, ventriculo repleto cibis et fordibus, tam facile percipere effectum, quam eodem vacuo. Verum de hisce succincte et summatim modo hic ago, quum alibi *) fusius in pretium huius generis experimentorum inquisiuerim.

Colligitur inde, antistare omnibus reliquis inuestigandi vires medicaminum modis experien-

*) Factum hoc est in Disquisitione, *Tal om de på Djur anstälde Röns och Försöks opålitelighet vid tillämpningen på Menniskans Kropp, år 1772.*, praelecta R. Academiae scientiarum Suecicae, sub clementissima Regis GVSTAVI III. praesentia.

P R A E F A T I O.

rientiam in ipso humano corpore susceptam. Leue crederes negotium esse, illam subire ex iactantia empiricorum, qui multitudine aegrorum, quos adeunt et varietate formularum eam metiendam ducunt, an iudicio adfuerint nec ne, parum curantes, nec agnoscentes ipsa aegrorum obstrepentium frequentia obnubilari obseruandi vim iudicii acumen frangi. Ast accuratam supponit cognitionem morbi eiusque graduum et omnium eorum, quae eius cursum dirigere vel mutare possunt, quorum pertinet aegri natura, idiosyncrasia, complicatio morbi, et epidemica constitutio, aëris climatisque ratio, anni tempus, sexus, aetas, rel. Scitam quoque desiderat applicationem medicamenti, quoad dosin, miscelam, corporis praeuiam praeparationem, diaetam iungendam. Nemo autem horum omnium rationem habere potest, nisi obseruandi dono instructus, consuetudine res obuias per momenta singula scrutandi, et miscela quadam ingenii alacris tenacisque, acquisito, et pertinaci in repetendis experimentis constantia usus fuerit. Cultum insuper iudicium opus est, vt super obseruatis cogitari possit et ex phaenomenis ad causas, ex

P R A E F A T I O.

cognitis ad ignota et sensibus nostris abdita concludi, et mens ab omni praeiudicio et affectibus aliena. Vide, an haec cadant in Practicum proletarium, lucro vnice et ambitioni litantem, minis vel fauore plicatilem, ex vno lecto ad alium in nosocomio vel praxi priuata volatilem. Hisce dotibus si opus est in medicamentis, quorum virtus iamiam explorata fatisque cognita est, applicandis: quanto minus abesse hae possunt, si ipsi ad noua tentamina nosmet accingimus, et vel ignotis viribus rimandis vel dubiis confirmandis animum aduertimus. Quorum normam eleganter exposuit ill. AB HALLER (in *Pharm. Heluet. Praef. sp. 12.*). Nempe primum in corpore sano medela tentanda est, sine peregrina vlla miscela, odoreque et sapore eius exploratis, exigua illius dosis ingerenda, et ad omnes, quae inde contingunt, affectiones, quis pulsus, qui calor, quae respiratio, quaenam excretiones, attendendum. Inde ad ductum phaenomenorum in sano obuiorum transeas ad experimenta in corpore aegroto, paruis pariter praebitis, et horum euentus sollicite notandi, aucta dein dosi. Nec iusta repetitio negli-

gen-

P R A E F A T I O.

genda, ut pateat, quid medicina, quid circumstantes aliae conditiones praestiterint, nec ex vno vel altero singulari casu generalis vel laus vel vituperium formetur.

Vtinam hisce solis fulcris materiae medicae scientia esset superstructa. Quod si esset: cum mathesi ipsa certitudine dimicaret. Sed vnius hominis vita tot experimentis cum tot naturae productis subeundis non sufficit, et nisi aliorum conamina in nostros usus vertere vellemus, inchoare oporteret denuo operosos labores antecessorum, eosdemque in scopulos pro humana imbecillitate impingere, quos praeuio eorum cursu admoniti, feliciter iam praeteruehimur. Agite igitur, grati excipiamus, quicquid veri et euicti praeteritae aetatis vel coetanae vitae sollertia de medicaminum efficacitate, post multos errores iterataque studia, nobis reuelauit.

Verum autem vnice quum hacce in re fecer, tot fateor difficultates mihi obuennisse, ut fere despondens animum valedixissem operi.

Fa-

P R A E F A T I O.

Facilis enim et expedita fuisset res in titulis virtutum conquirendis. Conferens compendia miratus sum virium cuilibet remedio tributarum frequentiam et amicam quoad hasce plerorumque conuenientiam, nec aegre animaduerti, plerosque in describendi sedulitate acquieuisse, vtut callide saepe manuariam hancce diligentiam commutatione verborum et ordinis celare studuerint. Hinc tot vna cum bonis ex vno libro in alterum promanarunt mendae erroresque, tanto minus excusandi, quum ipsam vitam humanam feriant. Quae de vetustioribus remediis proferuntur horum plurima pars ad **DIOSCORIDEM** vel alium veterum referenda, quorum vero medicaminum haud exiguum numerum, vtpote obiter modo descriptorum, non nouimus. Quae dispersis ab hisce voluminibus tradita, haecce **SCHRÖDERVS** in *Thesauro suo pharmacologico* in compendium redegit, ex quo dein **DALIVS**, **GEOFFROY**, totque alii ex hisce, hauserunt. Horum multa remedia posteriori tempore nouis viribus celebrata, a quarum inuestigatione veteres vel veneni vano metu, vel defectu chemicae lucis detenti. Accesserunt sensim tot aliorum ferius de-

P R A E F A T I O.

detectorum vires. Quarum omnium quum non solum nomina, in quibus pariter non minus saepe insigniter peccatum est, significare mihi iniunxerim, sed ita in lucem proferre, vt absque doctoris enucleatione vel commentario in verum practicum vsu verti possent, ipsos fontes adeundi necessitas mihi enata. Nec piguit me hoc sine lectionis innumerorum fere non solum operum practicum, sed scriptorum actis societatum litterariarum insertarum, academicarum, itinerariorum, diariorum, librorum stirpes indigenas designantium, qui vires earundem ruri exploratas substernunt, simplicitate experimentorum non suo decore defraudandas, rel.

Hocce gurgite ne ipse submergerer vel loco margaritarum quisquillas et reiectanea expiscarer hanc mihi legem posui, vt iis potissimum effatis inhaererem, quarum veritas fida casuum narratione et simplicitate methodi enituit. Quae accuratio quum in recentiora tempora praecipue cadat, ad haec praesertim sermonem restrinxi. Et, vt suum cuique tribuerem,

P R A E F A T I O.

rem, malui testimoniis eundem interrumpere, quam ambitiosa vel ingrata omissione auctorum mihi vindicare, quae aliorum sunt. Testes, dum videant allatos, non dubito fore multos, quibus displicebit parca eorum citatio. Sed multa non egent peregrino suffragio, quum quotidianus usus rem euicerit. Quis enim dubitabit de Jalappae vi purgante, Ipecacuanhae emetica, Opii somnifera, Scillae diuretica. In aliis mihi perinde est, an **DIOSCORIDES**, vel alius quidam genius tutelaris, eadem dixerit, modo vera sint, quae edisseram. Dissensus vero ante omnia significandi fuerunt, ne partibus duci videar, et ut postera aetas iterato tentamine in errores commissos inquirat. Varios ipse conciliare annis sum, vel vitium ab alterutra parte patratum detegere. Iam et in patulo erit, cur longe pauciores virtutes de medelis recenseam, quam ipsi breuiariorum scriptores plerique, etiamsi pro confirmanda re loca ipsa allegent. In hac re non diffiteor **ZORNIVM** me longo post se interuallo relinquere. Allectus subsidiaria eorum ope, saepe redii ad fontes, quos indicant, sed saepe infidos inueni, saepe male intellectos. Quis cautior

P R A E F A T I O.

tior ex vno vel altero fingulari casu in vniuersum ita esse colliget? Quis veri auidus vni remedio adscribet virtutem, quae in ampla et variegata formula, vel aliis simul in auxilium tractis inter plura diuisa manet? Quae hominis, de cuius fide vel obseruandi dote nisi fama nominis, quae saepe ambigua, narrationis tamen modo declarata, non constat, auctoritas? An mihi vitio vertendum, quod mendas festinatione nimia lectionis commissas non recoquam? quod non pariter, vt illi ex perperam intellectu ROSENSTEINIO sinapismum faciei imponendum, vt inde arceantur variolae, commendem? quod taceam de excitato saliuae eiusque violacei odoris ex Terebinthina capta profluuio, quum locus ex HAHNIO (*de podagra Cardinalis* DE ZINZENDORFF) citatus modo indicet, narrantem Cardinali amicum de efficacia Terebinthinae in podagra saliuam illi mouisse, h. e. desiderium eiusdem vsurpandae excitasse? quod non valere infusum Linnaeae florum ad morbos cutaneos addiderim, quum haec laus ad flores Linariae pertineat? vt centena exempla alia taceam. Perplacet igitur mihi in virium medicamentorum

rum

P R A E F A T I O.

rum recensu ill. SPIELMANNI moderatio. De quibus ipse nondum fatis conuictus fuerim, dictionis genere facile cognoscetur. Nec neglexi numerum experimentorum significare, si paucitas fidem minueret. Subinde in historiam inuentionis descendi: fateor tamen me potuisse plura de hac dicere, si practici medici interesse haec scire putarim. Rarius modum, quo vim exferant medicamenta, explicare tentavi. Praestat enim scire, quid remedium efficiat, quam quomodo effectum edat.

In huius disquisitionis locum, fidam omnium momentorum, quae ad curationem spectant, commemorationem substituendam duxi. Quid iuuat indicare, Valerianam mederi epilepsiae, corticem Peruuianum gangraenae et inflammationi, Onopordon cancro, Boleum igniarium haemorrhagiis externis, Moschum maniae, Alumen febribus intermittentibus, spiritum Vitrioli scabiei, extractum Saturni GOVLARDI ophthalmiae, nisi speciem naturamque mali determines? quod Ipecacuanha dysenteriam tollat, asthma spasmodicum

P R A E F A T I O.

cum soluat, vteri haemorrhagiam compefcet, nisi tempus morbi opportunum dosinque aptam edoceas? quod Antimonium arthritidem, martialia affectiones neruofas, mercurius luem veneream, Cantharides rabiem caninam fanent, nisi praeuiam corporis praeparationem tradideris et miscelas aptas modumque, ne nocere possit vtilissima alioquin medicina?

Dispertiendi medicamenta non vna arripit auctõribus ratio. Commodissima vulgo censetur et praxi aptissima, quae virtutum praecipuarum respectum habet, hacque vfi sunt e. c. cl. CHOMEL, LÖSECKE, CRANZ, SPIELMANN, et cuius librum nondum, quod doleo, legere mihi contigit, cl. CVLLEN. Id vero incommodi habet, quod necessitatem saepe iniungat dirimendi remedium in plura quasi frustula pro varietate morborum, quibus medetur, et quod pro genio auctõris vario

P R A E F A T I O.

subinde summam dicendorum collocatamernas, vbi omnium minime quaesuiſſes. Alii diſpertuerunt medicamenta ſecundum partes, quae in officinis ſeruantur, radices, folia, flores, refinās rel., vt catalogi diſpenſatorio-
rum, HILL, BÜCHNER, VOGEL, TRIL-
LER; alii ſecundum eas particulas, quas che-
mia eruit, vt cll. HERMANN, CARTHEVSER,
GERHARD, GLEDITSCH. Alii primum
regna naturæ, dein ordinem alphabeticum ſibi
filum elegerunt, vt GEOFFROY, ALSTON.
Alii mixta omnia ordini alphabetico conue-
nienter propoſuerunt, vt ZORN, LEWIS,
BOVRGELAT. LINNEVS inſtitit ſyſtemati
ſuo. DALIVS ordines naturales proſequutus
eſt. Cur et ego ſeriem naturalem in vegeta-
bilibus, quam in vniuerſum, ſi quis vnquam,
ego magni facio, amplexus fuerim, ſupra iam
expoſui. Qua in re etſi multa ad venerabilis
praeceptoris ill. A LINNE' mentem adornauī,
in

P R A E F A T I O.

in haud paucis tamen ex propria obseruatione deflexi, quorum rationem reddere huius loci non est. Habet quoque haec partitio id emolumentum, quod omnia, quae de medicamento noscenda sunt, vno loco tradantur, et in tabula quasi sistantur, quod quantum memoriam adiuuet, dici non potest. In expositione autem singularum partium, agmen ducant eae, quae efficacia antecellere reliquis experientia docuit. Si quos Florae sacris minus initiatos offendit ille ordo, tanquam non satis commodus ad hoc vel illud medicamentum vel singularia de illo momenta exquirenda: hisce indice alphabetico ad finem operis, vna cum aliis necessariis, subiiciendo in posterum fiet satis.

In continuando eodem et tempestiue absoluendo impiger laborabo. Expedito igitur vegetabilium complexu, cui quaedam incertae originis serius detecta subiungam, e. c. Radi-

P R A E F A T I O.

cem Lopez, Columbo, Cassuminiar, Semen Ajavae, Gummi adstringens FOTHERGILLI, Corticem Pocgerebae etc. ad animalia, tum ad mineralia, procedam. Peculiare caput remediis destinaui, quae lucrum plerumque inuentorum arcana esse olim voluit, vel etiamnum vult. Horum quaedam, vt puluis febrifugus CLOSII, puluis antiarthriticus Ducis Portlandiae, iam data quidem occasione commemorata, vel commemorabuntur in posterum, sicuti lithontripticum matronae STEPHANS, pilulae tonicae BAKERI, specificum HERRENSCHWANDII contra taeniam, lithontripticum IURINI et CHITTICKII. Aliarum natura etiamnum tenebris obuelatur prout puluis AILHAVDII, oleum Harlemenſe, Elixirium STOVGHTONI, Guttae BESTVCHEFFIANAE ſ. LAMOTTIANAE, puluis PLVNKETI et GUYII contra cancrum, puluis IAMESII, hinc seorsim tradenda, quo, etſi
non

P R A E F A T I O.

non de miscela, tamen de viribus adscriptis, iudicium ferri possit. Proximum locum occupabunt aquae, siue sincera illa sit, vel forma fluida vel in niuem glaciemue condensata, vel in vapores dissoluta, siue medicata. Quam classẽ excipient curationes per aërem, in qua eiusdem vis restaurans, vel si mauis, balsamica, vapores salutare et noxii, machinae variae ad depurandum aërem excogitatae, medicina Aegyptiorum per inflationem mendendi, considerabuntur. Si musicae praeceptis imbutus penitus essem, quaedam et de usu eiusdem in medicina commentari non alienum a scopo foret. Nec ignem adiumentum suum denegare medentibus, quum per ignem electricum factae curationes, tum nouissima in Gallia cum candente carbone contra vlcera capta experimenta aliaque demonstrant; de quibus vltimo capite agetur. Quae serius detegentur, quam vt suis locis inferi possint,

P R A E F A T I O.

prout iam quaedam de vsu fumigationis colophonii in phthisi ex Commentariorum academiae chirurg. Parisinae Tomo 5., et de Arnica ex COLLINI Obseruat. practic. T. 5., adiicienda, Supplementi instar opus claudent.

Et haec quidem omnia tribus vel quatuor voluminibus ad finem me perducturum spero.

VOLVMEN PRIMVM

S T I R P E S.

Coniferae.

Amentaceae.

Compositae.

Aggregatae.

Conglomeratae.

Vmbellatae.

Hederaceae.

Sarmentaceae.

Stellatae.

Cymosae.

Cucurbitaceae.

Solanaceae.

Campanaceae.

Contortae.

VOLVMEY PRINIM

2 T A R E 2

Continentes, in quibus habitant

Continentes, in quibus habitant

Continentes, in quibus habitant

Continentes, in quibus habitant

Continentes, in quibus habitant

Continentes, in quibus habitant

Continentes, in quibus habitant

A. POLYCOTYLEDONES. *)

ORDO I.

C O N I F E R A E.

P I N V S.

LINN. *Syst. veget.* p. 719. *Gen. plant.* p. 499.

I.

Pharm. PINI Turiones; Succus; Cortex.
Pix.

α, **P***inus sylvestris*; foliis geminis, primordialibus solitariis glabris. LINN. *Spec. pl. Variet. α*, p. 1418. *Pinus sylvestris* CASP. BAVH. *Pin.* p. 491. *Pinus foliis geminis, conis pyramidatis, squamis oblongis obtu-*

*) Ita voco congeriem insignem stirpium, quas *Dicotyledones* in vniuersam dici malle, ipse adhuc dubitans, an duabus plures vlli femini cotyledones contingant, prae-eunte inprimis cl. MEESE (*plantar. rudimenta Explic.*

obtusis. DUROY *Harbk. ω. Baumz. T. 2. p. 13.**)
 V. SCHOELLENBACH *Abbild. Tab. 1—4. Arbor.*
 Crescit vbiuis in fyluis borealibus siccis, peregrina-
 torum in abietis sodalitio omni anno obletamen-
 tum gratissimum, proceritate et ramorum densitate
 venerabilis.

Ligni vsus in vita communi multiplex ad malos
 ob rectitudinem, aquaeductus, asseres, focos, can-
 delas, carbones, fuliginem, rel. *Corticem, Terebin-*
thinam, Picem medica res cum oeconomica commu-
 nes habet.

TVRIONES. Sunt amenta tenera, cylindrica, non-
 dum expansa, extrinsecus squamis rufis tecta, interne
 viridia, pinguis ob resinam, qua turgent, attactus,
 saporis balsamici amari, odoris grati. Male vulgo
Strobili vel *Coni* dicti. In Germania vix rite cogniti; nam
 in pharmacopoliis variis, horum loco, abietis vel propagi-
 nes

p. 3.), cuius hac in re non spernenda auctoritas. Quum
 vero ill. a LINNE' aliique et pluribus locum dent, vtor
 voce neutri dissentientium parti molesta; quos pini exem-
 plo cl. ADANSON (*Fam. des plantes Pref. p. 305.*) con-
 ciliat, binas illi modo cotyledones tribuens, sed ad
 basin vsque in sex lobos diuisas. Variare vero nume-
 rum (si placet dicere) lorum in diuersis pini spe-
 ciebus aliae obseruationes (Vid. LINN. *Sp. pl. p. 1420.*)
 docent.

*) Grauis in huius ordinis plantis auctor, quum probe ra-
 tionem strobilorum habuerit, sine quibus americanae
 praecipue species distingui nequeunt.

nes folioſas vel eiſdem ſtrobilos duplici errore inueni. Et deſcriptiones pleraeque, in libris materiae medicae obuiaſ, pariter mancae ſunt. Primaria eorum in ſcorbuto laus, eaque non noua (HERM. *Cynoſ. mat. med. T.2. p.193.*). In Suecia magni etiam nunc hoc nomine fiunt (LINN. *Flor. Suec. p.874.*); in Sibiria pariter (GMEL. *Fl. Sib. T.1. p.178.*). Nec ſpem fruſtrantur, malo iam inueterato doloribusque ſtipato, ſero lactis decocti, cuius bis de die vnciae quatuor ebibantur (SCOP. *Fl. Carn. p.402.*); quod idem praedicatur de veris ſtrobilis, eodem modo uſurpatis (*loc. cit.*). Verum non priua hiſce haec virtus eſt, ſed et folia et cortex viridis et lignum pini vel et abietis praetantiffima in hoc malo exſtiterunt, praefertim addito tantillo abſynthii et radicis armoraciae (LIND *on ſcurvy p.176.*). Hinc et in arthritide vaga ſcorbutica omnia ex pino, aquam, eſſentiam, extractum et ſimilia praeunte WALDSCHMIDTIO commendat BAGLIV (*Oper. p.117.*). Laudantur praeter ſcorbutum etiam in tumore leucophlegmatico et tuſſi catarrhali in connubio radicum baccarum et ſalis iuniperi aqua vel cereuiſia decocti (DARELII *Socken-Apot. p.52.*). Placuit et lac turionum, praefertim recentium, verno tempore paratum exturionibus, armoraciae radice, ſaccharo vel melle, contuſis, aqua infuſis, dein exprimenda et lactis vel ſeri eiſdem tantillo commiſcenda (*loc. cit. p.100.*). In lue venerea decoctum

ctum eorum fero lactis factum et ad mensuras duas vel tres quotidie epotum, iunctis iniectionibus vel gargarismatibus, quando fauces exulceratae fuerunt, successisse visum est (HIRSCHEL *Betracht. iib. d. Merc. Subl. u. d. Schierl. pag.9. 16.*).

Vel simplex eorundem infusum theaeforme siue decoctum, ex cereuisia vel aqua, in morbis prius dictis saepius suffecit. Sicque non vitia humorum solum corrigunt, sed lotio copioso educunt.

Externe decoctum scabiem abstergere et a prurigine membra defendere lego (VOGEL. *mat. med. pag.79.*).

Extractum eorum resinofum vix differre a balsamo peruuiano (HIRSCHEL *l. c. p.9.*) De oleo infra.

SVCCVS, sub cortice latens, vere ad alui solutionem vsque suctus, ascarides expellit (ROSENSTEIN'S *Barnsjukd. p.353.*).

EX CORTICE *interiori* albo, molliori et fibroso dura necessitas panem (Barkbröd) conficere Lappones (LINN. *Flor. Lapp. p. 276*) aliarumque septentrionalium regionum Sueciae incolae, non in suum modo sed et hominum usum, docuit; in Kamtschatka pariter (*nat. Hist. p.47*). *Exterior* rudior ruber (Suec. Flarn), doliis obturandis, retibusque, ne fundum petant, sustinendis, inferuit. Huius vero in primis loci est, nosse, eundem, in puluerem redactum et cribratum, in infantibus intestinum rectum prolapsum, si eidem inspergatur et accedat

dat reductio, situ suo retinere. (ROSENST. *l.c.* p.24.)
Idem pulvis ambustis profunde erosus auxilio fuit
(WICKELGREN in *Provinc. Doct. berätt.* 1761. p.78.).

Haec, vt reliquae pini species, succo resinoso
scatet. Quoniam vero non in singulis eadem vber-
tate adest, nec eaedem vbiuis arbores suppetunt, et
vna hoc, alia aliud, resinae genus copiosius suppeditat:
hinc diuersis ab auctoribus speciebus Terebinthinae
et Piceae et Resinae natales assignantur. Noua difficultas
nascitur exinde, quod limites in hoc genere non satis
exacti inter species et varietates, ne a clarissimis
botanicis quidem, positi sint, nec vtrarumque chara-
cteres rite indicati. Quae querela legenti de hac re
librum alias eximium ill. DU HAMEL (*Traité des ar-
bres et arbuscles Tom. 2. Art. Pinus p. 121. sq.*) iterum
recurrat. Terebinthinam communem iustius Pino
piceae, quam syluestri L. tribuimus; de Piceae autem
agere huius loci est.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM TURIONVM DESTILLATVM. Extu-
rionibus, aqua paratum (HAARTMAN *gångb. Sjukd. p.*
372), vulgo in officinis non occurrit. Illitum dolores
rheumaticos pacauit (*l.c.*)

ESSENTIA PINI *Pharm. Wurt. p. 84.* Fit
extractum turionum cum spiritu cochleariae digerendo.
In scorbuto et arthritide vsurpata ad guttas sexaginta
supraque.

PIX. Hanc huc refero, quum saltim largissimus eius in Suecia, Heluetia aliisque regionibus ex pino fylu. prouentus sit. Abietem autem assignat perill. A MVNCHHAVSEN (*Hausv. Tom. 5. p. 224.*), in Germania altera frequentiore, hinc et pici ibidem colligendae aptiorem et *Pechtanne* a Germanis, ab Ipso vero ideo piceam, dictam. Distinguendum inter *picem liquidam* et *solidam*.

Pix liquida ignis ope ex frustis siccis pini, ad medullam vsque commodis anni temporibus caesae, per descensum eliquatur. Simplicissimus modus est frustra coaceruata et musco terraque tecta in colle decliui accendere, focum per follem alendo et augendo: sic in foueam inferius fossam et foliis abiegnis vestitam defluit, ibidemque colligitur. (LINN. *Skånska resa p. 54.*) Maiori lucro in peculiari furno ouato, vtrinque detruncato, infra intus craticula et ad latus canali, per quem in dolium suppositum effluit, instructo, vt fit in Gallia et Hispania (V. *Fig. furni* in DU HAMEL *l. c. p. 168.* qui modum ibidem et in Canada vsitatum describit), vel furno figurae coni detruncati vel alius, eliquatur. Sic primum destillat phlegma, dein pix ipsa, h. e. liquidum tenax, nigrum, fragrans plerisque ingratis olens, saporis amari. Suecica, Noruegica, de quibus egit ill. WALLERIVS (*A. N. C. Vol. 9. Obs. 64.*) et Thuringica, quarum proximas duas dictas comparat BEVRER (*A. N. C. Vol. 10. App. p. 159.*) inter picis

picis species praecipue celebrantur. Hoc liquidum, licet eiusdem originis ac terebinthina, ab hac tamen manifeste differt, quum igne empyreumaticum euaserit, et simul partes gummosae et mucilaginosae fuerint elicitaе. Sic dum terebinthina aquae solutionem respuit: pix liquida quoad partem soluitur. Pix destillatione exhibet aquam acidam, quae acidissima est omnium ex vegetabilibus absque fermentatione paratarum, oleum album aliudque obscure rubrum, denique caput mortuum lithontraci sere simile. (WALLER. *l. c. p. 246.*) Oleum tenuius, quod pici liquidae supernatat, pix liquida lutea (gelber Thaer) Germanis dicitur.

Vsum oeconomicum eiusdem ad ligna funesque contra putredinem tuenda, curruum cursum accelerandum, vel in morbis pecudum, hic linquo. In dysenteria autem aliquando picem cum cera in pilulis datam lego (HERM. *m. m. T. I. p. 660.*). Nec magis placet recensere fidem, quam eidem cum cereuisia potae in malignis febribus Norvegi tribuunt (TH. BARTHOL. in *Act. Hafn. T. I. p. 41.*). Contra taeniam Westrobothnienses illam cum lactis aequali quantitate miscent et per hebdomadem mane huius miscelae cochlear vnum ebibunt (*Prov. Doctor. Berätt. Fortf. 2. p. 263.*). Singularem in scabie efficaciam pilulae ponderis granorum trium ex herba conii et pice liquida comprobarunt. Initium scilicet pilulis

duabus fit, quae dosis quotidie pilula vna augetur, donec 24 per diem consumtae fuerint. In pertinaciori malo balneum in auxilium adhibetur, et lotio ex decocto foliorum nicotianae saturato iis in locis, quae scabies conspurcat. Valuit etiam haec medicina ad variolas malignas arcendas, in oedematibus pedum, contra varos faciei rel. (*Inrikes tidning 1766. n.52.*) Efficacior pici vis inesse videtur in variolarum contagio debilitando. Domesticum hinc inde in Suecia est, febre variolosa ingruente infanti tot piciis liquidae guttas exhibere, quot annos agit, cuius medelae virtutem ipse, W A L L E R I V S (*l. c. p. 252.*) affirmat aliquoties se expertum, non credulus alioquin auctor. Maximum autem in re medica rumorem excitauit

Infusum piciis liquidum s. *aqua picea, Ph. paup. p. 9.* ex piciis liquidae libris duabus et aquae fontanae congio. Haec per tria vel quatuor temporis minuta prima bacillo agitantur, et post moram binorum dierum, qua fundum petiit pix, decantatur et clara pars ampullis excipitur. Sic instar vini hispanici albi translucet, odoris empyreumatici et saporis acescentis est, qui manifestior fit instituta eiusdem quoad partem aliquam exhalatione; tum quoque syrupum violarum rubrum reddit et alcali instillatum efferuescit. Constat ex oleo tenui, quod solutum per acidam partem aqua miscibile euadit. Pix semel usurpata ulteriori extractioni inepta est. Postquam primo infusum hoc in America

merica vsurpatum fuerit, Anglorum potissimum opera, Episcopi BERKELEY (*Siris or Inquiries concerning the virtues of Tar-water 1744. 8.*) et cl. PRIOR (*Narrative of the Success of Tar-water 1746. 8.*) inclaruit, qui in variolis praecauendis et mitigandis, in scorbuto, vlceribus mali moris, fistulis, rheumatismis, asthmae, tussi, numerosissimisque morbis aliis laudarunt. In variolis tantum valuit, teste cl. CANTWELL, vt et irritam redderet infitionem; eiusque ope epidemia funestissima infestante multis subsidio venit ill. A ROSENSTEIN (*loc. cit. p. 158.*). Sic in tussi sicca pariter ac humida quin purulenta successit cl^{mo} RAMSPECK (*Biga remediorum praestantiss. 1745.*). Vnicum efficacis remedium inter tot alia frustra tentata in scorbuto ELLISIO (*Voyage to Hudsons Bay 1748.*) fuit, etiamsi confirmato malo; quo per lotii vias vim exseruit (LINDON *scurvy p. 440.*). Leprosi quoque subuenit (LEWIS *mat. med. p. 457.*). Vim anthelminticam adscribit, etsi non expertus, QVELLMALZ (*Progr. de infuso pic. liqu. aqu. p. 13.*), qui multum virium illi derogat. Dolendum ob praeconia nimia in morbis natura sua valde diuersis, vt solet fieri, in defuetudinem abiisse vtilissimam medicinam. Multos quidem deterret sapor, sed gratior fit addito saccharo vel paucis guttulis olei nucis moschatae instillatis vel vini tantillo affuso. Pulsum erigit sudoremque mouet, lotiumue. Quibusdam emesin catharsinque exciliauit,

citauit, (QVELLMALZ *l. c.*) an fola nausea? Pinta, h. e. vnciae fedecim, in vniuersum sufficit per diem vacuo ventriculo hausta, nisi diurnitas mali maiorem quantitatem exposcat (BERKELEY *l. c. p. 3. 56. 100.*). Infantibus variolosis vitrum pro vino minus mane et vesperi conducit, vsu non ante ingruentem morbum tantum facta, sed et, eo iam praesente, continuato. (ROSENST. *l. c.*)

PILVLAE PICEAE *Ph. paup. p. 35.* Ex pice liquida et puluere radicis Helenii.

VNGVENTVM E PICE *Ph. Lond. p. 115.* Ex pice liquida et feuo ouillo. Instar digestiui et inprimis in efflorescentiis scorbuticis aliisque cutis vsurpatum.

Pix solida obtinetur liquidam in peculiari lebete sub continua agitatione in compagem spissam coquendo (LINN. *Skånska resa p. 56.*). Si lignum resina valde diues est, ex furno dicto stillans pix iustam iam crassitiam habet; alii resinam vna cum ligno probe resinoso in furnum immittunt, nec effluxum per tubum concedunt ante sufficientem coctionem; alii rursus acquiescunt picem liquidam cum resina liquando (DU HAMEL *l. c. p. 166.*). Vfus in commissuris nauium obturandis *picis naualis* nomen dedit; nec minus notum illud *picis futoriae*. Cuti applicata tenaciter adhaeret, eandemque rubefacit. Clavis pedum imposita eosdem delet (BARTHOL. *in Act. Hafn. Vol. 1. p. 41.*). In ischia-
de

de emplastrum picis aromatizatum dolores sopiuit (SCOPOL. *Flor. Carn. p. 401.*). Emplastris variis, tenacitatis praecipue causa, additur. Horreo crudele dropacis genus, quo in tinea puerorum capiti picem linteo illitam chirurgi applicarunt, violenta dein manu illud auferentes.

Pix, asphalto commixta, PISSASPHALTVM dicitur. De PICE BVRGVNDICA infra sub abiete.

Fuliginem, quae vel ex furnis, in quibus pix vtriusque generis coquitur, vel reiectaneis massarum refinofarum quarumlibet accensis, intra camaram clausam linteoque vel papyro vestitam colligitur, artificibus relinquo.

Pharm. BALSAMVS HVNGARICVS.

β, Pinus sylvestris Mugo MATTHIOLI (*Oper. p. 98.*), apud HALLERVM (*Hist. Stirp. P. 2. p. 319.*), cui modo varietas speciei praefixae, aliis autem, vt MILLERO, SCOPOLI, peculiaris species. Pinus montana, foliis geminis, conis pyramidatis, squamis oblongis obtusis, trunco ramisque flexuosis. DUROY *Baumz. T. 2. p. 31.* Cfr. SCOPOL. *Ann. hist. nat. 2. p. 65.* Icon rami in BRUCKMANNI *Epist. itin. 23. Tab. 3. fig. 1.* Arbor pumila, ramis suis mire contortis, quibus venatores facile irretiuntur, singularis. Vnde et nomen *Krummholzbaum* tulit. Crescit in montibus carpathicis Hungariae procerius

rius, in Tyrolia, ducatu Wurtembergensi, Heluetia.

Mihi hic ob balsamum dicenda, qui vt alius, de quo infra (V. Pinus Cembra) Hungaris instar panaceae est. Frutex carpathicus DAN. FISCHERO (*Bresl. Samml. Verf. 2. p. 331.*). Balsamus sponte exsudat ex apicibus ramorum et ampullis vitreis colligitur, vel expressione eorundem elicitur. Inuentor eiusdem fertur CHRISTIANVS AB HORTIS M. D. et ciuitatis Käsmarkiensis olim physicus esse, qui fruticem circa annum 1650. detexerit. In schedula, manu exarata et Pharmacopolae loci tradita, varia de eiusdem virtutibus reliquit, eximium nimirum sub vsu externo esse in vulneribus, vlceribus manantibus, rheumatismis, contusionibus, obstructione mensium, paralyfi, spasms, item in podagra; sub interno autem a 2. ad 9 vel plures guttas cum aqua vitae in viscerum obstructionibus, ad lotium et sudorem pellendum, in gonorrhoea, calculo, ad referandum fluxum menstruum et haemorrhoidalem, in cephalalgia, quin imo in tussi et phthisi, adeo vt Balsamo de Mecca parem existimauerit (FISCHER *l. c.*); quae eadem fere memorata occurrunt a BREYONIO (*Eph. N. C. Cent. 7. p. 5.*). Conferantur insuper de hoc Balsamo BRVCKMANNI *Specimina duo, 1727.* Quis non videt huic nimium laudum tributum esse, et ob calidam suam naturam arbitrario vulgi vsu illum damnum saepe parere?

re? Nec vllum dubium, oleo terebinthinae viribus proxime venire. Balsami loco hodie *Oleum destillatum*, quod etiam probat AB HORTIS, dum FISCHERVS balsamum verum praefert, venditur, et saepe oleo Terebinthinae adulteratum. — In vsum quoque tractum *lignum cum cortice, essentia et spiritus* (FISCH. l.c.), quibus omnibus non indigemus.

Oleum templinum, quod circumforanei in Germania nomine *Krummholzöhl* vendunt, quantum liquet, nihil quam oleum dictum ex ramis tenellis destillatione paratum est. Ex conis viridibus arboris destillari, innuit HERMANNVS (*mat. med. T. 2. p. 194.*). Sit viridiusculum, aurei coloris, odoris grati, saporis oleoso-acris (*Id.*). Recensitae igitur vires huc trahendae. Huius praeterea guttas aliquot cum vino adusto ante paroxysmum ingerit plebs Brunsvicensis, febrem intermittentem sudoribus et lotii profluvio curatura, sed nonnunquam, vt reliquis in morbis, fatali euentu. In tendinum vero et neruorum puncturis sub connubio spiritus formicarum non contemnendum, prout a veterinariis in vlceribus pecorum manantibus frequentatur (LANGE *Brunsv. dom. p. 138.*).

2.

Pharm. PINEAE nuces, nuclei pinei s. pineoli.

Pinus Pinea; foliis geminis, primordialibus solitariis ciliatis. LINN. *Spec. pl. p. 1419.* *Pinus fatiua* C. B.

Pinus

Pinus foliis geminis, conis pyramidatis splendentibus squamis oblongis obtusis, nucibus ouatis ala membranacea destitutis. DU ROY *Baumz. T. 2. p. 39.* Icon in BLACKWELL *Herbar. Tab. 189.* Arbor, crescens in Hispania, Gallia australi et Italia, nostras hiemes non fert. Fructus causa in variis Galliae prouinciis colitur.

NUCLEI huius albi sunt, oblongi, compressi, altera parte paulo latiores, pollicem dimidium longi, tenui epidermide vestiti, intra putamen ligneum reconditi, quod vero ante venditionem separatur; saporem subacidum, dulcem, amygdalarum aemulum, prae se ferunt, oleo pariter foeti, vt ad tertiam sui ponderis partem fundant (SPIELM. *mat. med. p. 121.*). Recentes, vt amygdalae vel pistaciae, cibus admiscantur, vel crudi eduntur, vel saccharo condiuntur. Vires nutrientes, demulcentes, relaxantes, lubricantes cum hisce communes habent. Nec inepti sunt ad emulsiones, vel resinosis soluendis. Facile vero rancescunt, quod factum rufescens color indicat saporque. Hinc nullus hodie eorundem in medicina serius vsus fit; etsi iam Graecis antiquis probe noti fuerint.

3.

Pharm. BALSAMVS CARPATHICVS
e *Libano.*

Pinus Cembra; foliis quinis laeuibus LINN. *Spec. pl. p. 1419.* Pinis foliis quinis, conis ouatis crectis, squa-

fquam̄is ovalibus concavis, nucibus cuneiformibus ala membranacea destitutis. DU ROY *Baumz. T. 2. p. 51.* Conf. SCOP. *Ann. 2. p. 65.* Der Limbaum BRVCKMANN *Epist. itin. 89.* Icon: BREYN. *Eph. nat. cur. Cent. 7. Tab. 1.* quam recudit BRVCKM. a latere inuersam. Arbor in montibus carpathicis Hungariae et alpinis Helvetiae, montanis Tyrolinensibus, crescens.

Lignum grati odoris, quod in scrinia formatum contra tineas vestimenta certissime tueri affirmatur. (SCHOBBER in *Hamb. Magaz. Vol. II. p. 595.*) *Semina* erogat copiosissimo oleo scatentia eaque dulcia eo loco, quo crescit arbor, edulia. Sed huc praecipue arborem refero ob

BALSAMVM CARPATHICVM, quem mallemp semper dici Balsamum Libani, vt distinguatur a Balsamo arboris Mugho (v. supra p. 11.) in Hungaria praesertim celebris, vnde subinde transfertur. Est pellucidus, albus, valde liquidus. Odore et sapore propius ad oleum iuniperi accedit (DAN. FISCHER in *Bresl. Samml. 2. Verf. p. 334.*). Huius prima notitia pariter CHRISTIANO AB HORTIS debetur. Multus est in recensendis eius virtutibus DAN. FISCHERVS, prioris successor, qui illo praeunte in vertigine illitum temporibus, in susurrū aurium et difficultate auditus guttatim instillatum, in calculo interne cum aqua vitae, in malignis, quin adeo externe in erysipelate

pelate et utroque modo in pleuritide &c. laudat. Facile patet nimium et huic balsamo calido, etsi populari errore, datum fuisse. Praefert tamen ille eum balsamo arboris Mugho. *Lignum cum corticibus* insuper ob antiscorbuticam et resoluentem vim adhibuit, et *Essentiam Ligni* uti et *Spiritum per fermentationem* inde paravit. Quae BREYNIUS (*l. c.*) de balsamo carpathico recensuit, ad fruticem carpathicum s. Pinum Mugho potius pertinent.

4.

Pharm. TEREBINTHINA VENETA;
AGARICVS.

Pinus Larix; foliis fasciculatis obtusis. LINN. *Sp. pl.* p. 1420. Larix c. B. Pinus foliis fasciculatis deciduis, conis ovato oblongis, squamis ovatis subscabris margine laceris. DU ROY *Baumz. T. 2. p. 61.* Icon: V. SCHÜLLENBACH *Abbild. Tab. 17-21.* Arbor, crescens in montibus vel alpibus mediocris altitudinis (HALL.) Helvetiae, Galliae, Bohemiae, Hungariae, Tyroliae, Styriae, Sibiriae. Haec et Cupressus disticha L. quantum constitit, unicae sunt acerosae, folia autumnò deicientes, quae prior, quum succi resinosi ferax sit, patet, perpetuum virorem non inde deriuari posse.

Lignum eius ob elegantiam coloris rubri, compagem firmam, et vi qua putredini resistit, qua ad opera aquae immittenda idonea euadit, in pretio. Erogat
et

et carbones bonae notae, et foco inferuit. *Cortice* iuniorum arborum cerdones coria densant. Mox, vt aliae quaedam acerosae arbores, postquam folia eruperunt, Mannam quandam arbor sudat, quae *Manna laricea* s. *Brigantina* (Manne de Briançon) dicta, grana coriandri semini similia, sole densata. In Heluetia non prouenit, vel negligitur (HALL. *Hist. n.* 1658). In Gallia lego vix vllam aliam mannam suppetere (LOBEL *aduers.* p. 26.). An hoc olim modo locum habuit? alibi enim negatur in vsu esse (CHOMEL *Usuelles* T. 1. p. 65. DU HAMEL *Arbrès* I. p. 339.). Debilius aluum mouet (CHOMEL). Gratum odorem arbori impertit resinofus, quo scatet, succus, Terebinthinae nomine.

TEREBINTHINA, VENETA male dicta, iustius semper *larigna* dicenda, quum non per Venetos folios transferatur. Sponte quidem exsudat per corticem, sed copiosius longe fundit illam arbor, binos pedes supra terram vel altius perterebrata, cui supponunt doliola, quae per canalem foramini admotum liquidam recipiunt. Brigantes securi segmenta ex trunco separant et terebinthinam ex vulnere stillantem colligunt. Maximum prouentum exspectes ab arboribus mediae aetatis. Et in hisce in receptacula peculiararia larga intra lignum trunci confluit. Terebinthina quisquiliis inquinata cribro transmittitur. Collectio per 40 ad 50 annos continuatur (DU HAMEL T. I. p. 331. *sqq.*).

Liquidum hoc spiffitudinem fyrupi habet, clarum, pellucidum, odoris grauis ingrati, faporis pungentis amaricantis, coloris albidi vel pallide lutei. Minus acre est terebinthina communi (DU HAMEL *l. c. p. 339.*). Locus hic est generatim de Terebinthina dicendi; cuius triplex vulgo affumitur species: 1.) *cyprica* ex Pistacia Terebintho L., 2.) *communis*, plerumque ex Pino Picea, cui et originem suam tribuit *argenteratensis*; et 3.) *Veneta* ex praefixa arbore. Celebris etiam euasit recentius *canadensis*. Larignae quidem vulgaris in medicina vsus, licet communem alibi, vbi maior opportunitas, saepe substitui probabile sit. Cypria postponitur ob charum pretium, quo venit; non vero inferiorem larignam esse vi, experientia docuit (FALLOP. *de vuln. p. 286.*). Quaelibet harum nihil fere aquae impertit, sed subigitur ab eadem, ope vitelli oui vel mucilaginis, colore lacteo. In integrum autem absque peregrino adiumento et sine igne spiritu vini soluitur.

Calida medicina est, et antiputredinosa, largius ingesta aluum soluit, vrinam violaceo odore imbuit, idque non solum, quando ingeritur, sed et manibus tractata (KAAUW *de perspir. n. 430.*). Haec proxime dicta prout in vias lotii vim insignem exferere docent: ita largius, quod ciet, eiusdem profluuium. Balsamis indicis nulla in re postponenda. Sed, vt hi, parem saepe noxam peperit in vlceribus internis, quae absit,

absit, vt depuret et consolidet, pro vt credulum medicorum vulgus, imponente forsitan primum DIOSCORIDIS laude, existimat, vt potius febrem accendat, et augendo inflammationem et obstruendo tenacitate sua affectum locum, malum natum deterius reddat. In gonorrhoea crebro a chirurgis adhibetur emulsionis forma, quum abstergat et ardorem vrinae mitiget, sed male; reprobante hinc merito hunc morem et scito harum curationum iudice cl. THEDEN (*Unterr. für Unterwundärzte* p. 255.). Nephritidis calculosae medela fuit, dum per sex menses mane nucis magnitudine ingereretur (AMAT. LVSIT. *curat. med. Cent. I. Cur. 63. p. 309.*). In affinibus malis autem podagra et chiragra, profuit eadem cum Chamaepite iuncta (CLAVDIVS *Consult. 19. p. 49. et Consult. 39. p. 93.*). Eiusdem naturae est, quod in Italia remedium inclaruit, ex Terebinthina Veneta et Polio montano ad spissitudinem massae pilularis coctis, quo et vsus cum fructu Cardinalis A ZINZENDORF in podagra sua, sumto ad drachmam vnam quouis mane (HAHN *historia podagrae p. 10. recus. in Act. N. Cur. T. 9. p. 11.*) per integros septendecim menses. Colicam ex pituita collecta cochleare eius cum syrupo grato epotum compescuit (HAMILTON *prax. reg. p. 46. sq.*).

Dosis eiusdem varie assignatur, a scrupulo dimidio ad drachmam vnam vel alteram, et a GEOFFROY (*M. m.*) in variis formulis ad vnciam dimidiam.

Extrinsecus crebrius longe adhibetur. Nempe emollit, digerit, putredinem arcet, et consolidat vulnera et vlcera; hinc permulta vnguenta et emplastra ingreditur. Vapor terebinthinae prunis candentibus iniectae inueteratos alui fluxus, dysenteriam, teneffmum, ani relaxationem coercuit (BAGLIV *Op. p. 108.*). In diarrhoea autem phthisin excipiente et intestinorum exulceratione clyfma proficuum fuit ex Terebinthinae puriffimae vitello oui solutae drachma vna, Theriacae Androm. vncia dimidia, lactis vaccini vnciis quatuor (SWIET. *Comment. T. 4. p. 112.*).

Agaricus, species boleti, in hac generatur, de quo infra inter fungos pluribus.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM TEREBINTHINAE *Ph. W. p. 132.* SPIRITVS TEREB. *Ph. W. p. 199.* Est oleum effentiale destillatione Terebinthinae cum aqua paratum. OLEVM TEREB. AETHEREVM *Ph. Lond. p. 32.* dicitur, si olei destillatio iteratur. Sextam partem olei erogari celsPIELMANN (*M. m. p. 330.*), alii quartam ad decimam, indicant. Caue, ne spiritus ex resina (V. infra Abies) cum aqua destillatus loco spiritus terebinthinae vendatur (DU HAMEL *Arbres T. p. 13.*). — Interne rariffime vsurpatur, et cautionem requirit. Potenter lotium mouet; et calculum, quo sede sua pulso, perfectam lotii suppressionem cum haemorrhagia

gia narium effraena creauit (*Act. Wratisl. p. 365.*
 In femina dolorem renis et diabeten hydrope pedisse-
 quo excitauit (STEDMAN in *medic. Essays and Obs.*
of Ed. Vol. 2. p. 48.); et in alia femina datum ad
 drachmas duas in calida cereuisia stranguriam, mi-
 stum cruentum cum perfecta lotii suppressione, febre,
 fiti vehemente et vomitionibus (*l. c.*). Plebis dome-
 sticum est in malo ischiadico et rheumatismis, melle
 exceptum vel liquido quodam; quod si concedatur, in-
 cipiendum saltim a parua dosi, sensim eandem augen-
 do (*l. c.*). Formulam, sed non temere imitandam, quam
 intrat, sibi in ischiadico malo inueterato laudatam ex-
 hibet CHEYNE (*on the gout §. 71.*) ex olei aetherei
 drachma vna ad vnciam dimidiam et triplo pondere
 mellis, superbibito sero lactis vinoso et subiuncto vespere
 opiato. — Dosis huius olei in vniuersum pro vsu
 interno, guttis aliquot ad duodecim circiter constitit.

Praestantior et tutior externus. Vulnerarium
 egregium et sufficiens in vulneribus minoribus (HEI-
 STER. *Chirurgie p. 41.*). In puncturis praecipue
 neruorum et tendinum calide oleum infunditur
 successu efficacissimo omnium chirurgorum con-
 sensu (e. c. PAREI apud DIONIS in *Cours d'oper. p.*
681. PLATNERI *Chirurg. p. 279.*) Non minor vis
 olei calidi in sistendis haemorrhagiis arteriarum et
 membrorum praeciforum, quod JAMES YONGE
 (*Currus triumphalis e terebintho or an account etc. Lond.*

1679. 8.) neruofe inculcauit. Tumores cyftici, hydrocele et fimiles tumores eius ope diffipati; nocet vero inflammatione vel fuppuratione praefente. Ganglio ad carpum exorto quotidie illitum, hoc ipfum diffipulit (PLENCK *chir. Mat. p. 453.*). Contra putredinem tuetur, vt in collectionibus rerum naturalium experimur. Cadauera, quorum vafa oleo terebinthinae repleta, glutinofa potius degeneratione quam putredine deftruuntur (HALL. *hifl. fl. helv. n. 1657.*). Quanti igitur in vulneribus et vlceribus terebinthina vel hoc nomine facienda! Quin gangraenae putredinem, fcarificatione praegreffa, parti illitum coercuit, adeo vt fit, qui illud ipfo cortice peruuiano et fpiritu vini hac virtute fuperius pronunciat (PLENCK *l. c. p. 454.*). — Calculi biliarii foluuntur in oleum terebinthinae alcohole faturatum immiffi; nec in hacce concretione vfus internus efficacia omni deftitutus fuit (PERCIVAL *Effays Tom. 2. p. 232.*). In febribus intermittentibus, quando dolores in dorfo praecipue percepti fuerunt, profuit inungere hoc oleum fecundum fpinae vertebralis longitudinem (REMAUDIN in RICHARD *Recueil d' Obferu. T. 2. p. 45.*).

TEREBINTHINA COCTA. *Ph. W. p. 222.* RESINA FLAVA *Ph. Lond. p. 32.* Ex terebinthina cum aqua ad fpiffitudinem cocta, quae, refrigerata, dura euadit. Paratur etiam ex residuo poft deftillationem fpiritus tereb. *Ph. W. p. 199.* Simili fcopo ac
Tere-

Terebinthina adhibetur, qua tutior et minus calida ob oleum aethereum difflatum (*l. c. p. 222.*) existimatur.

COLOPHONIVM s. COLOPHONIA *Ph. W. p. 199.* RESINA NIGRA *Ph. L. p. 32.* Vltiori coctione residui dicti absque aqua paratur, unde brunum colorem obtinet. Impurior modo, et ex variis partibus resinifarum arborum (*V. infra Abies*) et reiectaneis coctione parata, est RESINA COMMVNIS *Ph. W. 1. p. 127.* A fidicium et artificum vsu in medicum transit. Tolerari poterit suffitus in prolapsu ani et vteri. Haud ita pridem vero (*Hannov. Magaz. 1771. St. 52.*) litteris principis serenissimae Hassiaco-Darmstadiensis in phthisi celebritatem quandam obtinuit. Fuit scilicet vir post haemoptysin pectoris molestiis continuis vexatus, qui, dum post vinum ex dolio in ampullas transfusum easdem miscela ex aequali parte colophonii (*Harz*) et cerae obturaret, insigne leuamen et faciliorem sreatum percepisse fertur, quae adhuc manifestiora euaserint continuata per quatuor vel quinque dies mora in conclauis clauso vaporibus huius miscelae foeto. Aliud narratur suppurantis pulmonis exemplum, eadem medela intra sex hebdomades sanati. Paucitas experimentorum scrupulum merito ciet de efficacia remedii, quod exsiccandi potius et irritandi pulmones vim habere videtur in morbo, qui, si quis vnquam, peritiam medicam eludere solet. — Emplastris additur e. gr.

EMPLASTRO DIASVLPHVRIS RVLANDI
Ph. W. p. 64.; EMPL. DIAPHORETICO MYNSICH-
 TI *l. c. &c.*

BALSAMVM TEREBINTHINAE *Ph. L. p. 32.*
 dicitur liquidum crassius, quod destillatione resinae
 flavae eruitur, ablato oleo tenuiori primum prodeunte.

PIX BVRGVNDICA OFFIC. (Poix de Bour-
 gogne) est resina solida mollis, coloris flauo bruni,
 saporis odorisque eiusdem ac Terebinthina. Miror
 dissensum descriptionum in modo illam parandi. Es-
 se resinam albam siue Thus (ex abiete) terebinthina
 et oleo Terebinthinae liquatum, GEOFFROY (*M. m.*
Traité T. 3. p. 437); verum resinam modo (sponte ex
 arbore stillantem) coctam sed exemptam vt primum bul-
 lire incipiat, DALE (*Pharmacol. p. 303.*). Huc incli-
 nat HALLERVS (*l. c. n. 1656.*). Haec pix spiritu vi-
 ni contrita putredinem a carne auertit (*Essai sur*
la putrefaction. p. 398.). Quin in puluere superior hac in
 re cortice peruuiano visa fuit (*p. 21.*). In tussi
 pertinaci ex rheumate pulmonibus illapso, modo
 absit vlcus, efficaciam eximiam, emplastri instar
 corio ad magnitudinem manus illita et loco in-
 ter scapulas imposita, omni triduo vel quatruiduo mu-
 tanda, et per duas vel tres hebdomades adhibenda,
 praestat (BVCHAN *domestic. medic. Versio germ. p. 440.*)
 Optimum illam tantillo cerae commiscere (*l. c.*).

VNGVENTVM DIGESTIVVM *Ph. W. p. 243.*

Ex

Ex terebinthina vitello oui soluta addito oleo hyperici et resinosis. Vſitatiffimum et praefantiffimum in digeffione et alenda ſuppuratione vulnerum et vlcerum.

BALSAMVS ARCAEI *Ph. W. p. 28.* Recipit terebinthinam, Gummi Elemi, ſeuum ceruinum etc.; auctore FRANC. ARCAEO, chirurgo hispano (*de recto vulnere curandorum ratione*). Blandus, emollit labia vulnerum et carnis generationi fauet; hinc frequentis vſus.

BALSAMVM VVLNERARIVM *Ph. W. p. 32.* Ex Terebinthina ſpiritu vini ſoluta. In primis in neruoſarum partium puncturis.

BALSAMVS VVLNERARIVS STAHLII, *loc. cit.* Ex eſſentia ſuccini, myrrhae, oleo tereb. Conducit in laefionibus partium aponeuroticarum, neruoſarum, cartilaginearum, et denudatis oſſibus, et vbi ſuppuratio nimium increſcit (*THE DEN Unterr. für Unterwundärzte p. 256.*).

BALSAMVS VVLNERARIVS MINDERERI, *l. c.* pariter recipit terebinthinam. Vulneribus nouiter inflictis deſtinatus.

AQVA ANHALTINA *Ph. W. p. 8.* rectius SPIRITVS ANHALTINVS. Farrago plurium aromatum, balsamicorum et terebinthinae, ſpiritu vini deſtillatorum. Calida, et palato diſplicens ob ſaporem terebinthinaceum. Extrinſecus in paralyſi, ſyncope, vomitu et torminibus tutior.

AQVA BALSAMICA AD GONORRHOEAM RIVERII *Ph. W.* p. 10. Caue ne nomen imponat.

5.

Pharm. TEREBINTINA COMMVNIS.

Pinus Picea; foliis solitariis emarginatis LINN. *Sp. pl.* p. 1420. *Abies* conis sursum spectantibus f. mas c. b. *Pinus* (*Abies*) foliis solitariis emarginatis, conis oblongis erectis, squamis subrotundis planis basi acuminatis DU ROY *Baumz. T. 2.* p. 95. v. SCHÖLLENBACH *Abbild. T. 5-8.* Arbor, crescens in montibus elatioribus Heluetiae, Germaniae et Sueviae, Franconiae, Bohemiae, Moraviae, etiam Sibiriae.

Lignum huius leuius flexiliusque est, putredini magis quam pineum et abiegnum obnoxium. Elastica eius natura instrumentis musicis aptum reddit. Nobis vero arbor notanda venit ob

TEREBINTHINAM COMMVNEM. Adscripterat hanc ill. A LINNÉ' (*Mat. med.* p. 204.) Pino syluestri; quum vero ab illa, vtut vulgari arbore, in Suecia non eliciatur: non dubito praeuentibus illustribus DU HAMEL (*Traité des arbres T. 1.* p. 8.) et AB HALLER (*Hist. st. helv. n. 1657.*) Piceam praefigere. *Argentoratensem* nominatim huic tribuit, *communem* autem dictam Pino syluestri cel. SPIELMANN (*Mat. med.* p. 329.). Tantum vero ea diues arbor est, vt vesicas rotundas vel

vel ouales in cortice formet, quas corniculo disrumpunt alpicolae terebinthinam collecturi. Partes aduentitias filtratione per ramufculos intra infundibulum ex cortice separant. Incisionibus in cortice factis non nisi parcus prouentus fit, vt operae pretium non censeatur. Arbor eiusmodi vesicas format vere solum et autumnis; vt igitur duplex eius fiat collectio. Increfcente autem cortice adeo indurefcit, vt vesicas non amplius producat (DU HAMEL *Arbres T. I. p. 9. sqq.*).

Haec species spiffior est, mellis consistentiae, fordida, opaca, coloris bruno albi, odoris saporisque ingratoris. *Argentoratensis* pronunciatum pellucens, flauicans, odoris grati abiegni (SPIELM. *Mat. med. p. 329.*). An depurationis modo follertia differt? Lari-nae istam ex Picea praetulit MATTHIOLVS (*Oper. (p. 103.)*).

De vi et praeparatis variis supra (*p. 18. sqq.*) prolixè egi.

6.

Pharm. ABIETIS *Turiones; Coni; Ramufculi; Thus; Refina.*

Pinus Abies; foliis folitariis subulatis mucronatis lae-uibus bifariam verfis LINN. Sp. pl. 1421. Picea Matthioli, Camerarii MÜNCHH. Hausv. T. 5. p. 223. Pinus (Picea) foliis folitariis subulatis bifariam

riam versis, conis oblongis pendulis, squamis oualibus planis marginibus undulatis et laceris DU ROY Baumz. T. 2. p. 110. V. SCHÖLLENB. Abbild. T. 9-16. OED. Flor. Dan. Tab. 193. Arbor in borealibus Europae et Asiae regionibus vsque ad gr. 60. lat. boreal. crescens.

Ad opera topiaria apta arbor, et vtilissima in oeconomia ob *lignum*, quod pro foco et carbonibus comburitur, malis et opificiis variis instrumentisque musicis inseruit, ob *resinam* et *terebinthinam* quam erogat, ob *corticem* annonae caritati in septentrionalibus regionibus subuenientem, rel. Vt igitur multa in hanc quadrent, quae supra de Pino syluestri recensui. Quaedam tamen peculiariora habet.

TVRIONES s. CYMAE (HERM. Cynof. T. 2. p. 190.). Et hi vi antiscorbutica clarent, etsi laude inferiores istis e pino videantur. Eodem modo adhibentur, aqua vel cereuisia cocti, quod decoctum saporem amaricantem quasi terebinthinatum adsciscit. FETTMULLERO aqua destillata, praegressa fermentatione parata, in pretio (HERM. l. c.). De frustraneo autem experimento in femina cum abiete facti queritur ill. DE HAEN (Rat. med. T. 4. p. 252.). Ab alia specie non dissimili cocta cum auena, adiecto post depurationem saccharo et tantillo vini, fermentatione paratur in America cereuisia, *Sprucebeer* dicta, insignis in scorbuto efficaciae (ELLIS Voyage p. 200.).

Conis

Conis f. *Strobilis* similem competere virtutem etiam in nosocomio Inualidorum Parisiis exploratum (B V C H O Z *plantes de la Lorraine T. 6. p. 400.*).

RAMVSCVLI odore balsamico gratissimo reficiunt, aërem renouant eique gratum refrigerium conliant. Hinc in Suecia concisi ad digiti circiter dimidii longitudinem aestate in pauimenta etiam fanorum, ruri praecipue, sparguntur. In morbis eodem fine conducunt, tanto magis, si ramuli cereuisia vel aceto, vel, si nimia debilitas obtineat, vino rhenano humectentur. (ROSENSTEIN *Barnsjukd. p. 118.*) Prodest tum quoque ramos in vasis aqua repletis in conclauis feruare. Cephalalgiam dispellit herba concisa intra linteum capiti imposita (LINN. *Fl. Lapp. p. 278.*). Ex tenellis ramis cum frumento destillatione potest parari spiritus aquae hungaricae sapore odoreque affinis (LINN. (*Skånska resa p. 387.*)).

TIHVS (Suec. Grankåda) quidam lacrymam vocant, sponte ex arbore stillantem (HALL. *hist. n. 1656.*), quae fragilis pellucida, flaua, fumi, dum ardet, non ingrate olentis. Distinguendum vero a thure veterum f. Olibano, etsi virtutis aemulum. Alii citant pinum fylu. tanquam illius primum fontem. Huius deglutire particulam nucis auellanae magnitudinis in calculi molestiis vel tussi catarrhali, praeuio si placet tritu cum vitello oui, suadet (DAREI. *Sockenapoth. p. 53.*).

RESINA. Haec etsi ex aliis quoque coniferis nominatim pino syluestri proueniat, pinus tamen picis vberiore copiam largitur, prout abies rursus resinæ suppeditandæ aptior (FVNCCK in *Vetensk. Ac. Handl.* 1754. p. 49. sq.). Sponte quidem eam fundit arbor, sed incisione largior eiusdem messis fit. Ne iusto praecocius emoriatur arbor, differtur illa, donec truncus diametro dimidiam vlnam assequatur, tumque vere vel alio aestatis tempore securi cortex inciditur ad lignum vsque, plaga duo digitos lata et quatuor vlnas longa locis duobus et sensim pluribus. Vbi solis liber accessus est, ad terram in vas suppositum defluit, alias concreta cultro adunco aufertur. Sic quavis vice librae duae vel tres colliguntur. Quoniam vero fordes varias admixtas habet: coquitur in lebete cum aqua, et dein per faccum cannabinum preli ope in dolia exprimitur. Forma sicca seruat; pro colore vario *Resina alba, flaua, bruna* dicta (FVNCCK *l. c.* qui figuris simplicissimum modum illam parandi illustrat. Conf. et ill. DU HAMEL *Arbres T. 1. fig. ad p. 18.*). Tenax, fumum accensa ingratum edens. Praetereo vsum varium artificum ad picem inde parandam, oleum, col-lae speciem rel. Non veritus HIPPOCRATES fuit interne in vlcibus viscerum exhibere. Sed rectius hodie emplastris quibusdam seruat, vt iustam soliditatem et tenacitatem inde obtineant, et aërem arceant, discutiant suppurationemque accelerent. Pertinet huc e. g.

EMPLASTRUM DE BACCIS LAVRI *Ph. W.*

p. 60. EEMPL. CRITRINVM l. c. p. 61. rel.

T H V Y A.

LINN. *Syst. veget. p. 719. Gen. plant. p. 500.*

7.

Pharm. ARBORIS VITAE *Folia;*
Lignum.

Thuya occidentalis; strobilis laeuibus, squamis obtusis LINN. *Sp. pl. p. 1421. Arbor vitae CLVS. Hist. T. 1. p. 36. Conf. historica in KALM'S Resa T. 3. p. 389. Icon: DU HAMEL Arbres T. 2. Tab. 9c. Arbor, crescens in Canada et Sibiria locis subhumidis.*

Apud nos in lucorum arte structorum ornamentum cedit. In America vero placet ligni vis putredini resistens, hinc pro sepibus, scaphis; foco quoque inferuit scopisque. Odor resinofus recentium foliorum grauisque, et vesiculae ad basin foliorum obuiaae, balsamico succo turgidae, nec vi medica hanc arborem cassam demonstrant; quamuis apud nos vix vnquam adhibeatur.

Folia eiusdem cruda et tenera cum pane butyro oblito a quibusdam ad tenaces et viscidos humores expectorandos vsurpari PARKINSON. Resoluere, siccare, flatus pellere et sudorem ciere notauit HER-

MANNVS (*M. m. T. 2. p. 565.*). Conueniunt haec cum vsu in Canada, vbi in doloribus rheumaticis folia recentia contusa axungia et pinguedine quadam miscent, et in vnguentum coquunt, quod loco affecto applicant. Contra tussim decoctum adhibent, item contra febres intermittentes (*KALM l. c.*). Aqua ex frondibus destillata in hydrope efficax. (*BOERHAAVII Chem. T. 2. p. 68.*).

Lignum similibus virtutum. Nolo enim mira transcribere, quae leguntur apud HERMANNVM (*l. c.*), qui et ex foliis aquam et oleum in podagricis doloribus vtile elici sine dubio ex CAMERARIO indicat.

CVPRESSVS.

LINN. *Syst. veget. p. 720. Gen. plant. p. 500.*

8.

Pharm. CVPRESSI *Nuces; Lignum.*

Cupressus sempervirens; foliis imbricatis squamis quadrangulis LINN. *Sp. pl. p. 1402.* Cupressus C. B. *Icon: BLACKWELL Tab. 127.* Arbor crescens in Creta, in hybernaculis nostris ornamenti causa feruari solet.

Funebris olim habita. Nulla eiusdem pars nostro tempore valde in vsu est medico. Veteribus et galbuli et frondes et lignum et cortex in pretio, quae ipsa in morbis variis, quibus adstringentia opportuna vi-

sa.

fa, in alui deiectionibus, sanguinis profluviiis, herniis, vulneribus rel. adhibuerunt, quae in compendio exposita legas in IO. BAVH. *Hist. plant. T. 1. P. 2. p. 282.* item in RAII *Hist. pl. p. 1407.*

NVCES, veteribus GALBVLI, sunt strobili subrotundi, magnitudinis iuglandum minorum, saporis adstringentis amari, coloris bruni. Recensenda hic venit vis intermittentes febres fugandi. In hisce pares fere cortici peruviano censuit LANZONI (*Eph. N. Cur. Dec. 3. A. 7. 8. Obs. 74. p. 118. sq.*) quod encomium vero postea restrinxit. Magni etiam contra has febres fecit ALEXANDER PASCOLVS, qui in puluerem redactas, vino infundi iubet, vel, quod praestantius, forma solida in bolis exhiberi et quidem ad drachmam dimidiam pro dosi. (NIGRISOLIVS, *febris chininae expugnata p. 275. sqq.*).

LIGNVM pallidum aut rubescens, vndulis nonnihil notatum, grati odoris, sed saporis expers, nisi parumper resinofum putes, qui tamen in cortice manifeste est adstringens cum amarore. Locis calidioribus terebinthina inde erui potest. Tantam crassitiem in patria truncus assequitur, vt asseres inde parentur; qui odoris causa, et quoniam putredinem et vermium rofionem aegrius admittunt, placent. Hinc quaestuosissimum secundum BELLONIVM Cretenfibus. Hinc muniae Aegyptiacae in cistis ex hoc ligno transferuntur; quin Nohae arcam inde exstructam, sunt qui arbi-

trantur (V. Episc. PATRICK *Comment. Vol. I. p. 34.*).
Vtique hoc carere in officinis possumus.

I V N I P E R V S

LINN. *Syst. veget. p. 749. Gen. p. 531.*

9.

Pharm. IVNIPERI *Baccae; Lignum; Fron-*
des; Sandaracha.

Iuniperus communis; foliis ternis patentibus mucro-
natis bacca longioribus. LINN. *Sp. pl. p. 1470.* Iu-
niperus vulgaris α , fruticosa β , arbor C. B. V. SCHÖL-
LENB. *Abbild. T. 22. \alpha, in accliuibus exsuccis; β ,
in syluis.*

BACCAE, globosae, intra epidermidem nigram
continent pulpam rutescentem subuiscidam et semina
tria, nonnisi secundo anno maturescunt. Saporis sub-
dulcis subamari et resinosi, odoris balsamici. Oleum
aethereum vehunt, ad $\frac{1}{3}\frac{1}{2}$ (CARTHEVS. *M. m. 2. p.*
346. item SPIELM. *M. m. p. 272.*); extracti vero resi-
nosi et aquosi, vtriusque dimidium fere (*l. c.*). Ca-
lidae naturae sunt, incidunt, lotium efficaciter pel-
lunt, illudque odore violaceo, vt terebinthina, im-
buunt (CARGILLVS in RAII *Hist. T. 2. p. 1412.*), sudorem
mouent, flatus dissipant. Diuturnus vsus pulueris
granorum iuniperi vrinam cruentam reddidit (PISO
Obs. et conf. p. 319.).

In hydropicis affectionibus crebro adhibentur. Profuit in ascitico vinum infusione baccarum addito centaurio minori paratum (DU VERNEY iun. *Mem. de l'ac. d. sc.* 1703. p. 172.). SWIETENIO autem placuit sequens formula: Rc. Rob. Bacc. Iunip. ζ iv. dilue in aquae Iunip. dest. ℥ ij. add. spirit. bacc. Iunip. ζ ij. Quandoque spiritus nitri dulc. $\zeta\beta$ ad fitim sedandam additur. Huiusque miscelae vncia vna vel duae omni trihorio dantur (*Comment. in BOERH. aph. T. 4. p. 258.*). Eximium quoque existit semen fraxini infusum spiritu baccarum Iunip. (*Ibid.*). Cum Armoracia contusae loco potus consueti eodem fine fuere (DIPPEL. *vit. anim. et med.* p. 172.). Vtiliter in leucophlegmatia, post scarlatinam subinde obuia, tostae infuso aquoso ad lotium pellendum infantibus dantur. (ROSENST. *Bskd.* p. 244.). Conferas de vsu in hydrope vltimus *Act. Nat. Cur. Dec. 1. Ann. 9. et 10. Obs. 18. p. 63. Dec. 2. ann. 5. Obs. 168. p. 345.*

Proficiunt quoque in calculo. Laudavit eas contra hunc D. FRANKENFELD (*lith. med.*) item SPIESS (*Diff. de antinephriticis*), qui auertere calculum et sabulum pellere ex sua aliorumque experientia de baccis praecipue, sed et aliis Iuniperi partibus, affirmat. Sic hominem antea calculosum decorticatae et ieiuno stomacho deglutitae contra nouas insidias praeferuarunt. (*A. N. C. Dec. 2. ann. 10. Obs. 142. p. 230.*). Aliis infusum arrisit (vt cl. MECKEL in COHEN *Diff. de cal-*

culo p. 25.) Hoc ex quassatis baccis addita aequali quantitate lactis caprilli paratum, continuato per aliquot dies vsu, certe et sine molestiis fabulum renum et vesicae expulit. (LANGE *misc. verit. med. p. 21.*)

Stomachico scopo quidam ieiuno ventriculo aliquas baccas ingerunt, vel infusum aquosum bibunt.

MUNDII (*Diaet. p. m. 354.*) narrationem de Lapponibus, istos infusum baccarum calidum instar Coffeae vel Theae bibere, redarguit LINNAEVS (*Fl. Lapp. p. 301.*). Sed hinc inde in prouinciis cereuisiam inde parant Sueci diureticam et antiscorbuticam (*l. c.*) Spiritu vini infunduntur a Russis (GORTER *Fl. Ingr. p. 161.*). Vinum haud ingratum ex succo baccarum contusione cum aqua, sed illaesis feminibus elicito, ad tertiam partem inspissato et fermentato inde obtinetur, quod in tussi obstinata et initio phthiseos profuisse dicitur (DECKBERG *Beskrifn. huru et hälfsamt vin i Sverige lätt kan tilverkas Stockh. 1755.*). Simile vinum et in Gallia conficitur (DUHAMEL *Arbres T. I. p. 325.*). Spiritus quoque ex contusis baccis ope fermentationis in Thuringia eruitur (HALL. *hist. fl. n. 1661.*).

Suffimigium vulgatissimum ad corrigendum aërem constituunt, carbonibus iniectae. Panno, qui funum earundem excepit, cutis post scarlatinam et in rachitide nimis laxa vtiliter fricatur. Contusae discutiant. Domestico vsu cum pane secalino trito mistae ad dolores capitis mitigandos intra linteam capiti applicantur.

LIGNVM (CEDRINVM *Ph. Paris.*) grati odoris et rubedinis; fabris lignariis hinc acceptum. Eodem nomine in officinis et truncus, rami, et radices veniunt. Combustum gratiorem odorem baccis spargit. Sanguinem depurat et fordes per lotii vias eliminat. Decocto radice et ligni vitiligo in sene superata (HENNICKE in *A. Nou. N. Curios. T. 2. 124.*). In scorbuto efficaciam pluries in Suecia praestitit, vt probe noui et in *Prov. Doctoresnes berättelser* confirmatur. Rasurae radice nominatim in infuso theaeformi in depurando sanguine et lotio pellendo multum tribuitur (DAREL. *Socken-Apot. p. 46.*). In lue venerea olim plausum tulit BRASSAVOLAE (*respons. ad quaest. Fontanae in Vogel. M. m. p. 271.*) item ETTMÜLLERI, cui pondus addit SCOPOLI (*Fl. Carn. p. 405.*) tam in hoc vitio, quam facie pustulis vlcerosis foedata, infuso cum antimonio crudo vsurpato, In catarrho femili soluit mucosam colluuiem et per renales vias euacuauit (*l. c.*). Ex instituto de efficacia radice in scabie, ozaena, malo ischiadico, obstructione hepatis, arthritide, gonorrhoea virulenta, cataracta incipiente, suppressione haemorrhoidum casibus prolatis egit BRUCHI (*Diff. Obs. pract. de radice frut. Iunip. decocto*). Balneo ex ligno Iuniperi et suffimento eiusdem 8 vel 9 infantes contra variolas in epidemia maligna seruati; quin pestis iis locis pepercisse creditur; circa quae Iuniperus creuit (MONRO'S *account of the inoculation*

latiou of Small-Pox in Scotland p. 9.). In scabie manuum easdem decocto lauare per aliquot dies conuenit (ROSENST. *Bskd. p. 468.*). Cineres ligni, ut cuiuslibet alius stirpis combustae, lotii profluumient; hinc contra hydropem confert eosdem et flores Absynthii nondum expansos vino vel cereuisia fortiori infundere, addito colaturae syrui allii vel allio (DAREL. *loc. cit. p. 46.*).

FRONDES concisae in Westrogothia in pauimenta sparguntur, instar abietis, renouandi aëris causa.

SANDARACHA. Prope nodos et inter corticem et lignum colligitur saepe resina, quae dum exsudat, liquida, dein concrefcit in glebularum semipellucas flavescentes odoris non ingrati, saporis fere expertes. Vtrum ista officinalis Sandaracha Arabum ex hac specie, an ex Iunipero Lycia fit, nondum euictum (LINN. *Mat. med. p. 217.*). Quae in Suecia prostat est resina Iuniperi ex formicarum aceruis collecta (EIVSDEM. *Fl. Suec. p. 361.*). Mastichi suppar vi discutiendi, roborandi. Hinc non minus confert rachiticis in conclaui versari fumo eiusdem repleto, vel pannis eo impraegnatis, prout supra de baccis Iun. dictum, perfricari. Artifices ad vernicem albam adhibent.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ROB IUNIPERI *Ph. W. p. 163.* Quoniam ficiores baccae: non nisi praegressa coctione in aqua fucus

cus exprimi potest. Addi solet saccharum, quod superfluum, quum ipsae saccharo abundant. Maiori lucro obtinetur a residuo post destillationem olei. Morbis pectoris pituitosis et lotio sudorique mouendo dicatum, vel solum vel vino siue alio liquido solutum. In Heluetia eiusdem in variolis vsus factus (*Schweizer-Briefe v. d. Inoculation p. 47. 50* et alibi), an spe specifici, vt supra de ligno dictum?

OLEVM IUNIPERI *e baccis Ph. W. p. 129.* Gonorrhoeam et testiculi tumorem venereum saccharo ad aliquot guttas instillatum dispulit LANGE (*med. Brunsv. dom. p. 130.*). Externe cum oleo lumbricorum terrestrium et spiritu Iuniperi mixtum arthriticos dolores sopiuit membrisque contractis et paralyticis motus potestatem restituit. (*l. c.*) Flatus dissipare et lumbricis aduersum esse experientia docuit (SCOPOL, *Flor. carn, p. 405.*).

SPIRITVS IUNIPERI *Ph. W. p. 192.* Ex baccis cum spiritu vini. Respicias ad vires baccarum.

IO.

Pharm. OLIBANVM *f. THVS.*

Iuniperus Lycia; foliis ternis vndique imbricatis ouatis obtusis LINN. *Sp. pl. p. 1471.* Cedrus folio cupressi maior, fructu flavescente. C. B. Icon: DU HAMEL sub articulo *Cedrus, Arbres T. I. p. 140.* Arbor in Gallia et Sibiria crescens.

OLIBANVM, λίβανος THEOPHR. et DIOSC. λιβανωτὸν HIPP. Latere etiamnum nos, an vere ab hac arbore sit, communis querela est (LINN. *M. m.* p. 217.). Sub cortice colligitur (DU HAMEL *l. c.*), de in sponde per eundem prorumpens. Constat haec gummi-resina ex granis variae figurae et magnitudinis, estque citrina vel rufa, pellucida, fragilis, odoris grati, aliquantum acris et amara, dentibus masticata adhaeret, et salivam lacteam reddit. Aqua plurimam partem soluitur, quae ipsa eadem lactea euadit. Flammam facile capit. Aetate rufam fieri LEWIS (*M. m.* p. 416.). Mitterem lubenter discrimen inter *Olibanum marem*, quo intellexerunt granum rotundum, *feminam*, dum maiori grano minus inhaeret, et *μανναν*, siue frustula granorum collisorum, nisi ad intelligentiam auctorum faceret (PLIN. *Hist. l. 12. cap. 14.*). Colligitur in Arabia vtraque, vnde Gieddam et inde per mare rubrum in Aegyptum transfertur, porroque Massiliam (HASSELQV. *resa p. 452.*).

Vetustissimus vsus eiusdem ob gratiam odoris profficientis in templis fuit, iam, nisi cum aliis fallor, MOSI (*Exod. 30. 34.*) cognitus; quo fine adhuc Ruffis et Romano-catholicis celebratur. Nimium et in huius laudibus auctores fuere. In haemoptysi enim, alui profluuiis, tussi, vestigiis quibusdam veterum nixi, quin, quod vix credidisses, in pleuritide praesertim epidemica multum tribuerunt (GEOFFROY *Mat. med.*

Traité T. 4. p. 71.) Discutiendi et roborandi virtuti in suffitu et vulnerariae in emplastris et balsamis certius subscribe. Vix vnquam interne hodie adhibetur. Capiti infestum esse insaniam excitando, imo interficere largius cum vino potum DIOSCORIDES (*L. 1. c. 81*), vel cephalalgiam diram creare AVICENNA, reliquerunt. Recipitur e. g. a PILVLIS DE STYRACE, EMPL. OXYCROCEO &c. Intra albumen oui pariter ac myrrha in deliquium abit, quod maculis faciei delendis et circatricibus formandis destinatur.

II.

Pharm. SABINAE Folia.

Juniperus Sabina; foliis oppositis erectis decurrentibus, oppositionibus pyxidatis LINN. *Sp. pl. p. 1472.* Sabina folio cupressi c. B. Icon: DU HAMEL (*Arbres T. 2. Tab. 63.*). Arbor humilior, crescens locis excelsis Sibiriae, Heluetiae, Italiae, Lusitaniae et orientalium regionum.

FOLIA. Odorem grauem resinofum ingratum edunt, saporem amarum calidum. Copiam olei destillati continent, ita vt libra vna olei uncias fere tres erogauerit (HOFFM. *Obs. phys. chem. p. 8.*). Sanguini in decocto fluiditatem conciliant et rubedinem intensam (FREIND *Ennen. Op. 1. p. 207.*). Pellunt eundem insuper et exagitant. Ex duplici hac efficacia haemoptysis in puella qua-

dam sine dubio ab herba exorta (HALL. *hist. fl. n.* 1662.). Hincin vterino fluxu ciendo adeo potens, qua vi abusae subinde feruntur communi fere effato, a GALENO inde tempore deducto, scelestae matres ad abortum excitandum, sed haud absque proprio vitae periculo vel ante partum vel mox post istum (STORCH *Hebammenb.* p. 220.). Suspectae huic naturae subscripsit iudicium Facultatis medicae Lipsiensis (AMMANN. *med. crit.* p. 414.) metuitque LVDWIGIVS (*med. forens.* p. 88.). A culpa autem liberat ZITTMANNVS (*med. for. Cent. 6. Cas. 43.*), WEDELIVS (*Diff. de Sabina p. 22.*) ALBERTI (*med. leg. T. 5. p. 701*); quibus accedit ill. AB HALLER (*l. c.*) exemplo peculiari nixus. Quotquot vero fuerint, qui in referendis menstruis principatum fere illam tueri affirmarunt: spe tamen excidit SCOPOLI (*Fl. carn. p. 404.*), etsi nihil omisit, quod effectum adiuuare posset. Minime periculosam pronunciat RAVIVS (*Hist. p. 1416.*). Decoctum foliorum vel applicata contusa herba vermes expulerunt, contra quos succi expressi cochlear vnum cum lacte mixtum et saccharo edulcatum pariter efficax fuit (*l. c.*). In calculo pel- lendo audax maleque cedens fuit experimentum (*Act. med. Berol. Dec. 1. Vol. 7. p. 42.*). Nolo multis agere, de vi in scabie, vlceribus serpentibus, odontalgia, ictero, asthmate, fluore albo rel. quum deficient certa experimenta. In puluere ad drachmam dimidiam, in infuso ad duplam quantitatem, maiori in decocta data. Pul-

Pulvis inspersus cariem ossium et cerebri fungum subigit. Nec infimum locum sibi vindicarunt in gangraena sistenda et vlceribus fordidis depurandis, contra quae pulvis cum melle illitus confert (RAIVS *l. c.*). Ex simplici Sabinae applicatione porri venerei disparuerunt (FABRE *Mal. vener. T. 1. p. 365.*).

• PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM SABINAE *Ph. W. p. 128.* In Anglia etiam vsitatum. Destillatum, calidissimum. Ventri inunctum vermes necat (RAY). Vlcera manantia sanare lego (HALL. *l. c.*). Emmenagogum pariter habitum et diureticum. Rarissime ad pauculas guttas interne admittitur.

EXTRACTVM SABINAE *Ph. W. p. 88. Ph. L. p. 27.* Odorum principium fere perdidit.

Aqua destillata iam obsoleuit, impense depraedicata a BOERHAAVIO (*Chem. T. 2. p. 68.*), vt emmenagogum, ad haemorrhoides pellendas, et ob vim peruos commouendi.

ORDO II.

A M E N T A C E A E.

S A L I X.

LINN. *Syst. veget.* p. 735. *Gen.* p. 514.

12.

Pharm. SALICIS Cortex; Folia; Amentum.

Salix alba; foliis lanceolatis acuminatis ferratis vtrinque pubescentibus LINN. *Sp. pl.* p. 737. *Salix vulgaris alba arborescens* C. B. Icon; BLACKWELL *T.* 327. Arbor. Crescit sponte in sylvis, ad pagos vero copiose ob usum oeconomicum plantatur.

Placent enim eius *rami* recti et flexiles ad perticas, ad circulos doliorum, ad varia vincienda, item pro foco pauperioribus.

Arbor omnibus partibus balsamica et amaro adstringens. Veteribus vel hac natura nota, et in multis morbis vna cum aliis quibusdam speciebus quoad varias partes applicata (IO. BAVH. *Hist. pl. T.* 1. *P.* 2. p. 218. GÜNZ *Diff. binae de cortice salicis* Lipf. 1772.)

CORTEX huius magis adstringit, quam reliquarum specierum; quo adultior eo magis, decrefcente eadem proportione amaritie et balsamica natura (GÜNZ). In decocto praeferuat contra putredinem (CAMPER *Vorlef. üb. das Viehsterben p. 122.*), sed debilius, quam decoctum corticis peruuiani, paullo fortius, quam cortex fraxini. Haecce experimenta aliis in lue bouina ansam dederunt, quo in morbo arcendo decoctum oleo vitrioli acidulatum haud successu caruit. (CAMPER l. c. SANDIFORT in *Vet. Ac. Handl. 1769. p. 335.*)

Missis veterum laudibus de cortice et foliis, forsitan nimis in neruorum morbis, podagra, sanguinis profluuiis, hepatis obstructione, vlcerum vulnerumque consolidatione: corticis efficacia in febribus intermittentibus in primis notanda venit. Hanc probat sumtus ex ramis minoribus trium vel quatuor annorum, crassitie vnus ad quatuor pollices, in puluerem redactus, dum eiusdem scrupulus vnus vel duo quarta quauis hora inter paroxysmos ingeruntur. In pertinaciori morbo, vt quartana, eius miscela fit cum quinta corticis peruuiani parte. Qui haec expertus CLSTONE (*Phil. Trans. Vol. 53. p. 195. sqq.*) quinquaginta aegros memorat, hac sola medicina absque vlla alia praeparatione praemiisa sanatos. Eodem ordine, ac chinchina solet, in quotidiana et tertiana feliciter illum subministravit CLOSSIVS (*nov. variol. med. meth. p. 128.*).
Sic

Sic et vomitum pituitosum periodicum puluere ad drachmas sex die intercalari dato compescuit (*p. 129. 130.*), et contra lumbricos et debilitatem ventriculi praestantem inuenit. Accedat casus vnus curationis febris intermittens GVNZIO (*Diff. 2. p. 25*) obuius. In febre tertiana scorbuto et vlceribus commendat quoque auctor libri *der Landarzt* (*p. 334*), et quidem in decocto vnciiis duabus pro aquae libra vna sumtis. Balneum vero decocti corticis in debilitate crurum apud infantes conducere expertus ill. AB HALLER (*Hist. st. n. 1635.*). Praeparata si placent, infusum, decoctum et extractum locum habent.

FOLIA iuniora balsamum spirant et amara magis sunt, adultiora potenter adstringunt. Non arbitror virtute a cortice multum differre. In febribus Colchi aegros foliis salignis contegi EX LAMBERTI HALLERVS (*Hist. l. c.*). Extractum pro vlceribus pulmonum laudatum (WELSCH *miscromim. p. 12.*).

AMENTA gratum odorem spargunt, syringae haud abfimilem, quem aquae impertiunt, vt igitur suppar aquae florum tiliae, vlmariae, ceraforum vel simili aromaticae inde parari possit. Soporiferos sunt, qui flores habent (V. GVNZ *diff. I. p. 16.*).

— Salix alba vero licet prae reliquis a veteribus frequentata, et post hanc S. capraea: haec nominatim et *pentandra* et *fragilis* considerandae sunt. Experimenta chemica cum hisce instituta legere est in GÜNZII dissertatiopibus citatis.

Corticis *Salicis fragilis* vim antifebrilem antisepticam et roborantem impense depraedicat cl. GERHARD (*M. m. §. 286.*) qui cortici peruuiano in omnibus aequiparat, quod nimium. In huius quoque decocto saturato carnis frustum per quatuor ad quinque hebdomades a putredine immune perstitit (GVNZ *Diff. 2. p. 23.*). Frigidum vero infusum dispulit oedema ex male curata febre intermittente exortum. Et hac forma vel extracto feri et sanguinis profluvia stipauit (*l. c. p. 25.*).

Salicis pentandrae, ob lanam feminum recentius celebratae, cortex magis balsamicus quam vllius alius speciei (HARTMANN et resp. CHR. HENR. SPECKB VCK *Diff. de Salice laurea odorata p. 14. GVNZ l. c.*) In viribus eius recensendis multus est cl. HARTMANN vel Respondens eius, non absimilibus iis, quae de salice alba dictae, in febribus intermittentibus, cachexia, relaxatione viscerum, putredine humorum rel. sed exploratione per sensus et analysi chemica vnice nixus.

P O P V L V S.

LINN. *Syst. veget. p. 745. Gen. plant. p. 526.*

13.

Pharm. POPVLI Oculi.

Populus nigra; foliis deltoideis acuminatis ferratis LINN. *Sp. pl. p. 1464.* *Populus nigra* c. B. Icon:

BLACK-

BLACKWELL *Tab. 248.* Arbor in locis humidis et ad oras fluuiorum crescens.

Lignum molle, leue, hinc modo ad minora opera lignea idoneum. Hieme *frondibus* eius oues faginantur. *Ramuli flexiles* ad vincendas sepes conducunt. *Seminum* denique pappus chartae ex Schæfferianis experimentis materiem praebet. Quin ex *cortice* parare panem Kamschadalenses tristior fors docuit.

OCVLI siue, vt rectius vocantur, GEMMAE, sca- tent verno tempore, vt in hoc genere vulgare est, succo balsamico flauo, amaro, odoro. Digestione haud aegre a spiritu vini recipitur, qui postea inspissatus fragrantem resinam storaci affinem largitur (LEWIS *M. m. p. 446.*). Tinctura hac ratione parata, in inueteratis alui fluxibus et vlceribus internis ad drachmam dimidiam vel integram bis per diem in iusculo carneo sumta, spem excitauit TOVRNEFORTII (*Plant. de Paris T. 2. p. 97.*). Olim *Oleum* inde parabatur, *aegirinum* dictum, cuius AETIVS et PAVLLVS AEGINETA meminerunt, fuitque infusum vel solo oleo vel vino simul factum. Ad cutem emolliendam et leniendos dolores arthriticos et nephriticos adhibitum. Iam pro vnguento fere vnice gemmas pharmacopoe- lae colligunt.

Mentio hic quoque *Populi albae* L. iniicienda. Huius enim gemmae vernaes pariter produnt balsa-

mum

num praecedenti haud abfimilem, qui preffione inter digitos mox in confpectum venit, copiofius autem co-
 ftione gemmarum in aqua et fubfequa preffione intra
 faccum elicitur. Similiter ex residuo poft deftillatio-
 nem cum aqua vel fpiritu vini euocatur. Abftractio-
 ne fpiritus refina flaua remanet. Oleum oculorum
 foetidum empyreumaticum oleo tartari foetido fimi-
 le eft, et traumaticum nuncupatur (WEISMANN in
A. N. Cur. Vol. 3. p. 301. fqq.). Tinctura fpiritu vini fa-
 cta, in tuffi ferina, vbi metus exulcerationis pulmo-
 num, ad guttas viginti in iufculo captas laudatur.
 Ita et residuum refinofum poft abftractionem fpiritus
 tanquam optimum vulnerarium fiftitur, in ipfa adeo
 exulceratione pulmonum, fistulis et laefione partium
 tendinofarum. Contra mammarum affectus (an rha-
 gades?) quoque extollit opobalsami germanici nomi-
 ne auctor Diff. cel. SCHMIEDELI de *Oreofelinop. 7.*
 cui et praedicta debentur. Fides horum efto penes
 auctorem.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VNGVENTVM POPVLEVM. *Ph. W. p. 248.* Ni-
 mis compositum, inter alia ex anodynis; vnde ad do-
 lores haemorrhoidum et ambustorum mitigandos,
 fomnum conciliandum, nec non emolliendi et refri-
 gerandi fcopo, efficac. In pleuritide illini pectori
 iulfit BOERHAAVE.

ESSENTIA POPULI VULNERARIA *Ph. W.*
 p. 84. Gemmis spiritu vini digestis et essentia colata,
 additur essentia florum Hyperici. Vim expectatam
 titulus indicat. Nec ab usu interno seclusa.

14.

Pharm. TACAMAHACA.

Populus balsamifera; foliis ovatis ferratis subtus
 albidis, stipulis resinosis LINN. *Syst. veg.* p. 745. Ta-
 camahaca foliis crenatis PLUCK. *Almag.* 360. Tab.
 281. f. 2. Icon optima: TREW *Ehret. T.* 46. Arbor.
 Crescit in America septentrionali et Sibiria (GMEL.).

Resinam dictam ad mentem LINNEI (*Mat. med.*
 p. 215.) huic speciei adscripti. In dubium autem vocat
 veram esse TREW, IACQUINO ex *Fagara octandra* L.
 provenire existimante (LINN. *Diff. Obs. in M. m.* p. 7.),
 dum rursus auctores Pharmacopoeae Danicae (p. 93.)
 ex hac Tacamahacam spuriam esse. Ex populo esse,
 primum similitudo cum populo ab auctoribus tributa
 probabile reddidit, dein balsamicus succus, quem
 copiose gemmae vere iterumque confirmata aestate
 sudant, tenacem, grate odorem, luteum, amarum et
 subacrem. Hisce gemmis vere incolae Iskutzenses
 infundunt spiritum vini, quo probe impraegnato vtun-
 tur instar diuretici in scorbuto et excrescentiis vrethrae
 venereis (GMEL. *Fl. Sibir. I.* p. 152.).

Tacamahaca est resina ficca ex meridionali America transferri solita. Duplex eiusdem varietas obtinet. Altera (Angl. Tacamahaca in Shells, Gall. encoques) pallide flaua vel viridescens, odoris fragrantis Ambrae et Lauandulae aemuli, saporis amaricantis aromatici; et haec in testis cucurbitarum transmittitur et sponte ex arbore exsudare fertur, raro in officinis obuia. Altera vulgatio coloris albidi, flaui vel rufi odoris, minus grati, forma glebularum variae magnitudinis semipellucidarum seruatur, subinde multis fordibus inquinata.

Celebritatem inter primos MONARDES (*aromat. et simpl. CLVS. p. 317.*) conciliauit, in noua Hispania ad tumores resoluendos, maturandos et dolores a frigida et flatulenta materie ortos mitigandos, vti et in hysterica suffocatione summa laude, idque vel suffimigii vel emplastri instar, illam vsurpari narrans. Simili hodie sine adhibetur, interne vix vnquam, sed suffitus forma prunis iniecta in doloribus aurium atque dentium et artuum a rheumatismo chronico. Intrat quoque emplastra varia neruina ad ventriculum roborandum, vomitum compefcendum, contra cephalalgiam.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EMPLASTRUM STOMACHICVM DE TACAMAHACA *Ph. W. p. 72.* Varie mixtum.

EMPL. ANTIHYSTERICVM *Ph. Ed. p. 104.*

EMPL. CEPHALICVM. *loc. tit.*

EMPL. STOMACHICVM *l. c. p. 108.*

OLEVM TACAMAHACAE *Ph. Par. p. 202.*

F A G V S.

LINN. *Syfl. veget. p. 717. Gen. plant. p. 496.*

15.

Pharm. CASTANEAE *Fructus.*

Fagus Castanea; foliis lanceolatis acuminato-fer-
ratis, subtus nudis LINN. *Sp. pl. p. 1416.* β *Castanea fatiua* CB. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 84.*
In hac flores masculi amenta cylindrica formant,
praelonga. Arbor longaeua, crescens in monti-
bus Italiae, Galliae aliisque australibus Europae re-
gionibus. Ob fructum vero colitur, etsi nec fabris
lignariis ignota.

FRUCTVS, remoto tegmine echinato, offert nu-
cem ex ouato triangularem cortice badio coriaceo te-
ctam, inter quem nucleus albus compactus saporis
dulcis. Suauior fit insitione. Sub torculari nihil olei
emittit, sed succum, qui in fermentationem vinosam
transit (SPIELM. *M. m. p. 119.*). Vix alius quam ci-
barius vsus inualuit, etsi et hic loco natali amplior.
Nam appenninorum montium incolis aliisque vnicum
fere cibum praestat, et placentas, panem, pultem varia-
que

que fercula suppeditat; et commodam variis animan-
 bus saginam (DU HAMEL *Arbr. I. p. 135.*). Nobis
 sufficit nuces, cruciatim inciso cortice sub cineribus
 vel in furno assare vel coquere, et calidas illito butyro
 vel in crambe comedere. Igne quidem mollescit et
 dulcior euadit, sed vbiuis difficile digeritur — Fari-
 nam diarrhoeas sistere ill. DU HAMEL (*l. c.*) auctor est.

16.

Pharm. FAGI Fructus; Cortex inte-
 rior; Cineres.

Fagus sylvatica; foliis ouatis obsolete ferratis LINN.
Sp. pl. 1416. Fagus C. B. Icon: GLEICHEN *neue-
 fles d. Pfl. Tab. 17.* In hac flores masculi in globum
 congesti. Arbor in temperatioribus Europae syluis
 crescens.

Spectabilis altitudine ramisque numerosis coar-
 tatis, halitibus suis alias plantas suffocans. *Lignum*
 multifariae utilitatis pro foco, quae maxime vulgaris,
 ad opera lignea, in quibus vero pondus displicet et in
 putredinem sub humiditate procliuitas. Cinerum insu-
 per fructusque insignia in oeconomia emolumentum.
 De cultura vid. DU ROY *Baumz. T. 1. art. 33.*

FRUCTVS f. NUCES ex rotundo triquetrae co-
 iaceo cortice badio testae, quarum duae tres vel
 quatuor intra thecam quadriualuem continentur.
 Amygdalini faporis, gliribus sciuris variisque volucris
 gratae, nec minus auibus domesticis nutriendis

salutares. In suum praecipue faginam cedunt, quarum vero lardum nimis inde flaccescit (10. BAVH. *Hist. pl. T. 1. P. 2. p. 121.* LINN. *Skånfska resa p. 407.*). Qui cupediarum instar eas ingerunt, caueant, ne copia peccent. Virentes enim, nec satis exsiccatae lolii in modum caput turbarunt (10. BAVH. *l. c.*). Temulentiam et inebriationem in rusticis creant (GOTTSCH. *Fl. Pruff. p. 72.*). Sues ipsae temulentae inde euadunt, vacillant eundo, pigerrimae (post 1. BAVH. LINN. *l. c.*). Grauiissimos dolores capitis alius queritur (SIM. PAULI *quadrip. bot. El. 2. p. 68.*). Ex copiose comestis crudis et maturis febrem lipyriam contraxit virgo (*Act. Hafn. Vol. 2. Obs. 57. p. 160.*). Quin hydrophobiam, praegressa licet tostone, pedissequam elus habuit (SCHMIEDEL et SELIG *Diff. de hydroph. ex esu fructuum fagi Erl. 1762.*).

Cortex interior. Est ligno proximus nec semper obuius, nisi forte in vulnerata arbore cicatricis instar. Plebi Brunsvicensi in hectica febre vsualis (LANGE *med. Brunsv. dom. p. 249.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM ex seminibus expressum oeconomiae potius quam medicinae dicatum. In cibos recipitur in Gallia (BRADLEY *improrem. p. 39.*), etiam in Germania, vt apud Gottingenses pro acetario. Sed recens grauare ventriculum, non vero vasis terreis bene obturatis per annum in terra seruatum

(D'ISNARD *Hist. de l'ac. de sc.* 1726. p. 35). Olei oliuarum loco adeo commendatur (FRANCHEVILLE *Mem. de Berlin.* 1766. p. 11.). Frequentius lampadum pabulum est, iis praesertim commodum, quae libero aëri patent: quum non congelet.

CINERES CLAVELLATI *Ph. W. p. 3.* Ex variis lignis, nec ubiuis eadem ratione, parantur. Conferantur de hisce SCHAEFFERVS in *Vetensk. Acad. Handl.* 1759. et *Schrift. d. Leipz. oecon. Soc. I. Th. p. 211.* vbi Tab. 3. furnus depingitur, nec non *Anz. von der Leipz. Soc.* 1772. p. 106. Praefertur lignum durius, vt illud fagi, quercus. Quomodo in Suecia conficiantur, describit a LINNÉ (*Skånska resa l. c.*), in Ruffia MITCHEL (*Phil. Trans.* 484. art. 10.) et WARREN (*Account of making the best Russia Potashes Lond.* 1753.) in Saxonia auctor libri *Abh. vom Pottaschfieden Dresd.* 1771., in America LEWIS (*Experiments et Observations on american Potashes Lond.* 1767.) Cineres clauellati crudi dicuntur, qui ex cineribus lignorum secunda calcinatione parantur, qua ipsa sal alcali cinerum in cohaerentes massas liquefcit. Solers calcinatio cum subsequa elixuatione requiritur, vt omne pingue auferatur et tanto plus salis alcali comprehendat. Quod si rite factum, *rafmati* dicuntur. Anglis *Pearlash* vocantur, si lixiuium coquitur in ahenis ferreis, et sal fundo et lateribus accrescens malleis separatum in furnis ad albedinem calcinatur. Cineres clauellati interdum terra quadam corrumpuntur,

tur, plerumque salia varia admixta habent, quorum origo vel ex ligno, vel aqua, qua elixuatur, vel terra, qua corruptela facta, repetenda. *Ruffici* maxime corrosiui sunt, coloris profundioris compagisque ex terra tam durae, vt aëre non humectetur. Et hi quidem ex calce viua addita corrosiuam naturam habent (LEWIS *M.m.* p. 497.). Non attinet hic multis de vtilitate horum cinerum in arte vitriaria, saponaria, tinctoria, pro dealbandis linteis rel. differere. In re medica pro pauperibus sali tartari substitui possunt, incidendi scopo, ad lotium pellendum, acidum infringendum et ad varias miscelas. Sic contra acidum rachiticorum confert cinerum clauellatorum vnciam dimidiam soluere in aquae fontanae libra vna, huiusque solutionis infanti quouis mane guttas viginti, octoginta ad centum in vitro aquae dare (ROSENST. *Bskd.* p. 402.).

LIXIUIVM SAPONARIORVM *Ph. L.* p. 34. Fit ex cinerum rufficorum et calcis viuae pondere aequali aqua infusorum, quae postea decantatur vel per chartam transmittitur. Est hoc *lithotripticum* IVRINI vel CHITTICKII celebratum, cuius cochlearia duo vel plura pro Thea bis vel ter in vehiculo aquoso vel mucilaginoso vel iusculo vitulino data. Arcanum detexit cl. BLACKRIE (*disquisition on medicines, that dissolve the stone Lond. 1768.*). Vtlerius in hoc inquisiuit auctor anonymus libri *Pract. Essays on med. Subjects* p. 57. sq. probatque, sed correctius.

I V G L A N S.

LINN. *Syst. veg. p. 717. Gen. pl. p. 496.*

17.

Pharm. IVGLANDIS *Cortex fructus exterior viridis; Epidermis nucleï; Nuces.*

Juglans regia; foliis glabris subferratis subaequalibus: LINN. *Sp. pl. p. 1415.* Nux iuglans s. regia vulgaris C. B. Icon: CRAMER'S *Forstwesen Tab. 22.* Arborem sponte in Persia crescere nuperius constitit, sed vbiuis in temperiori Europa colitur.

Non facile fert alias arbores in vicinia, et habitibus suis dolores capitis excitat., *Lignum* praebet obscuri coloris et eleganter variegatum, praesertim in radicibus, durum, nitorem admittens, hinc pro elegantioribus operibus scriniariorum acceptum. Taceo, quod folia, putamen exterius fructus, et radix *colorem* luteo fuscum impertiant. *Fructus* vero vnicam partem in officinis obuiam constituit. Hic putamine viridi glabro subcarnoso cingitur, intra quod testa bivaluis, scabra, oblonga, nucleum quadrilobum epidermide flavicante adstringente testum, includens. Vomitum excitant variae iuglandis partes, cortex interior arboris mollis, putamen fructus, et amentum de quibus varia collegit RAIVS (*Hist. pl. p. 246. sqq.*) repetiit SCHROEDERVS (*Thef. Pharm. p. 608.*) et BVCHNER (*Diss. de nuce iuglande p. 24.*) *Fructus immaturus*

feruato putamine saccharo et aromatibus conditus (*Hausv. T. 3. p. 843.*) stomachicum gratum austero dulcem exhibet, et sub varia miscela embamma sapidum ferculis suppeditat *Id.*

CORTEX FRUCTVS EXTERIOR VIRIDIS. Acerbus cum amaritie et contrectatus digitos colore luteo fusco tenaciter inquinat. Detergentem vim in variis oris vitiis robis forma demonstravit. Multos praeterea anthelmintica virtus tenuit. Virides nuces ad satieta-tem comestas lumbricos educere iam SIMEON SETH notavit. Ita decoctum corticum viridium aqua factum lumbricos pellere PLATERVS (*Prax. med. T. 3. L. 2. c. 13. p. 798.*) Aqua, in qua cortices virides vel nuces immaturae maceratae fuerunt, in hortum effusa coaceruatim lumbricos allicit (*CAR. STEPHAN. Agricult. lib. 3. c. 24. ANDRY generation des vers p. 142. IO. GODOFR. FISCHER Comm. de vermibus in C. H. et anthelmintico, Stadae 1751. p. 14.*) et immissi huic, etiamsi post tertiam macerationem intra duo minuta temporis prima sub motibus spasticis pereunt (*FISCH. l. c. p. 15.*). Haec experimenta ansam dedere extracto aquoso ex immaturis fructibus ad necandos lumbricos intestinales parando, quod ipsum saporis acris, amaricantis et quodammodo aromatici non ingrati. Huius drachmae duae in vncia dimidia aquae cinamomi f. v. solutae, ex quo liquore initio infantibus biennibus vel triennibus guttae 20 ad 30 ter de die datae, dein guttae 40 ad

ad 50 pro cuiusuis aetate (FISCH. *l. c.*). Gravior redditur addito syrupo. Subiungitur sub vsu, decrefcentis lunae tempore, fex vel octo dies continuato, tertio vel quinto die purgans, quod FISCHERO (*p. 24.*) placuit, mercuriale aliis commixtum. Attamen efficacia aquae corticibus viridibus impraegnatae contra vermes non confans est (ANDRY *l. c.*).

EPIDERMIS nucleum inueftiens, flauescens fub-amara contra colicam in puluere ad drachmam vnam cum vino vel aqua carminatiua a quibusdam laudatur (HOFFM. *in clauae ad SCHROEDER. et ETTMÜLLER.*). Noui etiam hodie domefticum hinc inde eſſe: fed diſtinguendae colicae ſpecies.

NVCLEIS fapor grate dulcis ineſt. Vnde in menſa ſecunda eſitantur, fed ablata epidermide, ne fauces irritentur. Copiam olei vehunt ad dimidium vsque ſui ponderis. Hinc copia labefactant ventriculum. Moderatiuſ ingeſti nutriunt, demulcent, inuoluunt, laxant. Memorabile, largiuſ comeſtos latos lumbricos pellere HIPPOCRATEM prodidiſſe; quod lumen aſſert mox de oleo dicendis.

Omitto, nonniſi vera ſectans, alias partes hodie non valde vſitatas, virtuteſque varias, quas congeſſit BVCHNERVS in *Diff. ſupra cit.*

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ROB NVCVM *Ph. W. p. 163.* Würtembergeneſes ex ſucco nucum viridium expreſſo et melle confi-
ciunt.

ciunt. Praestat vero secundum *Pharmacopoeam Brand.* p. 154. succo corticum viridium fructus vti, praeunte GALENO, quum ab austera corticum natura efficacia dependeat. Insignem in angina et tumore tonsillarum GALENVS percepit; crebrius hodie in aphthis aliisque oris exulcerationibus penicillo illinitur. Placuitque in aphthis nominatim linctus ex robe nucum, robe mororum et melle rosaceo, spiritu vitrioli acidulatus, post cuius usum os ope decocti salviae depuratur (ROSENST. *Bskd.* p. 43.).

OLEVM NUCVM IVGLANDIVM *Ph. W.* p. 126. Expressum. Est flavicans, dulce. Ad cibos recipitur; lampadibus inseruit, quibus tanto utilius, quum frigore non coëat (DE LA HIRE *de la glace* p. 499.); et pictoribus quoque usu venit. In Gallia taeniae subigendae par fuit; oleum nimirum ad aliquot uncias epotum, superbibito aliquot horas post vino alicantino (PASSERAT *in Rec. period. T. 6. p. 305.*). Femina per tredecim dies hoc remedio usa tertio iam die per partes taeniam deiecit (BIZET *in Journ. de Med.* 16. p. 214.). Specificum etiam sub dicto connubio reputat DE FRANCIERE (*loc. cit. T. 18. p. 416.*). Sed non noviter pro anthelmintico haberi apparet ex BVCHN. *Diff. cit.* §. 42. Videtur virtus ad communem effectum oleosorum insecta vermesque necantem reduci posse. Dignum tamen notatu, eandem vel in solo vino alicantino fuisse repertam (ANDRY *gener. des vers* p. 160.).

Q V E R C V S.

LINN. *Syst. veget. p. 716. Gen. plant. p. 495.*

18.

Pharm. QVERCVS *Cortex; Folia; Glandes; Cupulae; Gallae.*

Quercus Robur; foliis deciduis oblongis superne latioribus, sinubus acutioribus, angulis obtusis LINN. *Sp. pl. p. 1414.* *Quercus* α , cum longo pediculo c. B. β , item cum breui pediculo c. B. Icon: VON GLEICHEN *Abbild. T. 29.* De cultura legatur DU ROY *Baumz. T. 2. p. 236.* Arbor europaea, sed septentrionale frigus fugiens.

Ex maxime longaeuis; et tam forma et altitudine, quam vsu suo multiplici, eximia. *Cortex* pro densandis coriis vsitatissimus est, cui vero scobem et folia substitui posse compertum, et nigrum colorem supeditat. *Lignum* durum, aegrius a putredine subigendum, et ob crassitiem et robur ad maiora quoque opera, vt ad aedificia, nauigia, aptum, colore quoque grate luteo commendabile. *Gallae* colorem nigrum subministrant. Et *glandes* vulgare suum sagina sunt.

Arbor omnibus suis partibus stiptica et acida. Hinc non dubitarunt DIOSCORIDES et GALENVS librum vel folia et cuticulam tegmini glandium substratam in fluxu coeliaco, dysenteria et sanguinis per pulmo-

pulmonem vel muliebria profluio, praecipue in decocto adhibere. Foliis contusis impositis refert GALENVS se vulnus securi inflictum sanasse. Vim diureticam quoque adscribit glandibus DIOSCORIDES. Horum auctoritate sine dubio inducti MATTHIOLVS, LONICERVS, HORSTIVS easdem vires praedicarunt, quin ad alios morbos iusto forsitan liberalius, fluxum album, calculum, gonorrhaeam, dolores dentium, imbecillitatem partium quamlibet rel. extenderunt. Febrifugi etiam nomine celebrata. Prudentiores nostri aevi medici parcius eiusmodi stipticis vtuntur, vt quae praemature et antequam causa morbi probe subacta fuerit ingesta, insignem noxam pariunt, ad finem autem morbi, roboris restituendi causa, subinde locum habent. Putrida tamen diathesis maturiorem aliquando vsum concedit. Colligenda nunc sparsa quaedam recentiorum experimenta.

Liquidum, quod quercus fundit, in podagra externe vtiliter adhibitum (HAGEDORN *Eph. N. Cur. Dec. 2. A. 5. Obs. 91. p. 197. sq.*). Corticem cereuisia decoctum dysenteriam coërcere (LEDEL. *l. c. Dec. 3. A. 1. Obs. p. 88. sq.*). Video corticem tenellorum ramorum speciatim in hunc finem requiri, scilicet manipulum eius vnum aquae cantiaro decoctum, cuius libra vna omni bihorio bibatur. DAREL. *Ap. p. 45.* Eundem in intermittentibus febribus corticem valere (SCOPOLI *Fl. carn. p. 414.*). *Folia* vero in gargarismate addito, si placet,
vino

vino adusto et melle, contra anginam obstinatam proficua (DAREL. *l. c.*).

GLANDES intra crustam coriaceam, cui altero extremo calyculus adnectitur, continent nucleum ovatum insigniter amarum et austum. Quae de esu earum pro consueto cibo apud veteres leguntur ad alias potius species sapidiores et saniores pertinent, prout de Quercu virginiana MILL. et de Quercu Subere traditur. A nostris sapor iam auocat, vt vix nisi fame coacti ad easdem accessuri fuissent. Fieri tamen inde panem in Noruegia BARTHOLINVS refert (*Dan. dom. p. 404.*). Ad easdem suppetias confugere annoe caritas in Gallia a. 1709. coëgit (DU HAMEL *Arbres T. 2. p. 209.*). Sed alius inde stipata, et cholera funesta erupit (GAILLARD *Hist. de Franc. I. Tom. 3. p. 193.*). Costeae substituere quibusdam placuit (*Samml. z. Beförd. d. Arzn. u. d. Naturg. 4 Band. Berlin*). Pluries puluere earum febris intermitiens in pauperibus debellata. SCOP. *Fl. carn. p. 415.* Apud Brunsvicenses domesticum est, aduersus erysipelas ingerere puluerem glandum in cereuisia tepida, et sudorem intra lectum exspectare, vnde post duodecim horas nulla tumoris nec ruboris vestigia superfuerunt (LANGE *verit. misc. p. 88.*). Torrefactae glandes et contusae diarrhoeam diriolem purulentam compescuerunt (ROSENST. *Bskd. p. 94.*). Nuperrime demum prodit decocti glandum tostarum
in

in obstructione glandularum, atrophia, scabie rel. in quibus sudor tenax foetidus emerfit, laus; quae pluribus adhuc experimentis indiget (IOS. WILH. SCHROEDER *v. d. Wirk. d. Eicheln in Verstopf. d. Driif.*).

CVPVLAE f. calyculi glandum extrinsecus asperi. Puluerem in alui fluxu et dysenteriis, ad drachmam vnam aut in vino rubro quolibet trihorio exhibitum, familiarem adeo sibi esse, indicat SCOPOLI (*l. c.*).

De GALLIS, valde stipticis, inter animalia sermo erit vtpote infecti ex Cynipis genere opificio et domicilio.

VISCVM QVERNVM pro sua affinitate collocabitur.

19.

Pharm. SVBERIS *Cortex.*

Quercus Suber; foliis ouato-oblongis indiuisis ferratis subtus tomentosus cortice rimoso fungoso LINN. *Sp. pl. p. 1413.* *Suber latifolium semperuirens* C. B. *Icon: DU HAMEL Arbres T. 2. Tab. 80.* Arbor in australi Galliae parte, Hispania, Italia, crescens.

Glandes huius dulciores, hinc iisdem varii quadrupes et volucres nutriuntur, et in Hispania quoque castanearum instar assatae comeduntur (DU HAMEL). *Lignum* etiam vtile. Omnium vero partium vtilissimus est

CORTEX. Absque interitu ipsius arboris aliquoties, interuallo septem vel octo annorum intercedente, deglubi se patitur. Optimus est ex vetustis arboribus et tertio detractus. Dum nimirum secunda vice succus nutritius per aestatem ascendit, securi parua prope exortum ramorum ad radicem vsque cortex trunci inciditur, tribus vel quatuor plagis longitudinalibus et ad vtrumque demum extremum vna transversali, probe vero libro trunci parcendo. Percussio cortice manubrio securis vltterius soluitur. Separatus pro arbitrio in minora frustra diuiditur, dein rafa superficie vt glabrior fiat, eademque maioris firmitatis causa adusta, lauantur frustra et pondere pluribus iunctis imposito in planitiem comprimuntur. Minori pretio venit cortex absque igne praeparatus. Optimaе notae censetur flexilis pressioni digiti cedens, elasticus, coloris rubicundi, neque lignosus neque porosus (DU HAMEL). Frequentissimus eiusdem vsus pro epistomiis est; alius, dum comburitur, pro puluere nigro, *Noir d'Espagne*. Non tamen omnino ex foro medico exulauit; adstringere ideoque haemorrhagias et alui fluxus sistere notatur (CHOMEL *usuelles* T. 2. p. 332.). Combusti puluerem ope olei ouorum vel amygdalarum in vnguentem redactum, haemorrhoidum dolores sistere eademque dissipare CHOMEL (*l. c.*) pluries expertus est.

CORYLVS.

LINN. *Syst. veget. p. 718. Gen. pl. p. 498.*

10.

20.

Pharm. CORYLI nuces; Lignum.

Corylus auellana; stipulis ovatis obtusis LINN. *Sp. pl. p. 1417.* *Corylus fyluestris* C. B. item *latiua* C. B. Icon: BLACKWELL *T. 293.* Arbor, crefcit in nemoribus et sepibus sponte, quaedam autem eius varietates in hortis coluntur.

Vincula doliariis suppeditat, et pictoribus carbones. A censu autem medicamentorum absque detrimento abesse possent.

NUCES. Sunt bivalves, oblongae, includentes nucleum album dulcem, epidermide rufa vestitum. Ad bellaria pertinent saporis grati causa et nutriunt, ob oleum vero, quo abundant, ventriculum grauant, et nisi epidermis auferatur ad tussim vellicant. Oleum dimidium ponderis nucum (SPIELM. *Chem. p. 75.*) constituit, estque vnguinofum, odoris omnis expers. Hinc odoribus variis recipiendis aptum (DE JEAN *des odeurs p. 367.*); pictoribus quoque acceptum.

LIGNVM exhibet oleum per descensum, empyreumaticum, quod vero iam euiluit. In odontalgia efficax fertur (LINN. *M. m. p. 204.*). Contra lumbricos guttae tres vel quatuor ingeruntur (STOEKER *in HALL. stirp. helv. n. 1625.*).

Quae

Quae de vi aliarum partium, vt corticis in febribus intermittentibus, et pollinis antherarum in epilepsia (*Eph. N. C. Dec. I. Obs. 97. p. 226. Dec. 3. A. I. Obs. 120. p. 195. sq.*) recensentur, non nisi post repetitam experientiam admitti possunt.

? LIQVIDAMBAR.

LINN. *Syst. veget. p. 718. Gen. plant. p. 499.*

21.

Pharm. LIQVIDAMBAR *f.* STYRAX
LIQVIDA.

Liquidambar styraciflua; foliis palmato-angulatis, lobis indiuisis acutis LINN. *Syst. veg. l. c.* Liquidambar c. B. *Styrax aceris folio RAII Hist. pl. p. 1681. 1799. Icon: CATESBY nat. hist. of Car. Tom. 2. Tab. 62.* Arbor crescens in syluis vliginosis Virginiae et Carolinae nec non regno mexicano.

Lignum in America magni habetur ad varia officina scriniariorum, sed facile putrescit, et pro humiditate et siccitate varia volumen mutat. Alta arbor et odorata, vt et eminus halitibus detegatur.

Liquidambar et Storax liquida auctorum, quantum liquet, eiusdem arboris progenies sunt in eo modo discrepantes, quod in hac naturae ars subuenerit. Hinc vtrumque iungam.

LIQUIDAMBRA *Ph. Ed. p. 10.* AMBRA LIQUIDA *Ph. W. p. 130. Ph. Argent.* est resina crassa incisione corticis proueniens, cui cortex comminutus odoris tanto diutius seruandi causa admiscetur (MONARDES *simpl. CLVS. p. 324.*). Aetate indurescit in refinam solidam fragilem (LEWIS *M. m. p. 361.*). Parce modo in regionibus septentrionalibus exundat, unde eius collectio in Virginia negligitur (KALM'S *resa T. 3. p. 103.*); ex noua autem Hispania ad nos transfertur (MONARD. *l. c.*). Resoluere, roborare, cerebro praesertim et ventriculo conuenire sub vsu externo traditum (MONARD.). Olim maiori in dignitate fuit ad vnguenta coria eiusmodique alia odore eiusdem imbuenda (GEOFFROY). Hodie ob tot alia similia in desuetudinem abiit. Idem valet de Oleo Liquidambarae (MONARD.).

STYRAX LIQUIDA. *Ph. Ed. p. 16. Ph. W. p. 132.* Venalis, quantum constat, ramorum comminutorum coctione elicitur, sub qua superficiem ascendit (MONARD. *p. 325.*). Purior per colum transmissa fuit, fere transparens, mellis consistentiae et coloris rubri vel grisei, odoris fragrantis styracem calamitam referentis, saporis acris. Quae in officinis occurrit quibusdam factitia videtur, solutione styracis calamitae in vino ac oleo admistaque resina laricea (RAII *Hist. l. c.*). Proxime accedit ad naturam balsami peruuiani,

vt videatur substitui posse tanquam discutiens, consolidans. Unguenta vel emplastra subinde intrat.

B E T V L A.

LINN. *Syst. veget. p. 708. Gen. pl. p. 485.*

22.

Pharm. BETVLAE Succus; Folia; Cortex.

Betula alba; foliis ovatis acuminatis ferratis LINN.

*Sp. pl. p. 1393. Betula c. B. Icon: CRAMER Forst-
wesen Tab. 10. Arbor in sylvis, praecipue boreali-
bus crescens.*

In re oeconomica celebris. *Lignum* album, tenax, suetissimum pro foco in septentrionalibus regionibus est, nec spernitur a tornatoribus et fabris lignariis, quibus et ob tophos variegatos ramorum placet. *Cortice* teneriori externo albo focus facile accenditur, ad scaphas suas adhibent Americani, ad corbes minores boreales gentes, et ad calceos. Durior subitratus cerdonibus proficuus. *Foliis* debemus colorem luteum, suntque ouium et caprum per hiemem salutare pabulum. Ex amentis aqua ebulliente cera elici potest (CARTHEVS. *pl. princ. p. 41.*). Taceo scopas et virgas ex ramulis.

SVCCVS perforatione trunci vel ramorum primo vere ante frondium eruptionem magna copia prodit; adeo vt ex ramo vulnerato vnica die librae octo aut

decem collectae (SWIETEN *Comment. T. 5. §. 1428.*). Quo inferius terebratur eo crudior et aquosior est, quo altius eo meracior et acidior (Post HELMONTIVM *de lithiasi cap. 8. p. 708. 709. §. 24. probe BVCHORZ Traite de plantes de la Lorraine T. 6. p. 86.*). Praefertur succus superiorum ramorum tres circiter digitos crassorum. (LANGE *misc. verit. p. 22.*) Satis diu seruari potest, oleo oliuarum tectus, vel in vase fumo sulphuris antea impraegnato, ne fermentescat (BOYLE *de utilit. phil. experim. Exercit. 4. §. 17. p. 179.*). Inspissatus in syrupi crassitiem et frigido loco repositus saccharum vel Mannae speciem format (MARGRAF *Mem. de Berlin 1747. p. 89.*). Hic succus ad alui solutionem vsque potus ascarides expellit (ROSENSTEIN *Bfkd. p. 353.*). In calculo multa praeconia sibi vindicauit, experimento saepe repetito MATTHIOLI, THEODORI TABBernaem, SIM. PAVLLI, CHARLETONI (*de lithiasi p. 275.*) rel. Praecauet illi, et si iam praesens est, cruciatus mitigat (HELMONTIVS, BOYLE, LANGE *ll. cc.*). Vnciae sex bis vel ter de die in calculo sufficere poterunt (DAREL. *Socken-Apot. p. 42.*). Cereuisia quoque inde coquitur, utilis in calculo (BARTHOL. in *act. Hafn. Vol. 1. p. 49.* Cf. *E. N. C. Dec. 3. A. 3. Obs. 155. p. 277. sq.*) soluere tamen calculum non videtur, quippe in homine alio de morbo mortuo apparuit, conticescente licet per vitam morbo (BOYLE) Au vnice exteriorem superficiem emollit? Ratio simul est.

est habenda diureseos, quam mouet, in diabetem vsque (SPIESS *Diff. 3. de herb. vntinephr.*). Imo diabetes lethalis orta, sed ex mensuris quindecim succi fere corrupti, per vices epotis (*Eph. N. C. Dec. I. A. 2. Obs. 198. p. 300.*). Sanguinem insuper depurat; vnde in scabie adhibetur, quam retrogressam reuocauit (HUNDERTMARCK *Diff. de scabie artific.*); item in scorbuto.

Vinum palato placens erogat, dum succo, coctione eiusdem cum saccharo praegressa, adduntur vinum gallicum, citrea mala aromata grata et fermentum, et haec miscela fermentationi committitur (WARG'S *hielpreda i hushållet p. 496.*).

FOLIA tenella in decocto externe scabiem curant, vel horum loco ramuli concisi decocti (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 300.*). In infuso theaeformi contra arthritidem (DAREL. *Socken - Apoth. p. 42.*).

CORTEX aduersus intermittentes febres, praecipue si scorbuticam labem admixtam habent, item ad vlcera externa in decocto ad libram vnam laudatur (*Landarzt p. 26.*). Ex cortice tenuiori albo paratur oleum.

P R A E P A R A T A.

OLEVM BETVLINVM *Ph. Brand. p. 120.* Balsamum lithuanicum Italis, oleum Russicum (Ryssiolja) Suecis. Igne suppressionis per descensum euocatur. Obsoleuit fere nostro tempore in medicina, sed

conuenit natura sua cum oleo fuliginis. Eo oculo illito coecitas curata (HIERON. REVSNER in *Obs. med. a WELSCHIO ed. n. 42.*). In haemorrhoidibus profuit, quin ipso cancro (*Purmann 2. p. 477.*). Parca sit dosis calidi huius remedii, interne adhibiti, guttarum 2, 3, 6. Externe contra vermes valet. Corium bubulum Rufficum (Jucht) hoc oleo perungitur, vnde odorem suum grauem repetit.

23.

Pharm. ALNI *Folia.*

Betula Alnus; pedunculis ramosis LINN. *Sp. pl. p. 1394. a*, glutinosa. *Alnus rotundifolia* glutinosa viridis C. B. Icon: CRAMER *Forstw. T. 12.* Arbor in aquosis crescens.

Huius lignum vilius, mollius, putredini obnoxium, aquam tamen fert, modo aëri accessus denegetur. Nodi ad scrinia vestienda ob colorem eleganter variegatum crebro adhibentur. *Cortex* colore fusco vel nigro lanam tingit. *Folia* in arte coriaria vtilia, et pro pabulo pecorum.

FOLIA praestantissima sunt, expertus loquor, ad lac puerperarum lactationem respuentium dissipandum, dum, postquam concisa super igne in disco incaluerunt et insudarunt, calide applicantur; primis diebus connubium cerefolii congruit. Hoc simplex remedium omnibus emplastris, pultibus, spiritibus
longe

longe praeferendum est. Ulcera corrosiua iisdem quoque sanari feruntur (KRAMER *med. milit. p. 21*).

M Y R I C A.

LINN. *Syst. veget. p. 740. Gen. plant. p. 518.*

24.

Pharm. MYRTI BRABANTICI *Folia.*

Myrica Gale; foliis lanceolatis subserratis caule suffruticoso LINN. *Sp. pl. p. 1453. Flor. Suec. p. 356.* *Rhus myrtifolia belgica* C. B. Icon: OED. *Fl. Dan. Tab. 327.* Fruticulus, crescens in locis paludosis praefertim borealium regionum.

FOLIA. Odorem grauem camphoraceum (iudice LINNEO) prae se ferunt, saporem amarum. Non opus est hic animaduertere in errorem SIMONIS PAVLLI (*Comment. de abusu Tabaci et herbae Theae annexus quadrip. bot. in ed. FICKII*), qui ex similitudine quadam in foliorum forma odore saporeque tum et viribus Theam Chinesium esse statuit, quum visus verus Theae frutex iam dudum eum suppresserit. Dolendum modo, in re tam falsa tantum eruditionis fuisse profusum; et mirandum, quod vir sagax et botanicus non in fructus siccos calyculo suo et pedunculo instructos, qui inter folia sicca Chinesis Theae saepe reperiuntur, inquisiuerit, in quibus eandem dissimilitudinem, quam in foliis similitudinem, facile detexisset. In Suecia olim

cereuisiae condimentum loco humuli fuit, tumque lege cautum, ne ex aliena terra peteretur (LINN. *Fl. Suec. l. c.*). Hodie vero nonnisi a pauperibus in hunc finem sumitur, quum cephalalgiam et inebriationem bibentibus afferat. Cocta herba scabiem sanat, et pediculos necat *l. c.* Vestes a vermibus folia tuentur (DALECHAMP *Herb. Lugd. L. 1. c. 38. p. 110.*).

Frustruum coctione in aqua cera eruitur, ad candelas commoda, cuius tamen largior prouentus ex *Myrica cerifera Americanorum*.

P I S T A C I A.

LINN. *Syst. veget. p. 740. Gen. plant. p. 518.*

25.

Pharm. PISTACEAE *Nuces.*

Pistacia vera; foliis impari pinnatis, foliolis subouatis recuruis LINN. *Spec. pl. p. 1454.* *Pistacia peregrina* fructu racemoso s. *Terebinthina indica* c. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 461.* Arbor Persiae, Arabiae, Syriae indigena. Fructus vberiores et gratiores obtinentur ramis arboris huius *Terebintho* insitis. (DU HAMEL *Arbres T. 2. p. 312.*

NUCES constant ex theca dura, oblonga, angulata, acuta, vel nucleo pallide viridi cuticula rubicunda obducto. Placet hic nucleus grato sapore dulci, oleoso, amygdalarum dulcium simili. Hinc detracta
epi-

epidermide, quae adstringit et amara est, ditiorum cibis additur. Missis veterum praeconiis verior vis est nutriens, emolliens, relaxans, inuoluens, vt in similibus fructibus. Reficiendi et stimulum venereum excitandi potentiae, quam AMATVS, MATTHIOLVS alii illis adscribunt, non multum tribuo; nam nec tantum nutrire videntur nuclei, vt haec praestare possent. Facile rancescunt, nec ob colorem viridem satis ad emulsiones aptae. Admiscent pharmacopolae morsulis imperatoriis.

26.

Pharm. TEREBINTHINA *cypria*.

Pistacia Terebinthus; foliis impari-pinnatis, foliis ovato lanceolatis LINN. *Sp. pl.* p. 1445. *Terebinthus vulgaris* C. B. Cfr. TOURNEF. *Voyage du Levant T. 1. p. 145.* ICON: DU HAMEL *Arbres T. 2. Tab. 87.* Arbor, crescens in insula Chio, India, Africa boreali, etiam in Hispania, inferiori Gallia, et Italia.

TEREBINTHINA CYPRIA *offic.* *f. CHIA Lond.* elicitor in insula Chio ictibus cortici trunci inferiora versus ope securis omni latere a ramis vsque ad radicem sub finem m. Iulii inflictis, et trium pollicum interuallo inter se remotis. Colligitur laminis lapideis circa truncum duplici ferie stratis, quouis mane ante ortum solis, quum nocturno frigore tam condensetur, vt spatula vel cultro obtuso a laminis istis et trunco deradi

deradi commode possit. Quo vltcrius ab incidentibus heterogeneis liberetur, per corbicularum transmittitur calore solis liquefacta. (COVSINERI apud DU HAMEL *Arbres T. 2. p. 308.*). Eodem fere modo, sed breuiter TOURNEFORT (*Voyage du Levant T. I. p. 145.*) rem describit. Parcarn modo quantitatem terebinthinae pro sua magnitudine arbor erogat, ita vt quatuor arbores 60 annorum aetatis et peripheriae trunci quinque pedum nonnisi libras duas cum vnciis nouem et drachmis sex terebinthinae vno anno fuderint. Nonnisi in orientali insulae parte crescit. Inde Venetias mittitur. Ob causas dictas charo pretio in ipsa insula venditur, et transmissa vix vnquam sincera sed adulterata venditur. Quin ante transmissionem corrumpi miscela Terebinthinae Venetae legimus (HAMEL *l. c. p. 307. fq.*). Vera ista Chia spissior et tenacior est, grati odoris, pellucida, alba in flauedinem inclinans, acrimoniae et amaritiei fere omnis expers. In extremis ramis arborum europaearum, vt in Gallo-prouincia crescentium vesicae formantur infectis repletae, in quibus tantillum terebinthinae clarae et odoraе reperitur (*l. c.*). Ob raram opportunitatem experimenta cum Terebinthina hacce incorrupta instituendi nihil praerogatinae in illa prae Veneta detegi potuit. Sunt qui Cypriam (vt MILLER in *Botan. offic. p. 433.*) colore magis obscuro et fordibus admistis a Chia distinguunt.

27.

Pharm. MASTIX; LENTISCI *Lignum.*

Pistacia Lentiscus; foliis abrupte pinnatis foliolis lanceolatis LINN. *Sp. pl. p. 1455.* Lentiscus vulgaris C. B. Conf. TOVRNEF. *Voyage du Levant p. 143.* Icon: DU HAMEL *Arbres T. I. Tab. 136.* Arbor, in Chio infula, Lusitania, Hispania, Gallia inferiori, Italia crescens.

MASTIX vel MASTICHE. Huius causa arbor studiose in infula Chio s. Scio colitur. Altitudinem decem vel duodecim pedum assequitur, diametrum pedis vnus. Eiusdem ibi folia maiora sunt, quam in Prouincia et Languedocia. Ast non omnis arbor Mastichen fundit, quae vero fundit, de huius propagatione per furculos sollicitate dispiciunt. Modus colligendi hic est, quod m. Augusto tempore sicco et sereno cortex transuersim cultro incidatur, vnde die postero resina in terram destillat, sensim in massas, subinde satis grandes, indurescens. Collectiones inferiores minus lucrosae ob parcius stillicidium. Mastix sub delapsum inquinata per colum transigitur, vt depuretur. (TOVRNEFORT) Confer cum hisce, quae THEVENOT (*Voyage au Levant T. 1. p. 180. sq.*) et BELON (*Observations de plusieurs singularitez p. 185.*) reliquerunt. Quibus quaedam ex HAMELIO (*l. c.*) addenda sunt de subtiliori arborum Mastichen fundentium

tium distinctione. Europaeae etiam arbores subinde tantillum huius resinae vulneratae fundunt. Tolone martio id fieri (GASSENDI in TOURNEF. *l. c. p. 144.*) et in Italia etfi parce (STROBELBERGER in *Masticologia Lipsf. 1628*) quin Edinburgi in arbore quadam (ALSTON *Mat. med. T. 2. p. 415.*) notatum.

Resina est, constans ex granis fragilibus variae magnitudinis, subpellucida, coloris flauentis, odoris leuis haud ingrati, saporis vix manifesti. Masticata mollescit instar cerae, carbonibus inspersa gratum odorem spargit. Aqua cocta eam odore imbuit, sed vix aliquid eius soluitur. Spiritu vini autem vti et oleo omnino subigitur. Rarius interne quam extrinsecus adhibetur. Vxores imperatoris Turcarum aliaeque magnatum hanc continuo masticant; praesertim mane ieiunae, vt vel halitu oris placeant, et albedinem dentium conseruent, gingiuasque robovent (TOURNEFORT item HASSELQVIST *Resa p. 523.*). Admiscent quoque aquis suis odoris super igne euaporandis et pani, antequam furno committitur (TOURNEF.). A nobis dentifriciis additur. Masticata saliuam potententer allicit. Hinc in catarrhosis affectionibus, apoplexia serosa, dolore dentium, solet masticari vel ore teneri et compingi effectus maioris causa cum pyrethro pipere, zingibere vel similibus; cuius exemplum videas in BOERHAAVII *Aphorism. 1025*. Blande roborat, leuiter adstringit abstergitque et balsamicam vim possidet;

fidet; vnde superata haemoptysi, in fluore albo, debilitate ventriculi, in diarrhoeis et vlceribus internis praescripta. Sic in debilitate et vlceribus intestinorum tutissima pronuntiatur (DEGNERI *de dysenteria p. 201.*). Dari potest trita cum aliis in substantia ad scrupulum dimidium vel integrum, vel in emulsione trita amygdalis siue gummi arabico, vel soluta spiritu vini et syrupo admixto — Externe quoque in suffimigio roborat et discutit. Hinc intestino recto prolapsa adhibetur (ROSENSTEIN *Bfkd. p. 24.*). Admoto panno laneo, vel gossypio suffitu eiusdem imbuto, hernia emphysematica dissipatur (*l. c. p. 26.*). Nec minus confert per rachiticorum conclaue halitus accensae Mastiches crebro dispergere et cutem eorum mane et vesperi panno laneo fumo eiusdem impraegnato perficere (*l. c. p. 407.*). Solent etiam suffitu ad dentium auriumque dolores leniendos vti. Emplastris demum variis et vnguentis vulnerariis additur.

LENTISCI *lignum.* Nodosum est, externe tegitur cortice bruno, interne coloris albidi vel flavescentis. Sapor odorque imbecillis aromaticus et resinofus. Aqua coctum colorem rubicundum illi tribuit cum debili odore eoque grato. Cum spiritu vini obtinetur tinctura fulgide lutea. Extractum remanet post destillationem resinofum, subadstringens et parumper pungens (LEWIS *M. m. p. 348.*). Vix vnquam hodie eius amplius vsus fit, licet non omnino vi destitui ex dictis

dictis appareat, dum leuiter adstringat et naturam balsamicam ipsius Mastiches participet. In dysenteria, haemorrhagiis, arthritide, qua sibi sacra anchora fuisse affirmat, imbecillitate ventriculi, flatibus, ructibus rel. infusum eius vel decoctum sub variis verborum tricis DE WENCK (*Eph. N. C. Dec. 3. A. 9. 10. Obs. 135. p. 252. sq.*) extollit. Ad praecauionem haemorrhoidalis fluxus decoctum vel infusum ligni cum vino opportunum habitum (Post FONSECAM RIVERIVS *Prax. med. L. 10. cap. 10. p. 515.*). Quoniam corroborare creditur dentiscalpia inde parantur, et decoctum pro gargarismate.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM MASTICHES DESTILLATVM, *Ph. W. p. 131.* Destillatione mastiches ex arena.

OLEVM MASTICHINVM *Ph. W. p. 126.* Ex mastiche oleo rosato soluta. In vomitu et alui profluio.

AQVA MASTICHINA *Ph. W. p. 19.* Ex mastiche et nuce moschata spiritu vini et aqua destillatis. Aromatica et subadstringens. Hinc stomachum roborat, diarrhoeam sistit, flatus pellit, vomitum compefcit. Ad vnciam dimidiam supraque. Grator euadit syrupo quodam iucundo addito.

SYRVPVS MASTICHINVS *Ph. W. p. 213.* Ex mastiche aqua mastichina digesta et saccharo.

SPIRITVS MASTICHINVS. *Ph. W. p. 193.* Compositus ex mastiche et multis aromatibus spiritu vini et aqua fontana destillatis. Si huic aqua fontana saccharata additur, nominatur *Elixir mastichinum l. c.* In colica flatulenta et morbis ventriculi frigidis dosi mox indicata exhibetur.

PILVLAE MASTICHINAE *Ph. W. p. 140.* Ob agaricum et aloën mastichi admixtam purgant. Dosis sunt grana decem et viginti.

? CYNOMORIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 700. Gen. pl. p. 476.*

28.

Pharm. FVNGVS MELITENSIS.

Cynomorium coccineum LINN. *Sp. plant p. 1375.* *Cynomorium purpureum officinarum* MICHEL. *Gen. nov. plant. p. 17. Tab. 12.* Cfr. LINN. *Diss. de fungo melit. in Am. acad. T. 4. p. 351. Tab. 2.* ex MICHELIO petita. Est stirps herbacea, parasitica, radicibus lentisci, myrti, halimi aliorumque fruticum in Sicilia, Melita, Italia, Iamaica, Mauritania inascens.

FVNGI nomen immerito fert, quum vera planta sit, sed structura valde differens ab aliis. Cauli

F enim

enim semipedali aphylo, digitum crasso infidet spica vel amentum longitudine ipsius caulis, sed duplae crassitie. Vehit succum rubicundum; saporis amaricantis, stiptici. Celebravit illam inter primos B O C C O N E (*Icones et descript. plant. rar. 1674. p. 82.*) et dein ulterius (*Museo di Fisica p. 69.*), recensens, usum in dysenteria et haemorrhagiis sistendis, in scelotyrbæ, vomitu sanguineo, vlceribus cacoëthiis ex multorum testium experimentis. Et in hisce quidem vel puluis ad drachmam vnam vino vel iusculo, vel et syrupus inde paratus ad vnciam vnam, exhibitus. Ad gingivas corroborandas dentifricius puluis ex eadem cum saccharo odorisque variis mixta valuit. Haemorrhagiam vteri grauissimo casu sopiuit integro fungo ill. Eques В ä C K (*LINN. Diff. cit.*). In hoc vero videtur praeferendus aliis stipticis, quod vim exerceat absque sanguinis coagulo, saltem si ab experimentis cum sanguine recens vena missa factis concludere liceat (*Act. Bonon. I. p. 158.*). Decoctum profuit in vlceribus antiquis venereis vrethrae (*DEIDIER Obs. T. I. VOÛ. M. m.*).

ORDO III.
COMPOSITAE.
α. CAPITATAE.

ARCTIVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 603. *Gen. pl.* p. 407.

29.

Pharm. BARDANAE Radix; Semina;
Folia.

Arctium Lappa; foliis cordatis inermibus petiolatis. LINN. *Sp. pl.* p. 1143. Varietas β. *Lappa maior tomentosus capitulis c. v.* Existimant esse *αρκτιου* DIOSC., descriptionem autem plantae *αρκτιου* magis conuenire ALSTON *M. m.* p. 397. Icon: MILLER'S *Figures T. 159.* Pl. biennis ad vias et locis ruderatis frequens.

RADIX perpendicularis crassa, extus cortice nigricante vestita, interne alba et spongiosae substantiae; saporis subdulcis, subamari austeri. Edulis est, cynaram aemulans (HALL. *hist. helv. n.* 161.), prout ipsi caules teneriores (KAIH *Hist. pl. T. I.* p. 332.) Vis blandè resoluens et sudorem lotiumque pellendi communi consensu agnoscitur; hinc et depurare san-

guinem creditur. Crebro in decoctis praescribitur. In articularum morbis peculiarem efficaciam sibi vindicat (Cfr. SIM. PAVLLI *quadrip. p. 401.*). Ita decocto radicis cereuisia facto a podagra pertinaci post mictum lotii albi, lac referentis, conualuit quidam (FORESTVS). Quae radix etiam placet cl. CHESNAV (*Obs. med. L. 4. p. 426.*). Nec spem fefellit experientia cl. HILLII in se ipso podagrigo capta (*Management of the gout with the virtues of Burdock Lond. 1758. 8.*). Huc et pertinent composita quaedam arthritidi opposita, vt decoctum compositum FULLERI (*Ph. extemp. p. 38.*). Similia exstant de vi in calculo praeconia. Sabulum et lapilli ex decocto fecerere (*Nov. Act. N. C. Vol. 5. p. 195.*). Par utilitas obseruata est vno exemplo doloribus rheumaticis pertinacioribus instantibus, dum eiusdem vncia vna et dimidia vel duae cum aquae fontanae libra dimidia ad consumptionem dimidiae partis coquerentur, dein adderetur mellis despumati vncia dimidia, hocque mane in lecto per mensem vnum et dimidium ingereretur (RAZOVX *Tables nosologiques 1767. p. 256.*). Ad lochia mouenda proficuum esse frequens felixque puerperarum vsus edocuit (LIEVTAVD *Syn. prax. med. p. 563.*).

Sunt, qui in lue venerea adhibuerunt. Decoctum solum corpore in fimum demerso fertur a Polonis eo fine vsurpari (SINAPII *absurda ver. s. parad. p. 109.*). Et decocto radicis semiuinoso cum senna iuncta insudatione

tione et decocto chinae vel sarsaparillae pro potu ordinario eluctatus hoc malum narratur HENRICVS 3. Gallorum rex (FORMIVS IN RIVER. *Obs. comm.* 41. p. 342.); sine dubio bona curationis pars in purgante senna balneo isto et sarsaparilla quaerenda. Attamen euenit, vt a multis aduersus luem aliis substituta fuerit vel priuatiuo quodam iure pro decoctis, vel vna cum alia efficaciori medicina subministrata. Subscribit vi decocti antiuenerae etiam SIMON PAVLLI (*Quadripart. p.* 402.).

SEMINA valde amara et diuretica. In calculo etiam aestimata, quin a quibusdam hoc in malo ipsi radici praelata (SIM. PAVLLI). Purgare (LINN. *M. m. p.* 180.). Exhibentur vel in emulsione vel vino infusa.

FOLIA. Desflagrare sicca cum strepitu legitur (*Eph. N. C. A. 3. Obs.* 222.). Vnde nitrum inesse TOVRNEFORTIVS concludit: sed ALSTONO (*M. m. 1. p.* 397.) experimentum non successit. Sapor eorundem ingratus magisque amarus. Rarius vsurpantur, etsi similes radicis vires adscribantur. Dissipare tumores genuum expertus CHOMEL (*Usuelles T. 1. p.* 306.) in cataplasmate ex iisdem cum vrina et fursuribus cocto. Mitigant dolores cancri et vlcera mundant; sub cineribus autem cocta podagram pacant (ID.).

P R A E P A R A T V M.

DECOCTVM BARDANAE *Nof. Edimb.*

C A R D V V S.

LINN. *Syst. veg.* p. 604. *Gen pl.* p. 408.

30.

Pharm. CARDVI MARIAE *Semina*; *Herba*.

Carduus marianus; foliis amplexicaulibus hastato-pinnatifidis spinosis, calycibus aphyllis spinis canaliculatis duplicato-spinosis LINN. *Sp. pl.* p. 1153. *Carduus albis maculis notatus vulgaris* C. B. σιλυβον DIOSC. existimatur, quod nomen pro genere retinuit HALLÆRVS (*Helv. n. 181.*) Icon: BLACKWELL *Tab. 79.* Pl. annua crescens in aggeribus et rudera-tis Europae australioris. Obsoleta fere.

SEMINA oblonga, compressa, glabra, quorum cortex fusco variegatus vel albidus interne medullam oleosam amaricantem continet. Ob oleum inuoluunt relaxantque. An inde apparens vis in pleuritide (*Bresl. Samml. Verf. 4. p. 1062.*) repetenda, quam tamen infirmo talo stare verbulo indicat TRILLER (*pleurit. p. 48.*). Breslauientes in substantia siue puluere dedere (de grosso sine dubio sermo fuit). Consultius in emulsione.

FOLIA subamara. Haec, ablatis spinis oleribus adduntur; et instar acetarii in Anglia sunt (*RAII Hist. T. I. p. 312.*). Tartaro haud absimili sale impraegnata (*MARCGRAF Hist. de l'ac. de Berlin 1747. p. 79.*) Succum hydropicis esse salutarem, etiam febrifugum

ante

ante accessum febris ad quatuor uncias datum (TOURNEF. *Pl. de Paris* 2. p. 143.).

ONOPORDVM.

LINN. *Syst. veg.* p. 607. *Gen. pl.* p. 409.

31.

Pharm. CARDVI TOMENTOSI *Herba*
recens.

Onopordum Acanthium; calycibus squarrosis squamis patentibus foliis ovato oblongis sinuatis *Syst. veg.* l. c. *Carduus tomentosus latifolius* f. *spina alba tomentosa latifolia sylvestris* c. B. Icon: HILL'S *veget. System* T. 4. t. 12. Planta biennis crescens ad vias et locis ruderatis.

HERBA nondum pro dignitate sua in praxi medica colitur, licet varii virtutem succi expressi in cancro, dum linteo carpto, vel et ipsa herba contusa applicatur, confirmarint. Inter recentiores BORELLVS (*Hist. et Obs. Cent.* 2. p. 151.) primum memorandus, qui rustici meminit a cancro narium suafu amici, pluribus aliis eodem auxilio succurrentis, succo curati. Dein STAHLIVS (v. IVNCK. *consp. chirurg. cap. de cancro*) confessus, se faciei carcinoma incipiens sed contra alia remedia obstinatum intra quatuordecim dies eodem sanasse. Successit idem cl. RIMMERMANNNO, Prof. olim Duisburgensi, in casu simili.

quo magna faciei pars iam consumpta erat, teste GOELICKIO (*Diff. de Onopordo carcinomatis auerrunco Francof. 1739.* et ROSS (*Diff. de cancro Duisb. 1727.*). Et ipse GOELICKIUS bis feliciter illum adhibuit in femina, quae cancroso ulcere in sinistra colli parte laboravit, et in viro, carcinomate labii superioris foedato. Simili successu remedium administrauit ELLERVS (*Nitzl. u. auserl. Anmerkung. p. 58.*) in duabus feminis ulcere cancroso faciei correptis. Duritiem immutatam in carcinomate quodam labii inferioris et tuberculum ulcerosum exsiccatum obseruauit VATER (*Diff. de polypo nasi p. 27.*) — Frustra autem contra cancrum mammarum tentatur, utpote maligniorem (ELLER),

Discus eiusdem instar cynaræ edulis (LINN. *Amoen. ac. Vol. 6, p. 124.*).

C A R L I N A.

2118 LINN. *Syst. veg. p. 607. Gen. pl. p. 410.*

32.

Pharm. CARLINAE *f. CARDOPATIAE, f. CHAMAELEONTIS ALBI (Ph. Ed.) Radix.*

Carlina acaulis; caule unifloro, flore breuiori LINN. *Sp. pl. p. 1160, Carlina acaulos, magno flore albo*
 C. B. χαμαιλίων λευκος DIOSCOR. perhibetur. Icon:

BLACK-

BLACKWELL *T.* 532. Pl. perennis in Italiae, Germaniae et Heluetiae montibus.

RADIX ramosa, crassa, extus fusca, interne ex albo flava, saporis acris aromatici et amaricantis, odoris fragrantis. Desuevit hodie. Alexipharmacum pomposo nomine venit, et contra ipsam pestem depraedicata, qua ipsa ab angelo demonstrata Carolus magnus pestem ab exercitu suo fugasse dicitur, unde nomen quibusdam videtur inditum (MATTHIOL. in DIOSC. Ed. BAVH. p. 491.). Aluum mouet ad drachmam vnam sumta (PREVOT *med. paup.* p. 500.). Superstitiosa varia omitto, quod tactu solo dolores sopiat (HELMONT.); obtutu sodam tollat (WEDEL); viatoribus vires gestata impertiat, quas alteri vacuo demat (EMAN. KÖNIG), aliaque similis fecis; circa quae multus, vt solet, ZORNIVS (*Botanòl.* p. 169.). Sudorem mouere, blande resolueret et nervos stimulare, facile credas. Oleum aethereum ponderosum vehit. Hinc in infuso vinoso optime datur. Intrat Essentiam alexipharmacum STAHLII, Theriacam aliaque composita.

• Discus carnosus, haud ingratus cibus est (GESNER, in RAII *Hist.* I. p. 288.). Assentitur HALLERVS (*Hist.* n. 831.).

C A R-

CARTHAMVS.

LINN. *Syst. veg. p. 609. Gen. p. 411.*

33.

Pharm. CARTHAMI Flores; Semina.

Carthamus tinctorius; foliis ovatis integris serrato-aculeatis LINN. *Sp. pl. p. 1164.* Cnicus sativus, s. *Carthamus officinarum* C. B. κνίκος s. κνήκος Graecorum existimatur. *Carthamus Arabum.* Conf. RUMPH. *Herb. amb. T. 5. p. 215. Tab. 79.* Icon porro in *Hort. Eyslett. T. 3. fig. 1.* Pl. annua. Sponte in Aegypto crescit. Colitur vero in India orientali e. c. Amboina et vicinis insulis, item in Germania etsi olim frequentius, in Thuringia et Alsatia (HERM. *Cynos. M. m. I. 346.*).

FLOREVM tubuli notissimi ob colorem luteum aqua, et purpureum ope salis alcalini, extrahendum, quo sericum imbuunt. In Aegypto, postquam recentes decerpti fuerint, inter duo saxa succus eorum crudior exprimitur; reiecto isto, lauantur flores aliquoties aqua fontana, quae in Aegypto falsa, et dein, manus compressione compacti, soli noctisque roriferae y exponuntur. Rore color citreus in fuluum mutatur. Ita siccati sensim ad vsum seruantur et copiosissime ab Anglis, Gallis, Italis coëmuntur (HASSELLQVIST's *Resa p. 483.*). Vulgo orientalis carthamus praefertur Germanico, illeque colorem fuluum

prae

prae se fert fibrasque tenaciores et breuiores et subhumidas, purior insuper est; hic autem liccior variaque heterogenea admixta habet. Non vero vnice ad sericum, sed et ad lanam tingendam hi flores idonei sunt (cl. IO. BECKMANN in *Comm. Gott. nov. T. 4. p. 89.*). Faciem feminae Indae obliniunt floribus addita oryza et Calappi lymphæ (RVMPH. *amb. T. 5. p. 215.*) — Florum vsus medicus, nisi pro colore grato medicamentis conciliando, vix vllus. Fraude subinde ad augendum pondus croco admiscuntur, quae ob coloris tincturae similitudinem difficilius detegitur. Pauperes cibis pro croceo colore admiscunt. In India cum hydromelle contriti ad hepatis obstructionem et icterum tollendum adhibentur (RVMPH. *l. c.*)

SEMEN album cuneiforme quadrangulare, nitens, durum, nucleum album vnctuosum dulcem includens, qui cuticula bruna amara et subacri nauseosa obducitur. Catharticam naturam ei tribuerunt DIOSCORIDES et GALENVS et vna cum hisce Arabes. Datumque hoc scopo emulsionis instar, vel in iure gallinaceo vel offulis. Hinc et electuarium sui nominis purgans intrauit. Nonnisi vero maiori dosi drachmae vnus vel duarum in substantia, sex vero vel octo in emulsione hic effectus, et lente quidem, perceptus fuit. Stomacho vero noxium, sine dubio ob oleosam naturam agnouerunt, vnde aromata varia sub vsu admiscuerunt. Pulmones pur-

purgare et vocem claram reddere **MESVE** refert. De-
lenda igitur vel saltim minuenda veneni suspicio est,
quam **HASSELQVISTIVS** (*Resa p. 484.*) cum tot aliis
de femine fouit; nec psittacis modo, vt **MATTHIO-**
LVS iam sciuit, de peculiari autem eorum specie af-
firmat **RVMPIVS** et **HASSELQVISTIVS**, gratum
et salutare pabulum est, sed et gallinis auibusque aliis
indigenis, cibo inferuentibus, expetita esca (*Comm.*
Gott. cit.). Oleum quoque ex iisdem premitur, quin
cibarium (*Oecon. Nachr. 4. p. 846*).

FOLIA tenera ab Aegyptiis in acetaria recipiun-
tur (**HASSELQV.**); capitula autem et folia tenera ad
olus ab Indis (**RVMPIH.**). Puluis foliorum lacti recens
multo immixtus illud coagulat, vnde caseos eius ope
suos Aegyptii parant. Oeconomorum praeterea scire
interest, caules cum foliis siccis auide ingeri hieme ab
ouibus et capris, caules autem lignosos pro foco con-
ferre.

PRAEPARATA ET COMPOSITA

iam euiluerunt. Huc pertinent

EXTRACTVM DIACARTHAMI *f. CNICO-PHAR-*
MACVM ANDERNACI (**ZWÖLFEBI** *Anim. in Ph,*
Aug. p. 181.)

(**ELECTVARIVM**) *Diacarthamum* **ARNOLDI**
DE VILLA NOVA. l. c. p. 118. Vtrumque nimis com-
positum varia draistica admixta habet. Vires igitur
medullae feminum carthami aegre tribuas.

CENTAVREA.

LINN. *Syst. veget. p. 653. Gen. pl. p. 442.*

34.

Pharm. CYANI Flores.

Centaurea Cyanus; calycibus ferratis foliis linearibus integerrimis, infimis dentatis. LINN. *Sp. pl. p. 1298.* Cyanus segetum c. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 270.* Pl. annua, inter segetes frequens.

FLORES. Intelliguntur flores marginis infundibuliformes varietatis coeruleae. Rarissimi vsus, et pretii nondum definiti. Omnis fere odoris saporisque expertes, vt vel ideo non multum speres. Extractum spirituosum saporem leuiter austerum, salinumque habet, aquosum manifestius salinum (LEWIS *M. m. p. 246.*). Lotium mouere florum decoctum in suppressione eius, ita vt nihil potentius, praesertim in connubio seminum vrticae FR. HOFFMANNVS (*Diff. de rem. dom. p. 35.*) affirmat. In hydropse incipiente autem pater eius (*Pharm. SCHRÖD. L. 4. Sect. 1. p. m. 464.*) optimum effectum ex eodem percepit; quin confirmato iam malo valuisse perhibetur (ALBRECHT *Eph. N. C. Dec. 3. A. 5. 6. Obs. 20. p. 50. sq.*). Quantum vero liquet, de tota planta sermo est. Aqua infusi, vel in succo vel et aqua inde destillata, in inflammatione exulceratione et debilitate oculorum, olim in vsu fuerunt.

Hinc

Hinc et aqua apud Gallos Casselunet te vocata (CHOMEL *Ufuelles* T. 2. p. 88.). Infusum florum aluum laxare auctor est BOEHMER (*Diff. de pl. indig.* p. 28.).

Pro odoramentis siccis (Pot pourri) ornamentum solitum sunt, et morsulis simili de causa insperguntur. Pictoribus quoque non spernendi; modus colorem extrahendi docetur in GENTL. MAGAZ. a. 1748. m. Mart.

Maior sine dubio vis *herbas* et *femini* inest, ut quae amara.

P R A E P A R A T I V M.

AQUA FLORVM CYANI. Exoleuit.

35.

Pharm. BEHEN ALBI *Radix*.

Centaurea Behen; calycibus scariosis; foliis radicalibus lyratis lobis oppositis, caulinis amplexicaulibus LINN. *Sp. pl.* p. 1292. Serratulae affinis, capitulo squamoso luteo, ut et flore c. b. Behen album id. lacea orientalis patula carthami facie flore luteo magno TOURNEF. *Coroll. infl. rei herb.* 32. Icon: RAVWOLF'S *Reise* p. 288. T. 288. Pl. annua, crescens ad radices montis Libani umbroso et aquoso solo, uti et in Asia minori.

ΑΠ ΒΕΗΕΝ ΑΛΒΟΝ ἢ ΒΕΗΜΕΝΑΒΙΑΔ Αραβium, quod idem creditur ac ερμοδακτυλος λευκος
Graeco-

Graecorum recentiorum, ex hac planta sit: nondum constat; *RAVWOLFIVS* (*l. c.*) probabile reddidit. Non mihi satisfacit philologica eruditio *THOMAE HYDE* (*Hist. religionis veter. Persarum, Oxon. 1700. p. 502.*) qui seductum illum fuisse ab alio, vel Syrorum Behmen diuersum esse ab eo Persarum arbitratur, sed mancis vnice descriptionibus quorundam Arabum auctorum nixus. Ex Cucubulo Behen contra esse, vel hunc saltim absque magno vitio substitui *DALEO* (*Pharmacol. p. 252.*) placet.

Vix in pharmacopoliis amplius exstat. Quae ibidem occurrit *RADIX* constat ex frustis digitum crassis rugosis extus cinereis interne albis, saporis acris, odoris. (*GEOFFROY M. m. Traité T. 2. p. 29.*). Arabes apud *HYDE* (*p. 509.*) qui radicem *Tab. 7.* depingit, adscribunt illi odorem aromaticum, saporem vero glutinosum et leuiter stipticum, coloremque tam interne quam externe album. Celebrant Arabes eundem ob vim roborandi, pinguefaciendi, feminis secretionem augendi, et, praeter alias virtutes, tremori mederi perhibent. Persis quoque valde aestimata radix, quam vna cum Behmen rubro festo quodam die celebriori inspergunt frugibus et carnibus coquendis, cum herbis et saccharo candi contusis comedunt, Behmen insuper album contudentes cum lacte ebibunt, vt memoriam acuant. (*HYDE p. 257.*)

36.

Pharm. CARDVI BENEDICTI *Herba*;
Semina.

Centaurea benedicta; calycibus duplicato-spinosis lanatis inuolucratis, foliis semidecurrentibus denticulato-spinosis LINN. *Sp. pl. p. 1296.* Carduus sylvestris hirsutus f. Carduus benedictus c. B. Icon: BLACKWELL *T. 476.* Pl. annua in Hispania, Chio, Lemno, crescens, colitur quotannis in hortis pharmaceuticis.

HERBA intense amara cum odore ingrato, qui in siccata facile perit. Infusum aqua frigida breui tempore factum gratam amaritiam prae se fert, diuturniori autem aquae super planta statione ingratum, decoctum fortius valde nauseosum. Spiritus vini minus nauseosi extrahit quam aqua, licet pariter amarescat. In extracto aquoio exsudat post aliquam moram sal amarum nitro simile (LEWIS *M. m. p. 183.*). Sal commune continere alibi (*Hist. de l'ac. d. sc. de Berlin 1747. p. 79.*). Nomen pretium indicat, in quo olim habitabat stirps. Hodie minus crebro praecipitur, nisi in extracto. Eximium stomachicum in infirmitate ventriculi et, dum grauatur a pituita, praesentanei effectus, nec ita calidum, ut amara solent; quo fine infusum tenue conducit (LEWIS). Obliterationes viscerum referat eademque roborat, hinc et in ictero proficua. In
inter-

intermittentibus, sicut alia amara, saepe auxilio fuit, ita vt quibusdam specifica visa. Alia laus est in malignis, quin in ipsa peste (MATTHIOL. in DIOSC. p. 594.). Si putredo subest, amaritie eam corrigit. Inter anthelmintica quoque locum obtinuit. Sudorem blande pellit. Decoctum vomitum excitat, et infusum saturatum solet vomitus adiuuandi causa bibi. Nolo in pleuritide ad consilium GEOFFROY (*M. m. Traité T. 5. p. 446.*) adhiberi, quum minus calidis opus sit. Atamen et nouissime iterum Extractum cardui benedicti solum ad scrupulos quatuor ad minimum quotidie datum, praemissa venae sectione, millies pleuritidem et peripneumoniam curasse narratur (LANGE *misc. verit. p. 76.*). In puluere vel infuso optime exhibetur.

Vtinam vera essent, quae de vsu eius in cancro recensentur, a quo mulier, cuius mammae ad costas vsque consumtae fuerint, aqua destillata et insperso foliorum puluere sanata dicitur (IO. BAVH. *Hist. T. 3. p. 79.*). Ita et homo conualuisse fertur vlceribus tibiae ad ossa vsque profundis infestatus emplastro imposito, quod cardui benedicti folia exceptit (ARNOLD. DE VILLA NOVA *pract. c. 44.*). In pernionibus conferre, eos decocto saturatiori calido fouere. (FRIEND in *Lond. Chron. 1767. p. 536.*)

SEMINA oblonga, leuiter incurua, basi ad latus exsecta, striata, supra margine serrato coronata, cortice griseo amaro vestita, intra quem medulla alba,

dulcis. Ad sudorem pellendum exhibita; item ad eruptionem variolarum et morbillorum accelerandam (GEOFFROY *l. c.*), qui vero morbi raro stimulo egent, et si egent, efficaciorum certe requirunt. Emulsionis forma conuenientissima. Opus vero habet ad minimum decuplo aquae et grisea euadit (CARTHEVS. *M. m. T. 1. p. 530.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA DESTILLATA CARDVI BENED. Eui-
luit, iure ob inertiam.

ESSENTIA, *Ph. W. p. 78.* Efficax, essentiae Absynthii viribus aemula.

EXTRACTVM *Ph. W. p. 88.* Vtile. Forma pilulari vel in elixirio, vt solent eiusmodi amara, datur, ad vires restituendas. In febribus intermittentibus insignis efficaciae, vt similia, in liquore terrae foliatae tartari solutum, addita aqua destillata et sale medio ad mentem ELLERI (*Obs. de cogn. et cur. morb. p. 89.*).

SAL. Incineratione paratum, alcalinae igitur indolis et eiusdem virtutis, ac sal Absynthii.

SYRVPVS *Ph. W. p. 206.* admiscetur aliis medicamentis.

37.

Pharm. CALCITRAPAE *Herba; Ra-
dix semina.*

*Centaurea Calcitrapa; calicibus subduplicato-
spinosis sessilibus, foliis pinnatifidis linearibus denta-
tis,*

tis, caule piloso LINN. *Sp. pl. p. 1297.* Carduus stellatus, foliis papaveris erratici c. B. Hippophaestum COLUMN. *phytobasf. 85. Tab. 24.* HILL'S *veg. syst. Tom. 4. Tab. 17.* Pl. annua, crescit in oriente, Italia, Gallia, Anglia, Heluetia, Germania.

HERBA amara. Fuit condimentum agni paschalis apud Iudaeos, (Morreir *Exod. 12. 8.*) quod, Lat. azymi, plantae amarae, Graece *πικρίς* (IO. HEINR. MICHAELIS *Bibl. Hebraica*), Germ. bittern falsen vertitur. Perperam creditum esse Lepidium latifolium, nam Calcitrapa adhuc hodie eidem vsui in Arabia inferuit (FORSKÅHL in LINN. *Diff. Obsf. in mat. med. p. 5.*). Caules iuniores edules m. Februario et Martio in Aegypto (FORSKÅHL in NIEBVHR'S *Beschreib. von Arabien Praef. p. 44.*). Febres intermittentes succus ad uncias quatuor vel sex initio horroris potus (TOURNEF. *pl. de Paris T. I. p. 22.*), vel pulvis herbae ad drachmam vnam vel extractum ad duas fugat (GEOFFROY *M. m. Traité T. 5. p. 415.*). Flores autem Chinae radice (corticem subintellectum arbitror) vicem supplere in febribus distis indicat SEGVIER (*Flor. Veron. T. 2. p. 154.*). Efficaciam plantae in hisce ex BAPTISTA (SARDO iam memorat IO. BAVHINVS (*Hist. T. 3. p. 90.*)). Succus maculas oculorum delet (TOURN. *l. c.*).

RADICIS cortex colicam nephriticam, drachma vna vino infusa et ad mensis cuiuslibet finem pota,

subiuncto vesperi infuso carminatiuo, in illustri Gallo olim sopiuit, adeo vt et TOURNEFORTIVS (*l. c.*) totum medelae genus denuo describere operae duxerit pretium. Sed vereor, ne bona pars virtutis infuso carminatiuo vesperi sumto adscribenda, vt ne dicam dierum selectum superstitionem redolere. Attamen et AVGENIVS plantam contra calculum impensius praedicat (*I. BAVH. l. c.*).

SEMINA vrinae difficultati subueniunt (*I. B.*); imo cruentum mictum excitarunt (*LOBEL n. stirp. adu. p. 372.*). Vino ad drachmam vnā infusa a pituita vias vrinarias liberant (*TOURN. l. c.*).

β. SEMIFLOSCVLOSAE.

CICHORIVM.

LINN. *Syst. veget. p. 602. Gen. plant. p. 406.*

38.

Pharm. CICHOREI *Herba; Radix; Semina; Flores.*

Cichorium Intybus; floribus geminis sessilibus, foliis runcinatis LINN. *Sp. pl. p. 1142.* Cichorium sylvestre f. officinarum C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 177. et 183.* Pl. biennis, crescens vbiuis in apricis ad vias agrorumque oras. Colitur vero in vsum oeconomicum.

Toti plantae, vt affinibus, inest succus lacteus, amarus, isque quidem in fera planta quam in culta amarior. Hinc fatiuae, quae procerior et omnibus parti-

partibus maior, saepe ex rubro variegata, herba acetarii instar editur, prout radix cocta. Recentius quoque eiusdem radix Coffeae in modum tosta huius vires suppleuit. In vniuersum vero semiflosculosae vi lactis, quo scatent, (exceptis modo Lactuca virosa et Scariola) in hisce stirpibus infantis, saponaceam virtutem exercent, tenaces humores et obstructions inde natas blande resoluendo et aperiendo, idque sine omni calore, dumque obstacula tollendo pacatiorem liquidorum motum reddunt, leuiter anodynae videntur. Crebro igitur haec planta in ictero, cachexiis, malo hypochondriaco, melancholia, hectica, vsu venit. De decocti radice in phthisi efficacia exemplum legimus (*Eph. N. Cent. 5. Obs. 79.*), sed ob additum lac caprinum dubium. Foliis in acetario comestis subinde rebelles febres intermittentes deuictae (GEOFFROY *M. m. Traité T. 6. p. 61.*). Huius similiumque stirpium decocto meracissimo, sero lactis facto adiecto sale polychresto et syrupo, icterus ex bilis calculo saepe disparuit (SWIETEN *Comment. T. 3. p. 137.*). Vlcus quoque antiquum tibiae infuso huius plantae sanatum (BÜCHNER *miscell. a. 1729. p. 725.*). Optimus modus eam exhibendi est vel in succo ex tota stirpe expresso, vel decocto. Extractum quoque ferri potest (LEWIS *M. m. p. 214.*). Sed largiori copia opus est. — Succum veteres oculis in debilitate visus corrigenda instillarunt (MARCELLVS).

RADIX ex trunco pollicari emittit copiam fibrarum, et sub cuticula subfusca carnem albam recondit. Additur decoctis in febris acutis, et intrat quoque **LOWERI** decoctum auenaceum.

SEMINA angulata, minora, fusca, altera parte abrupta. Sunt ex numero *Seminum quatuor frigidorum minorum*.

Flores vix ultra conseruam adhibentur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA CICHOREI. Omittunt iam vsitata dispensatoria, nec immerito.

SYRVPVS DE CICHOREO CVM RHEO *Ph. W. p. 207.*
Ex radicibus. Purgans consuetum tenellorum; addi quoque mixturis et decoctis purgantibus solitum.

39.

Pharm. **ENDIVIAE** *Herba; Semina.*

Cichorium Endiuia; floribus solitariis pedunculatis, foliis integris crenatis **LINN. Sp. pl. p. 1143.**
Cichorium latifolium f. *Endiuia vulgaris* c. b. Icon: **BLACKWELL Tab. 378.** Pl. annua patriae ignotae, sed in hortis creberrime culta.

HERBA. Vix vnquam medico scopo praescribitur, sed vel pro acetario folia sunt vel cocta eduntur, duplici varietate, postquam, foliis apice colligatis, interiora palluerint. Quoniam vero lacteo succo turgent, et *Intybo* stirps proxime iungitur: vires quoque eiusdem mentitur. *Amaritie* autem illi cedit.

SEMINA Endiuiae vel Scariolae nomine etiam inter *quatuor frigida minora* occurrunt. Demulcere et temperare credita.

SCORZONERA.

LINN. *Syst. veg. p. 593. Gen. pl. p. 399.*

40.

Pharm. SCORZONERAE Radix.

Scorzonera humilis; caule subnudo vnifloro foliis lato-lanceolatis neruosis planis LINN. *Sp. pl. p. 1112.* *Scorzonera humilis latifolia neruosa* C. B. Icon: *BVXBVM. Cent. 2. Tab. 21?* Pl. perennis, crescens in pratis apricis.

Radicem ex dicta specie desumere studiose suadet LINNEVS (*Weslgöta resa p. 74.*) cui vero vulgo substituunt pharmacopolae *Scorzoneram hispanicam* L., quae mere oleracea est, et in omni horto culinari colitur. Huius radix longa, pollicem crassa, intra cuticulam nigram carnem albam dulcem lactescentem comprehendens. Sicca extus rufescit et sapore fere omni destituitur. Recens, derasa cute, in usum culinarem coquitur, gratumque et salutare nutrimentum constituit. Altera ex *humili* maxima, lignosa, annulata, subamara, lactescens, vt inde iam resolueret quodammodo conicias. In hypochondriaco malo placuit WELSCHIO (*Mistom. p. 43.*), in asthmate decoctum radice recentis REDIO (*Oper. T. 6. p. 87.*).

Magis adhuc merito dubites de efficacia scorzonerae hisp. serpentum venenum eneruandi, cui iam ODO-
RICVS MELCHIORIVS post medium seculum 16.
(MATTHIOL. *Epist. l. 5.*) et MONARDES (*de lap.
bez. et scorzonera in CLVS. exotic. l. 10.*) tantum tribuit.
Nec quae de vi alexipharmaca scorzonerae montanae
traduntur (VOLCAMER *Eph. N. C. Dec. 2 A. 1. Obs.
181. p. 422.*) maiori fide digna sunt. Qualiscunque
radix sit, medicis hodie vix vltra ptisanas in morbis
acutis vsu venit, in quibus, praeter mitem attenuan-
di et resoluendi vim, farinacea sua natura liquidum
potandum diutius intra corpus retinet, quo tanto effi-
caciùs humectare vasa et impacta, et diluere sangui-
nem in coagulum procliuem, possit. Qua in existima-
tione olim fuerit scorzonera, praeter dicta, ex IOH.
MELCH. FEHR *ancora sacra vel Scorzonera Wratifl.
1666. 8.*) elucet.

T R A G O P O G O N.

LINN. *Syst. veget. p. 592. Gen. pl. p. 398.*

41.

Pharm. TRAGOPOGI $\int$ BARBAE HIRCI
Radix.

Tragopogon pratense; calycibus corollae radium
aequantibus, foliis integris strictis LINN. *Sp. pl.
p. 1109.* *Tragopogon pratense luteum* maius c. B.
Icon: HILL'S *veget. Syst. T. 3. Tab. 113.* Pl. bien-
nis in pratis frequens.

RADIX eius longa sensim extenuata, dulcis saporis. Planta tota lacte abundat. Turiones et caules eius, asparagi in modum, cocti vere esitantur - (BRADLEY *lady direct.* p. 109.); cui scopo et radix commoda (LINN. *Fl. Suec.* p. 267.), sapida et nutriens; vnde et hortensis. Praeferri vero solet Radix *Tragopogi porrifolii* L. quae scorzonera dulcior simulque flatulentior. In selectu radicum discrimen pharmacopoeiae vix curant. Neutra vero multum virium aegris promittit, sed leuiter saponaceae ptisanis fere vnice excipiuntur.

LEONTODON.

LINN. *Syst. veget.* p. 596. *Gen. plant.* p. 402.

42.

Pharm. TARAXACI Radix; Herba.

Leontodon Taraxacum; calyce squamis inferne reflexis, foliis runcinatis, denticulatis laeuibus LINN. *Sp. pl.* p. 1122. Dens leonis, latiore folio C. B. Icon: OED. *Fl. Dan. Tab.* 574.. Pl. perennis, vulgarissima ad vias et in pascuis.

Efficacia omnes fere suae gentis haec superat. Lac vehit valde amarum, in radice amarius (HALL. *Hist helv.* n. 56.). Communis RADICI, HERBAE et scapis virtus est. Viscidos nimirum tenacesque humores stirps soluit et obstructa vasa referat, eruptionem variam cutaneam sanat, lotium insuper mouet,

vnde et Lectiminga dicta, aluumque laxiorem reddit. Radix fusiformis, constans ex epidermide nigra et carne alba. Succus plantae expressus, ad vnciam vnam et dimidiam quin tres quotidie vere ingestus, sanguinem crassum et lardosa crusta tectum soluit, ita vt hic m. Iunio iterum missus iustam fluiditatem repraesentauerit (DE LII *Diff. de Taraxaco p. 19.*). Hic idem succus vel solus vel cum sero lactis mixtus vel decoctus in ictero insignis efficaciae est (V. SWIET. *Comm. T. 3. p. 102.*). Succo huius et sumariae femina ab infantia leprosis exanthematibus tentata aliis frustra adhibitis conualuit (LEIDENFROST *Diff. de succis herb. rec. p. 27.*). Contra herpetem quoque valuit (FEBVRE *Chemie 2. p. 408.*). Solo succo taraxaci hydrops in duobus militibus dispulsus (BONAFAS IN HAVTESIERCKII *Recueil d'Obserat. T. 2. p. 360.*). Maculas corneae abstergit (ETTMÜLLER). Viscerum obstructiones radix liquauit et febrem intermittentem inde natam profligauit in decocto saturato cum radice graminis addito oxymelle et sale polychresto, exemplo memorabili (DE HAEN *rat. med. P. II. p. 4.*). Sic et decoctum radicis fere solum hydropem curauit, renum calculos expulit et phthisin coërcuit ex hepatis induratione oriundam (*Fränk. Samml. T. I. p. 226.*), et in quacunque scabie decoctum herbae et radicis copiosius ingestum laudem tulit (*l. c. p. 126.*). Vnguentum ex radice axungia porcina paratum, in scrophulis deprædicatur (MA-

LOVIN *Chemie L. 2. p. 365.*) Radices vstulando pauperes et hic Gottingae infusum, Coffeae quodammodo simile, sibi parant.

Folia primo vere pullulantia acetarii genus constituunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM TARAXACI. Miror, quod inter extracta *Pharmacopoeae Wurt.* non occurrat et in *Pharm. Brand.* in catalogo tantum, cuius tamen efficacia in obstructionibus referendis maxime celebranda. Paratur ex radicibus aqua coctis, quae probe impregnata colatur et calore in iustam formam inspissatur. Ante paucos annos Stockholmae mollius extractum in obstructionibus viscerum, ictero, aluo strictiori, ad cochlearia tria vel quatuor minora quouis mane inclaruit (ill. A ROSENSTEIN in litteris d. 20 Jul. a. 1765. mihi exaratis). In tuberculis pulmonum praestans, ad mentem etiam ill. ZIMMERMANNI in litteris confirmatam. Exemplum obstructionis hepatis eo et superbibita mulsa sublatae dedit HIRSCHEL (*med. Nebenstunden p. 59.*).

AQVA TARAXACI PER FERMENTATIONEM parata, vel spontaneam vel vinosam DELII *Diff. cit.* §. 12. 13. 14. 15. Aquam vinosam in febre lenta vel hectica in virgine ad uncias 4, 6, 8 (*loc. cit.* §. 32.), porro in pectoris hydrope, in asthma, tussi atrophicorum et rachiticorum cum obstructione glandularum
mesen-

mefenterii, lotii retardatione, in oculorum inflammatione, optimo successu adhibuit.

L A C T V C A.

LINN. *Syst. veget. p. 594. Gen. pl. p. 400.*

43.

Pharm. LACTVCAE Herba; Semen.

Lactuca sativa; foliis rotundatis caulinis cordatis, caule corymbofo LINN. *Syst. veg. p. 595.* Nomen c. B. idem. *Θηρίδαξ* Graecorum. Icon: BLACKWELL *Tab. 88.* Pl. annua ignotae patriae, sed vbiuis in hortis culta.

HERBAE, cuius plures varietates horticolae festantur (LINN. *Amoen. T. 4. p. 546.*), frequentior a fanis inter prandia, quam aegris vsus fit. Eliguntur cibario sine folia tenella in globosam formam congesta, antequam caulescat stirps, resecta; sensim enim amarescit planta lacteoque succo repletur; vnde et nomen. Acetarium est vulgatissimum. Cruda in acetario non a quolibet ventriculo digeri potest, nec sine aromate consueto piperis, vel foliorum dracunculi vel pimpinellae italicae vel sedi rupestris, florum tropaeoli vel similium, facile palato fatua stirps placebit. Cocta facilius digeritur, magisque nutrit. Hypnoticam esse iam cognouerunt veteres (DIOSCORIDES (*Lib. 2. cap. 165. 166. p. 44. Ed. SARRAC.*) CELSVS (*Lib. 2.*

c. 32. p. 108. Ed. KRAVS.) qui papaueri ideo adiungit, GALENVS (*de aliment. facult. L. 2. c. 40.*), qui sibi ipse senex infomnis vesperi lactuca comesta somnum conciliauit. Vnde apud Romanos moris erat lactuca coenam claudere. Non est, vt illam vim cum GEOFROY (*M. m. Traité T. 7. p. 153.*) in nitro latente quaeras, quum duae species huius generis deleteriae existant, Lactuca virosa et Scariola LINN., a quarum prima opium, simile papauerino (*Essays of Edinb. T. 5. p. 124.*), parari potest, prout succum eiusdem (modo *αργία Σκίδαξ* sit eadem) meconio permisceri DIOSCORIDES (*l. c. cap. 166.*) auctor est. Virus igitur opio haud absimile inesse inde apparet, quod odor ingratus vltterius confirmat. An inde et deriuanda vis venerem extinguendi, quam iam antiquitas experiri tradidit, qui copiosius lactucam ingerunt? Retulit hoc de feminibus DIOSCORIDES. De herba idem Romanorum iudicium, vt vel ideo sensim suspecta euaderet. Et abstinentia a vespertino lactucae sibi placentissimae vsu a LOBELIO, Anglo cuidam illustri commendata, fertur ille, antea improlis, intra annum grauiditate coniugis exhilaratus (LINN. *l. c.*). Contraria hisce videtur foecunditas egenorum, qui per aestatem vix alia, quam fatua ex lactuca, coena vtuntur.

Blande resoluit, vt affines, aperit, refrigerat dertergitque. Hinc in obstructionibus viscerum, tarditate alui, hypochondrico malo celebris iam olim fuit.

Et

Et ab hoc proxime dicto malo eius praecipue ope AVGVSTVM CAESAREM liberasse dicitur ANTONIVS MVSA, statua ideo honoratus. A pertinaci tertiana VAILLANT (*Botan. parif. praef.*) largiori esu febrem intermittentem, instinctu allicitus, in se curavit. Solet succi in primis forma pro medicina esse.

SEMEN oblongum compressum, vtrinque acutum, striatum, subgriseum. Desuevit vsurpari. In emulsionibus ad insomnia venerea dispellenda, ardorem ex lotio mitigandum et somnum conciliandum. Locum insuper inter *Semina quatuor frigida minora* obtinuit.

SONCHVS.

LINN. *Syst. veg. p. 594. Gen. pl. p. 400.*

44.

Pharm. SONCHI Herba.

Sonchus oleraceus; pedunculis tomentosis calycibus glabris LINN. *Sp. pl. p. 1116.* *Sonchus laevis laciniatus latifolius* C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 130.* Pl. annua in ruderalis crescens, hortorum vulgare vitium.

Sub hac specie plures varietates militant, quae omnes, vt congeneres plantae, lac amarum fundunt. In tanta copia similium obliuioni fere tradita. Ad taraxacum vires HERBAE praecipue exigit LEIDEN-

FROST (*Diff. de succis herb. rec. p. 30.*). Hieme folia pro acetario hinc inde colliguntur (LINN. *Fl. succ. p. 269.*). Gratum vaccarum et cuniculorum pabulum.

HIERACIVM.

LINN. *Syst. veget. p. 597. Gen. plant. p. 402.*

45.

Pharm. PILOSELLAE $\int$ AVRICVLAE MVRIS
Herba.

Hieracium Pilosella; foliis integerrimis ouatis subtus tomentosis stolonibus repentibus, scapo unifloro LINN. *Syst. veg. l. c.* Pilosellae maior repens hirsuta C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 365.* Pl. perennis in collibus apricis et ad vias vbiuis.

Herba est ficcior aliis semiflosculosis, amara et subadstringens. Hodie spreta. Olim ad alui profluvia et sanguinis profusiones sedandas recepta, item in ulceribus internis et phthisi aestimata, herniis quoque applicata; puluis in haemorrhagia narium iisdem attractus. Sed meliora prostant.

γ. DISCOIDEAE.

GNAPHALIVM.

LINN. *Syst. veget. p. 620. Gen. pl. p. 419.*

46.

Pharm. STOECHADIS CITRINAE

Flores.

Gnaphalium arenarium; herbaceum, foliis lanceolatis, inferioribus obtusis, corymbo composito caulibus simplicissimis LINN. *Sp. pl. p. 1195.* Elichrysum f. *Stoechas citrina latifolia* C. B. Icon: BLACKWELL *T. 241.* Pl. annua, in locis aridis sabulosis crescens.

Flores inusitati; et pauca certa de eorundem virtute constant. Subadstringunt. Lego obstructions viscerum referare, catarrhum dissipare, lumbricos fugare rel. (SCHROED. *Thef. p. 696.*). Ictero mederi DALE (*Pharmac. p. 98.*). Nolo repetere nimis multa, quae habet ZORN (*Botanol. p. 650.*). Non debet confundi cum *Stoechade arabica*.

47.

Pharm. GNAPHALII f. HISPIDVLAE f. PEDIS
CATI *Flores.*

Gnaphalium dioicum; sarmentis procumbentibus, caule simplicissimo, corymbo simplici terminali
flori-

floribus dioicis LINN. *Sp. pl. p. 1199.* Mas: Gnaphalium montanum flore rotundiori c. B. Femina: Gnaphalium montanum longiore et folio et flore c. B. Pl. annua in locis siccis apricis reperiunda.

Flores obsoleti. Adstringunt leuiter et siccant. In tussi conuulsiva laudati, nescio qua fide, in exulceratione pulmonum, in haemoptysi. Syrupus praecipue adhibitus (DALE *Pharmac. p. 99.*) Cum pane butyraceo vitulis in diarrhoea dati. (LÖSEL.)

CONSERVA FLORVM PEDIS CATI *Cod. med. dit. Paris. p. 54.*

ARTEMISIA.

LINN. *Syst. veg. p. 618. Gen. pl. 418.*

48.

Pharm. SANTONICI f. CINAE Semen f. Semen contra f. Semen sanctum.

Artemisia iudaica; fruticosa, foliis obouatis obtusis lobatis paruis, floribus paniculatis pedicellatis. LINN. *Syst. veg. l. c.* Absynthium Santonicum iudaicum c. B. Frutex in Palaestina crescens. Dubitanter modo huic speciei LINNEVS (*Mant. p. 111.*) semen Santonici tribuit, vltius postea (*Mant. p. 281.*) descriptae.

In *Pharmacopoea Wurtenb. p. 86.* etiam semen Zedoariae dicitur. Vt diuersum vero hoc no-

H

mine

mine insignitum proponit ill. A ROSENSTEIN (*Bskd. p. 359.*) licet vtrumque, semen contra vermes (*Maskfrö*), vocet. Sunt qui inter *alepense*, quod iudicatur optimum, *orientale* s. *indicum*, quod praecipue constat exiguis flosculis, *barbarum* s. *africanum*, quod cauliculos maxime continet, distinguunt (*SPIELM. Mat. med. p. 209.*). In officinis prostat SEMEN oblongum, leue, cui copia cauliculorum et membranularum admixta est, coloris ex viridi bruni. Isto verum minutius est et praefendum, etsi cauliculis et foliorum particulis nimium commixtum, ita vt ipsius feminis pauxillum modo adfit. Substitui ideo LINNEVS semen artemisiae campestris iubet (*ROSENSTEIN l. c.*). Ex Natolia semen fantonici transfertur. Sapor eiusdem valde amarus et subacris, et odor fortis, peculiaris. Communi consensu anthelminticum reputatur, infantibus praesertim dicatum. In infuso saturato aqua facto intra 5 horas secundum BAGLIVIVM (*Oper. p. 60.*), intra 7 ad 8 horas autem secundum REDIVM lumbrici viui necati, quum contra ea in amarioris longe absynthii decocto per 30 et in infuso agarici per 36 horas vivere pergerent (*REDI de animal. viu. p. 159.*); vt igitur evidens sit, non solum amaritiam vermibus in fantonico infestam esse. Vario modo infantibus porrigitur, vel mane ad cochleare vnum vel bina pro thea in puluere, pani butyraceo vel pani melle oblito inspergendo; vel ingeruntur eius cochlearia similia duo lacte

natu-

naturaliter tepido; vel boli ex femine cum lacte formantur syrupo corticum aurantium humectandi. Maxime prodest sub initium vel finem decrefcentis lunae per tres dies datum, subiuncta tinctura Rhei per duo subsequos dies. Adulti ad cochleare vnum maius fumant interpolando laxans, quibus taenia adeo nonnunquam eliminata fuit. (ROSENSTEIN *Hus-och Refe-Apot. p. 90.*) Drachmam vnam pro dosi assignat LINNEVS (*Mat. med. p. 183.*) Infusum spiritu vini factum, et in extractum inspissatum, magis conseruat odoras partes, aquosum autem infusum et extractum amaritiem. Hinc si vermium ratio habetur, illud, si amarities in censum venit, hoc praerogatiuam habet (LEWIS *M. m. p. 209.*) Morsuli contra vermes, quos circumforanei vendunt, et quibus intra paucas horas vermes expellunt, constant ex feminibus fantonici minutis oblongis, sedulo separatis a solitis quisquiliis, quorum drachma dimidia miscetur cum aequali quantitate rhabarbari; inde addito saccharo morsuli et rotulae formantur (LANGE *Miscell. verit. p. 116.*) Stomachi imbecillitati mederi, vt quidam volunt, nihil est quod dissuadeat, etsi eo fine iam non adhibeatur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONFECTIO. Saccharo incrustatum semen. Palato absque virtutis dispendio fauet.

PVLVIS CONTRA VERMES *Ph. Wurt. p. 160.*

Varia vermibus infesta et purgantia recipit. Ad drachmam dimidiam dari solet.

49.

Pharm. ABROTANI MARIS *Herba; Summitates.*

Artemisia Abrotanum; fruticosa foliis fetaceis numerosissimis LINN. *Syst. veg. p. 619.* Abrotanum mas angustifolium maius C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 555.* Frutex crescens Monspelii, in Italia, Syria, in montibus apricis. Nostras hiemes fert, et in hortis odoris causa colitur.

HERBA vti et SUMMITATES odoris grauis et saporis aromatici amari, quorum vterque ficcando debilior fit. Parcā copiam olei destillati, ex libris sedecim recentis herbae et summitatum vix drachmas tres (LEWIS *M. m. p. 4.*), suppeditat, quod ipsum sensus eodem modo ac partes ipsae stirpis afficiunt, multaque continet tam aqua quam spiritu vini solubilia. Rarius, quam par est, vsurpatur, ast incidendo, aperiendo, pellendo, praecipue menstrua et sudorem, potens. Vermes destruit tam amaritiae sua, quam nidum mucosum soluendo et ad motum velociorem intestina vellicando. Appetitum cibi iisdem viribus auget. In colica flatulenta porro operam fert. Dari poterit in puluere cum saccharo vel infuso semiuinoso.

Externe

Externe fomenti instar discutit et gangraenam figit. Video in alopecia quoque commendari; sed lubrico sane argumento, si ad signaturam foliorum vnice respiciatur (vt in SCHRÖD. *Pharm.* p. 512.).

De Abrotano femina v. infra Santolina Cyparissias L.

50.

Pharm. ABSYNTHII VVLGARIS *Herba;*

Summitates.

Artemisia Absynthium; foliis compositis multifidis, floribus subglobosis pendulis, receptaculo villoso. LINN. *Sp. pl.* p. 1188. Absynthium ponticum f. romanum officinarum f. Dioscoridis c. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 16. Pl.* perennis, in locis ruderatis et ad vias crescens.

HERBA amarissima, vt in prouerbium abierit, et comesta lac vaccarum (LAMOTTRAYE) ouiumque carnes (LINN. *Flor. Suec. n.* 735.) amaritie imbuat, et ex vsu continuato extracti absynthii lac puerperae instar fellis amarum et infanti noxium euaserit (BORRICHIVS in *Act. Hafn. Vol. 2. p.* 165.). Odori forte specifico instructa. Mora et siccatione perit pars odoris, decoctione autem integre tollitur. Folia magis amara floribus viribusque superiora (GEOFFROY). Odor olei destillati saporque idem nauseosus ac herbae, etsi non

amarus. Extractum sale tartari tritum mox odorem volatilem spargit, vnde sal ammoniacum inesse apparet (SVLZER *Diff. An in plantis sal essentielle ammoniacum?* Gott. 1769.) Efficax inde a veterum tempore habita, quorum DIOSCORIDIS nempe et PLINII ponticum videtur nostrum esse, GALENI autem Artemisia pontica L. Calida est, vt amara solent, praesertim odora simul. Stomachum roborat, acidum primarum viarum infringit, prout cereuisiam acefcentem dolio immissa corrigit (LINN. *Am. acad.* 2. p. 179.), et ruri ad acorem arcendum humulo substituitur. (LINN. *om Oehl in Vet. Acad. Handl. Vol. 24. p. 54.*) etsi non sine inebriationis molestia (LINDESTOLPE *de veneris p. 547.*). In intermittentibus febribus praestantiae singularis fuit, praegressa primarum viarum repurgatione, succus herbae recentis cum aliquot caryophyllis aromaticis contusae ad cochleare dimidium in vehiculo vinoso aliquoties extra paroxysmum datus (*Comm. Nor. 1734. p. 225.*) Vt alia amara sese probavit in hisce febribus herba HEVERMANNO (*Bemerk. u. Unters. B. I. p. 20.*) Hypochondriacis et ictericis (HEID'E apud HALLERUM *Histor. fl. helv. n. 124.*); opitulatur, et pertinaces hepatis splenisque obstructions resoluit, contra quas et pilulae ex extracto absynthii et sapone commendandae (LANGE *Brunsv. dom. p. 111.*) Podagrae obuiam ire propria experientia confirmat ill. AB HALLER (*loc. cit. et in BOMA-*

RE *Diſſ. T. I.*) Et in affini malo, calculo, eſſentia quolibet mane ad cochleare vnum per ſeſquimenſem, dein ſingula hebdomade per dimidium annum, data duplici exemplo curationem abſoluit (*LINN. Am. acad. T. 2. p. 160.*). Scorbuti quoque et conuulſionum praecipue in eo natorum medela eſt efficax aqua vino vel cereuiſia infuſa (*EVGAL. de ſcorb. p. 83.*). Initia hydropis diſpulſa fuerunt ea (*FEHR Abſynth. p. 117. HALL. l. c. etiam in BOMARE l. c.*), vt adeo ſola ſanando malo ſuffecerit. Huc pertinet exemplum feminae aſciticae et hydrope anafarca grauatae, quae infuſione ſummitatum abſynthii et baccarum iuniperi cum cereuiſia pro ſitis neceſſitate pota conualuit (*HEISTER in HALL. Diſput. anat. Vol. 6. p. 713.*). Duo alii hydropici ſolo ſucco abſynthii ſanati (*Miſc. Nat. Curioſ. Dec. I. Ann. 3. Obſ. 322.*). Contra vermesfectum remedium, licet non ſpecifica quadam vi, prout experimento Rediano colligitur, effectum exſerat (*V. ſupra pag. 114.*) Eſſentia paroxyſmus ex taenia mitigatur ad cochleare vnum vel ſupra data (*ROSENST. Bſkd. p. 349.*). An, ex repetita querela, neruis inimica ſit, adeo vt ſub nimio uſu caput grauaret, oculis noceret et virilem poteſtatem labefactaret maciemque afferret, de eo adhuc ambigitur. De ſe ipſe affirmat *LINDESTOLPE (l. c.)* ſe per vitam neque extractum neque eſſentiam ne gustare quidem potuiſſe absque praefentiſſimo capitis dolore, oculorum in-

flammatione ac rubore, idque in aliis multis sese obseruasse; similia exempla collegit eiusdem libri editor (STENZELIVS). Attamen ex protracto isto supra dicto vsu eiusmodi incommoda non percepit ill.

A LINNE.

Exhibetur igitur vel in puluere ad drachmam dimidiam, cui saccharum admiscetur, vel in infusis, quorum aquosum frigide paratum calido gratius. Efficacissimum est semiuinosum. In vniuersum autem absynthium gravioribus amaris cedere oportuit.

Externe herba recens oedematibus discutieudi scopo imponitur (LÖSEKE *M. m. p. 151.*). Ob vim putredinem coërcendi, gangraenam aqua marina, cui herba incocta, subegit (BARTHOL. *Eph. N. C. Dec. I. ann. 2. Obs. 2. p. 2.*)

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

CONSERVA ABSYNTHII *Ph. W. p. 39.* Praestans, omnes virtutes Absynthii colligens.

AQUA DESTILLATA *Ph. W. p. 6.* Parum amara, sed fragrans. A BOERHAAVIO (*Chem. T. 2. p. 68.*) in defectu bilis, ventriculi debilitate et aduersus vermes laudata.

EXTRACTVM *Ph. W. p. 87.* Ex summitatibus aqua maceratis succoque inde elicito, iuspillato. In pilulis et elixiriis commodum. Amarities vero sola superest.

ESSENTIA SIMPLEX *Ph. W. p. 74.* Ex summatibus spiritu vini digestis. Est vulgare stomachicum et vermifugum ad drachmam vnam supraque pro dosi ex vino.

ESSENTIA COMPOSITA *l. c.* Alia aromatica et amara recipit. Hinc minori dosi propinatur.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. W. p. 128.* Ex herba recenti coloris viridis, ex sicca coloris bruno flavi (FR. HOFFM. *Opusc. phys. chem. p. 9.*). Quantitas vberima redundat tempestate pluuiosa et solo humido (GEOFFR. *Mem. de l'ac. des sc. de Paris 1721.*) Huius si drachma vna in vncia spiritus vini rectificatissimi soluitur, laudatur tanquam sedatiuum in doloribus mitigandis, somno inferendo et spasmis compescendis (FR. HOFFM. *Opusc. cit. p. 355.*) sicque et ad sedandum vomitum conducit (*l. c.*) Stomachicum insuper est liquore minerali HOFFMANNI solutum vel in elaeosaccharo cum vino ad guttulas aliquot datum.

SAL ABSYNTHII *Ph. W. p. 165.* Incineratione herbae elixuatione et euaporatione paratur. Non huius loci est, multis disquirere, vtrum hoc et similia salia ignis productum sint, an potius modo a compedibus suis absque vi separata existant. Fauent posteriori sententiae experimenta ill. MARGRAFII (*Chem. Schriften T. 2. p. 49 sq.*) cl. A LELYVELD (*Observationes de salibus lixiuis plantarum Vltraj. 1768.*) et cl.

WIEGLEB (*Chem. Versuche üb. d. alcal. Salze* 1774.) Non videntur salia alcalina plantarum multum inter sese differre (GMELIN *Comm. Petrop. T. 5. p. 277.*), etsi plantae varient acidi indole et efficacia, olei natura et sale essentiali, modo rite parata sint, vt acidum et oleum omnino dissipentur.

Resoluit potenter, acidum frangit, lotium mouet. Eximium est in intermittentibus febribus, etiam ad mentem BOERHAAVII (*Chem. T. 2. p. 141.*) Confert saepe quando corticem per:ventriculus non fert, tempore apyrexiae ad drachmam dimidiam pro dosi. Sic discutit adeo quartanam pertinacem, intermittentes cum hypochondriorum dolore tensuo duro, et quotidianas ictero stipatas. Detergit colluuiem primarum viarum; imo in intima penetrans hoc solum post emesin icterum dispulit. Quod aliis non idem contigerit euentus, parciore forsitam dosi adscribendum (GRAINGER *febr. anomala p. 138.*). Ad recidivas febrium intermittantium superandas salis huius grana 10 vel 15 ex aqua spadana valuerunt (HAMILTON *de febr. mil. p. 79.*). Multum spondet melancholicis phlegmate abundantibus item feminis mensium suppressione a sanguine inertis viscido et chlorosi correptis (GRAINGER). Diuresi, prout similia salia, hydropicis opem fert (MONRO *on dropsy p. 33. 58.*)

Sal hoc adito succo limoniorum constituit *Hau-
stum salinum* vel *antemeticum RIVERII* s. *Mixturam
Riue-*

Riuerianam, apud Anglos nostro tempore praefertim tam claram. Constat ex falis absynthii scrupulo vno et succi limoniorum cochleari vno (RIVERII *Prax. med. Lib. 9. cap. 7. p. 415.* SYDENHAM *Op. p. 305.*). Gravior redditur solutione falis absynthii in aqua aromatica gratiori destillata addito saccharo, cui admisce-
tur pro necessitate succus citri. Exempla dedit PRINGLE (*Dis. of the army p. 309.*) Ast perinde est, quo fale alcali vtaris et quo acido. Vomitum sedat in primis eum, qui in febribus malignis contingit (RIVERIUS *l. c.*). Vomitum in ileo compescuit mixtura modo, primo loco proposito, mane et fero ingesta (SYDENHAM *Op. p. 77.*). Subscribit sua experientia ill. PRINGLE, sed quavis hora dedit (*Dis. of the army p. 133.*). Prodest etiam ad compescendum aestum ex senfilitate nimia neruosi systematis (WHYTT *neru. disord. p. 485.*) Vis dependet ab euolutione fixi aëris, sub qua nerui stimulantur, vnde priores motus spirituum mutantur (BOERH. *Chem. T. 2. p. 51.*), et fomes putredinosus vellicans corrigitur (PRINGLE *Dis. p. 309. et App. p. 78.*). Hinc ebullitionis tempore plerumque hauritur. Sed et extra ebullitionis stadium exhibuit Eques A ROSENSTEIN (*Apot. p. 65.*) in Iulapio ex fale absynthii aqua soluto et citri succo saturato, cui vinum rhenarum et syrapi corticis aurantiorum quantum gratia saporis requirit, additur: sicque vomitum compescuit, in febribus intermittentibus loco falis di-
gestiui

gestiui fuit, quin vernaes hocce solo sopitae, et eolicam ex calculo sedauit.

51.

Pharm. ABSYNTHII PONTICI *f.* ROMANI *Herba.*

Artemisia pontica; foliis multipartitis subtus tomentosis, floribus subrotundis nutantibus, receptaculo nudo LINN *Sp. pl. p. 1187.* Absynthium ponticum tenuifolium incanum c. B. Pl. perennis in Hungariae inferioris, Sibiriae apricis aridisque locis.

HERBA. Minus amara absynthio gratiusque odora, magis autem illo aromatica (ad GALENI iudicium *meth. med. L. 11. c. 16.*). Hinc, si aroma spectetur, ponticum praefendum. Rarissimi vsus. Recipit illum tamen

SYRVPVS DE ABSYNTHIO COMPOSITVS

Ph. W. p. 202. vel ipse obsoletus.

52.

Pharm. ARTEMISIAE *Herba et Summitates; Moxa.*

Artemisia vulgaris; foliis pinnatifidis planis incisiss subtus tomentosis, racemis simplicibus recuruatis, florum radio quinquefloro LINN. *Syst. veg. p. 619.*
Artemisia vulgaris maior c. B. Icon: BLACKWELL
Tab.

Tab. 431. Pl. perennis ad vias et locis ruderatis copiosa. Duplex exstat varietas: *rubra*, caule et flore purpurascente; *alba*, caule et flore albicante. Vires medicae vtriusque eadem.

HERBA. Longe minus amara, quam solet in hoc genere, suaueolens, si leuiter teritur, praecipue summitates. Parcior nostro aevo in medicorum formulis, sed veteribus vsitatissima. Et horum quidem in affectionibus vteri praeprimis fidem obtinuit; ad secundinas nimis tenaciter inhaerentes soluendas, teste HIPPOCRATE (*de morb. mul. lib. I.*) ad similem scopum, et ad menstrua partumque accelerandum teste DIOSCORIDE (*Mat. med. Lib. 3. c. 127.*) modo de eadem planta sermo sit. Infessum et potionem commendauit eo sine PLINIVS (*Lib. 26. cap. 10.*) Fomentationes ex eadem vtero salutare pronunciauit GALLENVS. Congruit Chinesium feminarum opinio, quae hisce casibus et contra malum hystericum folia recentia lota cocta et oryza saccharoque in pultem mixta instar bellarii ingerunt (TEN RHYNE *de arthr. p. 133.*). Alii arrisit infusum artemisiae et florum chamomillae rom. ad lochia pellenda (*Comm. Norric. 1735. p. 430.*). Danicae aliaeque feminae pro emmenagogo felici euentu adhibuerunt (SIM. PAVLII *Quadrupart. p. 227.*). Sinenses herbam recentem contusam ad vlcera consolidanda applicant (OSBECKS *Resa p. 242.*). In cataplasmate vero et puluere insperfo
pro

pro ambustis fuit (*A. N. C. Vol. 2. Obs. 195.* — Coquorum mos solet esse anseres artemisia infarcire, non tam me arbitro, vt caro inde tenerior euadat, (*Sim. Paulli l. c. 228.*) quam saporis causa, de quo iudicium differt.

Transeo iam ad MOXAM IAPONICAM, celebrem illam lanuginem griseam, quam Iapones et Sineses ex siccata superiori plantae parte foliisque tuis et inter manus tritis, reiectis fibris et membranaeis reliquiis parant. (*TEN RHYNE l. c. p. 108. Eph. N. C. Dec. 2. A. 4. Obs. I. KAEMPF. amoen. exot. p. 502.*) Successit idem artificium quoque in Germania (*Eph. N. C. Dec. 3. A. 7. 8. App. 141.*) Sic praeparatam in conum rotant vncialem, quem cuti salua si placet affixam ope virgulae ex ligno Aloes accendunt. Ob mollem teneramque compagem igne non mox consumitur, sed lente depascitur. Vfus eiusdem autem praecipue in articulari dolore et rheumatismis chronicis fit, vt acre vellicans dissipetur et leui exulceratione eliminetur; tunc noua turunda accenditur, priori depasta, donec votis effectus responderit. Omitto superstitiosa ratione temporis colligendi, locorum inurendorum et curationis praeseruatiuae, quorum et vstionem in variis morbis maxime disparibus refero. (*V. KAEMPFER l. c.*) Male in dubium vocant illam Moxae originem Iesuitae in *Recueil d' observations curieuses*, T. 2. p. 114. 115. Hispani Moxam ali-

aliam colligunt ex quodam echinope (LIEVTAU D *Syn. pr. med. p. 787.*) Eidem scopo inferuit lanugo verbasci (*Misc. N. C. Dec. 2. A. 1. p. 67.*) Conuenit haec medendi ratio fine et effectu cum aliis quibusdam, ferro nimirum ignito, fungis, quos HIPPOCRATES suasit ad locum affectum accendendos, Lappones adhuc hodie simili malo adhibent (Post SCHAEFFERVM FIÄLLSTRÖM in HALL. *Disp. pract. T. 6. p. 728.*) lino crudo (HIPPOCR. *lib. de affect. §. 30.*) vel gossypio siue lineo panno ignito, quo Aegyptii vtuntur (PROSP. ALPIN. *Lib. 3. c. 12. p. 209. Vid. figura ad p. 218*); vt accensam aristolochiae radicem (AETIUS *L. 22. c. 3.*) et magis nota, vesicatoria, sinapismos, cucurbitas, taceam, Sed hisce omnibus longe mitius operatur Moxa; quin imo pueri illam absque eiulatu in India ferunt, multique valetudinis conseruandae scopo omni semestri variis locis corporis cutem eadem adurunt, et plures simul turundas accendunt (KÄEMPF. *l. c. p. 594.*); et ill. v. SWIETEN (*Comment. T. 4. §. 1228.*) in femore proprio explorans haud aegre tolerauit. Qui in se ipse felix experimentum subiit in Batauia BVSHOFIUS eandem medelam podagricis in Europam redux impense commendauit (*Het podagra mits gaders deffelf genesing Amstel. 1675. 8.*) In Sibiria circa flumen Onox sacerdos quidam artemisiam loco cauterii multis in morbis applicuit (GMELIN *It. Sibir. p. 1114.*). Effectum etiam praestitit in dolore dorsi

a casu pertinaci (BURGIUS *M. N. C. Dec. 2. A. 9. p. 290.*). Dolore ischiadico autem haec medicina, quoniam fomes mali profundius latet, infirmior est. (SWIET. *l. c. p. 674.*) In epilepsia et chronicis quibusdam affectibus capitis desperatis nigritae potius quam Sinenfes totam futuram coronalem longa et ampla stupa adurunt optimo emolumento (KAEMPF. *Annoen. p. 595.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRUPVS DE ARTEMISIA *Ph. W. p. 203. it. Cod. medic. p. 37.* Nimium aliis mixtus, adhibitus tamen mensibus et lochiis languentibus vel suppressis.

EXTRACTVM ARTEMISIAE *Ph, W. p. 88.*
Iners.

53.

Pharm. ABSYNTHII MARITIMI *Herba et Summitates.*

Artemisia maritima; foliis multipartitis tomentosis racemis cernuis, flosculis femineis ternis LINN. *Sp. pl. p. 1186.* Absynthium seriphium belgicum. C. B. Pl. perennis crescens in littoribus maris Europae septentrionalis.

HERBA. Odorem mari vel camphorae in loco natali spargit, qui in culta planta minus gratus est (LINN. *Fl. Suec. p. 286.*). In Anglorum officinis reperiunda, quod odor et sapor minus quam in Absynthio vul-

vulgari displicet. Huius vires aemulatur, etsi debilior.

P R A E P A R A T V M.

CONSERVA SUMMITATVM ABSYNTHII MARITIMI *Ph. Lond.*

54.

Pharm. GENIPI ALBI *Herba.*

Artemisia rupestris; foliis pinnatis, caulibus adscendentibus, floribus globosis cernuis receptaculo paposo, LINN. *Sp. pl. p. 1186*, Cfr. EIVSD. *Gotlinska resa p. 285.* cum icone. Absinthium ex alis floridum, foliis angustis sericeis pinnatis pinnis trifidis et quinquesfidis HALL. *Hist. stirp. helv. n. 126.* Absinthium alpinum incanum C. B. *Prodr. p. 71.* Pl. perennis, crescit in rupibus et alpinis Helvetiae, Sibiriae, Oelandiae.

HERBA gratum aroma spirat. Heluetis praefertim in pretio. Male quidem in pleuritide, iustius in febribus intermittentibus ad menses pellendos et vulnera consolidanda. (HALL. *l. c.*).

— Et hae quidem dictae species iamiam in officinas recipiuntur, licet et aliae huius generis, vt *Artemisia glacialis* L. *Artemisia foliis sericeis* etc. HALL. *n. 127.* s. *Genipi noir*, item *Herba alba Gesneri* s. HALL. *n. 128.* item *Artemisia campestris* L. odore suo grato aromatico vires haud exiguas polliceantur.

TANACETUM.

LINN. *Syst. veget. p. 618. Gen. pl. p. 417.*

55.

Pharm. TANACETI *Herba; Flores;*
Semina.

Tanacetum vulgare; foliis bipinnatis incisissimis serratis. LINN. *Sp. pl. p. 1184.* *Tanacetum vulgare* luteum. C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 464.* Pl. perennis crescens in muris, aggeribus, ad fossas.

Medicis infrequentior hodie ob amaritiam. HERBA desumitur a varietate β , foliis crispis, C. B. hortorum ornamento. Valde amara cum odore forti, ut facile inde roborare ventriculum, resolvere obstructions, sudorem pellere, stimulare nervos, credas. In arthritide non spernenda, contra quem morbum efficaciam iam cognovit CULPEPER (*Ph. Lond. 1659.*) Profuit in infuso theaeformi saturato ad libram unam mane et vespere per annum epoto (*Gazette salubre 1768. n. 21. ubi casus reperitur.*). Recentius in Scotia celebrata contra idem malum herba recens mane ingesta vel infusum tenue lacte et saccharo mane et vespere ad libram dimidiam potum. Unde quibusdam alius laxata, aliis lotium motum, quidam tamen nullam excretionem experti; sed respicias ad aegri constitutionem, nam non omnibus idem convenit (CLERCK in *Essays et Observ. phys. et lit. T. 3. p. 438.*)
sic

fic et decoctum ex vino albo calidum podagram ad ventriculum conuersam innoxiam reddidit (BRADLEY *new improv. p. 334.*). Porro contra vermes efficax ex HOFFMANNI (*Med. syst. Tom. 4. P. 2. p. 333.*) multorumque aliorum testimonio, qui non herbae modo, sed et aliarum partium rationem habuerunt. Hinc et ROSENSTEINVS (*Bskd. cap. de vermibus*) varia ex Tanaceto praeparata anthelminticis suis admiscuit. Contra ascarides clysteres lacteos, quibus tanacetum vel similia incocta sunt, laudat HOFFMANNVS (*Med. syst. Suppl. p. 87.*) In cachexia succus ad aliquot vncias conduxit, qui etiam febres intermittentes dispulit (PONTEDEIRA in HALL. *histor. st. helv. n. 132.*). Loco absinthii feliciter in hydrope vsurpata in decocto, dum lotium mouit (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 2. Obs. 112. p. 267. sq.*).

FLORES minus ingrati sapore, sed infrequentiores. Etiam anthelmintici (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 556.*). Hystericis drachma vna in puluere valde proficua fuit. (GHERLI *Offervazioni rare Cent. I. p. 188.*)

SEMINA contra vermes crebro adhibita. Cum syrupo violarum dari iubet ANDRY (*Generation des vers p. 155.*). Perperam tamen substituta feminibus fantonici, quibus longe minus amara, plus vero fragrantiae habent (LEWIS *M. m. p. 568.*)

P K A E P A R A T A.

EXTRACTVM TANACETI, *Ph. IV. p. 88.*

Aqua paratur. Efficax. Occurrit in formulis ROSENSTEINII (*l. c. p. 358. 376.*).

OLEVM DESTILLATVM *Ph. W. p. 128.* Est coloris ex viridi lutei, odoris, vt in herba. Guttula vna vel altera additur pilulis et pulueribus anthelminthicis.

56.

Pharm. BALSAMITAE MARIS *f.* COSTI HORTORVM *Ph. Ed. f.* TANACETI HORTENSIS, *Ph. Paris. Herba.*

Tanacetum Balsamita; foliis ouatis integris serratis LINN. *Sp. pl. p. 1184.* *Mentha hortensis corymbifera* C. B. *Icon: BLACKWELL Tab. 98.* Stirps perennis, crescens in Gallia inferiori, Hetruria, Heluetia, autumno florens.

HERBA. Fragrantem odorem spargit, ad illum *Menthae* accedentem. Amara. Obsoleuit, etsi sensuum scrutinio vires polliceatur. Ventriculum roborare, tormina sistere, menses pellere lego, quae omnia ratiocinio non aduersantur, porro hystericum malum et melancholiam dispellere. De vi specifica autem opium aliaque venena infringendi merito dubites. *Conf. DALE Pharmac. p. 107.* Dysenterias arcere PORTIUS (*de milit. san. in Op. omn. T. 2. p. 84.*)

E V P A T O R I V M.

LINN. *Syst. veget. p. 612. Gen. pl. p. 413.*

57.

Pharm. EVPATORII Herba, Radix.

Eupatorium cannabinum; foliis digitatis LINN. *Sp. pl. p. 1173.* *Eupatorium cannabinum* C. B. Icon: BLACKWELL *T. 110.* Planta perennis locorum aquosorum.

Euiluit. HERBA valde amara cum odore forti, vt vel inde eam inertiae ignominia absoluas. Succus magna copia assumtus vomitum excitat, aluum omnesque reliquas excretiones mouet (BOERHAAVE *Hist. pl. Rom. Tom. p. 175.*). Resoluere et depurare sanguinem praecipue experimentis confirmatur. In obstructione viscerum praesertim ex febribus intermittentibus et in hydrope impense extollit TOURNEFORTIVS (*Hist. des plantes T. I. p. 329.*) iuncta in proxime dicto malo decocti ad crura applicatione. Quae ipsa CHOMEL (*Usuelles T. 2. p. 167.*) repetens propriam suam experientiam allegat. Succum vero vel infusi theae forma commodissima videtur, nec displicuit cereuisiae medicae instar; sic rusticis in Belgio vulgaris in scorbuto, vlceribus mali moris et cruribus tumidis, medela est (BOERH. *loc. cit. p. 176.*) Cataplasma ex coctis foliis tumores praecipue scroti et hydrocelen dissipauit (CHOMEL *l. c.*) Et quum post vario-

las negligenter curatas in pueris corpus intumuisse, folia eiusdem saepe applicata, quae reliquis omnibus in dissipando tumore scroti praestiterunt (SCOPOLI *Flor. carn. p. 368.*)

RADIX. Hanc in se ipse C. GESNERVS (*Epist. p. 63. et p. 121.*) explorauit, decocto nempe fibrarum pugillo in vino, vnde aluus et lotium copiose motum et vomitus postea duodecies successit magno labore. De irritato autem effectu etsi maioris doseos queritur CHOMEL. (*l. c.*).

SANTOLINA.

LINN. *Syst. veget. p. 616. Gen. plant. p. 416.*

58.

Pharm. SANTOLINAE f. ABROTANI FEMINAE *Herba.*

Santolina Chamae - Cyparissus; pedunculis unifloris, foliis quadrifariam dentatis LINN. *Sp. pl. p. 1179.* Abrotanum femina, foliis teretibus C. B. Frutex crescens in Europa australi.

HERBA vsus rarissimi, quam tamen viribus non destitui fragrantia odoris et amarities indicant. Et hae quidem ad vinum abrotani solent exigi, etsi imbecilliores. Vermes necare, obstructions referare, hystericis subuenire et detergere referunt, vt alias virtutes experientia vltius indigentes silentio praeteream.

S P I L A N T H V S.

LINN. *Syst. veget. p. 609.*

59.

Pharm. ACMELLAE *Herba; Semina.*

Spilanthus Acmella; foliis ovatis serratis caule erecto, floribus radiatis LINN. *l. c.* Olim Verbesina Acmella EIVSD. *Sp. pl. p. 1271.* Chrysanthemum bidens f. Bidens zeylanica flore luteo, lamii folio, Acinella dicta BREYN. *Prodr. Append. p. 48.* Abc-daria RUMPH. *Amb. Tom. 6. T. 65.* Pl. annua in Zeylona et Ternata crescens. Caue, ne confundatur cum Spilantho Pseudacmella, simillima, sed radio destituta.

HERBAE sapor amarus balsamicus competit. Initio nullum sentiri, sed, si paullum masticatur insigni linguam calore affici auctor IO. PHIL. BREYNIUS (*Diff. de radice Gin - sen et Acmella add. icon. rarior. plant. p. 44.*). Mirifice olim claruit calculum comminuendi et nephriticos dolores sopiendi laude, quae in Zeylona primum emergens in Belgium demum transfuit. Notior in Europa euasit litteris HOTTONI societati Reg. sc. Anglicae a. 1701. oblatis (*Phil. Transf. Vol. 22. p. 760.*), quibus curationes numerosae in Zeylona factae breuiter memorantur. Et hasce litteras denuo recensuit RAIUS (*Hist. pl. T. 3. p. 227.*) et VOLCAMER (*Misc. N. C. Dec. 3. A. 7. 8. Obs. 210.*).

Vfu quoque in Belgio probatas vires, allatis variis casibus, commemorat BREYNIUS (*Diff. cit.*) scilicet lotium mouere, nephritidem tollere, renum calculos expellere, ischuriae nothae, dysuriae et stranguriae, praecipue si viscida tenaxque lymphæ subest, mederi, demum menstrua suppressa prouocare. Successisse sibi in calculosis concretionibus resoluendis et lotio mouendo semper, et semel in hydrope incipiente, refert SCHENDO (*in Act. Nat. Cur. Vol. I. Append. p. 119.*) Post bibitum Ac mellæ infusum vrina hominis vesicæ calculo laborantis per chartam colata reliquit sursum tartarum minus quam antea crassum, granulatum, et in subtiliores lamellas formatum, pauco tantum viscido admixto. In facie aduersa chartæ exilissima ac prominentia filamenta confertissimis granulis albis minutissimis atque ex tartaro concretis pulcherrimeque dispositis adpersa apparuerunt. In aegro vero mox post sumtam ac mellam difficultates, doloresque increuerunt, vt ad emollientia refugiendum esset; sed dein tolerabilior euasit valetudo. Similia alii aegro acciderunt, vnde colligit FANTINUS (*Comm. Bonon. T. I. p. 167. sq.*), stirpis eam esse facultatem, vt concreciones et coagmentationes calculosas prohibeat, et, quum subadstringentis et subamaricantis saporis sit, infusum corroborando vim praestare. Integrae quidem stirpi vires dictæ adscriptæ, SEMINA tamen, et prae hisce FOLIA singulari in dignitate habita sunt.

Haec

Haec ficcata et in puluerem redacta in vehiculo comodo data (HOTTON) vel, quod magis vsitatum, in infuso theaeformi exhibita (HOTTON, BREYNIUS). Infusio et spiritu vini facta, vel per destillationem spiritus ex radice caulibus et ramis elicitus fuit (HOTTON). Infusum aquosum bis vel ter de die ingestum, et ne vlla acrimonia molesta esset, semper cum glycyrrhiza, syrupo althaeae vel similibus. Mos quoque fuit, spiritum foliorum cum spiriru Arrack in India paratum bis vel ter quotidie ad guttas 30 vel 40 cum vino Rhenano vetusto vel Gallico aut decocto quodam nephritico addito syrupo althaeae, propinare. Valuitque sic praeseruatiuo scopo. In vniuersum multum liquidi superbibendum est. (BREYNIUS).

Volubilior creditur a magistris aethiopibus puerorum lingua masticatione capitulorum s. radicularum vel sola, vel addita Pinanga fieri, et aptior ad Arabicas litteras pronunciandas, hinc a RUMPHIO Abcdaria dicitur, Malaice Daururit h. e. herba discipulorum.

In fluore albo non minus esse efficacem tribus casibus amici innixus breuissime indicat SLEVOGT (*Progr. de Acnella ceylanica nouo floris albi remedio. Jen. 1703. p. 5.*).

Quoniam herba charo pretio venit; nempe vnica vna florenis 22 Amstelodami (WALBAVM *Index pharm. T. I. p. 60.*): Sigesbeckiam orientalem instar succedanei ex affinitate ill. a LINNÉ (*Mat. Med. p.*

191.) commendavit; idque non perperam factum, experimentum edocuit HASSELQVISTIVM (*Amoen. acad. Vol. 3. p. 68.*). Coreopsidem Bidentem L. proxime ad zeylanicam plantam venire, experimentis chemicis ductus NEBEL (*de Acmella Palatina 1739. 4.*) existimat; et Bidentem tripartitam L. PERTHES (in *Comm. Noric. 1745. p. 201.*).

T U S S I L A G O.

LINN. *Syst. veg. p. 629. Gen. pl. p. 425.*

60.

Pharm. PETASITIDIS *Radix.*

Tussilago Petasites; thyrsu ovato, flosculis femineis nudis paucis *Syst. veg. l. c.* Petasites maior et vulgaris, c. B. *Icon: BLACKWELL Tab. 222.* Pl. perennis, crescens ad riuos temperatoris Europae. Caue, ne cum Tussilagine hybrida L. confundas, cui thyrsus oblongus et flosculi plurimi feminei, planta rariori, sed eiusdem foli natalis.

RADIX ramosa, annulata, externe fusca, intrinsecus alba, odoris, dum recens est, grauis, saporis subamari acris et aliquantum aromatici. Est efficax, licet obsoleuerit. Veteres videntur vsui externo modo dicasse et quidem contra maligna et phagedaenica ulcera (*DIOSC. l. 4. c. 108.* qui foliorum meminit, *GALENVS simpl. l. 8.*); sed recentiores ad internum quoque transtulerunt, et hi quidem aperiendi attenuandi

nuandi pellendi vim, praecipue per sudorem, extollunt. Polymorphum alexipharmaci nomen obtinuit, quin contra ipsam pestem valere credita (IO. BAVII. *Hist. T. 3. p. 568.* HERMANN. *M. m. T. I. p. 52.*, et omnes fere, qui de medicamentis scripsere.). Praestantiam pulueris in peste FORESTVS (*Opera Lib. 6. Obs. 17.*) expertum se esse indicat, et sub ipsum initium datum sudore tumorem pestilentialem dissipasse. Tusa insuper bubonibus in diro hoc malo imposita. Eodem modo applicata in podagra profuit (WOOD *Ep. ad Raium* in HALL. *hist. st. helv. n. 138.*). Contra epilepsiam infusum paratur ex radicis vncia vna et hydromellis libra vna, cuius aliquot vnciae mane ieiuno stomacho per longum tempus potantur, subiuncta bis vel ter de mense medicina laxante (SWIET. in CRANZ *M. m. P. 2. p. 162.*). Nolo multus esse in recensendis virtutibus contra asthna, vermes, obstructionem menstruorum, alia, quum nullibi experientia satis euictae occurrant.

Recipitur inter tot alia ab AQUA PROPHYLACTICA *Ph. Wurt. p. 22.*

61.

Pharm. FARFARAE *f.* TVSSILAGINIS *Folia;*
Radix; Flores.

Tussilago Farfara; scapo vnifloro imbricato foliis
subcordatis angulatis denticulatis LINN. *Sp. pl. p.*

1214. *Tuffilago vulgaris* c. B. Βηχιον *Graecis*. *Tuffilago* PLINII. Icon: OEDER. *Flor. Dan. Tab. 595*. Pl. perennis, crescens solo argilloso ad fossas, in agris subhumidis vulgare vitium.

Aquilegis index. Etsi toti stirpi eadem virtus medica insidet: FOLIA tamen reliquis partibus vti-
tiora. Et haec subamara viscida subauftera. Omni
aeuo inter pectorales plantas potiozem locum obti-
nuit, etiam nunc hoc nomine celebratissima. Fumum
foliorum infundibulo vel arundine exceptum in tussi
et orthopnaea commendarunt DIOSCORIDES (*L. 3. c. 126.*)
GALENVS (*Simpl. l. 6.*) PLINIUS (*L. 26. c. 6.*).
Et adhuc hodie plebs in Suecia instar tabaci
contra tussim fugit (LINN. *Flor. Suec. p. 289.*). Addi-
dit flores sulphuris et succinum in puluerem redactum
BOYLE (*de util. phil.*), non temere hac in re sequendus.
Nec concedenda in morbis pectoris chronicis solum, sed
et in inflammatoriis, quum calorem nullo modo inten-
dat. Infusum theaeforme siue decoctum inde parare
illudque calide bibere maxime vulgare, calore aquae
ipsam relaxandi vim augente (BAGLIV. *Oper. p. 35.*).
Addo decocta aqua scrophulas dispulisse (FVLLER
Gymnast. p. 87 sq.). Raro herba in inflammationibus
cataplasmatibus forma imponitur. Vino decoctam laxa-
tae parti in vlcus transeunti imposuit HIPPOCRATES
(*Lib. de articul. 8. Ed. Foës. p. 829.*)

RADIX ficcata et conquassata fomitis instar ad scintillas captandas est. Melle mixtam in exulcerationibus pulmonum laudat HIPPOCRATES (*loc. cit.*) Recens in catarrhalibus affectionibus efficacissima (DETHARDING. *meth. p. 154*).

FLORES pro syrupo.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRUPVS FARFARAE *Ph. W. p. 211.* Ex floribus fieri dictum. In affectionibus pectoris additur linctibus, mixturis, decoctis.

LOCH DE FARFARA *Ph. W. p. 109.* Ex pulpa radicum coctarum cribrata et melle, iunctim coctis. Vim resoluendi et abstergendi in tussi et phthisi praestat.

? XANTHIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 711. Gen. pl. p. 487.*

62.

Pharm. XANTHII *Semina; Herba.*

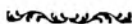
Xanthium strumarium; caule inermi, foliis cordatis trineruatis. LINN. *Sp. pl. p. 1400.* Lappa minor f. *Xanthium Dioscoridis* C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 444.* Pl. annua in locis ruderalis australioris Europae.

Hodie

Hodie a medicis plane spretum. SEMINA eiusdem ouata acuminata bina, recondita intra baccam siccam oblongam bicornem echinatum bilocularem. Contusa antequam siccescant et dein madefacta capiti, antea nitro perfricto, illita olim fuerunt ad capillos flauo colore imbuendos (DIOSC. *Lib. 4. cap. 138.*). Spiritu vini infusa, sabulum pellere feruntur (KÖNIG apud CHOMEL *Usuelles I. p. 308.*). Puluis feminum ad vnciam dimidiam datus in erysipelate arcanum in Suecia fuit (LINN. *Fl. Suec. n. 864.*). Oedematibus commode imponi (DIOSC. *l. c.*).

FOLIA resoluere scrophulas, sanare herpetem et sanguinem depurare, vel in succo vel extracto, etiam extrinsecus tumoribus scrophulosis opitulari traditur (TOURN. *pl. de Paris T. 2. 124.* quae repetit CHOMEL. *l. c.*).

δ. RADIATAE.

M A T R I C A R I A.

LINN. *Syst. veget. p. 643. Gen. plant. p. 432.*

63.

Pharm. CHAMOMILLAE NOSTRATIS vulgo
f. CHAMAEMELI VULGARIS Ph.
Lond. *Flores; Herba.*

Matricaria Chamomilla; receptaculis conicis radiis
patentibus, squamis calycinis margine aequalibus
LINN. *Sp. pl. p. 1256.* Chamaemelum vulgare f.
Leucanthemum Dioscoridis c. B. Icon: BLACK-
WELL *T. 298.* Pl. annua, in agris copiosa.

FLORVM insignis et multifaria efficacia, vnde
vbiuis domestici instar, praecipue pro vsu externo, sunt.
Hoc vero nomine et calyx et reliquae inclusae par-
tes veniunt, quarum omnium efficacissimus calyx est,
in quo vnice oleum essentiale residet (NEVMANN'S
Chem. Vol. 2. P. I. p. 535.), a quo virtus dependet.
Hoc paullo abundantius chamomillae Rom. inest, vn-
de et efficacior nostrate est. Odor florum fragrans
non admodum gratus, sapor amarus.

In febre intermittente auctoritatem iam dudum
insignem sibi conciliauit. Nolo quidem epithematibus
Aegyptiorum antifebrilibus multum fidi, quae inter
mul-

multiplicem aliam farraginem hi et intrant flores (ALPIN. *med. Aegypt. L. 4. cap. 15. p. 317.*) Sed certior fides amici est MORTONI (*Exercitat. I. de febr. interm. cap. 6. p. m. 64.*), qui puluere eorum conuenienti vehiculo et per iusta interualla dato aequae certe, ac per corticem peruuanum, febrem superatam asferit. Ipse MORTON non solos sed ad scrupulum vnum mistos cum antimonii diaphoretici et salis absynthii aequali quantitate, scilicet scrupulo dimidio, optimo successu exhibuit. Ad drachmam vnam aliquoties die vacuo sumtos pertinaces febres compescere, quin tutius quam ipsum corticem FR. HOFFMANNVS (*Diff. de praestantia rem. dom. p. 29.*) expertus est. Puluere vel electuario vel infuso siue leni decocto vsurpati in obstinatis febribus tum adeo profecisse dicuntur, quando cortex frustra fuerit tentatus (HEISTERI *Diff. de medic. Germ. indig. p. 13.*). Sic quartana 36 mensium chamomilla tandem deuicta (SCHVLZII *Diff. de febr. interm. cur. antiqu. p. 10.*). Praecipue conueniunt in febre irregulari, vbi suspicio obstructionis viscerum subest, et sequenti quidem formula: ℞. Flor. Cham. ℥β. Aqu; pur. ebull. ℥viiij. Macera per dimidiam horam. Colaturae add. spiritus vini Gall. ℥ij salis Absynth. ʒj M. D. quater de die cochlearia quatuor (PRINGLE *Dis. of the army p. 216.*). Praeter dictos exhibendi modos, succus expressus ad cochlearia duo vel tria cum guttulis aliquot spiritus vi-

trioli

trioli in iusculo paullo ante paroxysmum epotus, eum arcere et febrem curare obseruatus (RAII *Hist. univ. pl. T. I. p. 354.*). Plura huc facientia testimonia non opus est addere. Non tam benigne vero de floribus hisce sensit ill. SENAC (*de recond. febr. interm. et remitt. nat. p. 188.*), qui saepe fallere et mordacem calorem accendere arguit. Ut ipse mentem meam explicem, liceat uti MORTONI verbis "nec licitum huc vsque nec decorum duxi experimenti causa certo ac experto remedio (cortici peruv.) magis incertum et minus exploratum praeferre" Resoluendi potentia videtur febres dispellere, quamuis ratio etiam habenda anodynae, quae in quibusdam morbis sese sola exferit.

Huc pertinet colica, contra quam, quacunque de causa orta fuerit, antidotum vocare non veritus est BAGLIV (*Oper. p. 100.*); quod nimium, nam tam calidum medicamentum vix ultra flatulentam extendi potest (TISSOT *Avis p. 368.*) et spasmodicam. In colica nephritica reliquis remediis irritis opem tulit infusum saturatum vino rhenano factum, lapillis simul ex vreteribus detrusis (SIM. PAVLLI *Quadripart. p. 282.*). Peculiarem in cardialgia virtutem exferunt et ipsi et quicquid ex iis paratum fuerit (HOFFM. *Med. Syst. T. 4. P. 2. p. 237.*). Ad mitiganda tormina et flatus discutiendos in dysenteria infusum florum tam vi antispasmodica quam antiseptica eximium (PRINGLE *Dis. p. 272.*). Ita cereuisia decocti mira-

culi instar dolores post partum sopierunt (FOREST. *Op.* L. 28. *Obs.* 81.); infusum aquosum earundem virium esse in vulgus adeo hodie satis notum est.

In calculo mouendo valere prout paullo ante exemplum adfuit: ita FERNELIVS (*meth. med.* Lib. 5. *cap.* 25. *p.* m. 137.) potu et infessu calculos vrinamque pellere indicat. — Hic et memoro efficaciam infusi ad vomitum excitandum vel alendum, quam Angli notarunt (PRINGLE'S *Obs. on Dis. of the army* Ed. 5. *p.* 262. 309. MONRO'S *Account of the Dis. in mil. Hosp.* *p.* 175. LIND'S *Dis. in hot Climates* *p.* 250.) floribus chamomillae Rom. in primis vsi, a quibus medici Sueci hanc vim didicisse videntur (vid. ROSENST. *Bskd.* *p.* 213. et alibi) in Germania nondum satis cognitam — Putredinem auertere et corrigere ill^m PRINGLE experimenta docuerunt (*Dis. App. Exper.* 12. 17.) corrigere vero putredinem negat MACBRIDE (*Experim. Essays* *p.* 130.); cui assentitur auctor anonymus (*Essai sur la Putrefaction* *p.* 93. 185.) qui tamen efficaciorē habet plantam spontaneam hortensi (*p.* 89.)

Extrinfecus adhibiti discutunt et resoluunt potenter doloresque mitigant. Hinc ob tumores varios doloresque partium dictarum internarum in sacculis ficcis vel humectis vel cataplasmatibus forma applicantur. Clysmata et crebro ingrediuntur flatuum dissipandorum et putredinis coercendae causa. Pediluuia cum herba induntur propter stimulum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA CHAMOMILLAE ANISATA *Ph. Wurt.*
p. 12. Ex floribus cham. sem. anisi, vino albo de-
 stillatis. Carminatiua.

OLEVM DISTILLATVM *Ph. W. p. 128.* Vul-
 go grate coeruleus color illi adscribitur a SIMONE
 PAVLLI, NEVMANNO, BOERHAAVIO, SPIEL-
 MANNO totque aliis, quem nonnulli nonnisi e va-
 sis cupreis repetierunt. Alio loco ex floribus de-
 stillatione flauum obtineri, ex herba autem coeruleum,
 ex miscela vtriusque viride (*Nov. Act. Nat. Cur. T. 4.*
p. 63.) legimus. Quin sensim admissio crebrius aëre
 vel vetustate perire colorem coeruleum et album eua-
 dere (TH. BARTHOL. in *Act. Hafn. Vol. I. p. 76.*) et
 post eum LEWIS (*Mat. med. p. 208.*). Ex libra scrupulum
 vnum elicit NEVMANNVS, ex libris octo
 vero vix drachmam vnam modo LEWIS. Pauculae
 guttae contra spasmos ingeruntur item contra lumbricos
 (BOERH. *Ch. T. 2. p. 112.*). Inunctum feliciter
 vna cum oleo anethino thecae vertebrali ante febris
 intermittens insultum, vt arceretur (FORESTVS).
 Proficuum hysteriis colica ac cardialgia laborantibus,
 praecipue ita, vt olei drachma vna cum spiritus cornu
 cerui succinati drachmis sex combinetur et haec misce-
 la ad guttas viginti ter de die in infuso calido florum
 chamomillae praebeatur (LANGE *misc. verit. med. p.*
80.).

OLEVM COCTVM *Ph. W. p. 123.* Praestaret vti infusione. Abdomini illitum flatus dissipat, tormina sedat. Clysmatibus quoque eodem fine additur.

TINCTVRA SPIRITVOSA (*Cod. med. p. 214.*)

64.

Pharm. MATRICARIAE s. PARTHENII

Herba cum Floribus.

Matricaria Parthenium; foliis compositis planis, foliolis ovatis incis, pedunculis ramosis LINN. *Sp. pl. p. 1255.* ICON: BLACKWELL *Tab. 192.* Pl. perennis in muris et ruderalis frequens.

Odor fragrans ad illum chamomillae accedens sed grauior, sapor praecipue herbae valde amarus, Tanaceti fere et nauseosus. Siccando odorem partem plurimum perdit. De vi in vterino sanguine mouendo communis fere consensus obtinet, siue menstruo siue lochiali. Multum his ponderis addit experientia SIM. PAVLLI (*Quadrip. p. 432.*), qui et hystericas eius ope egregie excitatas affirmat. In decocto, vti nam absque chamomillae et artemisiae miscela, vt de vi matricariae tanto melius constaret, dedit. Arridet haec quoque stirps valdopere plebi Brunsvicensi (*LANGÉ Brunsv. dom. p. 72.*) vel in puluere cum vino adusto sumto, vel succo expresso cochleatim hausto. Vermes (tineas) intestinales necari vel herba ipsa vel succo expresso diu notum (*RAII, Histor. pl. T. I.*

T. I. p. 357.) Profuit recentius saepe contra hosce apud infantes planta siccata et saccharo permixta (*LANGE l. c. p. 75.*) Succus ad uncias duas hora ante paroxysmum febrilem in intermittentibus cuiuslibet generis praedicatus (*IOS. MILLER'S bot. off. p. 288.*) Hinc nomen Anglorum *Feverfew*. Infuso aquoso consuetissime adhibetur. In sartagine calefacta et capiti imposita hemicraniam sedare fertur (*CHESNAV* apud *RAIVM*), subscribente *CHOMELIO* (*Usuelles T. I. p. 213.*) qui et cataplasma ex concisa et applicata planta ad leniendos dolores podagricos commendat. Rarius hodie praescribitur, quam debetur.

CHRYSANTHEMVM.

LINN. Syst. veget. p. 641. Gen. plant. p. 432.

65.

Pharm. BELLIDIS MAIORIS *Herba; Flores.*

Chrysanthemum Leucanthemum; foliis amplexicaulibus oblongis, superne ferratis, inferne dentatis

LINN. Sp. pl. p. 1251. Bellis sylvestris caule folioso maior c. b. Pl. perennis, in pratis frequens.

Desiit usurpari, etsi olim inter medicas stirpes relata, fide non satis certa. Decoctum *HERBAE* ante expansionem florum decerptae saporis acris piperini pronunciat *GEOFFROY* (*M. m. Traité T. 5. p. 290.*) Lotium mouere et purulentam exscreationem leuare

(*Idem.*). In zythogalo decoctam et potam aduersus asthma phthifin orthopnoeam valere (RAY *Hist. pl.* 1. p. 351.). Folia commansa oris linguaeque exulcerationes sanare (HERM. *Cynof. T. 2. p. 518.*). FLORES contra strumas in potionibus efficaces esse facilius crederem, nisi idem HERMANNVS, qui hoc narrat, eadem serie fracturas caluariae consolidare significaret.

A N T H E M I S.

LINN. *Syst. veg. p. 645. Gen. pl. 434.*

66.

Pharm. CHAMOMILLAE ROMANAE vulgo,
f. CHAMAEMELI NOBILIS Angl.
Flores.

Anthemis nobilis; foliis pinnato-compositis linearibus acutis subuillofis LINN. *Sp. pl. p. 1260.* Chamaemelum nobile f. Leucanthemum odoratius C. B. Icon: BLACKWELL *T. 526.* Pl. perennis, in pratis Europae temperatoris crescens.

Eligunt pharmacopolae plerumque flores plenos, quibus tamen et odor et sapor imbecillior (LEWIS *M. m. p. 207.*), vtpote quum discum floris, in quo primaria vis, fere omnino excludant. Fragrantiores sunt floribus chamomillae vulgaris et viribus superiores iudicantur. Paulo plus largiuntur olei destil-

destil-

destillati (NEVMANN'S *Chemic Vol. 2. P. I. p. 535.*); ex octo libris supra drachmas quinque (LEWIS *l. c. p. 208.*). In Anglia principatum tenent. In hosce igitur iustius referendae supra (*p. 143 sq.*) significatae vires; etsi vulgaris chamomilla magis frequentetur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM ESSENTIALE FLORVM CHAMAEMELI *Ph. Lond. p. 30.* Coloris lutei, in viridem vel brunum inclinantis.

EXTRACTVM FLORVM *Ph. Ed. p. 115.* Ex herba siccata aqua cocta. Nihil fere in hoc praeter amaritatem remansit, vna cum austeritate exigua.

OLEVM CHAMAEMELI *Ph. Ed. p. 93.* Ex herba et floribus recentibus in oleo oliuarum coctis.

67.

Pharm. COTVLAE FOETIDAE *Herba* cum
Floribus.

Anthemis Cotula; receptaculis conicis paleis setaceis, seminibus nudis LINN. *Sp. pl. p. 1261.* Chamamelum foetidum, C. B. BLACKWELL *Tab. 63.* Pl. annua crebra ad vias et locis ruderatis.

Foetore exosa hominibus, bufonibus autem grata vicinitas, vt in Ucrania (LINN. *Westgöta Resa p. 205.*). Obluioni a medicis hodie tradita et ambigua. Hystericis succurrere in cataplasmate vel accensam,

EX TRAGO, CHOMEL (*Ufuellæ Tom. 2. p. 224.*) refert. Aqua decocta sudorem excitauit et arthrididem confummatam deuicit (LANGRISH *p. 122. 123.*). Decoctum felici fuccellu aduerfus fcrophulas adhibitum (RAH *Hift. pl. T. I. p. 354.*). Fomenti inftar vel et cataplafmatis fiue in clyfmate hæmorrhoides lenire fertur (CHOMEL. *l. c.*). Afthma pecorum discutere (LÖSEL *Fl Pruff p. 44.*). Apes eam refpuunt, vt et frictis ea manibus castraturi aluearia impetum apum frangant (RVELLIVS). Additur (LÖSEL *l. c.*) pulices ea fugari.

68.

Pharm. PYRETHRI *Radix.*

Anthemis Pyrethrum; caulibus fimplicibus, vnifloris decumbentibus, foliis pinnato - multifidis LINN. *Sp. pl. p. 1262.* Pyrethrum flore bellidis, c. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 38.* Pl. perennis calidioris Europæ, Arabiæ, Syriæ, regni Tunetenfis.

RADIX longa, pollicaris craffitiei, extrinsecus fufca, interne alba. Saporis feruidi eft, etfi non initio ftatim perceptibilis, odoris nullius. Cum fapore Senegæ comparat LINNEVS (*Sp. pl. l. c.*). Acrimonia refidet in refina, vnde extractum fpirituofum valde acre eft, etfi ponderis minoris, quam aquofum. Infufum aqua factum naufeofum, vix acre ante infpifationem (LEWIS *M. m. p. 472.*). Masticata copiam faluæ

faliuae prolicit. Hinc ex primariis apophlegmatizantibus. Ob faliuae affluxum in odontalgia adhibita, etiam aceto cocta et denti carioso indita; iuuat et contra istud malum decocto os colluere. In paralyfi linguae conducit, dum vel sola vel in connubio radicis imperatoriae s. carlinae vino coquitur et liquidum ore retinetur vel radix commanditur. Puluis naribus attractus sternutationem ciet.

B E L L I S.

LINN. *Syst. veg. p. 640. Gen. pl. p. 429.*

69.

Pharm. BELLIDIS MINORIS Flores; Folia.

Bellis perennis; scapo nudo LINN. Sp. pl. p. 1248.

Bellis syluestris minor, C. B. Icon: OED. *Fl. Dan.*

Tab. 503. Pl. perennis ad vias et in pascuis crebra.

Sapor plantae leuiter acris absque odore. Non multum virium spondet, vt etiam olim ad oleraceas relata et cum carnibus cocta. Nec serio hodie adhibetur. A mulierculis Francofurtanis herbam cum floribus infantibus ad aluum sollicitandam exhiberi narrat, SCHRÖDER (*Thef. pharm. p. 538.*). Aliis resoluens est. Succum bellidis rubrae in catarrho suffocatiuo, quem a repentina sanguinis circa cor et pulmones stagnatione repetiit, impense laudat BAGLIV (*Opera p. 93.*). Maximi fecit ob vim sanguinem co-

gulatum resoluendi FABRICIVS (in SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 29.*) Vulnerarium faciunt varii, quo nomine sine dubio in heftica febre quoque fidem tribuerunt (EYSEL *Bellidograph. p. 26. 27.*). Vulnere thoracis, quae in ipsum eius cauum penetrarunt, fanare innuit MATTHIOLVS (p. 653.). In hisce aliisque periculosis vulneribus saepe praeclare profuisse visum est PAVLLI (*l. c.*); et KÖNIG (*Regn. veg. p. 755.*) vulneris thoracis cum laesione pulmonis decocto coalescentis meminit. In infuso vel, quod crebrius, decocto propinati. Memoranda superest

TINCTVRA FLORVM BELLIDIS *Ph. W. p. 223.* Acida ob spiritum vitrioli additum, a quo praecipua virtus. Subinde iulapiis et potionibus additur.

I N V L A.

LINN. *Syst. veg. p. 637. Gen. pl. p. 426.*

70.

Pharm. ENVLAE f. ENVLAE CAMPANAE

Ph. Lond. Radix.

Inula Helenium; foliis amplexicaulibus ovatis rugosis subtus tomentosiss, calycum squamis ovatis
LINN. *Spec. pl. p. 1236.* Helenium vulgare, c. B.
Icon: BLACKWELL *Tab. 473.* Pl. perennis, crescens in pratis depressis Angliae, Belgii, Oelandiae, Scaniae.

RADIX ramosa, crassa, fusca vel grisea, interne alba. Saporem initio subrancidum glutinosum edit, dein amarum aromaticum et pungentem. Siccata odorem violaceum spirat. Aqua longe plures partes eruuntur ad $\frac{7}{8}$ fere, spiritu vini ad $\frac{1}{2}$ modo additis olei ceraeformis $\frac{1}{92}$ (NEVMANN). Alii (CAR-
THEVSER, LEWIS) dimidium modo extracti aquosi obtinuerunt. Extractum spirituosum fortius hoc est. Sub destillatione aquae vitri collo adhaerescit camphora; (MALOVIN *Chemie T. I. p. 321.*)

Incidit resoluitque potenter. Idque in pectoris variis morbis exploratum est. Ita in tussi pertinaci epidemica e re fuit radicem cum cereuisia decoquere mellisque tantillum admiscere (LENTIL. *Miscell. med. pr. P. I. p. 321.*). In obstructionibus pectoris pariter de efficacia constitit (DETHARD. *spec. p. 162.*), item in asthma pituitoso. Stomachi imbecillitati subuenit. Contra scabiem in vnguento celebris est (CHOMEL *Usuell. T. I. p. 139.*) vel et decocto; nec minus eam, qua oves infestantur (LINN. *Fl. Suec. p. 293.*). Menstrua pellit et chlorosin virginum curat. Sudorem excitat, vt aromata quaeuis; an ideo pro alexipharmaco, quin praeferuatiuo contra pestem (RAII *Hist. pl. I. p. 274.* DIEMERBROECK *de peste p. 157.*) habita? Tremori artuum ex mercurio mederi insuper notatum (HERM. *Cynof. M. m. T. I. p. 47.*). Taceo ad vermes necandos adhibitum fuisse. Ingeritur vel

in puluere ad drachmam dimidiam vel supra, vel aqua decocta siue infusa. Praecipue arridet infusum vino factum. Palato vero placet praecipue radix condita.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM ENVLAE *Ph. Wurt. p. 89.* ex infuso tam spirituoso quam aquoso. Londinenses (*Ph. Lond. p. 27.*) ex decocto aquoso parant, vnde imbecillius praecedenti.

SYRVPVS ENVLAE *Ph. W. p. 210* Ex succo et saccharo. In affectionibus pectoris locum habet.

VNGVENTVM ENVLATVM *Ph. W. p. 210.*
Contra scabiem.

71.

Pharm. CONYZAE MEDIAE f. ARNICAE
SVEDENSIS (in infer. Germania)
Herba.

Inula dysenterica; foliis amplexicantibus cordato-oblongis, caule villoso paniculato, squamis calycinis setaceis LINN. *Sp. pl. p. 1237.* Conyza media, asteris flore luteo, f. tertia Dioscoridis c. B. Icon: OED. *Fl. Dan. Tab. 410.* Pl. perennis crescens locis subhumidis et in fossis exsiccatis.

HERBA acris subaromatica. Rarissimi vsus et in paucis pharmacopoliis nota. *Arnica spuria* (*Aff. Berol. Dec. I. Vol. 10. p. 87.*) etiam dicta. Nam substituta sub-

subinde Arnicae verae, etsi male (*l. c. Vol. I. p. 54.*). Magis adstringere Inulam, et hinc magis in sanguinis profluvio sistendo quadrare experti sunt Berolinenses (*Aët. cit. Vol. 10. p. 87.*). Acriorem vero esse cel. GLEDISCH (*Verz. d. Arzneygew. p. 33.*) notat: Ruffi in expeditione persica dysenteria tentati hac herba conualuerunt (*LINN. Fl. Suec. p. 294.*).

A R N I C A.

LINN. *Syst. veg. p. 638. Gen. pl. p. 427.*

72.

Pharm. ARNICAE vulgo f. DORONICI GERMANICI Ph. Ed. *Flores; Herba.*

Arnica montana; foliis ovatis integris caulinis geminis oppositis LINN. *Sp. pl. p. 1245.* Doronicum plantaginis folio, alterum c. B. Icon: OED. *Flor. Dan. Tab. 63.* Pl. perennis, crescens in Europae frigidioris alpihus, e. g. Lapponicis, Helueticis et in collibus apricis pratensibus, vt in Westrogothia Sueciae, Hercynia.

Notandum etiam est nomen *Arnicae Plauensis* (*Aët. Berol. Dec. I. Vol. I. p. 53.*) quod, vt distingueretur a praecedenti stirpe, receptum, est vix vltra Marchiam. Raro veram in pharmacopoliis obtinere, sed substitui alias stirpes iterata saepius querela est (*SCHVLZ Mat. med. p. 307.*), prout subinde hypo-
chaeridem

chaeridem maculatam eius loco colligi constat (LINN. *Amoen.* 4. p. 2.). Verae duae exstant varietates α , *foliis latioribus*, quae consueti vsus est, β , *foliis angustioribus*. Haec proxime dicta vi superior est, docente experientia GMELINI (*Flor. Sibir. T. 2. p. 153.*) qui, etiamsi tutam satis Sibiricis hominibus repererit, Germanis tamen in Sibiria commorantibus eadem dosi, qua altera propinari sine offensa solet, vomitum excitasse pronuntiat, qui effectus ex consueta arnica nonnisi maiori dosi data sese exserit.

Est planta acris cum amaritie, et trita odorem aromaticum spargit. Fragrantior et suaueolentior visa est Bohemica, quam Hercynica (DE LA MARCHE *Diff. de arnicae verae usu praef.* ALBERTI *Hal. 1744.*). Nauseam vomitumque ciere subinde obseruatum, vnde IO. CHRIST. LANGIVS ad emetica retulit, sed non constanti effectu (SCHVLZ *M. m. loc. cit.* DE LA MARCHE p. 18. COLLIN *Obs. pract. T. 4.*). Sternutationem vero excitat, quod nomini ansam dedit. Et rustici Smolandiae foliis in puluere nasali vtuntur, inde tanquam ab helleboro sternutantes, eorundemque fumum hauriunt, vti tabacum. Plantam, quam respuunt boues, caprae tamen in deliciis habent (LINN. *Flor. Suec. p. 295.*).

Olim tota stirps, radice modo ablata, adhibita. Nam radix imbecillior (DE LA MARCHE p. 14.). Sunt, qui aequalem herbae quantitatem floribus semper

per admistam volunt, flores solos imbecillos pronunciantes (*l. c. p. 22.*). Recentiores quidam floribus praerogatiuam tribuunt. Efficacia in effusionibus sanguineis et fugillationibus videtur in Germania primum explorata, siue a lapsu, vnde *Panacea lapsorum* dicta, ortis, siue externo impulsu, nixu et similibus iniuriis. Inter primos FEHRIVS (*Eph. N. C. Dec. I. Ann. 9. et 10. Obs. 2. p. 27. et 29.* quorum summam vide in' *Act. Berol. Dec. I. Vol. I. n. 4.*) numerosa experimenta huius generis memoriae prodidit; ad quae accesserunt Acta Wratislaviensia (*Bresl. Versuche 1719. 1721. 1722. 1725.*) Acta Berolinensia (*Dec. I. Vol. I. n. 4. Vol. 10. p. 80. Dec. 2. Vol. I. p. 66.*) BÜCHNERVS (*Misc. 1727. m. Nov. et in Diff. de genuinis principiis et effectibus arnicae Erf. 1741.*) HEINR. SCHVLZIVS (*in Diff. et DE LA MARCHE l. c.*) alii. Nec fidem minuit, vt solet, tempus, sed in contusionibus dirioribus praemissa venaesectione potum eiusdem commendat ROSENSTEIN (*Apot. p. 21.*). Ad centena sua experimenta prouocat SCOPOLI (*Fl. Carn. Ed. I. p. 377.*). Nimis empiricam sapientiam olet, dosin ex numero plantarum definire, prout vetula fecit, cuius SCHVLZIVS meminit (*DE LA MARCHE Diff. p. 16.*), quae tanquam maximam nec nisi robustioribus praebendam suasit plantas quinque, minutim concisas in libra vna cereuisiae coquendas. FEHRIVS vel herbam aqua feruente infudit, vel pugillum vnum vel duo herbae in

in cereuisia decoxit. DE LA MARCHE (p. 23.) sufficere pugillum 1. vel 2. herbae pro aquae simplicis vel cereuisiae mensura vna expertus. Ast ROSENSTEINIVS (l. c.) arnicae pugillos tres aquae libra vna coqui iubet. Proficua et fuere sola folia trita et imposita ad doloris et tumoris leuamen (SCOPOLI l. c.). Gratius est infusum quam decoctum (DE LA MARCHE p. 24.).

Resoluens potentia in aliis quoque morbis sese declarauit, in dolore lateris cum dyspnoea, in pleuride spuria, tussi humoralis vere et autumno recrudescente; in cachectico et oedematoso; fomite febris crebrius recidiuantis (FEHR l. c. Conf. et BRÜCKNER in *sel. med. Francf. Vol. 3. p. 190 sqq.*); in peripneumonia *Act. Berol. Dec. I. Vol. 9. p. 24.*), ad quam, si externa vi oritur, etiam confugit cl. QVARIN. (*Meth. med. inflamm. p. 80.*); in mensibus post febres suppressas obstructis (*Act. Berol. Dec. I. Vol. 10. p. 82.*) in mensium suppressione, cui febris accessit (DE LA MARCHE *Diff. p. 14.*) in lochiorum retentione (*Comm. Nor. 1735. p. 431.*), in haemorrhagia vteri, an tuto? in infarctibus lienis; atonia partium rel. (*Act. Berol. cit.*) in mammarum nodis (l. c. I. p. 59.); in atrophia (l. c. *Dec. 2. Vol. 4. p. 92.*); in hectica (l. c. p. 94.); in nephritide calculosa (LA MARCHE p. 19.); in arthritide (l. c. p. 22.); in contractura partium (l. c. p. 14.); in asthma a partu superueniente iuncta raucedine et dolore

dolore nuchae, (NEBEL in *A. N. C. Vol. 8. Obs. 113.*), in ictero a contusione (VATER *Diff. de ictero.*).

Denique significandum, quid in paralyfi valeat, qua in re recentius scrutinium substitit. In paralyfi (et contractura) plus simplici herba se profecisse fateatur, quam maiori aliorum apparatu IVNCKER (*Therap. gen. p. 173.*). Mentionem etiam iniicit paralyseos artuum et linguae infuso florum arnicae curatae DE LA MARCHE (*p. 13.*). Hemiplegiam arnicae ope curatam sistit ESCHENBACH (*Observ. p. 353.*). Sed data opera effectum in hoc morbo egregium exploravit cl. COLLIN (*Observ. pract. T. 4. inde a pag. 5.*) nominatim in amaurosi, nec non in morbis spasticis et conuulsivis. Profuit nimirum et in paraplegia et hemiplegia et partiali paralyfi, malo etiamsi vetusto. Amaurosis plerumque fuit crisi funesta malignae febris orta. Nec in diriori spasmorum et conuulsionum genere iners fuit, vt in opisthotono, spasmocynico. Vfus fuit infusi FLORVM a drachma vna ad quatuor pro residua post colationem libra vna, subinde syrupo misti. Datum quoque aliquando electuarium ex drachmis duabus vel tribus pulueris et melle q. s. Quod alterutrum pondus per diem consumtum (COLLIN). In paralyfi inferiorum artuum ex pondere dorso illapso opem tulit, praeter infusum florum ingestum, cataplasma ex herbis cephalicis et floribus arnicae

PLENCK *Mat. chir. p. 323.*) Idem cataplasma retentionem lotii ex paralyfi vesicae deucit (IDEM).

Efficax igitur medicina, sed eadem prudenti administratione egens. In quibusdam vomitum ciere iam dictum. Anxietatem creavit (*Bresl. Samml. Aug. 1719.*), quin sudorem rubrum in pectore (DILTHEY *Obs. 2.* apud HALL.). Circa partem laesam mox insigniter dolorem auget, paullo post tamen euanescentem (SCHVLZ in *Diff. DE LA MARCHE p. 15. sq.*). In tenerioribus initio molestia abdominis, sed facile vincenda nascitur. In affectionibus neruosis in ipsos neruos et sensorium commune vim exferit. Mox, ingesta ea, aegri sensum formicationis experiuntur, dolores lancinantes vrentes et subinde succussiones, quasi ab igne electrico. In quibusdam lotium mouet, in aliis sudorem, subinde tamen nulla euacuatio sensibilis sese manifestat. Febre praesente locum non habet, nisi forsitan in nitri connubio, aperta vero alius requiritur (COLLIN.).

DORONICVM.

LINN. *Syst. veget. p. 639. Gen. pl. p. 427.*

73.

Pharm. DORONICI Radix.

Doronicum pardalianches; foliis cordatis obtusis denticulatis, radicalibus petiolatis, caulinis amplexican-

xicaulibus LINN. *Sp. pl. p. 1247.* Doronicum radice scorpii c. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 128.* Pl. perennis, crescit hinc inde, etsi infrequens in Heluetia (HALL.), item in alpebus Valesiae, Pannoniae. Miror c. GESNERVM saepissime in montibus Helv. reperisse.

RADIX crassa, serpens, transuersalis, aspera. Dulcis, aliquantum adstringens, et leuiter aromatica. Disparia fuerunt olim de salubritate eiusdem iudicia, quae ill. AB HALLER (*Hist. fl. helv. p. 88.*) succincto congessit. MARANTA enim, GHINVS, COSTAEVS, MATTHIOLVS plantam deleteriam pronunciarunt, veterum Pardalianchen aconitum esse statuentes. Narratumque a CORTVSO est, canes drachmis quatuor enectos fuisse, et a DESSENIO mercatores inde Antwerpiae periisse. Lis praepremis circa hanc rem exorta inter MATTHIOLVM (*in Diosc. p. 761 sq.*) et CONR. GESNERVM. Quam ut dirimeret GESNERVS, experimentum in semet ipse instituit, et drachmas duas sine damno ingessit (*Epist. p. 74. b.*), praeterquam quod stomachi inflationem et infirmitatem totius corporis, balneo euanidam, sentiret (*Epist. p. 78.*). Herbam praeterea, quae aromatica et suaviter acris est, saepe in montibus cum voluptate absque noxa copiose edit, et radices recentes, ficas, melle conditas siue in pollinem contritas, similiter. Cadit igitur commentum a COSTAEO primum enatum, et

a BOERHAAVIO aliisque repetitum, GESNERVM inde interiisse, quum tamen certo constet (HALL. *Bibl. bot. I. p. 285.*) ex peste mortuum. Falsus dein ipse MATTHIOLVS (*Ep. p. 302.*), contra primam sententiam, ex vncia dimidia ingesta canem ad maiorem alacritatem peruenisse. Et IOHNSON (*on Gerard p. 763.*) saepe magnam eius quantitatem impune comedit. Suspecta tamen adhuc manet ill. LINNEO (*M. m. p. 188.*).

Nostro tempore vix vnquam aegris offertur, saepe vero illa per se vel gentiana et astrantia mixta in vertigine et epilepsia auxilio fuit (GESNER *Epist. p. 18. 66. 74.*). Loco potus consueti per aliquot menses dedit virgini epilepticae Doronici decoctum ALBINVS in ALSTON (*M. m. p. 437.*). Questus tamen DAN. LVDOVICI (*Oper. p. 115.*), in capitis malis spe debiliorem fuisse. Miror, quod auctores Angli, qui in medicamenta commentati sunt, virium infusi vino vel cereuisia facti ad menses pellendos non meminerint, in Anglia tamen obseruatarum. (HALL. *hist. fl. helv. l. c.*).

A C H I L L E A.

LINN. *Syst. veget. p. 646. Gen. plant. p. 435.*

74.

Pharm. MILLEFOLII Herba; Flores.

Achillea Millefolium; foliis bipinnatis nudis laciniis linearibus dentatis caulibus sulcatis LINN. *Sp. pl. p. 1267.* Millefolium vulgare album, c. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 18.* Planta perennis in campis et pascuis vulgaris.

Sapor HERBAE subadstringens, nonnihil amarus cum aromatis indiciis, quod in FLORIBVS manifestius, praecipue inter digitos contritis. Ex hisce destillatur oleum fragrans et penetrans. Extractum aquosum amarum austerumque est absque aromate; spirituosum autem aroma seruat, moderate calidum est et penetrans, camphorae quoad saporem quodammodo simile, attamen non omni amaritie et austeritate destitutum (LEWIS *M. m. p. 384.*). Quidam utramque partem iunctim praescribunt. Si vero aromatis ratio habenda flores praeferendi, quum contra ea, si roborare velis, folia efficaciora.

Variis planta malis, in quibus adstringentia siue tonica opportuna, fidem sibi conciliauit. Et hoc nomine STAHLIO maxime placuit. Simul vero ad antispasmodicam virtutem respici iubent. Nervos afficere vel ex inebriatione colligitur, quam experiuntur

pota cereuisia, cui haec stirps incocta fuit (LINN. *Fl. Suec. p. 299.*). In diuersis haemorrhagiae generibus voto satisfecit, in qua spasmi saepe subsunt, de qua vi ex veterum censu varia testimonia collegit FR. HOFFM. (*Diff. de Millefolio recusa in Opusc. med. p. 341.*). Sed manendum in recentioribus exemplis. Haemoptysin compescuit (*Bresl. Samml. 1718. m. Mart.*). In haemorrhoidali fluxu nimio laudat infusum theaeforme STAHLIVS (*de specif. p. 33.*) sibi que ipse opem tulit symptomatibus haemorrhoidalibus infestantibus BVCHWALDYS (*Specim. medico-pract. p. 179.*), et reliquis omnibus praefert LÜSECKE (*M. m. p. 416.*) tanto magis, quum spasmos simul sopiat; feminae vero a diuturno nimio vsu in hocce malo abstineant, ne fluxus menstruus supprimatur (CHOMEL *Usuell. T. 2. p. 278.*). Virgata quoque in haemorrhagia vteri (THOMASIVS apud HALL.) et in profluvio sanguinis per aluum ex nimio nixu (CHOMEL. *l. c.*). Vtinam vera constansque esset laus et commendatio in phthisi pulmonali ex vlcere (FONSECA *Consil. med. Tom. 2. PRAEVOT in med. paup. opusc. p. 730.*), qua tanto efficacior creditur, si decoctum ex millefolio cum conserua rosarum rubrarum paretur (HOFFM. *l. c. p. 344.*). Succus in vlcerebus internis placet (CHOMELIO *l. c.*). Inter tot alias laudes contra fluorem album in colica, cardialgia, doloribus a partu, ventris flatibus, suppressione lotii, epilepsia etc., quas in medium proferunt,

qui

qui monographiis de millefolio operam dederunt (*Dissertt.* LANGE *Altdorf.* 1714. HENNINCER *Argent.* 1718. FR. HOFFMANN. *l. c.*) non omittendum praeconium STAHLII (*Diss. de Therap. pass. hypoch.*) in malo hypochondriaco, cui assensum et robur addit HOFFMANNVS (*l. c.*) et HEISTER (*Diss. med. German. indig. p. 29.*). Nec reticere licet diuturno vsu infusi vel decocti molestias a calculo longae durationis omnino fuisse sublatas (HOFFM. *Med. syst. T. 4. P. 2. p. 375.*). Norwegi in rheumatismis magni faciunt, (GVNNER *Flor. Norweg. p. 71.*).

Vulneraria insuper habetur sub externo vsu, iam ab ACHILLE, vt ferunt, sanatione vulnerum subiectorum sibi militum, auctorato. Vulgus herbam tusam pinguedine miscet (HOFFM. *Diss. in Opusc. p. 345.*) vel conquassatam solam inter lapides herbam imponit (LINN. *Fl. Suec. p. 299.*).

Achillea nobilis L. cuius icon vide in HILLII *Vegetable System. Tom. 2. Tab. 62.*, camphoracei odoris saporisque plures adhuc virtutes pollicetur, hinc alteri substituenda.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA *Ph. W. p. 7.* Aqua millefolii vino parata in vomitu nephritico incomparabilis saepe deprehensa (SCHVLZII *praelect. in Ph. Brand. p. 246.*).

ESSENTIA *Ph. W. p. 83.* In moderandis haemorrhoidalibus motibus, mensium fluxu nimio, vomitu nephritico et cruento, adhibita ad guttas quinquaginta supraque: sed merito huic praefert SCHVLZIVS (*L. C.*) infusum theaeforme.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. W. p. 128.* Coeruleum plerique describunt, nec hunc colorem a vasis cupreis repetendum volunt (*HOFFM. Opusc. p. 347.*). Verum huius loco, iterato licet tentamine, flavicans obtinuit ill. SPIELMANN (*Chemia p. 214.*). Diuersitatis causa in solo quaerenda, nam flores stirpis solo humido fertili crescentis coeruleum, alias viride in flauum inclinans, erogarunt (*LEWIS M. m. p. 384.*). Viribus ad oleum chamomillae proxime accedit, tanquam anodynum, antispasmodicum, carminatiuum, celebre.

75.

Pharm. GENIPI VERI *Herba.*

Achillea foliis pinnatis, pinnis simplicibus glabris punctatis *HALL. Hist. fl. helv. n. 112.* Tanacetum alpinum odoratum *C. B.* Proxime accedit ad Achilleam atratam *LINN.* Icon: *SCHEVCHZ. It. alp. 2. Tab. 21. fig. 3.* Crescit in summis alpihus circa niues.

HERBA odorem spargit aromaticum vt multae aliae, praeter officinales Achilleae species; praeterea impense

impense amara est (TISSOT). Nomen *veri* praeunte ill. HALLERO (*l. c.*) addidi, vt distinguatur ab aliis plantis, Genipi in Heluetia dictis. Nam alpicolis ibidem accepta, praeter quos vix ab aliis vsurpatur, nec nostra pharmacopolia huc vsque intrauit. Ad epilepsiam puerorum vsurpatam Iuae moschatae nomine legitur (c. GESNER *Epist. p. 66.*) item in morbis mulierum frigidioribus, diarrhoea, ventriculi imbecillitate. Quin nec verentur in pleuritide ingerere (TISSOT *Avis p. 142.*) cui stirpem tam calidam sudoremque mouentem non accommodatam esse, quilibet agnoscat, nisi forsitan ad finem morbi.

Genipi quoque nomine venditur *Achillea nana* LINN. (ALLIONE *pedemont. Tab. 2. fig. 3. p. 129.*) aromatici quidem odoris sed debilioris. Vid. *supra p. 129.*

76.

Pharm. PTARMICAE *Herba cum Floribus;*
Radix.

Achillea Ptarmica; foliis lanceolatis acuminatis argute serratis LINN. *Sp. pl. p. 1266.* Dracunculus pratensis serrato folio, C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 276.* Pl. perennis, crescens in pratis humidis.

Acris stirps, sed non vsitata. HERBA CUM FLORIBVS in puluere naribus attracta sternutationem excitat. Masticata siue in collutione saliuam mouet; hinc in odontalgia opem praestitit, nec non ad faucium

L 5

mucum

170 COMPOS. RADIAT. ACHILLEA AGERAT.

mucum soluendum (BOERH. *Hist. pl. hort. L. B. Tom. I. p. 168.*). RADIX ad Pyrethri naturam proxime accedit. (LEWIS *M. m. p. 470.*)

77.

Pharm. AGERATI *Herba.*

Achillea Ageratum; foliis lanceolatis obtusis acute ferratis LINN. *Sp. pl. p. 1264.* Ageratum foliis ferratis C. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 10.* Pl. perennis Galliae inferioris.

Existimant esse Eupatorium MESVÈS, quod in obstructionibus hepatis et aliorum viscerum adhibuit, et in syrupum et trochiscos eiusdem nominis recepit. Hodie derelicta stirps, etsi suauitas odoris et amarities non indignum medicinae esse nomine testantur. Oleum infusione eiusdem paratum et abdomini inunctum vermes infantum necare traditur (CHOMEL *Usuell. T. 2. p. 113.*).

S O L I D A G O.

LINN. *Syst. veget. p. 635. Gen. plant. p. 425.*

78.

Pharm. VIRGAE AVREAE vulgo f. SOLIDAGINIS SARRACENICAE (C. HOFFM.) *Herba.*

Solidago Virgaurea; caule subflexuoso angulato, racemis paniculatis erectis confertis LINN. *Sp. pl.*

p.

p. 1235. Virga aurea latifolia ferrata c. B. Pl. perennis in fyluis frequens.

Stirps subadstringens amaraque et leuiter aromatica. In vitiis viscerum vrinariorum auxilio multoties fuit, idque non nouo primum experimento. Etenim ARNOLDVS DE VILLA NOVA (*Oper. p. 1265.*) impense ex tollit herbam in calculo, memorabile adducens exemplum fracti adeo (vt videbatur) lapidis vesicae vrinariae. BARCLAIVS (*Satyricon. P. I.*) contra idem malum drachmam vnam per diem suafit, idque tribus diebus continuis, vnde doloris acerbitas cum copioso per vrethram effluuio sedata. Puluerem et ipse feliciter expertus est, et matrona, quae vsum a se didicerat, in innumeris nephriticis vt refert PISO (*Obs. et conf. p. 319.*). Sibi quoque probatum puluerem SOLENANDER (*Consil. p. 66.*). Sine dubio magis conducit ad diathesin calculi roborando renes tollendam et sabulum expellendum, et, ne in calculum concrefcatur, impediendum, quam, si iam coaluerit, soluendum, quod duriozem cuneum requirit. Hinc non miror, quod in calculo vesicae STAHLIO (*Nov. calc. pathol. p. 17.*) non satisfecerit. Praeter vires in calculo mictum cruentum sopiuit (BURCGRAF *A. N. C. Vol. 5. Obs. 8.*). Vlcus vrethrae interno virgaureae vfu cum externo iuncto in aegra quadam sanatum (LISCHWITZ *Diff. de virg. aureis p. 78.*), prout in vulneribus et vlceribus vesicae peculiarem vini illi tribuit

buit ETTMÜLLER. Sunt, qui in detergendis et consolidandis hisce vitiis in vniuersum deprædicant, vt ARNOLDVS DE VILLA NOVA (*l. c.*), qui folia imponere suadet, PONTEDEIRA (*Diff. botan. 9. p. 230.*) et SCOPOLI (*Fl. carn. Ed. I. p. 328.*), qui in vulneribus quibuscunque decocto vtiliter se vsus asseuerat. Haemoptysis ex vulneribus externis subulo inflictis sedata cum perfecta curatione (LISCHWITZ *l. c. p. 79.*). Valuit et in febre hectica et in incipiente hydrope ex obstructione viscerum (C. HOFFM. *med. off. p. 238.*).

Exhibetur igitur tam in puluere quam infuso et decocto. Aquæ pariter ac spiritui vini vires suas impertit. Nec extracta taxanda. Placuit et (LISCHWITZ *l. c.*) *Tinctura* ad guttas sexaginta in decocto herbae data.

S E N E C I O.

LINN. *Syst. veg. p. 629. Gen. pl. p. 424.*

79.

Pharm. SENECTIONIS *Herba.*

Senecio vulgaris; corollis nudis, foliis pinnato sinuatis amplexicaulibus, floribus sparsis LINN. *Sp. pl. p. 1216.* Senecio minor vulgaris C. B. Icon: OED. *Fl. Dan. Tab. 513.* Pl. annua. Vulgatissimum horum vitium, licet desit flori radius: condonabitur facile ob alias species, quod inter radiatas occurrat.

HERBA obliuioni tradita, et incertae etiamnum vis, saporis quodammodo falsi, oleracei. Externe potissimum applicata, tanquam emolliens, resoluens, suppurans. In coagulis mammarum lacteis, in haemorrhoidibus, arthritide, lacte cocta vel butyro frixa, (TOURNEF. *pl. de Paris. T. 2. p. 105.*). Helfingi contusa ea furunculis medentur (LINN. *Succ. p. 291.*). Hippia tri Angli succum expressum equis, vermibus Botts infestatis, ingerunt (RAY *Hist. pl. T. I. p. 290.*). Commendatur idem ad vncias duas in vermibus hominum intestinalibus (TOURN. *l. c.*), item contra colicam.

ERIGERON.

LINN. *Syst. veg. p. 627. Gen. pl. p. 422.*

80.

Pharm. CONYZAE COERVLEAE *Herba.*

Erigeron acre; pedunculis alternis vnifloris LINN. *Sp. pl. p. 1211.* Conyza coerulea acris, c. B. Icon: HILL'S *veget. Syst. T. 2. Tab. 75.* Pl. in collibus, ruderibus, pascuis ficcis, perennis.

HERBA acris est, in alpihus tamen omnino fere mitis (LINN. *Fl. Lapp. p. 243.*). Quae de efficacia eius aduersus incantamenta et fascinationes olim credita fuerunt nostri seculi non sunt. WEDELII (*Mat. med. cap. 4. p. 7. de absterg.*) herba Ruga fuit. Con-
tra

tra sodam quibusdam familiaris (HOFFM. *Fl. Altdorf.*) In pectoris morbis, quoniam incidit, in Germania eiusdem rationem habuerunt.

C A L E N D V L A.

LINN. *Syst. veget. p. 658. Gen. pl. p. 446.*

81.

Pharm. CALENDVLAE Flores; Herba;
Semina.

Calendula officinalis; seminibus cymbiformibus muricatis incuruatis omnibus LINN. *Sp. pl. p. 1304.*
Caltha vulgaris C. B. Icon: BLACKWELL *T. 106.*
Pl. annua, in aruis Europae australioris, sed vulgaris in hortis.

Calendulam aruensem L. nec specie nec viribus differre auctor est, praeunte RAI0 (*Hist. T. 2. p. 338.*) ill. ab HALLER (*haer. n. 74.*). Planta ingrata odora, bitumen quodammodo redolens, ad contactum viscosa.

FLORVM nomine venit complexus omnium floris partium, calyce non excepto. Flosculi radium constituentes raro seorsim colliguntur, nisi pro ornamento Specierum odoris causa seruatorum (Pot pourri), pro culpanda fraude ad croci pondus augendum, et in usum tinctorium; nam flauum colorem suppeditant duplo croci pondere (LINN. *Skånska resa p. 115.*).

Hi

Hi flosculi prout illi disci subdulces primum, dein amari. Calyces autem, prout folia, magis amari subacres ingratioreque. Infusum aqua factum magis odorem, vinosum autem saporem, potissimum sibi vindicat (LEWIS). *Herba carbonibus imposita strepitum excitat instar nitri.*

In desuetudinem abiit stirps et odor ficcatione perit. Aperiendi et pellendi insignior potentia illi adscripta, quam in humorum tenacitate, viscerum obstructione, menstruorum suppressione ictero similibusque praestaret. Ita et infantibus scrophulosis flores foliaque instar acetarii comesta proficua suere (TOURNEF. *pl. de Paris T. I. p. 311.*). Acrimonia omnino inest incidens, tamque efficax, vt verrucas debeat (HECQVET *pharm. paup. p. 89.*), et callum pedum marginemque durum vlcerum folia recentia imposita auferant (TOURN. *l. c.*). Flores praeterea insigni in pretio antiquitus habiti in morbis malignis pesteque ipsa; et in hoc quidem morbo manducati vel in aceto praeseruatiuo scopo; vel succo ad aliquot uncias epoto malo iam orto (MARCUS CVMANYS apud RAIUM *l. c.*). Quanta in peste calendulae tributa fides ex citatis a ZORNIO (*Botanol. p. 155.*) auctoribus, RONDELITIO, MINDERERO, WELSCHIO aliisque multis apparet. Sudorem potenter mouere obseruatum.

FOLIORVM, si modo sensuum scrutinio inhaerendum, maior efficacia est, quam florum.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.]

AQVA FLORVM CALENDVLAE *Ph. W. p. 6.*
superflua ob inertiam.

ACETVM FLORVM *Ph. Brand. p. 2.* Infusione paratum. In cephalalgia capiti applicatur. Pro alexipharmaco iam dudum habitum, tamque extus impositum quam ingestum hoc scopo fuit. Vix vero errabit, qui plurimum ab aceto solo expectat.

ORDO IV.

AGGREGATAE.

STATICE.

LINN. *Syst. veget. p. 248. Gen. pl. p. 153.*

82.

Pharm. BEHEN RVBRI Radix.

Statice Limonium; scapo paniculato tereti, foliis laevis eneruis, subtus mucronatis. LINN. *Syst. l. c.* Limonium maius multis aliis Behen rubrum I. B. *Hist. T. 3. p. 860.* Icon: OED. *Flor. Dan. Tab. 315.* Pl. perennis crescens in Europa etiam boreali et Virginia, in littoribus marinis.

Non-

Nondum satis constat, an huic speciei debeamus Behen vel Behmen Ackmar AVICENNAE et SERAPIONIS, vel recentiorum Arabum, quam litem dirimere in defectu descriptionum, quas nobis reliquerunt, vix vnquam dabitur. Sunt qui ex hac desumi radicem volunt vel saltim succedanei vices explorere (DALE *Pharm. p. 122.*) Nec dubium discussit citatis recentiorum locis HYDE (*Hist. relig. vet. pers. p. 509. sq.*).

RADIX in frustis transuersim sectis ex monte Libano aliisque locis Syriae transfertur iisque rugosis incuruis, compactis, profunde rubris, (GEOFFROY *M. m. Traité T. 2. p. 30.*). Imaginem exhibuit HYDE (*l. c. Tab. 7.*). Adstringit, vt sapor iam indicat, et roborandi scopo nec non in haemorrhagiis aluique profluuiis sedandis olim arrisit. Eadem de limonii radice et herba praecise affirmat RAY (*Hist. pl. T. I. p. 395.*). Intrat composita varia Arabum, vt Electuarium margaritarum MESVES, aliaque, quae iam euiluerunt. De religioso vsu apud Persas vid. HYDE (*l. c.*) et supra Centaurea Behen *p. 95.*

SCABIOSA.

LINN. *Syst. veg. p. 120. Gen. pl. p. 48.*

83.

Pharm. SCABIOSAE Herba; Flores.

Scabiosa aruensis; corollulis quadrifidis radiantibus, foliis pinnatifidis incisifs caule hispido LINN. *Syst. l. c. Scabiosa pratensis hirsuta* C. B. *Icon. OED. Fl.*

M

Dan.

Dan. T. 447. Pl. perennis ad vias et in agris frequens.

Huic infcii pharmacopolae interdum Centauream Scabiosam L. substituunt (LINN. *Fl. Suec. p. 41.*) Sapor totius plantae amarus et subadstringens. Vfurpari sensim desit. Olim vero depurare sanguinem leuiter resolueret et vlcera interna detergere et consolidare credita, sed quod dolendum plerumque in aliorum connubio, vt, quid ipsa praestiterit, non liqueat. Ad optima becchica refert RIVINVS (*Diff. med. p. 353. 363.*) in phthisi et empyemate opportuna. Et conuenire decoctum cum melle potatum ad materiam crassam pulmones grauantes soluendam et euacuandam, item vel infusum vel succum expressum in pleuritide et peripneumonia BOERHAAVE (*Hist. pl. L. 3. p. 190.*), qui et inter aperientia deterfua in vlcere pulmonum (*Aphor. M. m. 858.*) collocat. In scabie fidem aliquam illi tributam nomen iam indicat, in qua, vt et pfora lepraque succus per se vel in balneis adhibitus, quo et surfures capitis abluti. Potatum et in scabie decoctum fuit succusque scabioso corpori illitus (IO. BAVH. *Hist. T. 3. p. 2.*). Pro lue venerea nimis imbecillis videtur, interim sunt, qui et huic parem esse reliquerunt (BOERH. *Hist. l. c.*)

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA DESTILLATA merito euiluit, vtpote iners.
CONSERVA FOLIORVM *Ph. W. p. 39.*

84.

Pharm. MORSVS DIABOLI *Radix*;
Herba.

Scabiosa Succisa; corollulis quadrifidis aequalibus caule simplici, ramis approximatis, foliis lanceolato-ouatis. LINN. *Syst. veg. p. 121.* Icon: OED. *Fl. Dan. p. 279.* Pl. perennis in pratis subhumidis crescens.

Nec haec hodie valde aestimata, nec multum spei ex eiusdem odore saporeque, qui subamarus dulcisque est, concipi potest. RADICIS figura praemorsa stirpi nomen dedit anamque multis fictionibus. Postpositis hisce aliisque narrationibus de radice et herba a saniori medicina abludentibus, vt de vsu in veneno qualicumque, aduersus pestem (MAYERNE), hydropem, apostemata hepatis (BONT. *med. ind. c. 9. p. 149.*): verius commodum herbae a gargarismis in angina videtur repetendum, in decocto vel succo vsurpatae. Extensum hoc est ad vlcera adeo venerea et alia, quibus fauces correptae fuerunt (SIM. PAVLLI *Quadrip. p. 446.*). Decoctum vtriusque partis referasse menstrua suppressa et fluorem album curasse, haud absque fiducia narratur (CHOMEL *Usuelles T. I. p. 344.*).

VALERIANA.

LINN. *Syst. veget. p. 72. Gen. plant. p. 22.*

. 85.

Pharm. VALERIANAE MINORIS *Radix.*

Valeriana officinalis; floribus triandris, foliis omnibus pinnatis. LINN. *Sp. pl. p. 45.* Valeriana palustris f. sylvestris maior, c. B. Icon: OED. *Fl. Dan. Tab. 570.* Pl. perennis. Duplex est varietas (HALL. *Hist. stirp. helv. n. 210.*) *α. foliis angustioribus*, quae locis ficcis montanis provenit, prout in Hercynia vidi. id contingere inter lapidum acervos; *β. foliis latioribus splendentibus*, locis humidis, ut fossis, crescens.

RADIX ex trunco breui fibrosa est, fusca, odoris penetrantis, ut ipsa herba subnauseosi, saporis ingrati, amaricantis, subacris. Maiorem eius quantitatem simul si olfeceris, temulentiae sensus oritur (HILL *on Valerian*). In Pharmacopoea Lond. requiritur varietas prior, nec immerito, quoniam alteri viribus longe antecellit (TISSOT *Traité de l'épilepsie p. 304.*). Euelli radix debet, antequam caulem edat, ficcari et vase clauso servari (LINN. *Am. acad. Vol. 7. p. 303.*). Felibus in deliciis, quae lotio suo illam saepe odore moschato imbuunt, et pari amore, dum siccatur, ad eam feruntur (HILL. *l. c.*). Creditur esse

φου veterum iam ab ARETAEO praeceptum et a DIOSCORIDE descriptum.

Praecipuus, contra quem celebritatem nata, morbus epilepsia est. Et hunc quidem usum FABIVS COLVMA, nobilis Italus (*Phytobasamos Neapol. 1592. p. 97.*) resuscitavit proprio in se amicisque capto experimento, ab aliis remediis derelictus, sed ab hac, ut ipse refert, curatus; in pristinum tamen morbum eum relapsum fama fert (*PLANCI Edit. vit. p. 9.*). Paucos modo seculo post notitiam eiusdem habuisse ex silentio auctorum facile coniicitur. At tamen DOMINICVS PANAROLI (*Iatrologism. s. medicin. hist. pentac. quinque Rom 1643. Pentex, I. Obs. 33. p. 20.*) vestigiis dictis insistens primum piscatorem epilepticum dein alios eadem sanavit. Ita et CRÜGERVS (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. Obs. 78.*) eodem euentu eam duobus hominibus, quorum vnus, vir, ex ira, alter, femina, ex terrore epilepsiam contraxerat, vti et ancillae praescripsit, sudatione simul mota. Feminae ex terrore epilepticae largiori pulueris dosi sanitatem restituit SCHVCHMANNVS (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 4. Obs. 44. p. 116.*). LENTILIO (*l. c. App. ad Dec. 3. A. 3. p. 86.*) praesertim feminis ex obstructione mensium conuulsis conducere visa. Non latuit RIVERIVM (*Prax. med. L. I. p. 62.*) efficacia antepileptica, licet casum modo, quo in farragine aliorum emmenagogo scopo praescripsit, inueniam (*Opf. p. 7.*).

Paeoniae illam praefert SYLVIVS (*Op. p. 427.*). Nostro seculo maiorem fiduciam incussit cl. MARCHANT (*Mem. de l'ac. d. sc. de Paris 1706. p. 333 sq.*) qui pluribus tam infantibus quam adultis eadem auxilio fuit, in quibusdam paroxysmorum vehementiam infringendo, in aliis interualla prolongando, in aliis demum ipsum malum suffocando. Fuerunt inter hosce quidam verminosi, et in hisce sudor copiosius postea erupit; opus vero fuit vel purgatione alui vel alio modo antea ad medelae hocce genus corpus praeparare. Pluries postea epilepticos ea se curasse refert CHOMEL (*Pl. usuelles T. I. p. 228.*) et inter hosce infantem duodecim annorum, qui per tres vel quatuor annos bis vel ter per mensem cecidit, artuum tremore superstite. Conualuit eius ope vir, qui per duodecim pariter annos sub quolibet exercitio venereo paroxysmo epileptico correptus fuit (SAUVAGES *Nosol. method. T. 3. P. 2. p. 231. Ed. in 8.*). Successit et in epilepsia trienni ex terrore orta, redeunte aliquoties per hebdomadem (SCOPOLI *Fl. carn. p. 347.*). Similiter etiam in mentis alienatione cum epilepsia in aegro quodam profecit (WHYTT *nerv. Dif. p. 513.*). Multas curationes se huic vnice radici debere agnoscit TISSOT (*l. c. p. 310. 311.*) affirmans adeo, vbi illa non iuuet, malum esse incurabile.

Alia querela de inconstantia effectus exorta, nempe initio modo leuamen attulisse, paullo post au-

tem

tem pristinum malum eadem vehementia repullulasse, (LOCHER *Obs. pract. p. 40.*). Etsi vero MARCHANT aliique nihil unquam noxae peperisse radicem sua natura obseruarunt: cl. ANDRÉE (*Cases of Epilepsy p. 262.*) tamen inde ventriculum labefactari statuit; quod vix ex sapore amaro et adstringente metueres, refellit autem TISSOT per praxin octodecim annorum. Anxietatem quidem leuem initio maiori dosi data ciet, cui tamen minuendo dosin et addito tantillo macis facile praeuertat (TISSOT *l. c. p. 309.*).

Ex dictis facile decerni potest pretium eiusdem in epilepsia, quin diriori ex terrore, vt transire ad alios morbos liceat. Ill. AB HALLER, cui virtutem suam in epilepsia comprobauit, hystericas affectiones et nimiam neruorum sensilitatem ea suppressit (*Hist. fl. helv. n. 210.*). In malo hysterico et impense laudat HILL (*on Valerian Lond. 1758.*). Alius choream St. Viti colicamque pictonum ea deuicit (BRISBANE'S *select Cases p. 37.*).

Varia indicia resoluendi potentiae adsunt. Cum Guaiaco mista glandularum obstructions referat (MORGAN *phil. princ. p. 424.*). Extractum vrinae difficultati et retentioni subuenit (CAMERAR. *hort. med. p. 175.*). In hemicrania palmarium radicem largiori dosi et repetita sumtam habet cl. FORDYCE (*de Hemicrania p. 91.*), qui ipse se ab eadem quadrienni liberauit. Tumores leucophlegmaticos dissipauit tota

planta concisa et cereuisia cocta, subiuncto purgante (SPIESS. *Diff. de Valeriana cap. 8.*). In paralyticis malis quoque auxilium tulit, nominatim viro ex lapsu infelici incontinentia vrinae et alui multato, etsi in hoc casu confortio aliorum opus esset (BRISBANE *l. c.*).

Contra vermes maxime opportuna fuit, sed commixta cum sale polychresto radice ialappae et oxymelle scillitico (STÖRCK *Ann. med. 1. p. 103. 164. Ann. 2. p. 228. 286.*), vt meritum inter plura diuisum maneat.

Vrinam (C. HOFFM. *off. p. 583.*) sudoremque (V. supra MARCHANT) mouet. A natura nostra non ferri, vltius constat vomitu aluique profluuio, quod interdum creat (RAII *Hist. p. 388.*), quae vis nec ignota DODONAEO (*Pempt. p. 350.*) pulueris radice drachma vna cum vino sumta; et vltius effectu, quem et hodie Angermanni experiuntur, dum cereuisia secundaria vel vino radicem coquunt, confirmatur, quem vero ill. A LINNÉ (*Amoen. ac. loc. cit.*) nimiae dosi tribuit. Puluis naribus attractus aciem oculorum restituit mistus aequali portione foliorum tabaci, et instillatis hisce aliquot guttis olei destillati Lauendulae et Maioranae (*A. N. C. Vol. 3. Obs. 125. p. 384.*).

Conuenientissimum est, secundum normam COLUMNNAE et MARCHANTII in puluere exhibere.

Hacce

Hacce forma etiam optime ill^d TISSOT (p. 310.) successit, modo aegri non fastidiant. Ad celandum ingratum saporem odoremque miscela Macis (LEWIS *M. m. p. 589.*) confert. Dosis scrupulus vnus vel drachma dimidia; quidam non veriti drachmam integram vel supra dare: in vehiculo aquoso, vinoso vel, quod pro infantibus COLUMNNA commendat, lacteo. Nec infusum aquosum destituitur odore saporeque plantae. Extracto ex hoc parato, potentius est extractum spirituosum minusque ingratum puluere. (TISSOT). Hoc arbitror extractum esse, quod paroxysmos vel destruere vel suspendere obseruauit HALLERVS (*Opusc. pathol. p. 196.*), et quo virgini epilepticae in connubio limaturae thalybis et corticis peruuiani sanitatem restituit, MEADEO (*Monit et praec. med. p. 37.*) plurimum praestitit in miscela cum cortice peruuiano et quidem sic: ℞. Cort. peruv. ℥j Rad. Valer. sylv. ℥ij Syr. cort. aurant. q. s. vt F. Elect. Et huius quidem praemissis euacuantibus aeger mane et vesperi bolum drachmae vnus suavit, dein repetiit tri-duo vel quatruido ante nouam plenamque lunam.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TINCTURA VALERIANAE SIMPLEX *Ph. Lond. p. 73.* Ex radice et spiritu vini tenuiori.

TINCTURA VAL. COMPOSITA *l. c.*

ESSENTIA VAL. COMPOSITA *Ph. W. p. 87.* Ex

radice valerianae, serpentariae virgin. et camphora spiritu vini digestis. Dof. gtt. 40 ad 60.

TINCTURA CEPHALICA *Ph. Ed. p. 40.* Ex radice valer. serpentariae virg. et fummitatibus rorismarini vino albo digestis.

OLEVM DESTILLATVM. Oleum, licet plures librae radice simul destillationi submittantur, non erui, affirmat LEWIS. Attamen summum remedium in eclampsia et epilepsia et in malo hysterico forsitan praestantissimum vocat SAGAR (*Syst. tum. p. 39.*).

86.

Pharm. VALERIANAE MAIORIS f. PHV
Radix.

Valeriana Phu; floribus triandris, foliis caulinis pinnatis, radicalibus indiuisis LINN. *Sp. pl. p. 45.* Valeriana hortensis C. B. Icon: *Hort. Eystett. Aest. Ord. 9. T. 2. fig. 1.* Pl. perennis in Afsatia (LINDERN. *Hort. Alf. p. 37.*) crescens, licet non inuenerit MAPPI *Pl. Alf. p. 316.*

RADIX crassa est obliqua extus coloris subbruni interne albidi vel viridescentis, saporis et odoris, vt in praecedenti. Sunt qui praeferunt eidem (SCHRÖD. *Pharm. p. 704.*), sed longe hodie infrequentior in re medica. Addo modo rheumatismum et nominatim malum ischiadicum inueteratum debellasse (*Comm. Nor. A. 1734. p. 374.*) et adhuc nuperrime in epilepsia fuisse commendatam. SCOP. *Ann. Hist. nat. 4. p. 141.*

87.

Pharm. SPICA CELTICA.

Valeriana celtica; floribus triandris, foliis ovato-oblongis obtusis integerrimis LINN. *Sp. pl. p. 46.* Nardus celtica Dioscoridis c. B. Conf. IACQVIN *Flor. Vindob. p. 203.* Icon: CLVS. *flirp. pannon. p. 515.* Pl. perennis, crescens in alpibus italicis vicinisque helueticis item styriacis.

Quod dicto nomine in pharmacopoliis seruatur, sunt RADICES tenues fuscae squamulis obsessae, fibrillas copiosas ad latera emittentes, vna cum cespite FOLIORVM ex apice radicum emergente. Odorem prae se fert grauem valerianae vel asari, etsi fortiorem, saporem acrem amaricantem aromaticum. Veterum tempore, vt ex CELSO, CAELIO AVRELIANO aliisque apparet, vsitatio quam hodie apud Europaeos, qui fere omnino negligunt. Apud populos tamen interioris Africae, Abyssinae et Aethiopiae tanto in pretio, vt quotannis ex Germania per Venetos transmittantur 60 tonnae, quarum quaeuis centum fere imperialibus venditur. Recipiunt autem in vnguentum, quo cutem emolliunt sub feruido calore, et splendorem illi conciliant (HASSELQ. *Resa p. 537.*). Prout acriori odore, ita et virtute praestare existimat ill. AB HALLER (*Opusc. pathol. p. 196.*). Quidam spicae Indicae supparem iudicant, quin fuit (COSTAEVS in MESVEN *p. 78.*), qui praetulit.

ORDO

ORDO V.

CONGLOMERATAE.

POTERIVM.

LINN. *Syst. veget. p. 716. Gen. pl. p. 495.*

88.

Pharm. PIMPINELLAE ITALICAE Herba.

Poterium Sanguisorba; inerme, caulibus subangulosis. LINN. *Sp. pl. p. 1411.* *Poterium Sanguisorba minor laevis* C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 413.* Pl. perennis. Crescit in collibus et pratis siccis. Colitur et in hortis culinaribus.

HERBA. Huic odor subfragrans et sapor leniter adstringens. Condimentum solitum lactucae est. Sed amplior usus eiusdem, nomine *Burnet* (ROCQUE *Mus. rust. T. I. p. 230. 296.* et alibi *T. 2. 4. 5.*) Anglis pro pabulo equorum et ouium est, tam depasta quam foeni instar, quam in primis superstes per hiemem viriditas commendavit.

Vt alia adstringentia plausum olim tulit in haemorrhagiis et alui profluviis in calculo et instar vulnerarii. Vide plura testimonia collecta in I. BAVHINI *Hist. pl. T. 3. p. 119.* Sic BOWLE pulverem herbae vel radicis exsiccatae cum saccharo rosato exhibuit in

hae-

haemorrhagia narium, sputo sanguinis aut tabe pulmonum (RAII *Hist. pl. T. I. p. 401.*). Eadem sopiuit fluxum menstruum nimium (RIEDLINI *Lin. med. a. 1696. p. 416.*). Similis fuit successus in femina profluio nimio haemorrhoidali laborante (BARTHOL. *Alit. med. Hafn. Vol. 1. p. 165.*). In mictu cruento conferua commendata (a SOLENANDRO *Consil. 27. Sect. 3.*). Dysenteriae iam prodeat exemplum, quae vtut obstinata huius decocto aqua et butyro parato intra triduum conticuit (RIVER. *Obs. Cent. 3. n. 84.*). In calculo et sabulo quid valeat ex iis quae HEVCHERVS de adstringentibus in vniuersum proposuit colligitur: miratur tamen RAIVS commendatam fuisse. Iustior sane suspicio, contra hydrophobiam inertem esse, licet HENRICI secundi, Galliae Regis, venator omnibus singulisque, qui aliquot diluculis vel in acetariis vel alio modo praeparatam comederint ad auertendum malum sufficere FERNELIO narrauerit; videtur vero experimenta vnice in canibus regiis cepisse (PALMARIUS de *morbis contag. p. 345.*). Decoctum post cucurbitam vulnere adhibitam per dies nouem ad vnicias septem potatum commorsis a rabioso animali bibere iterum iubet HERM. HEYDEN (*Discours p. 70. apud HALL.*). In vniuersum medica eius fama consenuit.

SANGVISORBA.

LINN. *Syst. veg. p. 133. Gen. pl. p. 58.*

89.

Pharm. PIMPINELLÆ ITALICÆ *Radix.*

Sanguisorba officinalis; spicis ouatis LINN. *Sp. pl. p. 169.* Pimpinella sanguisorba maior C. B. Icon: OED. *Fl. Dan. Tab. 97.* Pl. perennis, crescens in pratis vdis. Caue, ne cum præcedenti planta monoica polystemone hæc hermaphrodita tetraSTEMON confundatur.

Hæc confusio sine dubio effecit, vt pro Anglorum Burnet quidam habuerint; dura vero nimis est, quam vt coli operæ pretium sit. (HALL. *Comment. nov. Gott. T. 1. p. 28.*) Nihil in hac fragrantia percipitur; sed stiptici saporis et virtutum præcedentis aemula. Obsoleta et superflua. Ad hanc refert LINNEVS (*M. m. p. 52.*) PALMARIJ narrationem de vi in hydrophobia.

PLANTAGO.

LINN. *Syst. veg. p. 131. Gen. pl. 57.*

90.

Pharm. PLANTAGINIS LATIFOIÆ *Folia;*
Radix; Semina.

Plantago maior; foliis ouatis glabris, scapo tereti, spica flosculis imbricatis LINN. *Sp. pl. p. 163.* Plantago

tago maior CAMER. *epit.* p. 261. Icon: OED. *Fl. Dan. T. 581.* Pl. perennis, vbiuis ad vias et locis incultis crescens.

Vsitatissima haec species est, et secundum mentem DIOSCORIDIS efficacissima. Attamen et alia inualuit, *Plantago lanceolata*, foliis lanceolatis, spica subouata nuda LINN. *Sp. pl.* p. 164. OED. *Fl. Dan. p. 437.*, quam veteres minorem dixere; et apud Parisienses *Plantago media*, foliis ouato-lanceolatis pubescentibus, spica cylindrica, scapo tereti LINN. *l. c.* 163. OED. *l. c. T. 581.* Vtraque vulgaris ad vias.

FOLIA saporis subadstringentis leuiter amari. DIOSCORIDI et GALENO valdopere et sane plus iusto celebrata, quorum tamen effata de efficacia in sanguinis varia profusione, in dysenteria aliisque alui profluuiis, in vlceribus, recentiorum experimenta passim confirmarunt. Generatim hisce et vi in obstructione viscerum accinit FERNELIUS (*Meth. med. L. 5. p. 104.* aliisque multis locis.). Ita aduersus vomitum et exuptionem sanguinis nullum certius et praesentius remedium pronunciat BOYLE (*de util. phil. nat. P. 2. p. 150.*). In diarrhoea iuuat folia plantaginis in iusculo coquere (ROSENST. *Bskd. p. 81.*). Phthificis comedere vel succo eius vti iussit CELSVS (*L. 3. c. 22. versus finem*) pariter succum vel decoctum ingerere PLINIUS (*Lib. 26. cap. 2.*). Fidem auxit hocin morbo PETZOLDT in *Eph. N. C. Cent. 7. Obs.*

Obs. 10. p. 25. et SCHVLZIVS (*Mat.med. p. 412.*) qui cum melle mixtam successisse persuadet. In febrium intermittentium initiis etiam placuit (LENTII. *eteodromus p. 3565.*), subscribente CHOMELIO (*Usuelles T. 2. p. 290.*), de succo a binis ad quatuor uncias dato, et testimonio, etsi ambiguo, in *Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 9. Obs. 63.* Consuetissimus in vniuersum modus exhibendi est in infuso vel decocto. Externe plebs vulneribus minoribus applicat. Vtinam perpetua essent, quae de utilitate in cancro mammarum praedicat BORELLVS (*Hist. et Obs. Cent. 2. n. 51.*). Ad gargarismos quoque commoda. Fomentatio ex decocto in prolapsu ani opportuna (SCHWENK-FELD.).

SEMEN alui laxitatem lacte vel iusculo carnis ad drachmam vnam sumtum coërcuit (CHOMEL. *l. c. p. 291.*) Rari vsus.

RADIX herbae suppar, sed itidem infrequens. Amuletum WEDELII (*Exper. de Colchico Jen. 1718.*) eandem cum radice colchici et floribus laeudulae recipit, a nostri vero temporis cogitandi ratione alienum.

P R A E P A R A T A.

AQVA PLANTAGINIS. Ex foliis. Hinc inde adhuc in pharmacopoliis obuia. Perperam vulneraria credita, quum adstringens principium destillatione sese abripi non patiatur.

EXTRACTVM PLANTAGINIS *Ph. Ed. p. 115.*

Est succus expressus, inspissatus, insignis acerbitalis.

91.

Pharm. PSYLLII Semen.

Plantago Psyllium; caule ramoso herbaceo, foliis subdentatis recurvatis, capitulis aphyllis LINN. *Sp. pl. p. 167.* Psyllium maius erectum C. B. ΨΥΛΛΙΟΝ DIOSCORIDIS, ΚΥΝΟΠΑ THEOPHRASTI. Icon: BLACKWELL *Tab. 412.* Pl. annua, in Europa australiori et Aegypto crescens.

Distinguenda a *Plantagine Cynope*, quae frutex, foliis filiformibus et capitulis subfoliatis instructus. Et hanc quidem posteriorem ill. AB HALLER (*Hist. n. 661.*) officinis dicat, quum ill. A LINNÉ aliique contra ea praefixam.

SEMINA exigua profunde bruna, oblonga, splendentia, vna parte conuexa altera leuiter concaua, initio nauseose mucilaginosam, dein acria (HERMANN. DALE.). Et huius quidem mucilaginis eiusque siccae ad octauam partem continent (SPIELM. *M. m. p. 636.*). Seminum drachma vna pintam fere aquae mucilaginosam et flauentem reddit (LEWIS *M. m. p. 469.*). Refrigerare quidem seminum corticem, medullam vero calidam esse et venenatam antiquitus creditum (MESVÈ *simpl. c. 20. fol. 43.*). Acrimoniae culpa non plane carere docet decoctum inspissatum, quod mucilaginem

N

laginem

laginem obscuram brunam penetranter acrem relinquit; quin spiritus vini acre a mucilagine seiunctum imbibit (LEWIS *l. c.*). Eousque autem infestam esse, vt moerorem, asthma, syncopen, quin mortem conciliaret (RHAZE ad MANSOREM), posterioribus saltim experimentis non constitit. Ad aluum ducendam veteres quidem adhibuerunt in electuario, sed additis aliis potentioribus. Frequens Aegyptiis remedium mucilago, aqua hordei parata et saccharo candi mixta, in febribus biliosis, ardentibus, inflammatoriis pectoris, est, vel mucilago aqua rosacea extracta in diarrhoeis et dysenteriis biliosis, item externe in inflammationibus, contra quas et folia viridia applicant (ALPIN. *pl. Aegypt. cap. 42. p. 129.*). Apud nos sensim femina desueuerunt: subinde tamen mucilago emolliendi, relaxandi, acre obtundendi et glutinandi fine, vt alia mucilaginosæ, vsurpantur. Ita et in inflammatione oculorum mitiganda (CHOMEL *Ursuell. T. 3. p. 134.*).

C V S C V T A.

LINN. *Syst. veg. p. 140. Gen. pl. p. 66.*

92.

Pharm. CVSCVTAE Herba.

Cuscuta europæa; floribus sessilibus LINN. *Sp. pl. p. 180.* *Cuscuta maior* C. B. Icon: *Fl. Dan. p. 199.*

p. 199. Pl. parasitica, annua, quae, licet ex semine * in terra orta, ibidem tamen mox arescens, papillis adhaeret adstantibus plantis, et filis numerosis seu caulibus tenellis sese istis circumvoluit, foliis omnino destituta, sed flores in fasciculos collectos gerens. Conf. GÜETTARD de papillis istis et caractere cum iconibus in *Mem. de l'acad. d. sc. 1744. p. 190. Tab. 10.* Insigni diuersitati stirpium inhiat, Vrticae dioicae, Lino vsitatissimo, Trifolio pratensi, aliisque quas succum hauriens contorsionibus multifariis perdit.

Iungenda mox cum eadem alia species.

93.

Pharm. EPITHYMI *Herba.*

Cuscuta epithymum; floribus sessilibus quinquefidis bracteis obuallatis LINN. *Syst. veg. p. 140*, Epithymum s. *Cuscuta minor* C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 427.* Filamentis seu cauliculis gracilioribus rufis constat, omnibus partibus tenerior. LINNEVS primus in *Syst. ed. 13.* separauit a priori in speciem peculiarem, alias in condendis speciebus non nimis liberalis, dum olim botanicis nomine varietatis venit. Thymo praecipue innascens, unde nomen veteres dedere, prout

N 2

alibi

* Destitui semina cotyledonibus LINNEVS (*Sp. pl. l. c.*) indicat, monocotyledonem autem stirpem vocat ADANSON (*Famill. I. Pref. p. 304.*)

alibi eadem de causa Epithymbrum, Epimyrtus, Epidictamnus dicta. Adhaeret et Origano, Sideritidi, Ericae aliisque. Hinc inde in Europae calidioris rupibus vulgaris; sed in officinis obuia ex Asia minori transmittitur, vel ex Creta, vnde *Epithymum creticum* in officinis nuncupatur. Ibi cauliculi ex Thymo plerumque immixti.

De antiquitate duplicis istis Cuscutae speciei legat, qui tricis istis delectetur, doctam Diss. WEDELI et resp. BILHARD *de Cuscuta len. 1715.*, quae in librum increuit. Epithymum veterum posteriorem esse probabile. Sapor virtusque variat, pro diuersitate plantarum, cui succrescit, ita vt Epithymum mentiatur saporem odoremque plantae primariae, etsi debilius: contrarium tamen affirmat WEDEL (*l. c. p. 87.*) *Cuscuta* inodora, sed sapor diuerse describitur, acris et subadstringens a GEOFFROY (*M. m. Traité Tom. 6. p. 176.*) amaricans a LINNEO (*M. m. p. 54.*), insipidus et non-nihil mucidus, sed saluam prouocans ab ALSTONO (*M. m. T. 2. p. 126.*) Succulentior haec, et siccata ex flauo plerumque viridescens. Spiritum acidulum largitur, spiritui tartari non absimilem, sed blandiorem (WEDEL *l. c. p. 83.*) *Epithymum* et quidem *creticum* medicis et iam quidem Arabum auctoritate praestantius habetur.

Incidere, attenuare, resolueret et leuiter adstringere vtraque credita. Comparat stirpem cum Sedo (an

Sem-

Semperuiuo?) quod resoluat vi nitrosa saponacea absque morſu, HALLERVS (*Hiſt. n. 654.*). In melancholia et malo hypochondriaco et malis inde ortis praecipue opportuna viſa (WEDDEL *Am. m. med. p. 244.*) ſine dubio medicis, qui tenacitatem humorum et obſtructiones ſemper in his malis arguunt. Pari laude in cuiuscunque generis viſcerum abdominalium obſtructionibus celebrata a SIM. PAVLLI, ETTMULLERO, WEDELIO tanquam primaria ſere; hinc et ictero (CRATO *Epist. med. 125.*) Difficulter ſpirantibus praeterea conuenit, ſi GALENO, AËTIO, ORIBASIO, ACTVARIIO aliisque fides, quin in tabe effert HIPPOCRATES (*Lib. 1. de int. affect. S. 1. v. 130.*) Febres intermittentes ex obſtuctione viſcerum natas reſoluere praeterea haud pauci medicorum, poſt renaſcentes litteras celebrium, voluere. Purgandi praecipue atram bilem viſ a pluribus veterum Graecorum et Arabum, ſubſcribentibus ſerioribus, eidem adſcripta: quam tamen ex minori quantitate non expertus FALLOPIVS (*med. purg. ſimpl. c. 10.*), et tardam eſſe alii queruntur; nec compoſita, quae ſubinde intrauit, efficaciam ſimplicium euincunt, vt in decocto MESVËS. Mouere lotium etiam teſtimonia varia referunt (HIPPOCR. *l. c. v. 371.*) Nolo pluribus inhaerere ſtirpi noſtro tempore exoletae, et quantum plerisque criteriis eluceſcit, infirmae, dum vberius veterum et ſerioris aetatis medicorum de eius viribus eſſata ex diſſertatione allegata cognoſci poſſint.

Indicandum modo tam in puluere, quam in infuso cum vino, in decocto, item cum melle velet ampliori miscela fuisse vsurpatam; vnde variae formulae in veterum scriptis paratae existant, e. g. Decoctum epithymi AVICENNAE, aliudque MESVES.

? P E N A E A.

LINN. *Syst. veg.* p. 130. — *Gen. pl.* p. 56.

94.

Pharm. SARCOCOLLAE Gummi.

Penaea mucronata; foliis cordatis acuminatis LINN. *Sp. pl.* p. 162. Tithymali myrsinitis specie arbuscula aethiopica, flore paruo e lata basi in acutissimum mucronem subito definente, capitulis origani PLUK. *Mant.* 183. Frutex aethiopicus.

Hanc speciem indicat LINNEVS in *Mat. med.* *Ed. 1.* p. 16. et *Spec. pl. l. c.* etsi alii nomen triuiale addit huic conuenientius. Nec amplius videtur dubitare Sarcocollam eius progeniem esse, quum de eo sileat in *Diff. Observ. in Mat. med.* §. 2. Aliis vt IOS. MILLER (*Bot. off.* p. 394.) arbor pariter ac patria ignota est. Euphorbiam esse I. BAVHINVS (*Hist. pl. T. 1.* p. 308.) hariolatus est, quod et HERMANNO (*Cynof. M. m. T. 1.* p. 701.) et ALSTONO (*M. m. 2.* p. 465.) probabile. Quicquid sit, adfertur ad nos Gummi ex Persia et Arabia.

SARCOCOLLA in granis variae magnitudinis, friabilibus coloris flauentis vel rubentis, saporis amaro-dulcis, nauseosi et subacris, odoris expertibus occurrit. Candelae admota primum in bullas inflatur, dein flammam concipit. Aqua omnino fere soluitur, et plurimam partem spiritu vini. Obsoleuit nec adhuc dum vires eiusdem fatis exploratae. Sed veteres, vt MESVE, pituitam vel alios humores, cerebrum, neruos, iuncturas, ischium, pulmones grauantem expurgare perhibuerunt. Suspecta vero simul habita, ita, vt MESVE caluitiem gignere et ventriculo calido et bilioso nocentissimam pronunciatet. In oculorum fluxionibus et maculis lacte solutam et aqua rosarum dilutam imposuerunt (SCHRÖDER. *Pharm.* p. 752.) Porro in vulneribus detergendis et consolidandis fidem GALENI obtinuit.

V I S C V M.

LINN. *Syst. veg.* p. 739. *Gen. pl.* p. 517.

95.

Pharm. VISCII *Lignum; Baccae.*

Viscum album; foliis lanceolatis obtusis, caule dichotomo, spicis axillaribus. LINN. *Sp. pl.* p. 1451. *Viscum baccis albis* c. B. Graecis ἰξός. Icon: DV HAMEL *Mem. de l'acad. d. sc. de Paris* 1740. *Tab.* 22. 23. 24. Frutex parasiticus, semperuirens, multifariis

riis arboribus tam frondosis quam acerosis, ut Larici, Pino sylvestri (GLEDITSCH *verm. Abh. T. 1. p. 220.*) innascens, nec viuis modo sed etiam mortuis; nominatim Quercui, Betulae, Salici, Corylo, Tiliae, Malo quoque et Pyro tam sylvestri quam insitione adiutae, aliisque multis. Et in hisce per turdos aliaque animalia, quae semina extrinsecus viscida indigesta deiciunt diffeminatur, et radices agens non solum per corticem sed in ipsum adeo lignum arboris, cui inhiat, penetrat, huiusque fibris radículas suas implectit. Semine tamen cortici immisso pariter procrefcit, ut expertus BARREL (*Phil. Transf. n. 397. et n. 405.*) item BRADLEY (*New improvements of Gardening p. 22.*); ut igitur maturatione in ventriculo auium, quam veteres sibi finxerunt, non opus sit. Accuratissime omnium autem de seminatione et vegetatione egit DV HAMEL *loc. cit. p. 483.* Numerus foliorum seminalium variat ab vno ad quatuor (IDEM *Arbres p. 355.*)

Hic frutex prout arbores, quibus nutrimentum debet, ut in vita communi a parasiticis hominibus contingere solet, eneruat: ita pro harum diuersa indole virtute variare visus. Quod quidem negarunt FLOYER (*Pharmacob. p. 139.*) COLBATCH (*Dissertation concerning Mistleto a most wonderful specifick remedy for the Cure of convulsive distempers 1. Ed. 3. Lond. 1723. p. 6.* qui varia argumenta speciosa profert (Cfr. et *Postscript Diss.*
2.)

2.) BRADLEY (*M. m. p. 101.*) KÖLDERER (*Diff. Viscum planta parasit. p. 12.*) TISSOT (*Traité de l'épilepsie p. 315.*): sed cel. CARTHEUSER (*Act. Mogunt. T. 2. p. 361.*) chemico scrutinio viscum betulinum cum querno comparando euincere annisus est; KÖLDERERO contra vi chemiae nihil discriminis inter viscum quernum et illum ex pyro agnoscente. Praestat experientiam ad litem diluendam consulere, quod fecit COLBATCH. Vulgo tamen quernum, forsitan vnice prae antiquitatis veneratione, praefertur; rarissimo autem exemplo corylinum (vt a IVNGKEN in *Chym. exper. cur. p. 618.*).

Quod LIGNI nomine venit, plerumque constat ex lignosa et corticali parte. Male subinde cortex reicitur, cui tamen princeps virtus insidet (KÖLDERER *Diff. p. 31.* TISSOT *l. c.*). Dum recens, nauseosum odorem prae se fert et adstringentem saporem. Siccum, odoris saporisque fere omnis expers; diutius tamen manducatum amaritiem leuem aromaticam manifestat, non dissimilem a sapore nuclei persicae (TISSOT) Puluis in vitro probe clauso et loco sicco feruandus est, ne mucidum saporem, vel mucorem contrahat et iners euadat (COLBATCH p. 16.).

Praecipua eius laus in epilepsia aliisque morbis spasticis vel conuulsuis est; nec in priori malo noua. Druidae enim illam iam agnouere, vtqui tam fruticem hunc, quam arborem, cui succreuerat, religiosa

veneratione prosequerantur (PLIN. *Hist. nat. lib. 16. cap. 44. Ed. DALECHAMP. p. 749. et Lib. 24. cap. 4. p. 1093.*) Contra morbum caducum viscum etiam commendavit circa a. 1305. GORDON (*lilium medicinae fol. 119. b.*) Professor olim medicinae Monspeliensis, superstitiosus alioquin auctor. Nec latuit eius efficacia THEOPHRASTUM PARACELSUM, MATTHIOLUM, alios ut taceam. Sed ex hisce auctoribus vix aliquid certi neque de efficacia neque de inertia visci erui potest. Recentiorum suffragia diuisa sunt. Fauens exemplum producit BOYLE (*Usefulness of experim. Philos. p. 174.*) feminae honoratioris ab epilepsia fere hereditaria, drachma circiter visci quouis mane prope plenilunium sumta, liberatae. Prae reliquis vero maxime celebravit illud IO. COLBATCH (*l. c.*) historiis effectus salutaris in morbis conuulsivis descriptis, quum vel solum in puluere siue bolo cum syrupo Paeoniae ad drachmam dimidiam supraque, siue infuso ingereretur, vel Assa foetida siue alio modo mixtum. Ipse tamen ingenue fatetur in epilepsiis magis inueteratis, vel quando causa quaedam pertinax remotior alicubi haerens ad morbum vellicat, non nisi levamen afferre. Excitati postea alii ad similia experimenta. Plura horum felicia recenset KÖLDERER (*Diff. cit. p. 23.*) Subscribit efficaciae cel. CARTHEUSER (*M. m. T. 2. p. 528.*) quamvis initio eidem diffusus. Eodem remedio in puluere ad drachmam dimidiam omni tri-
ho-

horio dato, iuncto decocto eius pro potu duos epilepticos omnino sanavit LÖSEKE (*M. m. p. 400.*) Queruntur vero alii de inconstantia vel inertia remedii. Semel modo in epilepsia spei cl. ANDRÉE (*epilept. cafes p. 261.*) satisfecit. Non magnam vim, attamen non plane nullam illi tribuit TISSOT (*p. 318.*), adscribens illi mucilaginem cum tonica efficacia, consuevitque decoctum eius Valerianae superaddere. Addi solet variis antepilepticis in officinis obuiis.

Haec prout ad epilepsiam potissimum pertinent: ita et in aliis conuulsivis morbis virtutem eius experti sunt. Ex hac tribu est chorea St. Viti, in qua pluries proficua fuit (COLBATCH *Diff. 1. p. 22. sq. Diff. 2. p. 38. sq.*). Succedit asthma conuulsivum, quod supprescit largiori copia ingestum in infuso semiuinoso cum amygdalis in emulsionem redacto; et alio casu homo ex hereditaria labe conuulsionibus tentatus ligno hoc ad dimidiam drachmam ter de die ingesto, superhausto eiusdem decocto, conualuit (KÖLDERER *Diff. p. 25.*). Idem malum medicus aethiops in Iamaica frequenter visco sed mixto alius arboris quibusdam partibus sustulit (SLOANE *nat. Hist. of Iam. T. 2. p. 92.*). Pertinet huc casus senis stranguriosi singultu fere exanimati, quem vero morti eripuit celeri auxilio decoctum visci (KÖLDERER *Diff. p. 25.*). Superstitionem vero sapit narratio de virgine moniali toto corpore conuulsa, praeterquam brachio, quo tenuit rosarium ex visco

(LEBENWALD *Nat. Cur. Dec. 2. A. 2. p. 264.*) Tres quoque historiae leguntur virtutis decocti in roborando systemate neruoso (WEISMANN in *A. N. C. Vol. 1. Obs. 191.*) Ita et in hysteriis affectionibus et plerisque aliis neruosis laudata (BRADLEY *M. m. p. 115.*) In paralyfi mirifice opitulari asserit BRADLEY (*l. c.*) Sunt quibus in nimio alui et haemorrhoidum et mensium fluxu, in vertigine, apoplexia, ad partum prouocandum, in dysenteria, arthritide aliisque praeterea malis arrisit; sed nolo haec curatius enumerando in vitium incurrere, quod in plerisque huius generis libris ipse vitupero, qui titulis virtutum colligendis magis quam veritati litant. Legere de hisce est KÖLDERERI *Diff. p. 21.* et MACKEPFRANG *Diff. analysis visci eiusque vsus in diuersis morbis Hafn. 1753.* Etiam infantibus in morbis, supra certiori fide dictis, conuenit (COLBATCH *Diff. 1. p. 22.*) In cataplasmate dolorem podagricum mitigauit (CHOMEL *Vsuelles T. 2. p. 19.*)

Etsi vulgo lignovnice acquiescunt cl. COLBATCH (*Diff. 1. p. 15.*) tamen vsus fuit puluere ex foliis, baccis et ramulis tenerioribus. Quantum apparet inter veteres praeter HIPPOCRATEM (*Lind. T. 2. p. 238.*) nemo foliorum meminit, quae ille autem ad splenis obstructions referendas commendat.

BACCAE subdulces glutinoso liquido scatent, quod separatum ab admixtis tam tenax est, vt neque aqua nec spiritu soluatur. Venenatae sunt habitae,

adeo

adeo vt hypercatharses (GALENVS *simpl. l. 6. PAVLL. AGINETA L. 7.*) et viscerum inflammationes excitarent (*Nuc. belg. p. 307.*). In crassantibus, obstruentibus adnumeravit BOERHAAVIUS (*Institut. §. 1143.*) Ex hisce gluten, sed olim frequentius, paratur, quo vtuntur aucupes ad irretiendas auiculas, nec inutiliter ad muscas captandas bacillis illinitur. Huic vero fini hodie vel cortex Aquifolii vel cortex Visci praefertur, qui inter duo lapides contusus in globulos rotatur dein lauandus repetitis vicibus aqua et inter manus comprimendus, vt separentur filamenta a substantia glutinosa (DV HAMEL *Arbres T. 2. p. 354. sq.*). DIOSCORDES GALENVS aliique externe gluten hoc discutendi, emolliendi et abscessus maturandi scopo adhibuerunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Pulvis epilepticus ad guttetam RIVERII Ph. W. p. 151. Farrago absorbentium et quorundam specifici nomine condecoratorum, inter quae viscum quernum. Datur a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam.

ORDO VI.

UMBELLATAE.

ERYNGIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 223. Gen. pl. p. 127.*

96.

Pharm. ERYNGII Radix.

Eryngium campestre; foliis radicalibus amplexicaulibus pinnato-lanceolatis LINN. *Syst. l. c. p. 224.*
Eryngium vulgare C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 554.*
 Pl. perennis, in campis ficcis crescens.

RADIX pollicem crassa, praelonga, extus nigra interne alba est. Et haec quidem in Gallia et Germania in vsum vocatur. In Anglia et Belgio autem radix ab *Eryngio maritimo* L. desumitur, quae maior ad duos duodenosque pedes vsque (LOBEL. *Advers. 375.*). Huicque speciei olim radicem ill. A LINNÉ (*Fl. suec. n. 233.*) assignavit. Et nostra grate dulcis, diutius masticata aroma leue et mitem acrimoniam prodat. Vtrique virtutem eandem tribuit BOERHAAVE (*Hist. pl. T. I. p. 194.*): praesert tamen maritimi radicem SIMON PAVLLI (*Quadrip. p. 324.*). Posterioris turiones radicum more Asparagi edi possunt (LINN. *l. c.*)

l. c.). Aperire et lotium mouere omnes fere inde a veterum DIOSCORIDIS, GALENI rel. tempore consentiunt. Nominatim in malo hypochondriaco, obstructione mensium (S. PAVLLI), in calculo (AËTIVS) aestimata. Succus quoque antiscorbuticus praedicatus (BOERH. *l. c.*) An vero stimulum venereum cieat, vt vulgo libri ferunt, merito dubites, etiamsi MESVE Diafatoryio adiecerit; ne copiose quidem ingesta id fieri rustici Galli docent (RENODAEVS *antid. L. 3. sect. 3. c. 5. S. PAVLLI.*) Vfus, si quis hodie vllus, est in decoctis-

Locum obtinuit inter *Radices aperientes minores*. Hinc inde quoque saccharo *condita* exstat.

SANICVLA.

LINN. *Syst. veg. p. 225. Gen. pl. p. 128.*

97.

Pharm. SANICVLAE vulgo f. DIAPENSIAE
Ph. Ed. *Herba.*

Sanicula europaea; foliis radicalibus simplicibus, flosculis omnibus sessilibus. LINN. *Sp. pl. p. 339.* Sanicula officinarum c. B. Icon: *Fl. Dan. T. 283.* Pl. perennis nemorum montosorum.

Herba. Caue, ne folia huius colligendo, substituas folia Astrantiae maioris L., simillima istis, sed vi purgante praedita. Nostra amara et austera cum sensu acri-

acrimoniae in faucibus praecipue sese prodente. (JAMES'S *Disp.* p. 430. LEWIS *M. m.* p. 516.) Fortior est sapor in sicca, quam recenti. Ut vulnerarium iam dudum magni habita, vnde et nomen traxisse videtur: ast nostro tempore pretium cecidit. In haemorrhagiis internis igitur adhibita decocti vel infusi forma, vel aliis similibus addita; item ad ulcera et fistulas depurgandas et consolidandas. Contra faucium ulcera gargarisma decocti cum melle rosarum conducit. Examphalon cataplasma ex eadem vino cocta, adiuncta ligatura strictiori (GASSER. *Obs.* in WELSCHII *Sylloge* n. 93.), item radix eiusdem aqua decocta et applicata (REVSSNER *Obs.* 96. in *lib. cit.*), coërcuisse legitur. Intrat, inter tot alia, aquas vulnerarias consuetas. Nec minus in farragine *Herbarum vulnerariarum*, apud *Heluetos* usitata (*Vulneraires de Suisse, Faltranc, f. Thea Heluetica*), locum obtinuit, quarum formulae multae diuersae, nisi tota collectio plerumque ab arbitrio ignari hominis pendeat. Breuissima formula haec est: Rc. Hb. Agrimon. Veron. Beton. Sanicul. Salv. Scolop. Alchem. aa. Concis. M. (V. Versio mea libri ROSENST. *de morb. infant.* Ed. 3. p. 124.) Sed saepe traumatica cum stomachicis et cordialibus connubium ineunt, et in contusionibus, ulceribus internis et phthisi, asthmae aliisque multis malis instar Theae cum saccharo vel melle vel et absque iisdem a credulis potantur auide. Conf. BENIAMIN D'APPLES

Me-

Memoire sur le Faltranc ou decoction vulneraire qui est la panacée helvetique in BERNARD nouv. de la Republ. des lettres 1709. Juill. Aout. 10. FRANC. NIC. FABER Diff. de Thee heluetico Basil. 1715. LIEVTAVD Syn. prax. med. p. 633.)

D A V C V S.

LINN. *Syst. veg. p. 228. Gen. pl. p. 131.*

98.

Pharm. α , DAVCI SATIVI Radix

β , SYLVESTRIS Semina.

Daucus Carota; seminibus hispidis, petiolis subtus neruosis. LINN. *Syst. l. c. α* , Pastinaca tenuifolia sylvestris Diosc. c. B. β , Pastinaca tenuif. sativa radice lutea c. B. Icon: RIVIN. *Tab. 27. Pl. biennis α* , in campis pratisque crescit, β , in hortis colitur.

RADIX *sylvestris* plantae lignosa, gracilis, alba, fatua; *sativae* fusiformis, succosa, crassa, plerumque lutei vel aurantii coloris. Rarius colitur varietas radice rubra. Ista lutea, grate dulcis, blandum salubreque cibi genus constituit. Liquidum syrupo similem inde elicit ill. MARCGRAF. (*Mem. de l'ac. d. sc. de Berlin 1747. p. 89. item chym. Schriften T. 2. p. 85.*) quod tamen in saccharum compingi se non passum est. Commendabilis maxime succus ex radice coctio-

ne emollita expressus et in extracti formam redactus, loco sacchari vel syrapi vel mellis in cibis (*Leipz. Samml. T. 4. p. 706.*). Quomodo paretur denuo in *Hann. Magazin 1773. n. 75.* traditur; et probe successit membro societatis Cellens. oecon. tentamen cum daucis et Betae rubrae radice factum (*Hann. Mag. 1775. n. 58.*). Dicitur in finem vertere eum probe norunt Thuringi (*Hamb. Magaz. Vol. 8. p. 610.*). Nec in tussi, phthisi et vermibus infantum, spernendus (*ll. cc.*).

Demulcens abstergens saponaceaue efficacia dignam radicem memoria medicorum reddidit. Elephantiasi correptis proficua olim habita (ARETAEVS *cur. diut. cap. 2.*). Calculi vrinarii succo vel decocto radice immixti solutionis quaedam etsi exigua indicia praebent, vt tamen inde eluceat, daucos calculosis profuturos (LOBB *on dissolvents of the stone p. 94.*). Infantes ascaridibus infestati vtiliter ieiuno ventriculo daucos crudos comedunt (ROSENSTEIN *Bskd. p. 353. v. d. BOSCH epid. verm. p. 352.*). In aphthis oris infantum decoctum daucorum vel succus ex decoctis daucis expressus et tantillo mellis rosacei mistus penicillo illinitur, vel in aphthis internis ad cochlear vnum paruum deglutitur (ROSENSTEIN *l. c. p. 25. DAREL. Sogn-ap. p. 78.*). Ita etiam decoctum eorum tantillo syrupo violarum mistum commodum emolliens ad ptyalismum in variolis alendum suppeditat (ROSENST. *l. c. p. 144.*).

Recentius cataplasma ex daucis paratum in vlceribus cacoëthiis magnam celebritatem nactum est. Radix nimirum recens decorticata super radula conteratur, et, succo manu antea expresso, in disco vel fartagine terrea incalescat, vt in pulvem redigatur, quae ipsa vlceri immittatur, vt vndique quasi ab emplastro repleatur, postea linteo calido tegendo. Idque bis intra nycthemerum repetatur, singulis vicibus vlcus linteo carpto probe depurando. Experimenta primum ab experientissimo SVLZERO, Archiatro Gothano, capta illoque inscio (vt litteris a. 1766. mihi declarauit) ab amico libro *Journal de Medecine* (T. 24. p. 68.) inserta, qui et laudes ad cancrofa vlcera extendit, in quibus tamen ill. vir perfectam curationem mihi negauit se expertum. Dolores sedare, suppurationem et foetorem coërcere et margines callosos emollire, consolidationem denique perficere in vlceribus mali moris constitit (*l. c.*). Alibi in veris carcinomatosis vlceribus multum adiuuenti tulit. Sic in cancro penis cicuta frustra adhibita cataplasma dictum, iunctum ob indicia scorbuti potu ex polenta, profuit, etsi non consolidationem absoluit (GIPSON *in med. Obs. et Inqu.* T. 4. p. 178.). Vtriusque connubio per quatuor menses continuato in femina vlcus trienne phagedaenicum pedis insignis ambitus sanatum (*l. c.* p. 186.) In alio intra dimidium temporis vlcus inguinis dextri serpens et cancrofi habitus hisce remediis

cessit (p. 191.). Fuit femina, ex cuius cognatione plures cancrofa labe mortui erant, cancro mammae aperto correpta et cicutam antea eludens, quae vero daucis impositis et lotionem cum decocto cicutae optimam spem dedit, subitanea tamen morte abruptam (NICOLSON *l. c. T. 4. p. 362.*). Addi possunt quaedam curationes in Gallia in cancrifis vlceribus labiorum et faciei factae (HAUTESIERCK *Rec. d'observations T. 2. p. 561.*) Contra ea vero queritur alius cl. vir (SCHMUCKER *chir. Wahrnehm. Tom. 2. p. 151.*) in cancro sua experientia neque foetorem vel dolores mitigasse, nec ichorem in pus bonum mutasse, nec depurationi vlceris sufficisse. Conquassatae radices, recens ambustis impositae, ea cito sanant (DAREL. *l. c. p. 78.*).

Semen subrotundum, griseum, asperum alis serratis, aromaticum, fragrans. Oleum essentiale continet. Flatus dissipat et lotium mouet ARETAEI (*Currat. acut. T. 2. c. 6.*) aliorumque auctoritate. Inde dependet sine dubio vis in calculo, quam cereuisia praecipue coctum pluries manifestauit (HELMONT. *Lith. c. 7. §. 14. p. 46.* Item. *cap. 1. §. 19. p. 6.* BOYLE *util. phil. exper. Exerc. 4.* CHARLETON *lithias. p. 176.*) Gratum potulentum limonii saporis (LEWIS *M. m. p. 251.*) Successit et recentius in Anglia infusum aquosum vmbellarum sex vel septem seminiferarum in vase consueto pro thea factum (*Berliner Samml. T. 1. p. 595.*), item oleum dauci sub varia miscela (p. 598.).

T O R D Y L I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 227. Gen. pl. p. 130.*

99.

Pharm. SESELI CRETICI Semina.

Tordylium officinale; inuolucris partialibus longitudine florum, foliolis ovatis laciniatis LINN. *Sp. pl. p. 345.* Sefeli creticum minus c. B. Pl. annua, in Italia, Sicilia, Gallia inferiori, crescens.

Confusio circa species Seseleos, quarum veteres mentionem fecerunt, obtinet. DIOSCORIDES (*Lib. 3. cap. 60-63.*) quatuor memorat, Massiliense, Aethiopicum, Peloponense et Tordylium a quibusdam creticum dictum. Praevio LINNEO (*M. m. n. 124.*) dictam stirpem praefixi. Est, ubi Sefeli cretici nomine femina Laserpitii Sileris L., de quo infra, in officinas transfertur (*HALL. Hist. fl. helv. n. 794.*) De cretico indicat ill. LINNEVS femina esse diuretica simulque superflua. Seseleos Monspeliensis infra sermo erit.

C O N I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 229. Gen. pl. p. 132.*

100.

Pharm. CICVTAE Herba.

Conium maculatum; seminibus striatis LINN. *Sp. pl. p. 349.* Cicuta maior c. B. Descriptio vberior

in PROIECT. IOS. EHRHART *Diff. de Cicuta Argent. 1763.* Icon: STÖRCK *Suppl. de Cicuta.* Pl. biennis, crescens ad vias, circa pagos, in maceriis.

Tres in re medica notandae veniunt Cicutae:

1) maior c. B. dicta s. *Conium* dictum; 2) Cicuta aquatica GESN. et WEPF. quae est *Cicuta virosa* L.; 3) Cicuta minor c. B. s. *Aethusa Cynapium* L. probe inter sese discernendae, quum, etsi omnes suspectae, prior tamen omnibus notis mitior, posterior funestissimum venenum existat, culpa non omnino experte tertia. Vix vlllo alio casu manifestius apparuit botanices in medicina necessitas, quum ob huius lucis defectum nec, quos veteres de Cicuta retulerunt, deleterii effectus vel et salutare, certum, an ad conium nostrum vere referendi, nec quum recentius fama de efficacia personaret, hinc inde stirpes cognatae vel noxiae vel inertes omnino admissae sint. Hinc dissona ista de vi salutari, venenata, inertia Conii iudicia. Caue in primis, ne confundatur cum *Chaerophyllo bulboso* L., quod vero procerius radice instruitur verno tempore globosa, caule quidem pariter maculato, sed ad exortum ramorum et foliorum tumido, foliis subhirsutis, nitidis, ad apicem pinnarum et laciniarum cartilagineis, seminibus subulatis, laeuibus.

Κωνεϊον Graecorum, HIPPOCRATIS, DIOSCORIDIS, GALENI rel. esse creditur, qua de re legatur cl. EHRHART dissertatio cit. licet DIOSCORIDIS descri-

scri-

scriptionem ad cicutam virosam ill. HALLERVS (*Hist. st. helv. n. 766. not. 2.*) referat. Apud veteres Cicutae vocis significatus varius non vnice pro stirpe peculiari, sed pro omni fere planta venenata (PLINII *Hist. nat. L. 14. c. 5. L. 25. c. 13.*); pro qualibet fistulosa caulis parte inter genicula sita (*Virgil. Bucol. Ecl. 2. vers. 36.*); pro potione venenata, in poenam apud Athenienses adhibita (STEGGER *Diff. de Cicuta Atheniensium Lips. 1734.*), rel. (Conf. EHRHART *Diff. cit.*)

Certe vix probabile, nostrum Conium Graecos adhibuisse ad ciues reipublicae molestos necandos, vel Chios eodem praeparatione praegressa sibi mortem doloris expertem eamque celerem conciuisse, vel SOCRATEM eo ingesto interiisse. Multa tamen de eo deleterii effectus testimonia consignata exstant, vertiginis, deliriorum, dementiae, coecitatis, soporis, anxietatis, cardialgiae, vomitus, conuulsionum rel. quin ipsius mortis tam apud animalia quam homines contractae, de quibus consulantur ill. HALLERVS (*Hist. st. helv. l. c.*) et cl. EHRHART (*Diff. §. 9.*) Verum quum de specie non vbiuis constet, dubia saepe narrationum fides. Non ideo tamen dixerim, Conium innoxiam esse venenoque omni cassam stirpem. Suspectam iam reddit odor nauseosus, quasi murinus, herbae inter digitos contritae (STÖRCK *Contin. experim. p. 10.*) et extracti, radix discissa lac amarum acre fundens, ex quo obrigit intumuit valdeque doluit

lingua (STÖRCK *de Cicuta Libell. 1. p. 9.*), et consuetata umbellatarum in aquoso vel pingui solo crescentium indoles. Nec symptomata varia relata (praecipue a recentioribus, de quorum perspicacia et fide aptius iudicare possumus,) diriora in dubium plane vocari possunt. Memorabile et, a pecoribus respui (LINN. *Wesgötarsp. p. 159.*). Non tamen tantopere esse Conium reformidandum, ut quidam existimant, patet inde, quod etiam infantibus tenellis impune exhibitum, nec foetum affecerit sub matris grauiditate datum, nec grauidam matrem (STÖRCK *Contin. experim. p. 65. 66.*), nec detrimentum attulerit largior et per protractius tempus, ad drachmas sex extracti vsque supraque intra nycthemerum, vsus (STÖRCK *de Cicuta Lib. sec. p. 217.*).

Per tempora superiora obscura si vires eius medicae inuestigandae sint, sciendum, externe mox fermen, mox radicem, mox herbam in succo praecipue, praescripta fuisse, de quibus omnibus vim lenientem, refrigerantem, anodynam, resoluentem, in procidentia ani, doloribus oculorum, tumoribus, inflammationibus, rheumatismis, erysipelate et aliis cutis exanthematibus, podagra rel. notarunt (EHRHART *Diff. cit. §. 11.*). Stimulum venereum frangere Cicutam extus admotam ARETAEVS (*de morb. acut. L. 2. c. 11.*) aliique post eum tradiderunt; quibus vero aduersatur ill. STÖRCKII experientia, etiam si sub vsu

in-

interno largiori. Dolores et tumores tollere, **PLINIVS** (*Lib. 26. c. 22.*) item apostemata et vlcera tetra sanare (*Id. c. 24.*) reliquit. Emplastrum ex eadem vero vt resoluens in tumore mammarum et testis et ad lactis nimium affluxum impediendum proposuit **AVICENNA** (*Lib. 2. Tract. 2. c. 671.*). In similibus morbis depraedicat emplastrum **SERAPIO**. Sunt et alii temporibus nostris propiores, qui applicationem Cicutae, herbae praecipue externe in tumoribus duris scirrhosis aut carcinomatibus, in discutiendo lacte, in gangliis, lupiis et viscerum obstructionibus, magni fecerunt, quos inter nominandi sunt **ETTMVLLERVS**, **PARAEVS**, **RAIVS**, **LEMERY** rel. (Plures allegat **EHRHART** *Diff. cit.*) — Quin et exstant exempla vetustiora, ingestam herbam vel succum maiori adeo quantitate subinde tam homines quam bruta impune tulisse. Sic **PLINIVS** caulem viridem comedi; **SEXTVS EMPIRICVS** feminam producit, quae drachmam vnam succi absque noxa cepit. Huius speciei radicem existimatur **RENEAVLME** (*Curat. Obs. 3 et 4.*) pro scirrhis hepatis, lienis, pancreatis resoluendis ad scrupulum vnum vel drachmam dimidiam in substantia vel drachmam vnam s. duas in infuso adhibuisse. Plura de antiquitate vsus interni legas in **IOANNIS VIVENTII de Cicutae sommentario** *Ed. 3. 1774. in 4.*

Sed euidetiores et certiores euaserunt Conii vires, postquam L. B. a STÖRCK ad explorandas eas accederet, deque successu rationem in *Libellis duobus de Cicuta, Supplemento necessario, Libello quo continuantur experimenta*, et alibi, vbi *de venenatis plantis a se adhibitis sermonem iniecit*, rationem redderet. Substitit ille vero in HERBAE vsu, quo illi fauentissimo innumeri alii incitati medici ad eadem experimenta subeunda, novisque aliis augenda.

Analyfin chemicam praestiterunt LAUGIER (in LOCHERI *Obs. praët.* p. 77. cl. WELL (in QVARIN *Tent. de Cicuta p. 12.*) et cl. EHRHART (*Diss. cit. §. 6.*); vnde patet plurimum continere extracti aquosi salini, item spiritum ammoniacalem, oleum empyreumaticum et salem volatilem.

Plura vero edocuit de natura eius ipsa experientia. Pilulas ex puluere radice et sufficiente quantitate mucilaginis Tragacanthae inter alias praeparationes sed cautius initio proposuit cl. STÖRCK (*Lib. 1. p. 13.*). Verum praecipue succo inspissato herbae, Extracti nomine, acquieuit. Paratur ex herba, vt solet fieri, ante anthesin colligenda, licet cl. FOTHERGILL (*Med. Obs. et Inqu. T. 3. p. 415.*), donec seminum rudimenta appareant, expectet, cuius recentissimae succus mox post expressionem in vase terreo lentissimo igne ad spissi extracti densitatem coquatur (STÖRCK *Lib. 1. p. 11.*). Longe debilius est, si ex sicca herba
cum

cum sufficiente quantitate aquae aliquamdiu cocta fucus exprimatur, attamen vtile (*loc. cit. et Lib. 2. p. 2.*). Negligenda est succi depuratio sollicita (*Lib. 2. p. 2. Suppl. p. 9.*). Ante omnia quoque ab empyreumate cauendum, quod auertitur et ignis moderamine et vasis planitie et agitatione. Ne dispergantur efficaces partes coctione, quod fieri odor volatilis, foetidus, spissando difflatus, testatur, folis vi densare illud suatum fuit (RVTTY in *med. Observ. Inqu. P. 3. p. 299.* HAST. in *Med. Verk. p. 284.*). Extractum methodo Garayana factum, vtut eximium (FHRH. *Diff. p. 19.*), pretium insigne dissuadet. Extractum probae notae est crassum ex fusco viridescens et ingratiissimi foetoris, quasi a muribus (STÖRCK *Suppl. p. 9.*). Efficacius adhuc esse extractum ex *Semine* paratum altero ex herba recentius notatum (*med. and phil. Commentaries T. 1. p. 326.*). Extractum ex herbae succo, addito q. s. pulueris eiusdem in pilulas redigit STÖRCKIVS. Praestat vero, me iudice, definitam vtriusque proportionem stabilire, prout et cl. BUTTER (*Treatise on the Kin-cough*) quintam pulueris partem requirit. Extractum Störckianum vel in pilulas ponderis granorum duorum redactum, eaque forma pulueribus variis ad ingratum odorem celandum conspersum, vel in mixtura solutum, exhibetur. Initium fit plerumque parua dosi a granis duobus bis de die, post octiduum ter de die; quae postea ita augetur, vt drachma vna sesqui-

quialtera, binae ad sex usque (*Lib. 2. p. 217.*) per diem consumantur. Nec vllum malum perceptum, etsi per unum alterumue annum et vltra vsus continuatus, STÖRCKIVS aliique cum eo asseuerant. Fuit femina, quae per totum morbi decursum quinquaginta libras extracti consumsit (*TARTREAVX Epist. apolog. p. 54.*). Superbibitur post quodlibet praebium vasculum infusi Theae vel simile. Mirum cl. MORRIS (*Phil. Transf. Vol. 54. p. 172.*) extractum Coimbrense efficacius habere Vlyssiponensi, Viennensi, Londinensi, quum regionum non ea diuersitas, vt a climatis efficacia praestantiam deriuares. — Arte postea didicit STÖRCKIVS extractum cum aliis variis efficacibus commiscere. Comperit quoque extracto substitui infusum vel decoctum posse, vti et conseruam ex herba succosa cum saccharo, syrupum, puluerem aquam, oleum vtiliter inde parari (*Contin. experim. cap. 2.*). In vitiis externis cum vsu interno pro re nata emplastrum, fomentum ex sacculo herba repleto et aquae bullienti vel lacti immerso, vel cataplasma coniungitur (STÖRCK. Cfr. et *LEBER vom Schierling in d. Wundarzn. p. 22.* qui varias miscelas pro necessitate varia sistit.)

E: sic quidem in multis pertinacissimis morbis liquandi spissa, obstructa referandi et sanguinem depurandi efficacia auxilio fuit. Secundum ill. STÖRCKII asserta indurationes etiam firmissimas et scirrhus locorum quorumlibet, frustra aliis tentatis, resoluit; quae

quae non resoluit ad benignam suppurationem redigit, cancro mammarum vel aliarum partium vel ponit limites, eiusque acre emendat foetoremque dispellit et ichorem in bonum pus vertit, vel cancrum vere sanat; ita et aliis vlceribus medetur, fistulas et sinus claudit et consolidat, tumores oedematofos externo vsu dissipat, visum cataracta nondum inueterata restituit, et incipientem cataractam vel soluit, vel progressum eius prohibet. (Et haec quidem ex *Libello EIVS D. primo*) Profuit et in arthritide, spina ventosa, in vlceribus serpentibus elephantiasin referentibus, in fluore albo, in tumore ingente duroque sinistri hypochondrii, ictero, anasarca et febre violenta stipato, rachitide, amaurosi, tumore lymphatico articulorum, tumore totius corporis seroso et subflauo, in carie venerea, tinea capitis et tussi conuulsiva a retropulsa scabie (*Lib. 2.*). Sopiuit quoque dolorem continuum abdominis, sanauit serpiginem manus et fissuras cutis vsque ad carnem procedentes, vomitum chronicum, mala varia venerea aliis remediis renitentia, tussim vehementem cum pruritu ingrattissimo totius corporis, intumescenciam ex haemorrhagia vteri vehementissimam, tabem (*Vid. Supplementum necess.* quod et confirmat virtutes variis in morbis priori libro recensitas.) Accessit dein administratio eodem successu (*Contin. experiment.*) in aphthis, in lenta febre cum sputis foetidis flauo - fuscis, doloribus lumborum, rheumatismis.

Ali-

Aliquando ob diuresin ischuriam sustulit et leuamen attulit in calculo (*p. 90.*), etiam epilepsiam quandoque curauit (*p. 91.*). Tumores cysticos minores perfecte dissipauit. etiam maiores emolliuit et liquauit, sed ob remanentem saccum recidiuae facilem anſam reliquit.

Maxime esset Cicuta facienda, et diuini remedii nomine digna, si vel vnice cancri medela existeret. Vere esse, manifeste sibi visus est obseruasse ill. vir in cancro mammarum, testis, faciei, labii, linguae, colli, vteri; nempe destruere acre cancrorum et tumorem, ex quo fiat, fundere, consolidatione naturae relicta (*V. egr. Cont. p. 74.*). Cancer fungosus consumtus fere solo remedio ex pulueris herbae Cicutae drachmis duabus et dimidia, mellis rosarum vnciiis tribus, super linteum carptum extensis. (*Lib. 2. p. 290.*) Interdum in cancro nimiam suppurationem creat, vt a resorpto pure tabes metuenda: tum dosin parciolem esse oportet. Hinc et cl. COLLIN (*Ann. med. 3. p. 297.*) timet ab vsu, praesentibus internae suppurationis signis. Si tumores vetusti dolere sub vsu incipiunt, bonum (*Cont. p. 68.*). Tumores fungosos sarcomatosos verrucosos raro soluit, saepe tamen suppuratione destruxit (*p. 70.*)

Qui tot laudibus prosequitur Cicutam non tamen diffitetur, frustra aliquando administratam (*Supplem. p. 44. et alibi*), nec excludit connubium aliorum efficacium necessitate urgente. Nocuisse expresse negat, nisi prae

prae singularis naturae aegri vitio (*p. 59.*) Sic et cl. **LEBER** (*v. Schierl. p. 70.*) vetat admittere, quando ob indolem aegri dolores gignit. Absque vlla sensibili euacuatione (*Lib. 1.*) praeterquam diuresi (*Contin. p. 90.*) effectum exferit.

Subscripserunt mox harum virtutum plurimis Vindobonenses medici haud pauci, quorum memoro modo clarissimos **QVARIN** (*Tent. de Cicutu*), **LOCHER** (*Observat. pract. Sect. 4.*), **PALVCCI** (*de polyp. nar. p. 73.*), **LEBER** (*von d. Nuzbarkeit d. Schierlings in d. Wundarzneyk.*) *Aletophilos Vindobonensis*, **COLLIN** (*Ann. med. 3.*) praeter multos alios, quorum nomina ipse **STÖRCKIVS** et Vindobonenses alii hinc inde indicant. Adde ex horum obseruatis modo, cancrum vel scirrhum Cicutu ad amputationem aptos reddi, dum mobiles fiat antea accreti et fixi (**LEBER p. 78.**); et in lue venerea, quando solutio mercurii sublimati ob viscera nimis debilitata non tuta est, vt et initio scorbuti, commodam fuisse (**COLLIN l. c. p. 297.**)

Nec exteri in re tam graui, experimentis, quid veri in hisce praeconiis sit, euincere, cunctati sunt, ex quorum insigni numero pauca modo feligere sufficiat. Praecedant fauentia. Multas felices curationes sibi aliisque Italis obuios recenset **VIVENTIVS** (*libro supra cit.*) quas inter veri cancri casus occurrunt. Ita tumores strumosos colli emplastro Cicutae imposito iuncto vsu interno extracti dispulit, item alios glandu-
la-

larum tumores. Curata crusta lactea cum tabe glandularum vniversali combinata. Idem in rheumatismo cum phthisi, in phthisi sola, in tussi rheumatica pertinaciori, in hepatitide, in herpete retropulsa aliisque malis vtiliter extractum exhibuit. — In tumore scirrhuso regionis hypogastricae praegrandi grauiditatem apud virginem mentiente hoc profuit (*Journ. de Med. T. 15. p. 129.*). Feminam a tumore mammae scirrhuso liberavit (*l. c. p. 223.*). Multi casus vlcerum sanatorum leguntur (*l. c. T. 22. p. 219.*). Scrophulosa maligna quin cancrofa vlcera et glandulas tumidas colli se curasse eolaetatur TRECOVRT (*Memoires de Chirurgie p. 428. sqq.*) Tumor scirrhusus hepatis sanatus, qui ruptus materiam griseam effudit (*l. c. T. 24. p. 235.*). Puer, cataracta vtriusque oculi laborans et parotidum obstructione ac vlcerebus pedum, omnino extracti ope conualuit (*l. c. T. 24. p. 366.*). Conf. de vi in cataracta *l. c. T. 34.* Idem in polypo narium adiumento fuit (RICHARD *Rec. d'Observ. T. 2. p. 571.*). Tumorem vero mammae et ophthalmiam scrophulosam breui sufflaminauit succus recens expressus initio ad duo cochlearia pro Thea per diem, et tandem ad vitrum vini datus (LEMOINE in *Journ. de Med. T. 36.*).

Secundum obseruationes medicorum et chirurgorum Tiguri factas (*Zürch. Abhandl. T. 2. p. 415. sq.*) in scrophulis, quin iam exulceratis, votis respondit, vti et in mammis grauidarum induratis et abscessibus

mammaram apud puerperas, item in testiculis induratis. In cancro mammaram vti et semel in scirrhomammam nihil praestitit. Laudem vero meruit in vlceribus vteri, cutis, oris; nec omnino effectu caruit in hydrope et ophthalmiis, noxius vero nullus effectus perceptus, exceptis torminibus in quodam aegro. In affectibus venereis ter cl. mo IO. HENR. LANGE (*Diff. dubia Cicutae*) successit, quinquies perperam adhibuit; qui idem decoctum laudat pro lotionem manuum in scabie et lotionem capitis in tinea et ad pediculos necandos. Crebra fuit cl. HARTMANNO (*Diff. Observ. ad Cicutae merc. subl. et phosphori usum.*) Cicutae administratio. Ea sanavit hominem gonorrhoea cum induratione et tumore testiculorum vlceribusque vicinarum partium contaminatum; nec minus in obstructionibus et scirrhis viscerum et spina ventosa sese probavit. Vomica pulmonis eius ope ruptam et consolidatam, vlcera profunda saniosa, tumorem scirrhosum hypochondrii sinistri, colli glandulas induratas et fluorem album sanatum, polypum cordis solutum, strumam insignem liquatam, nec non arthritidem periodicam sublatam fuisse, testatur TARTREAVX (*Epist. apol.*). SCHENCKBECHER (*v. d. Kinkina Anh. p. 144.*) indurationem glandularum colli, testiculi et glandularum pone aures et sub axillis extracto dissipavit. Accedunt ex Germanis experimenta cl. GE. AVG. PHIL. GESNER (*Schwaben zur Arzneygel. Vol.*

1. p. 204.) felicia in indurationibus glandularum, tumoribus articularum, scabie maligna, nifu ad suppurationem etc.

Nectardi fuerunt Sueci in Conio arripiendo. In tumoribus et scirrhis mammarum LYMANNVS (*Fortfätttn. af Prov. med. berätt. p. 266.*) item cl. HAST (*Med. verk. tilst. p. 281, 284.*) vtiliter adhibuit, cui et in scrophulis (*l. c. p. 290.*) successit. Ozaenam diram extracto, adiuncta infusi per nares attractione, curavit HIDEEN (*Fortfätttn. l. c. p. 302.*). Succo recens expresso et iniecto deicit vlcus fistulosum cum carie maxillae inferioris cl. BLOM (*Med. verk. tilstånd p. 37.*). Ipse ill. A ROSENSTEIN feminae in insigni scirrho mammae dolentis extracto et emplastro subuenit (V. nota mea ad *Ed. 3. libri EIVS v. 'd. Kinderkr. p. 719.*). Ad referendam obstructionem glandularum mesenterii apud infantes efficacissimum praedicat extractum ad grana quatuor vel plura per diem datum, superbibito quavis vice hydromelle tenui vel fero lactis (*Bskd. p. 89.*). Infusum Conii theaeforme illi quoque arridet quod, vel etiam extractum in ictero pertinaci commendat, vna cum fotibus ex herba abdomini, praecedente frictione, applicatis (*l. c. p. 296.*). Conferantur quae supra dicta de connubio Conii cum pice (*pag. 7.*) et infra de noxio vel inertii vsu dicenda.

Crebra quoque Anglorum fuerunt cum stirpe nostra experimenta. Insigne leuamen symptomatum

in scirrho mammarum ex herba recenti, in pane butyraceo comesta, femina percepit. (*Phil. Transf.* 1763. p. 346.). Valuit Cicutā in scrophulosis tumoribus, etiam in corrosivis et malignis vlceribus, moderante RUTTY (*Med. Obs. et Inqu. T. 3. p. 229. sqq.*) Laudat FOTHERGILL (*l. c. p. 400. sqq.*) in exulceratione oculi, scrophulis, varis faciei molestis, doloribus maxillae superioris, doloribus brachii, vomica pulmonum, obstructione eorundem et exulcerationibus. Nctat FARR (*l. c. T. 4. p. 108.*) scrophulosos tumores frequenter inde solutos, et absque magna dosi et intra breue tempus. Profuit et extractum contra omnem spem in glandulis durissimis, venis tumidis cinctis, et scirrhis iam dolentibus, sed per plures menses continuatum et plerumque decocto corticis peruiani combinatum. (WARNER *on the Eye p. 52.*) Sarcocele euauit etiam pertinacior, praegresso purgante mercuriali, extracto cum decocto chinchinae dato et fomentatione decocti Cicutae fortiori bis per diem facta, cui superimpositum cataplasma ex foliis Cicutae et oleo (WARNER *Account of the testicles p. 81. sq.*). Saepe successit auctori anonymo libri *practical Essays* (p. 44.) in indurationibus glandularum, dum vel soluit tumorem vel dolorem sopiuit, item in arthriticis tumoribus. In multis casibus, licet non omnibus, hoc auxilio arthritidem ad extrema reuocare in malo anomalo potuit CLERCK (in *Ess. and Obs. phys. et lit. T. 3. p. 450.*). Sed WHYTT, ipse

arthriticus, ferre non potuit (*loc. cit. p. 469.*). Varii casus virtutis eiusdem in tussi pertinaci supra hinc inde recensiti, sed neminem scio, qui in tussi conuulsiva infantum commendauerit exemplis innixus, praeter cl. BUTTER (*Treatise on the Kinkcough*) qui in vehiculo aquoso infanti sex mensibus inferiori ad duos annos nato, granum vnum, sensim pro diuersitate aetatis ascendendo, praebet, ita vt Cicuta vnice curationem absolui affirmet.

De praestantia in cancro nominatim varii exteri cum STÖRCKIO consentiunt. Sic tumorem carcinomatofum palpebrae superioris ea sublatum lego (*Journ. de Med. T. 14. p. 332.*); item scirrhum et carcinoma labii oris (*l. c. p. 509.*); porro cancrum mammae apertum in femina, et cancrum faciei et dorsi in viro (DECOTES in *Journ. de Med. T. 16. p. 35.*) Duplex a cl. MASARS DE CAZELES (*l. c. T. 34. p. 255.*) sistitur curati cancri mammarum exemplum. Iterum eius praesidio disparuisse tumorem cancrosum mammae et in alia femina exstirpatione facta effluxum materiae sopitum, et cicatricem inductam (PORTE *l. c. T. 17. p. 346.*) TARTREAVX (*Epist. apol. p. 51.*) meminit cancri exulcerati mammae in paruum vlcus Cicuta per octo menses adhibita redacti, in quo eximiam antisepticam vim comprobavit: post febriles varios insultus autem hydropica periit femina. Alium vero in collo exulceratum cancrum penitus sanauit (*l. c. p. 56.*).

Si-

Similis fuit felicitas in cancro mammae occulto maculis coeruleis et venis turgidis, dolore pertinaci et contabescencia corporis horrido (HIDEEN in *Fortf. af Prov. med. berätt. p. 301.*) Nimis indeterminate, in vitiis cancrofis vim Cicutae Edinburgi exploratam, narratur (*Med. et phil. Comment. Vol. I. p. 326.*) sed, ea dosi datae, vt leuem vertiginem excitaret. Subiungendae quaedam huc spectantes historiae ab exteris cum ill. STÖRCKIO communicatae (*Contin. experim. Cap. 8.*).

Verum enim vero aequitas iubet, vt et in memoriam reuocentur multae vel de noxa vel inertia Cicutae querelae. Studio deditaque opera ill. virum refellere annisus est IO. ANDRÉE (*Observations upon a treatise on the virtues of Hemlock in the Cures of Cancers written by Dr. STÖRCK Lond. 1761.*) Obseruauit ex extracto adhibito vertiginem, caliginem oculorum, difficultatem loquelae, stuporem membrorum, paralyfin, menstruum fluxum interceptum, febrem, alui tarditatem; nec coërcuit vlcus vel tumorem, sed sub vsu increuit ille, magisque doluit; imo singulos casus a STÖRCKIO primo libello allatos eneruare annititur. Alias difficultates mouet cl. LANGE (*Diff. dubia Cicutae vexata, Helmst. 1764.*). Queritur hic de tarditate effectus, aegros sub continuato vsu sensim magis debilitatos, appetitum destructum, dolores insignes in mammis vel aliis af-

fectis partibus perceptos, vertiginem, cephalalgiam, deliquia animi, quin conuulsiones incidisse, aliis tussim violentam cum eiectione cruenta, quin multis stranguriam superuenisse; in vlcere cruris venereo, cancro (Schanker), in arthritide, scabie, vlceribus, cutaneis malis, in scorbuto, in amaurosi et cataracta nullum auxilium attulisse, rarissime exiguum leuamen, quin exasperationem, frustra porro medelam inde in duris tumoribus mammaram et aurium et obstructo hepate exspectatam; vlcus cancriforme vero diutius longe euasisse, nec foetorem eius quidem mitigatum, etsi simul succus extrinsecus applicatus. Saepe multum mucis secessit cum lotio, dum vsurparetur. — Quin in ipsa illa vrbe, qua Cicutae laurea primum est tributa, aduersarius surrexit haud mediocris aucto-ritatis, ill. DE HAEN, (*Epist. de Cicuta 1765.*) referens se ipsum in 120 aegris remedium tentasse, et de effectu, quem cel. TRALLES aliique in Silesia apud cancriformes aegros experti, narrans. Wratislaviae secundum haec effata homines triginta scirrhus vel cancro affecti, misere perierunt, et sex nullam curationem admiserunt. Pauci quidem a tumoribus colli, vomica, duro et tumido abdomine, et induratione testiculorum, vlceribus et fistulis mali moris liberati sunt, et in vno asthma leuatum. Nemo autem ibidem verum scirrhum vel cancrum superauit, etiam si extractum Viennense exhibitum. De propria sua ex-

pe-

perientia narrat HAENIVS octo feminas mortuas, nullam fanatam, multas peius affectas. In diagnoficancris aliorumque vitiorum arbitratur errorem commiffum, fidem historicam in dubium vocans, et faepe naturae beneficio vel fomentationi cum calida aqua curationis meritum tribuens. Negat vim fopientem, vtpote quum ad 240 adeo grana ingefta, faepe dolet ficcaffe vlcera. Contra quas et alias difficultates defensores exiftitere *Aletophili* fic dicti in *Elucidatione neceffaria Epiftolae de Cicutâ Vindob. 1766.*, TARTREAVX (*Epift. apolog. cit.*) — In ipfo cancro inertem effe GESNER (*Schwäb. Samml. 1. p. 205.*). Paucis haud magni momenti tumoribus fcrophulofis, quos refoluit, exceptis, nihil in Heluetia extractum profecit, et licet plerisque innocuum, tamen quandoque fed rariffime appetitum profrauit, cardialgiam, fyncopen, vertiginem, excitauit (*Pharm. Helv. p. 50.*). In cancro aperto mammarum femper fpe excidit CONSBVVG (*Nov. A. N. C. Tom. 5. p. 75.*) etfi in aliis malis valuit. Memorabilis quoque eft cl. SCHMUCKERI (*chirurg. Wahrn. T. 2.*) querimonia, fub crebra licet eius experientia, quin ipfa Vindobonenfi cicutâ bello acquifita, capta, nihil in glandulis fcirrhofis fub auribus in inguinibus et mammis nec in cancris apertis praefitiffe, contra ea aegros debilitate neruofa, (*p. 82.*) naufea, ructibus putridis, vertigine, anxietate correptos, et in duobus tremorem membrorum fubortum (*p. 134. fq.*). Addit, fi quid boni

efficere dicenda sit, id vnice in emollitione tumoris prope ambitum scirrhi, pressione sua molesti, consistere. — In Gallia nullum effectum vel finistrum in cancro exulcerato reliquisse testatur MONNIER (*Quaest. med. an cancer ulceratus Cicutam eludat? Paris 1763.*) Non sufficere lui venereae subigendae (FABRE *Mal. vener. T. 2. p. 179.*). — Restringunt efficaciam et alii. Fide dignissimus WHYTT (*on nervous Disord. p. 22.*) vertiginem, tremorem oculorum, totius corporis debilitatem inde animaduertit; et quamuis frequenter extractum vti et puluerem tentauerit, bis tamen modo voto respondit, scilicet in tumore amplo mammae sinistrae, et in glandula ceruicis indurata, (*l. c. p. 434.*). GATAKERO (*Essays on med. subjects Introd. p. 8. sq.*) teste nunquam in Anglia tantarum virium fuit, quales STÖRCKIUS describit; diuresin et diaphoresin aliquando excitauit, raro deiectiones aluinas; maiori dosi visum debilitauit et vertiginem produxit. Denegat illi vim specificam in cancro FOTHERGILL (*Med. Obs. et Inqu. T. 3. p. 400.*), non dissestus tamen in cancro progressum cohibuisse, dolores mitigasse et profluuium vlcis emendasse, largiori dosi delirium plerumque enatum, oculos agitados vel prominuisse, aluum semel vel bis laxatam; vetat, haec si contingant, augeri dosin, sed subsisti iubet, donec illi aeger assuescat, quibus factis triduo vel quatrinduo post addi aliquot grana (*p. 416.*). Nunquam exulceratum can-

crum

crum sanasse, etsi protracto diu vsu, ast initio semper egregiam virtutem spondidisse, innuit FARR (*Med. Obs. et Inqu. Vol. 4. p. 108.*). Cl. AKENSIDE (*Med. Transf. T. 1. p. 79. 83.*) in cancro modo exiguam efficaciam inde expertus est: initio enim praestantissimam vim, minuendo dolorem, suppurationem promouendo, indurationes soluendo, verum in progressu omnem vim perdidisse; non spernendam tamen tanquam specificum anodynum in cancro praecipue vteri et topicis vitiis, in quibus malis Opio potentior videri. Pluries frustra adhibuit auctor anon. (*praët. Eff. p. 44.*) multosque inde, vt significat, inuasit calor, tremor, vertigo, caligo oculorum, brevis etsi durationis; multi modo externum vsu tulerunt, sed efficacem. Toties, in spe sua curandi cancrum, delusum piguit vltioris experimenti chirurgum HILL (*Cases in Surgery, particularly of Cancers etc. p. 49.*) — Partim inutilem partim noxiam fuisse testatur HAAR (*Verhandeling over de Natuur en Aart van de Klierknoest en Kanker-Gezwellen.*) — Queritur cel. ACREL (*Tal om Chir. Hand. förkortande p. 40.*) de frustraneis experimentis in tumoribus scirrhis. Alius Suecus, cl. WAHLBOM (in *Med. Verk. tilstånd p. 106.*) dolet vel leue modo vel nullum auxilium mammis induratis vel obstructis tumidisque glandulis tulisse, nec in phthisi ex tuberculis, herpete, scabie ferina ex causa venerea vel absque ea iuuasse. Maximi momenti est

cl. BIERCHÉN (*Tal om Kräftskador p. 9. not. sq.*), idonei hac in re arbitri, testimonium, quippe qui in scirrhis quidem scrophulosis et adhuc magis in veris scrophulis et inueteratis vitiis venereis, vti et in tumoribus a coagulata pinguedine, vim praestare expertus est, sed in omni cancro genuino insignem noxam afferre. Non inficiatur quidem dolores per primas hebdomades sopire, sed paullo post accelerare malum manifeste et quidem pro doseos proportione et iuncto externo vsu. Auxit dosin interdum ad vnciam vnam per diem idque pluribus mensibus, sine alio effectu, quam ebrietatis sensu et diuresi copiosiori. In cancris oris ptyalismum, quasi a mercurio, excitauit.

Sic igitur suffragiis operose collatis demum euincitur, quid de viribus Cicutae veri statui possit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM CICVTAE V. supra. *Ph. Würt. nouiss. p. 91. Ph. Dan. p. 173. Ph. Suec. p. 111. PILVLAE DE CICVTA, RICHARD Formul. nosod. p. 34.*

EMPLASTRVM DE CICVTA CVM AMMONIACO *Ph. W. p. 60.* Ex succo herbae Conii, aceto scill. gummi ammoniaco in pulvem coctis, additis puluere Conii cera et oleo Capparum. Loco olei dicti Sueci (*Ph. Suec. p. 99.*) Terebinthinam admiscent; Dani (*Pharm. p. 153.*) oleum Hyoscyami. Ill. A LINNÉ (*M. m.*) Conio pro emplastro Cicutam virosam substituit.

tuit. Eximium resoluens in glandulis scirrhis et visceribus induratis.

OLEVM per infusionem et coctionem paratum.
Cod. med. Paris.

Störckiana praeparata varia supra iam dicta.

A T H A M A N T A.

LINN. *Syst. veg. p. 230. Gen. pl. p. 133.*

101.

Pharm. DAVCI CRETICI *Semen.*

Athamanta cretensis; foliolis linearibus planis hirsutis, petalis bipartitis, seminibus oblongis hirsutis LINN. *Sp. pl. p. 352.* Daucus creticus semine hirsuto 10. BAVH. Libanotis cretensis SCOPOL. *Carn. T. I. p. 192.* Cfr. IACQV. *Enum. pl. Vindob. p. 218.* Icon: BLACKWELL *Tab. 471.* Pl. perennis, crescens in gramineis subalpinis et montanis Helvetiae, in iugis Schneebergensibus, alpi- bus Volchinesibus Carniolae, etiam in Gallia meridionali a l'Esperou.

SEMEN plerumque ex Candia translatum. Rarioris vsus, quam deberet. Nempe acre, calidum, odoris leuiter aromatici. Loco feminis Dauci vulgaris adhibendum (HALL. *Hist. n. 745.*), vtpote potentius. Aqua eiusdem destillata fragrans aromatica, vt ipsa femina, et oleum destillatum, simul elicium,

moderate pungens. Spiritus vini digestionem vim femininum imbibit. Veteres ad calculum frangendum aestimarunt. Arrisit etiam ut vterinum, diureticum, nec non in colica flatulenta, in singultu rel. (SCHRÖD. *Thef.* p. 582.)

102.

Pharm. OREOSELINI *Radix; Semen;*
Herba.

Athamanta Oreoselinum; foliolis diuaticis LINN. *Sp. pl.* p. 352. Apium montanum folio ampliore c. B. Apium montanum nigrum ID Conf. SCHMIEDLII et TROELTSCHII *Diff. de Oreoselino, Erlang.* Icon: RIVIN. *pentap.* T. 8. Pl. perennis, in rupibus collibusque apricis Heluetiae, Galliae, Angliae, Germaniae, item in pratis ficcioribus et plerisque collibus Scaniae crescens.

Stirps minori hodie in pretio habita, quam meretur, ita ut nullibi fere apud auctores materiae medicae occurrat. Olim tanta laude eminuit, ut nomen adeo Polychrestis, quod illi tribuit CORDVS (*Plant. L. 2. c. 125. p. 155.*) item Veelguttae (DODONAEVS) ex corrupto Germanico, quasi ad multa esset bona, tulerit.

RADIX fusiformis, succosa, succum lactescentem fundens, subamarum, glutinosum, qui exsiccatum in resinam ex rufo auream perlucentem concrevit.

Re-

Recens destillatione aquam fragrantem erogat. Tinctura ex eadem spiritu vini facta saporis et odoris essentiae Pimpinellae. Extractum eiusdem vinosum primo acidulum, postea summe amarum et adstringens. Radicem attenuare, incidere, aperire, lotium mouere, calculos soluere et pellere, iecoris et lienis obstructions referare, in ictero quoque prodesse, manducata dolores dentium mitigare et saliuam elicere **DODONAEO** (*Pempt. p. 696.*) placet. Aptam sanandae pecudi inter alia pronunciat **TABERNAEMONTANI** (*Krütter-buch Ed. Basf. T. 1. p. 277.*), et rusticis in frequenti usu pro hoc fine **GOTTSCHED** (*Flor. Pruff. p. 18.*) refert. Extractum aquosum mucosam ventriculi cruditatem ad grana quinque mane datum subegit; quo tamen efficacius extractum vinosum, quod calorem gratum in ventriculo excitauit, et postea semper semel vel bis aluum mouit. (**SCHMIED. l. c. p. 41.**) Essentia vomitum ab ebrietate nimia compescuit et ventriculum roborauit (*l. c.*). In febre tertiana guttae 36 ad 40 eiusdem quouis praebio ad vomituritiones sistendas sumtae (*l. c. p. 40.*).

SEMEN ouatum compressum, planum, leue, cinctum margine albicante membranaceo, nares acriter ferit, saporis grauis instar corticum aurantium. Efficacissima est aqua, ex seminibus eruta, vires eorundem colligens; oleum vero non praestant nisi sub sicca destillatione. Empyreumatici istius gutta vna
denti

denti carioso instillata dolorem sedat (SCHMIED. *l. c.* p. 39.)

HERBA minori gradu calida, nec aquam odorem praebet. Infusum eiusdem gratum saporem odoremque corticis citri prae se fert. Hoc in gonorrhoea benigna sistenda efficax fuit (SCHM. p. 40.). Sanguinem depurat, lotium sudoremque pellit. Nec ventriculum debilitat, vt alia infusa, sed roborat. Hoc in primis neruose quoque commendat cel. GE. RVD. BÖHMER (*Diff. de plant. indig. aestimatione p. 26.*) prout antea paucis verbis LÖSECKE (*Auserl. Arzneyen. Ed. 3. p. 187.*).

PEUCEDANVM.

LINN. *Syst. veg. p. 231. Gen. pl. p. 134.*

103.

Pharm. PEUCEDANI Radix.

Peucedanum officinale; foliis quinquies tripartitis filiformibus linearibus. LINN. *Sp. pl. p. 353. α*, Peucedanum Germanicum c. B. *πευκεδάνας* veterum probabiliter. Icon: GARSAVLT *Figures Pl. 452.* Pl. perennis cr. in Europae australioris pratis pinguibus item locis paludosis.

RADIX crassa et elongata, extus coloris obscure bruni vel nigricantis, interne albidus, saporis calidi et ingrate aromatici. Recens sauciata succum lacteum
stil-

stillat, quod et notauit DIOSCORIDES, qui siccatus sulphur colore et quodammodo odore refert. Vnde et ab Anglis Sulphur-wort dicta. Foetet haec, subacris, subamara. Quod DIOSCORIDES (*L. 3. cap. 92.*) affirmat, succum colligenti cephalalgiam et vertiginem parere, nisi prius nares rosaceo perunctae, non respondet ALSTONII (*M. m. 1. p. 493.*) experientiae. Etsi nostro tempore fere omnino in desuetudinem abiit: veteribus tamen non infrequens. GALENVS (*de simpl. L. 8.*) non vnice radice, sed et succo et liquore (lacte) vsus est. THEOPHRASTVS (*Hist. pl. l. 9. p. 1178.*) solum radice probat vsu. Inter crebras veterum laudes, quas in compendium redegit IO. BAVHINVS (*Hist. T. 3. p. 376.*), id elucet esse efficax incidens et aperiens et neruos male affectos blande sopire. Hinc lego in asthmae, tussi variisque viscerum obstructionibus profuisse, excretiones varias promouisse, lotii, menstruorum, lochiorum. Aluum purgandi vi instruitur, a quo vsu vero olim deterruit foetor. Adhibita et in malo hysterico aliisque spasticis morbis. Puluis radice ad mundanda vlcera et consolidanda iisdem inspersus fuit (TRAGVS). — Recentius scabies pertinax scorbutica deuicta decocti radice Peucedani libris sex quotidie per hebdomades quatuor sumti, interpolatis laxantibus, quibus interdum grana quindecim ad viginti extracti vinosi Peucedani admista (DELLII *Diff. de Peucedano Germ. p. 32.*). Extractum vinosum

sum ad gr. xxv. mane sumtum roborando stomacho inieruit (*l. c. p. 35.*). Restituit quoque menstrua per duos annos suppressa et cachecticum labem inde enatam correxit.

F E R V L A.

LINN. *Syst. veg. p. 231. Gen. pl. p. 136.*

104.

Pharm. ASSAE FOETIDAE Gummi.

Ferula Assa foetida; foliis alternatim sinuatis.

LINN. *Sp. pl. p. 356.* Assa foetida Disgunensis umbellifera leuistico affinis etc. Persis Hingileh c. icone KÄMPF. *Amoen. exot. p. 535.* Pl. perennis, crescens in Persiae campis montibusque.

Assa foetida, siue Gummi resina ita dicta, lactis instar ex radice dissecta stillat, caloris autem solaris vi concrefcit in massam siccam. Teterrimi lac istud initio odoris est, et hoc ipso Assam venalem longe superans. Copiosior eius prouentus fit ex stirpibus in campis crescentibus, quam montanis, copiosior etiam ex vetustis, quam iunioribus. Vnde stirpes modo quadriennio maiores, quarum radix pro aetatis discrimine peram, suram, brachium aequat, seliguntur. Harum radix, postquam terra ambiens superius separata fuerit, quadraginta dies post transuersim supra fecatur, quo ipso in superficiem patulam copia succi ascen-

ascendit, qui solis vi condensatus abraditur et corbe excipitur. Mora duarum vel plurium dierum concessa, nouam sectionem transuersam instituunt, vt collectionem iterare possint, sicque pergunt, donec nihil amplius promanet. Et haec quidem teste fide dignissimo KAEMPFERO (*l. c. Conf. Icon p. 548.*). Duplex autem Assae foetidae in Persia genus profare, quorum vnum incisione praegressa ex caulibus et foliis ope torcularis exprimi et ficcari, alterum ex radicibus expressione excuti, BONTIVS (*Med. Indorum, p. 41.*) tradit.

Nondum omnino euictum, an veterum in vsum venerit. Σιλφιον vel Ὀπος σιλφια Graecorum DIOSCORIDIS, THEOPHRASTI, HIPPOCRATIS rel., *Lasfer* vel *Laserpitium* PLINII, CELSI et rel. Latinorum a quibusdam creditur, aliis iterum negantibus. Argumenta vtriusque partis proferunt IO. BAVHINVS (*Hist. T. 3. p. 129-136.*) et huic contrarius BODAEVS (in THEOPHR. *p. 591-599.*). Priori siue assentientibus accedit GEOFFROY (*M. m. Traité T. 4. p. 170.*), et nouissime cl. MILLAR (*on the asthma et hooping-cough, p. 183. sqq.*), qui nomina *Lasfer*, *Laserpitium* diuersis plantae partibus vel praeparatis ex istis tributa satis confidenter existimat, nam folia caules et radicem vsurpatam, succumque ex iisdem elicatum, et vel fluida vel sicca forma adhibitum. Cel. SPIELMANNVS (*M. m. p. 505.*) Assam innotuisse demum inter Arabes,

et a Graecis duodecimo seculo inclytis Σκοροδαλξ-
 σαρον esse dictam, auctor est. Ὅπον σιλφικα contra ab-
 ortum interne et externe adhibuit HIPPOCRATES.
 In tussi, vitis laryngis et vocis, nec non ictero, praeter
 alia vitia, placet DIOSCORIDI. Sorbitiones in tussi,
 quibus Laser adiectum, commendat CELSVS. GALE-
 NVS calidum et viis vrinariis noxium pronunciat, modo
 de eodem remedio fermo. PLINIVS tam raram plan-
 tam refert, vt Laser thesauro publico seruaretur, et
 de adulteratione queritur. *Altiht* Arabum, quod no-
 men occurrit apud SERAPIONEM, etsi non apud
 RHASEN et AVERRŒEN aliosque quosdam legiti-
 mos auctores, putatur (GARZIAS AB HORTO *Clus.*
p. 17.). Vox *Affae foetidae* videtur indita a Monachis
 in schola falernitana.

Sed gestio tradere certiora. *Affa foetida* trans-
 fertur frustis variae magnitudinis et figurae, coloris
 fusci, flauentis, rubentis, vel coeruleo-virescentis, mole-
 culis albidis perfitis aliquantum pellucidis. Optima
 censetur pallide rubens maculis albis variegata.
 Tenacitatem dentibus subacta prodit. Allium cum
 alio foetoris intolerabilis genere redolet; vnde et fac-
 culi, quibus nauis transfertur, in cacumine mali suspen-
 duntur, ne peregrinantibus molestiae sit nec merces
 foetore inficiat. Sapor eiusdem amarus subacris est.
 Vetustate cum odore efficacia perit. Saepe adulterata
 transmittitur.

Plus gummofarum partium quam resinae inesse docent experimenta chemica NEVMANNI, CAR-
THEUSERI. Prior $\frac{1}{84}$ olei odorati elicuit. Foetore
eius et spiritus et aqua destillatione imbuitur. Magna
pars resinae vna cum gummi in aqua solui sese pati-
tur, sed turbida solutio euadit, prout et ista spiritu
vini tenuiori facta. Antisepticae naturae est (PRINGLE
Diff. App. Exper. 10.)

Non obstante foetore, Indis (rarius Europaeis
quibusdam gulosis) pro condimento ciborum est, le-
bete, quo iuscula et olera sua coquunt vel craterum
oris, ea antea perfriētis (GARZIAS, KÄMPFER
ll. cc.). Nec minori in pretio pro medicina huic
genti. In colica, hydrope, tympanite adhi-
bent; quibus scopis et conuenire existimant semen,
sed debilius. Externe vero succum recentem ad
consolidanda vulnera efficacem valde habent (KÄM-
PFER). Vtuntur et Assa ad stomachum roborandum,
flatus dissipandos, dentibus indita ad eorum dolorem
sedandum, item ad stimulum venereum ciendum
(GARZIAS).

Efficacia, quam et Europaeis medicis multiplici
experientia declarauit, partim odoris partibus partim
resoluendi vi debetur. Potens remedium in morbis
neruinis et spasticis est. Nihil magis valere ad neruo-
rum morbos pronunciat BOERHAAVE (*Morb. nerv.*
p. 611.). Vnde hysterico et hypochondriaco malo af-

fectis omnium consensu subuenit, flatus intestinales dissipando, spasmos soluendo, et asthma vitio ventriculi flatulento ortum vel auctum tollendo. Proficuae fuere maxime pilulae ex Assae foetidae partibus tribus, Aloës et salis martis aa parte vna, ea quantitate datae, vt alius laxetur (*WHYTT nerv. Dis. p. 370.*). Aliquando Assa somnum procurat et deliquium animi dispellit (*ID.*). Fumigatione (*IDEM*) vel solo olfactu eius sindoni inuolutae, (*FOREST. Op. Lib. 28. Obs. 32. Schol.*) paroxysmo hysterico sopitas feminas excitat. Commodum tum quoque auxilium praestat in clysmate cum purgante quodam, si alius obstructa fuerit, applicata et, vt primum deglutire potest aegra, in solutione data (*WHYTT l. c. p. 474.*). Valent et clysmata laxantia Assa permixta in colica hysterica s. flatulenta (*p. 484.*). — In asthma spasmodico acuto infantum praestantissimam esse medelam recenter compertum (*MILLAR l. c.*), dum sumatur in mixtura, scil. ex Assae foetidae drachmis duabus, spiritus Mindereri vncia vna, aquae Pullegii vnciis tribus; cuius cochleare vnum vel duo omni semihoriorum ingeratur, minor autem quantitas mitescere nonnihil malo. Simul vero in clysmate adhibita fuit (*l. c. p. 43.*). Huius vncia vna aliquando infanti mensium octodecim spatio 48 horarum data; nec nauseam infantibus peperit. Remissione vero facta cortex peruianus ad pulmones roborandos et reditum mali prohibendum exhibendus (*p. 46.*). —

Prae-

Praestans et in malo huic affini, tussi conuulsiva, vt raro alia medela opus fuerit, si tempestiue praescribitur. Prodest tum eius drachmam vnam et dimidiam vel duas soluere in aquae Pulegii vncis octo eamque quantitatem per diem consumere, non tamen respectu aetatis et aegri constitutionis in dosi neglecto (MILLAR *l. c. p. 132.*). Non licet tamen in prouectiori malo praescribere, nec quando hectica febris, haemorrhagia vel phthiseos vestigia sese sociant (ID.). — Guttae ex Assae foetidae scrupulo vno et liquoris C. C. fuccinati vncia vna ad numerum triginta datae longiora intervalla paroxysmorum epilepsiae habitualis reddere; quin subinde epilepsiam penitus debellarunt, sed absente plethora, (LANGE *misc. verit. med. p. 60.*).

Halitibus, quos spargit, foetidis tribuenda videtur in necandis vermibus potestas, tanto magis, quum et Allium anthelmintica virtute emineat. Agnouit hanc FRID. HOFFMANNVS (*Med. syst. T. 3. sect. 1. c. 5. §. 32. p. 107.*), cui pilulae ex Assa foetida, Myrrha, Croco et Mercurio dulci solitae erant, et qui alibi illam et Sagapenum (*l. c. p. 543.*), ob nidorem, contra vermes, praecipue sub connubio purgantium in pilulis praedicat. Vltterius confirmat hoc WOLFFIUS (in *Act. N. C. Vol. 9. p. 41.*), qui eius granis quatuor Jalappam et sal medium admiscuit. Simplicitas et hic commendabilis, vnde pilulae, ex granis quatuor ad quinque in totidem moleculas melle formatae, omni tri-

horio vel quadrihorio per binos dies conducunt, sub-
 fequa tertio alui ductione per rhabarbarinum (ROSEN-
 STEIN *B/kd. Ed. 2. p. 305.*) Recentius pilulae ex
 Assa foetida, Vitriolo martis et pauxillo mellis pla-
 cuerunt (*Ed 3. p. 360.*) Intrat quoque pilulas ROSEN-
 STEINII vsitatas, ex extracto Tanaceti, Assa foetida,
 feminibus Santonici, Vitriolo martis et melle (*l. c.*
p. 376)

Stimulo suo apud fenes torpente aluo plus facit,
 quam alia laxantia (MILLAR *l. c.*) Obstructiones
 viscerum, vt aliae similes Gummi- resinae, imo poten-
 tius ob volatiles partes, referat. In suppressione men-
 struorum nominatim, quae saepe a spasms oritur, fidu-
 ciam peperit. Externe quoque emollit et resoluit,
 prout in emplastro haec potissimum scrophulas alias-
 que indurationes dissipat (PLENCK *chir. Materia*
p. 155.)

Varii medelam hanc exhibendi modi sparsim iam
 supra significati. Pilularis forma ad celandum sapo-
 rem et odorem maxime confert. Pro dosi ad scrupu-
 lum dimidium, vnum vel supra, decernitur. In asth-
 mate cum ouo forbili commendatur (GEOFFROY).

PRÆPARATA ET COMPOSITA.

TINCTURA FOETIDA *Ph. Lond. p. 70.* Con-
 stat ex Assa foetida spiritu vini soluta, coloris lutei
 pellucidi. Drachmae duae continent fere vim grano-
 rum xv.

Ingreditur praeterea TINCTVRAM FVLIGINIS
Ph. Lond. l. c. PILVLAS FOETIDAS *Ph. Ed. p. 83.*
 PILVLAS GVMOSAS *Ph. Lond. p. 95. Ph. Ed. 84.*
 ELIXIR VTERINVM DVRIETI *Ph. Suec. p. 94.* EM-
 PLASTRVM ANTIHYSTER. *Ph. Ed. p. 104.*

L A S E R P I T I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 232. Gen. pl. p. 136.*

105.

Pharm. GENTIANAE ALBAE *Radix.*

Laserpitium latifolium; foliolis cordatis inciso-fer-
 ratis LINN. *Sp. pl. p. 356.* Libanotis latifolia al-
 tera f. vulgatioꝛ c. B. Icon: RIVIN. *pent. Tab. 21.*
 Pl. perennis in pratis exsuccis et ad radices mon-
 tium crescens.

RADIX crassa, profunde descendens, teres, aro-
 matica, acris, calida et subamara. Silent de hac ple-
 rique auctores materiae medicae. Ill. a LINNE (*M.*
m. p. 199.) recipit, aliique pauci. Multa spondet sa-
 por. Rusticis accepta medicina (HALL. *Hist. fl. helu.*
n. 792.). Alexipharmaca a SCHVLZIO (*M. m. p. 361.*)
 praedicata, saltim si nomini inhaerendum, nisi Atha-
 mantam Ceruariam L. intellexerit. Stomachum ro-
 borare, mēstrua et lotium pellere (LINN.). In iumen-
 torum morbis variis vsitatissimam vocat VOGEL (*M.*
m. p. 199. et Ph. Heluet. p. 77.).

Pharm. SILERIS MONTANI vulgo, SESELI

Ph. Lond. *Semina*; *Radix*.

Lascripitium Siler; foliolis ouali-lanceolatis integerrimis petiolatis LINN. *Sp. pl.* p. 357. Ligusticum quod Sefeli officinarum C. B. Siler montanum DODON. *pempt.* p. 310. Icon: BLACKWELL *T.* 426. Pl. perennis, in australis Europae rupibus apricis et alpinis e. c. Heluetiae, Geneuae, Pisae, crescens.

Creditur esse Ligusticum DIOSCORIDIS, et si nondum euietum. SEMEN oblongum, striatum, coronatum, odoratissimum. Inusitatum, sed plurimas plantas vi aromatica superat (HALLERVS n. 794.). Sefeli cretici nomine subinde in officinas recipi supra iam dictum. Largitur oleum odore Cumini idque coeruleum (WALTHER *de ol. animal.*). In affectionibus vteri plebi Brunsvicensi acceptum (LANGE *Brunsvic. dom.* p. 79.).

Radix pariter efficax, feminibus adhuc feruentior, alpicolis in vsu; etiam in dentium dolore, salivae ciendae causa. (HALLER *l. c.*)

L I G V S T I C V M.

LINN. *Syst. veg. p. 233. Gen. pl. p. 137.*

107.

Pharm. LEVISTICI *Herba; Radix; Semina.*

Ligusticum Levisticum; foliis multiplicibus, foliolis superne incisif LINN. *Sp. pl. p. 359.* Ligusticum vulgare c. B. *Icon: BLACKWELL. T. 275.* Pl. perennis, in alpibus Apenninis et in montibus Rhaeticis crescit, sed in hortis crebro pro medicina domestica colitur.

Odor toti plantae specificus, praecipue herbae, ingrante fragrans, sapor calidus, aromaticus. Abundat succo luteo gummi-resinoso, Opopanacem quodammodo referente. Virtute Angelicae et Imperatoriae haud dispar, in flatibus dissipandis, sudore mouendo, incidendi et aperiendi efficacia. HERBA in hysterico praecipue malo et menstruis pellendis inualuit. Arcanum pro expellendo partu et secundinis communicatum cum FORESTO (*Lib. 28. Obs. 32. in schol.*) fuit cyathus ex succo herbae et vino Rheno, vel ex semine contuso, vino siue aqua Artemisiae decocto. Instar acetarii comesta vel et decocta praedicatur ad menstrua referanda (CHOMEL *Vsuelles T. 2. p. 216.*). Conducunt eodem fine et balnea et cataplasmata ex eadem.

SEMEN oblongum, brunum, altera parte striatum. Eiusdem virtutis masticatum et deglutitum, vel vino coctum.

RADIX grandis, extrinsecus flava interne alba, praeter aroma dulcedinem quandam prae se fert, quae in extracto aquoso colligitur, odora parte euanida. Extractum spirituosum autem continet vtrumque. Cochleare paruum pulueris bis per diem in cereuisia datum tam in obstructis mensibus quam hysterico malo conducit (DAREL. *Socken-ap.* p. 69.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQUA DESTILLATA LEVISTICI *Ph. Brand.* aromatica.

ESSENTIA *Ph. W. p. 81.* Ex radice et seminibus cum spiritu vini.

ANGELICA.

LINN. *Syst. veg. p. 234. Gen. pl. p. 138.*

108.

Pharm. ANGELICAE SATIVAE *Herba; Radix; Semina.*

Angelica Archangelica; foliorum impari lobato.
LINN. *Sp. pl. p. 360.* Angelica sativa c. B. Icon: *Fl. Dan. T. 206.* Pl. biennis, quae tamen abscissis ramis per plures annos perdurat. Crescit in Lap-
po-

poniae, Noruegiae, Heluetiae, pyrenaeisque alpi-
bus, vti et ad ripas fluuiorum alpihus proximas; ra-
rius alibi.

Stirps omnibus partibus aromatica, et moschum
quodammodo redolens. Debilior habetur Heluetica
(HALL. *Hist. n. 807.*). In Anglia praefertur, quae ex
Hispania transmissa. (*Ph. Lond. p. 4.*) Ill. A LINNE
(*Vet. Ac. Handl. 1754. p. 186.*) palmam tribuit Lapponicae
radici, sed vel primo vere vel sero autumno effossae.
Lapponibus plantatanto in pretio, vt illi pro diuersa ae-
tate et diuersis partibus distincta nomina impertiant.
Caulibus vescuntur, sed debilioribus, auide (LINN.
l. c.), ante umbellae explicationem abscissis et decor-
tatis, crudis pro cibo, qui leuiter aromatici et ama-
ri nec displicuerunt in Lapponia ill. LINNEO inter
alia frugalioris mensae fercula, non ita vero extra
Lapponiam (*Flor. Lapp. p. 69.*). Siccant quoque cau-
les in frustra tenuissima dissectos et in pectoris morbis
pulmenta lacte inde parant, vel iusculis carnis eosdem
incoquant, quin ob dulcem saporem pro victu quoti-
diano adhibent, vel bellarii instar masticatos deglutiunt.
Tussi vel raucedine aliisque pectoris morbis aestate
vexati caules cineribus calidis affatos edunt, prout
et sic extra morbos illis arridet (HARMENS et FIELL-
SRÖM *Diff. Med. Lapponum in coll. HALLER. Diff.*
pract. Tom. 6. p. 721.). Alius ibidem mos inualuit,
flores teneros, antequam e vagina sua eruperint,
sero

fero lactis rangiferini decoquere, donec consistentia extracti spissioris emerferit, quod saporis subamari est. Hoc seruant pro morbis ad sudores ciendos, in febribus catarrhalibus, ad stomachum roborandum, in alui profluuio, in torminibus rel. (FIELLSTRÖM *loc. cit*). Herba antiseptica secundum experimenta Pringleana. Folia siccatione facile efficaciam perdunt; recentia destillatione vires aquae impertiunt.

RADIX magna, fusiformis, extus bruna, interne alba, saporis initio aromatici et dulcis, dein grate amari, odoris fragrantis. Et haec pars reliquis aromate ditior, secundo anno effodienda. Ineunte vere vulnerata fundit ex corticis interiori parte succum flavidum vinctuosum, qui naturae gummi-resinosae est, et radice secundum longitudinem secta in canalibus exiguis sese prodit. Facile hic spiritu vini soluitur, quem ipsum colore aureo tingit. Aqua a radice profunda flauedine coloratur, etsi parum sapidi et olidi extrahit (LEWIS *M. m. p. 54*). Destillatus inde spiritus vix odorem absumit. In panem Noruegi recipiunt (GVNN. *Fl. Norueg. p. 47*). Ex radice primi anni exsiccata Lappones longaeuitatem temere expectant, et inter alia fortiora in colica dirissima, cui obnoxii sunt, ex hac auxilium petunt (LINN. *Fl. Lapp. l. c.*). Costo substituere suavit COSTAEVS (ad MESVEN *p. 105*). Virtus referenda ad consuetam aromaticorum, vnde nonnisi in morbis frigidae naturae, qui
sti-

stimulo egent, vel in quibus pituitosa humorum diathesis subest, locum habet. In debilitate igitur ventriculi, flatibus et colica inde dependente, paralyticis affectibus, collectionibus pituitosis, menstruorum obstructione, sudore pellendo, adhibita. Alexipharmaci quoque nomen tulit, quin ipsi pesti subigendae par habita. Masticata mouet saliuam. In decocto vel infuso aquoso iustius exhibetur, quam menstruis spirituosis digesta, quum sic minus calefaciat.

SEMEN, altera parte striatum altera planum, ex maioribus umbellatarum. Vis cum odore et sapore fugax. Aqua vires imperfecte modo extrahit, spiritus omnino; sed destillatione aromate impraegnatur. Suppar radici viribus.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA ANGELICAE ex radice *Ph. W. p. 6*; ex feminibus, vel et herba et feminibus. *Cod. Paris.*

SPIRITVS *Ph. W. p. 137.* Ex radice cum spiritu vini et aqua, destillatione. Flatus dispellit et sudores mouet ad drachmam vnam vel duas.

ESSENTIA *Ph. W. p. 76.* Ex radicibus spiritu vini maceratis. Efficacior et plus virium Angelicae continet. Ad scrupulos duos.

OLEVM *Ph. W. p. 138.* Ex feminibus.

254 VMBELLATAE. ANGEL. SYLV.

EXTRACTVM *Ph. W. p. 86.* Ex radicibus spiritu vini et aqua extractis.

CAVLES ANGELICAE CONDITI *Ph. Lond. p. 25.*

Additur praeterea aliis Essentiis compositis e. g. ESSENTIAE ALEXIPHARM. STAHLII.

109.

Pharm. ANGELICAE SYLVESTRIS *Radix.*

Angelica sylvestris; foliolis aequalibus ovato-lanceolatis, ferratis LINN. *Sp. pl. p. 361.* *Angelica sylv. maior* C. B. REGNAULT *Botanique, l'Angeli- que sauvage.* Pl. perennis in locis humidis crescens.

RADIX inusitata, debilior ista praecedentis, at tamen sub defectu eius substitui a Lapponibus solita (LINN. *Fl. Lapp. p. 71.*). Rusticis in Suecia in hysterico malo adamata (EIVSD. *Fl. Suec. p. 246.*). Seminibus capiti inspersis pediculi necantur (DEERING apud LINN. *l. c.*).

I M P E R A T O R I A.

LINN. *Syst. veg. p. 238. Gen. pl. p. 143.*

110.

Pharm. IMPERATORIAE *Radix.*

Imperatoria Ostruthium; LINN. *Sp. pl. p. 371.* *Imperatoria* C. B. Icon RIVIN. *pent. T. 7.* Pl. perennis in montibus austriacis et alpinis Helvetiae.

Ra-

RADIX teres, nodosa, annulis distincta, externe cinerea, interne alba. Sapor eiusdem calidus, pungens, totum os replens, tenaciter inhaerens, odor aromaticus. Succus, e radice recente incisa stillans, insigniter acris. Nomen singularis efficacia impertiit, quam **RAIUS** alique non immerito cum ista Angelicae fatiuae compararunt; vt igitur, in pituita resoluenda solidis stimulantibus et sudore pellendo, paucis ex aromaticorum tribu sit postponenda. Nominatim decoctum eiusdem in retentione urinae et nephritide commendatum (**CHOMEL** *Vsuell. T. 1. p. 353.*). Mucopectus grauante proficit. Diuinum remedium in colicis et flatulentis affectibus vocatum (**C. HOFFM.** *officin. L. 2. c. 116.*). Masticatam suffocationem vteri dissipasse singulari casu legitur (**FOREST.** *Op. L. 28. Obs. 32. in schol.*). In febribus intermittentibus pertinacibus, quartanis adeo, opem praestitit in puluere sumpta, quin subinde cortice peruuiano vi superior fertur (**LANGÉ** *domest. p. 141.*). Masticata saliuam prolicit. Puluis eiusdem cum pauxillo feminis Anisi mistus in paralyfi linguae specificus visus (**DECKER** *exercit. med. pract. p. m. 100.*). In puluere ad drachmam dimidiam vsque porrigitur. Vlceribus inspersus eadem repurgat. Menstruum spirituosum plus virium habet in partibus acris et amaris extrahendis, quam aqua, sed calidiorem pariter reddit medicinam.

HERACLEUM.

LINN. *Syst. veg.* p. 233. *Gen. pl.* p. 137.

III.

Pharm. BRANCAE VRSINAE (perperam)
Herba.

Heracleum Sphondylium; foliolis pinnatifidis laeui-
bus, floribus uniformibus LINN. *Syst. veg.* l. c.
Sphondylium vulgare hirsutum c. B. Icon: RIVIN.
pent. T. 4. Pl. perennis in pratis vulgaris et ad
agrorum margines.

HERBA dicto nomine in pharmacopoliis occur-
rit, licet ab Acantho desumi deberet (LINN. *Fl.*
Suec. p. 88.) eique potius vis emolliens adscribi. Atta-
men Heraclei in Scania apud rusticos frequens in
dysenteria vsus est.

In Sibiria planta humanam saepe altitudinem as-
sequitur, in vniuersum maior, quam Germanica. Hanc
staturam et in horto seruat, vt ipse quotannis in botanico
nostro obseruo. Varias haec acrimoniae notas
exhibet. Nam caulis aut ramus corpori nudo imposi-
tus inflammationem et vlcus denique excitat, quae
acrimonia videtur cortici inhaerere. Et Kamschada-
lenses caules crudos comedentes nisi caute dentibus
corticem deradant, labiorum et gingiuarum tumorem
sibi contrahunt, in quo vesicae allurgunt. (GMELIN
Fl.

Fl. Sibir. T. 1. p. 214. sq.). Acrem quoque pronunciat, siue interne sumatur siue extrinsecus applicetur, VICAT (*Memoire sur la Plique Polonoise p. 56.*). Radix insuper amara vrensque. Petioli foliorum radicalium post dera sum corticem in fasciculos collecti a Kamshadalensibus suspenduntur et flaccidi facti per tecta sparguntur, in quibus post aliquam moram exsudat farina dulcis saccharo analoga, quae quassatione et allisione ad corpus durum facile pro vsu separatur. Sic ex 40 libris petiolorum quarta circiter librae pars sacchari eruitur. Petioli ipsi cupediarum instar illis sunt. Ex iisdem farina sua adhuc foetis Russi fermentatione praegressa spiritum destillant, spiritu frumenti gratiorem. Ex farina ipsa quoque spiritus elici potest. (GMELIN *l. c.* Conf. et cl. CHAPPE *Voyage en Sibirie par KRASCHENNINIKOW Tom. 2. p. 364.*) Lithuani cibum ex Branca parant, quem *Barisz* vocant, aequae fere illis, ac panis, frequentem, dum eandem loco quodam tepido, addito fermento panis et multo aquae, fermentationi committunt, vnde emergit obsonium liquidum s. iusculum acidulum, cui saepe addunt rapas napos alia, hocque coquentes carne vel volucris escam obtinent non ingratam. Nec potus ex infusione herbae cum cereuisia palato aduersus est (VICAT *l. c. p. 56. 57.*). Negans ex hac stirpe cibum *Barisz* parari ERNDELIUS (*Warsav. phys. illustr. p. 139.* item *Viridar. Warsav. annexum p. 22.*) videtur ad mo-

dum apud Polonos obuium nominatim respexisse: sic vtriusque effatum persistere poterit.

Sunt qui auertere plicam Polonicam eique specificemederi existimarunt, SENNERTVS, KERGERVS, BERNITIVS, HAGENDORN. Hocque pariter sine etiamnum de cultura eius sollerter dispiciunt Lithuani et copiose ingerunt. Perperam vero hoc nomine celebrari dignioribus fide testibus dabis, ERNDTELIO (*Warsavia phys. illustr. p. 210.* et VICATO (*l. c.*); licet et illi aberrent, qui contraria parte malum istud capillorum ex vsu eiusdem prognasci sustinuerunt.

S I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 234. Gen. pl. p. 138.*

112.

Pharm. NINSI Radix.

Sium Ninsii; foliis serratis pinnatis, rameis ternatis LINN. *Sp. pl. p. 362.* Sifarum montanum coraeense, radice non tuberosa, vulgo Nisji, Nindsin et Dsin dsom KÄMPFER. *Amoen. exot. p. 818. c. icone.* Optima exstat in BURM. *Fl. Ind. Tab. 29. Fig. 1.* Pl. perennis, cr. in chinae montibus, sed in laponia colitur, vbi radix virtutis fere expers est.

Certissima, quae de hac planta scimus, KÄMPFERO debemus. Nomen Ninzin vel simile, sono vel scriptione congruens, quod et radici Ginseng (de qua

qua V. infra *Panax quinquefolium* L.) imposuerunt **RAIVS** (*Hist. univ. T. 2. p. 1338.*) **PLVKENET** (*Phytogr. Tab. 101. f. 7.*) **MENTZELIVS** (*Eph. ac. N. C. Dec. 2. Ann. 5. p. 73.*) **BREYNIUS** (*Diff. inaug. de radice Gin-sen f. Nisi*), conuenientia etiam figurae radicum praeparationis modi et virtutum, confusionem inter vtramque peperit, specie tamen diuersam; quem errorem nollem ven. **OSBECK** (*Ostindiska Resa p. 144.*) sustentasset. — Sisaro affinis valde stirps, cuius radicem Ninsi **RADIX**, sapore etsi minus dulci sed gratiori et tantillum amaro aemulatur, prout odore cum *Pastinaca* conuenit. Estque haec fusiformis, ad latera fibras spargens, inferne interdum in duo crura diuisa, vnde et nomen *Nin dsin* (homini similis) enatum, superius quasi annulata, carnosa, albida, ad digiti minimi crassitiem accedens. Credulae genti bifurcata ista radix acceptior. Collectio radicum fit ineunte bruma, qua facta triduum aqua dulci vel aqua oryzae cocta secundaria et refrigerata macerantur, et dein inter ahenum operculatum super igne suspenduntur, vt vapor alluere possit; siccantur demum. Quibus artificiis ab ima ad mediam partem indurescunt, et resinosae quasi et perlucidae euadunt. Caro valde pretio venduntur, ita vt quinque quadrantes librae belgicae plus minus centum loachimicis thaleris veneant. Hinc sub collectione furibus arcendis sedulo inuigilant. Etenim tantum virium illi **Sinenses** et la-

ponentes tribuunt, vt omnibus fere medicamentis nominatim cordialibus admisceant, et virtute praecipue roborandi, pinguedinem generandi et renibus pulmonibusque consulendi excellere, quin ad vitam prolongandam facere, sibi persuadeant (KÄMPFER). Saggiaciores autem Europae medici merito abstinent a remedio tot ambiguis laudibus cumulado.

S I S O N .

LINN. *Syst. veg. p. 235. Gen. pl. p. 139.*

113.

Pharm. AMMIOS VERI Semen.

Sison Ammi; foliis tripinnatis, radicalibus linearibus, caulinis fetaceis, stipularibus longioribus
 LINN. *Sp. pl. p. 363.* Ammi paruum, foliis foeniculi c. b. Foeniculum lusitanicum minimum acre
 SHAW *Travels T. 232.* Pl. annua, crescens in Lusitania, Apulia, Aegypto; vnde et transfertur Venetias.

SEMEN exiguum est, striatum, coloris griseo-bruni, saporis subamari, et odoris valde fragrantis ad Origanum accedentis. Videtur esse Ammi DIO-SCORIDIS et HIPPOCRATIS. Rarissimae hodie praescriptionis. Aqua destillatum multum olei aetherei largitur eiusdem saporis et odoris, vt semen ipsum, residuum ingrate amarum est. Extractum spirituosum

ni-

nihil fere odoris habet specifici, etsi saporem fere integrum. Carminatiui eximii nomen meretur. Sed nimium est praeconium MATTHIOLI (in DIOSC. p. 557.) contra sterilitatem, dum propinetur mane ex vino meraco ac carniū iure in puluerem tenuem redactum ad drachmam vnam alternis diebus quater vel quinquies tribus ante cibum horis. Sponte apparet, quid de effato RENODAEI, mulieres facilius concipere, si post coitum Ammi halitum odorentur, sentiendum. Nihilominus tamen SIMON PAVLLI (*Quadrip. p. 214.*), qui haec narrat, semen aliis pro clysinatē vterino in hunc scopum addidit.

Praeter dictum semen, aliud in medium profert *ill. LINNÉ (M. m. p. 70.)* scilicet AMMIOS VETERVM vt vocat, quod adscribit *Lagoeciae Cuminoidi*. Alii distinguunt inter Ammi verum et vulgare, quod iam sequitur.

A M M I.

LINN. *Syst. veg. p. 229. Gen. pl. p. 132.*

114.

Pharm. AMMIOS VVLGARIS *Semen.*

Ammi maius; foliis inferioribus pinnatis lanceolatis ferratis, superioribus multifidis linearibus LINN. *Sp. pl. p. 349.* Ammi maius C. B. Icon: REGNAULT *Botanique l'Ammi.* Pl. annua cr. in Europae australis aruis et vineis.

SEMEN striatum, fuscum, saporis aromatici, sed debilioris, quam in praecedenti, et inodorum fere. Substituatur eidem plerumque in officinis.

B V B O N.

LINN. *Syst. veg. p. 235. Gen. pl. p. 131.*

115.

Pharm. PETROSELINI MACEDONICI *Semen.*

Bubon macedonicum; foliolis rhombeo-ouatis crenatis, umbellis numerosissimis LINN. *Sp. pl. p. 364.* Apium macedonicum C. B. Icon: REGNAULT *Botanique* Perfil de Macedoine Pl. biennis, Macedoniam assignat LINNEVS patriam et Mauritaniam. Creditur esse ΠΕΤΡΟΣΕΛΙΝΟΝ DIOSCORIDIS.

SEMEN est exiguum, brunum, oblongum et aliquantisper hirsutum, saporis acris aromatici, Cuminum aemulantis, odoris fragrantis. Carere eo possumus prostante Petroselini vulgaris femine, quod ipsum adeo videtur efficacius. Vix ultra Theriacam et Mithridatum hodie vsu uenit.

116.

Pharm. GALBANI *Gummi.*

Bubon Galbanum, foliolis rhombeis dentatis striatis glabris, umbellis paucis LINN. *Sp. pl. p. 364.*
Conf.

Conf. EI. *Mant. pl. p. 355.* Ferula africana galbanifera, folio et facie ligustici HERM. *parad. 163. Tab. 163.* Frutex africanus.

LINNEI auctoritate Galbanum officinarum stirpi dictae adscribo, licet HERMANNVS de sua dubitanter pronunciet, et alii quantum colligere licet, TOVRNEFORTIVS, COMMELYNVS (*Hort. Amstel. T. 2. p. 115.*) aliis umbellatarum speciebus tribuant. Nihil vero impedit, quin et diuersae stirpes similem succum erogent.

GALBANVM est gummi-resina sicca, tenax, dum recens, coloris albidus, vetustate autem flavescentis vel rufescentis, distincti maculis albidis, odoris fortis ingrati, saporis calidi et amaricantis. Ex Turcia transfertur. Forma fluida vel sponte vel incisione destillat ex nodis plantae triennis vel quadriennis, sed mos est truncum transuersim altitudine duorum vel trium digitorum super radice secare, vnde succus guttatim destillat (GEOFFROY *M. m. Traité T. 4. p. 215.*). Praefertur in granis (en larmes) allatum, quae saepe cauliculis vel seminibus plantae mista conspiciuntur. Ferri tamen quoque potest, quae in massis aduehitur (en pains), modo copiosae particulae albicantes, parum splendentes et spiritum vini aureo colore tingentes, insint. Reiciendum vero impurum coloris luridi, fusci, spissitudinis cerae. Ferulae galbaniferae LOBEL. (*Icon. 729.*) succo vel aliis vilioribus vel variis ramentis

tis vegetabilibus corrumpitur, quod vero odore debiliore et splendoris colorisque variegati defectu cognoscitur (GEOFFROY *l. c.* et *Pharm. Dan. p. 85.*). Mentio etiam fit Galbani liquidi ex Persia, Terebinthinae spissitudine praediti, et fecibus multis nigris commixti, sed ne Galbani quidem odorem prae se ferentis (SPIELM. *M. m. p. 560.*). — Aqua eo trita lactescit, sed nec ista nec vinum nec spiritus vini, nec acetum perfecte illud soluit, — nec mucilago seminum cydoniorum, mel adiuventum triturae et caloris requirit, perfecte autem illud subigunt mucilago Gummi arabici, syrupus Althaeae Fernel. et vitellus oui (BVCHHOLZ in *Nov. Act. ac. N. C. Tom. 5. p. 53. sqq.*).

Viribus proxime ad Gummi ammoniacum accedit, sed Galbanum calidius est magisque stimulat, prout odore illud etiam superat. Differt quoque eo, quod aqua destillatum oleum essentiale ad $\frac{1}{2}$ partem circiter ponderis dimittat (NEVMANN, CARTHEUSER), vnde calida natura; quod vero Gummi ammoniaco deest (LEWIS *M. m. p. 288.*). In nervinis affectibus efficacius, vi resolvente autem ammoniaco cedit. Malo hysterico, ut gummi-resinae reliquae foetentes, frequenti experientia subuenit. Flatus dissipat et dolores intestinorum inde oriundos patat. Et contra haec mala usus externus in emplastris cum interno iungitur. In asthma et tussi inueterata pituitam efficaciter attenuat. Ad menstrua quoque
rese-

referanda haud infrequens. In vniuersum autem cautionem iniungit pulsus nimis acceleratus et febrile molimen: languente pulsu melius fertur. Extrinsecus admotum emollit, resoluit, digerit, suppurationem mouet; vt de vi antispasmodica iam dicta taceam.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

GALBANVM PURIFICATVM Ph. Lond. p. 24.

Ob sordes et aliena admista, depuratione opus est. Fit haec Galbanum immittendo in vesicam bubulam, quae tenetur in aqua bulliente, donec tam molle euaserit, vt per pannum cannabinum prelo transigi possit. Ita omnino fere seruatur oleum essentiale, in quo insignis virtutis pars residet. Sunt, qui tantum suadent, illud in puluerem redactum per cribrum traicere (*Ph. Dan. p. 179.*).

GALBANETVM PARACELSI Ph. Dan. p. 178.

Ex Galbano et oleo Terebinthinae, quibus digestis oleum coloris rubro coerulei abstrahitur,

OLEVM GALBANI Ph. W. p. 131. Est empyreumaticum destillatione cum arena elicatum. Rectificatum in doloribus colicis, hysteriis, spasticis umbilico illinitur.

EMPLASTRVM DE GALBANO CROCATVM MYSICHTI Ph. W. p. 65. Inter alia plura Galbanum quoque recipit. Emollit, resoluit doloresque mitigat.

EMPLASTRUM DIACHYLON CVM GUMMI
Ph. W. p. 63. illud etiam continet. Eximium matu-
 rans.

EMPLASTRUM ANTIHYSTERICVM *Ph.*
Edinb. p. 104.

C V M I N V M.

LINN. *Syst. veg. p. 235. Gen. pl. p. 139.*

117.

Pharm. CYMINI Semina.

Cuminum Cyminum; LINN. *Sp. pl. p. 365.* Cumi-
 num femine longiore c. b. An *Κυμινον* DIOSCORI-
 DIS, *Cuminum PLINII?* Icon: RIVIN. *pentap.*
T. 40. Pl. annua, in Aegypto et Aethiopia sponte
 crescit, colitur autem in Maltha et Sicilia, vnde
 femina transferuntur.

SEMEN oblongum, striatum, viridescens vel
 subbrunum est, Foeniculi femine paullum maius.
 Sapor huius calidus amaricans, odor aromaticus. In-
 fusione principium odorum in aquam transit, vix vero
 sapidum. Destillatione acre oleum ascendit, et odore
 cum ipso femine conueniens.

Potentius est feminibus Foeniculi vel Carui.
 Flatus dissipandi vi, stomachumque roborandi inge-
 stum eminet, extrinsecus vero discutiendi sine in tu-
 moribus et doloribus. Ast inter tot alias similis vir-
 tu-

tutis umbellatas sensim obsoleuit. Pertinet ad *femina quatuor calida maiora*.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM CVMINI DESTILLATVM *Ph. W. p. 128.* Raro interne ad pauculas guttulas. Inungitur et abdomini, sed dilutum oleo amygdalarum ad discutiendos flatus et dolores colicos.

EMPLASTRVM DE CVMINO *Ph. W. p. 61.* Inter varia alia Cumini femina recipit, quo flatulentiam, debilitatem primarum viarum, malum hystericum leuet. Simile fere sub eodem nomine in *Ph. Lond. p. 110.* Intrat quoque EMPL. ANODYNVN *Ph. Edinb. p. 103.*, item EMPL. ANTIHYSTERICVM *l. c. p. 104.*

PHELLANDRIVM.

LINN. *Syst. veg. p. 236. Gen. pl. p. 140.*

118.

Pharm. FOENICVLI AQUATICI Semina.

Phellandrium aquaticum; foliorum ramificationibus diuaticatis LINN. *Sp. pl. p. 366.* Cicutaria palustris tenuifolia C. B. Icon: RIVIN. *pent. Tab. 65.* item in ERNSTINGII *Phellandrologia 1739.* quam figuram in minorem formam redegit LANGE *vom Wasserfenchel 1771.* Pl. biennis, in fossis et ad lacus frequens.

Su-

Suspecta planta, vt umbellatae aquaticae solent. Paraplegia tamen equorum in Suecia non ipsi, vt antea creditum (LINN. *Oländska resa p. 6. Wästgöta resa p. 46.*), stirpi tribuenda, sed curculioni (paraplectico L.) intra caulem saepe nidulanti, et, vt fautori huius sententiae placet, proboscide sua ipsam medullam spinalem arrodenti (ÆIVSD. *Skånska resa p. 182. sq.*) Male a cl. SAVVAGES (*Nosol. T. 2. P. 2. p. 83.*) ad Phelandrium refertur e WEPFERO historia noxii effectus in pluribus infantibus percepti, quam referre debuisset ad Cicutam aquaticam. Venenum deleterium alio loco vocat, et conuulsionibus gignendis par (*p. 31.*). Ex nimia yero seminum copia ingesta grauitas capitis insignis, temulentia, vertigo, enascitur (LANGE *rem. Brunsv. p. 235.*). Herba recens stramine pro lactis mixta efficax et certissimum fere contra cimices praedicatur (LANGE *l. c. et vom Wasserfenckel p. 16.*)

SEMEN est oblongum, striatum, luteo viride, magnitudinis seminis Anethi, leuiter aromaticum et constantius acre. Sapor comparatur cum isto seminum Leuistici. Destillatione cum aqua erogat oleum aethereum pallide flauum, penetrans et nares feriens; spiritum vini imbuit colore flauo; libra vna seminum exhibet extracti aquosi vnciam vnam, spirituosi autem vnciam vnam cum drachmis sex, quarum drachmae tres et grana quinque veram resinam constituunt. Praeter dicta plura experimenta chemica praestitit cl. ERNSTING (*l. c. p. 22. sqq.*)

Vt

Vt equorum medicina iam dudum in Germania cognitum, vnde et Pferde-saat, Roslienckel dictum, et in libris artis veterinariae iam initio superioris seculi contra profluuium atticum, tussim aliaque interna mala, vti et varias externas laesiones celebratum. Serius ad hominum morbos curandos adhibitum. Quae enim de feminis Phellandrii efficacia in calculo et vesicae incommodis memorat PLINIVS (*Lib. 17. cap. 13. p. 1214. Ed. DALECH.*), dubium, an ad nostram stirpem pertineant. Et in vi lotium et menstrua pellendi, calculum frangendi et vesicae morbis medendi, quam DODONAEVS (*Pempt. p. 591.*) tribuit, et alii ex eiusdem auctoritate, plus ratiocinio quam experientiae videntur dedisse. Paucis modo nec curate factis vsu in variis externis vitiis, in discutiendis tumoribus inflammatoriis et frigidis, in gangraena, in scirrhis et cancro, tangit BOERHAAVE vel editor libri (*Eist. pl. hort. L. B. Tom. 1. p. 94.*). In Belgio lego frequentissime aduersus scorbutum ingeri, ita vt vix sufficiat copia in paludosa hac regione profans (*LANGE v. Wasserfenchel p. 17.*). Praecipue autem in ducatu Brunsvicensi plausum tulit, in primis plebis, ita vt toto fere seculi praesentis spatio indicibus pharmaceuticis ibidem obuiis receptum exstiterit. Varia de vi medica memoriae prodidit ERNSTINGIVS (*l. c.*) non probe vero distinguens, quae probabilia modo sint, quae vera et explorata. Casibus vero prolatis rem

certiorem reddidit cl. IO. HEINR. LANGE (*Braunschw. Anz. 1761. N. 104. Brunsvic. domest. et libro v. Wasserfenchel*). Sic igitur efficaciam eximiam praestitit (*v. Wasserfenchel p. 19.*) in vulneribus recentibus (*Cas. 1. 2. 3. 4.*), quin profundioribus, e. c. vulnere falce furae inflicto, in contusionibus, in ulceribus varii generis, pertinacibus, scorbuticis (*Cas. 5. 6. 7. 12. 14. 15.*) etiam cancrōsis (*Cas. 8. 9. 10. Conf. BOERH. Hist. l. c.*) spina ventosa (*Cas. 11.*), fistulis (*Cas. 13.*), in haemoptysi et phthisi inde oriunda (*Cas. 16. ERNSTING l. c. p. 37.*), in asthma (*LANGE l. c. p. 23.*). Multis extollitur et in febribus intermittētibz ab ERNSTINGIO (*l. c. p. 31.*), qui liquori suo antipyretico pro basi dedit, accedente crebro plebis vsu (*IDEM et LANGE l. c. p. 24.*). In malo hysterico et hypochondriaco flatu expellit sursum et deorsum efficaciter (*l. proxime cit. p. 25.*). Aegrius credas in fracturis ossium et herniis valere, in quo posteriori vitio tamen semen non omnino illaudatum dimiserunt HEISTERVS (*Diff. de hernia incarcerata suppurata saepe non lethali Helmst. 1738. p. 42.*) et LANGIVS (*l. c. p. 27.*). Nolo laudes virtutum in pluribus morbis accumulare, quibus plebs credula facile abripitur.

In recensitis malis plerumque a plebe feminis contusi cochlear vnum maius pani butyraceo non solito inspersum ieiuno ventriculo ad sanationem perfectam vsque ingeritur. In laesionibus externis, praeter

ter vsum feminum internum, vulnus tantum mane purgatur, aqua leniter abluitur, et salua sana deligatur (*v. Wasserf. p. 19.*). Cautior in dosi fuit LANGIVS, qui phthifico pulveris feminum, quantum cultri cuspidi capi posset, mane et vesperi obtulit, et alio eiusdem morbi casu scrupulos duos bis de die (*Domest. Brunsv. p. 230. sq.*). Aliis aegris per 24 horas drachmae duae vel tres exhibitae. Placuit subinde miscela feminum cum cortice peruuiano (*Cas. varii*).

C I C V T A.

LINN. *Syst. veg. p. 236. Gen. pl. p. 141.*

119.

Pharm. CICUTAE AQUATICAE *Herba.*

Cicuta virofa; umbellis oppositifoliis, petiolis marginatis obtusis LINN. *Sp. pl. p. 366.* *Cicuta aquatica* GESNERI, descripta ample in WEPFERI *Hist. Cicutae aquat. p. 4.* Sium aquaticum foliis rugosis, trifidis dentatis MORIS. *umbellif. p. 63.* Icon: *Fl. Dan. T. 208.* et GVN. *Fl. Norv. P. 1. T. 2.* Pl. perennis stagnorum.

Hodie vix in medicina vfu venit, nisi radix externe applicata, et, vt quidam volunt, herba in emplastrum recepta. Hanc stirpem praecipue feriunt, quae Cicutae nomen infame reddiderunt ab auctori- bus etiam antiquis consignata. Haec potius, (vel compositum pharmacum) nec Conium, videtur esse, qua ciues inutiles supplicii instar enecarunt Graeci, qua

qua sine dolore necem sibi ipsi adficiuerunt; et quae intrauit pharmacum Thrasylae Mantineensis ex Cicuta et succo Papaueris, cui vim necandi absque dolore adscripsit. Existimatur quoque esse *Κωνίσση* DIOSCORIDIS (*Mat. med. Lib. 4. c. 79.*), in versione Cicuta redditum (TREW in *Comm. Noric. 1740. p. 388.*). Multiplicem Cicutae significatum inuisse supra (Vid. Conium *p. 214. sq.*) indicatum, ibidemque etiam de labe descriptionum querela mota, ut fere de certitudine heic desperes.

RADIX vere et aestate globosa fere, autumnio autem et hieme elongata, annulata cellulis parallelis distincta, fibras copiosas crassas emittens. Succum flauum fundit, qui praecipue in vtriculis substantiae corticalis colligitur. (GADD in *Vetenf. Acad. Handl. 1774. p. 233. Conf. et GVN. Fl. Norveg. T. 1. p. 27.*). Icone eandem pingi curauit EHRETI MANU WATSON (in *Phil. Transf. N. 480. Tab. 5. Cfr. BLACKWELL Tab. 574. b. c.*). Ista qui secum reputat notas mirabitur confusionem cum Pastinaca, quae toties accusatur. Hanc partem praesertim respiciunt de veneno stirpis narrationes. Virus in vernali radice atrocius. Attamen et infima folia radicalia similis criminis rea (GADD *l. c.*). Radix graueolens est calida et subacris. Vetusior stagnum, quo crescit, inquinat liquido olei instar nitente et in superficie natante (*l. c. p. 235.*). Destillatione cum aqua eruitur spiritus narcoticus volatilis ingratisissimi odoris, per conclaue sese dispergentis,

ca.

caput obnubilantis; residua in vase retorto pars odoris expers est, nec nocuit auiculae famelicae (*l. c.*). Apparet ex dictis, non vnice acrimonia sua peccare, sed parte quoque narcotica vaporosa infestam esse.

De funesto effectu in hominibus multae historiae exstant. Pueri duo et puellae sex radicem ex aqua per iumenta extractam loco Pastinacae comederant, vnde plerique mortui, pauci post vomitum conualuere. Et hi quidem experti sunt temulentiam, vertiginem, dolores ventriculi et ardorem vehementissimum, conuulsiones, quin ipsam epilepsiam, distorsiones oculorum, fluxum sanguinis per aures, vomendi nisus in quibusdam inanes, tumorem abdominis, singultum, spasmm maxillae (*WEPFERVS l. cit. p. 5. sq. et p. 24.*). Alius homo vertiginem, delirium et superstitem diu ardorem summum ventriculi sitimque intensam, tumorem praeterea erysipelaceum ad collum sese propagantem eadem sibi contraxit, euasit tamen commodis auxiliis (*Eph. N. C. Cent. 10. Obs. 58. p. 355.*). Notandi et casus duo subitaneae post praegressam epilepsiam mortis (*Bresl. Samml. 1722. p. 286.*), itemque alius hisce similis (*l. c. p. 511.*). In Belgio ex esu radicum tres pueri conuulsi perierunt, puella vna seruata emetico (*SCHWENCKE Verhandeling over de waare Gedaante Aart en Uytwerking der Cicuta aquatica Gesneri 1756.*). Mitius cessit res Curiae Variscorum in sex hominibus, vbi pariter confusio radicis cum Pastinaca imposuit,

vtpote quum vomitus vel sponte subortus, vel arte tempestiue excitatus non vltra breuem temulentiam, insaniam vel stupiditatem, malum increfcere fineret (*Commerc. Nor. 1740. p. 353. fq.*). Quamuis vero ALBERTI (*Iurisprud. med. T. 3. p. 862.*) ex Cicutâ, vt appellat, comesta haud absimiles dictis sequelas recenseat: casus istos nollem huc vocari, quum nostra species nunquam plantis hortensibus, multo minus daucis, vt ibi narratio fert, sese associet. Ast euulsas casu radices incautos fallere potuisse non mirum. Plures historias continet SPIELM. (*Diff. de veg. ven. Als. p. 23.*) Optimum praesidium in vomitu tempestiuo esse constitit. Qui vero ex esu perierunt, horum ventriculus et intestina inflammata, quin gangraenosa vel erosa, abdomen tumidum et vasa cerebri infarcta deprehensa (WEPFER, SCHWENCKE, *Bresl. Samml. 1722. p. 286. Eph. N. C. Dec. 2. A. 6. p. 321.*).

Verum et brutis, etsi non omnibus, deleteria. Perierunt tres boues praestantes deuoratis radicibus, ad littus vere ad vstrinam Roslagiae in Suecia proiectis (LINN. *Wästgöta resa p. 98.*). Quin probabile, strages vniuersaliores bouum Torneae in Lapponia inde traxisse originem (LINN. *Fl. Lapp. p. 72.*). In Finnia duo boues ex aqua, succo supra descripto oleoso inquinata, cecidere (GADD. *l. c. p. 234.*). In mali confociationem infecta quoque venire stirpem depascentia suspicatus est vir ingeniosus (*l. c.*), quin experimento eicit (*l. c. p. 237.*). Equos contra ferociam eius munitos

tos pronunciat (GMELIN *Fl. Sibir. l. p. 203.*) sed denegat illis hanc immunitatem GADD (*l. c. p. 241.*). Secundum LVCRETIVM capris illa competit, quod et de capris nec non de fuis recentius confirmatum, quarum istis radices in Noruegia pro pabulo, hisce pro medicina sunt (GVNNER *loc. cit.*). Cuniculus fucci radicis plantae in hortum translatae, hinc effoetioris, vnciam dimidiam tulit absque noxa (SPROEGEL *Diff. Experim. circa venena p. 15.*). Canem vero male inde affici experimenta docent. Nam etsi non perit, vomit tamen pluries et toto corpore contremuit quidam ex fucci vncia vna ingesta (*l. c. p. 16.*). Alius canis iuenculus famelicus exspiravit conuulsus radicis vncia vna intrusa (WEPF. *Cicut. aquat. p. 135.*). Mollussum vero post eandem lacte deglutitam non nisi vomitus torserunt. (*l. c. p. 136.*). Pertinacior adhuc fuit canis vetuli natura, quippe ex vnciis quatuor radicis recentis vomendi modo conatum experti; ex libris autem duabus fucci diluti, ptyalissimum spumofum, cum vomitu vel inani vel vero, et anxietate, donec vi strangularetur (*l. c. p. 140.*). Lupum radicis vnciae duae intrusae tetano conuulsionibusque trucidarunt, (*l. c. p. 153.*). Grylli domestici in Finnia radice necantur (GADD. *l. c. p. 240.*).

Quae ill. A LINNÉ (*Mat. med. Ed. 1. p. 43. Ed. Schreb. p. 82.*) commoda in medicina ad Cicutam retulit, alique e. c. VOGELIVS (*M. m.*) secundum eum, ad Conium iustius applicantur. Nec vlli auctor essem,

vt interno vsui dicaret. Externi autem praestantiae non vna suppetit narratio. Mos iam olim fuit, si in morbo *Varen* dicto, arthritidi vagae non absimili, et in Westphalia endemio, abscessus formarentur, cataplasma ex radice applicare, vel eandem sub cineribus assatam et melle in cataplasma redactam imponere. (WYER. in SMETII *miscell. med. Lib. 4. p. 240.*) Sibiriae incolae radicem in pulvem contusam herpeti venereo imponunt, aut eadem pulve istum saepe fricant, quo hoc vitium auferant. Doloribus dorsi et ischiadicis autem infestantibus loca affecta radice quassata perfricant, cauentes sedulo, ne spinam dorsi tangant, vnde peius euasurum malum esset (STELLER in GMEL. *Fl. Sib. T. 1. p. 202.*). Simili modo Kamschadalenses (*Hist. of Kamschatha p. 220.*) in lumbagine prope focum partem dolorosam radice fricant. Huc et spectat Noruegorum applicatio externa contra arthricos dolores (GVNNER *l. c.*). LINNEVS (*Fl. Suec. p. 92.*) iam dudum *Emplastrum de Cicuta* ex herba huius plantae, confici iussit; quod et consilium probatum nouissime in Dania (*Pharm. Dan. p. 38.*). Radix siccano suo veneno exuitur. Hinc Finni siccatam radicem et sale mixtam pecoribus morbosis absque damno ingerunt (*Vet. Acad. Handl. l. c. p. 240.*). Conferas supra dicta de suum morbis.

A E T H V S A.

LINN. *Syst. veg. p. 236. Gen. pl. p. 355.*

120.

Pharm. MEV vulgo, MEI ATHAMANTICIPh. Lond. *Radix; Semina.*

Aethusa Meum; foliis omnibus multipartito fetaceis L. *Syst. l. c.* Meum foliis anethi C. B. Μίον Graecorum. Icon: RIVIN. *pent. T. 63.* Pl. perennis crescens in subalpinis Helvetiae, Italiae, Hispaniae, Austriae, et pratis montanis e. gr. in vicina nobis Hercynia in campis circa Andreae montem.

Rarius quam par est pro hominibus praescribitur, veterinariis medicis acceptior.

RADIX crassa, ramosa, fibrosa, in origine multifeta, extus bruna, interne albida; acris aromaticique saporis, hinc calida. Menstrua ciere, sudorem mouere, etiam lotium, colicam flatulentam dissipare obseruatum. Nihilque repugnat, quin stomachicum, et in asthma pituitoso incidens efficax reputes. Infusum simplex tam radicum quam seminum in Anglia contra febres intermittentes placuit (BLAIR *pharmacobotan. Dec. 7. p. 318.*). Alpicolis cognita eadem efficacia (CHOMEL *vsuelles T. 1. p. 226.*). Plebi Brunsvicensi vero malo hysterico affectae sollemne est, drachmam vnam cum vino adusto ingerere vel masticatam radicem deglutire (LANGE *med. Brunsv. dom.*

p. 77. fq.). Ex fibris radices varie fibimet implexis et per mucum in formam oblongam farciminis compactis aegogropilae, fusco virides muco indurato incrustatae, in ventriculo rupicaprarum generantur. In rupibus, vbi deest Meum, non repertae sunt. Sapor odorque earundem cum radice conuenit, vt exinde virtutem emmenagogam deducas (KRAMERI *Elenchus veget. et animal. per Austr. infer. p. 320.*).

SEMEN oblongum, fulcatum, saporis similis et efficaciae.

CORIANDRUM.

Syst. veg. p. 237. Gen. pl. p. 142.

121.

Pharm. CORIANDRI Semina.

Coriandrum satium; fructibus globosis LINN. *Sp. pl. p. 367.* *Coriandrum maius* C. B. Κοριον vel Κοριαννον DIOSC. Κοριαννον THEOPHR. *Coriandrum* PLIN. ICON: REGNAULT *Botanique La Coriandre.* Pl. annua in australioris Europae, vt Italiae, Hispaniae, Galliae, agris crescens, adeo frequenter, vt subinde triticum suffocet.

Nomen impertiit foetor herbae illi cimicum haud absimilis; a κορις, cimex. Praetereuntium adeo caput loco natali tentare vehementiori pluuia ingruente recentior auctor, SEGUIER (*Pl. veron. p. 28.*), tradidit.

Non

Non omni igitur fide veteres carent, tanquam suspectam stirpem notantes, prout, vt alios taceam, AVICENNA (*Lib. 4. Fen. 6. Tract. 2. c. 8. Fol. 494. b.*) herbae humidae vel succo copiosius ingesto vertiginem, scotomiam, amentiam, raucitatem vocis, somnolentiam rel. adscripsit, et feminibus largius sumtis DIOSCORIDES (*Lib. 3. c. 71.*) similem mentis turbationem. Viridis tamen herba Aegyptiis tantum arrisit, vt cuilibet fere ferculo folia admiscuerint (ALPIN. *de pl. Aegypti p. 131.*) An forsitan coctione dispulsum virus? In Hispania pariter comesta et pro cordiali habita, fatuos vero inde fieri homines, ex manachorum fide refert C. HOFFMANN. (*Med. off. p. 241.*) Sed nobis modo cum feminibus res est.

SEMEN, praeterquam figura supra dicta, distinguitur striis coloreque flauo griseo. Viride pariter foetet, sed siccum gratum fragransque aroma constituit. Aqua destillatum erogat olei essentialis, flauis odoris, tantillum. Nec dictae supra culpaereum arbitror, nisi iusto auidius vel viride ingurgitatum, vt superfluum censeatur MATTHIOLI consilium, aceto prius triduo macerandi, quo veneno priuetur, et TRAGI, vel eodem modo praeparandi vel saccharo incrustandi. Non spernendum ad flatus discutiendos, stomachum roborandum et diaphoresin mouendam. Contra febrem quartanam TERZAGVS apud LANZONVM (*Oper. T. 1. p. 203. sq. et T. 2. p. 381.*) commendauit infusum ex semi-

num vncia dimidia et vini vnciis quinque ante paroxysmum epotis, ductus forsitan numero ternario a PLINIO contra tertianas laudato. Apud nos rarius cibis condimento est.

CONFECTIO SEMINVM inter bellaria venditur.

SCANDIX.

LINN. *Syst. veg. p. 237. Gen. pl. p. 142.*

122.

Pharm. CEREFOLII s. CHAEROPHYLLI

Herba.

Scandix Cerefolium; seminibus nitidis ouato-subulatis, umbellis sessilibus lateralibus LINN. *Sp. pl. p. 368.* Chaerophyllum satium CB. Icon: REGNAULT *Botanique Le Cerfeuil.* Pl. annua agrorum Europae australioris; in hortis copiose coli solita.

Iusculis et embemmatibus additur HERBA cibi vel condimenti potius instar, nam leui acrimonia non displicet. Odor praeterea inest illi, subdulcis foeniculaceus, qui videtur proficisci ab oleo essentiali, quod parua quantitate cum aqua destillata ascendit. Succu copiam vehit. Sal continet idque pungens, quod tamen, contra cl. GEOFFROY aliosque, a nitro differt; nam non deslagrat (LEWIS *M. m. p. 204.*). Vi resolvente, detergente et diuretica in medicina inclaruit. Profuit in glandularum mesenterii infarctu (EHRHART *Pflanzenhist. T. 5. p. 218. sq.*); in obstructionibus viscerum

rum succus in iusculo ex cancris opem tulit (HALLERI *Hist. pl. Helv. n. 747.*). Nec minus sese probavit in asthmate febribusque lentis; quin contra phthisin ipsam celebrata in succo vel solo vel lacte caprino mixta vel iusculis (LANGE *Brunsv. dom. p. 252.*). Aliis placet contra idem malum herba concisa sero lactis cocta et colata, mane ad libram vnam pota, vel et succus in spissitudinem extracti coctus ad vnciam vnam per diem (DAREL. *Socken-apot. p. 68. p. 191.*); in Suecia haud infrequens remedium. Vltterius vero inquiratur, an tussiculosis et haemoptoicis noxam afferat, vt statuit GEOFFROY (*M. m. Traité T. 7. p. 17.*). Mammarum indurationes pluries herba copiosius in iusculis vsurpata, et externe in cataplasmate ex eadem herba et seminibus Lini applicato, dissipauit. Ita et discutit furunculos, varices vasorum spermaticorum, exanthemata ani et perinaei, vti et scrophulas, si ex haemorrhoidibus haec mala orta fuerint in eiusmodi iusculis (PLENCK *Mat. chir. p. 300.*). Contra cutis vitia succus expressus cum sero lactis praestantissimus pronuntiatur (*l. c.*); quorsum nominatim herpes manuum pertinet, in quo succus immixtus epotusque eximie prodest, subiuncta postea humectatione manuum diluto saturnino (ANDRY *Orthopedie T. 1. p. 202.*). Memoranda et efficacia in hydrope, in quo per lotium lympham euacuauit, commendante RIVERIO (*Prax. med. L. 11. cap. 6. de hydrope*), qui succum ad vncias binas cum vino albo per plures dies ingerendum suadet; cui

subscribit **GEOFFROY**, qui specificum reliquisque palmam praeripiens habet, si succi vnciae duodecim cum nitri depurati drachma dimidia et syrapi quinque radicum aperientium vnciis duabus commisceantur, et haec miscela in quatuor partes diuidatur, quarum singula quouis quadrihorio capiatur. Sed non alium effectum inde vidit **LANGIVS**, quam mite lotii profluuium (*Brunsv. dom. p. 254.*).

Extrinfecus eximium plane est, ut ipse expertus sum, in lacte puerperarum, lactationem post partum repudiantium, dissipando, et nodis ex coagulis lactis ortis resoluendis, praeprimis in connubio foliorum Alni recentium. Quo fine herba concisa recens, super orbe calefacta et in pulvem fere redacta, nudis mammis applicetur bis vel pluries per diem. Potior et visa sub Conii connubio laudataque in nodis arthriticis (**LANGE l. c. p. 256.**). Dolores ex haemorrhoidibus linimentum ex succo et oleo oliuarum lenit, prout eidem fini vapores ex decoctione herbae cum lacte inferuiunt, anum alluentes. Lotio retento cataplasma ex herba opem fert (teste **SIMONE PAVLLI, TOURNEFORTIO** in **CHOMEL Vsuell. T. 2. p. 185.**).

Scandicis odoratae **LINN.** (Icon: **REGNAULT Botanique, Cerfeuil musqué**) Herba vi cum altera conuenit et expectorationem leuare fertur. Asthmaticis instar Tabaci fumi hausta subuenit (**CHOMEL l. c. p. 186.**)

CHAEROPHYLLVM.

LINN. *Syst. veg. p. 238. Gen. pl. p. 143.*

123.

Pharm. CICVTARIAE Herba.

Chaerophyllum sylvestre; caule laeui striato, geniculis tumidiusculis *Syst. l. c.* Myrrhis sylvestris, feminibus laeuis c. b. Icon: Ceresolium sylv. RIVIN. *Tab. 44.* Pl. perennis in pratis et cultis crebra, vbi mixtum cum Caro Carui crescit.

Ab hoc inuolucro partiali, pinnis triplicatis et latioribus ad basin non sese decussantibus, tum demum feminibus subulatis facile distinguitur. Abesse posset sine iactura e medicaminum censu. Herba parumper foetet; et quum insuper foliis cum Cicuta terrestri s. Conio maculato conueniat: hinc forsitan maligna iudicatur. Sed desunt experimenta certa. In Suecia floribus lanam viridi vel luteo colore tingunt (LINN. *Fl. Suec. p. 94.*).

S E S E L I.

LINN. *Syst. veg. p. 239. Gen. pl. p. 143.*

124.

Pharm. SESELEOS MASSILIENSIS Semina.

Seseli tortuosum; caule alto rigido foliolis linearibus fasciculatis LINN. *Sp. pl. p. 373.* Seseli Massiliense,

se, foeniculi folio c. B. *Foeniculum tortuosum* I. B. Pl. perennis Europae australis nominatim inferioris Galliae.

SEMEN in Pharmacopoea Edinburgensi, item Germanicis, occurrit. Oblongum, striatum, coloris viridescentis, saporis calidi acris, et odoris aromatici. Sub copia virtute similium praesens praxis obliuioni dedit. Aromaticae indolis esse, sufficit hic indicasse. Specificum antidotum *Cicutae* esse, quis SCHRÖDERO (*Thef. pharm. p. 690.*) credet?

P A S T I N A C A.

LINN. *Syst. veg. p. 240. Gen. pl. p. 144.*

125.

Pharm. PASTINACAE Radix; Semina.

Pastinaca sativa; foliolis simpliciter pinnatis LINN. *Sp. pl. p. 326.* *Pastinaca sativa latifolia* c. B. Icon: KRIVIN. *pent. Tab. 6.* Pl. biennis, in locis ruderalibus et pascuis spontanea, sed colitur copiose in usum culinarem.

Sic RADIX, quae in fera stirpe gracilis et lignosa est, succosa euadit, fusiformis, crassa, edulis, dulcis. Ope spiritus vini tantillum sacchari largitur (MARCGRAF *chym. Verf. T. 2. p. 85.*) Cibo potius, quam medicamini est, coqui solita in iure vel pro peculiari ferculo. Nutrit probe, modo non displiceat dul-

dulcedine nimia. Male vero audit vetusta vel annosa, h. e. quae post anni spatium hieme euellitur (TREW in *Comm. Nor.* 1740. p. 390. not. q.). Haec delirium et insaniam creare in Anglia existimatur, adeo vt nomine *badneps*, h. e. Pastinacarum insanarum, nuncupent (RAII *Hist. pl. T. 1. p. 410.*). Id quod recensiti hinc inde casus magis confirmant. In vno vertigo, deliria turbulenta, ardor ingens ventriculi et oris, vti et oculorum labiorumque intumescencia inde orta memorantur (CONSTANTIVS DE REBECQVE *med. Helvet. prodr. Obj. subnexa 51. p. 73.*). Similibus malis sub visu in vomitum et aestu corporis insigni correptae duae familiae, quae vtraque ab vna eademque muliere radices emerat (ALBRECHT in *Eph. N. C. Dec. 3. A. 2. p. 321.*). Nec poenitebit legisse casus a CAMERARIO (in *A. N. C. Vol. 1. p. 247. sq.*) consignatos eiusdem argumenti. Singulare insuper, pecora hanc plantam intactam relinquere. — Attamen culpaepers radix lacte cocta phthificis et macilentis prodest (BOERH. *Hist. pl. hort. L. B. p. 108.*). Decoctum fugasse febrem intermittentem narratur (GEOFFROY *Mat. med. Supplement T. 1. p. 341.*). Experimento extra corpus facto calculum tam succus expressus, quam decoctum soluit, vnde calculis tanquam salutare alimentum commendatur (LOBB'S *treatise on dissolvents of the stone p. 120.*).

SEMEN compressum est, ellipticum, striatum, marginatum, leuiter aromaticum et odorum. Aroma in syluestri manifestius. Hoc quoque febrifugi laude olim claruit, depraedicante impensius GARNIER (GEOFFROY *l. c. p. 340.*); etiam ad Suecorum experimenta (LINN. *Fl. Suec. p. 95.*). Contra calculum valuit, quo sine connubium cum radice Glycyrrhizae placuit (BOERH. *l. c.*). Nec reticendum BOERHAAVIUM frequenter eodem cum extracto Glycyrrh. in pilulis contra vlcera vesicae et calculum et dolores viarum lotii vsum esse. (HALL. *Hist. fl. helv. n. 808.*)

126.

Pharm. GUMMI OPOPANAX.

Pastinaca Opopanax; foliis pinnatis, foliolis basi antica excisis LINN. *Syst. veg. p. 240. Mant. p. 357.* Panax Heracleum MORIS. *Hist. pl. T. 3. p. 315. S. 9. Tab. 17. f. 1.* BOCCONE *Journ. d. scav. 1676. Tab. ad p. 28.* Pl. in Gallo-Prouincia, Italia et Sicilia crescens.

Gummi sic dictum, etsi ex Syria (FORSKÅHL *descr. animal. p. 157.*) transfertur, non dubito cum LINNEO (*Mat. med. p. 84.*) stirpi praefixae tribuere. De suo Panace peregrino tradit DODONAEVS (*Pempt. p. 309.*), vulneratione caulis praesertim circa radicem fundere aestate succum, sponte concrefcentem, Opopanaci colore similem; et de Panace Siculo femi-

ne

ne hirsuto, BOCCONE (*Journ. des Sçavans l. c.*) e caule inciso in Sicilia stillare gummi, quod genuinum antiquorum Opopanax censendum. Idque quoque accidit in plantis alibi in Europa calidiori crescentibus, quarum succus concretus simillimus.

Est gummi-resina extrinsecus bruna vel rubicunda, interne pallidior et nonnihil variegata; odoris fragrantis ingrati, saporis calidi amaricantis, Leuisticum aemulantis. In frustis difformibus aduehitur, raro guttarum vel lacrymarum forma. Aqua trita lacteam illam reddit, ex qua statim desidit resina. Aqua inde destillata odorem eius recipit. Melle solui sese non patitur; subigitur autem oxymelle, syrupo Althaeae Ferneliano, cereuisia per exhalationem concentrata, mucilagine gummi arabici (BVCHHOLZ in *Nov. Act. nat. Cur. T. 5. p. 61. sq.*).

Resoluit aperitque, vt aliae substantiae gummi-resinosae, vnde in asthmate, tussi, menstruorum obstructione, item contra strumas scirrhus et nodos vsurpata a drachma dimidia ad integram supraque Maiori dosi aluum laxat. Raro vero hisce scopis praecipitur. In emplastro ad omne genus plagarum efficacissimum pronunciat Panormitanum gummi BOCCONE (*l. c.*). Adhibita etiam Opopanax sic ad obstructiones multiplicis generis referandas.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TROCHISCI MYRRHAE *Ph. W. p. 236.* VNGVENTVM APOSTOLORVM *l. c. p. 240.* aliaque Opopanacem recipiunt.

ANETHVM.

LINN. *Syst. veg. p. 240. Gen. pl. p. 145.*

127.

Pharm. ANETHI *Semina; Herba; Flores.*

Anethum graueolens; fructibus compressis. LINN. *Sp. pl. p. 377.* *Anethum hortense* C. B. *Icon; Regnavlt Botan. l'Anet.* Pl. annua, in agris Lusitaniae et Hispaniae item Constantinopoli (*Forskål Fl. Aegypt. arab. p. xxiii.*) spontanea. Seritur autem copiose in hortis culinaribus.

Etenim herba et umbellae et semina condien-
dae carni, crambi, cucumeribus aliisque cibis infer-
uiunt, quos aromatico sapore inficit.

SEMINI subrotundo bruno potior in medicina
vis; illudque fragantis odoris est non admodum grati,
saporis aromatici, calidi. Sed iam in vniuersum in
medicina rarioris vsus. Vt aliâ similis naturae in fla-
tibus colicaque inde oriunda et vomitu sopiendo lau-
datum; praecipue autem in singultu, commendatio-
ne etiam FORESTI (*Op. omn. Lib. 6. Obs. 29. et Lib.*
18. Obs. 12.), qui feminibus in cereuisia infusis vel de-
coctis

coctis iuncta herbae externa applicatione vsus est. Conciliare somnum ex vetusta DIOSCORIDIS, GALENI- que laude sine dubio ad nos promanavit. Verior est efficacia in lactis augmento, quam variis umbellatarum feminibus inesse experientia docuit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA ANETHI DESTILLATA. Ex seminibus. Efficax.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. W. p. 128.* Vna cum aqua ascendit, moderate vrens. Exhibetur contra flatus et singultum. Singultum contumacem ex frigida causa haustu ex Olei huius guttis quatuor et olei amygd. dulc. vncia dimidia compescuit OTHO HEVRNIUS (*RAII Hist. pl. T. I. p. 415.*).

OLEVM COCTVM *Ph. W. p. 122.* GALENO iam probatum pro somno ciendo et digerendi scopo. Abdomini illitum contra flatus et tormina valet. Est et in clysmate carminatiuum.

128.

Pharm. FOENICVLI *Semen; Herba; Radix.*

Anethum Foeniculum; fructibus ouatis LINN. *Sp. pl. p. 377. α,* Foeniculum dulce c. B. *β.* Foeniculum vulgare germanicum. c. B. Icon: REGNAULT *Botanique*, le Fenouil commun. Pl. biennis, cre- scit in rupibus cretaceis Galliae inferioris, Angliae, Germaniae australis et Maderae.

Sub praefixo nomine varias complectitur ill. A LINNÉ stirpes varietatum titulo, quas cl. MILLER (*Gardeners Dictionary* art. *Foeniculum*) in species singulares dispescuit. Nempe Var. β *vulgare germanicum* negat cultura transire in *dulcem*, et illam, cuius caulibus sub nomine *Finochio* Itali instar acetarii delectantur, adscribit speciei *Azorico* a se dictae, caule humili quatuor vel quinque pollices crasso distinctae. Verum manebo in varietatibus initio dictis. Tota stirps grate odora, nec minus dulcedine aromatica placens. Hinc omni parte efficax. *Μαγαθρον* Graecorum et *Foeniculum* Latinorum creditur esse; et ab hisce valde aestimatum fuit.

SEMEN *vulgaris* *Germ.* exilius est, quam dulcis, brunum magisque aromaticum. Condimentum panis et aliarum escarum. Medicis et prae reliquis partibus acceptum. Sed frequentius praescribitur illud ex *dulci* c. B. quod et in Pharmacopoea Lond. et Edinb. adhuc locum obtinet. Scatet oleo essentiali, nec minus oleo vnguinoso, ad expressorum naturam accedente. Semen carminativum et pectorale est auertitque flatulentiam et tormina ex purgantibus. Discutiens quoque est sub usu externo, praecipue in ophthalmiis, in quibus solet faccis resolventibus excipi. Hoc pariter ac

HERBA radix iam antiquitus lacti augendo paria habita. Decoctum herbae et radicis potandum
hoc

hoc scopo suavitatis HIPPOCRATES; (*de morb. mul. Lib. 1. Sect. 5. p. 608. Foef.*), esum vero herbae vel semen epotum aut cum ptisana decoctum DIOSCORIDES (*Mat. med. Lib. 3. cap. 81. p. 205. Sarac.*). Horum vestigiis insistens cl. BERGIUS (*Nov. act. Vps. Vol. 1. p. 104.*) optimo successu decoctum, ex Foeniculi dulcis radice item herba eiusdem et semine vna cum herba Anethi et Cerefolii, lacte subito orbis exhibuit. Compendiose magis antea commendauerat ill. A ROSENSTEIN (*Barnsjukdomar p. 12.*) semen Foeniculi lacte vaccino aqua diluto decoctum. Lacte decocta folia etiam ad leniendas inflammationes mammarum faciunt (HALL. *Hist. n. 760.*).

RADIX caret fragrantia reliquarum partium, sed sapor communis. Spiritus vini plus quam aqua ex illa extrahit, etsi infusi aquosi sapor longe fortior; nam exhalatione plurimum dulcedinis et aromatis perit (LEWIS *M. m. p. 277.*). Efficaciter aperit. Diuretica emmenagoga censetur et exanthematibus pellendis apta.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

AQVA FOENICVLI SINE VINO *Pharm. omn. Germanicae*, Dapica et Londinensis parant ex semine; et haec quidem fragrantior, nam semen plus olei aetherei continet, et efficacior. Gratum carminativum et opportunum infantibus pro vehiculo aliorum medicaminum.

OLEVM DESTILLATVM *Ph. omn.* Ex seminibus. Vna cum aqua sub destillatione surgit, flauum, blandum et subdulce, odoris feminum. Frigore coit in spissitudinem butyraceam. Ad elaeofacchara contra flatum et tormina.

SEMINA FOENICVLI CONDITA ex pistoribus dulciariis petuntur.

C A R V M.

LINN. *Syst. veg. p. 240. Gen. pl. p. 145.*

129.

Carum Carui; LINN. *Sp. pl. p. 378.* Carum pratense, Carum officinarum c. B. Καρος DIOSC. Καρεον AETII, Careum PLINII. Icon: REGNAULT *Botan.* Le Carui. Pl. biennis in pratis Europae frequens, in Anglia rara.

Ad confusionem specierum vitandam faciunt dicta (*p. 283.*) de Chaerophyllo syluestri. Artem colendi Caruum, quae exercetur multis in locis, docuit cel. GLEDITSCH (*vermischte Abhandl. T. 2. p. 376. sq.*). Culta planta maiora semina profert magisque oleosa et gratiora, spontanea autem acriora (*l. c. 382.*), pretio tamen vix inferior. In oeconomia semina vulgare condimentum panis et aliorum ciborum sunt; et spirituoforum potatoribus placet spiritus, eorum aromatate destillatione, impraegnatus. Radices teneriores in-

inter acetaria recipiuntur. Rarius hae saccharo melle et musto condiuntur; nec vinum Carui, in Germania olim hinc inde vsitatum, Carites, hodie valde notum. I. G. WEINMANNO (*de Chara Caesaris*) videtur esse Chara Caesaris, ex cuius radicibus cum lacte milites VALERII panem coxerunt. Folia tenera iuscula ingrediuntur. Officinae vnice seruant

SEMEN ouato oblongum, striatum, incuruum, obscure brunum. Sapor eiusdem moderate calidus est, subamarus, odor grate aromaticus. Infusum aquosum odorum magis spirituoso, sed sapore imbecillius et coloris pallide rubri. Destillatione cum aqua aroma ascendit, extracto remanente fere insipido; vnde patet amaras partes esse valde parcas. Vehit multum olei aetherei, quod simul elicitur idque tanta copia, vt vnciae triginta seminum eiusdem circiter vnciam vnā erogent (LEWIS *M. m. p. 187.*), vel ex alio experimento libra vna drachmas duas (SPIELM. *Chem. p. 214.*). Commistum cum partibus animalibus femē facile fermentescit (MACBRIDE'S *experim. Essays p. 45.*). Carminatiui merito, stomachici et resoluentis, remedii nomen fert. Ad flatuum molestias auferendas hypochondriaci et hystericae eiusdem tantillum vtiliter mastlicant. Sic contra colicam flatulentam varie tam interne, quam externe in pulte cum mica panis et vino rhenano, adhibetur. In tertiana non spernenda (LINN. *Fl. Suec. p. 95.*). Lac quoque

auget nutricum (DAREL. *Socken-apoth. p. 68.*) Infusum cum melle mucum pulmonum resoluit (BLAIR *Pharm. Dec. 5. p. 195.*)

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SEMINA QVATVOR CALIDA MAIORA recipiunt illud.

AQVA SEMINVM CARVI *Ph. Würt. p. 7.* Destillatione cum aqua. Aromatica, carminatiua. In *Ph. Lond. p. 56.* fit cum spiritu vini tenuiori.

OLEVM ESSENTIALE SEMINVM *Ph. W.* Coloris lutei, insigniter calidum et acre. Contra flatum efficax interne, vti et externe abdomini illitum.

PIMPINELLA.

LINN. *Syst. veg. p. 241. Gen. pl. p. 145.*

130.

Pharm. PIMPINELLAE ALBAE s. NOSTRATIS
Radix; Semen; Herba.

Pimpinella Saxifraga; foliis pinnatis foliolis radicalibus subrotundis, summis linearibus LINN. *Syst. l. c.* *Pimpinella Saxifraga minor* c. b. *Pimpinella rotundifolia* SCOPOL. *carn. Ed. 2. p. 208.* Icon: RIVIN. *pentap. T. 83.* Pl. perennis in collibus aridis copiosa.

Conuenit haec species cum *Pimpinella magna* L. (de qua postea) viribus, annuente quoque collegio

gio medicorum Lond. (p. 15.), quibus potissimum RADIX pollet. Haec digiti crassitiem attingit, elongata, alba. Insigniter acris est, vrens linguam, etsi non diu, recens halitum volatilem spargit. Mora acre sensim debilitatur. Oleum destillatum vehit. Soluit pituitosos humores; hinc pituita pulmones vel ventriculum grauante, vt in raucedine, tussi catarrhali, asthma, appetitu prostrato, efficax; hinc et in angina aquosa et pituitosa cum aliis in gargarismis decoquitur. Ad menses et lochia mouenda olim celebris (HOFFM. *med. offic.* p. 533.). Masticata ea, salua copiose affluit, et in paralyti linguae stimulat. Sic in collutione conducit in otalgia sine inflammatione. Vt similia aromata sudorem pellit. An reliquias Mercurii extergat, vt SCHROEDERVS (*Thef. pharm.* p. 651.) BORRICHIVS et Stahliani voluerunt, a quibus in vniuersum in magno honore habita, nondum euietum experimentis fatis est. Verum eiusdem menstruum spiritus vini est, nam exigua modo partem sibi aqua vindicat. Oleum, quod vna cum aqua ascendit essentiale, flauum est acerrimum. Dosis radice est ad scrupulum in puluere vel ad drachmas duas in infuso semiuinoso.

SEMEN debilius est radice, sed efficacius HERBA; quae vero vix in vsu sunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ESSENTIA PIMPINELLAE ALBAE *Ph. W. p.*

84. Spiritu vini paratur. Calida valde, sudorem pellit, colicam flatulentam sufflaminat. In angina catarrhosa eximia, dum ad guttus triginta vel quadraginta vel sola vel temperata syrupo quodam grato capitur, vel gargarismis discutientibus admiscetur ad drachmas duas pro infusi vel decocti vnciis octo.

EXTRACTVM PIMPINELLAE *Ph. W. p. 89.*

Maceratione radice in spiritu vini tum in aqua, subsequa inspissatione. Carminatiuum, sed rarissimi vsus.

PVLVIS STOMACHICVS BIRCKMANNI *Ph.*

W. p. 159. eam continet.

131.

Pharm. PIMPINELLAE ALBAE (V. n. 130.)NIGRAE *Radix.*

Pimpinella magna; foliolis omnibus lobatis, impari trilobo LINN. *Syst. veg. p. 241.* *Pimpinella saxifraga maior*, *umbella candida* c. B. *Pimpinella foliis pinnatis, foliolis lanceolatis ferratis acutis* GERARD *Fl. Galloprov. 255.* Pl. perennis, in syluis et pratis crescens.

Recentius hanc LINNEVS a priori in speciem singularem disiunxit. Virtuti illi non cedere iam significauit, vt nihil addere attineat.

Sed

Sed seorsim dicendum de varietate huius, cui nomen *nigrae* pharmacopolis.

Daucus cyanopus CORDI *Hist. L. 2. c. 122. p. 155.*

Tragofelinum maius umbellacandida radice succum coeruleum fundente, IOHREN item DE BERGEN *Flor. Francof. p. 180.* Cr. in subulosis Germaniae hinc inde, e. c. circa Francofurtum ad Viadrum, Fürstenwaldae, Freyenwaldae et alibi in Borussia, item circa Zwickauiam in Saxonia.

RADIX, recens obscure fusca, exsiccatione nigra euadit. Ditiore est succo, quae effoditur vere, quam autumnis (HARNISCH *meditationes de Pimp. nigra p. 16. Lips. 1758. 8.*). Haec destillatione erogat aquam saphirinam et oleum coeruleum. Colorem quoque impertit suum destillatione spiritui vini, quod ELSHOLZ (*destill. curios. c. 13. p. 50.*) iam notauit, simulque saporem aromaticum, quo utroque fine adhibita frequentissime Francofurti (HARNISCH *l. c. p. 9.*) et etiam nunc Petropoli (GORTER *Flor. Ingr. p. 46.*). Vires medicas in primis celebrauit HARNISCH medicus Geranus, casum hydropis essentia curati (in *Select. Francof. T. 2. p. 308.*) recensens, aliumque (*T. 4. p. 362. sq.*) erysipelatis exulcerati, praeter praeconia alia multa; et serius idem in peculiari tractatu (*Meditat. cit.*), ubi sedecim historiae, in achoribus et tinea, erysipelate exulcerato, arthritide vaga, malo ischiadico, malo hysterico exacerbato cum abscessu in inguine, catar-

rho suffocatiuo, hydrope anasarca, testiculo venereo, calculo, in febre catarrhali rel. efficaciam demonstratam cupit. Et in hisce quidem plerumque essentia vel et puluere siue infuso radicis vti et nonnunquam foliorum vsus fuit; sed, quod fatendum, vix absque aliorum praestantium miscela. Hinc in morbis tantopere diuersis laudes, hinc sine dubio et vltioris tentaminis ab aliis neglectus. Vix arbitror pluribus sufficere, quam albam illam vulgarem.

132.

Pharm. ANISI VVLGARIS *Semina.*

Pimpinella Anisum; foliis radicalibus trifidis incisif
 LINN. *Sp. pl. p. 379.* Anisum herbariis c. B. Icon;
 REGNAULT *Botan.* l'Anis. Pl. annua, cr. in
 Aegypto in Syria aliisque orientalibus regionibus.
 Sed colitur in Gallia, Hispania, Melita, quin et
 Saxonia superiori et Thuringia copiose.

SEMINI additur epitheton, vt discernatur ab Aniso stellato, quod saporem et odorem aemulum habet, sed vim potiozem. Praefertur ex Hispania proueniens, quod Aloniensis nomen habet; hocque minus est, sed aromatis plus continet. Est granum oblongum basi ventricosum, striatum, viridi-fuscum, ex duobus seminibus plana facie nexis conflatum. Dulce et aromaticum, sed minus calidum, quam multa alia aromata, odoris fragrantis grati. Oleum aethereum

includit, cuius vncia vna vel plus ex libris tribus feminis destillatione elicitur (LEWIS), et id quidem in cortice feminis latere videtur; praeterea autem expressum, quod crassius est et odoris saporisque expers, altero copiosius, in medullari parte residens. Omnem efficaciam spiritus vini abripit. Condimentum haud infrequens panis et bellariorum. Medicis placet, quod incidat et stimulet. Nam flatus extricat, stomachum pituita grauatam vel motu languentem stimulat, et in pituitosis pulmonum affectionibus subuenit. Vt similia torminibus a purgantibus praecauet. Meconium recens natorum expellere ad scrupulum vnum datum cum pulte saccharata notat HEVRNIUS (*Prax. med. p. 338.*). Per inferiora et superiora blanda in hisce saburram euerrere, SCHRÖDERVS (*Thef. p. 526.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SEMINA QVATVOR CALIDA MAIORA. Horum e numero Anisum est.

AQVA ANISI *Ph. IV. p. 7.* Destillatione feminum aqua odoras partes imbibit. Aromatica, grata.

AQVA SEMINVM ANISI COMPOSITA *Ph. Lond. p. 55.* Additis Angelicae feminibus destillatio fit spiritu vini tenuiori.

SPIRITVS *Ph. W. p. 188.* Maceratione feminum cum spiritu vini praegressa, paratur. Carminatiuus, et in affectionibus pectoris frigidis valet.

OLEVM DESTILLATVM. Vbiuis obuium; flauum odoris, qui feminum Anisi, blandius, quam solent reliqua aromatum olea. Leui frigore in substantiam butyraceam coit, pellucidam. Penetrans adeo, vt lac, post captum oleum, emulctum, Anisum spiret. (GEOFFROY.) Saccharo ad aliquot guttas exceptum contra flatum colicamque inde ortam conducit. Abdomini quoque in hisce malis illinitur.

OLEVM EXPRESSVM coloris viridescens est. Hoc partem aetherei abripit. Infuetum.

CONFECTIO SEMINVM ex officina pistorum dulciariorum petenda. Gratum carminatiuum.

SPIRITVS SALIS AMMONIACI ANISATVS *Ph. W. p. 195.* Destillatione salis ammoniaci, cinerum clauellatorum et feminum Anisi cum spiritu vini. Volatilis naturae; in subigenda pituita pulmonum et flatibus dispellendis a guttis decem ad triginta vel quadraginta valet.

BALSAMVS SVLPVVRIS ANISATVS *Ph. W. p. 31.* Ex floribus sulphuris et Oleo Anisi destillato digestis. Aduersus dictum pulmonum malum dosi guttarum quinque ad duodecim.

A P I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 241. Gen. pl. p. 146.*

133.

Pharm. PETROSELINI *Semina; Herba;*
Radix.

Apium Petroselinum; foliis caulinis linearibus, involucrellis minutis LINN. *Sp. pl. p. 379.* Apium hortense s. Petroselinum vulgo C. B. Icon: BLACKWELL *Tab. 172.* Pl. biennis. Crescit ad scaturigines Sardiniae, teste COLUMNA. Sed colitur in omni culinari horto.

Duplex varietas, quarum vnus folia instar condimenti, alterius radix pro cibo in iusculis et obsoniis (LINN. *Amoen. T. 7. p. 24.*).

SEMEN oblongum, plano conuexum, striatum, profunde viride. Magis aromaticum et amarum est, quam alia plantae pars. Continet oleum essenziale, quod plurimam partem fundum aquae petit. Efficacissimas partes spiritus vini extrahit. Resoluere, flatu dissipare et lotium pellere consensu medentium constat. Externe applicatum pediculos necat; notante iam CONR. MICH. VALENTINI (*Art. N. C. Vol. 1. p. 285.*) ex plebis experientia, sed modum reticente. Unguentum vero, ex seminibus et butyro non salito ROSENSTEINIVS (*Barnsjukd., Ed. 3. p. 533.*), capiti illinendum, hoc sine commendat.

HERBA

HERBA. Suppar viribus femini, oleum aethereum pariter largitur. Odor ingratus. Sunt, qui epilepsiam hac stirpe excitari, saltim insultus exasperari statuunt; qua de re iam dudum lites motae. Epilepticum citat HANNEMANNVS, (*Eph. N. C. Dec. 3. A. 3. p. 78.*) qui, post Petroselinum in iusculis vel aliis ferculis comestum, semper grauiori paroxysmo correptus fuit. Et, vt recentiore obseruationem producam, feminae mentio fit, epota aqua, in qua pisces cum herba et radicibus cocti erant, epilepticae, sed narcoticis praecipue et foliis Aurantium sanatae (MARIOTTE in *Journ. de Medec. T. 23. p. 545.* vbi similes effectus ex aliis auctoribus allegati). Oculis nocere alii arguunt. Auctum inde eorum vitium iam natum dolore et inflammatione BOYLE (*Works T. 1. p. 503.*). Sic et ALSTONVS (*Lectures on Mat. med. Vol. 1. p. 381.*) ex comesto copiosius Petroselino crudo plenitudinem vasorum capitis et leuem inflammationem oculorum et faciei obseruauit. Conquassata herba et mammis imposita lac discutit (GEOFFROY *M. m. supplement. T. 1. p. 382.* CHOMEL *T. 1. p. 279.*). Concisa et aegri lotio leuiter cocta et applicata tumores glandularum, praecipue scirrhos recentes mammarum breui dispellit, etiam quando Cicuta et Mercurius frustra tentata (LANGE *misc. verit. med. p. 26.*). In puncturis insectorum herba contusa ex praecipuis remediis externis est (TISSOT *Avis, Lyon, p. 359.*). Sub experimentis extra

cor-

corpus humanum calculus vrinarius decocto foliorum immiffus friabilis euafit, magisque inde quam ex infuso (LOBB *on Diffolvents of the Stone* p. 125.). Succus non in quolibet calculorum genere fuffecit (*l. c* p. 64.).

RADIX elongata, digitum crassa, alba. Acrimoniam leuem cum dulcedine iunctam habet. Siccatione omnifere vi orbatur. Aperiens cenfetur, praefertim efficax in lotio mouendo et calculo. Hinc FR. HOFFMANNVS et in lithontripticum suum (COHEN *Diff. de calculo* p. 31.) recepit. Additur decoctis aperientibus, vel in ferculis crebrius scopo medico comeditur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

RADICES QVINQVE APERIENTES MAIORES.

SYRVPVS ex iisdem.

AQVA PETROSELINI *Fh. W.* p. 7. Ibi ex foliis destillatur ~~secundum~~. Secundum *Cod. Paris.* p. 119. autem ex feminibus; quod praefat. Diuretica est et vulgare hoc sine vehiculum.

134.

Pharm. APII Radix; Semina; Herba.

Apium graueolens; foliolis caulinis cuneiformibus, umbellis sessilibus LINN. *Sp. pl.* p. 379. Σελινον Graecorum. α, Apium palustre s. Apium officinarum c. β, Apium dulce, Celleri Italorum TOURNEF. *Instit.* p. 305. Icon: BLACKWELL Tab.

Tab. 443. Pl. biennis. Var. α , in fossis et paludibus crescit; β , autem hortensis est.

Feram stirpem suspectam reddit cognatio cum venenatis umbellatis aquaticis, odor radice et herbae ingratus, et sapor subacris amarus, noxius demum eiusdem effectus in quibusdam morbis notatus.

RADIX crassa, ramosa, succum flavescentem fundens. Si siccat, integre fere odore suo ingrato priuatur et dulcescit. Rarius longe spontaneae stirpis radix instar medelae vsurpatur, quam cultae pro cibo, etsi auctores non semper curate inter feram cultamque distinxerint. Sed inter aperientia locum obtinuit, et obstructionibus viscerum soluendis lotioque mouendo dicata. Cultura grandescit ad caput, pugni supraque, magnitudinem, ex quo crassae fibrae descendunt; huiusque ope dulcescit et odore molesto oritur. Et haec quidem cocta iusculis crebro recipitur, et pro acetario est, LINNEO licet improbante (*Amoen. ac. T. 7. p. 25.*). Plurimum aquosi laticis continet. Cibi tamen appetitum ciet inciditque ob aroma residuum. Comitiali morbo obnoxios eadem male affici IO. BAVHINVS (*Hist. Tom. 3. p. 101.*) notat, auctoritate LEONELLI et scholae Hollerianae nixus. Extendit noxam LINNEVS (*Mat. med. p. 87.*) ad apoplecticos, vertiginosos, caliginosos et pediculis affectos. Et recentius senibus vim inferre indicauit (*Am. acad. T. 7. p. 25.*). Succus expressus ad uncias sex

fex initio horroris sumtus febrem intermittentem sudore iugulare traditur (CHOMEL *Vsuelles* 1. p. 276.). Ex emollitis calculis, in succum vel decoctum radicis immixtis, patuit, calculosis opportunum cibum esse (LOBB'S *Dissolv. of the stone* p. 94. 95.).

SEMEN ouale striatum, coloris cinerei. Sapore acri et amaricante instruitur, odore graui haud ingrato. Olei aetherei tantillum dat aqua destillatum. Sed odoras sapidusque partes spiritus vini omnino extrahit. Semen ex Apio dulci longe debilius, quam ex palustri. Et hoc carminatium et incidens est; sed inter tot alia exoleuit.

FOLIA pariter graueolentia. Vix medicamentis accensentur. Iis acetarii in modum comestis vox, diu extincta, est recuperata. (CHOMEL *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

RADICES QVINQVE APERIENTES MAIORES.
SYRVPVS ex hisce.

SEMINA QVATVOR CALIDA MINORA.

SYRVPVS HYSSOPI *Ph. W. p. 212.* Inter alia recipit radices Apii.

B V P L E V R V M.

LINN. *Syst. veg. p. 225. Gen. pl. p. 129.*

135.

Pharm. PERFOLIATAE *Herba; Semina.*

Bupleurum rotundifolium; inuolucris vniuersalibus nullis, foliis perfoliatis LINN. *Spec. pl. p. 346.* Perfoliata vulgatissima aruensis C. B. ICON: REGNAULT *Botan. la Perce-feuille. Pl. annua, aruensis.*

SEMEN oblongum, sulcatum, nigrum, saporis austeri. Et hic quidem imbecillior est in HERBA. Vtraque pars vulneraria habita. In primis olim contra hernias a SOLENANDRO (*Consil. med. L. 4. Conf. 13.*), SIMONE PAVLLI (*Quadr. p. 472.*), WELSCHIO (*Hecatost. 2. Obs. med. 33.*) aliisque celebrata in cataplasmate vel emplastris. Sic et vt praeuerteretur herniae umbilicali cataplasma praeceptum ex herba recenti contusa admista farina et vino (CHOMEL *Vsuell. T. 2. p. 302.*). Vt ne vero dicam, miscela aliorum, quae saepe facta est, et subiuncto simul brachierio vel alia pressione effectum dubium reddi: herniae vera natura cognita, quam inanis similium externorum laus sit, constabit. Contra fugillationes ex lapsu decoctum aqua paratum vel puluis exhibitus fuit (CHOM. *l. c.*); vereor, eodem ambiguo successu.

Bupleurum falcatum L. (IACQV. *Fl. Austr. T. 2. Tab. 158.*) lego pariter vulnerarium haberi, et de-

decoctum radice pro antifebrili medicamento (HALL. *hist. fl. helv. n. 776.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM PERFOLIATAE. Non vbiuis exstat.

EMPLASTRVM PRO HERNIOSIS *Ph. W. p. 65.*

Inter tot alia femina Perfoliatae complectitur. Pro infantibus adhibetur, sed fallaci fide.

ORDO. VII.

H E D E R A C E A E.

H E D E R A.

Syst. veg. p. 202. Gen. pl. p. 111.

136.

Pharm. HEDERAE ARBOREAE *Folia; Resina;*
Lignum; Baccae.

Hedera Helix; foliis ovatis lobatisque LINN. *Sp. pl. p. 292.* Hedera arborea c. B. Κισσος Graecis. Icon: REGNAULT *Botan.* Le Lierre. Frutex colore saturatori semperuirens, qui α , iunior foliis lobatis truncis et muris adhaeret, sub frigidiori coelo sterilis; β , adultior foliis ovatis flores fructusque in mitiori climate fert.

FOLIA saporis amari, austeri, nauseosi. Recens contusa ad alenda ulcera causticis excitata applicantur. Mos hic inualuit in Gallia (CHOMEL *Vsuell. T. 2. p. 378.*), nec non apud plebem in Anglia, dicto scopo et pro ulceribus manantibus (LEWIS *M. m. p. 306.*). In Westrogothia (LINN. *Wästgöta resa p. 201.*) placet refrigerio, quod ambustis, ulceribus et erysipelati uti et fonticulis, quin ophthalmiae, conciliat. Haecque sunt, quae tantopere commendauit cl. LEROY (*Sur l'écorce de Garou.*) pro sustinenda et augenda suppuratione cortice Daphnes Gnidii producta, dum quotidie mutantur. Obseruauit uero limitem exulcerationis definiri magnitudine et figura folii, quam forcice adaptes. Cocta uino depurarunt ulcera et uulnera (CHOMEL *l. c.*). Opem quoque attulere cocta aqua et applicata, quum languesceret suppuratio inter funesta varia symptomata in variolis (PEBORDE in ROUX *Journ. de Medecine T. 40. p. 514.*). Lac dispellere in cataplasmate traditur (HALL. *Hist. n. 826.*). In athrophia autem infantum puluis eorum multoties profecit binis uel tribus cuspidibus mane per nouem dies captis, repetendus, si opus, post sequens plenilunium; nam auctor lunae phasium aestimator est (NEBEL in *A. N. C. Vol. 5. Obs. 120. p. 400.*).

RESINA, uulgo Gummi dicta. Fundit eam truncus adultioris arboris uel sponte uel incisionis adiumento in regionibus australibus, in India, etiam

in Anglia (RAY *Hist. pl. T. 2. p. 1506.* item LISTER *Phil. Transf. Vol. 19. p. 308.*) et Geneuae (IO. BAVH. (*Hist. T. 2. p. 114.*)). Quae vero venalis prostat ex Oriente transmissa. Constat ex glebis grandioribus compactis semipellucidis rubro brunis, quibus rubiginosae maculae vel venae inspersae. Flammae ad-mota ardet, saporis resinosi subadstringentis, odoris, dum fricatur, grati. In spiritu vini rectificato eius $\frac{3}{4}$ partes fere soluuntur, qui ipse colore inde ex bruno rubro imbuitur (LEWIS). Adscripta illi vis resoluens in menstruorum suppressione ad mentem STAHLII et humorum pituita; nec non balsamica, vnde et variis emplastris, etfi rarius, admiscetur. Denti carioso particula eius inditur (CHOMEL *l. c. p. 379.*).

LIGNVM est molle, porosum. Ad veterum, CATONIS, VARRONIS, PLINII, testimonia poculum ex eo fabrefactum vinum modo transmittit non aquam eo permistam. Sed WORMIO (*Mus. Lib. 2. c. 17. p. 171.*) experimentum instituyente vtrumque liquidum post tres dies exsudavit. Crassitiei vasculi habendam rationem vult LINNEVS (*Fl. Suec. p. 76.*). Quidam loco pisi fonticulis globulum ex ligno tornatum immittunt, vt suppuratio alatur (HILDANVS *Cent. 1. Obs. 41.*).

BACCAE rotundae, nigrae, umbilico et stylo notatae, acidae, iam in desuetudinem omnino abierunt. Veteribus purgantium et emeticorum in nu-

mero. Pulueris earum largior dofis fudorem mouit
(BOYLE *Usefulness of nat. Phil. in Works T. 1. p. 507.*)

V I T I S.

Syst. veg. p. 240. Gen. pl. p. 144.

137.

Pharm. VVAE recentes, passae; Agrestae.

Vitis vinifera; foliis lobatis sinuatis nudis. LINN.
Sp. pl. p. 293. a, Vitis vinifera c. B. Icon:
SCHMIDEL. *Ic. plant. T. VII. cum ampla synonymia.*
REGNAULT *Botanique, La Vigne. β, Vitis co-*
rinthica f. apyrena c. B. Frutex sarmentosus, per-
ennis, cirrhis suis fulcris vicinis adhaerens. Sponte
crefcit in regionibus australibus quatuor mundi pla-
garum. Colitur autem in aliis sub mitiori coelo fitis,
fed non vltra quinquagesimum primum gradum
feptentrionem verfus, et tricesimum verfus aequa-
torem.

De cultura, praeparatione vini et aliorum pro-
ductorum legantur BIDEET *sur la culture des vignes et*
sur le vin, Paris 1759; Vollständige Abhandlung d. ge-
ſammten Weinbaues u. anderer daraus entſtehender Pro-
ducte 1. 2. Band. Frft. u. Leipz. 1766. 1767; Traité
complet ſur la Maniere de planter et cultiver la vigne, ex-
trait de MILLER augmenté etc. T. 1. 2. Iverdon 1768.

MVNCHHAVSENS *Hausvater T. 3. p. 412.* IOH. CHPH. FR. SPRINGERS *Abh. v. d. Deutschen Weinbau Lemgo 1769.* *Memoire sur la meilleure maniere de faire et de gouverner les vins par ROZIER Paris 1772.*

Cultura magna varietas fructuum siue *vuarum* propullulat. Aliis figura oblonga, aliis globosa, aliis prae breuitate pedunculorum angulata. Nec magnitudo vbiuis eadem. Color mox viridis, mox rubellus, coeruleus, brunus, flavidus. Compages mox firmitior, mox laxior. Succus vel dulcis, vel acidus, vel moschati saporis. Epidermis mox tenuis, mox crassior. Pedunculi vel longiores vel breuiores, hique vel crassiores vel exiliores. Bonitatem determinat coelum, solum colendique ratio. Vitis variae partes peculiaribus nominibus donatae. Foliadiſta *pampini*; cirrhi, *capreoli*; furculi teneri, *palmites*; succus sectione transuersa caulis emergens, *lacryma*; succus vuarum immaturarum, *omphacium*, vulgo *agresta* (ab *ομφαξ*, *vua* immatura, quae quibusdam et *agrestae* nomine venit.)

Crudae eduntur *vuae* maturae, dulces, sapidae. Hispanicae eminent saporis praestantia, intra sabulum in clausis calce vrceis transmitti solitae. Ratio etiam in crudis est habenda virtutis sitim mitigantis, blande resoluentis, calorem et putredinem temperantis, vt in fructibus horaeis solet. Ast debiliorem ventriculum offendunt, quod fermentescunt

haud aegre; nec epidermis vuarum facile concoquitur. *Omphacium* cibus condimentum praebet, et syrupo inferuit. Veteres Rob et Syrupum inde paratum gargarismis contra anginam admiscuerunt. Potior vero vsus est vuarum siccatarum, et vini ex recentibus vel semisiccis praeparati.

PASSVLAE s. VVAE PASSAE, quarum duplex genus: maiores et minores, s. corinthiacae. Inter *maiores* quaedam volumine sunt magis conspicuae, subfului coloris et dulciores, Damascenae dictae; aliae minores coerulefcentes, haeque vel racemis adhuc affixae venduntur, vel decerptae. Siccari solent vel racemo ad basin dimidium transciso et in vite relicto, vel eundem lixiuio, ex cineribus vitis, immergendo et dein solis ope siccando. *Minores* s. *corinthiacae* ex varietate β apyrena sunt. Vuae huius sole siccantur, deince in doliis conculcatae aqua marina humectantur. Nigricantes sunt, dulcissimae cum leui acore. Non amplius, vt olim, ex Corintho petuntur, sed ex Zacyntho, Cephalonia aliisque maris Ionici insulis — Priores passulae bellarii instar eduntur vtrumque genus ferculis additur. Efficacia medica caricas aemulantur, sanguinem demulcendo, inuiscando, emolliendo, lubricando. Vfitatae igitur in tussi, languentibus pleuriticorum sputis, stranguria. *Exacinatae* autem h. e. quibus semina exemta, desiderantur, idque in decoctis vel infusis. Copiosius ingestae
al-

aluum laxant, quod et praestant, si apud infantes suppositorii in modum vna acinis orbata et oleo intincta applicatur (ROSENST. *Barnf. p. 22.*). Gratum potulentum fermentatione ex passulis, malis citreis, et saccharo emergit (WARG'S *Kokbok p. 498.*).

ACINI f. femina leuiter adstringunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Succus ex vuis maturis expressus *MVSTVM* vocatur, sed ob fermentationem, quam facile in primis viis subit, vitandus. Coctione eius auolant partes aquosae superfluae, sicque spissius euadit, nigrescentis coloris, saporisque aciduli. Haec, si dimidiam partem musti absumit, *Sapa*, si tertiam vel quartam *Defrutum* audit. Sicque vario gradu inspissatum olim cibis condimento fuit, cuius vero locum postea mel vel saccharum occupauit. Nec saponaceam vim, quam olim magni fecerunt, hodie multum curamus. Quae post pressionem vuarum remanet pars, *Vinacea* vel vindemiarum feces nuncupatur, cui tamen musti haud exiguum insidet. Hinc et, si aqua affusa fermentationi submittitur, vinum debile inde exsurgit, operarium dictum. Dum adhuc feruant calorem ex praeuia fermentatione ad discutiendam paralytin rheumatismosque instar balnei parti affectae applicantur (LIEVTAUD *Prax. med. p. 830.*). Interim non semper in paralyti successit, etsi aliquando. Etenim bal-

neum ad umbilicum vsque adhibitum, febrem largumque sudorem optimo euentu excitauit, cuius remedii vis a calore et vapore penetrantissimo nares feriente et vasa leuiter stimulante, deriuanda (TISSOT *Epist. med. pract.* p. 356.).

Fermentationis ope mustum in VINUM vertitur. Largiuntur illud, praeter uvas, poma, vnde Pomaceum s. Cidre, mel, vnde Hydromel, dactyli et omnes fructus acido dulces, vnde tot vina in oeconomia familiaria. A liquido autem, quod in vinum transeat, postulatur, vt sal acidum in largiori aqua suspensum, vti et oleum mucilaginem terramque debite inter sese iuncta, complectatur. Partes hae vel sponte vel addito fermento in motum vertuntur, vnde aer fixus extricatur, qui saepe intra dolia accurate obturata retentus, eadem displodit. Fermentatione bene succedente de ipso oleo aliquid cum aqua ope acidi et mucilaginis tam arte copulatur, vt nouum mixtum spirituosae naturae emergat. Attamen pars eiusdem a partibus oleosis et mucilaginosi retinetur, quibus terrestres maiori copia adhaerent, et quae fecum forma partim vasis fundum partim superficiem petunt. Non huius loci est, sigillatim artificia, quae pro peculiari- bus vinorum speciebus requiruntur, excutere. Nec attinet hic de clara eadem reddendi per ichthyocol- lum, albumen ouorum rel. vel conseruandi ratione, dicere.

Vinorum vero multa genera sunt. Generatim vel alba; vel rubra sunt, quae coloris diuersitas variis gradibus discrepans non a succo vuarum, sed epidermidis pigmento dependet. Porro vel dulcia, quae viscida vnctuosa materie abundant, hinc et pingua apparent et terra calidiori proueniunt; vel acida sunt, simul subinde austera. Quaedam generosiora sunt vel plus spirituosi continent, alia aquosa magis. Vetustate insuper crescit vinorum virtus.

Inter *Hispanica* eminent, quae in Granada, Andalusia, Valentia crescunt, quorum vinum Illicitanum (Alicanter) coloris profunde rubri vel dulce vel, si aetate prouectius est, austerum, amaricans; vinum Tinto dictum haud ab simile profunde rubrum; vinum Xeres ab vrbe huius nominis ita vocatum, crassum amaricans. — Inter *Lusitanica* memoro Portugallicum, cuius album dulcius, rubrum acerbius, vtrumque crassum et generosum. — Rarius ad nostras regiones perueniunt *Italica*, quorum generosissimum ad radices Vesuuii crescens, Lacryma Christi dictum, coloris rubri, odoris suavis, tenue; cui tantum adiungo Moschateilinum. — *Gallia* pariter vinorum varia specie ferax, quorum multa nomina ex Prouinciis vel districtibus minoribus, quibus coluntur, trahunt, etsi indole sua vix diuersa. Vfsitatissimum est illud, quod simpliciter Gallicum vocatur et ad septentrionales regiones copiosissime transfertur, vt illud circa Lu-

tetiam vel in ducatu Aurelianensi vel districtu Burdegalensi, vel album vel rubrum. Differt a proxime dicto efficax Pontac; quo nomine oenopolae nimis liberaliter insigniunt alia vina gallica rubra, licet verum inter exiguos modo cancellos crescat, hinc pretiosius. Campanaceum duplicis coloris, spirituosum insigniter est, temulentiam subitaneum, sed brevis durationis excitans. Placet in albo spuma enata, dum vitro infunditur, quam vero varia fraus inducere didicit. Burgundicum calidioris naturae et pretiosum. Adde Frontiniacum saporis nonnihil moschati, generosum. — Transeo ad *Germanica*, quorum princeps Rhenanum, subacidum, tenue, nervos insigniter reficiens. Huius species primariae sunt vinum Hochheimense, Kostheimense, Bacheracense, Rheingauense. Sequitur Mosellanum, ad Rhenanum propius accedens. Praetereo Heluetica, Alsatica, Franconica, Austriaca, aliaque Germaniae vina. — Plerisque dictorum, nisi omnibus, palmam praeripit vinum *Hungaricum*, illud nominatim, quod Tockayense dicitur, et in ciuitatibus maxime submontanis in comitatu Zempliniensi sitis, praesertim Mad, Tolcsva, Benye, Talya, Keresztur, Tarczal, Szerencs et Tockai prouenit. In usu vero est omnia, quae circa submontana ista loca occurrunt, per excellentiam vina Tockayensia vocare, etsi non negandum districtus duos, qui der Zuckerberg dicuntur, optimum et Caesareae mensae reseruari

folitum, proferre (SCHOSVLAN *Diff. de vinis Vienn.* 1767.) — Ad *exotica* vina pertinet vinum Capense ex promontorio capitis bonae spei, rubrum, dulce, generosum; vina Canariensia, vt vinum Maderaicum, vinum Palmae, quibus adiunctum nomen Sec, quoniam ex semisiccis et corrugatis vuis parantur. Ex Candia transfertur vinum Maluaticum. In disper-tiendis vinis secundum loca natalia stupendam ope-ram impenderunt BEHR (*v. d. Mat. med. p. 475. sq.*) et NEVMANNVS (*Chymie B. 2. Th. 4. p. 604. sqq.*). Sed dolendum oenopolas male callida arte saepissime ini-tari natiua vina, vel colorem, vel gratiam vel con-sistentiam vel vires additamento vario vinis conci-liando. Quae si modo valetudini non officiant, etsi crumenae dolum inducant, facilius ferenda, quorsum saccharum vftum, passulae maiores, Santalum rubrum, succus Myrtillorum rel. pertinent. Quae vero per sa-turnina (V. infra Plumbum) Arsenicum vel alia vene-na fit correctio, huic iam dudum supplicium meritum statutum. (Cfr. ROZIER *Observations sur la Phy-sique sur l'histoire naturelle et sur les arts a. 1772. Aout. n. 3.* item SAGE *Examen chymique de differentes sub-stances minerales p. 157. sq.*)

Vfui medico in primis inferuiunt Vinum Galli-cum album, vinum Pontack, Rhenanum et Hispani-cum album. Quod ad vires vini attinet, condimenti po-tius vicibus quam potus perfungi memento, mode-

rate

rate vero potatum praestantiae singularis esse. Ob spirituosas partes auget circuitum sanguinis, eumque ad caput determinat, hinc maiori copia pro diuerso gradu exhilarat, inebriat, deliria, soporem, apoplexiam gignit; quibus ipsis ad naturam opii propius accedit. Continuato abusu mater complurium chronicorum morborum est, tremoris artuum, viscerum obstructionis, podagrae, calculi, asthmatis, hydropis, debilitatae sensilitatis, et lente demum obrepentis apoplexiae. Calculi vrinarii stamina suggerere vetus querela est, ad vinum Rhenanum nominatim aliaque acida vina extensa, et hunc quidem a tartaro vel calce vini deriuarunt multi, quod vero in dubium vocat inter alios quoque ill. SPIELMANN (*M. m. p. 103.*), qui ipse contra ea mucilaginem per fermentationem non rite attenuatam accusat. Magis salutaria sunt vina imbecilliora, quam fortiora. Rubra vina adstringunt, hinc largiori vsu exsiccant, et fluida inspissant. Negligenda vero maxime, quorum fermentatio suppressa est, et quae sub accessum aëris spumescunt, ob mucilaginem non satis subactam, et nouam fermentationem in primis viis oriundam, vt fit cum Campanico. Dulcia abundant viscida vnctuosasubstantia, vnde vis soluens eorum debilitatur, parciior inest acidis vinis vt Rhenano, quod igitur commodum menstruum est variorum metallicorum, vt reguli antimonii, limaturae martis rel. Parciior vini vsus in senibus esto, nec tenellae
 aetati

aetati porrigitor. Abstineant ab acidis vinis, vt Rheno, Mosellano, qui acido primarum viarum laborant, vt hypochondriaci et hystericae. In febribus, sub plethora et impetu ruentis sanguinis non conuenit; in iis vero, quas neruosa debilitas vel putrida diathesis comitatur, refocillat egregie. Sic generatim in neruosis morbis, vacuo praecipue ventriculo, eximium (WHYTT *neru. Dif. in Works p. 641.*). Prudenter vsurpatum languentem ventriculum roborat, appetitum auget, ciborum digestionem adiuuat, vires restaurat, diaphoresin ciët, et acidae naturae si est, saepe diuresin. Extrinsecus ante nares retentum, temporibus carpisque illitum, reficit eximie debilitate vel animi deliquio detentos. Fodus vel balnei instar infantibus subuenit ex partu difficili eneruatis; et celampsia infestante e re est infantem linteo vino Rheno humectato obuoluere (ROSENST. *Bfkd. p. 64.*). Discutit praeterea resoluitque ecchymoses tumoresque externe calide applicatum, et rubrum praesertim roborandis partibus inseruit.

SPIRITVS VINI destillatione, vel ex vino vel fecibus eiusdem, elicitor. Prodit se sapore et odore et natura, dum ignis admouetur, ardente. Encheiresi dicta ascendunt vna cum aquosis partibus oleosae essentialis, quae oleum vini constituunt. Vulgarem materiem spiritus vini quoque praebent hordeum, vnde *spiritus frumenti*, arundo saccharifera, vnde *Rum*, vt alia taceam spirituosae fermentationi opportu-

tuna. Redintegrata destillatione *spiritus vini rectificatus* et iterum repetita *rectificatissimus* s. *Alcohol vini* obtinetur, hoc est, spiritus ab aqua liberatus, qui super puluere pyrio vel gossypio deflagrans vtrumque accendit. Sufficit vnica ad illum eruendum destillatio, modo lente et miti igne fiat. Alius illum parandi modus est per additum spiritui rectificato alcali, quod aquam absorbet: sed etiamsi postea noua destillatio subsequatur, semper salis alcalini aliquid adhaeret.

Spiritus vini stringit fibras, inspissat plerosque humores, nominatim sanguinem. Moderate et a non assuetis potus digestionem ciborum promouet, appetitum cibi creat, ventriculum roborat, vt cereuisiae ipsi et vino, (quum ista flatus facile creet, hoc acore molestum sit), in morbis neruosis aqua dilutus praeferi mereatur (WHYTT *l. c. p. 641.*), et flatus dissipat. An haec commoda Suecis, etiam moratioribus ansam dederunt ante prandium spiritus vini vel generosioris vini vitrum ingurgitandi, non dixerim? In calidioribus regionibus sub eadem mediocritatis lege vires sudoribus exhaustas mirifice refarcit, et deliquiis animi praeuertit (ill. ZIMMERMANN *Erfahrung T. 2. p. 318. sq.*). Putredinem praeterea humorum arcet et temperat, vnde collectionibus naturalibus et praeparatis anatomicis conseruandis inferuit, et tantae in itineribus marinis praestantiae. Immodica ingurgitatio omnem eam noxam affert, quam de

de vino supra monui, tanto magis metuenda, quum et minori quantitate infestus fit, et vilius pretium liberaliorem vsum potatoribus concedat. Caueant vero, quos serius abusus poeniteat, ne derepente abstineant, vt ne ad hydropem viam sternant. Chirugi fotibus et gargarismis, quo resoluat, addunt. In ambustis omnibus praefert lintea eodem madefacta et pluries applicata SYDENHAMVS (*Op. p. 271.*); sed nocet quando iam nigrorem induxerunt (PLENCK *Mat. chir. p. 444.*). Fortior arterias discissas minores consolidat, hicque ill. PETERSENI AB HEIDENSTAM, Arch. Reg. Sveciae, (*Kgl. Rese- Apothequet p. 67.*) Liquor stipticus est. In vulneribus vero lymphaticorum vasorum nihil valet, quum lympham non condenset (PLENCK *l. c. p. 438.*). Refraenat suppurationem vulnerum largiorem, si eodem deligantur (*l. c.*). Roborat relaxata ligamenta. Saepe tamen externe nocuit vi sua stringente et stimulo in vulneribus sclopetariis, in vulneribus cerebri, contusionibus dirioribus, tumoribus callofis, de quibus omnibus haud proletarie egit cl. PLENCK. Vapores calefacti spiritus vini dispellunt oedemata (HEIST. *Inst. chir. p. 350.*).

Vinum vel alia materies, quae fermentationem spirituofam subiit, si nouam fermentationem ingreditur, secedunt intestino motu oleosae et terrestres partes, quae acidum obuoluerant, et in ACETVM vertitur. Nec semper opus est iterata fermentatione li-

quorum, spirituofam iam perpefforum, fed eaedem materies, quae huic fubeundae pares funt, continuata fermentatione acefcunt. Vini acetum vel ex acefcen-
 tibus vinis, vel fecibus vini, vel vtrisque mixtis vel et ex reliquiis poft preffionem paratur. Si prius, dif-
 fipata per coctionem copia aquae et fpiritus additur fermentum, vegetabile quoddam acidum, vel acetum iam praeparatum deinceps mixtum fermentationi com-
 mittitur. Alios diuerfos modos aliunde petas. (E. gr. ex WALLERII *Chem. phyf. förfta delen p. 268.*) — Ace-
 tum hifce rationibus productum multas adhuc partes terreftes et inflammabiles et abundantiam aquae reti-
 net, quae igitur feperari debent. Rectificationem f. concentrationem aceti hunc laborem vocant, et ipfum
 ACETVM, CONCENTRATVM f. RADICATVM. Non fufficit huic fini deftillatio ifta vfitata, qua ACETVM
 VINI DESTILLATVM *Ph. W. p. 2.* emergit. Quod pri-
 mum tranfstillat aquofum, quod fequitur fortius eft, tan-
 dem fi retortum vas vfurpatum fuerit, afcendit liquor em-
 pyreumaticus, quod vero non accidit deftillatione in ve-
 fica facta, fi quidem in hac oleofae tartari partes liquore
 diluente orbatae ad alembicum vsque non poffunt perti-
 ngere. Nec concentrationi omnino fatisfacit congelatio
 a STAHLIO (*Opufc. phyf. med. chem. p. 398. fq.*) commen-
 data, quae tamen etiamnum placet auctoribus et *Pharm.*
Dan. (p. 117.) et *Ph. Suec. (p. 55.)*. Fortius longe fit
 ex viridi aeris vel per fe, vel ope olei vitrioli, vel ex
 fac-

faccharo faturni per idem auxilium expulsum, et purius et volatile magis. Est et alia methodus non spernenda, acetum cum alcali fixo saturandi et inspissandi, et addito vitrioli oleo acetum iterum expellendi, quam viam et ingressus est cl. WESTENDORFF (*Diff. de optimo acetum concentratum eiusdemque naphtham conficiendi ratione Gotting. 1772.*). Nimirum destillatione aceti communis ad ficcitatem vsque facta hoc ipsum alcali minerali, nominatim Sodae (V. infra caput de Salicornia) sale, saturatur, et cum eodem in crystallos redigitur. Harum crystallorum exsiccatarum et comminatarum partibus duabus olei vitrioli pars vna instillatur, et destillatione super leni igne in vas recipiens purus aceti spiritus volatilis transmigrat. Ita auctor, ex vnciis sedecim crystallorum, aceti puri vncias decem ad duodecim, obtinuit. Constitit vero gustu fortius hoc esse alio acido vegetabili, vaporibus autem densis et odore penetrante, esse volatilius et penetrabilius, purius denique et subtilius. Potentius longe iudicat esse alcohole aceti a cl. EHRENREICH confecto et laudato a cl. SCHWARZ (*Verwahrungsmittel gegen die Pest, nebst einer Abhandlung vom concentrirten Essiggeist Danz. 1770. Conf. HAGENS chem. Prüfung d. Ehrenreich. Alcohol Acet. Königsb. 1771.*)

Vfus aceti multiplex, hic considerandus, est tam pharmaceuticus, quam medicus. Menstruum est ad variorum vegetabilium vires extrahendas, nonnulla

tamen debilitat, alia efficaciora reddit, vel virtute diuerſa imbuit. Soluit et quasdam gummi reſinas et ſuccos inſpiſſatos, quin metalla varia, praeprimis plumbum, cuprum, ferrum. Facile et copulam init cum ſpiritu vini. Acetum ſimplex ſanguinis colorem paullo magis fuſcum reddit, vix vero coagulum inducit. Deſtillatum vero, ex FREINDII experimento, venae animalis viui iniectum ſanguinem in grumum et coagulum vertit. (SCHWENCKE *Haematologia* p. 130.) — Reliquis acidis vegetabilibus antiſtat vi refrigerante; vnde in acutis ad febrem, calorem, ſitim mitigandam eximium, potulentis additum, vt in Poſca vel Oxycrato HIPPOCRATIS et DIOSCORIDIS, vel mixturis, vel miſcela varia cum melle, vt in Oxymellis variis ſpeciebus. Quantum vi antiſeptica valeat, experimentis oeconomicis pro carne ſeruanda, rel. pariter conſtat, ac aliis, in morbis, creberrimis. Nempe et putredinem auertit et coërcet efficaciter, in ſynocho huius naturae, variolis putridis, petechiis, gangraena, ipſa peſte. Hinc et varia aceta mixta tanquam alexipharmaca in officinis occurrunt. In caſtris ad maxime neceſſaria iam retulerunt Romani (VEGETIVS *de re milit. Lib. 3. c. 3.*). Nec ad praecauendos morbos autumnales putridae naturae in exercitu potentius aliquid aceto per aeſtium calorem crebrius poto, praecipue locis paludofis (PRINGLE *Diſ. of army Ed. 5. p. 111.*). LVDWIGIVS (*Aduerſ. med.*

med. pract. Vol. 1. P. 1. p. 68.) in prophylaxi febris putridae petechialis efficacius longe acetum quam in ipsa curatione inuenit, et sudorifera efficacia tum in primis excellit, qua ipsa morbo praeuentum est. — Penetrabili sua natura remotissima adeo adyta permeat, spissos humores soluit, obstructaque referat. Hinc in deliquiis animi ante nares retenta vel temporibus carpisque illita eximie recreat; hinc in inflammatione vel alia stasi, quin et concretionibus polyposis soluendis valet. Ita et obesitatem nimiam minuit, etsi non semper absque aliorum malorum sequela (*LEWIS M. m. p. 16.*). Sudorem potenter mouet (v. *SWIETEN Comment. T. 3. p. 572.*). Lotium quoque pellit; cuius exemplum memorabile hydrops iam ad putredinem vergens dedit, sed vrinae fluxu copioso sublatus (*WESTENDORF Diff. cit. p. 74.*). Vis eius in mania crebro experimento constitit (*LOCHERI Obs. pract. p. 66. 68.*). Post prandium scilicet acetum destillati vicia vna et dimidia consumpta, ita vt omni quadrante horae cochlear vnum ingereretur, ante meridiem autem infusum Hyperici. Ab horum vsu mox insolitum illud in oculis disparuit, et dein pacati sensim ad se redierunt. Quo plus sudarunt aegri, eo citius leuati. Promotae et simul reliquae secretiones et excretiones, in feminis menstrua, quae antea vel parca nimis vel suppressa fuerunt. Repetiit hanc laudem *ROSENSTEINVS (Reze-Apot. p. 48.)*. Famam,

quae curatione puellae hydrophobae Patauii increbuerat, vanam fuisse, nec eandem vera hydrophobia laborasse, litteris cl. MORTON (*Phil. Transf. 1765. p. 139.*) compertum. Lumbrici terrestres aceto immixti mox necantur (TORTI *Therap. spec. Lib. 5. cap. 6. p. 510.*). Humani motibus crebris aceto conspersi indicant, quam male afficiantur (v. DOEVERN *de verm. intest. p. 68.*). Anthelminticis igitur adscriptum, in febribus verminosis non vna de causa eximium. Acetum potum optime venenum narcoticorum, nominatim Opii, eneruat, subiuncto emetico et fomentatione capitis cum eodem et odoratu eiusdem fortioris. (ROSENST. *Bskd. p. 61. sq.*).

In haemorrhagia vteri post partum conuenit linthea aceto cum aequali parte aquae, vel aceto forti madida frigide abdomini et lumbis applicare (TISSOT *Avis p. 451. LEAK on childbed-fever p. 271.*). Vapores eiusdem ad corrigendum aërem putridum et in morbis huius naturae conducunt, dum acetum super patina per carbones substratas exhalat, vel furculi Abietis eodem humectantur. Sic et exhalatione aceti emendatur aër conclauis, fumo fornacis vel carbonum vaporibus inquinatus (ROSENST. *Bskd. p. 118.*). Mirifice leuant expectorationem aquae calidae, cui acetum admixtum, halitus ex spongia vel patina capite lintheo obtecto inspirati (PRINGLE *Dis. of army p. 144. TISSOT Avis au peuple p. 101.*). Diriori malo folius
ace-

aceti calefacti vapores requiruntur (TISSOT *l. c.*). Pernionibus admissi eosdem dissipant (*Id. p. 570.*); prout in vniuersum aceto in vapores diltracto vis eius soluens augetur, cerussae exemplo.

Sunt praeterea alia aceta, ex aceto variis plantis infuso parata, eaque vel simpliciora, vel magis composita; etiam coctione producta.

Simpliciora infusa, ACETVM CALENDVLAE, COLCHICI, LAVENDVLAE, PAPAVERIS, RHOEADOS, ROSARVM, RVTAE, SAMBVCI, SCILLAE, TVNICAЕ, quorum vires in plerisque praecipue dependent ab aceto, in paucis ab ipsa stirpe.

Magis composita sunt, simulque calida:

AQVA PROPHYLACTICA s. ACETVM BEZOARDICVM SYLVII *Ph. W. p. 22.* In aliis pharmacopoeis et in libris practicis BARTHOLINI, MYNSICHTI aliorumque compositiones variae occurrunt. Nempe, additis variis aromaticis digestis et destillatis, creditum vim aceti augeri posse in contagiosis morbis, quin ipsa peste, dum eius cochlear vnum vel alterum aqua quadam diaphoretica misceretur idemque olfactu exciperetur.

ACETVM BEZOARDICVM *Ph. W. p. 1.* Similis praecedenti formula, secundum quam simplex digestio sufficit. Vfus idem.

ACETVM PROPHYLACTICVM (Vinaigre des quatre voleurs s. Vinaigre contre la Peste) CHARAS

Pharm. R. Tom. 2, p. 863. Formula haec: R̄c. Summit. rec. Absynth. maior. et min. Rorism. Salv. Menth. Rut. aa. $\zeta j \beta$ Flor. Lavend. siccat. ζij All. ζij . Calam. arom. Cinnam. Caryoph. Nuc. mosch. aa ζij Acet. opt. $\text{ſſ}vii j$. Macera calore solis vel igne arenae in matracio rite obturato per dies xij; post colaturam iuncta pressione adde camphorae spiritu vini solutae $\zeta \beta$ D. Existimatum, esse optimum prophylacticum contra pestem, mane et vesperi cochleari eius sumto eoque ante nares retento (CHARAS). Confert vero et in aliis epidemiis, inspergendo illud vestibis et muccinio, et post accessum ad aegros os eodem eluendo (ROSENST. *Apot. p. 23.*), prout variae, aceto in vniuersum adscriptae, virtutes ad hoc iterum referendae.

SAL ACETI (WESTEND. *l. c. p. 7.*) Conficitur ex crystallis connubio aceti cum alcali minerali paratis; dum iisdem in particulas grossiores contusis olei vitrioli aliquot guttulae instillantur. Commode in lagena vitrea seruatur, vbi, modo probe obturetur, diu odorem volatilem purumque aceti feruat. En elegans odoramenti genus, debilibus et syncopcticis efficacissimum.

ACETVM DVLCE (SPIELM. *Chem. p. 193.*) Fit ex aceti concentrati et spiritus vini rectificatissimi partibus aequalibus. NAPHTHAM ACETI primus Comes DE LAVRAGAIS (*Journ. des sçavans 1759. Juillet.*) produxit, sed ope aceti aeruginis; cl. WESTEN-

DORFF (*l. c. p. 9.*) autem ita, vt miscelam, ex aceti concentrati sui spiritusque vini summe rectificati partibus aequalibus, destillationi submittat, donec dimidia fere totius pars transferit, tum liquori transgresso addat decimam sextam partem salis tartari puri, in quatuor aquae partibus soluti. Supernatat tum aquae naphtha instar olei; concentratum autem acetum eam penitus fere iterum soluit; acida mineralia magnam eius partem absorbent, residuumque magis resinofum relinquunt; eadem facile cum aliis oleis destillatis sese coadunat; in deflagratione flammam magis albam exhibet quam spiritus vini, tardius vero quam naphtha vitrioli consumitur, cuti instillata frigus sensibile excitat. Anodynum blandissimum praedicatur, blande sedans dolores spasticos et tussim conuulsivam coërens, dosi paullum maiori, quam naphtha vitrioli.

De TARTARO s. sale essentiali vini, quo dolia incrustantur, tam albø, quam rubro, infra inter mineralia dicam.

Lixiuum e cineribus sarmentorum vitis saturatum valde contra panaritium commendatur (*Nouvelliste economique et litteraire T. 5.*). Debet scilicet calefieri, quantum fert aeger, et eidem digitus immitti. Dicitur conuenire quocunque morbi gradu, quod nimium.

P A N A X.

Syst. veg. p. 773. Gen. pl. p. 554.

138.

Pharm. GINSENG Radix.

Panax quinquefolium; foliis ternis quinatis LINN.

Sp. pl. p. 1512. Aureliana canadensis LAFITEAV
 12: (in *Memoires concernant la precieuse plante de Gin-*
seng Paris 1718. Conf. et Hist. de l'ac. d. sc. 1718. p. 42.)
 cuius iconem et descriptionem contractam sinit
 BREYNIUS in *prod. rar. pl. 2. p. 35. sq. Fig. ad p.*
52. Araliastrum foliis ternis quinquepartitis Gin-
seng s. Ninsin officinarum EHRET. TABVL. A
TREW. ed. Tab. 6. fig. 1. Gin-seng Chinenfibus.
 Planta perennis.

Crescit in Tataria Chinenfi in fyluis montosis den-
 siffimis, vbi vidit testis autoptes Missionarius s. I. P.
 IARTOVX (in *Lettres edifiantes et curieuses Recueil 10.*
p. 159.), qui plantae etiam et radicis ex itinere a. 1709.
 iconem cum descriptione adornavit, quam vtramque
 suo libro inseruit DV HALDE (*Descr. de la Chine T.*
2. Tab. ad p. 180.) In Canada etiam habitat, vnde
 iam a. 1704. cl. SARRASIN (*Hist. de l'ac. d. sc. 1718.*
p. 44.) FAGONI misit, et vbi postea Missionarius
 LAFITEAV inuenit, confirmante et cl. KALMIO
 (*Refa til N. America T. 3. p. 334.*), in Pensyluania aliis-
 que Anglicis coloniis alii. Ad ostium fluuii de la
 Ware

Ware cl. BARTRAM locis umbrosis legit (*Comm. Nor.* 1741. p. 361.). Tam auide in Canada superioribus annis collecta, vt metus, ne prae lucri cupidine olim interitura plane esset. (KALM *l. c.*). Nempe inde in Galliam, quin Chinam etsi clam copiose translata, vnde pretium eiusdem insigniter decreuit.

De confusione huius cum radice Ninsi supra (p. 258.) iam differui. Diuersas autem specie esse demonstrarunt BREYNIUS. (*Diff. de radice Gin-sem etc. recuf. in l. c.*) et TREW (in *Comm. Noric. a. 1742. p. 388.*). Carissima pretio, vtinam et virtute. Fuit vncia eius vna pro 7 ad 8 vncias argenti Pekingi vendita (DV HALDE *l. c. T. 4. p. 9.*); quin ad recentioris auctoris (OSBECK'S *Ostindiska resa p. 144.*) testimonium vncia eius dimidia pro 30 ad 48 semivnciis argenti in China suo tempore prostitit venalis. Hinc et excubiis arcentur furaces homines et imperatori Chinesium soli reditus ex collectione seruati, quam militibus suis procurat.

RADIX, dum sicca examinatur, crassitie plerumque digiti minimi est, Petroselini radici non absimilis, tam interne quam extus flauo albescens, rugosa vel annulata, compactae et corneae fere substantiae, et subinde inferius subdiaphana, fracta circulum in medio prae se fert resinofum rufescentem, plerumque in duo ramos siue crura diuarcatur (vnde forsitan nomen Sinicum, quasi *homini simile* dixeris) aliquando

in tria vel quatuor. ¹³ Odoris expers est, saporis autem dulcis Glycyrrhizae aemuli, sed gratioris cum leui amaritie et aromate miti linguam parumper pungente. Quo maior, quoque ponderosior est, eo maioris fit — Praeparatur vero immergendo illam post lotionem aquae bullienti, dein super vaporibus Milii cuiusdam cocti, quibus colorem brunum adipiscitur, ficcatur. Ope solis vel ignis mox ficcatam spernunt Chineses, quoniam tum destituitur colore iis placente (IARTOVX *l. c. p. 182. sq.*). Americanam vi longe Tatarica inferiorem esse perhibent (OSBECK *It. p. 145.*).

Apud Chineses ob vires medicas, quas inde expectant, in summa existimatione est. Tartaris Mantcheoux igitur Orhota h. e. Regina pratorum dicta. Nec magnatibus vlla fere medela praescribitur sine eiusdem connubio. Nimirum pro infallibili remedio in deiectione virium a nimia intentione animi vel exercitatione corporis habent, et soluere pituitam tenacem, roborare pulmones et ventriculum, pleuritidi mederi, sistere vomitus, hystericeis affectionibus subuenire, contra vertiginem valere, ad vitam longam facere, sibi persuadent (IARTOVX *l. c.*). Plures aliae virtutes hinc inde recensitae leguntur (Vid. e. g. DECKERI *Exercitat. pract. p. m. 670.* qui ipse illam tentavit, BREYN. *l. c. p. 39.* RUMPH. *Herb. amb. auctar. p. 47.*), ex quibus modo efficaciam in conuulsiuis affectibus sedandis, ac veneris appetitu ciendo, memoro, de qua poste-

posteriori mihi et peregrinatores mercaturae causa Chinam petentes narrarunt, quo fine ditiores Sineses crebro adhibent (BREYNIUS). Omnia conueniunt, in refocillandis neruis praecipuam potentiam consistere. Hancque delassatus labore in sese et expertus ven. IARTOVX (p. 163.) notabilem inde accelerationem pulsuum animaduertens; qui et foliis instar infusi Theae usus est. Repetitis dosibus scrupuli vnus radice horrendas conuulsiones compescuit in viro consulari DECKERVS (l. c.). Chinesibus in more est, decoctum radice in orbiculos sectae ingerere; in puluere autem ad drachmam vsque dimidiam DECKERVS dedit, cui et tinctura, vel extractum spiritu vini paratum proficuum visum. Cum Hepatica nobili TRAGI comparat virtutem RENEAVME (*Hist. de l'ac. d. sc. de Paris cit.*). Iusto pauciora sunt Europaeorum experimenta, quam vt de vero pretio decerni possit. Nimia vero Chinesium esse praeconia, quis non videt?

ORDO. VIII.

SARMENTACEAE.

SMILAX.

Syst. veg. p. 743. Gen. pl. p. 524.

139.

Pharm. SARSAPARILLAE vel SALSAPARILLAE
rarius ZARSÆ *Radix.*

Smilax Sarfaparilla; caule aculeato angulato foliis
inermibus ovatis retuso-mucronatis trineruiis
: LINN. *Sp. pl. p. 1459.* *Smilax aspera* (ob caulis
aculeos non foliorum) peruuiana f. *Sarfaparilla* c.
B. *Smilax viticulis asperis virginiana* folio hede-
raceo leni *Zarza nobilissima* PLVCK. *Phytogr. Tab.*
III. Fig. 2. REGNAULT *Botan.* La Salsepareille.
Frutex sarmentosus in regno Peruuiano Mexicano
et Brasilia crescens.

Dictam speciem Equ. a LINNÉ pro vera habet.
PROSPER ALPINUS (*Plant. aegypt. p. 136.*) autem
Smilacem asperam L., vt ex icone vltcrius patet.
Nempe in *Zacyntho* infula eius radices eiusdem omni-
no figurae ac *Sarfaparillae* L. inuenit, et percepit ibi-
dem non minus contra luem veneream adhiberi, et
in fascies colligi, ad externos quoque transmitti. Hu-
ius

ius quoque sententiae fuit FALLOPIVS eodem successu hisce radicibus vsus, et AMATVS LVSTANVS. GUILANDINVS autem in suo cum ALPINO colloquio aduersatur, confusionem radicum valde similibus arguens. TOBIAS ALDINVS (*de Smilace aspera, an sit eadem ac Sarsaparilla americana? Messan. 1652.*) affirmat Smilacem asperam esse veram, varios alios citans, et posse omnino lvi venereae opponi. Smilax aspera Hispaniam et Italiam praeter Palaestinam et Graecos insulas patriam habet, et, si fides cl. WILH. FORDYCE, Peruvianum quoque regnum et Brasiliam. CAR. MUSITANO (*de lue ven. Lib. 3. c. 1. Op. Tom. 2. p. 434.*) non minus haec ipsa frequenter successit, qui et sapore, cortice, medulla, facultate conuenire, quin alteram vincere testatur. Similis efficaciae testis quoque est MONARDES (in CLVS. *exot. p. 349.*) Cl. FORDYCE synonymum allatum c. BAVHINI Smilaci asperae L. adiungit, et vim a se totque aliis exploratam huic praecipue tribuit.

RADIX in pharmacopoliis obuia conflatur copia radicularum farmentosarum aliquot pedes longarum, ad pennam anserinam vsque crassarum, ex trunculo pollicaris crassitie emergentium, extus fusca interne alba. Fasciculatim vincta intra corbiculos vendi solet. Et, si probae notae est, facile findi se sinit. Manifestam amaritiam cum aliqua stipticitate tribuit NIC. MASSA (in LVISINI *Aphrod. p. 81.*). Decoctum satuum lenissime fal-

falsum pronunciat SWIETEN (*Comment. T. 5. p. 568.*)
 Extractum praeterea aquosum amaricans (NEVMANN),
 spirituosum autem subacre (CARTHEUSER). Aqua
 lota spumam agit et manus nitentes reddit (ERNDTE-
 LII *Warjauia phys. illustr. p. 212.*)

Crebra in primis eius in lue venerea laus fuit,
 postquam Hispani eam versus medium seculi decimi
 sexti in Europam transfulere (MONARD. *l. c.*). Extol-
 lunt efficaciam in hoc morbo FRANC. XIMENES,
 VIDVS VIDIVS, TRINCAVELLIVS, FALLOPIVS,
 MASSARIAS, CAESALPINVS, VARANDAEVS,
 THOM. RVDIVS, NIC. MASSA, ALEXANDER
 TRAIANVS PETRONIVS, ex quibus praecipua loca
 excerptit cl. FORDYCE (*in med. Observ. et Inqu. T.*
1. p. 149. sqq.) alique multi, quorum nomina significat
 BOEHM (*Diff. de variis syphilidis therapiis Argent 1771.*
p. 24.). Infantes a nutricibus lactentibus infectis,
 etiamsi maculis, pustulis, vlceribus et nocturnis do-
 loribus correptos sanari facillime farina Sarsaparillae
 panatellis aut pulticulis admixta, auctor est HARRIS
 (*Morb. infant. p. 233.*). Dictorum multi hanc radicem
 Guaiaco praeferunt idque in decocto. Quoniam au-
 tem veram adhibendi eam rationem, quibusque in
 casibus praecise conueniat, non dilucide exposuerunt,
 in obliuionem fere transit; quin alii de inertia publice
 conquesti, vt MONTANVS, FRACANTIANVS, GVAR-
 GVANTVS, IOHRENIVS, BROMFIELD rel. vel le-
 uiori

uiori modo malo parem existimarunt, vt PASCCHALIS, SAPORTA, RVDIVS rel. (BOEHM *l. c. p. 26.*) vel in connubio modo mercurialium; prout Angli medici decoctum Sarsaparillae solutioni mercurii sublimati saepe adiungunt (V. *Med. Obs. et Inqu.*). Fiduciam nouiter inculcauit cl. FORDYCE (*l. c.*) casibus pluribus in medium prolatis, quibus vim suam comprobauit. Decocto vero vsus est, ex radicis quantum fieri potest recentis vnciiis tribus decoctae intra vas apertum in aquae fontanae libris sex, donec remanserint librae duae mensurae ciuilis; subinde saporis causa pauxillum radicis Liquiritiae addidit. Quam ipsam quantitatem praebiis duobus vel tribus intra nychthemera propinauit. Saepe idque cito curationem absoluit sine sudore et domi manendi necessitate, et absque diaeta nimis rigida, praesertim casibus, in quibus nec Guaiacum nec Mercurius aliquid praestiterunt. Sicque dolores nocturni osteocopi vix tolerabiles consopiti. Proficuum maxime fuit macilentis et ad phthisin pronis; redierunt enim cibi desiderium, torositas pristina, vires. Cl. HVNTER quoque lueni in homine quodam vlcerebus inguinum simul foedato curauit. In pertinacissimis malis connubium eiusdem cum mercurialibus maximam vim praestat. Confirmat et vim decocti, aliis frustra in lue adhibitis, L. B. DE STÖRCK (*Ann. med. 2. p. 225. fq.*). Simili, vt FORDYCE, modo adhibuit cl. PLENCK (*Mat. chir. p. 105.*)

optimo effectu, suadetque, vt vlcera crebro decocto expurgentur. Sudorem mouendo labem veneream tollere SYDENHAMVS (*Oper. p. 29. 114.*) arbitratur, quod vero non congruit cum cl. **FORDYCE** obseruat. — Addo hic formulam decocti Lisbonae inter medicos familiaris, quo incommoda post ptyalismum et vsum mercurii liberaliorem residua tollunt, etsi non vnice in hoc Sarsaparillae meritum: Rc. Rad. Sarsap. Santal. alb. et rubr. aa ζ ijj, Glycyrrh. Mezer. aa ζ ß Lign. Rhod. Guaiac. Sassafr. aa ζ i Antim. crud. ζ ij M. et infund. cum aqu. font. bull. $\text{℥}x$ per horas xxiv; dein coqu. ad $\text{℥}v$. Colaturae capiat aeger $\text{℥}j\beta$ ad $\text{℥}v$ quotidie.

Resoluens insuper efficax a variis habetur, quo nomine in rheumatismis commendatur (**SCHOLZIVS** in *Conf. craton. L. 2. Conf. 6.*) et in tumoribus duris dissipandis (**SCVLTEI** *Armament. chir. Obs. 26.*) Praeseruationi ab arthritide decoctum inferuire notarunt **WITTICHIVS** (*Conf. med. 65.*) **CLAVDINVS** (*Exp. rat. L. 3. c. 24.*) **SPIESSIVS** (*de arthr. p. 61.*). In vlcere cancroso nasi, alio vlcere eiusdem partis titillatione molesto, pruritu demum eius cum rubedine foeda et genae dextrae, decocti internus vsus proficuus insigniter fuit. In homine, qui proxime dicto malo laborabat, fomentatio simul adhibita est (**BRISBANE'S** *select Cases in the Practice of Med. p. 28.*).

In Marchia huic radici feliciter substituunt radicem *Caricis arenariae* L. (GLEDITSCH *alph. Verz. d. Arzn. p. 55.*).

140.

Pharm. CHINAE Radix.

Smilax China; caule aculeato teretiufculo foliis inermibus ouato-cordatis quinqueneruiis LINN. *Sp. pl. p. 1459.* China Radix C. B. *Smilax minus spinosa* fructu rubicundo radice virtuosa China dicta KÄMPF. *Amoen. p. 781. Tab. 782.* RUMPH. *Herb. Amb. Austr. p. 72. Tab. 30.* vbi et radix depingitur. Conf. SAM. GOTTL. GMELIN'S *Reise durch Ruffland T. 3. p. 32. Tab. 6.* quae praestat prioribus. Frutex cr. in China, Iaponia, Persia septentrionali (GMEL.), nec non in Iamaica (BROWNE).

RADIX est nodosa, lignosa, ponderosa, epidermide fusco-rubescente vestita, intus pallide rubicunda. Frustis planis vulgo seruatur. Praefertur, quae ex India orientali prouenit, quae ipsa pallidior duriorque est Americana. Virtute vero posteriorem priori non cedere creber apud Americanos vsus testatur (BROWNE *nat. Hist. of Iam. p. 359.*). Inodora, sapore fere omni destituitur, nisi vnctuosus: NIC. MASSA (in LVISINI *Aphrod. p. 86.*) tamen amaritiem et austerum saporem tribuit masticatae.

Circa annum 1535. in Europam incomparabilis in lue venerea remedii nomine translata fuit (THE-

VET *Cosmogr. vniuersf. Lib. 11. c. 25.*) Decocti tum forma ingerebatur ex vncia vna radicis dissectae paulillo aquae maceratae, dein in duodecim libris aquae ad consumptionem tertiae partis coctae. Huius poculum magnum calide in lecto ebibebatur, vt probe insudaret aeger per duas vel tres horas, sub commoda diaeta et vsu purgantium, si opus esset, sicque continuarent per 24 dies; quibus peractis reliquiae radicis ex decocto pro potu ordinario inseruierunt. Vlcera, si quae adessent, fouebantur eodem decocto. (VESAL. *Epist. de radice Chinae in Aphrod. p. 584-598.* Cfr. et ASTRUC *de morb. ven. p. 112.*) Sed non parem esse lui venereae profligandae innuit FALLOPIVS (*Tract. de morb. gall. c. 60. in Aphrod. p. 802.*) C. BAVHINVS (*Lib. 2. compos. med. c. 10.*) ASTRUC (*loc. cit. p. 113.*) multique alii, quos citat. Nec hodie amplius vlla in fide contra hunc morbum est.

Non plus virtutis praestitit Imperatori R. CAROLO quinto in morbo articulari (VESALIUS *l. c.*). An verius in hydropisi, melancholia, lippitudinibus valet, in quibus felicem satis successum affirmat FALLOPIVS (*l. c.*), in obstructione lienis, (AMATVS LVSITANVS *Curat. 61. cent. 5.*) aliisque obstructionibus (RIVER. *Prax. med. Lib. 12. cap. 5.*) in phthisi, scabie, lepra? In demulcendo sanguine siue eiusdem acrimonia mitiganda, vnice illius efficacia, me iudice, consistit. Ita conducit post va-

riolarum infitionem infantibus per 14 dies ptisanam ex hac radice bibere, ne minuta exanthemata propululent (ROSENSTEIN *Bskd. p. 185.*). Obesitatem porro gignit (FALLOPIVS); quo fine a mulierculis Aegyptiis in balneis vsurpatur (displicent enim in gynaecis arundinaceae feminae) et emaciatis vtiliter exhibetur (ALPIN. *med. Aegypt. p. 236. 253.*). Apud Americanos suibus pabulum radix praebet, idque, deficiente alio, vnicum est (BROWNE'S *nat. Hist. of Iani. p. 359.*).

R V S C V S.

LINN. *Syst. veg. p. 751. Gen. pl. p. 534.*

141.

Pharm. RVSCI f. BRVSCI *Radix; Turiones; Semina.*

Ruscus aculeatus; foliis supra floriferis nudis LINN. *Sp. pl. p. 1474.* Ruscus c. B. Icon: REGNAULT *Botan. le Houx Frelon.* Frutex in Heluetiae, Galliae, Italiae nemorosis asperis, saxosis crescens.

RADIX formatur fibris crassis calami latitudinis, initio subdulcis, dein insigniter amara. Invisitata. Contra hydropem adhibita. Ascite conualuit mendicus, memoratus a RIVERIO (*Observat. Cent. 3. Obs. 52.*) decocto per mensem integrum sumto, purgatione per Sennam bis vel ter in auxilium adhibita. Aliud

simile exemplum narrat vti et bina de curato hydrope
matricis IO. BAVHINVS (*Hist. univ. plant. T. 1. 582.*).

EX NUMERO QVINQVE RADICVM APERIEN-
TIVM MAIORVM est

TVRIONES olim contra infarctus viscerum ad-
hibiti I. B.

SEMINA instar Coffeae tosta potum haud in-
gratum praebent et lotium pellentem (ZANNICHELLI
de Rusco eiusque medicamentosa praeparatione. Venet.
1727. 8.).

142.

Pharm. UVULARIAE *Herba.*

Ruscus Hypoglossum; foliis subtus floriferis sub fo-
liolo LINN. *Syst. veg. p. 751.* Laurus alexandrina
fructu pediculo insidente C. B. Icon: Hypoglossum
COLVMN. *Ecphr. Tab. 165. fig. 2.* Suffrutex in mon-
tibus umbrosis Hungariae, Italiae, Liguriae cre-
scens.

HERBA adstringens. Contra vuulae prolapsum
adhibita. Sed hodie obliuioni data, quum meliora
suppetant.

M E N I S P E R M V M.

LINN. *Syst. veget.* p. 748. *Gen. pl.* p. 530.

143.

Pharm. COCCVLI INDI (*Baccae*).

Menispermum Cocculus; foliis cordatis retufis mucronatis, caule lacero LINN. *Sp. pl.* p. 1468. *Cocculus officinarum* C. B. Tuba baccifera RUMPH. *Herb. Amb.* p. 35. Tab. 22. Arbor crescens in India inter rupes et saxa maritimarum orarum, sub umbris altarum arborum, e. gr. in Zeylona, Malabaria, Iaua, Amboina.

FRUCTVS bacca est nucem includens reniformem rugosam, quae ex putamine fragili et medulla f. nucleo albo componitur. Hac forma in officinis obuia. Baccis apud Indos pisces capiuntur et enecantur, dum scilicet semimaturae, cum cancellis Koe-man f. Bernard l'hermite dictis, qui in quibusdam cochleis reperiuntur, conteruntur et sic in pilulas formatae in aquam proiciuntur. Hac pasta auide a pisce deuorata vertiginem concipit et quasi inebriatur, ita ut ad aquae superficiem delatus capi facile queat. Hiicce baccis quoque aues Paradisiacas irretiunt, proiectis illis in foueas, vbi aqua pluuialis stagnat, quam ipsam aues bibunt. Quin gentibus istis ad vaccas hircosque capiendos inseruit, sed sub connubio fructus Incos, ut inebriatum animal transfodi facile possit

(RVMPH. *l. c.*). Ambiguum eorundem effectum esse, haec saltim docent. Contra pediculos valere insuper legitur (DALE *Pharm. p. 345*). An homini pariter venenum, nondum satis constat?

CISSAMPELOS.

LINN. *Syst. veg. p. 750. Gen. pl. p. 533.*

144.

Pharm. PAREIRAE BRAVAE *Radix.*

Cissampelos Pareira; foliis peltatis cordatis emarginatis LINN. *Sp. pl. p. 1473.* Clematis baccifera glabra et villosa, rotundo et umbilicato folio PLUMIER *Plantes de l'Amer. 78. Tab. 93.* Caapéba PISO *Ind. hist. nat. p. 261.* Pl. perennis Americae australis, nominatim Brasiliae, volubilis.

Nomen pharmaceuticum Lusitanicum est, significans vitem feram.

Folia vulnera sanare vel integre vel contusione praegressa applicata feruntur (SLOANE *Hist. Jam. Tom. 1. p. 201.*). Succus horum expressus contra serpentum morsus praedicatur a PISONE (*l. c.*), qui et radicem cum foliis contusam et vino haustam assumpti veneni vim retundere refert.

RADIX vero, praecipue celebrata, est lignosa variae crassitiei, ab ista digiti ad brachii infantilis vsque, extus cortice rugoso brunoque obducta interne

ob-

obscure flavescens, ex annulis concentricis constans. Sapor eiusdem amaro dulcis, odore autem caret. Notatur et alia species extus alba, interne citrina, cui, dum recens est, color carneus adscribitur, dein pallescens (GEOFFROY *Hist. de l'Acad. d sc. 1710. p. 57.*). Poros, farinam, sales radicis LEUVENHOEKIUS (*Epist. phys. 44. p. 417.*) microscopio scrutatus est, et, huius quoque ope, admisto sanguini decocto eiusdem globulos fuisse dispersos vidit, ut inde ad vim sanguinem soluendi concludas (*l. c.*). Americanis iam dudum accepta fuit. Hisce nimirum aqua vel cereuisia vel vino macerata pro potu ordinario fuit in renum vetherum et vesicae obstructionibus, et magnates Lusitani nullum in calculi molestiis tollendis aliud remedium excellentius agnouerunt (PISO *l. c.*). Diuretica vi planta apud Nigritas Iamaicae sese commendat, qui in primis radicem eo fine in decoctis adhibent (BROWNE *Hist. of Jam. p. 357.*).

Sensim vero et ab Europaeis cum ea experimenta capta, postquam, ut vero simile, Lusitani in Europam eam transuexere. Parisios per Regis Galliae legatum, AMELOT, a. 1688. peruenit (*Hist. de l'ac. d. sc. de Paris 1710. p. 56.*), tumque varii medici Galli eius usum fecere, interque hos HELVETIVS, qui in *Traité des maladies les plus frequentes et des remedes specifiques*, eius mentionem aliquoties honorificam iniicit. In Germania nondum initio seculi famam excitauerat,

fed multum ibidem ad eiusdem existimationem contulit LOCHNERVS (*Schediasma de Pareira braua Norimb. 1719. Ed. 2. in 4.*) casibus potius distincte prolatis, quam luxuriantis eruditionis ornamentis, quibus obuelantur.

Specificum contra omnia renum mala et vesicae non dubitat vocare HELVETIVS, affirmans calculos oliuae magnitudinis inde secessisse, sicque lithotomiae necessitatem disparuisse, non diffitens tamen non in omnibus eandem efficaciam demonstrasse. Negat quidem radice calculos vere frangi cl. GEOFFROY (*Mem. de l'ac. d. sc. l. c. p. 57.*), sed pituitam, qua sabulum nequitur et in verum calculum conferruminatur, solui arbitratur, et copiam sabuli post usum secernei, hincque vix vnquam in colica nephritica frustrari spem obseruauit. LOCHNERO (*l. c. p. 66.*) laudes etsi restringenti saepe in nephritide calculosa subuenit, aliis multis frustra tentatis. Valuit et in vlceribus renum et vesicae, suppressionemque lotii tenacis feliciter sustulit (GEOFFROY *l. c. p. 58.*). Succesfit etiam in hydrope, in morbo tympaniti haud absimili ex pituita vitrea intra primas vias collecta, contra vermes in vrinae vesica delitescentes (LOCHNER *p. 83.*), in asthma (IDEM. *p. 81.* et GEOFFROY *l. c.*) humido (HOFFM. *Med. syst. T. 4. P. 2. p. 272.*), in ictero a bile crassa (GEOFFROY *p. 58.*), in fluore albo (LOCHNER *p. 78.* CARL'S *med. Rathschläge 12. p. 67.*)

Patet ex hisce, vi singulari pollere in tenacibus humoribus soluendis.

Quo de radicis efficacia tanto certiores euadamus, praeostat eandem solam vel in puluere ad drachmam dimidiam vel integram pro dosi aliquoties de die (LOCHER et GEOFFROY) capere, vel in infuso siue decocto, drachmas scilicet duas vel tres in libra sesquialtera aquae, decoquendo, donec supersit libra vna, hancque quantitatem in tres partes diuidendo. (GEOFFROY). Varia tamen connubia a quibusdam facta, prout LOCHNERO miscela cum Acmella, vel cum Speciebus decocti nephritici FORESTI, vel cum Lino cathartico placuit. Sic et cl. BLACKRIE (*Disquisition on medicines that dissolve the stone T. 2.*) solitus erat contra vrinam cruentam et vlcera viarum vrinariarum radicem vna cum dimidia parte foliorum Vuae vrsi decoquere. Tinctura et extractum spiritu vini factum fortiorem saporem habet praeparatis aquosis huius generis, hinc et vi antistant.

PRAEPARATA.

ESSENTIA PAREIRAE BRAVAE *Ph. Wurt.*

p. 84. Fit spiritu vini.

ARISTOLOCHIA.

LINN. *Syst. veg. p. 686. Gen. pl. p. 467.*

145.

Pharm. SERPENTARIAE VIRGINIANAE

Radix.

Aristolochia Serpentaria; foliis cordato-oblongis planis caulibus infirmis flexuosis teretibus, floribus solitariis LINN. *Sp. pl. p. 1363.* *Aristolochia Pisto-*
lochia f. *Serpentaria virginiana*, caule nodoso CATESBY *nat. History of Carol. T. 1. p. 29. Tab. 29.* Conf. descriptio BANISTERI in *Phil. Transf. Vol. 20. p. 467.* Planta perennis Virginiae.

RADIX formatur fibrillis numerosis ex trunculo communi erumpentibus, extrinsecus bruna, interne pallidior. In pharmacopoliis huic saepe particulae herbae adhaerent. Sapor amarus pungens, odor aromaticus. Tam aquam quam spiritum vini imbuit vi sua. Extractum tamen spirituofum fortius est altero, et hoc dimidium modo ponderis alterius f. aquosi constituit. Est ex genere, quod plures species cum grato aromate amaras complectitur.

Primus eius mentionem fecit THOM. JOHNSON (GERARD'S *Herbal 1633.*), maximeque probabile, CORNVTVM (*Canad. plant. p. 214, a. 1635.*) sub nomine Radicis Snagroel nothae Americae hanc intellexisse.

Et-

Etenim celebrata olim in America tanquam antidotum veneni serpentum. Morsum serpentis venenatissimi Boiciniinga eadem eneruari (DALE *Pharm. p. 194.*) fertur, quod fieri vltius describitur masticata hac planta et succo deglutito, foliis quoque contusis vulnerique applicatis (GEOFFROY *M. m. T. 2. p. 248.*).

Id certe communi consensu agnoscitur, pollere insigni efficacia in febribus, ob virium deiectionem vel humorum putredinem, malignis, et illas potenter erigere, hanc manifeste coërcere. Vim antiputredinosam eiusdem eximiam confirmant et experimenta extra corpus (PRINGLE'S *Dis. of the army App. Experim. 7. 11. 14.*), quae tamen vel nihil, vel parce modo adstringit (*Experim. 17.*). In febre putrida maligna, tertio stadio, quando stupor insignis pulsusque nimis debilis sentitur, delirium instat et petechiae apparent, Serpentaria vi vitali prospicitur. Eo fine decoctum addito tantillo liquidi spirituosi conducit, vel pulvis radice in substantia a scrupulis duobus ad drachmam integram. Praestans quoque eiusdem miscela cum cortice peruuiano est (PRINGLE *loc. cit. p. 312. sq.*). In febre biliosa putrida praeuertit gangraenae et pulsus febremque necessariam concitat. Tertio iam die vel maturius tum locum habuit, pulsu nimirum submisso. Forma infusi in hoc morbo commodissima visa (HILLARY *Dis. of Barb. p. 165.*). Non minus proficua in angina gangraenosa est, tam initio morbi, quam

malignis quibusdam symptomatibus ingruentibus, ea tamen dosi, ut non possit sudorem pellere. Iungitur simul utiliter gargarisma ex decocto baccarum Sumach et Serpentariae cum tantillo aluminis, nec pro rei conditione alia topica negligenda (*Med. Obs. en Inqu. Vol. 1. p. 219. sq.*). Subuenit et, si quid unquam, decoctum huius radice in dysenteria viribus collapsis et pulsus infirmitati, vel in connubio corticis peruuiani vel Theriacae (PRINGLE *Disf. p. 274.*).

Nec in febribus intermittentibus spernenda, quas eadem curauit SYDENHAMVS (*Oper. p. 310.*) in pauperibus ante paroxysmum vino data, et sudoris intra fragula simul probe habita ratione. Constat et subinde eiusdem connubio vires corticis peruuiani auctas et breuiori tempore citiusque febrem sublatam; quo sine corticis scrupulis duobus vnus radice admixtus (LYSONS'S *practical Essays upon intermitting Fevers etc. p. 16.*).

In puluere plerumque a granis decem ad scrupulum vnum vel drachmam dimidiam exhibetur. Praeter dictas miscelas, alias cum sale ammoniaco vel camphora rel. pro re nata experientia probat. Sic et decoctum vulgare est.

PRAEPARATA.

ESSENTIA SERPENTARIAE VIRG. *Ph. W. p. 85.* Fit spiritu vini.

TINCTURA *Ph. Lond. p. 72.* Spiritu vini tenuiori.

TIN-

TINCTURA *Ph. Ed. p. 47.* Digestio fit radicis cum aqua epidemia et Coccinella.

146.

Pharm. ARISTOLOCHIAE ROTVNDAE
Radix.

Aristolochia rotunda; foliis cordatis subfœffilibus obtusis, caule infirmo, floribus solitariis LINN. *Sp. pl. p. 1364.* *Aristolochia rotunda* flore ex purpura nigro C. B. BLACKWELL *Tab. 256.* Pl. perennis australis Europae.

RADIX rotunda, rugosa, bruna, interne rufa. Iungenda statim cum hac

147.

Pharm. ARISTOLOCHIAE LONGAE *Radix.*

Aristolochia longa; foliis cordatis petiolatis integerrimis obtusiusculis, caule infirmo floribus solitariis LINN. *Sp. pl. p. 1364.* *Aristolochia longa* vera C. B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 51. Fig. 2.* Pl. perennis eiusdem patriae.

Vtramque olim combinavit LINNEVS in vnam speciem, iam vero disiungit, licet affinitatem vtriusque etiam nunc non diffiteatur.

Posterioris RADIX longa est ad dimidium pedem vsque, extus fusca et rugosa, interne vero flava. Haec quoque nauseosa amara cum sensu quodam acrimo-

mo-

moniae et odore forti. Rotunda n esse efficaciorē SCHRÖDERVS (*Pharm. p. 538.*) innuit, abstergere potentius altera FERNELIVS (*method. med. Lib. 6. cap. 12. p. 163.*); huicque saporem acriorem et magis amarum tribuit SPIELMANNVS (*M. m. p. 199.*). C. HOFFMANNVS (*Med. offic. p. 135.*) contra longam, calidiorē et saporis manifestius amari et acris, pronunciat. In praxi promiscue praecipiuntur. Hinc virtutes heic vna exponendae.

Vterinum sanguinem pellunt, vnde nomen traxisse originem videtur, et si alii ab inuētoře (CICERO), vel inuentrice (NICANDER), deriuent. In mensuris vel lochiis suppressis vel secundinis retentis iam antiquitus (HIPPOCR. *de nat. muliebri p. 572. oper. FOËSII*) in laude, nostro tamen tempore ienescente. Inclaruit praeterea vis eius resoluens, in obstructionibus viscerum et asthma (*FERNEL. l. c. Lib. 5. cap. 7. p. 110.*) conspicua. Asthma scorbuticum nominatim indicat SIM. PAVLLI (*Quadrip. bot. p. 24.*).

Amara prout iam dudum contra arthritidem, quocunque iure id fiat, auctoritatem nacta: ita in communionem praeconii Aristolochiae transferunt. Inter veteres GALENVS (*L. 6. simpl.*), MESVĚ (*L. 2. de purg. simpl. c. 27.*), RHASES, efficaciam agnouerunt. Post hosce non dubitauit GVAINERIVS (*de aegritudinibus iunctur. c. 29.*) ex drachma vna Aristolochiae rotundae cum aqua mellis per mensem vere et hieme

bibita, perfectam contra podagram immunitatem promittere. Arceri hacce radice paroxysmum affirmat SIGISM. KOLREVERTERVS (*Tract. de arthr. c. 8. p. 52.*). Pertinet et huc olim celebratum secretum antipodagricum Episcopi Monasteriensis, quod ex VALENTINO recenset SPIESSIVS (*de arthr. p. 57.*): ex radice Aristol. longae vnciiis tribus et spiritus Iuniperi vulg. Mensura vna, digestis per duodecim horas et colatis, cuius cochlearia tria omni aurora capienda per duos menses, hinc bis in septimana iteranda. Ab hac non multum differt Essentia saturata, ex Aristol. rot. radice et spiritu vini rhenani parata, et ad quinquaginta guttas, bis vel ter per septimanam probo successu praeferuatiuo scopo hominibus morbo obnoxiiis exhibita (KLAVNIG in *Eph. N. C. Cent. 5. Obs. 66. p. 113.*); et alia, vt videtur, dilutior praecedenti, a BRUNNERO (HELD in *Eph. cit. Cent. 6. Obs. 86. p. 364.*) in podagricis praecipue phlegmaticis vtiliter tentata, ex radicis Aristol. long. vnciiis duabus et spiritus viui libris tribus digestis, data ad duo cochlearia per duos menses, postea hebdomadatum bis per integrum annum. Non minus eximio solatio extractum radicis resinofum forma pilulari ad grana quindecim captum fuit (KLAVNIG *l. c.*). Ingreditur et alterutra harum radicum celebratum nimium ante paucum tempus *Pulverem antiarthriticum* Ducis Portlandiae vel Principis Mirandolae, cuius haec formula: Rc. Rad. Aristol. rotund. Gentian. Summit. et Fol.

Chamaedr. Chamaepit. Centaur. min. $\bar{aa}$ M. F. puluis. Huius drachma vna quouis mane ieiuno ventriculo in cyatho aquae et vini vel alio vehiculo commodo sumitur per spatium mensium trium; tum diminuitur dosis ad $\frac{3}{4}$ drachmae per tres menses, postea ad drachmam dimidiam per sex menses; post annum vnum sufficit drachma dimidia alternis diebus. Saepe vsus binorum annorum requiritur; nam lente vim exferit. Ita quidem, nisi ratio, certe consuetudo praecipit, quae in specificis sic dictis plerumque minutula curat. Nomen Anglicum a Duce tulit, diu arthritide hereditaria affecto, sed vsu huius remedii insigniter leuato, qui ipse publici quoque iuris formulam fecit (CLEPHANE in *med. Obs. et Inqu. T. 1. p. 126.* Conf. et *Chirurg. Pharmacy p. 340.*). Sed tantum abest, vt Anglicanum inuentum sit, vt similes formulae ex amaribus in arthritide veteribus iam familiares, vt GALENO, AETIO, TRALLIANO, PAVLO AEGINETAE rel. qui ipsi ista non nisi frigidae et phlegmaticae temperiei hominibus dederunt, calidis autem et biliosis tanquam noxia repudiarunt. In Gallia ille puluis iam dudum pulueris Principis Mirandolae nomine notus, cuius compositionem TOURNEFORTIVS (*Hist. des plantes de Paris T. 1. p. 122.*) addita tantum radice Centaurii maioris, designauit. Et in *Codice medicam. Paris. (p. 65.)* puluis arthriticus amarus dicitur. — Id vero de amaribus hoc in morbo in vniuersum sciendum, etsi pro-

tra-

tractiori eorum vsu primarum viarum acor frangatur roburque harum restitatur, immodico tamen grauari ventriculum, et vel incenso vltra digestionis vim appetitu, diactae errores cieri vel digerendi ingesta potestatem sufflaminari, et calida sua natura nocere iis praecipue, quibus plethora temperiesque sponte calida contingit. Et haec quidem in connubio spirituosorum, secundum exempla supra allegata, tanto damnosiora (BRUNNERVS *de pancr. p. 143.* WERLHOF *Caut. med. Traët. 1. p. 32.*). Hinc ex puluere antiarthritico multi apoplexiam, paralylin vel morbos acutos, senes praecipue, contraxerunt (*Chir. Pharmacy l. c.*). Et in homine quodam arthritis quidem indefata sed respiratio difficilis, tussis sicca morsque subitanea successit, tuberculis pulmonum post mortem conspicuis (GAVBIVS in *Verhandelingen door de Holl. Maatschappye d. Weetensch. P. 4. p. 305.*).

Quum spongiosa radix sit, ad foniculos dilatandos confert (ALSTON. *M. m. Vol. 1. p. 392.*). Nec infrequens vsus pulueris inspersi vel decocti ad detergenda vlcera fordida et spongiosa, vel iniectionum in fistulis. Speciatim extollit vim pulueris aqua decocti et intra petiam applicati, vel et lotionem, in vlceribus vetustis tibiaram SIM. PAVLLI (*l. c. p. 24.*). Sic et clysmate haec radix vlcera ex haemorrhoidibus internis sanauit, et metum fistulae futurae dissipauit (CHOM. *Vsuelles T. 1. p. 207.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLVIS ARTHRITICVS AMARVS *Cod. Paris.*
p. 65. f. PVLVIS PRINCIPIS MIRANDOLAE. f. DV-
 CIS PORTLANDIAE V. supra.

148.

Pharm. ARISTOLOCHIAE VVLGARIS (vulgo)
 f. ARISTOL. TENVIS *Ph. Lond. Radix.*

Aristolochia clematitis; foliis cordatis caule erecto,
 floribus axillaribus confertis LINN. *Spec. pl. p. 1364.*
Aristolochia clematitis recta C. B. Icon: REGNAULT
Botan. l' Aristolochie clematite. Pl. perennis, cre-
 scens in Gallia copiose in vineis fossisque, in Au-
 stria, Tataria.

RADIX tenuis, repens, vnde in hortis moleste
 luxuriat. Odore et sapore praecedentibus similis.
 FUCHSIUS quoque et DODONAEVS viribus conue-
 nire affirmant. Et reliquis frequentius in Scotia ad-
 hibetur (ALSTON *M. m. T. 1. p. 391.*). Quamobrem
 ad hanc transferre licet virtutes supra memoratas,
 quas inter ad antipodagricam praecipue respectum.
 Hac nominatim in extracto vel pulvere, praecipue
 autem Essentia simplici, praecautum est insultui, ra-
 rius iam natus deiectus. Nec minus commoda in
 alia Essentia composita, ex baccis luniperi, Caryophyl-
 lis, Cinamomo, et in superando malo visa est. Quin
 eam praerogatiuam habet haec radix prae aliis sui no-
 mi-

minis, quod aluum blande laxet, minus sanguinem commoueat, et spasmos in furis podagricorum insultum praesagientes sopiat. (HELD in *Eph. N. C. Cent. 6. p. 363. sq.*)

Foliorum puluis a veterinariis vlceribus equorum sanandis inspergitur (HELD *loc. cit.*).

149.

Pharm. ARISTOLOCHIAE TRILOBATAE

Herba; Radix.

Aristolochia trilobata; foliis trilobis caule volubili, floribus maximis. LINN. *Sp. pl. p. 1361.* Aristolochia folio hederaceo trifido, maximo flore, radice repente PLUM. *Spec. 5.* Conf. BERGIUS in *Vet. Ac. Handl. 1764. p. 239.* IACQV. *Obs. bot. P. 1. p. 8. Tab. 3.* Pl. herbacea, Surinami et in Iamaica crescens.

Non recepta hucusque in officinas, sed quas in sensus mutationes excitat, et quae in patria de eius efficacia explorata sunt, dignum eam medicorum attentione reddunt. Odore graui, eaque amaritie HERBA instruitur, qua fere Padus. Chemicis experimentis constitit, infusi aquosi vel pulueris forma vsui interno esse accommodatissimam; nam spiritu vini et coctione et destillatione sapor odorque valde debilitantur (BERGIUS *l. c. p. 241.*). In America contra ictus serpentum familiaris est (BARRERE *Hist. nat.*

de la France Equinox. p. 16.). Surinamî nominatim in infuso cum alia planta, Amara dicta, tanquam febrifugum et in aliis multis morbis ingeritur (IACQV. l. c. ex ore ill. DE HAEN, cui Surinamo id perscriptum). Teste quoque cl. ROLANDRO, olim in America meridionali commorato, ibidem praemunire corpus contra contagiosos morbos creditur et antidotum habetur, quin telorum venenatorum (*Handl. l. c. p. 240.*). In Europa neminem scio, qui tentamini medico subiecerit, praeter cel. BERGIVM. Grana sex ad viginti STIPITVM manifestam sudoris eruptionem produxisse in sanis sub experimento observavit. Semel puero a serpente venenato commorso exhibuit, quum, variis licet ante tentatis, totum corpus intumuisset, vehementerque doluisset, ad sensum autem frigidissimum. Dederat eius aliquot drachmas in infuso, sub connubio externae inunctionis olei Lini camphorati; ob defectum vero remedii reliquum curationis oleo dicto perficere oportuit.

RADICI grauis odor inest, hancque in Iamaica, ob incidendi, sudorem pellendi et ventriculum roborandi virtutem, magni faciunt (BROWNE'S *nat. H. of Jam. p. 329. Spec. 3.*).

150.

Pharm. ARISTOLOCHIAE ANGVICIDAE Radix.

Aristolochia anguicida; foliis cordatis acuminatis, caule volubili fruticoso pedunculis solitariis, stipulis

lis

lis cordatis LINN. *Sp. pl. p. 1362.* Conf. IACQV. *sel. fl. amer. p. 232. Tab. 144.* Frutex cr. in Indiis, nominatim Carthagenae Americes in fruticetis.

Nauseosum odorem tota planta spargit. Succus vero RADICIS, masticatione salua commistus, si instillatur serpenti ad guttam vnam vel alteram adeo per tempus inebriatur, vt impune tractari queat. Pluribus guttis deglutitis sub conuulsionibus moritur. Grauum circumforaneis artificium, vt quaestus causa venenosos serpentes contrectent. Odor serpentibus tam ingratus, vt oblata modo radice aufugiant. Succus ingestus nauseam excitat. Fertur etiam externe vulneri, a serpente recens inflictio, imposita vel interne vsurpata morsus periculum auertere (IACQVIN l. c.).

A S A R V M.

LINN. *Syst. veg. p. 367. Gen. pl. p. 235.*

151. .

Pharm. ASARI Radix; Folia.

Asarum europaeum; foliis reniformibus obtusis binis LINN. *Sp. pl. p. 633.* Asarum c. B. Ασαρων DIOSCOR. videtur. Icon: *Fl. Dan. Tab. 633.* Pl. perennis, vulgaris praesertim in coryletis.

RADIX fibrosa est, coloris grisei vel bruni, saporis nauseosi, acris, amaricantis, odoris grauis, subaromatici, vt in Nardo Celtica vel Valeriana fere.

Vomitum ciëre aluumque mouere inter omnes constat. Ob priorem effectum tanti fecit ill. A LINNÉ, vt Ipecacuanhae substituendam suaferit (*Am. ac. T. 7. p. 307.*). Hic idem in puluere tenerrimo exhibitam emefin creare, in grossiori autem aluum follicitare absque euerfione ventriculi, notat (*l. c. et Fl. Suec. p. 161.*); propriane experientia, an potius testimonio MATTHIOLI (in DIOSC. *p. 36.*) ductus? qui ita mentem MESVËS (*de simpl. c. 22. p. 45.*) explicat, licet Arabs, quo tenuius tritum eo magis vrinam mouere, minus autem aluum ducere, edixerit. Post moram duorum vel quatuor annorum blandius operatur in ciendq vomitu et alui purgatione. Sic quoque feuerior ficcatio eam hisce viribus plane priuat (NEVMANN'S *Chemie*, Ed. ZIMMERM. *p. 897.*). In puluere certissime ventriculum vellicat, cuius dosin scrupulum vnum assignat RONDELITIVS, drachmam dimidiam KLAVNIG, drachmam integram LINNEVS (*M. m. p. 119.*). Seruat et hanc vim radix, vino infusa (ALSTON *M. m. Tom. 1. p. 395.*). Sed infusa vel decocta cum aqua primum amittit vim emeticam, dein catharticam, saltim mediocris pro secundo scopo coctio requiritur (RAIL *Hist. univ. pl. T. 1. p. 208.*). Mutantur vero tum istae vires in diureticam et diaphoreticam.

In intermittentibus diuturnis, testibus MATTHIOLo, KLAVNIGIO, PETZOLDO, Berolinensibus

bus (*Aët. med. Berol. Dec. 1. P. 9. p. 37.*) aliisque multis, auxilio fuit, nisi velis subinde euacuando hanc vnice dispulisse; in menstruis pellendis, quae potestas adeo insignis narratur, vt meretriculae decoctum, grauidas sese sentientes, frequenter malo consilio ingesserint (RAY *l. c.*); in hydrope (RVLANDI *Curat. emp. L. 4. p. 342. Lib. 3. p. 219. 229.*).

Adiungenda radicis vis errhina, de qua mox vltcrius.

FOLIA effectu cum radice congruunt. Efficaciora fere folia pro vomitorio vel cathartico vsu habet LINNEVS, ad numerum sex contusa et macerata frigide per noctem in vini vncia vna (*Am. ac. l. c.*). Tanquam errhinum adhuc celebratiora, pulueris eorum granis binis vel pluribus naribus attractis. Non vero ilico effectus sese exserit, sed tempore aliquo post, et tum non mucum modo sed subinde ipsum sanguinem prouocat (QVINCY *Pharm. p. 188. ALSTON M. m. Tom. 1. p. 394.*), idque quidem sine sternutatione. Et hoc quidem momento folia videntur esse radice debiliora (LEWIS *M. m. p. 113.*). Hoc modo aliquando cephalalgia dira (WHYTT *on nerv. dis. p. 513. Works p. 710.*), inflato autem puluere in meatum auditorium surditas (COLBATCH *Discourse on acid and alcali P. 1. p. 164.*) curata. Profuit et puluis naribus exceptus in ambiguo morbo hydrope cerebri, ad lympham e capite detrahendam (WHYTT'S *Works p. 745.*). Sic-

que vlcus sinus frontalis feliciter euacuatum (DESMARS IN VANDERMONDE *Recueil period.* 1757. p. 70.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM ASARI *Ph. Wurt. p. 89.* Spiritu vini fit, ad scrupulum vnum supraque datum in pilulis. LINNEO scopis dictis commodum (*Amoen. ac. p. 307.*).

TINCTVRA ASARI *Cod. Paris. p. 211.*

ELECTVARIVM DIASARON FERNELII, ad unciam dimidiam, obsoleuit; ita et COAGVLVM ASARI HARTMANNI, ad gr. quindecim vel viginti exhibitum.

PVLVIS STERNVTATORIVS *Ph. Lond. p. 89.* Ex foliis Afari, Maioranae, Mari, et floribus Luan-dulae contritis.

PVLVIS CEPHALICVS *Ph. Edinb. p. 71.* Ex foliis Afari et Maioranae.

ORDO. IX.
S T E L L A T A E.

R V B I A.

LINN. *Syst. veg. p. 218. Gen. pl. p. 52.*

152.

Pharm. RVBIAE TINCTORVM *Radix.*

Rubia tinctorum; foliis annuis, caule aculeato *Syst. veg. l. c.* α , *Rubia sylvestris aspera* c. B. β , *Rubia tinctorum sativa* c. B. Ἐρυθροδάρον vel Ἐρευθοδάρον Graecorum. *Icon REGNAULT Botan. La Garance.* Pl. perennis, sponte crescens in Heluetia, Italia, Mospelii.

RADIX reptans fibris calamum anserinum crassis ex trunculo nodoso oriundis, profunde rubra, saporis subamari, et aliquantum siccantis. Plerumque illi quoque austerus sapor tribuitur: sed solutionem vitrioli non obfuscat (ALSTON *M. m. T. 1. p. 377.*). Ex odore vim aliquam antispasmodicam colligit LUDWIG (*Aduersf. med. pract. T. 1. p. 752.*).

Ob colorem rubrum gratum eumque constantem, quem radix Lino, Lanae, Gossypio impertit (vid. HELLOT *l'art de la teinture des Laines et des Etoffes des Lai-*

Laines en grand et petit teint p. 369.) follicite colitur in Anglia, Gallia, Belgio, Heluetia, in Germaniae Silesia, Marchia et alibi. Artem colendi et praeparandi abunde docuerunt DV HAMEL (*Memoire sur la Garance et la Culture avec la description des ses etuves pour la dessecher et des moulins pour la pulveriser Paris 1757. 4.*) Mr. L. DE MARSEILLE (*Traité de la Garance ou Recherches sur tout, qui a rapport a cette plante, ouvrage également utile aux cultivateurs et aux teinturiers Paris 1768. 12.*) GLEDISTCH (*verm. Abhandl. T. 2. p. 305.*) REVELLI (*Instruzioni sulla cultura e preparazione della Garanza Turin 1770. 8.*). Color alcali eleuatur, acido obscuratur. Nec ficcata modo sed et recens tingit. Zelandica radix medio punctum prodit (HALLER in BOMARE *Diction. T. 5. p. 30.*) obscurius. Hinc praefertur, quae tota rubra est. Indica excellit viuo colore. — Tingit tam aquam quam spiritum vini et olea destillata rubedine sua (LVDWIG *l. c.*).

Singulari exemplo casu primum, deiu experimentis crebris, constitit, illam in ipsa adeo ossa colorem suam transferre. Idque, quantum scimus, primum ANTONIO MIZALDO (*Memorab. util. ac iucunda Cent. 7. aph. 91. Lutet. 1566.*) innotuit, vtqui, Erythrodanum, inquit, vulgo Rubia tinctorum dictum, ossa pecudum rubenti et sanguineo colore imbuit, si dies aliquot illud depastae sunt oues. Cuius quidem narrationis ratio non est habita, donec IO. BELCHIER,

Chirurgus Anglus, prandens apud tinctorum ossa rubra intra carnem suillam miraretur; cuius vero coloris causam hospes Rubiam tinctoriam, cum furfuribus ad pannos abstergendos usurpatis, a sue comestam indicavit. Percussus rei nouitate de ea coram Societate scientiarum Anglicana exposuit, ipse experimenta addens (*Phil. Transf. Vol. 39. n. 442. p. 287. sq. et n. 443. p. 299. sq.*). Repetita dein experimenta in Italia a MATTHAEO BAZANO (*Comment. Bonon. T. 2. P. 1. p. 129. Part. 2. p. 124. sq.*); in Gallia a GEOFFROY, DV HAMEL (*Mem. de l'ac. des sc. a. 1739. 1743. Phil. Transf. n. 457.*) a FOVGEROVX (*Memoires sur les os*); in Germania a LVDWIGIO (*Quaest. med. an os fiat ex membrana et cartilagine, an in utrisque Lipsf. 1743.*), IO. BENIAM. BÖHNERO (*Progr. quo callum ossium e Rubiae tinctorum radice pasta describit et EIVSD. Diff. radicis Rub. tinct. effectus in corpore animali Lipsf. 1751.*), DETHLEFIO (*Diff. de ossium calli generatione Gott. 1753.*) DELIO (*Diff. de callo et cicatrice*) STEINMEIERO (*Diff. de Rubia tinctorum Argent. 1762.*) LÖSECKIO (*Obs. anat. chir. med. p. 44.*). Sicque adhucdum in collectione praeparatorum theatri anatomici Gottingensis varia elegantia sceleta volucrum radice hac, sub perillusis HALLERI moderamine, pastarum probe tincta seruantur. Exhibetur vero brutis radix in puluerem trita aqua lacteque subacta, vel fursuribus siue farina mista vel in bolis vi intruditur. Quo
iu-

iunius animal, eo magis succedit experimentum. Interdum animalia sub eodem pereunt, generatim languent et extenuantur. Selectus praecipue in hunc finem canum, porcorum, gallinarum, columbarum, factus. In columbis et pullis gallinaceis tertio vel quarto die a comesta Rubia extinctis, consumtis vix drachmis duabus vel tribus ossa eleganter rosea euasere (BÖHMER *Diff. cit.*). Ossa firmiora et duriora magis et elegantius, e contrario autem rara et spongiosa minus debiliusue rubent; idem accidit in vno eodemque osse, in quo medium magis rubet, quam extremum, item externa facies magis quam interna. Tumida spongiosa et friabilia inde euasisse statuit ill. DV HAMEL, quod vero BAZANVS et BÖHMERS negant. Perit vero sensim rubedo ossis, si, loco Rubia permixti, consuetum pabulum animali per aliquod tempus offertur (BÖHMER); licet LÖSECKE (*Wahrnehm. p. 76.*) asseueret, se ipsos dentes in cane post quatuor adhuc annos rubentes vidisse. Haec tamen tinctura neque in cartilagine nec tendines, nec ligamenta, nec periosteum cadit. Sed vnice ossa tinguntur, in quorum telam cellulofam puluisculus manifestus deponitur, et in hisce crustae rubrae ossis partes albas ambeunt. Ipsos dentes tingi, vt ex exemplo allato colligitur, ita alio confirmat BÖHMER (in *Epist. HALLER T. 3. p. 59.*). Ita et rostrum et ungues. Estque terra ossis, quae potissimum coloratur.

Cartilago autem vel callus tum rubescit, quando offescunt (DV HAMEL *l. c.* 1739. *p.* 10. FOUGERGVX *l. c.* *p.* 26.): attamen LÖSECKE absque hacce conditione cartilaginem infici refert.

Vt ne vero credas, solida vnice quaedam corporis animalis Rubia colorari: sciendum iam dudum quibusdam, scilicet CARDANO, THVRNEISSERO, PORTAE, DVRANTI, DODONAEO, ETTMÜLLERO aliisque idem lotio contingere notum fuisse, recentius pariter confirmatum (a BÖHMERO in *Diff.* *p.* 24. LEVRET *sur les accouchemens* *p.* 278.), quibus propria mea obseruatio accedit. Manu retenta adeo id praestitisse fertur (CARDANVS *subtil.* *p.* 517. *extr.* 18.). De lacte quidem dubitatum, sed refellentibus experimentis aliorum (STIEFF *de vita nuptiisque plantarum Lips.* 1741. YOUNG *de lacte* in SANDIFORT *Thef. Diff.* *T.* 2. *p.* 549. qui de lacte vaccarum confirmat.) Sanguinis color quoque exuberantior visus (BAZANVS *l. c.* *p.* 128. BÖHMER *Diff.* §. 13.). Ita serum sanguinis dilute rubrum apparuit et ipsa bilis (*l. c.* §. 13.); vti et axungia articulorum rubra (*l. c.* §. 14.). Subinde, sed rarius, sudor tingitur (LEVRET *l. c.* *p.* 280.). Quantum ex hisce experimentis in Physiologiam redundauerit lucis, praecipue quoad ossium naturam et generationem, ex perill. HALLERO (*Elem. Phys.* *Tom.* 8. *p.* 327. *sq.*) abunde cognoscitur.

Ast non vnice Rubiae haec efficacia tingendi ossa competit: sed et Stellatis aliis, Galio Mollugini, luteo, Aparini (GVETTARD *Mem. de l'ac. d. sc. a. 1746. p. 48. sq. et l. c. 1747. Histoire p. 57.*), vti et Valantiae cruciatae (BÖHMER *Diff. cit. p. 42. STEINMEIER l. c.*). Radice Galii (quodnam?) cuniculis grauidis proiecta ossa paruulorum colorem grate roseum asciuerunt (ROSNER *Diff. vires lacis in collect. HALL. Diff. pract. Tom. 7. p. 242.*). Frustra vero cessit experimentum cum radice Anchusae tinctoriae, Coccinella (*Mem. cit. 1746. p. 102. sq.*). Nec felicius cum Isatide vel Carthami floribus (NONNE in *Act. Mogunt. T. 1. p. 131.*). Et alius de simili euentu queritur, siue pigmentum indicum, siue Curcumae radicem, Crocum, Carthami iterum flores, lignum Brasilianum, vel lignum Fernambuc, Santalum rubrum vel flauum tentaret. (BÖHMER *Diff. cit. p. 40.*).

Transeo ad virtutes Rubiae medicas. Multae sine dubio memorandae, si ad vetustissima vsque tempora recedas. Veteres illi vim tribuerunt in lotioperlendo, dysenteria sananda, morbo regio, malo ischia-dico aliisque, de quibus legantur HIPPOCRATIS *Lib. de victu acut. L. 12. de morb. mul. L. 15. DIOSCORIDIS Lib. 3. c. 160. GALENI de simpl. Lib. 6. PLINII L. 24. c. 11.*, vt alios veterum praeteream. Formulae suae contra icterum obstinatorem addidit SYDENHAMVS (*Oper. L. B. 1741. p. 216. 608.*). Nec minus re-

cepit illam *decoctum ad ictericos Edinburg p. 54.* Laudatque pariter in hoc morbo FR. HOFFMANNVS (*Med. syst. T. 3. p. 542.*). Contusionibus resoluendis similiter par habita. Qui plures nosse cupiat vires, hinc inde commemoratas, adeat dissertationes WURFFBAINII (*de Rubia tinct. Basil. 1707.*) et STEINMEIERI (*p. 22. sqq.*), vt in quibus dispersa membra colliguntur. Verum in quocunque morbo vsurpetur, copiosius lotium pellere obseruatur.

Id saltim ex phaenomenis recensitis abunde elucet, penetrare efficaciter per solidissimas pariter corporis animalis partes ac fluidas, ossa vero primario affectare.

Inde vsus in rachitide, qua mollitie laborant ossa, inualuit. In amplo quidem aliorum, quae minoris notae aperientia vocat, comitatu meminit eiusdem GLISSONIVS (*de rachit. p. 405.*): sed data opera experimentis incitatus hanc virtutem incussit BAPTISTA COSNIER (cum resp. ROBERT in *Diff. an rachitidi Rubia tinctorum Paris. 1758.*). Magni vtique etiam hac in re est facienda auctoritas cel. LEVRET (*Traité des accouch. 1766. p. 277. sq.*), qui experientiam duodecim vel quindecim annorum citat, etsi adhuc plures casus desiderat. In solo nisu ad emollitionem absque aliis symptomatibus decoctum radice illi placet, ex radice Rubiae siccatae vncia dimidia vel recentis vncia vna leni igne cum aquae communis pintis dua-

bus et falis vegetabilis (h. e. tartari solubilis) drachmis duabus per horam coctis et mellis sinceri vncias duabus colaturae additis. Huius vncias octo infanti ab lactato per diem praebet; si infans autem mammis adhuc inhiet, nutrici duplam dosin exhibet. Symptomatibus peculiaribus vrgentibus, vt diarrhoea vel alui obstructione vel vermibus vel induratione abdominis addit alia opportuna. Notabile autem, licet spatium aliquot mensium curatio sibi vindicet, mature iam effectum percipi rectiori spinae dorsi et ossium longorum figura et aliis bonae notae indiciis. Maximeque vulgare est, lotium abundantius fecerni, detumescere corpus et fortius euadere (LEVRET *l. c. p. 280.*). Callum ossium inde solidescere etiam euictum est (*l. c. p. 279.*). Testis efficaciae decocti commemorati est casus SCHLOSSERO (ROSNERI *Diff. cit.*) obuius. Potus consueti loco esse quoque potest decoctum ex radicis Rubiae drachmis duabus, corticum Aurantium siccatorem granis decem et seminis Foeniculi dulcis contusi granis quindecim, quae coquantur in aquae recentis libris sex, donec remaneant librae quatuor. Sub defectu huius radicis, ista Herbae Britannicae substitui potest (ROSENSTEIN *Bskd. p. 405.*). Disquirant, quibus volupe est, quibusnam Rubiae partibus vim in ossibus firmandis debeamus, an phlogisticis? (OETINGER *Diff. de viribus radicis Rubiae tinct. antirachiticis a virtute ossa animalium viuorum tingendi*

non pendentibus, Tubingae 1769.), an salinis? (*Traité du Rakitis par LE VACHER DE LA FEVTRIE p. 258.*), an aliis? Equidem virium notitia acquiesco.

Dolores dorsi et lumborum a nimio nixu tollit radix in puluere experientia baiulorum, quem eundem effectum ab infusis concentratis et decoctis saepius cognouit LVDWIGIVS (*Aduersf. med. pract. Vol. 1. p. 751.*). — Est, qui in purgandis lotii viis reliquis omnibus praefert (LANGE *misc. ver. med. p. 125.*). Adde exemplum tussis inueteratae, qua senex vna cum raucedine et pituitae tenacis reiectione grauabatur, curatae (MARX *Obsf. med. p. 23.*), subiuncta laude in pituitosa diathesi humorum in vniuersum (ID. in *Hannoversches Magazin 1775. no. 40. 41.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

RADICES QVINQVE APERIENTES MINORES.

DECOCTVM AD ICTERICOS *Ph. Ed. p. 54.*
Ex radice Chelidonii maioris cum foliis, rad. Curcumaee et Rub. tinct. cum aqua fontana coctis, addito succo Millepedum.

G A L I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 126. Gen. pl. p. 52.*

153.

Pharm. GALII LVTEI Summitates.

Galium rerum; foliis octonis linearibus sulcatis, ramis floriferis breuibus LINN. *Sp. pl. p. 155.* Gal-

lium luteum C. B. Icon: REGNAULT *Botan. Le Caille-Lait*. Pl. perennis crescens in locis siccis ad vias marginesque fyuarum in Europa.

FLORES haud ingrata odori; herba vero inodora fere. Vtraque pars acida, vt sapore cognoscitur et vi lac coagulandi, antiquitus (DIOSC. *L. 4. c. 96. Galen. de simpl. L. 6.*) iam cognita, quae tam insignis adeo est, vt lac ex vaccis hoc Galio paltis facilius coagulum ineat (OLAFSEN *Reise durch Island T. 2. p. 31.*); qua de causa et ad caseos parandos in Hibernia adhibetur, et nomen Graecum Γαλλιον, Gallicumque Caille-Lait, tulit. Hinc et colorem vegetabilem coeruleum in rubrum mutat; et destillatione eiusdem prodiit liquor aceto haud absimilis (BORRICHIVS in *Act. Hafn. T. 1. p. 130.*).

Radicem ossa rubro colore tingere p. 368. iam indicatum. Herba vero lanam luteam reddit.

Vt inter medicamina recipiatur, laus in primis contra epilepsiam fecit, etiam recentissime renouata. Quem in finem TAVRY vsus est vel puluere ad drachmam vnam vsque vel decocto ex manipulo vno pro aquae pinta; vulgaris quoque medicina fertur esse in Catalonia (CHOMEL *Vjuelles Tom. 2. p. 24.*). In infantum epilepsia nominatim succus florum expressus ad cochleare vnum datus efficaciam exoptatam praestitit, praecipue si alius simul laxatur (CHOMEL *l. c.*). Inter antispasmodica refert flores ill. LIEVTAUD
(*Syn.*

(*Syn. prax. med. p. 768.*), in dicta epilepsia saepe in vsum venire narrans vel in substantia a granis quatuor ad octo supraque, vel succo ab vncia dimidia ad integram. Multis epilepticis adiumento fuerunt cl. BONAFOS (in RICHARD *Recueil d'Observ. en Med. T. 2. p. 449.*) et eius pater fraterque, dum succus expressus ad vncias quatuor mane ingereretur, qui ipse sudorem plerumque mouit, in lecto probe procurandum. Conferet et infusum saturatum, quod in puella quadam nouenni fere, iam per biennium epilepsia correpta et folia Aurantiorum perperam experta, malum sustulit, accedente dein febre quartana, qua recidiua omnis prohibita (*l. c.*) — Aliis in arthritide eiusdem infusum theaeforme placet (CHOMEL *l. c. p. 25.*) — ANTONIVM IVSSIEV quotidie in passione hysterica cum fructu vsurpasse lego (LINN. *Amoen. T. 4. p. 40.*). — Bobus succurrit planta mictu cruento affectis (LINN. *Skånska resa p. 311.*).

154.

Pharm. GALII ALBI *Herba cum floribus.*

Galium Mollugo; foliis octonisouato-linearibus subferratis patentissimis mucronatis, caule flaccido, ramis patentibus LINN. *Sp. plant. p. 155.* *Mollugo montana angustifolia ramosa* s. *Gallium album latifolium* c. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 455.* Pl. perennis, in Germania ad oras viarum publicarum vulgatissima.

Conuenire cum priori vi antepileptica comper-
tum (CHOMEL *Vsnelles T. 2. p. 25.*). Pertinet huc
experientia cl. IOVRDAN (in GARDANE *Gazette de
Santé 1773. et 1774. p. 19.*) capta cum stirpe florente, cu-
ius recentis cum vino albo conquassatae succus expres-
sus ad uncias quinque vel sex mane ieiuno stomacho
epotetur. Queritur tamen alius de inconstantia auxi-
lii, recidiuae post aliquot hebdomades arcendae non
paris (GARDANE *l. c. p. 223.*).

A S P E R V L A.

LINN. *Syst. veg. p. 125. Gen. pl. p. 50.*

155.

Pharm. MATRISYLVAE Herba.

Asperula odorata; foliis octonis lanceolatis, florum
fasciculis pedunculatis LINN. *Sp. pl. p. 150.* *Aspe-
rula f. Rubeola montana odorata* C. B. Icon: *Flor.
Dan. Tab. 562.* Pl. perennis sylvarum Germaniae,
Heluetiae, Sueciae.

HERBA grati odoris fortisque est, isti Meliloti
haud absimilis. Rarissime adhibetur, nec fatis confir-
matae sunt vires adscriptae. Sal eius fixum valde
acre est, vnde ad terrae coniunctae exiguam quanti-
tatem concluditur (GMELIN *Comment. Petrop. T. 5, p.
286.*). Exhilarat in vinum coniecta, eique suauem sa-
porem conciliat (RAII *Hist. T. 2. p. 483.*), similique
fini

fini cereuisiae maiali addita (RVPP. *Flor. Jen. ed. HALL. p. 6.*). Obstructiones viscerum praecipue hepatis referare plerique innuunt, hinc in ictero valere. Scabiem sanare in decoctis muliercularum fide narrat SIMON PAVLLI (*Quadrip. p. 28.*). Vereor, vt multo certiores sint vires contra hydrophobiam, de quibus ante aliquot annos noua publica exposuerunt; fateor, me fontem non satis limpidum adire. Memorabantur tum multa experimenta in hominibus pariter ac animalibus Custrini Nouaemarchiae capta. Data scilicet demorsis tam recens quam lacte cocta vel in pane butyraceo, vel instar Theae bis de die propinata. Et sic ne dosis quidem in morbo hocce horrendo rite definita (*Reichs-Postreuter 1767. Beitrag 16. Cfr. Braunschw. Anzeigen 1765. p. 646.*).

VNGVENTVM SARCOTICVM ex ista FALLOPIVS, FORESTVS aliique laudarunt.

OPHIORRHIZA.

LINN. *Syst. veg. p. 166. Gen. pl. p. 85.*

156.

Pharm. MUNGOS s. SERPENTVM *Radix.*

Ophiorrhiza Mungos; foliis lanceolato-ouatis
 LINN. *Sp. pl. p. 213.* Descripta vterius in KÄMPF. *Amoen. exot. p. 577. sq.* et in LINN. *Fl. Zeyl. p. 190. et 239.* Icon: LINN. *Mat. med.* Stirps perennis in Zeylona, Iaua, Sumatra crescens.

Circa speciem variae confusiones obtinuerunt; quas extricauit LINNEVS (*Amoen. Acad. T. 2. p. 98.*), vnde elicitur radicem huius esse GARZIAE AB HORTO (*Hist. arom. ed. CLVS. p. 163.*) Lignum colubrinum primum et laudatissimum; GRIMMII (*Laborat zeyl. p. 116.*) Ekauerjam.

RADIX, vt aliae solent, multum variat longitudine, crassitie, forma et colore. In vniuersum lignosa, simplex; adultior spithamaea est, digitum crassa, incurua, nodosa, flexuosa, albida, cortice rugoso fungoso rufo tecta. — Teneriores radices per totam longitudinem rectae sunt (CARTHEUSER *Diff. in Mat. med. p. 12.*). Hisce vero crassiores praestant. Effigiem radice sistit KÄMPFERVS (*l. c. p. 567.*). Odore destituitur, sed sapor illi competit intense amarus, adeo vt nomen eius Malaicum significet fel terrae. Analysin chemicam praestitit cel. CARTHEUSER (*l. c.*). Vix vltra pharmacopolia Belgica venalis, in quibus pro viginti imperialibus libra venditur.

Haec ipsa a Viuerra Ichneumone (LINN. *Syst. nat. T. 1. p. 63.*), Indis Mungutia, Lusitanis autem Mungo dicta, deuoratur, si a venenato serpente Naia morfa fuerit. Verum homines pariter antidotum contra morsum eiusdem in hac radice inueniunt, vt et contra dirissimum venenum Macassariese, quod est succus lacteus arboris fauciatione per arundinem acuminatam prolicitus, tam virosus, vt halitus vul-

ncratae arboris suffocent, nisi eminus vulneretur, et ventus a facie auersus spiret; vnde etiam collectio capitis damnatis modo committitur. Morfis a Naia radix trita ex vino aut aqua cordiali data, et puluis eiusdem vulneri inspersus fuit (GARZIAS *l. c. p. 164.*). Exhibitus quoque puluis ad drachmam dimidiam vel integram cum haustu aquae dulcis, vel puls, ex puluere radice cum sputo vel aqua facta, imposita. (KÄMPF. *p. 577.*) Transferunt auctores a laude contra morsum serpentum, ad aliam contra venena in vniuersum et morbos horum effectui non absimiles, rabiem, febres malignas, putridas (KÄMPF. *l. c.* GRIMM *l. c.* qui praeparata varia recenset). In purpura maligna praedicat LOCHNERVS (*Mungos animalculum et radix, Norimb. 1715. in Eph. N. C. Cent. 3. 4. Append. p. 59.*). Vermes intestinales item febres intermittentes subigere GARZIAS (*l. c.*) et BONTIVS (*Hist. nat. et med. Ind. or. p. 46.*) notarunt. Ad Indos pertinet curatio febris ex Santalo, eius ope perfecta (BONTIVS). Ex amaritie facile credes, instrui egregia vi stomachica (CARTHEUSER *l. c. p. 43.*).

S P I G E L I A.

LINN. *Syst. veg. p. 166. Gen. pl. p. 84.*

157.

Pharm. SPIGELIAE Herba cum Radice.

Spigelia Anthelmia; caule herbaceo foliis summis quaternis LINN. *Syst. l. c.* *Spigelia quadrifolia*, spicis terminalibus BROWNE'S *nat. Hist. of Jam. p. 156.* Accuratissimam descriptionem suppeditat LINN. in *Amoen. Acad. Vol. 5. p. 140.* cum fig. Qua icone prior est cl. ^{mi} BROWNE in *Gentlem. Magaz. 1751. Decemb. et loc. cit. Tab. 37. fig. 3.* Pl. annua, in America meridionali, Brasilia praecipue, spontanea, sed sata in Iamaica, Domingo, Martinica.

Vi anthelmintica celebris haec stirps per vltima quinque lustra in Europa exstitit, postquam cl. PATRICK BROWNE (*Gentleman's Magazine 1751. p. 544.*) primus, secundum experimenta sua creberrima a. 1748. in quibusdam coloniis Britannorum Americanis capta, de ea referret. Didicerat hanc efficaciam a Nigritis et Indis, quibus diu ideo in vsu fuerat. Ipse vero affirmat, nullum aliud remedium cum isto comparari praestantia contra vermes, quorum lumbricos intelligit, posse, praecipue sub febris vel conuulsionum comitatu (*Hist. of Jam. p. 156.*). Iussit ille integrae plantae recentis siue siccae manipulos duos coqui super
leni

leni igne cum aquae libris duabus (quarts), ad con-
fumptionem dimidii, et colaturae addi tantillum sac-
chari et succi Limoniorum q. s. ad gratum saporem.
Huius adulto vnciae quatuor pro prima dosi exhibean-
tur, et postea, nisi anodyna eiusdem natura vetet, vn-
ciae duae vel tres sexta qualibet hora; imbecilliores
autem decima vel duodecima qualibet hora medici-
nam repetant; pergant vero uti, donec 36 vel 48 ho-
rae praeterierint, tumque ad duplam dosin regredi
conuenit; quae si effectum suum exserit, infusum Sen-
nae vel Rhei cum Manna, vel simile purgans in sub-
sidium sumas. Hisce purgantibus copiose expellun-
tur vermes, nisi id iam antea contigerit (BROWNE).
Dein sensim et in Europa aegris exhibita fuit, etsi ma-
xime vero simile, hinc inde promiscue hanc speciem
et alteram mox significandam, in vsum tractam esse.
Anglis praecipue familiaris est, et inter hosce Anthel-
mia sese probauit cl. ^{mo} BROCKLESBY (*Oec. et med. Ob-
servations p. 282. sq.*), qui infusum ex drachma vna
integrae plantae et aquae bullientis vnciis quatuor,
tribus dosibus per 10 vel 14 dies ingeri curauit.
Fortius infusum parauit cl. HINCKLEY ex stirpis
drachmis duabus et aquae feruentis vnciis sex;
cuius dimidium vnum vesperi, alterum postridie
bis, continuatione per octiduum vel binas hebdoma-
des facta, propinatum (BROCKLESBY *l. c.*). In
Russia quoque expectationi respondit. In Suecia au-
tem

tem celebrant eam cel. BERGIVS et cel. DAHLBERG, Regis Sueciae medicus. Hic ipse vel in puluere ad scrupulum vnum ter de die, vel in infuso ad drachmam vnam, duas, tres intra idem temporis spatium subministrat, curatque, vt in vsu per quatuordecim dies pergatur et quolibet triduo vel quatrinduo laxans ingeratur (ROSENSTEIN *Barnsjukd. p. 361.*). In America syrupus ex decocto conficitur, vt semper medela praesto sit (SWIETEN *Comm. T. 4. p. 737.*).

Somnum vero ciere, instar Opii, obseruatum, et oculos distendi et scintillantes quasi apparere, prout ante variolarum et morbillorum eruptionem. Hinc et cl. BROWNE (*l. c.*) infantibus propinare dubitauit. Quin sursum et deorsum vehementer euacuare, et a Gallis nomen veneficae Brainvillers tulisse narratur (SWIETEN *l. c.*). Sed haec incommoda sine dubio nimiae vnice dosi tribuenda, nam, sub memorata, sagacissimo DAHLBERG neque somnus neque aliud incommodum apparuit.

158.

Pharm. SPIGELIAE MARILANDICAE *Radix.*

Spigelia Marilandica, caule tetragono foliis omnibus oppositis LINN. *Syst. veg. p. 166.* Cfr. *Mant. 2. p. 338.* Amplissima descriptio legitur in *Essays Observ. physic. et lit. Vol. 3. p. 151.* cum icone. Pl. perennis, crescens in Carolina australi, solo profundiori fertili.

In

In loco natali nomine *Indian Pink* venit. Pharmaceuticum peculiare nondum stabilitum, hinc retinui botanicum. Non debent huius virtutes in priorem transferri. Et haec praecise absque omni dubio stirps est, de cuius vi contra vermes cl. LINNING (*Essays et Observ. cit. T. 1. p. 386.*) olim WHYTTIVM certiore fecit. Id iam scrupulum mouit, quod iste radicem commendaret, BROWNE contra integram stirpem, quod prius non potuit de annua valere, utpote exili, et ut annuae radices solent, inertis. Videtur insuper Marilandica stirps esse efficacior. Discrimen euicit cl. GARDEN (in *Essays etc. Vol. 3. l. c.*).

RADIX horizontalis, simplex, inaequalis, fibrillis plurimis longis. Inde a 40 annis postquam ab Indis praestantia eiusdem contra vermes detecta, in Carolina australi creberrime tam a medicis quam aliis usurpata (GARDEN *l. c. p. 145.*). Maxime nobilitarunt medici duo, qui ibidem in vrbe Charlestown vixerunt, cll. LINNING et GARDEN, vix aliud vllum remedium certius agnoscentes. Aluum laxat, ita ut radicis drachma dimidia eundem ac similis dosis Rhei effectum edat. Et vix spem explet, nisi aluum simul sollicitet, teste cl. GARDEN (*l. c. p. 146.*) quamuis cl. LINNING (*l. c. p. 387.*) etiam absque secessu vermium lenimen obserauerit. Torpente aluo nonnunquam necesse est, vnum vel alterum granum mercurii dulcis, vel aliquot grana Rhei addantur. Praestitit vero hacce necessitate vacasse. In-

signis

fignis plerumque commodi est, emeticum praemittere (GARDEN *l. c. p. 146. 147.*). Datur radix vel in puluere, qui efficacior, vel in infuso cum aqua feruida, mane et vesperi. Infanti bienni suffecerunt plerumque pulveris grana duodecim et radice in infuso grana viginti (LINNING *l. c. p. 386.*). Tutumque est infantibus quoque remedium, quibus facile infusum datur, remixtum pauxillo lactis et sacchari (*Ibid.*) Pro adultis ad grana sexaginta vel septuaginta in substantia, vel ad drachmas duas, tres vel quatuor vsque in infuso, pro dosi ascendere licet (GARDEN *l. c. p. 148.*). Conducit quoque in morbis febrilibus, qui a pituita primarum viarum oriri videntur, etiamsi aegri nihil vermium deiciant; praecipue autem in febribus verminosis, addita exigua parte radice *Serpentariae Virginianae*, in quibus exacerbationes manifeste sedat (GARDEN *p. 149.*). Observatum vero, nimia dosi vertiginem, caliginem oculorum, convulsivos motus globi eorundem, etc. incidere. Quae tamen symptomata non diu durant, et experientia cl. LINNING praecaventur instillatis paucis guttis olei *Rutae*, *Sabinae*, *Abfynthii* vel alius essentialis, vel et miscela purgantis cuiusdam, vt supra indicatum (GARDEN); superantur autem facile liquido quodam spirituoso, cui *Crocus* vel oleum essentialis admixtum (LINNING *p. 388.*). Quin tutius est ad haec mala arcenda exhibere dosin largiorem quam parciorem, vt quae prior non
nisi

nisi emeticam vel vehementius purgantem vim exercuit (GARDEN *l. c. p. 147.*). — Ad hanc speciem refero experimenta b. WHYTT (*Observ. on nerv. disorders p. 407.*) cum infuso, quod quidem adiuumento fuit, ita tamen ut mora crederet virium decrementum pati. Id modo de longiori valere, contra priorem suam opinionem animaduertit cl. GARDEN.

? O P H I O X Y L U M.

LINN. *Syst. veg. p. 765. Gen. pl. p. 539.*

159.

Pharm. SERPENTUM Lignum.

Ophioxylum serpentinum; LINN. *Sp. pl. p. 1478.* Ligustrum foliis ad singula internodia ternis BURM. *zeyl. p. 141. T. 64.* Radix mustelæ RUMPH. *Herb. amb. Auctar. p. 29. Tab. 16.* auctore LINNEO (*Syst. veg. l. c.*) huc a me refertur. Arbor Zeylonensis.

Character generis nondum rite cognitus est; nec ipsa ligni dicti natura. Video et confundi cum Colubrino primo GARZIAE (BURM. *l. c.*). Adscribuntur illi similes, ac de radice serpentum dictae sunt (*p. 376.*), vires contra morsus serpentum, venena et morbos malignos. In quartana eximiam esse cum emphasi notat amaramque pronunciat LINNEVS (*Mat. med. p. 219.*). Dosis drachmae dimidia in infuso indicat (Conf. EIVSD. *Amoen. T. 2. p. 104. 111.*). Ast in ill. viri *Materia medica* vtrius-

384 CYMOSAE. LONICERA PERICLYM.
vtriusque editionis dosis $\xi\beta$ sistitur; an typhothetae
errore?

ORDO. X.

C Y M O S A E.

LONICERA.

LINN. *Syst. veg. p. 179. Gen. pl. p. 93.*

160.

Pharm. CAPRIFOLII Herba; Flores; Stipites.

Lonicera Periclymenum; capitulis ovatis imbricatis terminalibus, foliis omnibus distinctis LINN. *Sp. pl. p. 247.* Periclymenum non perfoliatum germanicum C. B. Icon: RIVIN. *fl. monop. irreg. T. 122.* Frutex, in dumetis et sepibus Germaniae aliarumque australiorum regionum crescens.

Promiscue cum Lon. Caprifolio L. sumere per SCHRÖDERVM (*Thef. pharm. p. 548.*) licet. Exoleti iam vsus, nec vix hodie ultra Galliam obuii. HERBAM in asthma et tussi valere, externe vlcera sordida abstergere, sanare impetiginem et delere cutis maculas ab auctore nouissime dicto traditur; cum quo eo consentit CHOMEL (*Vsuelles T. 2. p. 387.*), quod

quod contusa folia extus applicata vitia cutis sanent. Decoctum eorum pro gargarismate nuperrime iterum in angina depraedicatum (GARDANE *Gazette de sante* 1774. p. 230.).

STIPITVM infusum purgare sanguinem (LINN. *Fl. Suec. p. 68.*) legitur.

FLORES recentes grate odori. Ex hisce paratur SYRVPVS CAPRIFOLII *Cod. medicament. Paris. p. 28.* qui in singultu a quibusdam insigniter laudatus (CHOMEL *l. c.*).

161.

Pharm. DIERVILLAE Stipites.

Lonicera Dieruilla; racemis terminalibus, foliis serratis LINN. *Spec. pl. p. 249.* Dieruilla acadensis fructicosa, flore luteo TOURN. *Mem. de l'ac. d. sc. de Paris 1706. p. 85.* Icon: LINN. *Hort. Cliff. Tab. 7.* Frutex exiguus Canadensis, in collibus nemorosis crescens; in hortis radices furculos copiosos protrudunt.

Efficacia eiusdem, quantum scio, in Europa nondum tentata. Sed in America septentrionali pro certo remedio in gonorrhoea nec non vrinæ suppressione habetur (KALM'S *kårta Berättelse om Norra Americ. växter p. 13.*). Pars ab isto non significatur, sed LINNEVS (*Mat. med. p. 62.*) ad STIPITES vires refert.

C O F F E A.

LINN. *Syst. veg.* p. 179. *Gen. pl.* p. 92.

162.

Pharm. COFFEAE *Semina.*

Coffea arabica; floribus quinquefidis dispermis
 LINN. *Spec. pl.* p. 245. BON ALPIN. *Pl. aegypt.* p.
 63. Iasminum arabicum lauri folio, cuius semen
 apud nos Coffé dicitur IVSSIEV *Mem. de l'ac. d. sc.
 de Paris* 1713. p. 388. *Tab.* 7. Conf. Monographia
 in LINN. *Amoen. ac.* T. 6. p. 160. sq. cum ic. Opti-
 ma figura exstat in ELLIS's *histor. Account of Cof-
 fee, Lond.* 1774. Venusta haec arbor sponte in Ara-
 bia felici et Aethiopia crescit.

Primus Europaeus auctor, qui eiusdem memi-
 nit, est RAVWOLFIVS, (*Raiff inn die Morgenländer*
 1583. p. 102.), qui in Oriate circa annum 1573. fuit;
 ALPINVS (*l. c.*) autem primus descriptionem eiusdem
 a 1591. exaravit, Euonymo similem pronuncians. Pro-
 prius ad rem accessit IVSSIEV: sed plura suadent, cur
 peculiare genus inde constituatur.

Etenim diu semina grato potui Europaeis fuere,
 quam de stirpe ipsa dispicerent. Ut ad antiquissima
 tempora recedam, fide Arabici codicis manu scripti,
 qui in Bibliotheca Parisiensi servatur, et antiquissi-
 mam narrationem continet, (insertam *libro cit.* ELLI-
 SII) in Aethiopia potus a vetustissimo inde tempore

paratus. Ex Persia vero in Arabiam felicem, et quidem initio ad urbem Aden seculo 15to Coffeam potandi morem sacerdos quidam primi ordinis (Musti) introduxit suo et aliorum sacerdotum exemplo, primum quidem religioso fine, ut noctes infomnes in precationibus aliisque conatibus sacris consumerent; a quo vero sensim Arabes secesserunt, gulae potius, ludis, saltationibus et confabulationibus, quibus popinae patebant, litantes. Inde Kahiram Aegypti transit consuetudo; et anno 1554. Constantinopolin (*l. c.*). Per Venetos ob viciniam locorum et commercia ad Asiam minorem inter alias merces probabile Coffeam ad Europam occidentalem peruenisse. Anno 1644. Massiliis a peregrinatoribus potata, sed non ante a. 1671. prima popina ibidem instituta est. In Angliam a. 1660. Coffea in tabula earum mercium notata, quae ad ditandos redditus regios facerent, licet iam a. 1652. Londin? seruus quidam Graecus coquendi illam artem exerceret; et a. 1663. lege statutum, ut popinae aerario publico definitam pecuniam soluerent. Post haecce initia sensim reliquis Europae regionibus sese commendavit. — Verum diu adhuc procul dubio exacta arboris cognitio nos latuisset, nisi ex illi WITSEN, Consulis Amstelodamensis monito, Societatis Indiae orientalis praefectus VAN HOORN semina Coffeae recentia, Mocha Arabiae felicitis vrbe in insulam Jauae, Batauiam nominatim, transferri curasset (quod credi-

tur factum esse circa a. 1690.) vnde plurimae arbores prognatae, quarum vna ad WITSENIUM missa, qua mox hortum Amstelodamensem botanicum ornauit. Anno 1710. praecise id factum, BOERHAAVIUS, qui proxime dicta tradit (*Hort. Lugd. bat. Ed. 2. P. 2. p. 216.*), non refert, LINNEVS (*Amoen. l. c. p. 164.*) autem indicat. Ex huius exempli fructibus vna succreuit arbor, a 1713., LVDOVICO XIV. Galliae Regi, oblata, aliaeque arbusculae, quae hinc inde in Europa distributae sunt. Ast et mercaturae haec dedita Belgarum gens tempestiue de disseminanda Coffea in suis coloniis Americanis cogitauit; hinc translatis Batauia Surinamum feminibus a. 1718. ea ibidem coli coepit. Anno 1720. tenella arbuscula ex horto Parisiensi botanico, intercedente cl. CHIRAC, Medico, in insulam Martinico transmissa fuit, quae fructus numerosos ibidem ferens non solum suffecit insulae, sed, plantationibus dein bene ibidem succedentibus, foecunda mater reliquarum in insulis St. Domingo, Guadeloupe aliisque adjacentibus euasit (*V. la Culture du Café* in cl. AVBLET *Plantes de la Guiane Franc. T. 2. App. p. 50.*). Praecedente proximo anno siue a. 1719. dolo semina Surinamo Cayennam peruenerunt (*V. AVBLET l. c.*). Sicque cultura sensim in America regionibus intra tropicos sitis summo cum lucro a Belgis, Gallis, Anglis inualuit. Galli praecipue in ea colenda multum solertiae impendunt. Nec minus lucrosum visum, tam

in Arabia, quam in aliis Indiae orientalis regionibus quin et feruidissima Africa, propagationem sollertem administrare. Viget quidem fructumque fert in hypocaustis hortorum publicorum non spernendum, ut et in fructibus horti botanici nostri experior: sed ob insignem, quem desiderat calorem, operae non est pretium in Europa in feriolem vsu colere. Solum etsi naturale arenosum siccum et calidum est: delectatur tamen arbor fertili et umbroso. In Arabia colitur locis elatis vel ad radicem montium, ubi fontes copiosi, quibus arte per canales ductis rigant arborum radices. Postquam maturuerint fructus, agitatione arboris decutiuntur super linteis substratis, et residui manibus auelluntur, collecti disperguntur supra pavimenta horreorum vel aulaeae, ut solis ope siccescant; siccati in Arabia humectantur aqua, et dein inter duo lapides, vel sub cylindro ponderoso ligneo vel lapideo huc illucque ducto conquassantur, ut thecae secedant, quae dein agitatione in vannis omnino separantur (LA ROQUE *Voyage de l'Arabie heureuse* p. 285. BRAAD in *Vet. Acad. Handl.* 1761. p. 252.). Semina thecis denudata iterum siccantur, sed in umbra, ne viredinem suam gratam, quae illis placet, perdant (BRAAD.) In Iamaica fructus in mortariis ligneis contunduntur pistillis, quo tegmine suo priuentur (BROWNE *nat. Hist. of Jam.* p. 161.). Surinami utuntur eodem scopo cylindro sulcato qui super plano pariter sulcato voluitur, de qua re et de aliis arti-

tificiis ibidem ad depuranda femina vsitatis exposuit **SILANDER** (in *Vetensk. Acad. Handl.* 1757. p. 236.). Perperam creditur, Arabes ante venditionem femina aqua tepida macerare, vtne propagatio fiat, sed ferunt eadem, quae venduntur, quamuis omnem transportationem arbuscularum et feminum, crustae suae inditorum, prohibeant.

FRUCTVVM vero bini vel quaterni in qualibet foliorum axilla proueniunt. Suntque hi bacca parum oblonga cerasi modici magnitudine, vtrinque nonnihil compressa, epidermide rubra, molli, tenui tecta, intra quam caro subuiscosa, dulcis. Demta hac conspiciuntur femina bina (raro vnicum modo) septo diremta, oblonga, conuexo plana, in superficie plana, qua sibimet obuertuntur, sulco notata. Singulum horum arillo cartilagineo, intra quam membranula tenuis, vestitur.

Duplex igitur tegmen conuassatione fructuum siccorum separatur, alterum brunum ex pulposa carne cum epidermide, alterum flavidum ex arillo. Neutrum horum reiicitur, sed vtrumque tostione praegressa coctum potulento inferuit. Ex priori potus à *la Sultane* paratur, qui mihi valde ingratus fuit, vt mirum videatur, quod homines superioris fortis eum decocto ex feminibus praetulisse in Arabia ferantur (**ROQUE** *l.c.*). Errat igitur cl. **BROWNE**, hoc nomen decocto ex arillis adscribens. Alterum vero ex arillis (**Hülßen**)
vul-

vulgatissimum potulentum, nomine *Kischer* in tabernis vrbium Arabicarum et prope vias publicas vendi solitum, constituit (BRAAD *l. c. p. 255.* NIEBVHR *Beschr. v. Arab. p. 55.*). De feminibus enim ipsis metuunt Arabes, ne nimium calefaciant (NIEBVHR *l. c.*).

In Europam nonnisi SEMINA transferuntur, quorum ista ex terra Yemen reliquarum regionum feminibus longe antistant (NIEBVHR *Beschr. v. Arab. p. 144.*). Sed saepe Arabica cum Americanis in Arabia ipsa, vbi proxime dicta clam aduehuntur, fraude venditorum commiscentur (EIVSD. *Reise nach Arabien p. 145.*). Gravior multo competit odor saporque Coffeae Arabicae, et semina eiusdem minora sunt. Ast et optimum genus vitiatum vicinia eorum, quae ingratos halitus spargunt, vt constitit effluuiis Piperis (MILLER'S *Gard. Dict. Ed. 8. Art. Coffee*) et vaporibus spiritus Rum (PERCIVAL *Essays T. 2. p. 129.*).

Raro potus paratur ex feminibus Coffeae absque tostione siue ex crudis bene mundatis et per octuam horae partem cum aqua coctis, vnde tinctura citrina euadit, quae cum sacchari pauxillo forbetur; *Coffé citrin* vocant. Praefert hunc potum cl. ROSTAN (*At. Helv. T. 5. p. 387.*), nec inde, vt ab altero vulgari, insomnia et anxietates metuit.

Magis vero longe palato placet decoctum siue infusum ex tostis feminibus. Tostio fieri debet, si

gratiae consulitur, intra sartagine[m] ferream clausam, donec probe insudent, tumque cito in mola versatili chalybea in puluerem conterenda et mox coquenda, ne vis minuatur; vel infusa aqua feruida per colum, intra quod puluis Coffeae continetur, transmittenda, in quem finem peculiaria infundibula inuenta. Arabes vero semina tosta non mola comminuunt, sed in mortario contundunt, sicque potus plus gratiae adsciscit (NIEBVHR *Beschr. v. Arabien* p. 55.). Pulueris circiter sesquivncia libris duabus aquae coctae miscetur, ignique imponitur, et postquam haec bis vel ter vna ebulliuerint, ab igne auferuntur. Quidam cornu cerui rasura vel alio gelatinoso clarum decoctum reddunt. Sed eiusmodi additamento gratia visque labefactantur. Alii eundem scopum affusa frigida aqua assequuntur. Arabes autem solent vas mox, postquam ab igne desumptum fuerit, linteo frigido inuoluere, palato simul consulturi. Hique, vt reliquae orientales gentes, Coffeam absque saccharo forbent (LA ROQVE *l. c. p. 286.*). Europaei autem tam huius et plerumque etiam lactis vel eius cremoris conubium desiderant. Vix vero nisi calidus iste potus placebit.

Vt commoda vel damna, quae in valetudinem humanam ex potu redundant, tanto clarius patefcerent, ad experimenta quoque extra corpus confugerunt. Constitit igitur secundum ista cl. PERCIVAL

(E/-

(*Essays Vol. 2. p. 122.*), infusum spirituosum vel aquosum seminum siue tostorum siue crudorum rubescere solutione Vitrioli martis, praecipue illud ex feminibus non tostis paratum; adstringere igitur ex hisce colligit. Cl. WEICHARDT (*Succedaneorum Coffeae inueniendorum regulae p. 8*) vero infusa et decocta similia admista solutione eadem nigro viridia vel fusco viridia euasisse obseruauit, negatque vel ideo adstringendi illi naturam competere, quod et relaxantis Althaeae radice decoctum a solutione Vitrioli rubeat, nec gustata Coffea sensum adstrictionis prodat. Putredinem carnis retardat Coffea et fermentationem ciborum mitigat (PERCIVAL *l. c.*). Pertinet et huc analysis chemica, quam NEVMANNVS, *Chymie 2. B. 2. Th. p. 124. sq.* GEOFFROY (*M. m. Traité T. 3. p. 303.*), RYHZER (*Act. Helv. T. 5. p. 387.*) alique praestitere.

Nostro praeprimis tempore de variis succedaneis Coffeae tam pretii causa quam molestiarum, quas percipi ex potu credunt, cogitarunt. Horum e tribu sunt panis fecalinus tostus, Secale (*Hann. Magaz. 1767. n. 98. 1768. n. 11. 18. 21. 37. 50. 71. 97.*) vel Hordeum tostum, radix Cichorei vel Scorzonerae tosta (*Hann. Magaz. 1770. n. 92. 1771. p. 282. Lege et Abhandl. v. Coffee aus d. Franz. nebst einer Nachricht v. d. Cichorienwurze. von CONSTANTIN 1771. FORSTER'S Geschichte v. d. Erfindung u. Einführung d. Cichoriencoffee, Bre-*

men 1773.). Alii, qui saporis plus dederunt, varia proportione veram Coffeam admiscuerunt. Arriserunt aliis semina Helianthi annui (GOVAN *Hort. Monsp.* p. 455.) vel semina Fabae vulgaris minoris (*Hann. Mag.* 1770. n. 68.) pisa, nuces Fagi vel Secale cum aliquot amygdalis tostum, vel mel (HASE'S *Anweis. zur Bienenzucht Tom. 3. p. 363.*) aliis alia (Vid. *e. c. vertraute Briefe üb. d. Kaffee aus Korn u. andern inländ. Gewächsen Leipz. 1768. et WEICHHARDI succedanea Coffeae*). Ex variis horum dabo plura non colore modo decocti sed sapore propius ad Coffeam accedere, eam nimirum, in cuius praeparatione olei seruandi non debita cura habita est, quippe quum vtroque ustulatio eandem fere mutationem producat, h. e. corpus in carbonem inertem redigat. Si autem decoctum Coffeae verae rite paratum fuerit, tam saporis odorisque gratia, quam viribus, reliquas potiones supposititias longo post se interuallo relinquit.

Tostione omnis fere nutriendi vis perit, ita vt vehiculum potius nutrimenti, quam ipsum alimentum constituat. Remanet, si clausis bene vasis ustulatio et coctio fit, multum olei empyreumatici, amari, aromatici, cui et gratia et potiora incommoda debentur. Huius stimulo calor, anxietas, cordis palpitatio, perugilia adscribenda, quae quidam imbecilliori systemate neruoso instructi a modico adeo vsu percipiunt, tantoque manifestius, quo saturatius decoctum fuerit.

rit. Insigniora mala emergunt excessu, cephalalgia, vertigo, tremor artuum, pusillanimitas, exanthemata faciei, debilitas visus (LINN. *Amoen. ac. l. c. p. 176.*) paralyfes (PERCIVAL *l. c. p. 128.*), diathesis ad apoplexiam, cuius et ego in Theologo memorabile exemplum noui. Hystericum et hypochondriacum malum gignit et auget; hinc litterati caueant, ne modum excedant (TISSOT *Santé des gens de lettres p. 200.*). Menstrua profusiora nota experientia reddit, indeque deriuandus vltra aetatis solitum terminum continuatus eorundem fluxus (ill. ZIMMERMANNI *Ersfahr. P. 2. p. 347.*). Parem vim in haemorrhoidibus cientis habet. Tanto minus vero in nutriendo commodum inde speres, quum largior eius potus emaciet, vt inde etiam impotentiae virili obnoxii euaserint (WILLIS *Pharm. ration. p. 203.*), quo et narratio de consilio coniugis Sultani MAHMED (OLEARI *Itin. p. 578.*) spectat, quae equum castrari cernens, ab horrenda encheiresi iussit abstineri, et equo Coffeam propinari, cuius efficaciam in marito exploratam haberet. FR. HOFFMANNVS (*Med. syst. T. 4. P. 1. p. 209.*) miliarium exanthematum incunabula in puerperis a potu hoc repetit, quod nimium. Rarioribus accensenda, quod in femina quadam, peruigiliis vexata, somnum restituerit (ZIMMERMANN *l. c. p. 348.*). Febrientibus igitur, cholericis, plethoricis, emaciatis, non conuenit. (Conf. PLAZII *Diff. de potus Coffè abusu ca-*

talogum morborum augente Lips. 1733.). Sed meliorata incommoda ex potu vel saturatori vel iusto auidius et sub mala diatthesi ingesto incidunt. Non omnis tamen culpa in ipsa femina conicienda; partem ferat aqua calida, quam ipsam ventriculum neruosque labefactare inter omnes constat, in saccharum, quod acido generando fauet, in lac, vel, quem minus adhuc probo, cremorem lactis, hinc ructus nidorosi, et noua ventriculi labis ratio, imo, si cl. THIERRY fidendum, fluoris albi nominatim origo.

Ea est in vniuersum humanae naturae vis, vt et ingesta, non omnino salubria, vel impune ferat, vel consuetudine in sui amicitiam conciliet, et quibus alter homo male afficiatur, haec alter satis bene tolerare queat. Idem valet de Coffeae potu. Relaxandi aquae calidae potentiam corrigit stimulo olei Coffea ipsa, quem igitur caue pingui et inuoluenſe lacte enerues. Mane bibitus aluum blande soluit. Erigit animum tristem, et, quibus indulgendi lucubrationibus vel vigilandi necessitas est, somnum dispellit. Saturatior mox post prandium sine lacte captus, digestionem ciborum adiuuat et cephalalgiam ex ventriculi languore oriundam saepe discutit. Vrinam mouendo sabulum et calculos minores pellit.

Raro potus iste a medicis ad curandos morbos praecipitur. Aduersus diarrhoeam tamen subinde vtiliter adhibitus. Binos huius casus recenset LAN-

ZONI (*A. N. C. Vol. 1. obs. 44.*) alterum diarrhoeae biliosae, alterum mitioris. Socium laudis sese praebet SCHVLZE (*Pathol. spec. p. 440.*). Apoplecticum hominem plura clysmata ex eodem fuscitarunt (MALLEBRANCHE *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1702. p. 29.*). Ante aliquot annos in miscela succi Citri tanquam eximium remedium contra intermittentes febres propositus fuit, ita scilicet, vt Coffeae tostae et tritae drachmae sex coquantur in aquae calidae cyatho (h. e. paullo plus quam vnciiis tribus), donec dimidium consumtum fuerit, tumque succi Citri aequali quantitate misceatur. Hoc calide apyrexiae die ieiuno ventriculo aeger ebibat, et hora post iusculum ingerat, moram per diem in lecto trahens. Vnde euacuatio alui copiosa et sudor insignis erumpit. Nec vlla repetitione opus fuit (AVDON in *Iourn. de Medecine Vol. 24. p. 243.*). Idem remedium noui efficaciam suam pluries in Suecia comprobasse.

L I N N A E A.

LINN. *Syst. veg. p. 478. Gen. pl. p. 319.*

159.

Pharm. LINNAEAE Herba.

Linnaea borealis; LINN. *Sp. pl. p. 880.* Campanula serpillifolia c. B. Nummularia maior rigidioribus et rarius crenatis foliis, flore purpureo gemello

PLUK. *Almagest. p. 264.* Amplissima descriptio consignata in LINN. *Fl. Suec. p. 219.* cum icone. Nitida quoque icon exstat in *Flor. Dan. Tab. 3.* Elegans fruticulus, quem quo propius intuearis, eo magis recreaberis; emblemata igitur viri idoneum, cuius nomen a GRONOVIO tulit. Vnicum olim mihi solamen, quum taediosam moram inter rupes Stockholmienses stirpes colligendo fallerem, dulciaque patriae arua linquens, nauem iactantibus Balthici maris fluctibus committerem. Crescit in syluis muscosis, umbrosis, sterilibus septentrionalium Europae regionum, item Heluetiae, Pomeraniae, m. Baldi et Canadae.

Flos odorem spargit gratum, noctu fragrantissimum.

HERBA nondum intrauit officinas extra Sueciam et Noruegiam, et in hisce quoque rarior. Ibi variae virtutes exploratae. Nimirum in Angermannia planta cocta fomenti et cataplasmatibus instar in doloribus rheumaticis eximio successu applicata (ARTEDI in LINN. *Fl. Lapp. p. 208.*). Infusum cum lacte specificum adeo, in doloribus ischiadicis et rheumaticis, Suecis esse pronuntiatur (LINN. *Fl. Suec. n. 562.*). In balneo quoque profecit (KALM *Calajokifokn p. 33.*). IO. GE. GMELINUM (*Flor. Sibir. T. 3. p. 128.*) autem crebrius licet, ut refert, hoc tentantem in arthritide et rheumatismis vis destituit. Noruegis decoctum in
sca-

scabie placet. Fateor, me non comprehendere salutarem effectum, quem Nidrosienses ex infuso contra scarlatinam experiri, etiam externe vel sotu vel fumo, feruntur (GVNNERI *Fl. Norv. T. 1. p. 37.*); an stadio secundo leucophlegmatico?

ORDO. XI.

CVCVRBITACEAE.

CVCVRBITA.

LINN. *Syst. veg. p. 726. Gen. pl. p. 507.*

164.

Pharm. CVCVRBITAE Semina.

Cucurbita lagenaria; foliis subangulatis tomentosis basi subtus biglandulosis pomis lignosis. LINN. *Syst. l. c.* Cucurbita oblonga, flore albo folio molli C. B. Conf. RUMPH. *Herb. Amb. Tom. 5. p. 397. Tab. 144.* Planta annua, crescens in Aegypto per Arabiae deserta, in Iamaica aliisque Americae calidioris locis.

Epitheton tulit stirps a figura FRUCTVS, qui intra lignosum corticem medullam albam includit. Haec ob amaritiam toti plantae, communem vix ad cibum apta est. Coquunt eam tamen pauperes in Aegypto

Aegypto, aceto illam conspergentes et condientes (HASSELQVIST'S *Resa* p. 438.). Sed ob durum tegmen tanto frequentior est fructus usus, medulla absumpta putredine vel commodis instrumentis. Ex hoc cochlearia, infundibula, lagenae, ampullae rel. formantur in commoda praecipue peregrinantium, qui liquida aliaque necessaria commode hoc auxilio transferre possunt. Diameter eius saepe $1\frac{1}{2}$ pedem aequat (FÂRSKOLII *Flor. Aegypt. arab.* p. 167.), tantaeque capacitatis est, ut 16 vel 17 heminas aquae comprehendat (RVMPH. *l. c.*).

PULPA fructus in Iamaica saepe pultis forma resoluendi scopo vsurpatur. Ingesta autem purgat, ut Colocynthis loco esse possit. Decoctum foliorum pro clymate purgante est. (BROWNE *Iam.* p. 354.).

SEMEN oblongum, planum, altero extremo fere bicorni, altero acuminatum est, coloris pallide bruni. Huius loco plerumque semen Cucurbitae Peponis a pharmacopolis recipitur. Etsi ex supra de pulpa dictis semina C. lagenariae aliquid prius diuersique ab aliis emulsivis cucurbitaceis habere probabile: iis tamen par viribus censetur et mixtum cum iisdem

SEMIMUM QUATVOR FRIGIDORVM MAIORVM nomine venit.

Plura de hisce infra sub Cucumere Melone dicentur.

165.

Pharm. CUCURBITAE Semina.

Cucurbita Pepo; foliis lobatis, pomis laevis
 LINN. *Sp. pl. p. 1435.* α , Cucurbita maior rotunda
 flore luteo, folio aspero c. B. β , Pepo oblongus
 c. B. Conf. SCOPOLI *Annus 2. historico-nat. p. 97.*
sq. Pl. annua, in hortis coli solita.

FRUCTVS huius crudus ab hominibus ob tenacitatem edi nequit, sed suis sagine inferuit caro eius tam cruda, quam cocta. Cruda quoque vaccae sagineantur. Nec displicet hominibus ablato cortice trita, et cum amygdalis et lacte in pulvem siue ius cocta. Ex carnis parte vna, farinae triticeae partibus duabus, addito fermento, panis flavicans saporis conficitur (SCOPOLI *l. c. p. 105.*).

SEMEN planum, oblongum, vtrinque acuminatum et marginatum coloris albi vel flavescentis, scattet oleo, ita vt ex libra feminis vna olei semilibra obtineatur, quod expressum lampadum pabulum commodum praestat. Dixi iam substitui C. lagenariae feminibus pro emulsionibus.

166.

Pharm. CITRULLI Semina.

Cucurbita Citrullus; foliis multipartitis LINN.
Spec. pl. p. 1435. Anguria Citrullus dicta c. B. Conf.

C c

RVMPH.

RVMPH. *Herb. Amb. T. 5. p. 400. Tab. 146. Fig. 1.*
Pl. annua, in Sicilia, Italia inferiori, in Oriente vs-
que in Chinae prouincias, crescens. Colitur copiose
in India variis locis, in Aegypto, regno Astrachanensi.

FRVCTVS fere globosus cultura valde grandescit,
vsque ad longitudinem trium pedum et diametrum
transuersalem duorum (HASSELQVIST'S *Resa p. 488.*).
Ad pondus triginta librarum subinde peruenit, quin non-
nunquam ad tantum, vt vix vnus viri vires illi fe-
rendo pares sint. Intra tegmen durius comprehendit-
tur caro mollis et rubicunda, quae succi tam ferax est,
vt sub esu vndique diffluat, et, si excauatur, in fovea
facta confestim colligatur. Sapore grate dulci et vi
refrigerante sitimque sedante sese insigniter commen-
dat. In patria sua et vbi colitur non solum potus vbi-
que instar, sed et medicinae, est. Editur praeterea
fructus crudus cum pane. Copiosior eiusdem esus
alui profluvia, choleras, colicam aliaque mala creat
ob refrigerium insigne, praecipue ab aestuante cor-
pore ingurgitati; vt ut magno alias in regionibus tam
calidis beneficio est (RVMPH. *l. c.* Cfr. et HAS-
SELQV. *l. c.*).

Dolendum igitur tam facile computrescere. Exi-
guo eo temporis spatio, quo prostat, adhibetur in fe-
bribus ardentibus, plerumque ita (saltim in Aegypto),
vt succus, qui in foveam excauatam destillat, aqua
rosarum et saccharo mistus ebibatur (HASSELQVIST).

Se-

Sedulo vero cauent medici Chineses ab vsu eiusdem in putridis. Ad noxas ab Opio corrigendas lego facere (RVMPH.).

SEMEN ouatum, compressum, conflatum ex cortice nigro et medulla alba. Ob oleum, quod vehit, emulsionibus dicatur. Siccum, dum in plateis versantur, ad fallendum tempus et refrigerii causa, a Chinesibus editur RVMPH. A nobis seruatur ad numerum complendum

SEMINVM QVATVOR FRIGIDORVM MAIORVM.

CUCUMIS

LINN. *Syst. veg. p. 726. Gen. pl. p. 508.*

167.

Pharm. MELONVM Fructus; Semina.

Cucumis Melo; foliorum angulis rotundatis, pomis torulosis LINN. *Spec. pl. p. 1436.* Melo vulgaris C. B. Icon: BLACKWELL *Herb. Tab. 329.* Pl. annua in Calmuchia spontanea (LINN. *Syst. veg. l. c.*), sed ob gratiam fructus in vaporariis copiose culta.

FRUCTVS, qui carne molli succosa intra corticem tenacem latente constat, insignis varietas, quoad magnitudinem, ad pedis vsque longitudinem, quoad figuram, quae vel globosa vel oblonga, vel compressa, quoad corticem, qui vel reticulatus, vel glaber, vel

verrucosus f. tuberculatus, vel secundum longitudinem sulcatus est, quoad colorem, qui in carne vel flauus, rubicundus, vel albus vel viridis est, in cortice autem similiter variat, nonnunquam quoque variegatus apparet. Mitto alia discrimina. Maxime placet istud melonum genus, cuius superficies tuberculis variae magnitudinis exasperatur, Kantalupe vocant, ut cuius caro duriuscula cum dulcedine aroma iunctum habet. Quomodo melones optime colantur, exponit A M V N C H H A V S E N (*Hausv. T. 3. p. 751. sq.*) Hic fructus secundae mensae delicias potius auget, quam numerum medicamentorum. Soletque edi crudus vel solus vel in sacchari et aromatis cuiusdam, Piperis, Cinamomi, quin quis credidisset, pulueris Tabaci (DE HAEN *Rat. med. cont. T. 2. p. 44.*) connubio. Immaturi fructus tenelli in Italia aliisque calidioribus regionibus cum sale et aceto conditi eduntur. Maturus succo suo blando, aquoso, subdulci diluit, refrigerat, leniter resoluit. Nec nocet nisi copiose nimis ingestus, ventriculum labefactando colicamque et diarrhoeam ciendo. Proditum exemplum feminae, a phthisi esu melonum copiosiori liberatae (BORELL. *Hist. et Observ. Cent. 4. Obs. 70.*). Harum vel cucumerum frustum iuuat intrudere ano instar suppositorii, ad sistendum fluxum haemorrhoidalem nimium, repetitis vicibus, donec fluxus omnino cessauerit (LANGE *misc. verit. p. 104.*)

SEMEN ouato-oblongum, planum, compressum, vtrinq̄ue angustius margine acuto, cuius arillus coriaceus medullam albam, dulcem, oleosam continet. Si contunditur, ope mucilaginis, quam continet, oleum eiusdem cum aqua vnionem init, lacteumque humorem siue emulsionem constituit. Huic datum est refrigerare, acre inuoluere, stranguriam mitigare, pacare animum. Hinc in acutis praecipitur plerumque in amygdalarum miscela, addito, vt magis refrigeret, nitro, gratiaeque causa, syrupo. Hoc si vitimur, abesse possunt reliqua semina huius familiae, tanto magis, quum illud facilius recens conquiri possit. Non tamen nimis cito oleum seminum melonum rancescere, docet experientia nota, quod sapidiores melones gignantur a seminibus paullo vetustioribus.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SEMINVM QVATVOR FRIGIDORVM MAIORVM e numero.

SPECIES DIATRAGACANTHAE FRIGIDAE
Ph. Wirt. p. 180. Recipiunt praeter gummata, amyllum et Glycyrrhizam, semina 4 frigida, mai., pro desiderio medici admiscenda.

168.

Pharm. CUCUMERIS *Fructus; Semina.*

Cucumis satiuus; foliorum angulis rectis, pomis oblongis scabris. LINN. *Syst. veg. p. 726.* Cucu-

mis satius vulgaris c. B. Icon: BLACKWELL
T. 4. Pl. annua patriae ignotae, sed colitur abunde
in hortis, nec frigidioris aëris tam impatiens, ut
Melo.

FRUCTVS intra cutem duriusculam continet pul-
pam viridescentem aquoso acidam, cum odore pecu-
liari. Nonnisi immaturus in usum trahitur. Tenel-
lus aceto (quod mala arte viredinis gratioris causa in
vase ex aurichalco coquitur) et aromatibus conditur
(Effigurken). Paullo maior vel solutione salis cum
variis aromatibus praeparatus (Salzгурken); vel cru-
dus, decorticatus, et in orbiculos sectus editur, sub
folita olei, aceti rel. miscela, vel expressione succi
nimii praegressa, vel, post stationem cum aceto, de-
cantatione eius succi partis, quae sponte profluxit.
Sic sapore et refrigerio multis aestate placet. Nec no-
cet ventriculo firmiori beneque digerente; difficilior
digestu expressione euadit.

Rarius in scopum medicum adhibetur. Succum
Cucumeris, quem iam suavit in phthiſi ORIBASIVS, varii
recentiorum eodem praeconio ornarunt. Prodesse fe-
bre lenta detentis confirmat SCHVLZ (*Mat. med. p.*
235.). Hocce crudo et decorticato pro arbitrio co-
mesto quidam ex haemoptysi phthificus conualuit, abs-
que ullis morbi recidiui indiciis (MVZELL *Wahr-
nehm. 1. Samml. p. 5.*). Idem accidit militi, qui mul-
tum puris excreuerat, sed cucumeres manifestum de-
cre-

crementum labis peperere, et tandem electuario ex melle cum puluere Hederae terrestris et Vrticae minoris breui post plane sanitati restitutus est (BÖNNENKEN in *Fränk. Samml. Vol. 5. p. 408.*).

SEMINA praecedentibus figura, quae tamen in Cucumere angustior, et viribus similia. Sunt ex numero

SEMINVM 4 FRIGIDORVM MAIORVM.

169.

Pharm. COLOCYNTHIDIS *Pomum.*

Cucumis Colocynthis; foliis multifidis pomis globosis glabris LINN. *Spec. pl. p. 1435.* Colocynthis fructu rotundo, maior c. B. Icon: BLACKWELL T. 441. Pl. annua climatis calidi Syriae et Alepi.

FRUCTVS est pomum globosum ad pugni magnitudinem subinde accedens, compagis fungosae, coloris albidis, leue, intra cellulas copiosas femina oblonga plana continens, Alepo transferri solitum. Fungosa pars siccata nomine venit

PVLPAE, quae intense amara nauseosa, acris est. Analysin chemicam BOULDVC (*Mem. de l'Acad. de sc. de Paris 1701. p. 12.*) NEVMANNVS (*Chymie 2 B. 2. Th. p. 143.*) aliique praestiterunt. Memorabilis praecipue est mucilaginis copia, quae illi inest, tam larga, ut tinctura spirituosae per chartam bibulam non transeat, aegre per colum. Priscis Graecis bene nota

Κολοκυνθίς, Arabibus Alhandal, quod idem, utique ab hisce in variis morbis praescripta, sed haud absque suspitione violentiae. Quibus vero non amplius immorabor, quum IO. HENR. SCHVLZIVS (*Diff. de Colocynthide*) abunde rem excusserit. Omni aevo cognita vehementia, qua aluum mouet, torminibus et aliquando deiectionibus cruentis stipata. Sic de caupone legitur, eum ex contuso pomo deglutito non tantum dirissimos ventris cruciatus, sed et dysenteriam et contractiones artuum horrendas inde perpetuum, ereptum tamen periculo clysmatibus oleoque ore sumto. (STALP. VAN DER WIEL *Cent. I. Obs. 41. p. 173.*) Alius prae ingenti sanguinis per aluum profluio ex decocto trium pomorum sere obiisset, nisi oleum per oset anum ingestum acrimoniam refraenasset (TVLP. *Obs. Lib. 4. c. 26. p. 218.*) Quin lethalis dysenteria ex vino, in quo pomum Colocynthidis per noctem maceratum fuit, orta (PLATER. *Obs. p. 858.*) Clysmatibus inditam sanguinem pariter ducere iam DIOSCORIDES (*Lib. 4. c. 178.*) notauit. Abdomini inuncta aluum quoque soluit. Quin qui diutius manibus tractant, vel in mortario terunt, hypercatharsin inde contrahere dicuntur (BÖCLER in HERMANN. *Cyros. Mat. med. p. 335.*) Inuenta temporis successu tot blandiora purgantia, ut vix nisi in compositis quibusdam locum adhuc obtineat drasticum illud, ope mucilaginis tanto tenacius sese affigens. Varii hinc

correctionis modi sunt excogitati, admiscendo illi gummi quoddam, vel eandem fermentando infundendo vel decoquendo aqua, vino, quin urina (ad consilium RIVERII *Prax. L. 1. c. 15. p. 191.*). Praeferendum hisce omnibus extractum aquosum, quod dimidium suprae pondus integrae Colocynthis constituit, et efficaciter quidem purgat, sed longe mitiori stimulo, quam pulpa ipsa (LEWIS *Mat. med. p. 228.*).

Certa et explorata modo sectans nolo omnia repetere, quae de usu in variis chronicis morbis auctores tradidere. Sunt inter haec mala a vermibus, in quibus necandis tamen nihil specifici continere videtur; nam lumbrici, infuso saturato immissi, intra quatuordecim vel viginti quatuor horas modo extincti sunt (KEDI *de animalculis p. 161.*). Attamen multi non solum vario modo interne exhibuerunt, sed et unguentis et cataplasmatibus abdomini applicandis ad lumbricos expellendos addiderunt. Quae recentius inclaruit vis contra luem veneream non noviter inuenta. Memorat inter tot alias eam SCHRÖDERVS (*Pharm. p. 771.* et HERMANNVS *M. m. p. 333.*) V. infra de feminibus. Ingesto integro pomo, vna vel duabus dosibus inter consueta vehementia symptomata milites aliquot a gonorrhoea sese liberarunt (COLOMBIER *Code de med. milit. T. 5. p. 420.*). Tutior omnino est tinctura, cuius formulam publici iuris fecit FABRE (*Mal. veneriennes T. 2. p. 368.*), et ipse usum in casu difficili gonorrhoeae

suppressae fecit, scil. Rc. Pulp. Colocynth. in grossum pulverem redactae $\xi j\beta$ Caryoph. arom. N. vj Anif. stell. $\mathfrak{z}j$ Croc. gr. xij Terrae fol. tart. $\mathfrak{z}j$ M. conc. cont. stent in digestionem cum Spiritus vini $\mathfrak{z}xx$ per mensem. Colaturae drachmae duae in vncijs duabus vel tribus vini Hispanici meraci vel aqua diluti per triduum mane ingerantur, quarto die vacuo, et dein redeundo ad triduum vsu, post quem iterum dies sine vsu praetereat, sicque pergendo vsque ad praebia viginti vel viginti quinque capta, superbibito quavis vice post interuallum horae ptifana ex hordeo et Glycyrrhiza. Ingruentibus torminibus aliquot clysmata emollientia applicari curauit. In formula varia apparet corrigi posse. Aliam commodiorem parauit veteranus mihi amicus et perspicacissimus Regis Sueciae medicus ord. cel. DAHLBERG (*in litt. m. Decembr. a. 1775.*) ex Pulpâ Colocynth. $\mathfrak{z}j\beta$ Anif. stell. $\mathfrak{z}j$ Spiritus vini Gall. $\mathfrak{z}xx$, quam ipsam in doloribus chronicis caput praecipue et vicinas partes afficientibus incomparabilem vocat, initio facto a guttis quindecim vel octodecim ter vel quater de die, augendo dosin gutta vna quotidie, donec alius emolliatur. Feminam quandam contra dolorem dentium et capitis ad cochleare vnum maius vsque sumfisse refert cum leuamine absque mensium vberiori fluxu; grauidam quoque se inscio ingessisse sine vlllo noxio effectu, vt igitur perperam Colocynthidis emmenagoga habeatur. — Vtinam aequae certa experimenta de vsu in epilepsia, melancholia, mania, asthma aliisque

morbis, qui passim leguntur ea fanati, præferre possem.

Dosis DIOSCORIDIS quatuor obolorum s. scrupulorum duorum larga nimis est. SENNERTVS ad gr. xv permittit. Praestat minori aliquot granorum acquiescere, vel in tinctura guttatim dare.

In clysmatibus et oleo ingesto praesidium esse Colocynthide largius ingesta, ex superioribus elucet.

SEMEM oblongum, compressum, flavicans est, intra corticem tenacem nucleum vinctuosum subdulcem recondens. Solet hoc reiici. Attamen et purgat, sed mitius tutiusque longe. (LOBEL. *Advers.* p. 287.) Seminum infuso cereuisia parato chirurgus in multis luem veneream superavit (WEDEL *Amoen. mat. med.* p. 250.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA. .

Veteres copia compositorum vsi sunt, in quorum miscela vel ad correctionem Colocynthidis respectum est, vel ad stimulum, quem aliis eadem impertire voverunt; quorsum TROCHISCI ALHANDAL, CONFECTIO HAMECH, PILVLAE ILIACAE, PILVLAE COCHIAE, alia. (Conf. SCHVLZ *Diff. cit.*) quaedam eorundem adhuc nostro tempore supersunt; quibus alia iungam.

EXTRACTVM COLOCYNTHIDIS *Ph. W.* p. 91.
Est spirituofum cum aquoso iunctum. Vehemens purgans,

gans, vt pro stimulo aliorum sit. Dosis gr. trium ad octo.

TROCHISCI ALHANDAL *Ph. W. p. 233.* Ex pulpa Colocynthidis cum mucilagine Tragacanthae et Gummi arabici contusa, dein iunctim siccata vt vel in puluerem redacta, vel in trochiscos formata. Praestat vnice pro stimulo purgantium seruare.

OLEVM COLOCYNTHIDIS *Ph. W. p. 123.* Ex hoc fructu, radice Hellebori nigri, felle bubulo, oleis infusis. Abdomini illitum aluum soluit vermesque necat.

PILVLAE COCHIAE RHASIS *Ph. W. p. 138.* Ex Trochiscis Alhandal, Diagrydio, Turbith rel.

PILVLAE COCCIAE *Ph. Edinb. p. 82.* Paullo diuersae compositionis, quae Aloën recipit, Turbith autem omittit. Hae vna cum Calomelano in lue venerea vsum praestitere (*Chirurg. Pharm. p. 359.*)

PILVLAE s. EXTRACTVM RVDII *Ph. Ed. p. 86.*

PILVLAE E COLOCYNTHIDE SIMPLICIORES *Ph. Lond. p. 94.*

PILVLAE E COLOCYNTH. CVM ALOE *l. c.*
EXTRACTVM CATHARTICVM *Ph. Lond. p. 29.*

EXTRACTVM CATHOLICVM *Ph. W. p. 91.* Inter alia drastica et Colocynthidem continet. Compositum THEOPHRASTI PARACELSI, qui vero Aloën

Aloën et lalapam omiferat. Diuersa formula in PH. BRAND. p. 95. exstat. Aliae HOFFMANNO et POTERIO placuerunt, eodem etli nomine seruato. Haud infuetum purgans, et pari passu cum sequenti Extracto ambulans. Ad scrupulum dimidium vel supra solet praescribi.

EXTRACTVM PANCHYMAGOGVM CROLLII *Ph. W. p. 94.* Descriptum in *Basilic. chymic. p. 137.* multis encomiis. Inconcinna formula, multa purgantia complectens earundem virium. Attamen non spernenda, praecipue in obstructione alui habituali. Vnde et crebro exhibetur vel solum in pilulis ad grana decem vel quindecim siue in connubio Resinae lalappae et mercurii dulcis; vel etiam solutum in mixtura simplici; sub qua forma ELIXIR POLYCHRESTVM HALENSE *Ph. W. p. 55.* dicitur.

VNGVENTVM DE ARTHANITA *Ph. W. p. 240.*
V. Cyclamen.

M O M O R D I C A.

LINN. *Syst. veg. p. 725. Gen. pl. p. 526.*

170.

Pharm. CUCUMERIS ASININI Radix; Fructus.

Momordica Elaterium; pomis hispidis cirrhis nullis LINN. *Spec. pl. p. 1434.* Cucumis asinus dictus C. B. Σικυς ἀγριος Graecorum. Icon:

REGNAULT *Botanique* Concombre sauvage. Pl. in Gallia australi, Italia, Sicilia aliisque locis Europae meridionalis, crescens. Annuæ in hortis, perennans in hypocaustis.

Tota stirps succosa intense amara, qui sapor cum nausea iunctus et in RADICEM cadit. Haec crassa ramosa. Rarissime, si unquam hodie, praecipitur efficax remedium. Emesin potenter ciere, nec sine violentia aluum soluere praecipue in hydropicis veteres iam obseruarunt; parcius autem ingestam resolvere et obstructions viscerum referare. Succus eius priori scopo grana quindecim commendat DIOSCORIDES et radicis ipsius totidem AVICENNA. Hisce longe audacior FALLOPIUS (*de purgantibus l. 55. p. 122.*), qui ad integram drachmam ascendit. Vtne inflammaret vel tormina crearet cum Bdellio vel Tragacantha vel lacte dulci coniungere e re duxit MESSE. Extrinsecus pariter discutientem suam vim declarat, hinc ad dispellendum oedema cum polenta illita, aceto vero cocta podagrae, et aqua decocta malo ischiadico, subuenit, arida tritaque in variis exanthematibus chronicis arrisit (DIOSCORIDES). Extractum ex hac parauit BOUVDVC (*Mem. de Paris 1719. p. 45.*), cuius grana 24 ad 30 exhibuit, hinc debilius Elaterio.

FRUCTVS oblongus, pollicem circiter crassus, ex viridi flavidus, qui maturescens ad leuem flexionem prope pedunculum dissilit, violenter semina cum succo

fucco in cauo latente explodens. Huic praeprimis insignis amarities infidet. Siccatus et cum feminibus in puluerem redactus hydragogum est laudabile (BOVLDOVC *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1719. p. 46.*). Et haec pars plantam praecipue celebravit, nimirum per *Elaterium*, quod ex illo secundum plerorumque mentem optime conficitur.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELATERIVM. Praeparationis ratio diuersa; unde discrimen in *Elaterium nigrum* et *album* natum est. Quum sit vetustum remedium: ab antiquis merito praeparatio petenda est. In qua ipsa tradenda **DIOSCORIDES** (*Lib. 4. c. 155.*) largus est; iubens fructus maturos super cribro in frustula transcindi, humorem exundantem per cribrum exprimi vna cum carnosa parte, tum expressum succum in aliud vas transferri, frustula vero in cribro collecta aqua dulci perfundi; sic succo omni elicito et quiete illi per aliquam moram concessa liquidum supernatans cum spumescente supra materie effundi vult et sedimentum vnice feruari contritum et in pastillos formatum. Criteria probi elaterii tradit esse haec, quod cum candore modice humectum sit, minime ponderosum, leue, gustu amarissimum, quod lucernae admotum facile ardeat. Spernit vero porraceum, et aliis notis ab hoc diuersum. **DIOSCORIDIS** igitur *Elaterium* est

est fecula candidi coloris. Disto modo experimenti causa HENR. SCHVLZIVS (in EVERHARDI *Diff. de Elaterio, Altd. 1722. p. 9.*) paravit, sed ex viginti cucumeribus, post praegressam tempestatem pluviiosam collectis, nonnisi grana duo Elaterii porracei valdeque humidi obtinuit; verum post sereniores aliquot dies ex quinquaginta pomis (quae maturiora videbantur), grana quatuor Elaterii ex albo parum viridescentis, quod siccatum in pulverem redigi sese fuit, elicit. Ad mentem veterum paravit BOVLDOVC (*Mém. de l'Ac. d. sc. de Paris 1719. p. 46.*) extractum pretio haud inferius. ALSTONIVS (*M. med. T. 1. p. 421.*) consilium DIOSCORIDIS sequutus, feculam obtinuit coloris profunde viridis et ponderosiorum minusque inflammabilem vulgari Elaterio. An Cucumeres non satis maturos adhibuit? Ab hoc DIOSCORIDIS differre videtur istud THEOPHRASTI (*Hist. Lib. 9. c. 14.*) — Et hoc est *album* istud, rarius memorari solitum, modo non accipias perfecte album, sed pallidum, hoc est ex viridi albens. A fraudulentis hominibus parari succo cum amylo mixto iam notavit DIOSCORIDES. Elaterium genuinum dicto modo paratum sine dubio intellexit SYDENHAMVS (*Opera p. 488.*), faeculam Cucumeris agrestis illud vocans, quod nomen etiam imponitur ab Edinburgensibus (*Ph. Edinb. p. 68.*), qui pariter ac Sueci medici (*Ph. Svec. p. 88.*) absque expressione eliciunt succum, et humorem

rem supernatantem effundunt, partem crassiorē lenissimo igne exsiccant. — Sensim vero alius inualuit mos illud praeparandi, nempe succum exprimendo et ignis ope inspissando, quem Arabes docuisse ferunt, (etsi neque AVICENNAM neque MESSEM apertis verbis illam tradentes reperio) idque encheiresi non vna. Galli (*Cod. medic. p. 50.*) quassant fructus maturescentes cum pedunculis in mortario affusa aqua feruente, dein succum fortiter expressum exsiccant. Wurtenbergenses (*Ph. W. p. 44.*) feminum adeo partem vna cum pulpa fructus contundunt denique transmittunt per cribrum inspissantque lenissimo calore. Et sic sere etiam *Pharmacopoea Danica* (*p. 145.*). Quidam parant ex succo integrae plantae contusae (ALBIN. apud ALSTON. *l. c. p. 422.*). Fertur quoque in Belgio fieri extractione radicis cum vino (LEWIS *M. m. p. 242.*); prout BOVLDOVC (*l. c. p. 45.*) cum aqua extractum ex radice elicuit mite, sed efficax. Pro diuersa ista praeparationis ratione non potest non quoque vis variare, ita, vt merito crassius istud subsidens, leniter exsiccatum, efficacius longe habeas succo expresso, fortiori igne inspissato, multis eximiiis partibus per ignem priuato. Quod in pharmacopoliis vulgo occurrit, extractum *nigricans* refert, fragile, valde amarum et subacre.

Communi consensu validum drasticum est; hinc et consueuerunt veteres omne forte purgans Elate-

rium dicere (BOD. A STAPEL in THEOPHR. p. 1128.). Sub vsu pulsum erigit, adeo vt aegri infuetum impetum in extremis digitis sentiant (LISTER *de hydrope in App. Oper.* MORTONI p. 25.). In hydrope praecipue ad euacuandam per aluum aquam adhibetur, qua in re etiam praeceuntes veteres habemus (v. EVERHARDI *Diff. cit.*). Inter primaria, pro hoc scopo, retulit SYDENHAMVS (*Oper. p. 488.*). Nec minoris illud fecit eius ciuis LISTERVS (*l. c. p. 21. sq.*) quibus multi fautores alii addi possunt, BONTIVS (*med. Indor. p. 149.*), HEVRNIVS, (*method. ad praxin p. 242.*) SCHVLZIVS cum coaeuo practico, quem citat EVERHARDVS (*l. c.*). Desuevit postero tempore in Elaterium fiducia, dum constitit, in multis lympham collectam facilius et minori longe virium decremento per lotii vias expelli. Et fatendum, plures auctorum stimuli potius insar aliis hydragogis addidisse, quam solo Elaterio deiectiones excitasse. Vsum alium internum veterum in anhelosis, et externum in angina, condylomatibus ani, obscuritate visus aliisque vitiis oculorum rel. hodie plane non curamus; etsi omnino inde pateat, ad vim resoluentem eos respexisse.

De dosi varie statutum est, vtpote quum non vna fuerit praeparandi eius encheiresis. Et ad DIOSCORIDIS mentem recens paratum, diutius seruato potentius est. DIOSCORIDES grana quinque ad decem permittit, FERNELIVS gr. viginti, SYDENHAMVS

MVS plerisque dosin gr. duorum aptissimam innuit, SCHVLZIVS puero decenni eius grana quinque ad octo cum fyrupi Spinae ceruinae vncia vna dedit absque malo effectu. BOERHAAVIVS tantum gr. quatuor concedit. — Initio saltim, donec de gradu efficaciae constet, dosin exiguam exhibere prudentis est.

VNGVENTVM AGRIPPÆ *Ph. W. p. 239.* radicem recipit.

B R Y O N I A.

LINN. *Syst. veg. p. 727. Gen. pl. p. 508.*

171.

Pharm. BRYONIAE Radix; Turiones.

Bryonia alba; foliis palmatis vtrinque calloso-scabris LINN. *Spec. pl. p. 1438.* *Bryonia alba* baccis nigris c. B. *Ἀμπέλως λειυκή* DIOSC. creditur esse. Icon: REGNAULT *Bryone coulevrée.* Pl. perennis, cr. copiose ad sepēs, etiam in Suecia.

RADIX ramosa, ad brachium vel femur nonnunquam crassa, dum recens est, subfoetida, amara, acris, adeo vt cutem recens inflammet, siccata mitior. Succo tenui scatet, qui primo vere lacteus est (LEWIS *M. m.*), et, si excauatur radix, medio cauo colligitur. Purgandi efficacia notissima est, longe insignior in succo vel radice recenti, quae vna cum alui

deiectionibus vomitum cient (HERM. *M. m. T. 1. p. 141.*). Succi drachmae duae ad vnciam dimidiam hoc scopo dari possunt (ALSTON *Mat. m. p. 402.*). Rustici excavaata radici cereuifiam infundunt, et post stationem per noctem mane ebibunt (LÖSEKE *M. m. p. 107.*). Sicca tutior, sed vix hodie amplius praxin ingreditur, commendata a scrupulo vno ad drachmam integram. Sunt et chronici morbi, in quibus passim cum laude adhibita, vel ad collectam vitiose lympham eliminandam vel ad pertinaces humores soluendos, vel obstructions viscerum referandas. In hydropis deploratissimo casu radice vsus est ad drachmam vnam HERCVLES SAXONIAE (*Praelect. pract. P. 2. c. 27. §. 18.*). Succum in excavaata radice recenter collectum a cochleari vno ad duo vel tria magni fecit DOLAEVS (*Encycl. med. L. 3. c. 9. in Oper. omn. p. 280.*) addens robustioribus magis conducere, quam debilioribus, et in ascite cathartica saepe malum exasperare. Radicem crassam recentem in formam coni excavaare, hocque cauum replere saccharo, vt intra 24 horas deliquescat, et liquoris cochlear vnum propinare mane, et quouis bihorio repetere, donec aeger largissime mingat, consilium est BURCGRAFII (*Lexic. med. p. 1710.*), non enim sic purgare; pro potu autem sit infusum ex aqua simplici et vna ad tres taleolas radicis integrae (IDEM). — Maniam febris intermittenti diuturniori superuenientem discussit SYDENHAMVS (*Proc.*

(*Proc. integr. in Op. p. 626.*) pulueris radicis drachma vna in lactis vaccini vnciis quatuor sumpta, vel et portione ex radicis quatuor vel sex drachmis, vini albi vnciis quatuor infusis et syrupo violarum post colaturam edulcoratis; quorum alterutrum tertia vel quarta die datum, donec octies vel decies purgatus fuerit aeger, quod si factum, catharticum ad septimanam vnam vel alteram omissum — Epilepsiae quoque remedium propositum. Meminit ARNOLDVS DE VILLA NOVA (*Brev. pract. L. 1. c. 22.*) epileptici intra tres hebdomades fanati sola purgatione cum succo, saccharo edulcorato. Eadem simplici medicina pueri aliquot epileptici, bis quavis hebdomade purgati, conualuerunt (REVSSNER *Curat. et Observ. 158. ed. WELSCHII*). Sic igitur purgando potius aluum epilepticis auxilio esse videtur, quam specifica aliqua virtute.

Sed nec externe applicata iners. In oedematibus crurum radix in taleolas secta, leuiter contusa et cruribus calide applicata, repetitis duodecima quavis hora vicibus apud quosdam stupendum in modum euacuat aquam (TISSOT *Epist. pract. p. 423. sq.*). In aliis tamen successu caruit (IDEM.). Discussioni sanguinis ex contusione collecti inseruit rafa (HELMONT. *Ignot. hydrops §. 40.*). In usum quoque tracta in malo ischiadico et scrophulis, contra quas vnguentum adhibuit ZACVTVS (*Hist. med. mirabil. Obs. 101. Conf. BOYLE'S Works Vol. 4. p. 209.*). Decocta in luxatio-

422 CVCVRBITACEAE. BRYON. ALBA.

nibus et tumore cum rigiditate articulorum egregie valuit (ALSTON *M. m. Tom. 1. p. 401.*). A fraudulentis subinde haec radix loco Mechoacannae vendita (NEVMANNS *Chemie Vol. 2. P. 1. p. 257. fq.*).

TVRIONES apud veteres in cibum cocti, sed addit DIOSCORIDES aluum et lotium mouere. Absque violentia id fieri, DEERING.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

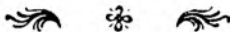
FAECVLA BRYONIAE *Ph. W. p. 96.* Obsoleta. Efficacia fere omni destitui, BOERHAAVE (*Hist. pl. L. 3. p. 497.*).

SYRVPVS BRYONIAE *Ph. W. p. 204.* Ex succo et saccharo. Resoluendi vim spondet purgatique.

VNGVENTVM AGRIPPAE *Ph. W. p. 239.* Potissimum eius pondus constituit radix Bryoniae. Ad aluum mouendam in lienis obstructione et tumoribus frigidis extus adhibetur.

VNGVENTVM DE ARTHANITA *Ph. W. p. 240.*
Vid. Cyclamen.

ORDO. XII.

SOLANACEAE ꝛ LVRIDAE.

S O L A N U M.

Syst. veg. p. 186. Gen. pl. p. 100.

172.

Pharm. DVLCAMARAE vulgo, SOLANI
LIGNOSI Edinb. *Stipites; Radix.*

Solanum Dulcamara; caule inermi frutescente flexuoso, foliis superioribus hastatis, racemis cymosis LINN. *Spec. pl. p. 264.* *Solanum scandens* ꝛ *Dulcamara* c. B. *Icon Flor. Dan. Tab. 607.* Stirps frutescens, sarmentosa, in vdis plerumque crescens. Vbi deest, facile per caules diffusos, radices, dum solum attingunt, agentes, propagatur.

Caue, ne terreat cognatione cum venenata familia, quum quaedam eius species mitius virus contineant, nec hoc per omnes stirpium partes aequaliter distributum. Ita *Baccae* huius violenter purgant et vomitum cient, sic vt baccae triginta intra horam tertiam canem necarint, in ventriculo indigestae superstites (FLOYER *Pharmacob. p. 86.*). Reliquae partes significatae quidem mitiores, ea tamen efficacia prae-

ditae, vt mirum, tam raro formulas intrare. In Suecia et Austria praescribuntur STIPITES; in Germania reliqua RADIX. Praerogatiuam isti habent. Analysin chemicam, praeterquam ex vulgaribus fontibus petat, cui operae pretium, ex SPIESSENHOFFII *Diff. de Dulcamara Heidelb. 1742.* Colliguntur stipites vel primo vere vel autumnii fine, foliis destituti, tumque et odor saporque insignior. Vtraque pars gustata saporem primo amarum, dein melleum, praefert, odorem virosam. Stipites tamen minus amaritiei habent mistum, quam Radix Polypodii; sed non nimis diu coqui debent, ne displiceant amaritiei. Per omnia colatoria corporis efficaciam exercent. Largior Dulcamarae vsus initio et antequam ventriculus illi assueuerit, nauseam et vomitum excitat (LINN. *Diff. de Dulcamara p. 9.*), quin conuulsiones et deliria (HAEN *rat. med. T. 4. p. 247.*), et, notante cl. GOVAN, protractus paralyfin linguae (LINN. *Diff. cit. p. 10.*). BOERHAAVIUS (*Hist. pl. Hort L. B. Rom. p. 506.*) succum penetrantissimum saponaceum et detergentem illi tribuit; nec minoribus laudibus illa LINNE (*l. c.*) cumulat, qui fordes humorum per diuresin aluique profluuium optime eam eiicere notat. Curationes memoratu dignas cel. auctor allegat efficaciae in rheumatismis varii generis, doloribus osteocopicis, in ictero, in scorbuto, lochiis et menstruis suppressis, in contusionibus et sugillationibus (vnde etiam

Infusum traumaticum FULLERI *Ph. extemp. p. 214.* ingreditur), in scabie experientia Uplandorum, quare peculiare nomen ab iisdem Quesved (quasi dixeris lignum contra scabiam) tulit, in lue venerea, ex propria ill. viri et SAVVAGESII experientia, qui Suecum, Monspelium curationis luis causa profectum, ex consilio LINNEI olim dato Dulcamara sanavit.

Ad pleuritidis et peripneumoniae nothae curationem extulit BOERHAAVIVS (apud HALLERVM in *Hist. stirp. helv. n. 575.*). Sed adhuc hodie in inflammatoriis pectoris morbis Westrogothi interdum, etsi non semper feliciter (LINN. *Diff. cit. p. 12.*) prout facile augurari licet, adhibent. Contra phthifin plures medici celebrant. In metu phthifeos WERLHOFIO placuit vi sputa mouente et roborante (HALLER. *l.c.*) Nec latuit haec vis BOERHAAVIVVM, dissuadentem tamen hanc medicinam sudoribus nocturnis sese manifestantibus. Iuuenem phthifi fere consumptum longissimus infusi vsus seruauit, pulmento ex farina secalina cum pauco butyro cocto iunctus (TREW in *Comm. Nor. 1742. p. 331.*). Dulcamaram vnicam fere phthifeos medelam habet SAGAR (*Syst. morb. p. 16.*).

Quantae efficaciae in cacochymia varia fuerit, docet cl. RAZOVX variis locis. Scorbutum consummatum iunctum exulcerationibus cancrrosis et maculis decocto deuicit (*Mem. de l'Acad. d. sc. de Paris 1761. p. 55.*). Plura experimenta alibi (*Journal de Me-*

decine T. 22. p. 236.) de vsu in exostofi, vlceribus crurum, herpete, oedemate erysipelaceo tradidit. Quae in EIVSD. *Tables nosologiques p. 268.* de Dulcamara exstant, dicta modo repetere videntur.

In spasms et conuulsionibus quoque confert et humores blande attenuat (HAEN *Rat. med. l. c.*). — Respiratio difficilis grauidae, in febre intermittente incidens, superata infuso stipitum, cortice peruuiano contra hoc symptoma nihil valente (COLLIN *Ann. med. 3. p. 104.*).

Modus vero exhibendi is est. Stipitum (secundum LINN. *Diff. cit. p. 9.*) ficcatorum et conciforum pugillus siue drachmae duae vel quatuor infundantur cum aquae bullientis libra vna, quae post moram semihorii per octauam horae partem vna ebulliant. Huius decocti modice frigefacti mane et vesperi duo vasa pro Thea ingerantur. Initio decoctum temperetur pauxillo lactis, quo stomachus illud melius ferat, dein hoc connubium omitti potest. Alii (RAZOVX *Journ. de Med. cit.*) placuit stipitum recentium drachmam dimidiam cum aquae simplicis vnciiis sedecim coquere, donec dimidia pars consumatur; cuius colaturae vitrum (verre) cum parte aequali lactis vaccini tenuis omni quarta hora propinatum, sensimque praebium ad drachmas tres vel quatuor auctum. Sic neque aluum nec lotium mouit. Puluis vix vnquam exhibetur.

Vitiis externis cl. RAZOVX *Folia* applicuit.

173.

Pharm. SOLANI *Herba.*

Solanum nigrum; caule inermi herbaceo foliis ovatis dentato-angulatis, racemis distinctis nutantibus. LINN. *Syst. veg.* p. 186. α , *vulgatum*. *Solanum officinarum* c. B. Icon: *Fl. Dan.* T. 460. Pl. annua, in locis ruderatis et ad vias sepesque vulgatissima.

Mox initio doleo sententiarum de natura huius plantae diuortia, quum tamen vtriusque partis auctores experientiam praetendant suam. Suspectam reddit affinitas, sed haec saltim non gradum virium definit. Odor quoque Herbae teter, vt adeo somnum effluuia excitarint (BOCCONE *Museo di fis.* p. 284.). Ex baccis interierunt gallinae (HALL. *hist. st. helv. n.* 576.), et in infantibus tribus deliria, cardialgia et membrorum mirae distorsiones, natae (CAMERARIUS apud WEPFER, *de Cicut.* p. 226. sq.). De ipsa herba in medium profertur historia matris et quatuor infantum, quibus ex esu foliorum loco oleris intumuit facies cum artubus sub ardore intolerabili, accedente succellu temporis gangraena, marito tamen, cui pariter esca fuit, immune. (RVCKER *Commerc. Noric.* 1731. p. 372.).

Attamen HERBA medico scopo extrinsecus admissa. Nam si remotissimi temporis ratio habeatur, DIOSCORIDES, modo sit eius Στραχυος κηπᾶιος (*M.*

m. Lib. 4. cap. 71.), in variis praecipue vitiis cutis et oculorum, erysipelate, herpete, inflammatione, in parotidibus rel. vt refrigerans, discutiens, anodynum applicuit multiplici modo. Apud Arabes foliorum recentium succus in ambustis et in morbo Arabibus dicto Bulae (mihi ignoto) adhibetur (FORSK. *Flor. Aegypt-arab. p. xcix.*). Recenti herba contusa et tela aranearum vel lardo rancido mixta paronychiae medentur Gothlandi (LINN. *Gothl. resa p. 209.*). Interni vsus medici rarissima apud auctores occurrunt vestigia: memoriae tamen proditum sub inflammatione ventriculi et aliorum viscerum, sub ardore lotii et in calculo aquam vel succum locum habuisse (CAESALP. *de pl. p. 213.*). Sed praeter opinionem explorare folia per os ingesta datum fuit GATAKERO (*Observations on the internal use of Solanum Lond. 1757.*), prae errore Belladonnae loco hanc exhibenti, in vlceribus cancrofis aliisque mali moris, vti et affectibus dolorosis. Sicque comperit infusum ex aquae vncia vna et herbae ficcatae grano vno eximiam opem et blandam ferre; a maiori autem dosi granorum duorum vel trium vomitum, sudorem, vrinae profluuium copiosius, diarrhoeam produci, quosdam cephalalgia, vertigine, somnolentia, incalescentia corripit. Effectus exoptatos postea iterum confirmavit, vim tamen specificam illi denegat, euacuando contra ea praecipue vim exferere existimans (EIVSD. *Essays on med. Subjects 1764.*

Introduct. et p. 38. sq.). Adstipulatur cl. BROMFIELD (*Account of the English nightshades*; quem vero librum mihi non contigit legere) viribus recensitis. Neminem scio, qui experimenta in dictis malis iterauerit.

Mirabitur, qui haec legerit, quod alii a virus culpa stirpem omnino liberent. Esculentam indicat DIOSCORIDES eandem stirpem, de qua vires supra recensitas protulit. Similem usum THEOPHRASTVS (*Hist. pl. Lib. 7. c. 7. Ed. BOD. A STAP. p. 810.*) et ORIBASIVS (*de virt. simpl. L. 2. c. 1.*) assignant, modo recte intelligantur. Seriores botanici descripserint modo veteres hac in re, an autopisia sua idem asseuerent, vt RVELLIVS (*de nat. Lib. 3. c. 109.*) qui a multis, inquit, nationibus estur in olere, difficile dictu est. Quin cel. SPIELMANNVS siue Respondens dissertationis acad. GVERIN (*de vegetat. venen. Alsatiae Argent. 1766. p. 66. sq.*) narrat, se hausisse aquam granis quindecim herbae infusam sine vlllo subsequente symptomate; et iuueni epileptico succi drachmam dimidiam ad duas sine sopore vel alio malo dedisse. Eadem immunitas contigit quinque militibus, morbo praeuio debilitatis, succo ad drachmas tres hausto; nec, dum exhiberet succi ex baccis expressi drachmas duas tribus hominibus mox conualescentibus, alium effectum, quam lotii copiosum profluuium, expertus est.

A T R O P A.

LINN. *Syst. veg. p. 185. Gen. pl. p. 99.*

174.

Pharm. BELLADONNAE s. SOLANI FVRIOSI
Folia; Radix.

Atropa Belladonna; caule herbaceo, foliis ovatis integris. LINN. *Spec. pl. p. 260.* Solanum melanocerasus C.B. Solanum maniacum I.B. Icon: MILLER'S *Figures Tab. 62.* REGNAULT *Botanique La Belladonne Pl. perennis cr. in sylvis caeduis, egr. vicini nobis montis Pless, Helvetiae, Austriae, Italiae, Angliae.*

Sub ista descriptionum labe praecise dici nequit, an sit Mandragora (THEOPHRASTI (*Hist. plant. Lib. 6. cap. 2.*) vel Στροχνος μανικος DIOSCORIDIS, ut quidam volunt. Ex stirpibus, veneno narcotico deleteriis, fere primaria.

Pueris saepe BACCAE imposuerunt, cerasa aemulantes. Hisce sapor fatuus, dulcis. Sunt, qui eas trium vel quatuor, quin plurium numero absque noxa ingesserunt (HALL. *hist. st. helv. n. 579.*). Attamen venenatae indolis crebra consignata sunt exempla, quorum multa collegit cl. PULTNEY (in *Phil. Transf. Vol. 50. P. 1.*), ill. AB HALLER (*l. c.*) et cel. SPIELMANNVS (in *Diff. veget. venenat. Alsaciae p. 16. [99.]*).

sqq.). Recentius addo, quod quoad symptomatum rationem tantopere conuenit cum istis recensitis, ut effectum baccarum maiori numero ingestarum in uniuersum fere depingat. Infantes quatuor, annos ad undecim vsque nati, copiam baccarum ad satietatem deglutuerant. Sed post semihorium circiter inuasit eos inebriatio, delirium, sitis molestissima, nisus vomendi irritus, dein correpti sunt vero furore, cum stridore dentium et conuulsionibus. Palpebris diductis pupilla perstitit immobilis. Facies profunde rubra et tumida. Maxillas spasmus compresserat et deglutitio labefactata fuit. Ipse sensus et irritabilis natura ventriculi deleta apparuit, ita ut nec larga tartari emetici dosis effectum exsereret, quem tandem praestitit titillatio faucium per plumam oleo intinctam, vltorius solutione emetici dicti adiuta. Alternis inter emeticum vicibus acetum cum melle aqua mistum exhibitum. Hisce furor conticuit, sed sopor profundissimus successit, tendinum subsultibus stipatus, compalluit facies, et haec vna cum manibus frigida euasit, sub pulsu paruo, duro, celeri. Clysmata tum applicata, ex floribus Chamomillae, aceto, oxymelle et sale, copiam baccarum contritarum elicuerunt; et opportunitate data iterum potulentum descriptum exhibitum. Hisce et purgante addito, lento tandem gradu tertio die, resipuerunt, et coecitas quoque diu etsi superstes disparuit (MAY in *Hann. Magaz.* 1773.

n. 97.) Conferas cum hac narratione aliam ex *London Chronicle* (in *Hann. Magaz.* 1772. n. 61.). En igitur mala ex esu baccarum redundantia cum norma praesidiorum adhibendorum. Iterum apparet, quantum in emeticis et aceto, Belladonna vitiose ingesta, solatium (Vid. et de ope, quinque infantibus post baccas deuoratas lata, BOUCHER in *Journ. de Med.* 1766. p. 310. *sqq.*). Verum alii, quibus tempestiuus vomitus non subuenit, vel non sufficiens, misere perierunt (*ll. cc. citt.*). A vino Belladonna infecto gangraenam vniuersalem et mortem productam (MAPP. *pl. Alsat.* p. 36.). In extincto intestina inflata et inflammata vna cum mesenterio et hepate reperta sunt. (*Comm. Nor.* 1743. p. 61. *sq.*). Tria vero loca erosa in ventriculo infantis post mortem conspecta (BOUILLON *Hist. de l'Ac. d. sc. de Paris* 1703. p. 56.) — Non tamen veritus est C. GESNERVS (*Epist.* p. 34. b.) ex succo baccarum expresso syrupum cum saccharo parare eiusque cochleare paruum ad somnum inferendum, dolores tollendos et contra dysenteriam, propinare. Fuit in Dania pastor, qui infusum baccarum vinosum vtiliter in dysenteria commendauit (*Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 3. Obs. 64. p. 154. sq.*). Dithmarsii quoque olim baccas cum cereuisia contusas arthritidi vagae opposuerunt (SMETIVS *Lib. 4. p. 238.*). Specificum dici contra rabiem caninam decoctum baccarum aliquot Solani maniaci inuit MAYERNE (*Prax. med. Syntagm. alt. p. 136.*).

Nostro vero tempore baccae ex censu medicaminum omittuntur et cum FOLIIS praecipue experimenta capiuntur. Nec haec baccis cedunt narcotica natura, quin eas vincunt, ita vt et sub prouido vsu interno non omnino defuerint symptomata quaedam ex superioribus, etsi leuiora, et breui auxiliisque parui momenti vincenda (Conf. inprimis GREDING in LUDWIGII *Advers. pract. med. Vol. I. P. 4. p. 695. sq.* et vid. infra experimenta MÜNNICHII). Sub externa quoque applicatione sese prodit eorum vis. Nam folii recentis frustulum vlcusculo cancroso subter oculum impositum, pupillam insigniter dilatauit, idque repetito aliquoties in eadem persona experimento (RAYVS *Hist. plant. T. 1. p. 680.*). Foliis recentibus, mammae impositis, duritiem tumoresque eius cancriferos emolliuit et discussit WILLUGBY (apud RAY) Extus applicari in haemorrhoidibus, cancro, gangraena, vlceribus carcinomatosis indicat BÖCLER (in HERM. *M. m. T. 2. p. 321.*). Sensim transitus ad internum vsum in glandularum indurationibus, scirrhis et ipso cancro mammaram, factus est. Eo fine iam a. 1683. in electoratu Hannoverano a rustica femina eadem in vsum tracta, et ante annos centum intrasse vnguentum contra cancrum tanquam arcanum ibidem adhibitum, auctor est theologus istius regionis cl. MÜNNICH (*Hannöv. Magaz. a. 1767. p. 1011. et a. 1769. p. 1495.*). Sed praestat inquirere in initia inter manus medicas. Medi-

cus nimirum quidam Gothanus BRUMMEN (nam vltius recedere iam non liquet) formulam de modo hanc stirpem in cancro vsurpandi habuit, quae in manus medici Wisbadensis, SPAETH, circa annum 1735. mortui, peruenit. Ab hoc eandem postea rescivit IVNCKERVS (*Consp. Ther. gen. Ed. 1725. p. 491.*), semel felici euentu, alio casu autem minus efficaciter, eadem vsus; qui dein DEGNERVM, Medicum Neumagensem, certiozem de ea a. 1724. reddidit, a quo tandem in ARNOLDI TIMERMANNI, Prof. Duisburgensis, notitiam peruenit (Vid. filii cel. THEOD. GERH. TIMMERMANNI *Progr. de Belladonna, Rintel. 1765.*). In scirrho linguae, cancrum minante, vti et mammaram scirrhis, infusum ex foliolo vno Belladonnae et cyathis aquae calidae quatuor parauit DEGNERVS, eiusque omni mane cyathum exhibuit; vel, vt dein curatius describit, praemisso laxante mercuriali, initio herbae scrupulum dimidium, quo natura medicamini adsuesceret, dein grana quindecim ad scrupulum integrum in cyathis aquae decem coquenda curauit, quorum cyathus vnus quouis mane datus. Hocque simplici remedio numerosis casibus refert se adiumento fuisse sine alio incommodo. In cancro exulcerato nonnisi in aliorum comitatu praescripsit (TIMMERM. *Progr. cit. p. 6. 10. 13.*). Idque quoque vitium habet TIMMERMANNI, patris, exhibendi Belladonnae modus (*l. c. p. 11.*). Successit Dissertatio MICH.

ALBERTI (*De Belladonna tanquam specifico in cancro, imprimis occulto, resp. FERD. CHRIST. OETINGER Hal. 1739.*), in qua casus quidam curati cancri mammarum et linguae memorantur, mentione simul adiecta frustranei aliquoties notati tentaminis, sed non ea accurate, qua in tam ambiguo medicamento opus est. Oblivioni fere tradita erat vis Belladonnae in cancrum adscripta, quum resuscitaretur eius memoria a TIB. LAMBERGEN (*Lect. inaug. sistens ephemeridem persanati carcinomatis, Gröning. 1754. 4. recus. in HALL. collect. diff. pract. T. 2. n. 41.*). Mulier scilicet, carcinomate mammae exulcerari incipiente et scirrhis alterius mammae laborans, conualuit ope infusi foliorum, per quinque menses potati, ita ut quotidie initio in infuso grana duo, postea grana tria cum tertia grani parte, consumerentur. Per totum vero tempus drachmas sex consumsit. Suffecit autem scrupulus vnus per spatium septem dierum.

Aliis quoque locis tentata fuit Belladonna, sed impari successu. Lipsiae cancrum labii inferioris sanavit (*Comm. de reb. in sc. nat. et med. gest. T. 8. p. 654.*). Inter viginti duo menses scirrhum intestinorum pertinacem dissipavit (DURLAC *Journ. de Med. T. 11. p. 449.*). Cancer mammarum vetustus fomentatione et decocto interne usurpato devictus (AMORREUX *l. c. T. 13. p. 47.*). Tincturam vero cum aliis inde paratam contra idem malum laudat MARTEAU

(*l. c. T. 14. p. 11.*). Ita et cl. BLOCK de cancro mammae occulto eius ope discusso gaudet (*loc. cit. T. 14. p. 108.*) Numerosissimos sistit venerandus MÜNNICH scirrhi et canceri aperti curati casus in promptuario Hannouerano (*Hann. Magazin a. 1767. n. 64. a. 1768. n. 14. item a. 1769. n. 62. 90. 94. 95.*) ex propria et aliorum medicinae rudium experientia, quum solito audacius adulto in pulvere ternas doses, quarum quaelibet ad decem vel viginti grana aequat, post interualum 48 horarum plerumque inter singulas doses, quouis octiduo vel post longiorem moram exhiberet (*loc. cit. a. 1769. p. 1427.*). — Haec ad folia. Sed RADIX, lacte in cataplasma cocta, tumorem insignem intestini recti, obstructionem alui creantem, ano et perinaeo applicata, dissoluit (GRAHAM in *med. et phil. Commentaries Vol. 1. p. 419.*).

Dolendum autem merito, quod contrarii tot alii euentus obtinuerint. HEISTERVS (*Chirurgie p. 328.*) queritur decoctum foliorum, aegro cuidam propinatum, dolores insignes creasse absque canceri sanatione. In Belgio ob irrita multa tentamina reiecta plane (VAN DER HAAR *over de Knierknoest-en Kanker Gezwellen p. 85.*) Nunquam ibidem cancrum apertum curasse affirmat cl. V. DOEVERN (in litt. ad TIMMERMANN. *Progr. cit. p. 28.*). Ipse cl. TIMMERMANNVS, filius, tentavit eadem in cancro fungoso (*l. c. p. 21.*), sed absque vlllo leuamine. Sine vlllo com-

modo in cancro adhibuit cl. ACREL (*Chir. Händelser Ed. 2 p. 40.*). Frustra et feminis vel scirrho vel cancro affectis infusum dedit cl. DE HAEN (*Rat. med. T. 2. p. 45. et Index oper. p. 58.*). Nam licet ichor in pus transmutaretur, tanta eius copia effluxit, vt phthifica fere morte exstinguerentur, quod in vna vere factum est, absque tamen cancri vlla emendatione. Quinquies spe excidit in cancro auctor (WILLIAM BAYLE) libri *practical Essays p. 37.* etsi nihil damni ea attulit; semel modo in induratione linguae cum dolore vehementi et deglutiendi difficultate proficuum vidit. Contra ea nihil boni cl. SCHMUCKERO (*chirurg. Wahrnehmungen T. 2. p. 150.*) in scirrho et cancro praestitit, sed inde anxietas et oppressio pectoris enata. Singularem exemplo cancer clausus in apertum transiit, vt vlcera interna post eam adhibitam exorta (LENTIN *Beobacht. einig. Krankh. p. 81. sq.*). Alio vero casu felicior fuit idem medicus (*l. c. p. 87.*), nodos dolorosos et pertinaces mammae, post puerperium et neglectam lactationem ortos, vsu pulueris ex granis duobus foliorum et granis decem sacchari per plures menses continuato, vnde suppuratio et lactis nouus affluxus, tollendo; a quolibet autem praebio febris percepta, (*l. c. p. 90. et Hann. Magaz. a. 1770. n. 14.*).

Transeo ad experimenta in rabie canina, quae nostro demum tempore famam insignem excitarunt. MAYERNE modo decoctum baccarum adducit, idque,

vt videtur, non ex propria experientia (Vide supra p. 432.). In electoratu Hannouerano vero multis exemplis confirmare hanc vim contigit, quorum historiae in diario indigeno (*Hannöversches Magazin*) leguntur. Fuit ibi iam ante 30 annos fere RADIX vsurpata auctore fodinarum operario quodam (Bergmann zum Schichthünfern am Osterwalde) qui vero arcanam habuit (*Hann. Magaz. 1768. n. 38.*). Patefecit autem remedium verbi diuini minister Hannoueranus, vener. SCHMIDT (*Pastor zu Liittenschneen*), qui tamen dosin non pondere sed mensura definit; adulto scilicet vesperi, quum cubitum iret, pulueris cochleare vnum minimum vel cultri cuspidem dedit, dein post 48 horas nouam dosin exhibuit, et eodem spatio exacto aliam iterum. Pro infante bienni sufficere innuit $\frac{1}{8}$ partem cuspidis; pro boue $1\frac{1}{2}$ dosin et pro equo duplam (*l. c. 1768. n. 33.*). Accuratioꝛ longe est vener. MVNNICH, etiam in dosi determinanda; adulto igitur, isto suasore, radicis grana quatuordecim ad quindecim exhibita; infanti sexenni gr. quinque; infanti quadrienni gr. tria ad $3\frac{1}{2}$, idque mane vel in aqua vel cereuisia calida. Repetitio facta post 48 horas. Pecoribus grana quindecim ad septendecim suffecerunt, quae per duodecim horas ab omni pabulo et potu arcenda. Etiam radix recens suis ingesta (*loc. cit. 1768. n. 38.*) — FOLIORVM vero adulto pro prima dosi grana tredecim ad sedecim et post 48 horas

gr. decem ad tredecim data. Plethora infestante praemissa est venae sectio et, sub alui obstructione, dosis Rhei. Arcendos post captum remedium a somno aegros iubet. Suadet alius, vt pars vulnerata mox post morsum probe eluatur. Sicque in multis tam pecoribus quam hominibus, in quibus iam signa manifesta rabiei adfuerunt, irritus euasit morsus. Siccitas quidem colli, vertigo vel delirium, caligo oculorum percepta, sed siccitas ista perit aqua frigida et reliqua incommoda vincit lac frigide potum; ita epoto lacte vehementia deserbuit in puella trienni ex granis viginti quinque foliorum. (*Hann. Magaz. 1768. n. 38. 103. 1769. n. 14.*) Hiatus in narrationibus et audax dosis fit penes auctorem. Utinam medicus quidam scitus noua exploratione scrupulos omnes tolleret.

Vlterius ad varios pecorum morbos extensa medela est. Horum e numero est lues bouilla, in qua efficaciam sustinuit ratiociniis suffultus cl. MÜNNICH (*Hann. Magaz. 1768. n. 64.*) Fauere istis videbantur experimenta quaedam cl. GERCKEN, medici (*l. c. n. 105.*) Sed aliter res cecidit cum duobus bobus, de quibus sperauerat infectionem impune laturos, modo simul Belladonnae folia intruderentur; sed missi in principatum Stadensem, vbi malum grassabatur, experimenti causa, perierunt (*l. c. 1770. n. 25. 80. 81. 82.*) Id quod postea exiguae nimis dosi tributum (*loc. cit. 1774. n. 51.*) Vsum foliorum dein persequutus est

ven. vir in aliis variis pecorum morbis, boum (*loc. et ann. cit. n. 51. 52. 53.*) et ouium (*l. c. 1775. n. 68. 69. 70.*) — In lue equina vero, tussi feroci stipata, illi successit conamen, foliis quindecim ad viginti et dein pluribus vsurpatis, auena mistis et vesperi diebus tribus successive datis, et post quamlibet dosin per aliquot horas abstinentia a potu et pabulo. Item valuit in morbo equino, Koller (*l. c. 1773. n. 46.*), nec non in morbo mucoso equorum consumtis ab equo libris septem fere, vti et in fistulosis vlceribus equorum (*l. c. 1773. n. 47.*).

Cognatio rabiei caninae cum mania et melancholia ansam videtur dedisse in vtroque hocce morbo FOLIA explorandi. Egregia igitur vis fuit granorum quinque cum totidem granis Rhei semel per diem captorum, subiuncto plerumque post duodecim doses purgante salino (Chir. EVERS in *Berlin. Samml. 2. Beforderung d. Arzneyw. Tom. 5. p. 565.*).

In epilepsia habituali quid valeat, nouiter tentatum. Nullum quidem ab hoc morbo omnino liberavit, sed insigne leuamen omnes inde experti sunt, tam in morbo primario dicto, quam mentis alienatione in multis iuncta, ita vt insultus epileptici decreuerint et in tremorem, spasmos particulares, sub perfecto rationis vsu transferint. Pulueris foliorum granum dimidium ad sesquialterum cum saccharo tritum vel extractum cum puluere in vnam massam mixtum, ad

ad grana tria vel quatuor pro dosi, quin ad gr. decem, inter nycthemerum exhibitum est. (GREDING in LUDWIG. *Aduersf. pract. Vol. 1. P. 4. p. 637. sq.*).

Haud ita pridem quoque ad icterum obstinatum ab infarctu ipsius hepatis oriundum vsus translatus est, et bis successit; semel in ictero recente. In prioribus duobus natus corporis calor, sudor, aucta fecum aluinarum et lotii excretio, in tertio horum nihil perceptum. Extracti significati mane et vesperi pilula grani vnus et dimidii vel gr. vnum pulueris sacchari mixti sumtum. (GREDING in LUDWIG. *Aduersf. Vol. 2. P. 2. p. 314. sqq.*)

RADICIS virium supra passim mentio facta est. Addendum modo, ramosam, crassam, longam existere.

Ex dictis palam est, Belladonnae insignem potentiam sopiendi et resoluendi, vti et acrimoniae vestigia, competere.

175.

Pharm. MANDRAGORAE *Radix.*

Atropa Mandragora; acaulis scapis vnifloris LINN. *Spec. pl. p. 259.* Mandragora fructu rotundo c. B. ICON MILLER'S *Figures T. 173.* REGNAULT *Botanique* La Mandragore. Pl. perennis cr. in Hispania, Italia, Heluetia transalpina, et insulis Archi-

pelagi; item in Russia circa Arfamas (PALLAS *Reise d. Russl. 1 Th. p. 49.*)

RADIX fusiformis, crassa, profunde descendens ad quatuor pedes vsque, nonnunquam, sed rarius infra in duos vel tres ramos diuisa, externe bruna vel (quae varietatem constituit, quibusdam femina), nigricans, interne albida, saporis subuiscidi, amari, nauseosi, et, vt plerique affirmant, foetida. Multa suadent esse Mandragorum marem et feminam DIOSCORIDIS (*M. m. L. 4. cap. 76.*), a qua differre videtur Mandragora THEOPHRASTI (BOD. A STAPEL in THEOPHR. *p. 583.*). Omnes veterum, qui virium Mandragorae meminerunt, anodynam et soporiferam describunt, quin, si maiori pondere datur, furorem excitare obseruarunt (HIPPOCR. *de locis in hom. p. 420.* FOESIL. ARETAEVS *acut. curat. L. 1. cap. 6.* CELIVS AVREL. *Lib. 1. c. 4.*). Adhibita igitur in peruigiliis protractioribus et grauioribus doloribus, tum et quando encheiresis quaedam chirurgica dolorifica esset fubeunda (DIOSCOR.). In prouerbum adeo transierat apud veteres de languidis suisque in negotiis torpidis dicere, Mandragoram illum ingessisse (C. HOFFM. *offic. p. 415.*). Locum etiam habuit in melancholia et conuulsionibus (HIPPOCR. *l. c.*) et ad articulorum cruciatus sedandos. Resoluenti potentia cognita in strumis et tuberculis discutendis. (DIOSCOR.) Hisce scopis inseruiit potissimum vel

vel succus ex cortice radice expressus et spissatus, vel decocta vino radix vel et cortex eiusdem vino infusus (ID.). In catapotium recipit inter alia pro somno ciendo CELSVS (*Lib. 5. c. 25.*). Nec reliquae partes plantae infontes vel inertes sunt; sed et haec ad varios usus medicos transferre, prout folia contra indurationes, strumas et tubercula imposita. Folia lacte in cataplasma cocta huic fini commoda pronunciat BOERHAAVE (*Hord. Lugd. bat. T. 2. p. 512.*).

Nolo alias vires huc transferre, quam quae recenti experientia confirmantur, licet fatendum sit, in cultiori Europa rarissime hodie praecipari, hinc verimibus exeam plerumque in scriniis pharmaceuticis offendi. In Russia circa Arfamas tamen frequenter morbis variis chronicis opponi traditur (PALLAS *l.c.*). Effatis veterum ductus cl. HOFFBERG (*Vet. Ac. Handl. 1763. p. 229.*) tumores et indurationes glandularum parotidum et maxillarium post metastasin febrilem pertinaces, item alios glandularum tumores absque hac causa, molestias colli, siue scrophulosas siue inflammatorias, bubones venereos, inguinales, ex gonorrhoea suppressa, externo usu emollire et dissipare conatus est, idque feliciter. In casu venereo profluuium per vrethram iterum rediit. Adhibitus scilicet pulvis radice cum melle in cataplasma redactus vel lacte coctus, vel emplastro de Meliloto vel aliis emollientibus mixtus, nonnisi pilulis purgantibus in subsidium sumtis.

Post-

Postea transitus ab eo factus ad arthritidem paucioribus etsi experimentis. Ita in puluere ex radicis granis tribus et sacchari drachma dimidia vesperi dato casu singulari dolores mitigauit; ast sub decremento visus et torpescentibus euacuationibus praeterquam transpiratione, pulsu quoque debiliori et celeriori: sed rediit malum. Binis aliis exemplis guttae aliquot (numerus non significatus) tincturae ex radicis scrupulo vno et vini Hispanici vncia vna et dimidia primum semel, deia bis vel ter, de die exhibitae, vnde quidem dolores sopiti, verum postea reuerfi (*loc. cit. p. 231. sqq.*). In hocce morbo non alio modo, quam opium, auxilium ferre videtur, quo symptoma quidem, sed manente causa, tollitur. Cautione igitur opus est.

HYOSCYAMVS.

LINN. *Syst. veg. p. 184. Gen. pl. p. 98.*

176.

Pharm. HYOSCYAMI *Semina; Folia.*

Hyoscyamus niger; foliis amplexicaulibus sinuatis, floribus sessilibus. LINN. *Spec. pl. p. 257.* *Hyoscyamus vulgaris et niger* c. B. Icon: Regnault Botanique La Iusquiamie. STÖRCK *Libell. de Stramonio* etc. Pl. biennis, ad vias et in fimetis vulgaris.

Hir-

Hirsuta planta pilis vnguen foetidum rancidi odoris excernentibus, et cimicis putidi speciei (Cimicis Hyoscyami L.) gratum pabulum. Funestum homini narcoticum, licet quasdam vires exercent ab aliis narcoticis diuersas. Anserculas aliasque aues necat (BRADLEY'S *farmers monthly director* p. 30.), prout maxime gallinacei generis in vniuersum et pisces (MATTHIOL in DIOSCOR. p. 751.). Apri membra ex eius pastu resolui AELIANVS (*Var. Hist. L. 1. c. 7.*). Mures pellunt radices per domum proiectae (LINN. *Fl. Svec. n. 199.*). Verueces autem copiose deuorant, et equorum venditores, vt pinguefiant equi, femina Hyoscyami cum auena commiscent (RENARD *Journal de Medecine T. 28. p. 243.*). Nec vncia vna succi ex foliis expressi vim intulit cani (SPRÖGEL *Diss. experim. circa venena p. 19.*). Ex drachmis tamen duabus succi inspissati canis vomuit, alui profluuio et sopore sub dilatatione pupillae tentatus (STÖRCK *de Stramano etc. p. 28. sq.*). Vaccas et porcos illaefos manere legitur (Citat auctores ill. AB HALLER in *Hist. stirp. helv. n. 580.*). Edit quoque subinde capra, animal polymorpho edulio assuetum.

Homini vero ipsis halitibus infesta stirps. Sic, quum in horreum proiiceretur ad arcendos glires, serui ibidem ex somno expergefacti variis malis affecti, vno vomente et haemorrhagiam narium profusam experiente, omnibus stupore et cephalalgia infestatis

(GARDANE in *Gazette de Santé* 1773. et 74. p. 294.). Rixosa deliria enata ex vaporibus effodiendo radicem sparsis (*Eph. N. C. Dec. 3. A. 8. Obs. 66.*). BOERHAAVIUS quoque sub praeparatione Emplastri Hyoscyami temulentiam contraxit (HALLER *l. c.*). QUAM hisce, tum effectibus, ex ingesto Hyoscyamo audacius conspicuis, apparet, multas alias venenatas plantas deleteria vi longo post sese relinquere interuallo. Fuit Lugduni Batauorum iuuenis litteris operam nauans, consuetudine adeo induratus, vt Aconitum, Apocyna, Belladonnae baccas impune ingereret, Hyoscyami vero *Semine* deglutito dementans alteroque latere resolutus, BOERHAAVII tandem scientia fanatus (HALL. *l. c.*). Causidicus quidam sumtis drachmis duabus feminum contusorum loco Anethi in colicis doloribus statim insanire coepit, sed vomitorio intra semihorium conualuit (HELMONT. *Ort. med. p. 306.*). Verum a minori dosi granorum viginti quinque circiter studiosus feminibus alias ad somnum conciliandum assuetus, insignem lassitudinem, tormina, conuulsiones, stuporem, pulsum exiguum, sensilitatem abolitam, perpessus est: sensim tamen vomitoriis, purgantibus, venae sectione emerfit, in sudorem sponte incidens. (*Essays et Obs. phys. et lit. Vol. 2. p. 243.*). — Non mitiores ex comesta Radice effectus obtinuerunt. Integrum monasterium ex coctis prae errore radicibus cum radice Cichorei post ardorem

oris et faucium molestissimum dementia correptum fuit, in vno visus debilitatus insigniter, vt perspicillis postea illi opus esset (RYSERVS in WEPF. *Hist. Cicut. aquat. p. 230.*). Aliud triste spectaculum existit in nouem variae aetatis et vtriusque sexus hominibus, inter quas femina grauida, qui radices loco Pastinacae in iusculo comederant, vnde quidam loquela orbati, omnes conuulsionibus et distorsionibus oris et membrorum, risu sardonio, furoreque dirissimo correpti, et postquam commodis remediis resipuerant, primum visu duplicato laborarunt, dein quaelibet obiecta colore scarlatino tincta sibi repraesentarunt, fanati integre tamen (POTOVILLAT in *Phil. Transf. Vol. 40. p. 446.*). Ex esu radicum aliquot rustici perierunt (SIMON. PAVLLI *Quadr. p. 384. Ed. FICKII*). Nuperrime duae radices crudae, comestae pro Pastinaca a seruo, crearunt illi ardorem ventriculi, sitim intolerabilem, peruigilia, insaniam et visus imminutionem, quae ipsa quidem mitigauit acetum epotum, sed postero die copia macularum et vesicularum gangraenosarum in corpore erupit, auxilium tandem ferente natura benefica per diarrhoeam profusam (BLOM in *Vet. Ac. Handl. 1774. p. 52.*) — *Folia* pariter deleteria esse, docet historia septem hominum, qui in iusculo ea coxerunt: insania tamen cum reliquis malis in quibusdam vomitione et diluentibus cum oleo, in alio profusis sudoribus et largo lotii profluuio, deuicta.

Inter magis infueta symptomata recensenda tumor et rigiditas manuum in femina (*Phil. Transf. Vol. 47. p. 194.*). Nec ab enemate, quod Hyoscyami folia continuit, delirium idque ferox abfuit (GRÜNWARD in *Eph. N. C. Dec. III. A. 9. 10. App. p. 179. fq.*). Quanto igitur magis credibile succi libram vnam per aluum iniectam hominem omni sensu priuasse (LA SERRE *l. c. Dec. 2. Obs. 28. Ann. 6. p. 168.*). — Aliae vel plures narrationes de veneno stirpis continentur in LANZONI *Oper. T. 1. p. 196.*, HALLERI *Hist. fl. helv. et SPIELMANNI Diff. de veget. ven. Alsat. inde a p. 53.* Qui illius vehementia perierunt in horum ventriculo maculae nigrae apparuerunt et vasa meningum tumida (BARRERE apud HALLER.).

Hisce non obstantibus medicamentorum apparatus auxit, idque non nouiter. Quae DIOSCORIDES (*L. 4. c. 69.*) de viribus habet, ad folia caules sed potissimum ad semen, eorumque virtutem dolores sedandi, et horum quidem maxime vsum internum spectant, vt tamen vix inde aliquid pro praxi fructuosum colligas. Extulit collyrium ex Hyoscyami foliis cum oui vitello coctis CELSVS (*Lib. 6. cap. 6. n. 9.*), succum auri pus foetidum fundenti immisit (*Lib. 6. c. 7. n. 2.*). Radicem vel in posca vel in vino, addito salis tantillo, coctam ore contineri iubet ad dentium dolorem tollendum (*l. c. Lib. 6. cap. 9.*). Catapotis semen

ad iomnum valentibus quoque admiscuit (*Lib. 5. c. 25. n. 2.*). Veteres vero potius *Hyoscyamo albo* L. vfi sunt, vtpote mitiori. Nolo, quae alii de antiquitate vfius medici commentati sunt, repetere. Id video, medicos seculo nostro propiores SEMINA interne non dubitasse exhibere variis casibus, quibus alias ad opium confugitur. Semen exiguum subrotundum coloris cinerei. Praemissis necessariis semina admiscuit aliis ad haemorrhoidum fluxum immoderatum compescendum (*Prax. med. p. 635.*), et ad haemoptysin coercendam (*l. c. p. 714.*), PLATERVS. Similiter FORESTVS (*Observat. Lib. 16. Obs. 18. schol.*) in haemoptysi adhibuit. Omnibus chemicis remediis in haemorrhagiis sedandis praefert BOYLE (*Vsefullness of nat. Phil. P. 2. Ess. 5. c. 6. in Works T. 1. p. 509.*) electuarium ex seminis Hyosc. drachmis duabus et feminis Papaueris albi totidem cum conferuae Rosarum rubrarum vncia vna ad quantitatem nucis moschatae vel luglandis. Simpliciori forma etsi empirice commendat THEOD. DE MAYERNE (*Prax. med. p. 23.*) epilepticis semen, vltra 40 dies vsurpandum, a granis sex vel octo, sensim ad scrupulum vel gr. viginti quatuor ascendendo ex cochleari succi Semperuiui. Externa varia praeparata, quae elapso seculo debentur, infra recensebo.

HERBA. Extractum ex succo expresso eius, quod, dum paratum, sedulo a spuma crassa foetida innatante liberavit, deinceps inspissatum in spiritu Liliorum con-

uallium soluit, opportunum in dysenteria habuit CLAV-
 DERVS (*Eph. N. C. Dec. 2. Ann. 6. Obs. 178. p. 361.*).
 Herbae tamen vix antea serius vsus vel securus
 interne factus, donec ill. A STÜRCK (*Lib. de Stra-*
monio Hyoscyamo etc. p. 26. sq.) modum exponeret,
 quippe qui inspissando eiusdem succum EXTRACTVM
 inde parauit. Hoc, experimentis in cane praemif-
 fis, qui eius grana viginti absque noxa tulit, a drach-
 mis autem duabus male affectus (*V. supra p. 445.*), at-
 tamen seruatus, et grano vno a se ipso impune per
 octiduum mane ingesto, tandem in aegris explorauit.
 Successus primum exempla 13 obtulit, quibus de ef-
 ficacia in conuulsionibus et symptomatibus spasticis
 internis, in palpitatione cordis, mania, melancholia,
 expectoratione languente, in haemoptysi, in epilepsia
 et cephalalgia inueterata, edoctus. Datum vero gra-
 num vnum bis vel ter de die; quibusdam ad gr. octo
 vel quindecim, melancholico cuidam autem (*l. c. p.*
50.) ad viginti per diem exhibita. Non reticentur
 quaedam molestiae, vt in femina, cui pilula anxietat-
 em, visus imminutionem, propensionem in deliquium
 animi excitauit, sed per bina vel tria modo minuta
 prima perdurantes (*p. 36.*). Alia colico dolore post
 quoduis praebium vexata, sed mox euanido (*p. 39.*).
 Nouis serius casibus vsum praeclarum in conuulsi-
 onibus, melancholia, mania et epilepsia confirmauit
 (*Cont. experiment. p. 122. sq.*), ita tamen vt exceptiones

non excludat, sed profiteatur prodesse quandoque, vbi nulla alia medela iuuet. Sopiuit et tussim vehementissimam et haemoptysin (*l. c. p. 140.*). Opio ipso in somno et quiete inducenda aliquando potentius fuit (*l. c.*). Subscribit laudibus enarratis cl. COLLIN (*Observat. T. 2. p. 148.*), memorabilem nominatim historiam de conuulsionibus, extracto ad grana viginti quatuor quin drachmam dimidiam per diem sumto sublatis, describens.

Sed age, et alteram partem audiamus. Multa dictis excitatus experimenta subiit experientiss. GREDDING (LVDW. *Advers. med. pr. Vol. 1. P. 1. p. 71. sq.*) ad quadraginta vsque in melancholia, mania, epilepsia, et mania cum epilepsia coniuncta, deditque is initio extracti granum vnum ter de die, dein audentior factus ad gr. octodecim vsque (*p. 72.*) per diem. Effectus fuerunt sudoris copiosa in omnibus fere eruptio, placidus et profundus somnus, animi serenitas et corporis vigor (*p. 113.*), alii senserunt iam initio et dein sub continuato vsu capitis obnubilationem et grauitatem vel cephalalgiam, vel vertiginem, sensuum internorum torporem; in quibusdam eruperunt exanthemata vel fusca vel serpigiosa, pustulosa in mento et gena, in quodam furunculus et in alio tumor parotidis sinistrae (*p. 114.*). Natum quoque vrinae copiosum profluuium et alui deiectiones crebriores. Multi vomitum experti, quidam ventris tormina et borbo-

rygmos, pauci nauseam, et paucissimi aluum strictiorem per breue tempus (*p. 115.*). Rediit menstruus fluxus et irregularis euasit; in feminis binis quoque ptyalifmus et mucii rarium copiosior excretio (*p. 116.*). En memorabiles effectus, quos, si theoriae vnice in-nitaris, et vim omnium sic dictorum narcoticorum vnice secundum vires opii metiaris, haud sane exspectasses. Hinc arbitratur noster dissipare tenuia, et atram bilem, pituitae acris viscidissimae forma, mobilem reddere (*p. 116.*). Huic acrimoniae et spissitudini adscribit dolores rheumaticos perceptos, tussim, singultum languoremque totius corporis, quo quidam affecti. Non negat quidem malum primum in quibusdam adhibito Hyoscyamo fuisse leuatum et in aliis symptomata quaedam molesta disparuisse, sed haec commoda comparatione cum sinistris euentibus in multis vix in computum trahenda. Nam ne vllus quidem sine sanitatis quin vitae periculo a malo prorsus suo liberatus euasit (*p. 118.*).

Non reformidarunt tamen alii hanc medelam in aliis quodammodo affinis morbis. Placuit quibusdam ideo, quod non ita, vt opium, aluum coërceat. Sic in affectionibus neruosis, ventriculi et intestinorum imbecillitate iunctis. Anodynus instar a grano vno et dimidio ad duo vel quatuor vesperi, etsi vis sedatiua in opio potentior, in affectionibus neruosis egregie valuit (*WHYTT on nerv. disorders p. 363.*).

Colicam spasmodicam extracti grana tria casu singulari sopierunt. Sub cuius vsu tamen aluus aperta permansit et haemorrhoides fluxerunt (GESNER *Arzn. in Schwaben T. 1. p. 194.*). Vertiginem chronicam vigintiannorum ex plica polonica abscissa ortam in sene interpolatis laxantibus sustulit, per plures hebdomades vsurpatum (SCHENKBECKER *v. d. Chinch. Anh. p. 162.*). Celeri successu eo tussis titillatoria conticuit (ROSENST. *Bskd. Ed. 3. p. 270.*).

Superfunt quaedam de vsu stirpis externo monenda. *Folia* adhibita emolliunt resoluuntque tumores et dolores sopiunt. Aceto cocta addito oleo amygdalarum amararum instar cataplasomatis ad referandum scirrhum hepatis proposuit RIVERIUS (*Prax. med. Lib. II. cap. 5.*). De hac vi abunde retulit TOURNEFORTIUS (*Plantes de Paris T. 1. p. 342.*). Simplicissimus modus, quem commendatis est, vt cataplasma ex foliis lacte coctis paretur, vel igne folia emolliantur, quorum primum in podagra, alterum ad dissipandum lac in mammis coagulatum vel nodos mammarum depraedicatum (*l. c.*). Fauet hisce consiliis cl. RENARD (in *Journ. de Medec. T. 28. p. 241. sqq.*), qui haud ita pridem multis casibus in inflammatione et doloribus rheumaticis, et arthriticis se adiutum vel emolliis igne foliis vel conquassatis et sartagine in cataplasma affatis, vel et vaporibus ex decocta herba eleuatis, profitetur (*p. 252.*), et priori quidem modo in-

flammationem valde dolorosam et tumidam mammarum post puerperium discussit (p. 259.). Alius (LABROUSSE in *Journ. de Med. T. 29. p. 503.*) rheumatismum vagum in puella, morbo hoc iam per tres annos tentata, deicit cataplasmate ex foliis et mica panis albi et lacte imposito; ita et restituta femina, tumore per totum corpus, conatu vomendi et sudore faciei, correpta. Temerario consilio plebs ad sopiendam odontalgiam fumum foliorum combustorum haurit. Semina et capsulas, quas potiores iudicant, admiscant foliis hocce scopo Russi (SAM. GE. GMELIN *Reise durch Ruffland T. 1. p. 8.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

OLEVM HYOSCYAMI *Ph. W. p. 124.* Ex feminibus exprimitur. Anodynum.

EXTRACTVM. Est foliorum succus inspissatus. Receptum iam quoque *Ph. Würt. nouiss. p. 92. Ph. Dan. p. 173. Ph. Svec. p. 111.* Vid. supra p. 450.

VNGVENTVM *Ph. W. p. 64.* Ex foliis Hyosc. cum axungia porcina contusis et coctis, addito post expressionem oleo Hyosc. Dolores sopit emollitque.

EMPLASTRVM *Ph. W. p. 66.* Ex oleo feminum et succo herbae coctis, dein post colaturam, cera, Terebinthina et puluere herbae Hyosc. additis. In doloribus mitigandis et tumoribus glandularum discutiendis efficax. Commode miscetur cum emplastro

vesicatorio ad ardorem prohibendum. Dolores ex haemorrhoidibus coecis eximie sopit vnguentum ex emplastro Hyosc. ꝛß Extr. ʒj et olei eiusdem q. s. (ROSENSTEINS *Rese-Apot. Ed. 2. p. 75.* STRANDBERGS *Tal om chron. Sjukdomars botande p. 15.*)

177.

Pharm. HYOSCYAMI ALBI *Flores; Semina.*

Hyoscyamus albus; foliis petiolatis sinuatis obtusis, floribus sessilibus LINN. *Syst. veg. p. 184.* *Hyoscyamus albus maior* C. B. Pl. annua Europae australioris.

Haec quoque species in Gallia officinas ingreditur. Mitior est praecedenti tam odore quam viribus, quibuscum ceterum conuenit, notante iam DIOSCORIDE (V. *suprap. 449.*). Semina similia sed alba. MARENARD (*Journ. de Med. 1768. p. 245.*) hanc eandem esse, cum qua STÖRCKIUS experimenta sua instituerit, indicat. Sed obtinent aliquot cataractae extracto huius speciei dissipatae exempla. Pluribus observationibus compertum se id habere refert SAVVAGES (*Nosol. Ed. in 4. T. 1. p. 724.*), quarum binas recenset, a triente grani incipiendo, et sensim ascendendo, quamdiu nulla est oesophagi nariumue siccitas. Initio dum flocculi ante oculos volitant hoc extractum cum mercurio dulci combinatum valde proficuum reperit cl. MOLINELLI (Conf. MURRAY *praët. Bibl. Vol. 2. p. 153.*)

D A T V R A.

LINN. *Syst. veg. p. 184. Gen. pl. p. 98.*

178.

Pharm. STRAMONII Herba.

Datura Stramonium; pericarpis spinosis erectis ovatis, foliis ovatis glabris LINN. *Sp. pl. p. 255.* Solanum foetidum, pōmo spinoso oblongo c. B. Icon: *Flor. Dan. T. 436.* item in STÖRCKII *Libello de Stramonio etc.* Pl. anqua calidioris patriae, vt vel inde patet, quod inter primas pruina tacta pereat, iam in fimetis, ruderatis et ad vias in Europa frequens.

Atro stupefacientis carbone omni aevo Daturae notatae. THEOPHRASTI et Dioscoridis Στευχνος μανικος non ad hanc sed ad Daturam Metel L. videtur spectare; quam ideo sine dubio ill. A LINNE' vna cum aliis ante eum in materiam medicam recepit. In Stramonio mox odor virosus displicet, non adeo tamen in foliis infestus, vt vel solo olfactu et concisa temulentiam gignerent (STÖRCK *Libell. cit. p. 5.*); etsi expergefactus post somnum in eodem cubiculo captum, quo recens herba comminuta, obtusum capitis dolorem persensit, paullo post euavidum (ID.). Respuunt illud pecora (LINN. *Amoen. ac. Tom. 2. p. 219.*). Ast

canis femurum vnciam dimidiam cum carne sine noxa deuorauit (SPRÖGEL *Diff. Experim. circa ven. p. 21.*) De noxiis apud homines effectibus multae consignatae sunt historiae. Calculosus senex prae errore *capsulas* Stramonii cum lacte coxit decoctumque bibit; vnde vertigo, siccitas faucium et anxietas, vox sensusque deletus, pulsus paruus et celer, frigus extremorum, paralysis artuum, toruus aspectus cum delirio feroci, orta, deficiente somno et suppressis omnibus euacuationibus, quin et per lotii vias, ad quod mittendum calculus antea crebro inuitauerat: nihilominus tamen eodem die pristina incolumitas rediit (SWAINE in *Ess. et Obs. phys. et lit. T. 2. p. 247.*). Repetiit eundem casum cl. VANDERMONDE (*Rec. period. d'Obs. de Med. T. 7. p. 330.*) — *Seminis folius non minor est nequitia.* Fuit miles, qui in vindictam donorum denegatorum, spiritum vini, feminibus Stramonii et Foeniculi cum saccharo infusum, hauriendum dolose dedit, vnde misere potae delirarunt, sed ab eo ipso curatum hausto aceto vini, in quo piper maceratum fuerat (KRAMER in *Comm. Nor. A. 1733. p. 251.*). A mulierculis infidis Turcis, gynecaeis inclusis, ad consopiosos et dementandos maritos, quo aliorum magis desideratorum amplexibus fatientur, vsurpari, et Hamburgi a vetula sic honestam feminam, quo se infamia moechum admitteret, intoxicatam narratur (LINDENSTOLPE *de ven. Ed. STENZEL. p. 531.*) Nominis Germanici

communio (*Schwarzkiimmel*) fecit, vt aliquando loco Nigellae feminis, etiamsi vtriusque alias quoad formam haud leuis disparitas sit, ad pellendum lac a feminis ingereretur. Sed aliquot memoro exempla, post solita symptomata, mortis pedissequae (BÜCHN. *Misc. phys. math. med.* 1727. p. 122. sqq. HALL. *Hist. st. helv. P. 1. p. 259.*). Monspelii ante aliquot annos plures nebulones capti sunt, qui viatores exspoliauerunt propinato vino, in quo femina Daturae contrita infusaeque fuerunt, duxque horum fassus est, plures hoc veneno lethargo praegresso interemtos, quibus dosis maior oblata, alios vero ex minori dosi temulentos modo euasisse (SAVVAGES *Nosol. T. 2. P. 2. p. 430. Ed. 1.*). Horrenda quoque in duobus infantibus scena fuit, qui copiam feminum deglutauerant, nempe somnolentia, insignis corporis ardor, furor, intumescencia abdominis, conuulsiones, strangulatio faucium hydrophobia rel. enata. Praesidio autem fuerunt oleosa, lac, clysmata, potus aciduli et mixturae temperantes (LOBSTEIN in *Epist. Diss. SPIELM. de veget. venen. Alf. annexa*). Huic de effectu maligno in infantibus narrationi alia in plerisque isti similis (HVCKEL in *Comm. Noric. 1744. p. 14.*). Ab Indis inter alia inebriantia et aromatica in electuarium recipitur semen, ad grata phantasmata cienda, et, vt quidam volunt, quo ad scelera patranda tanto audaciores euadant (KÄMPF. *Amoen. exot. p. 650.*). Quae
olim

olim vetita apud Chinenſes conſuetudo Daturam cereuiſiae addendi, quoniam non inebriationem modo, ſed furorem genuit (SPRAAT *Hiſt. of R. Soc. p. 162.*) apud Ruſſos adhuc cum ſemine obtinet, vt ebrietatem ſibi concilient (SAM. GE. GMELIN *Reiſe durch Ruſſl. T. 1. p. 43.*). — *Radicis drachma ex vino pota ſoporem induxit, in quo varia inſomnia et mirae rerum facies obuertiſſimae* (RAII *Hiſt. pl. T. 1. p. 749.*) — Tranſeo ad *Herbam*. Haec in crambem cocta duobus adultis et puellae narcotiſm et conuulſiones conciuuit (DÜDERLIN *Comm. Ner. l. c. p. 15*). Folia vlcuſculo ad oculum impoſita, paralyſin pupillae generarunt (RAII *ſtirp. brit. Ed. DILLEN. p. 266.*). En igitur ſtirpem partibus tantum non omnibus venenatam.

Quum vero doſis et iuſta oportunitas venenum diriffimum in ſaluberrimum medicamen vertere poſſit: non culpandus ill. STÖRCKIVS (*Libellus de Stramonio etc. 1762.*), quod ad illud commodum explorandum ſerio animum aduerterit. Nempe ſuccum expreſſum leni igne in EXTRACTVM inſpiſſauit, ſub cuius praeparatione vapores quidem furrexerunt, ſed non inebriantes. Eſtque hoc nauſeoſum valde. Duplici exemplo illud tentauit in mania, et toties in epilepſia, ſemel in homine conuulſionibus correpto. In prius dictis duobus malis auxilio fuit; conuulſiones autem in quinto aegro exaſperauit, vnde tempeſtiue

ab vlterioribus praebitis abstinuit. Dosis vero fuit granum dimidium ad vnum, et quidem bis ter vel sexies de die. Pro re nata continuatum per plures hebdomades vel menses cum hoc remedio. Mirum ill. virum non de pluribus experimentis insequenti tempore exposuisse, vt inde videatur ipsum diffusum esse salubritati vel efficaciae eiusdem.

Excitauit vero alios ad eadem subeunda. Lipsiae vnam maniacam post recidivas sanauit, aliam reliquit in pristina misera conditione; vtraque vero femina molestissimam sitim cum ptyalismo perpessa fuit (*Comment. de reb. in sc. nat. et med. Vol. II. p. 241. in nota*). In nosocomio Stockholmiensi visa est Datura plus praestare, quam reliqua a STÖRCKIO commendata remedia heroica, deque quatuordecim aegris epilepsia et conuulsionibus detentis, ibidemque obuiis publice relatum est, quorum octo sanati, quinque leuamen perceperunt, vnus nihil inde auxilii expertus. Obiicit vero cl. GREDING (*LVDWIG. Advers. Vol. I. p. 345.*), nimis cito aegros dimissos (ODHELIVS in *Vetensk. Acad. Handl. 1766. p. 277. sq.*). Additi dictis tria alia exempla vnum maniae, duo conuulsionum, eodem modo sopitarum (BERGIUS *l. c. p. 284. sq.*). Alius Suecus medicus, REEF, duobus maniacis ea subsidio fuit (STRANDBERG *om chron. Spikd. p. 16.*). Ne ciues disiungam, addo statim alium (WEDENBERG *Diff. de Stramonii usu in morbis conuulsivis, praef.*

Sidrén Vpf. 1772.), qui historias quatuor aegrarum, quarum tres puellae fuerunt habitus corporis sensilioris, a conuulsionibus suis extracto ad octo grana vsque dato liberatae, publici iuris fecit. — In epilepsia quoque, et bis in mania, satisfecit voto cl. DVRENDE, ter illud fefellit. Sic dum semel in Mania successit cl.^{mo} MARET, idem frustra alio casu adhibuit: utroque horum de incalescentia corporis inde nata conquerente (GARDANE in *Gazette de santé* 1773. et 74. p. 143.).

Nemo vero plurium tentaminum rationem reddidit, quam cl. GREDING (in LVDW. *Advers. medico-pract.* Vol. I. inde a pag. 259.) idque non perfunctorie, quorum alia ad melancholiam et maniam, alia ad epilepsiam, alia ad eundem morbum cum furore maniaco iunctum pertinent. Plerisque somnus inde tranquillus in aliis turbulentus contigit, oculi hebetes plerumque inde facti et visus varie vitiatus, quin lip-pitudo et conuulsioniones oculorum exortae, caput obnubilatum cum dolore, fitis intensa vexauit, alii ptyalismum experti, appetitus ex vsu potius auctus quam imminutus, ventris subinde tormina grauarunt, alius in plerisque aperta et laxa, in aliis iusto segnior existit, quin obstructa, sudor saepe profusus, in plurimis largum lotii profluuium, nec menstrua inde cohibita. Aliis singultus, dolores rheumatici, febris et pruritus totius corporis, anxietas, purpura rel. super-

uenerunt. Constat igitur veritas effati cel. SAVVAGES (*l. c.*), narcotica multis modis quoad effectum inter sese variare, et, si olim ille merito questus fuerit, non adcurate discrimina ista esse descripta, certe b. GREDINGIVS multum contulit ad huncce effectum diluendum. De Datura euicit, non vnice vim sopientem habere, sed acrimoniam insignem illi inesse, qua humores resoluat, et ad secretiones et excretiones varias sollicitet. Dolendum vero ex tot aegris, nullum nisi fortassis epilepticum sanitatem pristinam recuperasse; quatuor tantum constans leuamen, et vndecim temporarium modo percepisse, maximam partem frustra Daturam vsurpasse, in septem plus minus exasperatum morbum, tres denique miseram mortem obiisse. Et varii horum effectuum passim ab auctoribus iam dictis confirmantur. Ne vero arbitreris, haecce mala vitio doseos contigisse, scias initium a grano vno extracti factum, sensimque eandem auctam ad drachmam dimidiam vsque intra nychthemera.

Extrinfecus negligitur hodie, lac tamen mammaram foliis recentibus dissipatum (*Fränk. Anmerkungen* 1. p. 424.); emollire et relaxare insigniter ill. AB HALLER (*Hist. stirp. n. 586.*) tradit.

P R A E P A R A T V M.

EXTRACTVM STRAMONII *Ph. W. noviss. p. 95.*
Ph. Dan. p. 173. Ph. Suec. p. iii. Vid. supra p. 459.

PHY-

P H Y S A L I S.

LINN. *Syst. veg. p. 186. Gen. pl. p. 99.*

179.

Pharm. ALKEKENGI *Baccae.*

Physalis Alkekengi; foliis geminis integris acutis, caule herbaceo, inferne subramoso. LINN. *Spec. pl. p. 262.* Solanum vesicarium c. B. Στυχνον αλιχαλαβον DIOSC. Icon: REGNAULT *Botanique, Le Coqueret.* Pl. perennis, crescens in Italiae, Helvetiae, Germaniae umbrosis, dumetis, praecipitiis e. g. montis vicini nobis Pleff.

Odor plantae grauis displicens, vt in Solanis. BACCA vnice in vsu, quae intra inflatum calycem fuluum ceraso rubro similis continetur. Gustata subacida primum apparet dein amaricans. Amaritiam autem insigniorem prae se fert, nisi a contactu calycis probe caueas, vtpote ingrante amari. Edulis in Hispania (QVER *Flora Esppannola T. 2. p. 224.*) et Helvetia (HALL. *Hist. fl. helv. n. 597.*). Inde a veterum tempore (V. GALENVS *de simpl. Lib. 8. in Operum Ed. Ricc. p. 902.*) fructui vis ciendi lotium tributa. Quo sine paullo rudius Palatini rustici eius recentis integros manipulos ingessisse feruntur (c. HOFFM. *offic. p. 567.*). Magis medicamenti in normam eius sex ad duodecim capiuntur, vel prout sunt, vel saccharo conditi

diti (LÔSEKE *ausert. Arzn. Ed. 3. p. 256.*), vel in vino, quo tres vel quatuor baccae conquassatae fuere (ARNOLD. DE VILLA NOVA); vel succi earum vncia vna. Charae igitur euaserunt in hydrope, et ad calculum mucumque, vnde oriatur, pellendum. Trochiscis earundem ad drachmam vnam datis, calculos mouit LISTERVS (*Exercit. med. de calc. p. 137. sq. in MORTON. Oper. Vol. 4.*), medicina tamen adeo composita, vt vix inde baccis fidas. Arthritidem quidam superauit ingestis baccis octo quauis lunae phasi, vel iisdem contusis et ex vino potis, succedente foetidae materiae cum lotii profluuio (RAII *Hist. T. 1. p. 681.*). Succum expressum et condensatum iam laudauit DIOSCORIDES; nec displicet hic modus Alkekengi exhibendi cl. ^{mo} LEWIS (*Mat. med. p. 27.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

TROCHISCI ALKEKENGII *Ph. W. p. 233.* MESSVES inuentum, largae nimis et inconcinnae compositionis. Occurrunt et (*l. c.*) cum Opio misti.

N I C O T I A N A.

LINN. *Syst. veg. p. 185. Gen. pl. p. 99.*

180.

Pharm. NICOTIANAE Folia.

Nicotiana Tabacum; foliis lanceolato ouatis sessilibus decurrentibus, floribus acutis LINN. *Sp. pl. p. 258.*

p. 258. *Nicotiana maior latifolia* c. B. Icon: REGNAULT *Botanique* Le Tabac. Crescit sponte in America australi, vbi perennat, apud nos annua, nisi inter hybernacula per hyemen afferuetur. Colitur tam ibidem quam in septentrionali America et insulis vicinis, nec non multis Asiae et plerisque Europae regionibus copiosissime.

Dictae speciei simillima *Nicotiana fruticosa* L. facile distinguenda foliis subpetiolatis. Praeter praefixam in Europa etiam copiose colitur *Nicotiana rustica* L. foliis petiolatis ovatis integerrimis, floribus obtusis (*Sp. pl. p.* 258.), cuius icon in REGNAULT *Botanique* L'herbe à la Reine; cui tamen prior praefertur, quae et magnitudine foliorum plus lucri spondet. Pro cultura plantae et subsequente praeparatione odoris saporisque gratia variat.

Tabacum medio seculo decimo sexto in Europam translatum fuit. Et quum in Regis Galliae, FRANCISCI 2., in aula Lusitanica legati, IO. NICOT, notitiam anno 1560. veniret, hincque semina redux matri Regis, CATHARINAE DE MEDICIS, offerens facultates eius doceret (CLVS. *exot. p.* 309.): nomen et *Nicotianae* et herbae reginae postea tulit. Tabacum ab insula Tabago dictum fuit, in qua primum Hispani stirpem inuenerunt. Petum vero vetustum Brasilianis nomen est (CLVSIVS). Multa alia illi tributa nomina sunt, quae partim respiciunt homines, qui

in usu stirpis hinc inde propagando meritum quaesiverunt, partim virtutes, quas nimis forsitan liberaliter illi tribuerunt. Pout stirps ipsa ab America primum in Europam transmigravit: ita et ars fumum siccatorum foliorum hauriendi, quam GVALTERVS RALEIGH ex America redux in Angliam docuisse fertur (RAII *Hist. plant. T. 1. p. 714.*). Quod enim C. GESNERVS (*Epist. Lib. 2. p. 79. b*) fumum ex contrito folio carbonibus iniecto per infundibulum hauriendi naribus et ore fecit experimentum, demonstrat tum temporis artem in cunis adhuc iacuisse. Fumi vero ori hausti et pulveris naribus attracti lenocinia praecipue commendabilem etiam cultissimis hominibus herbam reddiderunt. Nam masticatio eius in funem contortae vix praeterquam nautarum plausum tulit. Quis vero crederet, nisi proprio visu omni die edoctus, plantam narcoticam, acrem, cuius cultura agro solum, fimus, homines, eripiuntur, quae in fumum resoluta spurcitiem vestibus, suppellectili, induit, nec nisi semiputrida lotio rel. praeparata in usum trahi potest, palato, vix pretiosissimis deliciis alias satiabili, placere posse, et naribus, odorem gratissimis adeo assuetis. Optimum et efficacissimum Tabacum illud cenfetur, quod a vase, quo transfertur, nomen *Cnaster* tulit.

Sapore instruuntur FOLIA acri nauseoso, odore graui peculiari ingrato. Masticata salivae affluxum

copiosum cient. Deglutita nauseam, vomitum vehementem, vertiginem, alui profluuium gignunt. A puluere nimis copiose assumpto coma somnolentum, tandem apoplexia lethalis nata (*E. N. C. Dec. 2. Ann. 10. Obs. 131. p. 222.*). Cereuisia cocta enormes vomitiones et alui deiectiones cum anxietate et debilitate summa creant, subsequente sopore et larga insudatione (*DIEMERBROECK Tr. de peste p. 294.*). Mansa etiamsi non deglutita ebrietatis sensum generant (*GESNER l. c.*). Cani data vomitum quoque in illo produxerunt copiosum (1 D.). Extrinsecus applicata pluries vires similes manifestarunt. Fuit femina, quae ad tineam capitis sanandam et pediculos profligandos linimentum ex puluere Tabaci et butyro tribus suis filiolis inunxit, vnde omnes, et hae quidem puellulae, mox vertigine et vomitionibus diris correptae, aestuarunt, sudarunt, animo deliquerunt per 24 horas instar temulentorum incedentes, sed quiete et syrupo de Citro restitutae (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 4. p. 46.*). Ita violenta vomitio immediate excepit insperlionem Tabaci super femore contuso et lacerato, repetito experimento (*Eph. N. C. Dec. 2. A. 2. Obs. 108. p. 262. sq.*). Simile exemplum narratum (a *STEVENSON* in *ALSTON M. m. Tom. 2. p. 190.*) de folio Tabaci brachio exulcerato imposito. Decoctum pariter foliorum scabiosis partibus applicatum vomitum cruentum et conuulsiones creauit. (*MARRIGVES* in *VANDERM. Rec.*

period. T. 7. p. 67.) Si acu et filo, oleo Tabaci madido, pars animalis viui vulneratur, illud mox perit, vnde et quidam argumentum contra variolarum infitionem defumferunt: mitius tamen quasdam Nicotianaespecies virus vehere compertum (REDI *Experim. nat. p. 50.*) Haec quoque sine dubio causa, quod ALBINVS (*Diff. de Tabaco Franc. ad Vindr. 1695. p. 11.*) nec gallinam nec columbam periisse filo eo impraegnato et traiecto, nec canem molossum instillato et intruso vulneri cruris oleo, tradat. Narcoticam naturam cum acrimonia iunctam inesse Tabaco phaenomena manifestum reddunt.

Inassueti, dum *Fumum* hauriunt ore, vertigine cephalalgia, anxietate, somnolentia, vomitu, alui solutione corripuntur. Excessus in assuetis idem facit. Homo, qui 25 fistulas ex sponione post meridiem exhauserat, stupidus inde euasit cum iactura sensuum, quos recuperavit vomitionibus violentis, post potum ferum lactis sensum euanidis (MARRIGVES in VANDERM. *Rec. period. l. c. p. 68. not.*). Quin duo fratres, quorum vnus septendecim alter octodecim fistulas euacuarunt, apoplecticorum in modum prostrati animam exspirarunt (HELLWIG *Obs. phys. med. p. 45.*). In quolibet vero fugente fumum sollicitantur glandulae saliuales et reliqui oris riui et hic frequentis exspuitionis necessitatem parit, vnde depauperatur corpus necessariis liquidis, vix solita potione refarcendis, et ex-

fic-

ficcatur. Mox ante prandium haustus appetitum cibi delet. Nec acres inde reddi humores dubitare licet. Hinc **TISSOTVS** (*Epist. pract. p. 337.*) neminem Tabaci fumo nimis deditum nouit, qui ad senilem aetatem peruenerit. Hinc apoplexiae, epilepsiae, arthritidis, variorum pectoris vitiorum, icteri, tabis, hinc inde legitur causa euasisse. Dissuadet praeterea frequentiore eius haustum nigredo, quam dentibus inducit. — Moderatus vsus in laxis et succosis nimium hominibus ferri potest, pituitam oris et bronchiorum soluit, colicas flatulentas profligat, et qui mane fumum hauriunt solui plerumque inde aluum experiuntur. Sed huc usque de diaetetico fumi vsu, qui utinam nullus esset,

In medicina praestantior. Saepe tollit odontalgiam a carie, modo absit inflammatio gingiuarum, cui calida natura aduersa est. Catarrhofam quoque sedat subinde vel vi anodyna vel sputatione aucta (**TISSOT** *Avis p. 187.*). Ad purgandum aërem putridum et corruptum eximius. In peste **DIEMERBROECKII** (*Traët. de peste p. 157. 162. 180.*) praecipuum fuit prophylacticum apud se numerososque alios suctio crebrior Tabaci. Et quum ipse male iam affectus esset vertigine, nausea, anxietate, ex aegrorum commercio, mox in suctione fumi Tabaci remedium inuenit (*l. c. p. 273.*). Parochus quidam sacra aegris administrans eodem praelidio se ipse muniuit. Tanto magis vero condu-

cere videtur factio in contagiosis morbis, quum salivam proliciat, et cogat eandem exspuere, quae deglutita facile infectionem parit. Attamen Lipsiensibus ad pestem auertendam non suffecit (RIVINI *Diff. med. p. 870.*) — Fumi clysmatis in modum applicati efficaciam experiundi frequentior suppetit occasio. Instrumenta in hunc finem varia excogitata sunt. Simplicissimum et vbi mora periculo non caret, est manubrium fistulae tabacinae ano immittere et receptaculo eiusdem vacuo admouere aliud Nicotiana accensa repletum summaque vi inflare fumum; vel vaginae cultri infra transcissae anoque intrusae fistulam accensam admouere (Conf. TISSOT *Avis p. 492.* vbi et alia eiusdem simplicitatis auxilia significantur.) Altius tamen omnino penetrat et copiosius fumus instrumento hoc proprie sine fabrefacto inflatus. Specimina huius superiori iam seculo ex barbarorum, Anglorum suoque inuento exhibuit IO. ANDR. STISSER (*Epist. de machinis fumiductoriis curiosis Hamb. 1686. c. fig.*). Vtlerius in instrumento perficiendo laborarunt SCHÄFFER (*Gebr. u. Nutzen d. Tobacksrauchsclyster c. fig.*) DE HAEN (*Rat. med. P. 1. p. 113.*) qui duo instrumenta Viennae excogitata describit, GAUBIUS (*Advers. varii argumenti Lib. 1. c. 4. c. fig.*) GARDANE (*sur les Asphyxies avec la description d'une nouvelle Boëte fumigatoire portative c. fig.*) aliique. Reliquis vero merito praeferendum Gaubianum instru-

mentum ob simpliciore fabricam et leuius absque effectus iactura impendium. Fumo Tabaci sic per anum intruso, vi salis stimulantis resoluentis et olei empyreumatici, quod pariter irritat, calefacit, simulque anodynum est, nec non ope aëris calefacti, expandentis, intestina vellicat et ad fortiorem contractionem incitat, quae ob commercium cum aliis corporis humani partibus et haec in consensum trahunt. Pertinacissimas igitur alui constipationes multoties referauit hocce clystima repetitis vicibus applicatum, donec aluus solueretur, siue idiopathicum malum constituerent, siue tanquam symptoma aliis sese adsociarent. In ileo post venae sectionem multis extollit SYDENHAMVS (*Op. p. 533. et 606.*). Quantum praestiterit in hoc morbo et in hernia incarcerata, SCHÄFFERVS (*l. c.*) HAENIVS (*Rat. med. 1. p. 113. P. 2. p. 138. P. 9. p. 206.*) RAV (in *Act. nov. N. curios. T. 3. p. 146.*) aliique multi casibus prolatis confirmarunt. Aliquando tamen spem fefellit (HAEN *l. c. P. 2. p. 53. 55. P. 11. p. 183.*). Nec sane conducit, quando sero nimis adhibetur, dum vel inflammatio iam imminet, vel vere adest, vt quae ab acri stimulo augeatur necesse est. Nec iuuat causa incarcerationis inuincibili. Potens praeterea in colica spasmodica, quam difficilis alui obstructio plerumque comitatur (SCHÄFFERI aliquot casus, RAV *l. c.* GAUBIVS *l. c. p. 46.*). Efficacissimum ad resuscitandos aqua suffocatos est, non neglectis tamen reliquis subsidiis,

ius successus sufficit citare testimonia TISSOTI (*Avis cap. 28.*) et HAENII Opera (*l. c.*). Et idem auxilium spondet praesentibus aliis causis, quae vires vitales opprimunt, vt sub metu suffocationis ex vaporibus carbonum vel alia aura mephitica, strangulatione suspensorum, vel morte apparente infantum ex funiculo umbilicali circa collum stricto siue ex partu difficili et sic porro. — Valet et ad eliciendos vermes, vt exploratum fuit in ascaridibus (TURNER in *med. Obs. et Inq. Vol. 2. p. 307. sqq.*).

Si a dicto vsu discedas, rarissima foliorum in medicina est administratio. Ob saporem nauseosum vomitum et alui solutionem, quam cient, excluduntur ab interno vsu. Masticata vires coctrices ventriculi adiuuare, pituitam resolvere et initia obstructionis glandularum mesenterii sufflaminare feruntur (CHOMEL *Vsuelles T. 1. p. 182.*). Pro clysmate in morbis soporosis inseruit vncia eorum vna cum aquae libra vna decocta: sed cautione opus est, nam sunt, qui, etsi reuixerunt, vomitionibus, conuulsionibus, sudoribus frigidis aliisque incommodis postea tentati (*l. c. p. 184.*). Contra ascarides nihil praestitit clyisma simile, quam quod alui deiectionem effecerit, sed haud absque molestiarum variarum sodalitia (*Med. Transf. T. 1. p. 47.*). Resoluendi efficaciam declarat vsus in tumoribus duris hypochondriorum, Nicotiana cum aceto vel spiritu vini in pulvem trita et abdomini intra linteum

applicata, vt quos subinde dissipauit, sed non sine vomitu praeunte. Videant, qui huncce aliosque recensitos effectus perpendant, an tuto ad detergenda vlcera adhibeantur recentia folia, vel decoctum ex iis paratum, vt passim commendatur. Succo vlcera, praesertim verminosa depurare conantur Indi (RVMPH. *Herb. Amb. T. 5. p. 226.*)

Pulvere foliorum naribus prospicitur, mox rudiori (Rappé), mox subtilissimo, Hispanico dicto, qui nec ipse suis vitiis caret, auctis saepe vario additamento, vel ob stimulum vel odoris gratiam excogitato. Sternutationem in minus assuetis excitat, vertiginem, anxietatem, et incaute deglutitus nauseam. Sensim vero repetito eius vsu ita occalescunt olfactus nerui, vt non amplius sternutet homo, simulque odoratus vis infirmetur. In singulis prolicit contra naturam copiam muci, et humores ad caput determinat. Nocet praecipue, quibus debile neruorum systema est. Neruosos morbos nostro tempore frequentiores quotidiano Tabaci naribus attracti vsui haud dubitat adscribere cl. LORRY (*de Melancholia T. 1. p. 123.*) feminamque nouit, quotiescunque hoc lenocinio abutatur, hystericam alias sanam. Memorabile tamen melancholicos omnes et singulos fere eo delectari, etiamsi ante eidem non assuetos (ID. *p. 374.*) Augeri vero eius abusu epilepsiam et furorem GREDING (in *Comment. Lipsf. Vol. 14. p. 650.*) obseruauit. Ad rariora exempla, nisi vi-

tium in obseruatione subreperit, pertinet, quod homo immodice Hispanico puluere delectans euomuerit puluerem per plures annos ex descensu per gulam in ventriculo collectum, inde a morbo diuturno polymorpho liberatus (TRILLER *Diff. de Tabaci ptarmici abusu* in *Opusc. T. 1. p. 221.*) Vtilitas magis opinione, quam experientia nititur. Naribus attractus non plane nullam spondet in peste (BENZA *Pest. Vienn. p. 82.*) Sunt, qui caput liberius inde euadere, visum aui volunt.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM TABACI *Ph. W. p. 93.* Aqua paratur. In tussi pectorali vt vocat, imo in principio phthiseos depraedicat SCHVLZ (*Praelect. in Ph. Brand. p. 276.*) Spasticam quoque sedarunt grana eius duo vel tria, quo vero nauseae obuiam eatur, cochleare aquae Cinamomi superbibendum (ROSENST. *Apot. p. 71.*) Qui hoc suadet vir ill. fatetur tamen, se nondum in tussi conuulsua illud expertum (ID. *Bskd. p. 281.*)

SYRVPVS *Ph. W. p. 197.* Fauet asserto de praestantia in asthma pituitoso et tussi casus recentius consignatus hominis pertinaciter cum tussi asthmatici inde leuati (*Obs. clin. Warsov. p. 53.*) Ea dosi dare conuenit, qua vomitum non pariat, cui praeuertendum aromate.

OLEVM. Est empyreumaticum, sicca et violenta destillatione erutum. Foetet, insigniter acre. Ingerunt tamen Lappones in colica spastica (MONTIN *Diff. de med. Lapp.* in HALL. *Collect. Diff. pract.* Vol. 6. p. 742.).

EMPLASTRVM DE NICOTIANA LE MORT *Ph. W. p. 68.* Mixtum nimium ex variis resinosis, herba et oleo Nicotianae. Splenicis ab auctore commendatum. Abdomini impositum aluum referat.

PVLVIS STERNVTATORIVS VARIEGATVS *Ph. W. p. 159.* SPECIES TABACI PRO FVMO CAMERARII *l. c. p. 180.* OFFICINALES *l. c.* Vbiuis insignis farrago taedium parit.

C A P S I C V M.

LINN. *Syst. veg. p. 189. Gen. pl. p. 100.*

181.

Pharm. PIPERIS INDICI s. HISPANICI vulgo,
CAPSICI *Ph. Par. Fructus.*

Capsicum annum; caule herbaceo pedunculis folitariis LINN. *Spec. pl. p. 270.* Piper indicum vulgatissimum c. B. Conf. Capsicum indicum BURM. *Thef. zeyl. p. 53.* Icon: REGNAULT *Botan.* Le Poire d'Inde ou de Guinée. Pl. annua Americae australis et Indiae orientalis. In vaporariis apud nos copiose culta.

Mul-

Multiplicis varietatis, quarum eligitur ista **FRUCTV** conico acuto, initio viridi, dein fuluo, qui ipse species baccae est pulpae ficcioris et parcae, intra quam recondita semina rotunda, compressa. Sapor eius piperi analogus, acris et igneus fere communionem nominis peperit. Hicque diu in ore remanet. Extractum spirituosum Capfici intolerabilem ardorem in lingua excitat (LEWIS *M. m. p. 456.*). Mirum, Loxiam cardinalem fructu vesci (OSBECKS *Ost-ind. resa p. 16.*), qui homini inter acerrima aromata est. Medicum forum ideo vix ingreditur, sed condimenti loco est, frequentius tamen apud Indos, quam apud nos. Et tegminis et seminum creber in lamaica usus est pro appetitu ciendo, digestionem adiuuanda. In robustioribus purgandi scopo ibidem adhibetur, sed haud absque tenesmo et ardore ani. Intrat lamaicensium *Mandram*, qua ipsa miscela, conflata ex Cucumere, Ceba, succo Limoniorum et vino Maderaico vna cum Capfici aliquot capsulis, vtuntur ad ciendum appetitum maximo emolumento (BROWNE *Iamaic. p. 176.*). In Gubernatu Casaniensi capsulas in furnis torrefaciunt, dein in puluerem redigunt, vt ad condimenta ciborum suppetat (PALLAS *Reise T. 1. p. 152.*).

In Anglia, Gallia, Italia praesertim placet **CAP-SICVM** caule herbaceo fructu maximo anguloso obtuso **MILL.**, Anglis Bell-pepper, quod sine dubio inter Capfici annui **L.** varietates latet. Huius fructus se-

cun-

cundum longitudinem inciduntur, et semotis femi-
bus aquae falitae per aliquot dies immittuntur ad le-
niendam acrimoniam, et dein aceto condiuntur. Hi-
que sunt Gallorum Poivrons (MVNCHHAVS. *Hausvat.*
T.3. p.614.), quorum tamen tantillum modo ingeren-
dum ob acrimoniam. In embammata recipiuntur.

Capfici baccati L. (Anglis Birdpepper) semina
Cayanae Americae mola conteruntur, vt referant Si-
napis semina. Basis sunt pulueris, qui inde trans-
mittitur nomine Cayenne pepper. Gustans fructum
recentem in caldario horti, vel potius eidem admo-
uens modo linguae apicem, feruentiorem semper longe
fensi saporem, quam in annuo. In Anglia cibos hisce
feminibus condiunt.

STRYCHNOS.

LINN. *Syst. veg. p. 189. Gen. pl. p. 100.*

182.

Pharm. NVX VOMICA.

Strychnos Nux vomica; foliis ouatis caule inermi
LINN. *Spec. pl. p. 271.* Nux vomica officinarum
c. B. Caniram Hort. Malab. *T. 1. Tab. 37. p. 67.*
Exstat et icon in BLACKWELL *T. 395.* Conf.
BVRM. *Thef. zeyl. p. 171.* Arbor crescens in Indiae
nominatim Zeylonae et Malabariae arenosis.

FRUCTVS est bacca globosa, aurantii coloris, dura, glabra, fragilis, in cuius pulpa SEMINA orbiculata, compressa, umbilicata, cinerea, hirsuta latent, saporis ingrate amari, quae vnice vsu veniunt nomine NVCIS. Faba St. Ignatii officinis quibusdam videntur. LINNEO autem nondum liquet, an ista congener sit. Continet nux vomica copiam gummosarum partium amararum et paucissimas resinosas amarissimas. Hinc spiritus vini rectificatus optimum menstruum (IVNGHANS. *Diff. de nuce vom. et cort. Hippoc. p. 13. sq.*). Destillatione ascendit phlegma innoxium, oleum flauum siue nigrum cum sale volatili (LOSS *Diff. de nuce vomica Witt. 1683.*).

Venenis antea adnumerata. Si virus ad certa quaedam animalia restringis, et ad maiorem dosin in homine, non errabis. Etenim bruta varia, non solum ista, quae clausis palpebris in lucem prodeunt, vt canes, (de HEYDE *Observ. 50. p. 116*; SEVTER *Diff. de nuce vomica*; COVRTEN *Phil. Transf. n. 335*. WEPFER *de Cicutap. 194.*; BRUNNER apud eundem; LOSS. *l. c.*; HILLEFELD *Diff. Experim. circa venena*) feles, (BRUNNER *l. c.*; LOSS *l. c.*; HILLEFELD *l. c.*) glires, vulpes, lupi, sed et cuniculi (HILLEF. *l. c.*) et aues quaedam, vt cornices, anates (HILLEF. *l. c.*) eadem pereunt. CONR. GESNERVS (*Epist. p. 33. a.*) cani huius scrupulum dimidium cum carne dedit, vnde post dimidiam horam obdormiuit, et sub somno

somno capite et cruribus conuulsus post quatuor horas perit. Sui vero notabilis quantitas data absque vlla noxa (LOSS §. 24.). In quibusdam brutis citius, in aliis paullo lentius sese exferit virus. Hora dimidia circiter ab exhibitione anhelose respirant, mox torpidi euadunt et impauescunt, impulsu pedibus quidem incedunt, sed rigidis. Tandem sp̄asmo vel tentano totius corporis idque per vices corripuntur, donec exstinguantur penitus inter horae circiter spatium. Citius operatur venenum, si ad motum concitantur, sub ipso vero motu derepente obrigescunt (LOSS. *Diff. cit.* §. 15.). Et sub fortiori paroxysmo prorsus nec vident nec audiunt, nec tactu percipiunt, etiamsi diuersis partibus pungantur vel vulnerentur, adeo, vt aures, cauda, sine omni doloris percepti indicio abscindi possint (*l. c.* §. 18.). Sic igitur verum somnum, instar narcoticorum, non mouet, sed insensibilitatem siue stuporem (*l. c.* §. 16.). Exigua vero quantitas iam necat, grana octo cuniculum, et quinque alium (HILLEFELD §. 1. *Exper.* 15.), gr. quatuor felem (*Exp.* 6.), scrupulus vnus canes robustos (*Exp.* 7. 8.), nuces duae concisae alium canem (DE HEYDE), necarunt. Sed LOSSIVS (*l. c.* §. 17.) a granis duobus ad drachmam vnam vltraque ascendendo effectum semper eundem deleterium expertus est, licet post minorem dosin diutius superuiuerent. Ingeniose cl. HILLEFELD (*Diff. p.* 2.) sensim auxit dosin grano addito, vt vera, qua
ne-

necaretur animal, constaret. Cortex nucis visus est medulla valentior (LOSS. §. 17.). Sic et pro varia corporis indole vel citius vel tardius vis sese exserit. In catello, elapso horae quadrante, caput succuti et in latus trahi coepit, in canibus variis post dimidiam horam, felem vero citissime conuulsionibus et epilepsia vehementissimis afflixit. Haec velocitas effectus, qui subinde contigit, absque solutione nucis in ventriculo et absque vestigiis inflammationis (quae nec LOSSIO obuia fuit), probabile reddit, mortem inferri vi immediate in neruos translata, nec opus esse, vt virus in sanguinis ipsius massam intret, antequam turbas ciëat. (WEPFER *l. c.* p. 212.). Attamen subinde inflammatio adfuit, quin gangraena ventriculi et intestinorum (WEPFER p. 208. et Experim. varia cl. HILLEFELD.), et sanguis iusto fluidior apparuit (LOSS. *Diff. cit.* §. 19. WEPF. p. 195.).

Nec apud homines culpa caruit. Mentio fit (MATTHIOLVS in DIOSC. L. 4. Ed. BAVH. 2. p. 764.) mulieris senescentis inde extinctae, quod caseum eadem radula contritum comederat, qua antea nux vomica comminuta fuerat. Ita periit puella decennis ex nucis huius granis quindecim bis ad quartanam superandam ingestis post summas anxietates et vomendi conatus. (FR. HOFFM. *med. Syst.* 11. p. 285.). Alia femina ab exhibita nuce vomica cum Gentianae radice contra febrem intermittentem periculosiss conuulsionibus correpta

repta cum fequente rigore et ftupore fere omnium partium (SEVTER *Diff. cit.* §. 11.). Defiit quoque viuere Vpfaliae honefta matrona incautiuf illa vfa (LINN. et TILLAEI *Diff. de febr. interm. curatione p.* 40.). Verum funt alia exempla, quae, etfi non omni vitio abfoluant nucem, ad atrociora tamen venena non pertinere demonftrant. LOSSIVS (§. 23.) illam in fubftantia vel extracto ad granum vnum vel alterum fine noxa deguftauit, et nouit amicum, qui integram nucem deglutiuit innoxie. Vltcrius id declarabitur fuffeſſu, qui in variis morbis perceptus fuit, modo a temerario vfu cautum fuerit.

Non multum frugis affert fcire, quod Arabes immunitatem contra ictus ferpentum ex vna vel altera nuce quotidie per duos annos continuos ingefta fpoſponderint. Nec ex ftolida farragme, *Electuario de ouo*, quae dudum in vfu fuit, vera virtus nucis cognofci poteft.

In peſte ad antidota refert C. GESNERVS (*Epift. p.* 114. b.), quae fudore profint. Eadem excretionem hoc malum, nuce ad ſcrupulum vnum quin tres data, in Germania ſublaturum fuiſſe FALLOPIO (*Tract. de tumor. in Oper. T. 1. p.* 756.) traditum erat.

In febribus intermittentibus valere a multis notatum. LVDOVICI (*Pharm. mod. ſec. accommo data in Oper. p.* 113.) praefert in hiſce Gentianam miſtam tantillo nucis vomicae cortici Peruv. ipſi. Nuce factor empiricus mul-

tos a tertiana liberavit (WEDEL *Amoen. mat. med. p. 337.*). Febrifugam eius vim extollit, vti et alexipharmacam BÜCHNERVS (*Ph. Brand. p. 61.*). Decoctum ex scobis nucis vomicae vncia vna et aquae communis mensura dimidia, per semihorium lente coctis, quartanam feminae debellavit, obstructione viscerum diriori stipatam, obstructionem aliis referantibus (HARTMANNI *Diff. de Cicuta merc. sublim. etc. p. 17.*). Respondit et spei cl. IVNGHANSS (*Diff. de nucis vomicae et corticis Hippocastani virtute Halae 1770. p. 13.*) in intermittentibus, qui eiusdem ope sudores validius expelli expertus est.

Contra vermes intestinales varii quoque tentarunt. Medicus quidam filio suo 18 annorum scobem nucis vomicae a parua quantitate ad gr. decem in epilepsia a vermibus innocue dedit repetitque vsum apud alios (SCHVLZ *M. m. p. 404.*, qui se fauisse huic remedio tam hoc loco, quam in *Praelest. Ph. Brand. p. 143.* demonstravit). Proficua et fuit Essentia spirituosaf contra vermes, nominatim lumbricos quater die ad guttas quinquaginta data, vti et extractum resinofum, sed aliis mixtum (IVNGHANSS *l. c. p. 13.*).

Sequitur, vt neruorum siue mentales aliquot morbos vna comprehendam. Optimo successu BÜCHNERVS et, eo praeunte, IVNGHANSSIVS (*l. c. p. 9.*) in malo hypochondriaco et hysterico praescripserunt. In delirio hypochondriaco periodico leuamen praesenta-

taneum attulisse notat THEBESIVS (*Nov. A. N. C. T. 1. p. 175.*) — Maniacis grana duo ad octo somnum conciliarunt opiatis frustra tentatis (ex ALBINO ALSTON *M. m. T. 2. p. 41.*). — A cane rabido demorsis in electuario de ovo commendata (SCHVLZ *M. m. p. 404. Thebes. l. c.*). Non extra Lapponiam placet, dolores colicos compescere nuce dimidia aqua vel spiritu vini sumta (MONTIN *Diff. de med. Lappon. in Collect. HALL. T. 6. p. 742.*).

Certius de pretio in dysenteria iudicare licet, quod cl. HAGSTRÖM (in *Vetensk. Acad. Handl. 1773. p. 301.*) aliquot centenis experimentis euicit. In epidemia nucem in puluere ad scrupulum vnum exhibuit, praemisso subinde Rheo cremore tartari permisto. Sunt vero aegri, qui unice puluere hocce, mane tribus vel quatuor diebus dato, conualuerunt. Vehiculum fuit aqua vel cereuisia calida, qua mitiorem et meliorem effectum, quam frigida, exseruit. In delicatioribus boli ex nuce vomica et electuario Diascordii parati sunt. Granis quindecim nucis vomicae mane et vesperi datis dysenteriam in femina leprosa stipauit cl. ODHELIVS (*l. c. 1774. p. 270.*). Sufficere adultis grana decem vel duodecim bis de die sumta ad mitiganda tormina et deiectiones minuendas expertus est cel. DAHLBERG (in *litt. m. Dec. 1775.*). Perscriptit ei vero medicus ZETTERBERG infantibus quoque sed minori dosi proficuum esse.

De variis curationibus nuce vomica et vitriolo albo factis in inueteratis scorbuticis, herpeticis aliisque vlceribus refert cl. WIEL (*Diff. de usu nucis vomicae et vitrioli albi*); vti et in rheumatismo et arthritide (p. 17.), item nuce vomica sola contra hydropem (p. 39.): sed fateor non tam dilucide et distincte de hisce actum esse, vt optari poterat. Adhibuit vel tincturam ex libra vna nucis et libris quatuor spiritus vini rectificati, in phiala digestis, dein expressis, addito saporis causa syrupo sacchari, a guttis 5 ad 40, 80, 100; vel pilulas ex pulueris nucis et succi Liquiritiae vel extracti Trifolii fibrini partibus aequalibus ad pondus granorum duorum, quarum pilulae quinque datae, aucta sensim dosi, quin drachmae duae ad sex per diem consumtae.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

ELECTVARIVM DE OVO *Ph. Brand. p. 61.* Est farrago inconcinna variorum, inter quae vitellus oui, Theriaca, Nux vomica. MAXIMILIANO I. dicitur ab impudente quodam empirico obtrusum. Correctiori compositioni operam dedit CNÖFFEL (*A. N. C. Dec. 1. A. 6. 7. App. p. 29.*). Vtrum venenatae an salutaris naturae esset, disputatum (*V. Ph. Brand l. c.*). Sic et de dosi non conuenerunt. In mania, rabie canina, peste a scrupulo vno ad drachmam vnam vel duas datum. IO. BAPT. GEMMA *de curandis carbun-*

culis et bubonibus pestilentialibus) vnciam adeo vnam adulto dedit.

ELECTVARIVM CAMPHORATVM *Ph. Brand. p. 56.* Huic quoque inest nux vomica et Theriaca. KEGLERO auctore. Hodie invsitatum. A monialibus Egranis modo nomine Theriacaе Egranae adhibetur, et venditur tanquam antitoxicum (*Ph. Brand. l. c.*).

ESSENTIA s. TINCTVRA NVCIS VOM. BÜCHNERI. Separatis villis externae superficiei nuces torrentur moderato igne ad brunum colorem vsque, in puluerem redactae consperguntur oleo tartari per deliquium, dein humiditate abacta spiritus vini rectificatissimus (qua proportione, non additum) infunditur, vt Essentia fiat. Huius guttae quadraginta quinque ex aqua vel infuso florum Chamomillae omni bihorio vel trihorio datae (IVNGHANSS *Diff. cit. p. 11.*), Efficacissima praedicatur et tuta omnino (*l. c.*).

183.

Pharm. COLVBRINVM *Lignum.*

Strychnos colubrina; foliis ovatis acutis, cirrhis simplicibus LINN. *Spec. pl. p. 271.* Clematis indica spinosa, foliis luteis c. B. Solanum arborescens indicum foliis napecae maioribus magis mucronatis. BREYN. *Prodr. 2. p. 301.* Modicam-caniram *Hort.*

malab. T. 7. p. 10. T. 5. Arbor spinosa in Malabaria Zeylonaque crescens.

Ligni nomine venit **RADIX** lignosa, crassitie brachii, solida, ponderosa, acris, valde amara, inodora, cortice ferrugineo maculis cinereis instructa. Transuersim secta fibras offert siue laminas albas a centro ad peripheriam ductas et alias remotissimas albas, inter quas cellulae quadratae cauae laminulis transuersis passim intertextae. Compages eius valde spongiosa est et porosa, sed simul dura (*LINN. Amoen. ac. T. 2. p. 105.*).

Est lignum colubrinum secundum **GARZIAE** ad mentem ill. **LINNEI**.

Venenatae naturae est. Nam in viro tremorem membrorum, et aliis duobus casibus, praeter tremorem, stuporem creauit (*HEIDE Cent. Obs. 7.*). Recens primo anno maniam, tormina, vomitum et conuulsiones, ciet (*HERM. Cynos. M. m. T. I. p. 235.*). Attamen non omni salutari virtute destituitur. Ad venenorum ferociam destruendam commendari prout Lignum colubrinum primum (*V. supra p. 376.*) et eodem modo vsurpari, subinde cum cortice permixtum, praeferrunt tamen radicem tradit **RAIUS** (*Hist. pl. T. 2. p. 1807.*). Quartanas subigere et vermes necare insuper notatum (*HERM. l. c.*). Dosis in essentia ad drachmam dimidiam, in decocto ad vnciam dimidiam vsque, assignatur. — Rarissime in pharmacopoliis occur-

currit, multoque adhuc rarius in formulis medicorum; nec, quae de eo memoriae prodita sunt, calcar ad ulteriora experimenta subeunda addunt.

V E R B A S C U M.

LINN. *Syst. veg. p. 183. Gen. pl. p. 97.*

184.

Pharm. VERBASI Folia; Flores.

Verbascum Thapsus; foliis decurrentibus vtrinque tomentosis caule simplici. *Syst. veg. l. c.* Verbascum mas latifolium luteum c. B. Descriptio vberior exstat in RISLERI *Diff. de Verbascis p. 15.* φλομος DIOSCORIDIS. ICON: REGNAULT *Botanique le Bouillon blanc; Flor. Dan. Tab. 631.* Pl. biennis, in arenosis et muris frequens.

Folia lanuginem pro fomite praebent. In medicina crebrius vsurpantur, quam flores. Vtriusque partis analysin chemicam denuo praestitit cl. RISLER (*Diff. loc. cit. p. 43.52.*), ex qua id modo adducam vtrique pinguedinem saponaceam inesse, parciolem tamen foliis.

FOLIA inodora, saporis herbacei, subamari, subadstringentis. Vis horum primaria emolliens est. Hinc in tumoribus resoluendis et suppuratione promovenda non infrequentia in fotu vel cataplasmate. Aquae incocta clysmati inferuiunt emollienti, praecipue

pue in haemorrhoidibus, contra quas et cataplasma externum laudatur et vapores per fellam perforatam alluentes. Gargarisma in angina prodest. Nec a tumoribus glandulosis exclusa, etsi, non diffiteor, dubia fide. Probabilius ad diarrhoeam et dysenteriam sistendam faciunt (BOERH. *Hort. L. B. p. 307.*). Trans eo lubens efficaciam contra venena quaevis animantium ab antiquis Thapso adscriptam, quippe incertam et ridiculas historias contra fascinationes in amuleto, quae de radice praecipue prolatae.

FLORES suaevolentes sunt, mellei siue pinguis saporis. Tenera horum structura est, vnde et contusi et in vitro clauso per longius tempus soli expositi vel alio calore foti in liquamen fuscum mucilaginosum oleosum diffluunt. Destillatione aquam exhibent odoris suavis et rosas spirantis, cui supernatant cuticula oleosa et grumi olei tenacis butyracei, sed exiguae quantitatis (RISL. *l. c. p. 467*). Virtus igitur tam ad partes mucosas quam oleosas referenda, quin ad anodyniam naturam, quam floribus praecipue insidere significat odor. Ad hanc respexerunt BOERHAAVE HALLERVS, LINNEVS. Hinc et potior florum virtus. Liquamen dictum in haemorrhoidibus dolorosis et tenesmo, in dysenteria quoque plurimum solatii attulit (DEGNER *Hist. de dysent. p. 185.*). In consensu redacti contra haemorrhagias BOERHAAVII laude ornati (*l. c.*). Sunt et qui infusum florum in

ulceribus internis et phthisi laudarunt, et liquamen in arthritide. Plures virtutes collegit cl. RISLER (*Diff. cit.*). Sed utinam haec omnia fida experientia essent explorata.

PRAEPARATA.

AQUA VERBASCI. Ex floribus. Euiluit.

OLEVM VERBASCI *Ph. W. p. 128.* Infusione florum cum oleo oliuarum. Emollit, dolores lenit, haemorrhoidales nominatim, et ambustis subuenit.

185.

Pharm. VERBASCI *Radix; Flores.*

Verbascum nigrum; foliis cordato-oblongis petiolatis LINN. *Sp. pl. p. 253.* *Verbascum nigrum* flore purpurascente c. B. Deest adhuc commoda figura. Pl. perennis, ad vias et in ruderatis frequens.

Ex hoc RADICEM desumere suadet LINNEVS (*Mat. med. p. 63.*), etsi video alios a praecedente specie. Medicis vero hodie fere neglecta penitus. Gravior apibus ob flores (EIVSD. *Fl. Suec. p. 70.*). In paronychia commodam esse lego et stupefacientem haberi (LINN. *M. m. l. c.*). In Carniola princeps remedium est in boum inflammatione pulmonum, quam quidam puluere florum Nymphaeae albae quoque curant (SCOPOLI *Ann. hist. nat. 4. p. 141.*).

A gente Sibirica FLORES recentes tritique vel et oleum coctum vulneribus recentibus imponuntur; in epilepsia infantum quoque ab ea celebrantur (GMEL. *Flor. Sib. T. 3. p. 92.*).

D I G I T A L I S.

LINN. *Syst. veg. p. 470. Gen. pl. p. 313.*

186.

Pharm. DIGITALIS Folia; Flores.

Digitalis purpurea; calycinis foliis ovatis acutis, corollis obtusis, labio superiore integro LINN. *Sp. pl. p. 866.* *Digitalis purpurea folio aspero c. B.* Icon: *Fl. Dan. T. 74. REGNAULT Botan. La Digitale.* Pl. biennis, in campis apricis Europae australioris crescens, vt hercynicis.

In Pharmacopoea Parisiensi occurrit, nec non in Wurtembergica; omittitur in Anglicis, quamvis in Anglia plaris fieri videatur medico vsu, quam alibi.

Sapor FOLIORVM amarus ingratus. Acrimonia insuper ea illis inest, vt exulcerent os, fauces, oesophagum et ventriculum (BOERH. *Hort. L. B. p. 308. Pract. Essays on med. subjects p. 41.*), salivae largum profluuium ciënt (*Pract. Eff. l.c.*), vomitum praeterea aluique purgationem excitent; idque contigit ex succi cochleari vno in pinta dimidia cereuisiae calidae sumti (*Pract. Eff.*). Duo alii aegri ex decocti aliquot cyathis

this potis praeter euacuationes dictas anxietate vehemēti, doloribus, cardialgia, singultu et manuum pedumque frigore correpti (LENTIN'S *Beob. einig. Krankh.* p. 165.). Sic alios temere illam administrantes symptomata varia mala inuafere. Quin imo puella octennis eadem de causa periit. Meleagrides post inebriationem, deiectiones cruentas et emaciationem (SALERNE in *Hist. de l'Acad. d. sciences* 1748. p. 84.), necat.

Epilepsiae medela; huiusque sistitur, per viginti sex annos quolibet mense duobus vel tribus paroxysmis redeuntis, sed decoctis foliorum Digitalis manipulis duobus et radicis Polypodii vncis quatuor cum cereuisia deuictae, exemplum (PARKINSON *Theater of plants* p. 654.).

Hodie scrophulosis affectibus potissimum ambiguum hoc remedium reseruatur. Ipsae adeo hereditariae scrophulae curatae notantur (*Aereal influences* p. 49. 50. EX HALL. *hist. st. helv. n. 330.*). In desperato casu decoctum diu sumtum, donec cutis in squamas dissolueretur (HALL. *l. c.*). Conualuit quoque vir, variis corporis locis scrophulosis vlceribus tentatus, in crure dextro tam diris, vt de amputatione iam cogitaretur, succi cochleari vno bis intra quatuordecim dies cum dimidia pinta cereuisiae calidae inter dira symptomata capto, et applicata quotidie herba post expressionem residua (*pract. Ess.* p. 40.). Multum leuaminis cochlear vnum succi descripto modo af-

assumpti feminae iuniori conciliauit, scrophuloso tumore oculi, fissuris labii superioris insigniter tumidi, tumoribus articularum in digitis et continuo fere artuum dolore afflictæ; sed ob nimiam remedii vehementiam continuationem eius necessariam detrectauit (*l. c. p. 42.*). Constantior fuit vir, scrophuloso tumore eoque lurido cubiti dextri per triennium sub dirissimis doloribus laborans, sed quatuor præbiis succi per interualla vnus mensis integre fere sanatus (*l. c. p. 43.*). Ita temeritas effecit, quod sapientia non efficit.

Tuta tamen nec minus efficax in scrophulis externa applicatio, idque inuento non omnino nouo; vt iure mereatur planta ex obliuione, qua obuelata diu fuit, protrahi. Tritam et impositam; succumque in vnguento dissipare strumas (Kings evil) PARKINSONIVS (*l. c.*) iam notauit, et de linimento ex floribus idem testatus est BATE (apud RAYM *Hist. univ. T. 1. p. 767*). In scrophulis humidis et manantibus commodam modo esse, parum vero in siccis præstare cel. olim practicus HVLSE (apud RAY *l. c.*) obseruauit. Medici et chirurgi nosocomii Worcesteriensis quoque acquieuerunt in vnguentis et cataplasmatibus ex foliis paratis, quæ ipsa multis exemplis insignem præstantiam comprobarunt (*pract. Essays p. 44.*).

P R A E P A R A T I V M.

VNGVENTVM DIGITALIS *Ph. W. p. 243.* Ex floribus Digitalis et axungia porcina. Ibidem et contra vlcera scrophulosa proponitur. SE-

S E S A M V M.

LINN. *Syst. veg. p. 481. Gen. pl. p. 323.*

187.

Pharm. SESAMI Semina.

Sesamum orientale; foliis ouato-oblongis integris
 LINN. *Spec. pl. p. 883.* Digitalis orientalis Sesamum
 dicta TOURN. *instit. rei herb. p. 165.* Icon: RIVIN.
fl. irreg. mon. T. 114. Pl. annua in Aegypto, Zey-
 lona, Malabaria sponte proueniens. Constantino-
 poli in agris colitur FORSK. *Fl. Aegypt. arab. p.*
 XXIX.

SEMEN subouatum, flauum, dulce, in Europa
 exoletum, sed in patria stirpis, et vbi colitur, tanto
 frequentioris vsus. Antiquitus Aegyptiis cibi genus
 fuit (ALPIN. *pl. aegypt. p. 98.*), et in lamaica adhuc-
 dum iuscula et placentas frequenter intrat (BROWNE
Jam. p. 270.). Mulieribus in Aegypto placet, quod
 pinguefaciat. Quo fine et oleo expresso vtuntur
 eiusque fecibus in balneo (ALPIN. *l. c.*). Oleum
 copiose inest feminibus idque blandum, rancorem
 aegrius concipiens; hinc ad corrumpenda alia olea
 et balsama, e. c. Balsamum de Mecha (HASSEL-
 QVIST's *resa p. 530.*) adhibetur. Cibis Aegyptii et
 Arabes addunt, eoque vel potu vel in cibis frequen-
 tato, vel inuncto, auferunt cutis pustulas et asperi-
 ta-

tates et pruritus; iustius ad sputa pleuriticorum leuanda et dolores ventriculi intestinorum et vteri pacandos vsurpant (ALPIN. *l. c. p. 99*). Aemulantur haec vi semina *Sesami Indici* L., quod caue, ne confundas cum *Ses.* orientali, in Arabia copiose cultum, cuiusque oleum in culina commodum et in lucernis pariter vsitatum (FORSK. *Flor. Aegypt. Arab. p. 113*).

Folia Aegyptiis vt emolliens et resoluens aestimata. Decocto in sotu dissipant ophthalmias. Utuntur illo et in pectoris variis morbis et menstruis suppressis et pro clysmate emolliente, et ad varia cutis vitia detergenda. Emplastrum autem parant ex herba feminibus et melle ad scirrhus resoluendos et supurationem accelerandam. (ALP. *l. c.*)

ORDO. XIII.

CAMPANACEAE.

CONVOLVULVS.

LINN. *Syst. veg. p. 168. Gen. pl. p. 86.*

188.

Pharm. SCAMMONIVM.

Conuoluulus Scammonia; foliis sagittatis postice truncatis pedunculis teretibus subtrifloris LINN.
Spec.

Spec. pl. p. 218. Scammonia syriaca c. B. Icon: REGNAULT *Botan. La Scammonée de Syrie* Conf. RUSSEL. in *med. Obs. et Inquir. Vol. 1. p. 12.* vbi et icon elegans, item EIVSD. *nat. Hist. of Aleppo p. 45.* Pl. perennis, crescens in catena montium, qui inde ab Antiochia vsque ad m. Libanon sese extendunt, in m. Tauro, vti et in Syria.

RADIX (V. *Fig. in med. Obs. l. c.*) eiusdem fusiformis est, plerumque tripedalis vel quadripedalis, et pollices tres vel quatuor crassa. Interior eius pars alba ex duplici substantia conflata, quarum cortici proxima lignosa est, altera siue intima fasciculos constituit vasorum liquore lacteo repletorum, quae diuersitas structurae in radice dissecta optime perspicitur. Celebrem illam reddidit succus lacteus ex eadem stillans et aëris accessu induratus, qui ipse SCAMMONIVM dicitur. Colligitur succus ineunte Iunio et quidem ita. Terra postquam a superiori radice parte separata fuerit, haec sectione obliqua distantia duorum pollicum discinditur. Et tum vas inferius adnectunt, vt sensim intra 12 horas lacteus succus transfluere possit. A singula radice paucae tantum drachmae obtinentur. Quantitas ex pluribus radicibus collecta dein in vas commune transfertur, vt ibi arescat. Scammonium corruptelae expers leue est, in fracta superficie splendens et inter digitos friabile. Attactu digiti humidi luteum statim euadit, et aqua solutum,

licet tantillum sedimentum deponat, lacteum liquorem coloris viridescentis repraesentat. Color Scammonii saepe variat, quando incorruptum est, inde a nigro ad flauido album, sed eiusdem pretii, et, si in puluerem redigitur, perinde bruno albus est. Pau-xillum modo fucci huius puri venditur, sed plurimum a fraudulentis hominibus adulteratur additamento amyli, cinerum, arenae, aliorumque; quibus ipsis inertior redditur. Curruptela optime cognoscitur solutione; quo enim facilius soluitur, et quo magis respondent reliqua criteria: eo praestantius Scammonium, et tanto minor quoque dosis requiritur. Admistorum heterogeneorum natura diiudicatur ex sedimento in vase reperiundo (RVSSSEL *med. Obs. et Inqu. l. c.*). Subinde huius loco venalis prostat succus lactescens coctione inspissatus ex *Cynancho Monspeliaco* L., qui grauior magisque niger, sed debilius purgans (*Pharm. Dan. p. 92.*). Optimum Scammonium Alepo transuehitur. Huic postponendum Smirna translatum frustis magis compactis et ponderosis. Idque ex aliis Conuoluuli speciebus vel aliis stirpibus lactiferis Euphorbii, Apocyni rel. elicatur (*Pharm. Dan. p. 91.*). Scammonium verum initio insipidum, dein autem sub-acre, amaricans, saliuam proliciens, odoris nauseosi. — Variant auctores, quoad proportionem partium, ex quibus constet. BOVLDOVC (*Mem. de l'ac. d. sc. 1702. p. 187. sq.*) ex Scammonii vicia vna resinae drach-

mas sex, gummi drachmam vnam vel sesquidrachmum foecum drachmam vnam vel dimidiam elicit; GEOFROY (*M. m. Traité T. 4. p. 280.*) vero ex vnciis sex resinae vncias quinque. Scammonii Alepensis libra vna resinae vncias decem, atque Extracti aquosi vnciam vnam cum drachmis quinque dedit GMELINO (in *Commerc. Nor. 1733. p. 60.*). LEWIS (*Mat. m. p. 530.*) partes fere æquales gummi resinaeque assignat.

Conuoluuli genus egregie botanicis fauet, qui, ex cognatione stirpium congenerum, virtutum conuenientiam hariolantur; nam plures in hocce continentur, purgandi efficacia celebratae.

Praeter radicem nulli alii stirpis parti haec vis inest. Haec vero in decocto, quod subdulce est, purgat, sed modice absque torminibus, etiam post detractum succum, etsi tum paullo debilius. Nam vncia dimidia radicis siccatae cocta in vnciis duodecim aquae ad consumptionem tertiae partis, quinque deiectiones creauit, quum eadem quantitas decocti ex radice, succo lacteo priuata, tres modo (RVSSSEL *med. Obs. etc. p. 19.*). Quo fine etiam, HIPPOCRATES, DIOSCORIDES alique veterum, subinde radicem praeceperunt, vti et decoctum aceto et farina hordeacea mistum in cataplasmate contra ischiadicum malum (DIOSC.).

Scammonium ipsum veteribus in praxi non infrequens. DIOSCORIDIS (*Lib. 4. c. 171.*) saltim de-

scriptio colligendi illud modi et characterum non dis-
suadere videtur, quo minus cum nostro idem habeatur. Externe illud contra tumores, scabiem, tineam, dolores fixos rel. sub varia miscela applicarunt; per os vero ingerendam lautiori dosi ad alui solutionem dedere. De efficacia, qua purgat, differunt auctores; cuius causa, quantum sentio, non tam in Scammonio ipso, quam eius corruptela varia, quaerenda. Nihil maligni ab eo metuit DIOSCORIDES: metuunt autem ORIBASIVS (*Collect. l. 7. p. 328. E.*) AËTIVS (*Serm. 3. c. 25.*) MESVË (*Simpl. l. c. c. 1. fol. 47.*) alii- que Arabum. HOFFMANNVS (in SCHRÖDER *p. 573.*) venenum colliquatium vocat. Et in libris, qui medicamenta secundum vires dispartunt, drasticonum numerum auget. Hinc et varias mitigandi illud vias inierunt. Sed sincerum Scammonium tutum est per se in chronicis, modo in dosi non excedatur, et debite attenuetur, et quidem hydragogum efficax, ut quod in aquam sanguinem resoluat, solutum per aluum eliminat (BOERH. *Hort. L. B. p. 330.* SWIETEN *Comment. T. 1. p. 8. T. 4. p. 377.*). Tanto commodius exhibetur, quum facile soluatur, parca dosi insignem effectum edat, et insipidum fere sit. Scrupulus vnus debilioris Scammonii sexies aluum mouit (RUSSEL *med. Obs. l. c. p. 19.*). Prudentius paucis granis offertur ad vndecim vel sedecim vsque. Simplicissimo modo datur saccharo tritum. Additur et variis aliis purgantibus stimuli causa. PRAE-

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

DIAGRYDIVM. Hoc nomen ipsi Scammonio impertiit CAELIVS AVRELIANVS (*de morb. p. 143. Ed. ALMEL.*). Sed postea seruatum ad correctum, quomocunque id factum fuerit, per Cydonii succum (CYDONIATVM), Liquiritiae decoctum (LIQVIRITIA EDVLCORATVM (*Ph. W. p. 43. Conf. BOVLVVC l. c. p. 190.*), qui reliquis praefert, infusum Rosarum (ROSATVM), sulphur. Quae prae reliquis modis placet correctio, fit per sulphur, vnde DIAGRYDIVM SVLPHVRATVM (*Ph. W. l. c.*). Sed hisce omnibus carere possumus; quibus, si mitescat Scammonium, viribus simul suis exuitur. DIAGRYDION PRAEPARATVM *Ph. Dan. p. 145.* nihil praeter Scammonium, amygdalis dulcibus tritum, est, quod ideo sine dubio praecipiant, vt ne ex resina tormina fiant.

RESINA SCAMMONII *Ph. W. p. 163.* A granis duobus ad octo cum amygdalis vel vitello oui trita ingeritur. Acrior enim est ipso Scammonio.

PVLVIS E SCAMMONIO COMPOSITVS *Ph. Lond. p. 88.* Ex Scammonio, trito cum Cornu cerui calcinato.

PVLVIS E SENNA COMPOSITVS *l. c.* Ex Senna, crySTALLIS tartari, Scammonio et variis aromatibus. Intrat quoque alia praeparata *Pharm. Lond.*

VT ELECTVARIVM E SCAMMONIO, EXTRACTVM CATHARTICVM, PILVLAS E COLOCYNTHIDE rel.

PVLVIS CORNACHINI s. COMITIS DE WARWICK *Ph. W. p. 149.* s. PVLVIS DE TRIBVS s. PVLVIS TRIVM DIABOLORVM. Ex Scammonio sulphurato, antimonio diaphoretico, cremore tartari, in puluerem tritis. Innotuit MARCO CORNACHINO, Professori med. Pisano, per ROBERTVM DVDDLEY (Earl of Warwick), qui prior conuictus de efficacia remedii edidit librum, cui titulus *methodus qua omnes humani corporis affectiones ab humoribus copia aut qualitate peccantibus genitae tuto cito et iucunde curantur Flor. 1619. 4.* Annexus hic est IO. HARTMANNI *Pr. chymiatricae Genev. 1682. 8.* Multis pariter laudibus extollunt BAGLIV, RAMAZZINI, BOERHAAVE, FR. HOFFMANNVS, WEDELIVS, SCHVLZIVS, TRILLERVS. Proxime tamen dictus ill. vir (*Thef. pharm. T. 2. p. 529.*) mora diuturniori acrem nimis fieri, et vomitus, cardialgias, tormina, hypercatharsin inde obseruauit. Proponitur vero tanquam vniuersale purgans. Nec non tanquam antifebrile egregium in intermittentibus; adeo vt HELVETIVS (*Recueil des methodes p. 339.*) sub nomine Poudre febrifuge purgative plus quam duas tertias eo curari asseueret. Annuat efficaciae KERGERVS, SPIGELIVS, A FONSECA, REINESIVS, CLOSIUS in BLEGNY *Zodia-*
co,

co, quorum effata citat WERLHOF (*Obs. de febr. p. 25.*), qui ipse reliquis purgantibus, quando in febribus morbi fomes ad primas vias tendit, praefert, et tum vel hoc solo curationem absolui affirmat. Nam sunt status epidemici, in quibus vomitiones vel purgationes totam curationem expediunt (*l. c. p. 144.*). A scrupulo vno ad duos dosis est (*Ph. W.*) — Huc spectat *Diaceltateffon* HELMONTII (*Dageraad etc. der Genees-Konst p. 186.*), quod differt a puluere CORNACHINI omissione cremoris tartari, impense ab eo laudatum. Simile suavit BOERHAAVE amico suo BASSANDO podagrico, ut purgandi scopo singulo trimestri usurparet; cuius usum multis autem exponit CHESNAV (*Observat. p. 421. sq.*). Quod idem pariter ad profligandas febres intermittentes feliciter adhiberi, si octo horas ante futurum paroxysmum detur, testatur VAN SWIETEN (*Comment. T. 4. p. 377.*). Nobile vocat remedium expertiss. SENAC (*de recond. febr. nat. p. 184.*), etsi pro certo febrifugo nolit haberi,

MORSVLI PURGANTES *Ph. Brand. p. 117.* Ex crystallis tartari, Scammonio, oleo Cinamomi, saccharo.

Continetur et in EXTRACTO CATHOLICO et EXTRACTO PANCHYMAGOGO CROLLII *Ph. Wurt.*

189.

Pharm. IALAPPÆ vulgo IALAPII Ph. Lond.

Radix.

Conuoluulus Ialappa; foliis difformibus cordatis, angulatis oblongis lanceolatis, caule volubili, pedunculis unifloris LINN. *Syst. veg. p. 169.* EIVSD. *Mant. pl. 1. p. 43.* *Conuoluulus americanus Ialappium* dictus RAII *Hist. pl. p. 724.* *Conuoluulus foliis variis pedunculis unifloris radice tuberosa* MILL. *Gardeners Dictionary Ed. 8. Spec. 31.* Pl. perennis crescens in Mexicani regni Vera Cruce.

Olim a CLOSSÆO ex relatione Angli apud HORSTIVM (*Opera med. Tom. 2. p. 394.*) item etsi dubitanter ab ill. LINNEO (*Mat. med. Ed. 1. p. 26.*) dicta radix Mirabili Ialappæ adiudicata; quam nec post varias istas lites motas dubitat pro vera habere SPIELMANNVS, respiciens ad culturam per aliquot annos in Alsatia factam (*Mat. med. p. 642.*). Plus dein similitudinis quoad magnitudinem, corticem, texturam LINNEVS reperit inter radicem officinalem et radicem Mirabilis longifloræ (LINN. *Amoen. T. 7. p. 308.*). Salm PLUMIERO teste ex genere Mirabilis desumitur. Contra ea RAIVS, SLOANE, HOVSTOVN, MILLERVS progeniem esse Conuoluuli asseuerant, quod inde confirmari videtur, quod posteriorum duorum prior huic radicem ex Conuoluulo dederit, a quo

et

et pharmacopolis Londinensibus vendita fuerit eodem successu pedissequo (v. LINN. *Diff. Observat. in mat. med.* 1772. p. 7.). Operae pretium est, discrimina radicis Mirabilis Ialappae L. et radicis officinalis legere, quae proposuit acutiss. WOLFFG. WEDEL (*Diff. de Gialapa p. 19.*). Probe quoque viguerunt in horto Chelleano plantae ex seminibus cl. MILLERO misissae, licet flores non ferrent, quarum vero radix grandis ovalis figurae, lactescens (*Dictionary l. c.*). Verum quum ab utraque parte haud exigua stet auctoritas: quid prohibet, quo minus radices duae, etsi ex diuersa plantarum specie desumantur, characteribus tamen et virtutibus in plerisque conueniant?

RADIX circa annum 1610. in Europam ex Xalapa vrbe Nouae Hispaniae peruenit, indeque et HovstovN suas plantas petiit (v. ALSTON *M. m. vol. 1. p. 464.*). Est solida ponderosa, externe nigricans et rugosa, interne obscure grisea et striis nigris variegata. Obuenit in officinis vel in orbiculos vel in duas partes longitudinaliter secta, figurae tum pyriformis. Leuiter linguam gustata pungit, euidentius autem fauces (GREW), et nauseosum aliquanto odorem, dum in puluerem comminuitur, edit. Quo ponderosior est, et quo pluribus striis distinguitur, eo praestantior, tanto enim plus resinae continet, a cuius copia efficacia dependet. Extractum gummosum, omni resina priuatum, segniter aut plane non aluum mo-

uet (WEDEL *Pharm. L. 2. Cap. 8. p. 126.*) Imo extractum gummosum ad drachmas duas absque conspicuo effectu vel deiciendi stimulo exhibitum (BÜCHNERI et COI *Diff. de damnis ex abusu resinae Jalappae p. 6.*).

In analysi chemica discrepant auctores. Ex radicis uncis duodecim elicuit extracti resinosi uncias duas; et alio tempore post extractionem aquosam praegressam ex residuo extraxit resinae unciam unam BOULDVC (*M. de l'Ac. d. sc. 1701. p. 106.*). Quarta fere pars resinosa sub experimento GMELINI (*Comm. Notic. 1733. p. 60.*) SPIELMANNNO (*Chem. p. 285.*) uncia una dedit resinae sesqui drachmam. Ex libra una autem radicis ad summum uncias tres et dimidiam cum sesquidrachma resinae eruit SCHALLER (*Diff. de Jalapa Argent. 1761.*).

Est efficax et securum ex quotidiana experientia purgans in chronicis, pretio etiam exiguo commendabile. Dolendum modo, dosin esse infidam ob diuersitatem copiae resinae latentis. Quis vero mirabitur malignos effectus radicis, quin ipsam mortem, robore intestinorum ex morbo eorum praegresso nondum confirmato (*Societ. Hafn. collect. Vol. 1. p. 234. sq.*), vel iusto maiori dosi ingesta. Nec tormina unquam vel alia mala creat, modo rite resina subigatur. Magis quoque conducit hominibus spongiosi laxiue habitus, quam rigidioris. Nec nocet infantibus saltim

anno maioribus, quibus nec ipse dubito propinare. Tenellosipfos non videtur exclusisse WEDELIVS (*Opiologia L. 1. S. 1. cap. 11. p. 38.*), quibus, vigiliis cum clamoribus torminibusque detentis, ea gratum somnum refert conciliaſſe, et blande fordes euacuaſſe. Doſis pro adulto ad ſcrupulum vel drachmam dimidiam ſtatuipotest. Nec ſpernendum conſilium eſt, vt puluis follicite teratur cum ſaccharo, ne reſina tenax lacunis inteſtinorum adhaereat (v. SWIETEN *Comment. T. 4. p. 338.*), et vt, ad praepedienda tormina, aromatis tantillum adiiciatur. Diu cum ſaccharo trita emulſionis ſpeciem cum aqua vel vino format, efficaciter catharticam. Vulgaris quoque miſcela eſt cum ſale quodam ſtimuli cauſa.

Sed trutinandi et peculiare morbi, in quibus non vnice purgandi virtute excellere videtur. Contra vermes inteſtinales valet, adeo vt et pertinaciffimus omnium, taenia, ea ſubactus fuerit. Id quod WEPFERVS (*de Cicut. aquat. c. 15. p. 224.*) primum caſu poſtea plurimis exemplis didicit. Mulier quadragenaria verſus menſtrum tempus vermes cucurbitaceos excernens ante biennium autem taeniam, poſt fruſtra tentata anthelmintica decantatiſſima, tandem poſt drachmam dimidiam Ialappae excreuit taeniam ſex ſere vlnarum (v. SWIETEN *l.c.*). — Non nouum eſt conſilium gonorrhoeae curationem purgantibus niſi perficiendi, ſaltim accelerandi, etſi de ſelectu non

omnes conueniant. Cardinem totius curationis in hisce posuit amabilis SYDENHAM (*Oper. p. 332.*) et inter haec praerogatiuam tribuit Ialappae, qua sola aliquoties pauperibus subuenit, quem tamen non laetit natura morbi (saltim initio) inflammatoria, vnde simul diaetam refrigerantem iniunxit. — In hydropo aquae euacuationem per aluum procurat, quibus ad id corpus opportunum. Nam nimis vniuersaliter MARCGRAVE (*Mat. med. contracta*) hydropicorum panaceam vocauit.

Instar fermenti ad fermentationem ciendam a destillatoribus et cereuisiariis copiose in Anglia vsurpatur (MILLER *l. c.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

RESINA IALAPPAE *Pharmpp. omn.* Nisi pharmacopolae ipsi illam praeparent, saepe non solenter fatis ab extracto aquoso liberata, vel colophonio corrupta, exstat (SPIELM. *M. m. p. 643.*). Quoniam insigni stimulo instruitur et valde tenax est: cauendum ne sese alicubi ventriculi et intestinorum plicis adfigat, vnde tormina, dolores molestissimi, hypercatharsis, quin inflammatio dirioraque adhuc mala. Sponte et patet, quomodocunque et subigatur, iustam dosin non esse transmigrandam, qua in re manifeste peccatum est in casibus quibusdam, quos collegit BÜCHNERVS (*Dissert. cit.*) alique. Inter emulsiua

femina, quibus teri solet, amygdalae vulgatissimae sunt. Vulgare etiam est consortium cum vitello oui. Parem attenuandi vim habet tritura cum terreis vel gummi arabico vel sapone. De quorum plerisque modis pretium definit BÜCHNERVS (*l. c.*). Et sic in pilulis exhibetur, vel facile in fluidam formam sub varia miscela cum aqua redigitur a granis tribus ad octo vel decem. — Medicus Anglus, RADCLIFF, in morbis soporosis feбри superuenientibus optimo successu resinae huius scrupulum vnum idque absque vlla venae sectione praecepit (ALLEN *Synops. med. pract. cap. 3. §. 24.*); sed audaci consilio (WERLH. *Obs. p. 80.*).

EXTRACTVM *Ph. Wurt. p. 92.* Pars resinosa et gummosa mixtae hic sunt. Debilius igitur resina, vt ad grana duodecim supraque detur.

TINCTVRA *Ph. Lond. p. 70. Ph. Ed. p. 42.* Digestione cum spiritu vini.

TINCTVRA COMPOSITA *Ph. Ed. p. 42.* Ad-duntur radix Hellebori nigri, Baccae Iuniperi, scobs Guaiaci.

190.

Pharm. MECHOACANNAE Radix.

Conuoluulus americanus Mechoacan dictus RAII
Hist. pl. Tom. I. p. 723. LINN. M. m. p. 56. Ieticucu
PIS. *Ind. p. 252.* qui ligno insculptam iconem ad-
dit.

dit. Accurata plantae notitia adhuc deficit, vnde LINNEVS inter species suas nondum recepit. Proxime venit figura ad Conuoluulum sepium (LINN. *Amoen. ac. T. 7. p. 302.*). Pl. perennis luxurians in agris et syluis Americae praecipue Brasiliae.

Nomen tulit a Mechoacan, prouincia Mexicana. Planta lactescit, vt in congeneribus. Sed lacte praecipue scatet RADIX; bifida, extus fusca eaque resinosae naturae. Colligitur ideo ista verno tempore et in taleolas transuersim secta seruatur. In solo natali succus radicis recentis exprimitur, et quod subsidit in vmbra siccat. Conferuam inde deliciores cum saccharo parant, cuius dosis Castaneae circiter ibidem magnitudo est (PISO *l. c.*).

In taleolis descriptis occurrunt in officinis, diametri pollicis supraque, compactis albicantibus vel albo-flauis, sed cortice griseo obductis. Et hae quidem radices optimae notae sunt. Reiiciendae autem candidae, leues, fragiles, cariosae. Cauendum quoque, ne radix Bryoniae admisceatur, quae vero amaritiae facile distinguitur. Sapor eius subdulcis, initio non sensibilis, dein subacris, aliquantum nauseosus.

Versus medium seculi decimi sexti translata in Hispaniam, postquam insignia documenta efficaciae in regno Mexicano apud aduenas Hispanos quoque edidisset (MONARDES *simpl. med. Ed. CLVS. p. 378.*).

Et

Et haec Radix refinam recondit haud abfimilem ei, quae Ialappae inest, fed sextam modo eiusdem partem erogat.

Aestimata iam initio ob vim aluum blande purgandi, omni aetate opportuna, vt et Rhabarbarum Indicum vocarent, et ad multos morbos, qui euacuationibus opus habent, extenderent (MONARDES *l. c. p. 382. fq.*). Aliique multi postea benigne quidem et sine molestia operari cognouerunt (conf. BOVLDVC in *Mem. de l'Ac. d. sc. 1711. p. 81.*). Ast quum alia suppetant, quae minori dosi et celerius effectum exferunt, haecque praerogatiua nominatim in Ialappa serius inuenta offendatur: obsoleuit fere omnino. Sunt, qui infantibus praecipue conuenire arbitrantur a granis quinque ad decem et supra (LÜSECKE *Arzneeyen p. 117.*): sed nec hisce nocebis efficacioribus, modo dosin minuas. Adultis drachmas duas concessit MONARDES in puluere, vinumque vt optimum vehiculum proposuit. Efficacius operatur in substantia, quam extracto aquoso (BOVLDVC *l. c.*). In materia arthritica et rheumatica euacuanda, credita est eximia, sed vel in puluere vel infuso, non vero decocta aqua, quum eo debilitetur (BOMARE *Diffion. T. 7. p. 6.*).

Ad vltiorem vsum pertinet MARCELLI DONATI de *Mechoacanna Liber Mant. 1568. 4.* quem tamen legere mihi non contigit.

Pharm. CONVOLVVLII MAIORIS ALBI
Herba.

Conuoluulus sepium; foliis sagittatis postice truncatis, pedunculis tetragonis vnifloris LINN. *Spec. pl. p. 218.* Conuoluulus maior albus C. B. Icon: *Fl. Dan. Tab. 458.* Pl. perennis ad sepes vulgaris.

Lactescens stirps et pariter purgans, in qua et MESVĒ hanc vim agnouit. Inter lenia purgantia commemorat PRAEVOTIVS (*Oper. p. 482.*), ita tamen, vt neque de parte nec de dosi dicat. Radix, nec acris, nec amara (IO. BAVH. *Hist. T. 2. p. 155.*), porcis proiecta vtile illis alimentum constituit (*l. c.*). Sed succus HERBAE inspissatus Scammonium vi aemulatur ad viginti vel triginta grana sumtus, teste ill. AB HALLER (*Hist. stirp. helv. n. 663.*). A decocto tamen cani aluus non soluta (FLOYER *pharmacob. p. 116.*). Cataplasma cum oleo ad tumorem in genu resoluendum adhibuit DEIDIER (HALLEK *l. c.*).

Pharm. TURPETHI Radix.

Conuoluulus Turpethum; foliis cordatis angulatis, caule membranaceo quadrangulari, pedunculis multifloris LINN. *Sp. pl. p. 221.* Conuoluulus indicus alatus maximus etc. HERM. *Hort. L. B. p.*

CONVOLVULVS TURPETHVM. 511

177. cum *Tab. p. 178. fq.* Pl. perennis, Zeylonae locis humidis opacis crescens.

RADIX longa, reptans, pollicem supraque crassa, lignosa, crasso fuscoque cortice vestita, ex quo, dum recens est, succus lacteus glutinosus stillat, quae in resinam pallide flavescentem mox concrefcit (HERM. l. c.). Sicca in pharmacopoliis obuia, frustum vel integrae radice est aliquot pollices longum, vel corticalis modo partis lineam crassae, extrinsecus pallide fuscae, interne magis albicantis. Resina copiosa striis obscurioribus cognoscitur. Gustata initio dulcis apparet, dein subacris et nauseosa. Nomen Turbadt apud AVICENNAM et Turbedt apud alios Arabes occurrit, etsi stirpem tam mance descripserint, vt, an cum specie nostro tempore officinali conueniat, non liqueat. Differre quoque ab hac Turbit GARZIAE CLVSIVS (*Aromat et simpl. p. 144. not. c.*) suadet. In Hispania radix ex Thapsia, quam pro garganica LINN. (*Mant. 1. p. 57.*) habeo, loco legitimi Turpethi vendita fuit, item subinde radix Scammonii. Meminit quoque DALE (*Pharmacol. p. 128.*) radice Pseudoturbith offic., quae, quantum scio, Sefeli Turbith L. (*Spec. pl. p. 374.*) est.

Resinae quantitas, a qua tamen medica efficacia dependet, valde inconstans est, quod incommodum et confusio radicum sine dubio suspectum Turpethum reddiderunt et oblivione dignum. Ad fortiora enim

512 CAMPANACEAE. CONVULVUL. SOLDAN.

enim purgantia relata radix dataque fuit hoc fine in puluere a granis decem ad drachmam dimidiam et ultra, in infuso ad binas vel tres drachmas, in extracto vinoso ad scrupulum vnum supraque et refina ad duodecim grana. Ad drachmam vnam radicem egregie et sine molestia purgare GRIMM (in *Misc. N. C. Dec. 2. Ann. 3. p. 406.*) Nolo audentiores recensere.

Hodie vix nisi in vetustioribus quibusdam compositis locum habet, vt EXTRACTO PANCHYMAGOGO CROLLII, EXTR. DIACARTHAMI rel.

193.

Pharm. SOLDANELLAE vulgo, BRASSICAE MARINAE Ph. Edinb. *Herba.*

Conuoluulus Soldanella; foliis reniformibus pedunculis vnifloris LINN. *Sp. pl. p. 226.* Soldanella maritima minor c. B. Κραμβη Θαλασσια DIOSC. Pl. ad littora septentrionalia Angliae, Frisiae, Galliae, Italiae crescens.

HERBA lactescens falsum et amarum saporem habet. Vehementia haud mediocri aluum mouet, ad hydragoga nominatim relata. Hydropicis igitur praescripta a FALLOPIO, HELIDAEO aliisque. Et in scorbuto quoque laudem tulit, vt et Anglicum nomen Scottish Scurvy-grass indicat. Ventriculo vero inimicam post DIOSCORIDEM (*Lib. 2. c. 48.*) multi alii

alii queruntur, vnde et carne pingui vel iure carniū coquendam suadent. Acetarii instar et cum sale, aceto et saccharo ad quinque vel sex buccellas comesta (RAY. *Hist. pl. T. 1. p. 726.*). Siccata multum saporis perdit, videtur tamen seruare purgantem vim (LEWIS *M. m. p. 153.*). Dosi differunt auctores valdopere, nam in puluere a drachma vna ad quatuor concedunt. Decocta quoque exhibita est (LEWIS). Defunt adhuc fida experimenta, quae ad imitationem incitare possent.

? PLVMBAGO.

LINN. *Syst. veg. p. 167. Gen. pl. p. 86.*

194.

Pharm. DENTARIAE (LINN. *M. m.*) DENTILLARIAE aliis, *Herba; Radix.*

Plumbago europaea; foliis amplexicaulibus lanceolatis scabris LINN. *Spec. pl. p. 215.* Dentillaria Rondelitii I. B. Lepidium Dentillaria dictum C. B. Pl. perennis crescens Neapoli, Monspelii, Syracusae prope mare.

Silent libri materiae medicae plerique de hac stirpe, sed in pleniori omitti non debet. Acrimonia insignis illi tribuitur. RADICEM odontalgiae mederi iam I. BAVH. (*Hist. pl. T. 2. p. 941.*) memorauit, repetitque ill. LINNEVS (*M. m.*); quomodo, curatius

definit DALE (*Pharmacol. p. 121.*), nempe carpis applicatam, vel quod iterum rem dubiam facit, manu tantum retentam. Anglus vero videtur HERBAM indicare.

Haec contra cancrum vim aliquam praestitit. Oleum foliorum infusione olei oliuarum paratum, saepiusque vlceri illitum, in inueteratis adeo cancris et valde profundis valuisse tradit SCHREIBER (*Erkennt. u. Cur d. Krankh. p. 68.*). Testis quoque citatur SAVVAGES felicitis cancri mammaram in femina curationis, ab empirico foliis aliquot huius plantae oleo oliuarum maceratis et impositis perfectae, quibus ipsis eschara producta, carnes mortuae a viuis separatae et laudabilis suppuratio excitata (CHATELAIN *Diff. de Corallorhiza Basil. 1760. p. 13.*).

L O B E L I A.

LINN. *Syst. veg. p. 666. Gen. pl. p. 456.*

195.

Pharm. LOBELIAE Radix.

Lobelia siphilitica; caule erecto, foliis ovato-lanceolatis subserratis, calycum sinibus reflexis LINN. *Syst. veg. p. 667.* Rapunculus galeatus virginianus flore violaceo maiore MORISON *Hist. T. 2. p. 466. S. 5. t. 5. f. 55.* Conf. KALMII descriptio largior in *K. Vet. Acad. Handl. p. 284.* inserta LINN. *Amoen. T. 4. p. 527. sqq.* et LINN. *Mant. pl. 2. p. 482.* Pl. per-

perennis, cr. in locis vdis ad fossas et flumina Virginiae. Probe fert hiemem in horto bot. Gott.

Planta omnibus viridibus partibus lactescens, fricta odorem virosum spargit.

RADIX fibrosa fibris albis, lineam crassis, duos digitos longis. Nicotianam sapore aemulatur, qui diu linguae adhaerescit et vomitum excitat. In Europa nondum serio in usum tracta, sed feri Americae septentrionalis iam dudum eam instar arcani in lue venerea adhibuerunt, quod argento redemit Chiliarcha olim inter eosdem vitam degens JOHNSON, qui postea illud, vna cum aliis stirpibus, quas pertinacius malum requirit, vel in quibus nonnulli maiorem fiduciam collocant, tum ibidem peregrinanti KALMIO, viro cel., patefecit. Hisque, inter quas Lobelia primaria est, aequae isti feliciter vincunt morbum, ac Europaei vnquam mercurialibus. Vsurpatur radix vel recens vel sicca, quae praestantior est. Radices scilicet ex quatuor, sex vel pluribus plantis probe lotis, decoquunt eiusque praebium mane epotant ea, quam ferre possunt, quantitate. Reliquam partem per diem consumunt. Si nimia alui deiectio inde vrget, dilutius decoctum parant, sicque subministrant per 14 dies iuncta externa partium praecipue lue contaminatarum lotionem decocti eiusdem ope facta. Intra quod temporis spatium plerumque aeger conualefcit. In obstinatiori malo Lobeliae admiscet radicem Ranunculi

culi abortiui L., sed parce, ne eius acrimonia intestina inflammentur. Ad exsiccanda vlcera puluerem radicis Gei riuales inspergunt (KALM *l. c. p. 286. sqq.*). Exactius paullo dosin definit cl. BARTRAM, historiae naturalis scientissimus in America septentr. vir, (in *Appendix containing Descriptions virtues et uses of hundry Plants of these northern Parts of America; and particularly of the newly discovered Indian Cure for the venereal Disease* 8., quam schedulam in Latinum idioma redegit LINNEVS *Amoen. ac. T. 4. inde a p. 513.*). Nempe radicis manipulus vnus coquitur in aquae mensuris tribus decoctumque bibitur incipiendo a mensura dimidia, si aeger tenerioris fuerit habitus, dein dosis augetur quotidie, donec aeger decocti vim purgantem amplius ferre nequeat; quod si fit, abstineat ab eo per vnum vel alterum diem, redintegrans autem potionem, si opus, ad perfectam sanationem vsque. Ab hoc quoque discitur, profunda et putrida vlcera conspergi cortice interiori Ceanothi americani L. Maxime ad cultioris medicinae formam accedit, ter de die ventre vacuo circiter libram (gills 2.) exhibere, et respectu virium habito hanc quantitatem, sub consortio balneorum et renuis diaetae legibus, vel augere vel minuere (BARTRAM apud LINN. *l. c. p. 520.*).

Hac tamen specie alia scil. *Lobelia longiflora* L. (*Spec. pl. p. 1319. IACQVIN sel. americ. p. 219. Tab. 27.*) fortior, sed caute adhibenda (LINN. *Diff. Obs. in M.*

m. p. 6.); nam corrosiua est. Conf. cel. IACQVIN
l. c.

? VIOLA.

LINN. *Syst. veg. p. 668. Gen. pl. p. 457.*

196.

Pharm. VIOLAE Flores; Semina; Radix.
 VIOLARIAE *Herba.*

Viola odorata; acaulis, foliis cordatis, stolonibus reptantibus LINN. *Spec. pl. p. 1324.* α *Viola maritima* purpurea, flore simplici odoro c. B. *lov* Graecis. Icon: *Fl Dan. Tab. 309.* item REGNAULT *Botan.* La Violette de Mars. Pl. perennis in australioris Europae nemoribus collibus, hortis pomiferis, inter gramina primo vere frequens.

Viola canina L., huic simillima, distinguitur foliis suis oblongis, defectu stolonum, et corolla pallida inodora.

FLORES prioris fere vnice hodie in medico foro obuii sunt. Intelliguntur corollae, quae dum recentes gratissimum odorem spirant specificum, vt et aliae stirpes simili instructae inde nomen traxerint, adeoque fragrantem, vt virgo nobilis ex patina, violis repleta et per noctem in cubiculo seruata, apoplectico more interierit (TRILLERI *Diss. de morte subita ex nimio violarum odore Witt. recul. in EIVSD. Opusc. Vol. 1.*

p. 240.). Verum non ea vnice horum natura est, vt, prout alia odora valde fragrantia halitibus angustiori spatii occlusis, caput tentent, sensum denique omnem animae supprimant: sed fixiores partes anodynas vehunt, quas in syrupo colligere solemus, cui vnice fere flores hodie impenduntur. Rarissimo exemplo prae idiosyncrasia quadam non feruntur; quale de matrona quadam narratur, omnibus suaueolentibus delectante, exceptis folis Violis recentibus (BARTHOL. *Hist. anat.* 28. Cent. 3. p. 65.). Pueris comitiabilibus opitulanti DIOSCORIDES (*Lib. 4. c. 122.*) innuit, et específicos in morbis conuulsiuis et neruinis vocat BAGLIVIUS (*Oper. p. 114.*), etsi adhibendi modum reticeat. — Mucilaginosae praeterea indolis sunt et amaritiem produunt. Ab ista sine dubio dependet aluum purgandi vis, quam plures auctores notarunt. In acetario appositos id efficere pluries refert PECHLIN (*de purgantibus p. 51.*) se expertum; in succomesve, cuius vncias duas assignat SALADINVS, ASCVLAVS (*comp. aromat.*); in puluere POTERIVS (TOURN. *Hist. d. Plant. de Paris T. 1. p. 291.*) ad drachmam vnam. — Denique et color purpureus, quem aqua extrahit, ad chemica experimenta idoneos reddit, et oculo amoenum pabulum in quibusdam liquidis subministrat.

HERBA emolliens; hinc in clysmatibus, cataplasmatibus et epithematibus, non ineptum locum habet. (TOURN. *l. c.*)

SEMEN lotium mouet, nec vltra videtur extendi debere vis lithontriptica. Arcanum fuit hoc nomine **BUTLERO** (**NEEDHAM** in **RAY** *Hist. pl. T. 2. p. 1050.*) Accedit laudi **LAVREMBERGIUS** (*Diff. epist. ad HONORVM de calculo p. 31.*). Huiusque ope mulier per septimum diem vrinae suppressione detenta, euasit periculo; et **MAXIMILIANVS** Imperator insignem copiam lapillorum post idem assumptum excreuit (**SCHOLZIUS** in *Epist. 192. p. 310.*). Nempe emulsio- nis forma exhibetur.

RADIX fibrosa, geniculata, Ipecacuanhae valde similis, sed vomitoriam pariter esse experientia docuit. Infusi vncias duas vel tres sursum et deorsum purgare testibus non nouis cognoscitur (**TOURN.** l. c. **HENNINGER** *Diff. de Viola purpur. 1712.*); in qua narra- tione dolendum neque proportionem inter radicem et menstruum, nec menstrui genus, significatum. Re- petiit nouissime experimentum cel. **BERGIUS** (**LINN.** *Diff. de Viola Ipecacuanha 1774.*) infuso aquoso, quod ex planta viua vel marcescente mucilaginosum euasit, odore fere aurantium, post vnum vel alterum vo- mitum etiam aluum mouens. Quod vero ex planta sicca paratum emesin non creauit, parumque aluum laxauit.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

SYRVPVS VIOLARVM *Ph. omnes.* Fit mace- ratione florum, calyce priuatorum, conquassatorum in

aqua. sacchari demum post colaturam praegressam additamento. *Wurtembergenses* (*Ph. p. 219.*) ebullitionem vnam cum saccharo suadent, *Sueci* (*Ph. p. 191.*) iubent syrupum sine calore fieri. Isti expressionem desiderant, hi autem et *Angli* (*Ph. Lond. p. 82. et Edinb. p. 63.*) omittunt. Quoniam mora color purpureus perit, quidam (*Ph. W. l. c.*) succum citri vel spiritum salis adiiciunt, qua miscela autem dubium non est, quin sufflaminetur virtus et inidoneus euadat ad scrutinia chemica. Saepe adulteratur sub penuria florum aliis vegetabilibus, colore coeruleo instructis, nominatim floribus *Aquilegiae*, et odoris causa radice *Ireos Florentinae*. — Hic syrupus rite praeparatus docente quotidiana experientia tussim sedat, dolores ab aphthis leuat, et in tenerioribus somnum blande promouet, iulepiis et mixturis quoque additur ob coloris gratiam. — Notissimo experimento solet syrupus violarum in subsidium trahi ad diiudicandam naturam salium, qui si seruat sub miscela colorem suum, indicio habetur sal esse medium, si ruber euadit, cum acido rem agi, si viridescit, alcali subesse. Sed non errore omni carent haec criteria. Primum syrupus ex *Violis* paratum purpureus est, iste vero ex *Aquilegiae* floribus perfecte coeruleus (*MODEL'S chym. Nebenst. p. 76.*); hinc posterior praefendus. Dein in aquis terram martialem vehentibus ex miscela coloris eiusdem lutei cum syrupi colore coeruleo viridis emergit (*l. c. p. 19.*).

SYRUPVS VIOLARVM SOLVTIVVS *Ph. W.*
p. 220. Obſoletus. Senna addita purgantem reddit.
 Id quod quidem ob flores de priori a variis ſuſtinetur:
 ſed contra HENNINGERVS (*Diff. de Viola*) ſyrupo
 tantum ex tota planta hanc vim concedit.

HERBAE QVINQVE EMOLLIENTES. Harum
 vna.

TINCTVRA VIOLARVM acidae naturae ob ad-
 ditum ſpiritum vitrioli. Conſerua aliaque praeparata
 in deſuetudinem abierunt, prout ipſa tinctura.

127.

Pharm. IPECACUANHAE vulgo IPECACOAN-
 HAE *Ph. Lond. Radix f. Radix Braſilienſis.*

Viola Ipecacuanha; foliis ovalibus margine ſubtus-
 que pilofis LINN. *Syſt. veg. p. 669. Mant. 2. p. 484.*
Ipecacuanha PISON. *Ind. res nat. et med. p. 231.* cum
 icone mala. *Viola grandiflora* Veronicæ folio, vil-
 loſo BARRERE *ſur l'hiſt. nat. de la France equinoxiale*
p. 113. An *Viola paruiſlora* Veronicæ folio non
 villoſo floribus ex albo-violaceis POVPPE DE-
 SPORTES *Meladies de Domingue T. 3. p. 6.?* Pom-
 balia *Ipecacuanha* VANDELLI *Faſcic. 1771?* cuius
 deſcriptionem inferuit LINN. *Diff. de Viola Ipeca-*
cuanha Vpſ. 1774. p. 7. *Viola Itoubou*, foliis et cau-
 libus tomentofis, flore amplo albo AVBLET *Hiſt.*
des plantes de la Guiane Francoiſe T. 2. p. 808. Tab.

318. Crescit in America meridionali, in regno Peruviano et Brasilia, vti et in Caiennae et Guianae locis arenosis. Pl. perennis, secundum VANDELLI fruticosa.

Sic demum euctum, Radicem hanc neque ex Paradis specie, vt coniecit RAY (*Hist. pl. 1. p. 669.*) desumi, neque ex Lonicera quadam ad iudicium pristinum PLUKENETI (*Almag. p. 288.*) MORISONI (*Hist. pl. T. 3. p. 535.*), quin ipsius LINNEI (*Mat. med. Ed. 1. p. 24.*), neque ex Euphorbia Ipecacuanha L., quam significauit nouissime *Pharmacopoea Dan. (p. 21.)*, Pombaliam VANDELLI, quam auctor Lisbonae in horto seuit et viam coluit, huc transfero auctoritate LINNEI: memorabile autem illum et cl. DESPORTES folia eidem adscribere glabra, quum reliqui allati auctores plantae Ipecacuanhae tomentum tribuant. Doleo, ob defectum scriptionis Vandellianae, mihi non suppetere comparationem iconis eiusdem cum icone AVBLETII instituere, qui posterior, quoniam diu in America australi versatus est, plurimum fidei meretur. Violam diandram L. (*Syst. veg. p. 669.*) vero cl. ALLAMAND, Chirurgus et botanicus pluries Surinamum profectus in litteris ad ill. LINNEVM tanquam veram speciem Ipecacuanhae proposuit (*LINN. Diff. cit. p. 8.*), quae ipsa discrepat a prioribus potissimum nectario longissimo, quod istis deest, vt in Violis Capensibus non rarum est, et foliis glabris. Cl. DESPORTES (*l. c.*) descriptio tam breuis est, vt
ad

ad quamnam praecedentium pertineat dici non possit: refert tamen probabile sibi videri, esse veram Ipecacuanham. Nihil obstat, quo minus omnes, etiamsi specie differant, vomitoriae sint, quum adeo in indigenas Violas idem effectus cadat. Et lux eo accendi videtur circa discrimen radicis Ipecacuanhae in *fuscam* et *albam* in officinis obuium, quod vulgatissimum est. Nam alia discrimina in Canadensem (ex Euphorbia Ipecac. L.) Virginianam (Spiraea trifoliata), Americanam (Pforalaea glandulosa) et Pseudo-Ipecacuanham fuscam offic. DALII (*Pharmacol. p. 195.* quae species Apocyni) et flauam, non moror, quarum quaedam radices omnino infecurae.

Duarum radicum meminit PISO (*loc. cit.*) facie, colore, natali solo et facultatibus, inter sese discrepantium. Vna harum *albicans* (hinc Lusitanis Ipecacuanha blanca) crassa, proueniens ex planta foliis lanuginosis, sed debilior; altera in figura delineata tortuosa, nodosa, *fusca*. Eandem, quam albidam vocat, quoque griseam s. cineream nominat LEWIS (*M. m. p. 323.*) cui opponit brunam. Illique regnum Peruuianum patriam cum GEOFFROY (*M. m. Traité Tom. 2. p. 157.*) assignat, huic vero Brasiliam. BOVLDOVC tres nominat, albam debilissimam, brunam efficacissimam, et griseam, quae medio ordine procedat (*Hist. de l'Ac. des sc. de Paris 1700. p. 3. p. 76.*). Fatendum nondum constare specie botanica an differant, et ad quam quae-

quaelibet referenda. Stirpi, quam describunt **DESPORTES**, **VANDELLI**, **AVBLET**, tribuunt radicem albam: sed de recenti loquuntur, cuius cortex ficcatione forsitan obfuscat.

RADIX, vulgo in pharmacopoliis obuia, est dilute fusca s. cinerea, gracilis varie torta, subannulata annulis prominentibus aspera. Medio percurritur medulla lignosa fili instar, a qua facile cortex friabilis separatur. Odorem mucidum habet radix, eiusque pars corticalis subamara subacris, medulla autem sere insipida est, et mucilagine linguam obducit. Mortario contusa nares mox stimulat et moleste afficit, quin nisi prospiciatur, puluis tenuis auolans oculos inflamat et naribus attractus haemorrhagiam narium, anginam, respirandi difficultatem, haemoptysin, creat (**GEOFFROY l. c. p. 158.**).

Praeter notissimos auctores, qui analyses plantarum chemicas sectantur, **GEOFFROY**, **NEVMANNUM**, **CARTHEUSERVM**, **LEWIS**, adducendus etiam est cl. **BOVLDOVC** (*Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1700. p. 1. p. 76.*), qui vtrumque radicis genus et tertium, brunam quam vocat, chemiae ope inter sese comparauit. In diiudicanda virtute respicias ad partes resinosas, a quibus plurimum virtutis emeticae dependet, ad mucilaginosas, quae inuoluunt acre, et ad terrestres copiosas, quae fibras adstringunt et roborant. Etenim extractum resinosum solum efficaciter
ad

ad emefin irritat (LEWIS): extractum gummosum autem vel decoctum mucilaginosum nihil vel parum ad huncce scopum facit (SCHVLZE et HVEBER *Diff. de Ipecacuanha americana p. 13.*). Adstringentium aliorum instar solutionem Vitrioli martis obfuscatur manifestum in modum (BERGIVS in *Kgl. Vet. Acad. Handl. 1770. p. 323.*). Volatiles tamen quasdam partes accedere, vel inde patet, quod etsi diu feruari possit vis in radice integra, in contusa tamen, praeipue si theca crebro aperiatur, vel aëri accessus pateat iusto liberior, mirifice debilitetur, et coctione vis sensim pereat; vt taceam effectus infra recensendos radicis, exigua licet dosi exhibitae, quos non praestitura esset, nisi subtilioribus quibusdam partibus instructa.

Corticem radicis antistare medullari parti viribus, prout sapor indicat: ita et ipsa experientia in corpore humano capta. Quin iste vnice efficax. Potiorem hunc esse vi BOECLERO (HERM. *Mat. med. T. 2. p. 60.*) iam visum. Pluris essent facienda PHIL. FRID. GMELINI (*Phil. Transf. Vol. 43. p. 382.*) huc spectantia experimenta, nisi, nescio qua de causa alia, incidantia, absorbentia et leniter adstringentia, addidisset. Microscopium quoque copiam resinosa particularum in cortice illi detexit, quam frustra quaesivit in medullari parte (*l. c. p. 385. sq.*). Hinc corticem a lignosa medulla separatim commendat ill. TISSOT
(*Let-*

(*Lettre premiere a Mr. ZIMMERMANN sur l'epidemie courante p. 72.*), item cel. MEDICVS (*Period. Krankh. p. 317.*). Requirit etiam illum nominatim b. A ROSENSTEIN (Ed. noviss. libri *om Barnsjukdomar additamentum inter errata.*).

Europaeis medio praeteriti seculi primum innotuit scilicet a. 1649. PISONIS (*l. c.*) narratione et laudibus de usu apud Brasilienses praeter alia mala in alui fluxibus. Sed lento modo gradu in ea adhibenda medentes progressi sunt, licet Medicus quidam, LE GRAS, qui ter Americam petiit, eam anno 1672. in Galliam secum ferret, et in pharmacopolio quodam celebri venalis prostarat; donec circa annum 1686. mercator Gallus, GRENIER, inter alias merces centum et quinquaginta libras ex Hispania Parisios adueheret, et ut medici socii nomen quaestui tanto magis faueret, participem et arcani et lucri ADRIANVM HELVETIVM (Conf. EIVSD. *Recueil des methodes p. 280.*) faceret. Hic certiore reddens LVDOVICVM XIV. de praestantia radicis in dysenteria non solum id impetrauit, ut experimenta in nosocomio Hotel de Dieu iussu regio instituerentur, sed, bene iis succedentibus, munere pecuniae largo donaretur, et illi soli vendendi radicem ius competeret. Quam immunitatem, quum prae invidia muneris male ferret GRENIER coram senatu supremo lites HELVETIO ab eo motae, confirmato tamen in possessione priuilegii, modo

mercatori fatifaceret. Vnde hic-nihil quam vindictam spirans et aliis vendere coepit, vt tandem vbiuis copia eius Parisiis suppeteret, arcanumque esse in honorem humanitatis defineret. In Belgio, in *Exercitationibus practicis* a. 1694. iterum editis, depraedica-uit FRID. DEKKERS, simul vero dolens nullibi fere profare. In Germania celebrem litteris fuis ad Academiam naturae Curiosorum reddidit a. 1696. LEIBNITIVS (in *Misc. n. Curios. Dec. 3. Ann. 3. App. inde a p. 1.* recusis in editione Francof. LISTERI *sex exercit. med. a. 1696.* quam procuravit LEIBNITIVS), fata huius remedii ad illud tempus vsque praecipue in Gallia delineans suosque ciues ad eundem remedii vsum excitans. Multum ad id contulit commendatio WEDELII (*Diff. de Ipecacuanha, resp. LEINCKER Jenae 1705.*).

Initio licet virtus contra dysenteriam in primis mouerit auctores, vnde antidyfentericum nouum, radix antidyfenterica (quorsum et Germanicum nomen Ruhrwurz), dicta: longe vltra hosce cancellos efficaciam eiusdem dominari postea cognitum est.

Est nimirum emeticum omnium consuetissimum et tritissimum, nec infantibus tenellis repudiandum, nec praesente febre incongruum, quum absque calore operetur. Praestat tamen, quod de omni emetico et euacuante in vniuersum valet, exacerbationum tempus vitare. Paulo quidem lentius vim ex-
fe-

ferit, quam antimonialia, quae ideo, quando praesentaneo auxilio opus est, ut post venenum captum, praeferenda. Sed vix ultra quadrantem vel dimidium horae quiescit. Mitius succedit vomendi negotium, si initio parum bibatur, affluxu autem salivae ad os, nausea, tremoribus oris, et contractionis abdominis sensu, subortis, copiose, idque potus tepidus tenuis, qui ingerendus, donec nihil praeter merum potulentum euomatur. Quo tenuior pulvis est, eo facilius emesin creat. Dosis olim maior placuit. Brasilienses utebantur pro adulto in substantia drachma una, et in infuso circiter drachmis duabus (PISO *l. c.*); DEKKERVS (*l. c.*) drachmam dimidiam; HERMANNVS (*l. c.*) in substantia scrupulum unum ad drachmam unam adultis concessit, in infuso autem drachmas duas, addens in febribus utrobique dosin duplicandam et infantibus e. c. bimulis et trimulis grana septem, octo, vel plura destinans. DEGNERVS (*Dysent. bilios. contag. p. 135.*) drachmam dimidiam ad scrupulos duos adhibuit. Apud Germanos item Anglos mos diu fuit scrupulo circiter vni granum unum vel alterum tartari emetici stimuli causa adiungere; quod connubium et ego feliciter exerceo, si saburra tenacior vexat et tempori parcendum est. — Recentiori vero aevo constitit exiguas doses plerumque eundem effectum praestare, quem largior, et minori longe vehementia et periculo aegros afficere. Falsus iam cl.

GEOFFROY (*M. m. Traité T. 2. p. 161.*) sibi suffecisse grana sex ad decem, nec scrupulum vnum vel duos efficaciores existisse. Magis adhuc longe dosin restrinxit cl. PVE (*med. Obs. et Inquir. T. 1. p. 240. sq.*) et tabulis casibusque multis sollerter descriptis demonstravit, pro discrimine aetatis et habitus aegri granum dimidium ad quatuor vel sex optimo effectu ingeri, et raro spem frustrari, modo vomendi nisus adfuerit. Rarissime hacce dosi alius soluta, sed ab exigua ista dosi lego quosdam quater, quinquies, sexies, septies, octies, novies, quin feminam quandam a gr. duobus vel tribus, duodecies, 15ies ad 20ies vomuisse. Si in longiori malo, vt in alui profluuiis, repetitione opus esset, non eodem die sed proximis, vel aliquot interiectis eam procuravit. Fateor, me subscribere coniecturae TISSOTI (*Lettre 1. à Mr. ZIMMERMANN p. 72.*), quod radix cl. PVE alia fuerit, quam vulgaris, quum nec mihi successerit tantilla vnus vel alterius grani dosis, tanto magis, quum Anglus non moneat, se cortice vnice vsu fuisse. Exceptiones tamen rariores nolim exclusas. Alius vero eandem exigua dosi administrandi modus is est, quo post interuallum quadrantis horae, nisi prima dosis sufficiat, secunda offeratur, vel si haec quoque iners, tertia post tresquadrantem horae. Sic commode grana octodecim vel viginti in tres partes diuisa adulto ingeruntur; grana autem radice tria cum gr. octo-

decim sacchari mista, et in totidem doses diuisa infanti: nec vnquam metus vehementioris iusto vomitus locum habet (ROSENSTEIN *Apot. p. 77. Barnsjukd. p. 213.*) — Ferri et in infuso radix potest, nempe eiusdem drachma vna vel scrupulis quatuor vel drachmis duabus per quadrantem horae in aquae feruentis vnciiis duabus digestis, et post colaturam sale quodam, si opus, vel saporis causa syrupo, mistis. Conducit et infusum cum vino digestionem per noctem paratum absente febre. Exiguas doses radice in infuso pariter non defraudari virtute, experimentis edocemur (DEPLAIGNES in *Journ. de Medec. T. 12. p. 238.*) Decocta exiit suis viribus.

Quum hic non locus sit de beneficio emeticorum generatim agere: nolo eximias virtutes Ipecacuanhae sub initium et progressum febrium, quando colluuii in primis viis collectae indicia adsunt, nominatim in febribus biliosis et putridis, in exanthematicis, intermittibus, in tussi conuulsiva, item praesentibus vermibus, ad pellendos calculos felleos etc. multis excutere; quorum multi morbi vti vel ex folis sordibus primarum viarum oriri possunt, ita exinde alimoniam saepe habent et natura sua mutantur. Amplius satis remanet dispatiendi campus, si iis morbis immorer, in quibus specialiore virtute Ipecacuanha praestat, vel saltem praestitisse visa est. In hisce praecipue minoribus dosibus auctores acquieuerunt.

Quanta in existimatione in alui profluuiis, praecipue dysenteria, fuerit, supra iam libandum dedi, adeo vt a multis specifici nomine contra dysenteriam condecorata fuerit, et haec ipsa virtus primum auctores allegerit. PISO (*l. c. Lib. 2. cap. 9. p. 37.*) „sacram anchoram, vocat, qua nullum praestantius ac tutius in plerisque alui fluxibus cum vel sine sanguine compescendis natura excogitarit remedium.,, Nec cecidit post tot annos eius fama, licet sanius iudicium morbi stadium, in quo conueniat, postliminio curatius discernere dedicerit. Tempestiue exhibita eximia plane medela est, vanusque est timor, ne exacerbetur malum. Conducit semper, quando causa morbosa adhuc mobilis est, et partes solidas nondum corripuit: nocet autem, si acrimonia iam inflammationem intestinorum creauit, vel suppurationem s. gangraenam in hisce induxit, aut ipsis humoribus sese admiscuit. Datur optime morbi initio, quum vires adhuc sufficiunt, viscera adhuc firma, praecipue sub vomendi conatu, cardialgia, borborygmis rel. Sicque mitigantur tormina, parcius euadit profluuium copiaque sanguinis deiectionis decrescit. Repetitione quoque opus est, si pristina mala persistunt, vel eodem die vel vno die vel biduo post, idque subinde tertia vice. Locus est feriori vomitorio, si quid fomitis superstes est, modo suspicio inflammationis et suppurationis intestinorum desit post octo quatuordecim vel plures dies, sub statu

adeo (DEGNER *dysent. bilios.* p. 131. *sqq.* ZIMMERMANN *von d. Ruhr* p. 80. *sqq.*). Sunt, qui auxilium, quod Ipecacuanha affert, nonnisi effectui emeticis communi adscribunt (*Comm. Noric.* 1733. p. 44. *sq.* 1734. p. 333. et 1735. p. 221. BAKER *de catarrho et Dysent.* Lond. in SANDIF. *Thef. Diff.* T. 2. p. 375.), cl. BAKER tamen tartarum emeticum longe praefert. Sed omnino et mucilaginis, quam recondit et quae acre vellicans obducit, adstringendi potentiae, quae robur intestinis impertit, et diaphoreseos, quam excitat, etsi hanc ipsam nec tartaro emetico denego, ratio habenda. Effectus eo certior, si aluum simul subducit (PRINGLE *Dis. of the army* p. 262. Conf. CLEGHORN *Dis. of Minorca* p. 230.). — De dosi et ordine exhibitionis variant medici. PISO (*l. c.* p. 37.) vel decoctum vel infusum ex drachmis duabus radicis et quatuor unciiis aquae paravit, repetiitque hoc pro re nata; suadet et secundam imo tertiam decoctionem, quam debilibus magis opportunam censet, et adstrictoria vi efficacior. Hic vero potissimum ad purgandi vim radicis videtur respexisse, etsi magis fini satisfieri pronunciat, si vomitum simul concitauerit. DEGNERVS (*l. c.*) pulueris drachmam dimidiam ad scrupulos duos adultis, pauca vero tantum grana infantibus dedit. Ill. PRINGLE (*Dis. of army* p. 261.) affecto praecipue ventriculo scrupulum vnum, addito pro fortioribus grano vno vel duobus tartari emetici; si vero tormi-

nibus magis vexatur aeger, vnde mali fomitem intestinis inesse praecipue colligitur: vulgaris doseos loco radicis grana quinque tantum pro dosi exhibet, et bis vel ter eandem quantitatem post interuallum vnus horae repetit, donec aluus soluatur. Sic grana quindecim plerumque sufficiunt. Grana tria quouis trihorio ad doses quatuor capta, aucta vltima dosi ad gr. sex vel septem, placent cl^{mo} HILLARY (*Air and Diseas. of Barbados p. 214. p. 86. 95.*): etenim tum vomitu vno vel altero orto fluxus substitit, et sudor per aliquot horas spontaneus emerfit, qui ali debet potu liquido, et deliria, tremor, aliaque symptomata sopita. Cl. CLEGHORN (*Dis. of Minorca p. 230.*) eius grana decem vel quindecim in tres doses diuisa ante meridiem omni bihorio vel sesquihorio propinauit, vnde sursum et deorsum vim exercuit, et sudorem saepe noctu frequenti produxit; iterans vsum alio die, si dysenteria perrexerit vel maioribus interuallis. — Sed non omnibus satisfecit haec paruis dosibus vtendi methodus. Queritur cl. MONRO (*mil. dis. p. 72. 83.*) hasce ipsas in dysenteria vomitum quidem et alui deiectiones effecisse, sed aegros tantopere affectos, vt nolent melam continuare. Nec ill. ZIMMERMANNO (*von der Ruhr p. 81.*) exiguae istae doses successerunt, hinc plerumque ad grana quadraginta ascendit. Dolet et cl. CLARCK (*Diseas. in long voyages to hot countries p. 230.*) sub climate calido ad gr. pauca datam, nauseam

molestam modo alere, vix vero vnum aegrum a tormi-
nibus vel tenesmo liberare. — Iniectio per aluum
apud eos, qui radicem per os fumere detrectant, licet
ad sedanda tormina valuerit (HELVETIVS *Traité des
maladies p. 163. 202.*), insueta hodie res est.

Abfit vero, vt in dysenteria compescenda, vtut Ipe-
cacuanha proficua vere sit, et quamuis leniori casu radi-
cem quasi totius mali abscindat, vnice ea acquiescomus.
Natura mali inflammatoria saepe totam antiphlogisti-
cam curationem sibi vindicat, et si fomes putredino-
sus subest, prout plerumque contingit, acida et anti-
putredinosa, vtrobiuis iunctis potionibus acre obtun-
dentibus, oleosis, et, postquam purgatae probe pri-
mae viae sunt, et diathesis inflammatoria deuicta,
cauta opiatorum administratione tam ad dolores spas-
mosque sedandos, quam vt blanda diaphoresis cieat-
tur, et profluuium iam a debilitate modo proueniens,
sistatur. Tum et de robore debilitato ventriculo et
intestinorum tractui restituendo cogitandum. — Hinc
varia illa radicis antidyntericae connubia haud pau-
cis consueta. Idonea quibusdam visa est miscela Ipe-
cacuanhae cum Rheo; scilicet pro robustioribus illius
grana quindecim huius drachma vna (ALBRECHT in
Comm. Noric. 1741. p. 133.); vel, quod cautius, in
bolo ex granis circiter quindecim illius, Rhabarbari
gr. duodecim, nitri granis decem cum s. q. syrapi Ci-
chorei compositi (NAVIER *sur plusieurs maladies popu-
lai-*

lairet p. 10.); et in pertinaci diarrhoea ex massa sanguinea corrupta conduxit puluis ex Rhei et Ipecacuanhae aa gr. viginti (DE STÖRCK *Ann. med. 1. p. 108. 163. Form. 25.*). Egregium est ad finem dysenteriae Ipecacuanhae cum anodyno connubium, quando fluxus continuat (PRINGLE *Diseas. p. 263. 283.*). CL. BROCKLESBY (*Observat. on Camp-Diseases p. 189.*) hoc tempore mane et vespera pilulas ex opii granis duobus et Ipecacuanhae gr. tribus obtulit. Opio iunctam ex praecipuis fistentibus (astringents) esse expertus CLARCK (*l. c. p. 231.*). Subinde quoque grana radicis tria ad decem vno grano opii maritata, et quavis quarta vel sexta hora oblata, leuamen attulerunt cl^{mo} MONRO (*mil. Diseas. p. 84.*), sed raro eo connubio finem se attigisse queritur. Non mirabitur opii insignem quantitatem ab hisce praescriptam, qui, quae mox sequentur de Ipecacuanhae vi in eo mitigando, secum reputet. — Vere adstringere radicem solam exigua dosi sub finem mali captam, idque salutari effectu, compertum; nam miles post inflammatorium statum morbi profluuium albo debilitatus, adstringentibus alijs frustra vsurpatis, hac medela mane ad grana sex ingesta conualuit, quae quidem primis diebus vomitum creauit, insequentibus nihil nauseae mouit (HVCK in PRINGLE'S *Diseas. p. 283.*).

Pauca modo de vsu radicis in febribus monebo. Conducit, vt alia emetica, quando originem vel pabu-

lum ex colluie primarum viarum trahunt (CONF. VATERI *Diff. de Ipecac. virtute febrifuga atque antidyfenterica resp.* FRITSCHIO *p. 9. fq.* et CAR. GIANELLA *de admirabili Ipec. virtute in curandis febribus Patav. 1754.* in HALL. *collect. Diff. pract. T. 5. n. 155.*) In intermittentibus sub indiciis sordium ibi stabulantium purgantibus longe praeferenda, quae non valide satis acre vellicans excutiunt, debilitant, hincque paroxysmos protrahunt. Verum contra cognoui KÖNIGII (*Regn. veget. sect. 4. p. 881.*) effatum: non suffurari Ipecacuanham vires vel depauperare, sed conservare et liberare, quod quum apud me tum apud alios frequenter cognoui. Aptissime capi mox post paroxysmum finitum cum cl. COLOMBIER (*Code de Med. milit. T. 3. p. 88.*) et ill. a ROSENSTEIN (*Barnsjukd. p. 311.*) sentio. Sicque tempori parcimus in praeparando corpore pro corticis peruuiani tempestiuo vsu. Extendit cl. GIANELLA virtutem etiam ad illas febres, quarum fomes in ipsis visceribus et sanguine residet, et autumnis praecipue ingruunt; harum curationem sola radice ista absolui posse asseuerat, dum infusum aquosum partitis dosibus mane bibatur, et, repetitione eius si opus alio die praegressa, tandem infusum vel decoctum adhibeatur, quod magis adstringens, quam purgans, censeatur (Vid. *l. c. p. 96.*).

Spasmos sopire Ipecacuanham variis documentis elucet. Huc spectat efficacia in asthmate spasmodico

singularis, cui hypochondriaci et hystericae saepe obnoxiae sunt, et feminae obstructione mensium laborantes, vel termino, quo cessant, propiores. In hoc malo opiatis longe antecelluit. Sub paroxysmo ipso radice scrupulus vnus capitur, qui vomitum excitat multo leuamine. In chronico et habituali morbo conferunt tria ad quinque vel decem grana, mane per quatuor vel sex hebdomades ingesta. Grana quinque plerumque emesin excitant; qui si per minorem dosin non insequatur, perinde est, vnde antispasmodica vel relaxans natura tanto manifestius euincitur (AKENSIDE *med. Transact. Vol. 1. p. 93. sqq.*). Aliquando mucii accumulatio iungitur, quo casu tanto praestantior est, expectorationem leuans.

Sed non defraudanda radix suo in haemorrhagiis compescendis pretio, etsi non singulis innotuit. Infallibile remedium in fluxibus dysentericis aliisque haemorrhagiis vocat BAGLIV (*Oper. p. 61.*). Conuenire in magnis haemorrhagiis, in immoderato catameniorum aut haemorrhoidum fluxu, imo etiam in haemoptysi BARBEIRAC (*medicament. constitutio p. 95.*) notat. In sanguinis fluxibus tum pectoris tum vteri curandis optimum omnium et constantissimum reputat GIANELLA (*l. c. p. 93.*). Sed nec hi nec alii methodum dilucide exponunt. Dignum igitur Regio medico erat argumentum, huic inopiae subuenire. Subuenit vero cel. DAHLBERG (*Vetensk. Ac. Handl.*

1770. p. 316. *sq.*) variis casibus lectu dignissimis hanc virtutem in haemorrhagiis vteri haud ita pridem confirmans. Grani enim modo $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{3}$ pars, saccharo mixta omni trihorio vel quadrihorio ingesta, sicque nullus vomitus subortus, et primis dosibus iam insigne leuamen praestitit. Litteris (*m. Julio a. 1775.*) experientiss. vir postea me de iteratis suis feliciter experimentis certiore fecit. Post cognitam hancce methodum haemorrhagiam vteri trimestrem gr. $\frac{1}{2}$ sub eadem miscela omni bihorio vel trihorio dato suppressit cel. BERGIUS (*l. c. p. 324.*). Semel haud sine commodo administrauit eandem in eodem malo cl. GVLDBRAND (*Diss. praef. SAXTORPH de sanguifluxu uterino Hafn. 1774. recens. in cl. TODE med. chir. Bibl. Vol. 2. P. 3. p. 189.*). Ad vomitum vsque exhibuit eam cl. PETIZ (*Gazette salulaire 1775. rec. in Bibl. cit. Vol. 3. P. 1. p. 162.*). In mictu cruento quoque DAHLBERGIUS (*litt. cit.*) singulari casu ea magis quam vlla alia medela profecit. — Pluries vero eius voto respondit in tussi catarrhali, quin ea, quae phthisin committatur, leuando sputa vel opem ferendo absque euacuatione sensibili (*Vet. Ac. Handl. anno cit. p. 319.*). Vix arbitror adstringendi vi haemorrhagias sedare, quum in tantilla quantitate exigua, si vlla, non possit non esse, sed vel maxime rationem esse habendam antispasmodicae naturae, tantoque magis, quum plerumque spafmi haemorrhagiis ab interna causa profectis

fectis sese admisceant, praecipue in feminis, quarum res hic agitur. Non aduersatur exemplum radicis ad vomitum vsque datae, quum constent mihi alia, vomitu spontaneo haemorrhagias internas non solum non auctas, sed mitigatas; quorum hic modo numero casum mihi obuium feminae haemorrhagia narium profusiori correpta.

In opio debilitando memorabilem potentiam habet radix nostra. Id vt supra dictis (*p.* 535.) apparet: ita potissimum PVLVERE DOVERI, Anglis frequentato (de quo infra plura sub Opio), qui recipit duo plurae grana Opii totidemque Ipecacuanhae, nec alium effectum, quam largam sudoris excretionem, excitat. Fuit puella, quae malo scopo vnciam vnam tincturae Opii, scrupulum circiter eiusdem continentem, ingessit, sed, etiamsi sopore conuulsionibus spasmisque dirissimis iam corripereetur, solo Ipecacuanhae vsu repetito periculum eluctata (SMITH in MARX *Diff. de spasms p.* 39.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

VINVM IPECACOANHAE *Ph. Lond. p.* 66. Ex radice Ipec. flauedine corticum aurantium siccorum, in vino Canariensi maceratis.

TINCTVRA *Ph. Ed. p.* 42. Ex radice cum vino albo Hispanico macerata. — Vtrumque dosi aliquot drachmarum ad vnciam vnam vel integram emetico sine propinatur.

ORDO XIV.

CONTORTAE.

VINCA.

LINN. *Syst. veg. p. 209. Gen. pl. p. 115.*

198.

Pharm. VINCAE PERVINCAE *Herba.*

Vinca minor; caulibus procumbentibus, foliis lanceolato-ouatis, floribus pedunculatis LINN. *Spec. pl. p. 304.* Clematis Daphnoides minor C. B. Icon: REGNAULT *Botanique* La petite Pervenche. Pl. fruticosa, in temperatioris Europae, vt Germaniae, Heluetiae, Angliae, Galliae syluis crescens, vernalis.

Huic valde similis *Vinca maior* L. (REGNAULT *l. c.* la grande Pervenche) adeo, vt nuperrime varietas praecedentis dicta fuerit (*Syst. veg. l. c.*). Nec differunt virtute (CHOMEL *Vsuell. T. 2. p. 273.*), prior et si fuetior. HERBA amara cum signis latentis acidi, sicca leniter adstringit. Plures in haemorrhagiis sistendis valere indicant. Folia contusa et conuoluta eo fine naribus sanguinem stillantibus intrusa (CHOMEL *l. c. p. 274.*); ita et conticuisse fertur hoc profluuium foliis ore

ore sumtis (EX COSTAEO IDEM.). Par ad menstua et haemorrhoides et haemoptysin cohibendum laus (TOURN. *Hist. de pl. de Paris T. 1. p. 371.* CHOMEL *l. c.*). Et ad fluorem album subigendum, in infuso theaeformi. Phthisicis autem successit serum lactis, decocto herbae paratum. Hodie vix ultra gargarismata vsu venit in angina inflammatoria, praecedente iam IO. AGRICOLA (*Instit. chir. f. m. 223.*) et confirmantibus TISSOT (*Avis p. 152. Form. n. 19.*) BOVRGOIS (in BOMARE *Dict. T. 8. p. 381.*), qui decocto mel rosarum addit. Vsurpandi igitur herbam modus vel in infuso vel decocto est.

N E R I V M.

LINN. *Syst. veg. p. 209. Gen. pl. p. 116.*

199.

Pharm. PROFLVVII s. CONESSI Cortex.

Nerium antidysentericum; foliis ovatis acuminatis petiolatis LINN. *Spec. pl. p. 306.* Codaga pala dicta in *Hort. malab. T. 1. Tab. 47.*; sed Curatu pala in descriptione. *Nerium indicum* siliquis angustis erectis longissimis BURM. *Thef. zeyl. p. 167. Tab. 77.* Arbor humilis crescens in Malabarica et Zeylona.

In littore Coromandeliano vocatur CORTEX Conessi-seca, vnde Anglis nomine *Conessi-bark*, vti et *Tili-cherry-bark* (BROCKLESBY) venit. Raro ex-

tra

tra solum natale et Angliam, vbi nec plausum communem videtur nactus, aegris offertur. Est nigricans extus, lichene cinereo tectus, qui vero auferri debet, prout et ille cortex eligendus, qui minimum huius tegminis habet, isque ex iunioribus ramis. Saporis austeri et grate amari, dum recens in puluerem redactus gustatur; mora enim perdit saporem cum vi (*Medical Essays of Edinb. Vol. 3. p. 32.*). Lactescentem acrem vocat ill. A LINNE' (*Mat. med. p. 71.*). Narcoticum vult BROCKLESBY (*Observ. on Camp-Diseases p. 194.*). Efficaciam contra ventris profluvia *Hortus Malabaricus* (*l. c. p. 84.*) proposuit. Sed loquitur de cortice radice, qui tritus et aqua calida potus prodesse, in dysenteria nominatim lacte datus conferre, ibidem traditur. Virtuti in hisce morbis praestantissima collectio obseruationum medicarum Edinburg. ante quadraginta fere annos, interprete ALEX. MONRO sen., subscripsit (*med. Eff. l. c.*). Placuitque nominatim electuarium ex puluere corticis subtilissimo et syrupo corticum aurantium, cuius drachma dimidia vel maior quantitas quater de die per triduum vel quatrimum sumta. Primo die numerus et copia deiectionum augetur, sed sine torminum incremento, secundo die color earum melior, et tertio vel quarto die ad naturalem fere conditionem perueniunt. In recenti diarrhoea vitio diaetae, absque febre, orta raro spem frustratur, praemissa modo

modo Ipecacuanhae pro vomitu dosi. Conuenit et in diarrhoea habituali. Febris si iungitur, haec prius superanda. Electuarium quoque dictum eneruatur situ, hinc omni die vel alternis diebus renouari debet (*l. c.*). Curauit eodem cl. MONRO dysenteriam trimestrem, alia commoda remedia eludentem (*l. c.*). — Nihil vero aliud in hoc morbo praestitit cl. ^{mo} BROCKLESBY (*l. c.*), quam alia aromata amara, tonum primarum viarum confirmantia, quin narcoticum existimans, ab eo metuit, tanto magis, quum ex drachmis eius duabus intra nychthemera ingestis spasmodum cynicum obseruauerit. Cortice Tellichery insuper obstinatas intermittentes febres debellari in India orientali legitur (*LIND on Dis. in hot Climates p. 308.*).

A S C L E P I A S.

LINN. *Syst. veg. p. 213. Gen. pl. p. 120.*

200.

Pharm. HIRVNDINARIAE f. VINCETOXICI
Radix.

Asclepias Vincetoxicum; foliis ouatis basi barbatis, caule erecto, umbellis proliferis LINN. *Spec. pl. p. 314.* *Asclepias albo flore c. B.* Vincetoxicum DODON. *pempt. p. 407.* ICON: REGNAULT *Botan. Le Domte-venin.* Planta perennis locorum montanorum.

Est

Est ex venenata familia, cuius plures stirpes vel lacte acri suspicionem excitant, quo etsi haec destituitur, aliis tamen notis suspecta existit. Respuitur a brutis, praeterquam capris, quae extremis cauliculis vescuntur (*Vet. Acad. Handl. 1774. p. 250.*). Ab equis non nisi gelu tacta deuoratur (*LINN. Fl. Suec. p. 76.*). In oeconomia memoria dignam hanc stirpem, vt congeneres, reddit pappus feminum pro culcitris et lini species, quam caules, solito modo putrefactione praeparati, imperitiunt (*Vet. Ac. Handl. l. c.*).

RADIX conflatur copia fibrarum pallide flavescentium gracilium, longarum, ex capite quodam communi prodeuntium. Dum recens est, odorem aliquantisper fortem, nauseosum, spargit, haud absimilem illi, qui Asaro vel Valerianae syluestri inest; qui vero siccatione plurimam partem perit. Gustata initio subdulcis dein subacris apparet. Aperire obstructa et pellere sudorem, lotium, menstrua, experimenta docuerunt, quae quidem hodie rarius cum ista capiuntur. Anodynus aliquid praeterea subesse non absolum, quod et agnouit **FRID. HOFFMANNVS** (*Med. syst. T. 4. P. 3. p. 431.*). Vomitus leuiores orti ex decocto (*Nucl. Belg. p. 305. DÜRR in Eph. N. C. Dec. 2. A. 7. p. 105. GEOFFROY Mat. med. Traité T 5. p. 232.*) A pluribus praestantia in hydrope celebratur. Aquam inter cutem collectam dispelli ea vino decocta sudore,

per

per pedum adeo plantas erumpente, legitur (10. BAVH *Hist. pl. T. 2. p. 139.*). Pluribus hydropicis decocto radicis DÜRR (*Eph. N. C. loc. cit.*) auxilio fuisse sibi persuadet, ita tamen, vt curationis partem et purgantibus et lixiuiis cinerum Iuniperi et ligni Quercus tribuendam fuisse pateat. Hinc et STAHLIUS in puluerem suum antihydropicum recepit. Infusum aquosum menstruis referendis idoneum praedicatur (TOURNEF *Pl. de Paris T. 1. p. 100.*). Sunt et, qui in febribus malignis, quin ipsa peste, extollunt liberali sine dubio nimis laude (PALMAR. *de febr. pestil. c. 18.* VNTZER *Antid. pestil. L. 2.*). Haec ansam nominis Contrayeruae Germanorum dedit. Huiusque reliquiae adhuc supersunt in Essentiis alexipharmacis STAHLII. Nec pluris facio vim in exanthematibus pellendis, nominatim variolis (Conf. LINN. *Fl. Suec. p. 77.*), qui si erumpere detrectent, alio sane stimuli genere opus habent. In strumis et scrophulis decoctum radicis valuit, etiam herba in porcis (ELSNER in *Eph. N. Curios. Dec. 1. Ann. 1. n. 57. p. 153. sq.*). Puluis radicis vlceribus inspersus inseruit iis depurandis (TOURNEFORT).

Dosis pulueris ad scrupulum vnum vel drachmam dimidiam supraque statuitur; pro infuso drachmae tres vel quatuor. Praestat hoc decocto ob rationes supra dictas. Extractum aquosum moderate dulce est, balsamicum et amarum; spirituosum for-

tius, etsi parcius, retinet odori principii radicis partem.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

PVLVIS SCILLAE COMPOSITVS STAHLII
Ph. W. p. 157. Ex radicibus Scillae et Vincetoxici. Resoluens potenter et diureticus ad grana tria vel quinque. Plura de hoc infra sub Scilla.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII *Ph. W. p. 74. Brand. p. 83.* Radices varias aromaticas vna cum hac et herba Scordii in spiritu vini digestas continet. Laudatur ad flatus dissipandos, sudorem pellendum, contra malignitatem morborum, item resoluendi scopo ad guttas quadraginta supraque.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA TEMPERATA EIVSD. *Ph. Wurt. p. 75. Brand. p. 84.* Paulo temperatior ob omittas varias radices aromaticas; hinc dosi maiori conceditur.

C I N C H O N A.

LINN. Syst. veg. p. 178. Gen. pl. p. 91.

201.

Pharm. CHINCHINAE s. PERUVIANVS Cortex.

Cinchona officinalis; Syst. veg. l. c. Spec. pl. p. 244.

Quinquina DE LA CONDAMINE in *Mem. de l'Ac. d. sc. de Paris 1738. p. 226.* cum icone *Tab. 5. 6. re-*

cu-

cusa in ROSE'N *Diff. de cort. peruv. Lond. Goth.* item in LVRSENI *Diff. de cort peruv. L. B.* Figura quoque obtinet in RICHARDI PVLTENEY *Diff. de Cinchona officinali LINN. Edinb. 1764.* priori haud dissimilis. Arbor crescens in regno Peruuiano praecipue prope urbem Lojam vel Loxam distantia milliaria circiter in montibus et in tota ista catena montium, quae inde vsque ad 25 vel 30 milliaria austrum versus sese extendit, item circiter 20 milliaria septentrionem versus (DE LA CONDAMINE *l. c. p. 236.*); interdum etiam ad ripas fluuiorum exiguorum (ARROT in *Phil. Transf. Vol. 40. p. 83.*). In montibus territorii Cuençae inuenit VLLOA (*Voyage de l'Amérique meridionale T. 1. p. 276.*). Solitaria sparsim inter alias arbores.

Optimam notitiam arboris huius, ob corticem celebratissimae, debemus illustri DE LA CONDAMINE (*l. c.*), qui a. 1737. ipse in solo natali arborem examinavit. Excellsa arbor et crassa, interdum superans crassitiem corporis humani, media crassitie octo ad nouem pollices diametro aequat. Cuius vero mensurae arbores rarae sunt, quoniam ex decorticatione crebra emortuae. Vnde ill. vir arbores vix vltra 12 ad 15 pedes longas, nec brachio crassiores vidit. — Plantis contortis non dubitauit ill. A LINNE recensius acceniere (V. Respond. TILLAEI *Diff. de febr. interm. curatione Vps. 1771. p. 34.* item LINN. *Syst. veg. l. c.*).

CORTEX cultro incisus deglubitur mense Septembri ad Nouembrem vsque, quo vnice tempore cessat pluuia in montibus, et collectio eo usque continuatur, donec eius nihil in arbore superfit; tum libero aëre proiectus et crebro agitatus ficcatur, sedulo cauendo, ne humiditatem demum contrahat (ARROT *l. c. p. 84.*) Iuniores arbores decorticatione non pereunt, sed furculos dein ex basi agunt (CONDAM. *p. 229.*) Subuenit et propagationi spontanea disseminatio, quae tamen metum non discutit, ne olim inopia vtilissimi medicamenti enascitura sit, quum de plantatione non cogitetur (VLLOA *l. c.*) Optimus olim habitus, qui in monte Cajanuma (CONDAMINE *l. c. p. 227.*), duabus et dimidia leucis Loja distante, collectus fuit.

Diu efficacia corticis in febribus intermittentibus fertur Americanis nota ante aduentum Hispanorum fuisse, quam tamen studiose illos celarunt (CONDAMINE *l. c. p. 232.*) Alius vero refert in ipso territorio Lojensi cl.^{mum} IVSSIEV, comitem itineris ill. DE LA CONDAMINE, docuisse incolas verum usum, et metum calidae naturae, qui antea eos ab eo detinuerat, dispulisse (VLLOA *l. c.*) Cecidit quoque sine dubio temporis successu opinio, qui olim ibi inualuit, Europaeis copiam istam corticis tinctorio vsui inferuire, cuius quaedam tentamina in ipsa America facta (CONDAM. *p. 236.*) De tempore, quo pri-

primum medica eius vis innotuit, et quodue lumen praefulserit, vix certa quaedam profiteri vacat. Ex leonibus, febre intermittente correptis et instinctu in corticem delatis, Americanos dedicisse virtutem, vetus traditio (*l. c. p. 233.*). Qua nisi verior, tamen verisimilitudine non caret alia, febrientem Americanum sedandae sitis causae accurrisse ad stagnum, in quod aliquot arbores Chinchinae incidissent, aquam potatum, vtut amaram, vnde, praeter opinionem, ipsam febrem sublatam, quod idem consilium postea eius suafu alios cepisse in febre eodem euentu, donec inualefcens aquae ex arboribus putredo aquam virtute cassam redderet (*GEOFFROY Mat. med. Traité p. 78.*). Latuit vero reliquum orbem hocce diuinum remedium, donec coniux Proregis Peruuiani, Comitissa DEL CINCHON, Limae febre intermittente pertinaci tentaretur, contra quam praefectus (Corregidor) Lojenfis corticem commendauit, cuius etiam ope, experimentis apud alios praegressis, conualuit, quod accidit a. 1638. Distribuebat dein ipsa illum; vnde sub nomine pulueris Comitissae inclarescere coepit. Et postquam illa distributionem patribus societatis Iesu relinqueret, dictus puluis Iesuitarum. Quum postea a Iesuitis Limensibus opera Procuratoris generalis Iesuitarum Romam portio Cardinali DE LVGO mitteretur, vocatus puluis Cardinalis; qui ipse Procurator in itinere suo Gallico LVDOVICVM 14. tum adhuc Del-

phanum dicitur a febre liberasse. Reducibus Comite DEL CINCHON eiusque coniuge in Hispaniam a. 1640. promulgata amplius adhuc eius efficacia fuit, adeo vt penuria eiusdem sensim nasceretur Lojæ, vnde alii cortices ab incolis substituti (MORTON *Oper. T. 2. p. 68.* CONDAMINE *l. c. p. 234.*). Nomen Quinquina arbitratur DE LA CONDAMINE esse Americanum, nonne potius a nomine Proregis deprauato ortum? In Peruuiano autem regno vocatur *Corteza* vel *Cascara de Loxa* h. e. cortex Lojensis, item *Cascarilla* h. e. cortex paruus. Alia ibidem arbor est, Quina Quina nuncupata, incisione stillans resinam odoram, quae ad fumigationem, ad emplastra, ad oleum inde extrahendum, et ad transpirationem promouendam manibus retenta adhibetur; eiusdem vero arboris cortex in intermittentibus efficax, valde amarus, vnde ante detectum corticem Peruuianum in hoc acquieuerunt, et hinc quoque confusio vtriusque nata, et cortici Chinchinae idem nomen a quibusdam tributum (*l. c. p. 237.*). Nomen *corticis Peruuiani* vsitatissimum patria impertiit.

Loco natali tres vel quatuor species corticis distinguuntur, cortex *albus*, *luteus*, *ruber* (CONDAMINE *l. c. p. 228.*) et *corrugatus* (Crespilla ARROT *l. c. p. 81.*) quarum prima videtur esse peculiaris species botanica; sequentes autem duae non essentialiter discrepare (CONDAM.). Vt venditione tanto plus lucri conqui-

rerent, iam initio variae fraudes commissae fuerunt, corticem effoetum solutione aquosa Aloës impraegnando (MORTON *Oper. T. 2. p. 96.*), vel alios cortices vero substituendo. Fuerunt hi cortex arboris Alizier, cortex Cucharilla, nobis Cascarillae nomine notior, cortex nuperrime dictus Quinae Quinae (*l. c. p. 235.*). Dolo quoque haud raro substituitur cortex Mahogoni, qui similis isti valde est, et in Iamaica in febribus intermittentibus comprobatus (LIND. *on Diseas. in hot Countries p. 308.*). — Sed et alii cortices exotici aemulas virtutes saltim in febribus intermittentibus sponderunt. Huc pertinet Cinchona caribaea (quam olim ill. A LINNE *Spec. pl. p. 245.* aliena fide inferuerat, hodie *Syst. veg. p. 178.* ab hoc genere remouet) circa Hauanam et in Domingo detecta, in cuius et colore et sapore similitudinem cum Peruuiano insignem cognouit ill. IACQVIN (*sel. stirp. amer. Hist. p. 61. Icon 179. Fig. 95.* vti et EIVSD. *Observ. bot. P. 2. p. 27.*) — Genus Achras L. quatuor, secundum cl. BROWNE mentem, species continet, quarum cortex cum altero vi admodum conuenit, et sub hoc nomine crebrius in America vsurpatus. Estque in hisce amarus et adstringens et extractum eiusdem omni fere modo Chinchinae extractum aemulans. Felicior tamen fuit eius vsus in America quam Anglia, in quam regionem experimenti causa cortex transmissus (BROWNE *nat. Hist. of Jam. p. 202.*). Harum specierum vna est

Achras Sapota (LINN. *Spec. pl. p. 470.*), cuius iconem dedit BROWNE (*l. c. T. 19. Fig. 3.*) et IACQVIN (*stirp. amer. Hist. T. 41.*), qui (*p. 57.*) virtutem corticis in febribus Peruuiani loco confirmat, et feminum decorticorum efficaciam in lotio pellendo extollit. — Corticis Tellichery-bark vel corticis de Pala dicti in febribus intermittibus obstinatis pretii supra (*p. 543.*) iam mentionem feci. — Cortex Liriodendri Tulipiferae L. in America quibusdam suppar habetur (KALM'S *resa Tom. 2. p. 321.*). — Nostro tempore Lignum Quassiae succedaneum visum, quod de medicina alias efficaci tamen non confirmat certior praxis. — Aliis placuerunt cortex Hippocastani, Fraxini, Salicis, Pruni syluestris, nuces Cupressi, flores Chamomillae, radix Gentianae, herba Centaurii minoris, Gallae rel. vt mineralia quaedam, pro febrifugis venditata, taceam. (Conf. KNIPHOFII et VOGT *Diss. de succedaneis corticis peruu. febrifugi Erford. 1747.*).

Non vna vero arboris pars ab omnibus et singulis auctoribus selecta. Plerique in eo conueniunt, quod cortex ramulorum praerogatiuam habeat, praeunte MORTONO (*Oper. T. 2. p. 98.*); alii, vt LISTERVUS (*Mantissa ad exercit. de Hydrophobia p. m. 56.*) corticem trunci commendant; alii, vt auctor libri *sur les admirables effets du Quinquina p. 29.*, corticem radicum praestantissimum iudicant. Fide Angli OLIVER (*Phil. Transf. Vol. 24. n. 290.*) indigenis cortex fru-

fructus primum in vſu fuit. Semen ipſum quibusdam febrifugum (v. *KALL Hiſt. plant. T. 2. p. 1797.* et *DALE Pharmacol. p. 318.*).

Ante omnia autem notae integritatis corticis in aprico eſſe debent. Eligendus igitur, qui ex gracilioribus ramis, conuolutus, modice craſſus eſt, attamen ponderoſus. Externa eiſdem ſuperficies ſcabra, fuſca ſit, aut nigricans vel grifea, interius vero colorem cinamomeum vel paullo obſcuriorem prae ſe ferat. Maſticatus amarorem et modicam adſtrictionem cum veſtigiis mitis aromatis prodat, odorem vero aliquantum mucidum habeat, cum quo et ſapor conueniat. Fractus non debet in fibras lignoſas diſcerpi vel in farinam carioſam dilabi. In fragmentis puncta ſplendemia appareant (Conf. *WERLHOF Obſerv. de febribus p. 83.*) — Ad bonitatem diuidicandam quoque ſequens experimentum conducit. Coquatur eiſ portio in tantillo aquae, deinque in ampullam infundatur. Quodſi tum decoctum, quamdiu calidum eſt, rubicundum apparet, ſed, vt primum refrixerit, et ſedimentum deiecerit, pallidum, bonae notae eſt (*ROSENSTEIN'S Barnſjukd. Ed. 3. p. 136. Apot. Ed. 2. p. 16.*). — Corticem in Anglia venalem praestare illi, qui in Belgio proſtat, affirmatur, quin additur repudiatum in Anglia emtores inter Belgas reperire (*FOTHERGILL med. Obſ. et Inquir. Vol. 1. p. 319.*).

Ad dilucidandas virtutes corticis medicas chēmica analysi exigua, si vllam, affert lucem. Gummosas pariter ac resinofas, quae iunctim dimidiam circiter corticis partem constituerunt (MAVTT *Diff. de cort. peruuv.* 1770. in SANDIFORT *Thef.* Vol. 1. p. 181.), terreas insuper et alcalini salis tantillum, elicuerunt. De proportione vero inter gummi et resinam non conueniunt auctores. Gummosas pondere longe minori, quam resinofas, illi inesse, colligit GEOFFROY senior (*Mat. med. Traité T. 2. p. 319.*), cl. MAVTT autem gummosas potiozem partem constituere per sua experimenta affirmat. Vis adstringens in resina latere videtur, quae coctione protracta cum aqua elicitur, vel eliquatur, non vero omnino soluitur, vnde decoctum sensim turbidum fit. Si resina coctione extracta fuerit, nullus amplius adstrictionis sensus, sed amarities fere vnice in residuo inspissato percipitur (LEWIS *M. m. p. 441.*). Corticis peruuiani vt aliorum vegetabilium amarorum et adstringentium virtus aequae facile aqua frigida, ac feruente, eruitur. Resinae eius eadem quantitas maceratione quae coctione elicitur: ast trituratione solutio in aqua acceleratur. Sed nec frigida nec feruens aqua vel spiritus vini rectificatus seorsim omnes virtutes recludit. Efficacius autem soluit aqua frigida, quam spiritus vini rectificatus; verum spiritus vini non rectificatus, s. vinum adustum fortius menstruum est aqua, et vinum Rhenanum fortius proxime dicto (PERCIVAL'S

VAL'S *Essays medical and experimental Essay 3. Vid. e. gr. p. 161. sq.*). Pulveri corticis non vero extracto ferreae insunt particulae (MODEL'S *erstes Schreiben v. d. Bestuscheffschen od. Lamottischen Nerventinctur p. 39. recte quoque PLENCK in Samml. v. Beobachtungen d. Wundarzn. T. 1. n. 6. p. 183.*). Etsi gustando adstringentis sensus enascitur: non tamen ita, vt ab aliis adstringentibus, solutio vitrioli martis miscela corticis nigrescit, sed potius viridescit (ALSTON *M. m. T. 2. p. 6.*). Viredinem tamen in nigrum colorem mutari iusta dilutione alius expertus est (LEWIS *l. c.*).

Ad experimenta cum cortice extra corpus animale instituta, quibus abdita eius natura cognoscitur, quoque pertinent ea, quae vim antiputredinosam eiusdem euincunt; quorum multa ingeniosa instituerunt eodem, partibus animalibus addito, PRINGLE (in *Diseases App.*), MACBRIDE (*Experiment. Essays p. 45. p. 139 et alibi*), anonymus Gallus (*Essai sur la putrefaction p. 445.*), PERCIVAL (*Essays l. c. inde a p. 61.*), item cl. MAVTT (*Diff. de cortice peruv. in coll. SANDIFORT. Vol. 1. inde a p. 195.*), qui carnes quoque hominum variis morbis defunctorum item sanguinem humanum eo fine explorauit. Contra putredinem autem visus est vi inferior floribus Chamomillae et radice Serpentariae Virginianae (PRINGLE'S *Diseases App. p. 12. 20. 22. 27.*) esse. Non vero solum arcet putredinem, sed etiam corrigit (*l. c. p. 23.*). In corpore hu-

humano tanto plus virtutis promittit, quum salua et bilis particulas corticis validius recludat (*l. c. fq.*). Undenam vero ista efficacia antiseptica, quae vltius in morbis putridi generis infra confirmabitur? an a vi adstringendi, quum putredo consistat in disunctione particularum, et omnia adstringentia putredini resistant? sed et alia antiputredinosa existant sine adstrictione (*l. c. p. 30.*), exemplo Camphorae, Serpentariae virginianae. An fermentatione, quam generat, restituitur aër fixus, quo destructo putredo, simulque compingit, et vasis putredine relaxatis tonum suum impertit, iudice MACBRIDE (*loc. cit.*)?

Decipiuntur igitur, qui ab amaritie et adstringendi vi omnem in morbis effectum dependere arbitrantur, qui ipse tam varius est, vt frustra alia amara et adstringentia eidem substituere tentatum fuerit. In febribus intermittentibus nominatim, vti et aliis quibusdam morbis, manifestum est, primariam vim in nervos eundem exserere. Addo tamen ill. LINNEI nouissime declaratam sententiam, quod cortex in febribus intermittentibus amarore suo, quo tenaciter inquinat, vt loqui amat, tam sanguinis quam solidorum omnium partes, h. e. arctissime sese cum iisdem combinet, efficaciam suam praestaret (*Diff. de varia febr. interm. curatione resp. TILLAEI p. 34.*).

Dispar valde de salubritate et effectu corticis iudicium fuit. Causa obrectationis partim in confusio-

nem

nem specierum et fraudes coniicienda. Obstitit quoque famae insigne eius, quo initio vendebatur, pretium; Romae e. gr. argenti pondus et simile corticis pari pretio censebantur (DE LA CONDAMINE *l. c.* p. 234.). In Anglia quidam olim medici suis potius quam aegrorum commodis litantes ob compendiosiorum febrium curationem damnarunt (MORTON *l. c.* p. 69.). In Italia, vbi circa a. 1649. Romam intravit, et FRASSONVS inter primos admisit, tot initio obtrectatores habuit, vt exulare deberet ex pharmacopoliis et intra claustra tantum quarundam monialium retineretur (TORTI *de febr. period. pernicios. p. 3.*). Subuenit autem titubanti eius iam gloriae in Anglia ROBERTVS TABOR (Ita nomen eius scribit RAY in *Hist. pl. T. 2. p. 1797.*, alii TALBOR V. TALBOTH) Anglus empiricus circa annum 1679. factis nomine febris Arglici experimentis; quod ipsum variis formulis pro re nata constans, dein LVDOVICVS 14., solutis duobus millibus Ludovicorum aureorum et annuo stipendio totidem Francorum, erogata simul inuentori Equitis dignitate, sibi vindicans, in beneficium hominum euulgandam curavit (*Le remede Anglois pour la Guerison des fieures, publié par ordre du Roi par NIC. DE BLEGNY à Paris 1682. 12.*; item EIVSD. Libellus *les admirables effets du Quinquina*; vbi tota curationis Equitis TABOR ratio significatur). In Suecia post a. 1690. primum innotuit (ROSENSTEIN *Barn-*

Barnsjukdomar p. 319.). Sic fensim summorum medicorum omnium gentium auctoritate non in febribus intermittentibus modo, sed tot aliis morbis comprobatus, SEBASTIANI BADI medici Genuensis (*Anastasis corticis Peruuiae 1663.*) qui inter primos descripsit corticis efficaciam) SYDENHAMI, MORTONI, TORTI, BIANCHI, LANCISII, FR. HOFFMANNI, WERLHOFII, MONROI, SWIETENII, SENACI, HAENII, GRAINGERI, PRINGLII, ROSENSTEINII, CLEGHORNII, WHYTTII, LINDII et innumerorum fere aliorum. Ex aduersariis prioris gradus RAMAZZINI, qui saltim fluctuat nimis, et BAGLIVIVS fuerunt, vt facile crederes minus prosperos successus illi contingere in Italia, nisi inter eorum ciues essent multi, fauentius de illo sentientes.

Quum prima, qua cortex claruit virtus, in intermittentibus febribus profligandis consistat, haec merito in consideratione morborum praecedat, qua in re, si qua vnquam medela, specifici nomine dignus est. Non omnes vero opus eo habent. Sunt quae gratiori remedio cedunt. Multum quoque dandum auersationi aegrorum, quibus nauseosus est vius corticis (WERLHOF *de febr. p. 65. Caut. med. 1. p. 68.*). Vix illum requirunt vernaes, sed autumnales, quae pertinaciores sunt, et praecipue soporosae, quae saepe tertio vel quarto paroxysmo iugulant. Attamen non nocet in leuioribus. Caue autem ne nimis cito ad

corticem confugas, vtne beneficium febris in elaboranda materie morbosa sufflaminetur; nisi epidemiae genius, prout in febribus soporosis, festinationem iniungat. Nec negligenda necessaria corporis praeparatio est. Si plethora laborat, venae sectio, si diathesis inflammatoria antiphlogistica administranda, si primae viae sordibus scatent vomitoria, quae praestant, vel purgantia vsurpanda, si obstructions viscerum inualuerunt hisce, quantum fieri potest, referendis commodis resoluentibus prospiciendum. Generatim definiri nequit quantitas corticis pro debellanda febre consumendi, nec dosis, nam haec dependent a natura et pertinacia febris, ita vt quidam maiori alii minori indigeant (WERLH. *Obs. de febr. p. 192.*). Hinc non subscribi potest TORTIO, dum corticis uncias duas plerumque sufficere notat. Nullum tamen incommodum oritur, si plus quam opus assumatur, peccatur vero, si iusto minus, quum eo reuersionibus occasio relinquatur (TORTI *l. c. p. 6.* WERLHOF.).

Itali olim, e. c. FRASSONVS, item TORTI (*de febr. period. p. 3.*), variique alii ad normam schedulae Romanae corticem circa ineuntium paroxysmorum tempora dederunt. Quod vero non tutum (WERLH. *Obs. p. 90.*). Nam inde sopitur modo tantillum febris, vel paroxysmus sequens tanto maiori vehementia erumpit (WERLH. *Caut. med. I. p. 71.*), nec hoc nisi certis conditionibus admitti potest (*l. c. p. 72.*).

p. 72.). **TORTIO** (*l. c.* p. 79. 220.) largior dosis placuit, utpote plus virtutis huic, quam eidem quantitati partitis dosibus ingestae, tribuenti. Hinc pro regula illi fuit, initio saltem drachmas duas pulveris porrigere. Et hanc eandem methodum sequuti fere omnes, antequam ista **TABORII** innotesceret. Nec diffitendum, dosibus iusto minoribus febrem incitari potius vel turbari (**WERLH.** *Obs.* p. 163.). Non tantis autem utendum, ut ventriculus et tenelli nervi grauentur (**WERLH.** *Caut. med.* I. p. 74. **GRAINGER** *febr. anom.* p. 128.), et febris potius supprimatur, quam sanetur (**SYDENHAM.** *Oper.* p. 302. **WERLH.** *l. c.*). Quo brevius interuallum, eo maiores doses et eo frequentiores requiruntur. Tempus dandi est exeunte et manifeste vel intermittente vel remittente paroxysmo; nam sub ipso paroxysmo exhibitus nocet (**WERLH.** *de febr.* p. 51.). Capiatur tum omni hora sesquihoriorio, bihorio vel trihorio, vel quadrihorio pulveris scrupulus vnus vel duo, drachma dimidia vel integra vel binae. Initium fiat in tertianis, quando paroxysmus quinti diei longior et vehementior alio vlllo praecedentium est (**CLEGHORN** *Dis. of Minorca* p. 88., **ROSENSTEIN** *om Barnsjukd.* p. 319.), vel iunctus ambiguo symptomate, vel aeger deliriosus vel nimis debilis est. In hisce ad corticem confugas sine mora vesperi mox post sudorem cessantem (**CLEGHORN** *l. c.*). Aliquando varia post initium vsus symptomata,

somnus

fomnus turbatus, anxietas, deliria rel. sese exferunt, quae vero plus metus quam periculi asserunt, et dein continuatione remedii sub interuallo cum ipsa febre euanescent (CLEGHORN *l.c.p. 191.*). Cortice sic apyrexiae tempore assumto saepe sequens paroxysmus ardetur, vel mitior euadit, sed pergendum tamen, donec febris omnino cesset, et pulsuum aequabilitas, cibi appetitus, corporis vigor, cutis color laetus rel. testentur, pristinam valetudinem rediisse (WERLH. *Obs. p. 94.*). Quod solet fieri intra hebdomadis vnus vel alterius spatium. — Si pulso, mammis inhians, febre intermittente corripitur: nihil opus, quam praemisso purgante infanti ipsi exhibito, nutrici corticem ingerere, eodem ordine, ac si ipsa detineretur (ROSENST. *Bskd. p. 323.*) febre.

Non fidendum tamen induciis, sed reuersionibus febris repetitione obuiam eundum, quod consilium iam dederunt SYDENHAM (*l.c.*) et TORTI (*febr. period. p. 79.*). Modus et ordo repetitionis latet in ipsa febris natura. Solet enim in tertianis recidua fieri aliquo secundae hebdomadis die (SYDENHAM *l.c.* WERLH. *de febr. p. 151.*), in quotidianis et quartanis autem tertia hebdomade (*p. 155.*). Vnde liquet, tutissime et certissime reuersiones praecaueri repetito cortice secunda vel tertia quauis hebdomade. Abstineat igitur aeger a cortice in tertianis per integram hebdomadem, octauo autem die et reliquis hebdo-

madis subsequēntis diebus iterum illo vtatur (*l. c. p. 162.*)
 dosi dicta singulis aut alternis diebus pro typi ratione
 (*l. c. p. 163.*). — In febre adhuc obstinatori post idem
 interuallum relictum noua siue secunda corticis repe-
 titio per octo iterum continuos dies fiat. Plerumque
 tamen vna repetitio sufficit. Eadem norma obserue-
 tur necesse est sub administratione aliorum febrifugo-
 rum (*l. c. p. 168.*). In quotidianarum et quartanarum
 recidiuis auertendis idem fere consilium obtinet, modo
 non alterna sed tertia quauis hebdomade, h. e. inter-
 capedine quatuordecim dierum relicta, repetitio fiat
 (*l. c. p. 170.*). — Si et nihilominus noui insultus con-
 tingant, ad eandem medelam siue tertiam repetitio-
 nem confugas (*p. 178.*). — Ita vero dispertienda
 quantitas est, vt intra binos paroxyfmos drachmae
 quatuor, sex, octo, consumantur. Interim et manet
 de methodo ista in vniuersum illud SYDENHAMI
 (*Oper. p. 306.*). „Prudentis medici erit, non nimis
 pertinaciter illi insistere, sed pro suo iudicio aliis mo-
 dis curationem aggredi.„

Peculiarem sollertiam desiderant febres inter-
 mittentes soporosae epidemicae. Depraedicant cor-
 ticis efficaciam in hisce LANCISIUS, STAHLIUS,
 MORTON, CAMERARIUS, SYDENHAMVS, HELVE-
 TIVS, BIANCHI, CLEGHORN aliique multi. Vix
 vero alio teste opus est WERLHOFIO (*Observationes
 de febribus*), practicorum Germaniae sui temporis facile

coryphaeo, vel corticis peruuiani in hisce febris aliisque morbis laude immortaliter de re medica merito. In multis Germaniae locis omnibus reliquis medelis in hisce perniciosis febris antecellit et reluctantes adeo initio ad praeconia traxit (*l. c.*). In paroxysmo non nimis soporoso (*p. 72.*) praeter temperantia, reficientia et diluentia capienda, et vesicatoria cruribus applicanda sunt. Paroxysmo exacto pro rei necessitate venaesectio vomitoria et purgantia non negligenda. Sopor vero vel apoplexia iam praesens, quae alias in apoplexia opportuna sunt, requirit (*WERLH. l. c. p. 78.*). Quando autem vel instare visus est sopor, vel semel iam aut iterum incidit, opera danda in interuallo, vt isti largis corticis praebitis praeuertatur (*p. 88.*).

Sociantibus licet sese vomitu et alui profluuiis, cardialgia, sudore frigido, syncope, algore perdurante vel febre in continuam inclinante: cortex praecipuum remedium est, non exclusis tamen aliis (*TORTI l. c. p. 172. 201. 209.*). In febris intermittibus autem continuae affinibus plus prudentiae requiritur (*l. c. p. 202.*). Ita in febris asthmaticis, lethargicis et spasmo coniunctis conducit (*GALEATI in Comment. Bonon. Vol. 5. P. 2. p. 216.*). — In febris intermittibus iungitur saepe color oculorum flauescens et vrina icteritia cum tumore abdominis aliisque symptomatibus, quae obstaculum in hepate arguunt. Re-

pudiant hisce praesentibus corticem SWIETENIVS (*Comm. T. 2. p. 564.*) et HVXHAMVS (*Oper. Ed. REICH. P. 2. p. 35.*). Sed tum praecipue accelerandam vult eiusdem administrationem cl. CLEGHORN (*Dis. of Minorca p. 205.*), ne corruptela vniuersalis et gangraenosa dispositio fiat. Et sane tanto minus tum metuendus, quum icterus ipse saepe cortice Peruuiano profligetur (*Conf. CLEGHORN l. c. PRINGLE Diseas. Obs. P. 3. c. 4. sect. 2.*).

Quae ab osoribus corticis contra eiusdem in febribus intermittentibus vsus vituperia prolata sunt: non tanti momenti sunt, vt refelli saniori experientia et argumentis nequirent. Si obiiciunt non omnibus auxilio esse: dabit iis aequus quilibet medicus. Nam habet ars suos limites. Sic in quotidiana, quae vt tertiana in insula Barbauos rarissima est, nihil praestitit cortex (*HILLARY Dis. of Barb. p. 23. 108.*). Videant vero obtrectatores, an melius quoddam hisce casibus offerre remedium possint, et anue inertia a cessante iusto praecocius vsu, dosi nimis parca et forma minus comoda, dependeat. — Multa hi quoque chronica mala post febres istas obuia imputarunt cortici, quae iam diu ante eundem inuentum inciderant, a qua labe nec ipse BOERHAAVIUS (*V. FOTHERGILL in med. Obs. et Inquir. T. 1. p. 318.*) liber fuit, quorsum spectant phthisis, arthritis, cachexiae, hydrops, hepatis et lienis obstructions (refutati autem a

a WERLHOFIO *de febr. p. 54.* GRAINGER *febr. anomala p. 113. sqq.* aliis) in quibus morbis ex intermittente natis praecipuam paginam absoluit cortex, ut numerosae TORTI (*l. c. p. 27.*) et WERLHOFII (*l. c.*) observationes testantur. Obstructiones vero tanto minus pariet, quum resolvere doceat vis egregia in obstructionibus glandularum. Nec nocuit in tussi catarrhali, nec in febre intermittente tussi pariter et sputis coniuncta, et sanavit quoque raucitatem (WHYTT *on nerv. Disord. p. 341.*). Aequae inanis querela est, affectus nervos excitari, et vires prosterni continuata eius diutius administratione (CLEGHORN *l. c. p. 213.*). Similiter male inde deduxit rheumatismos et dolores ossium osteocopus SYDENHAMVS, quum potius horum medela existat (FOTHERGILL *l. c.*). — Alii relapsus febris cortici vitio verterunt (RAMAZZINI *Conf. epid. 1690.*, item *de usu et abusu Chinae*, BAGLIVIVS *de febr. motr. c. 13.*), sed pari iniuria, quum hi subinde contingant, siue febrientes ab eo abstineant, siue illo utantur (LIND *Dis. in hot Climates p. 295.*). Quod vero reuersiones febrium incidant, haud raro iusto pariori vsui et repetitioni omissae tribuas. Aurea igitur sunt ROSENSTEINII (*Barnsjukd. p. 319.*) verba „copia et continuatione iusta corticis prospiciendum, ut materia febrilis perfecte elaboretur. Si quid eiusdem remanet, instar fomitis est, qui augmentum capit et relapsibus opportunitatem praebet.” — Male

rursus arguunt, sopire euacuationes, metuentes inde, ne superstes in corpore morbosus fomes maneat. E contrario vrinam, sudores profusos et vniuersales, deiectiones biliosas, et interdum haemorrhoides et menstrua pellit (APINI *Histor. febris epidemicae p. 93.*), licet sudores colliquatiuos coërceat (CLEGHORN *Diseas. of Minorca p. 190.*). Nec sensibili euacuatione opus, quum sufficiat causam febris tollere, quae non tam in fluidis quam solidis latet (TORTI *l. c. p. 27.* SWIETENII *Comment. T. 2. p. 560.* Conf. et de hoc argumento IO. GOTHOFR. BERGER *Diff. de Chinchina ab iniquis iudiciis vindicata, Witteb. 1711.* in HALLERI *Collect. Diff. pract. T. 5. n. 152.*)

Alii licet non aperte contra corticem pugnauerint, quin patroni exstiterint eiusdem: meticolose nimis tamen eum praeceperunt. Suo damno expertus cl. CLEGHORN initio praxeos, quam detrimentosa mora sit. Et perperam tum metuit reditus ex praematturo nimis vsu, inflammationem intestinorum, deliria, rel. Quin fatetur timidum se nimis fuisse praesentibus colluie primarum viarum, inflammatione intestinorum vel obstructionibus inueteratis, quum tamen commodissimum, praecipue sub connubio aliorum remediorum aptorum, in hisce casibus fuisse et celerem mortem auertisse postea cognouerit (V. EIVS *Diseas. of Minorca a p. 196. ad 203.*). Tutum pronunciat generatim, siue purgatio praecedat siue non

(*l. c. p. 217.*) Nec nisi rarissime et manifestis indiciis vrgentibus euacuantia praemisit, sed statim curationis exordium in quacunq̃ intermittentium specie cortice absque vlla peregrina miscela dato fecit ill. WERLHOFFIVS (WICHMANNI *nota Edit. suae oper. addita P. 1. p. 72.*). BAGLIVIVS (*Prax. med. p. 58. de fibr. motric. c. 13.*) contra praecipue sub primarum viarum impuritatibus ab eodem cauit, quibus stabulantibus vel inflammationem vel lentam ac diuturnam febrem vel mortem conscisci ab exhibito cortice affirmat. Plura mala ingruunt ex nimis sero quam praematurō vsu, dum per moram scilicet vires prosternuntur, celer obitus vel chronica mala contingunt (CLEGH. *l. c. p. 206.*). — Ita nec larga copia nocet. Cl. LIND vnciam eius intra sex horas, et tribus hebdomadibus vncias quatuordecim sine vllō incommodo dedit. Imo intra tres annos vncias centum et quadraginta se praescripsisse eodem euentu, exceptis duobus casibus, refert (EIVSD. *Diseas. in hot climates p. 67. 294.*). — Nec detrimento est grauidis, nec puerperis, abortum passis, (MAVRICEAV *Observations sur la grossesse et l'accouch. Obs. 272. 697.*) nec sub fluxu menstruorum (TORTI *p. 446.*), nec tenellis maxime infantibus (V. egr. ROSENST. *Bskd. p. 323.*) Conferas TRILLERI *Dissertationem de corticis peruuiiani vsu senibus grauidis et infantibus salutari in Opusc. T. 1. p. 173.*

Sunt et morbi periodici a latente febre intermittente orti, qui typo, oscitatione ad initium, sudore ad finem acidum spirante et sedimento lotii lateritio, cognoscuntur (Vid. de hisce vltierus cel. FR. CAS. MEDICI *Geschichte period. Krankheiten*). In hisce pariter cortex suam praestantiam euicit. De cordis palpitationibus, anxietate, tussi, cephalalgia, amaurosi, exempla curationis profert L. B. A STÖRCK (*Ann. med. 1. p. 75.*); de cephalalgia TRALLES (*de Opio sect. 2. p. 223.*); de rheumatismo IDEM (*l. c. p. 318.*); de haemorrhagia narium dolore et inflammatione oculi, doloribus istis a calculo haud absimilibus, tussi valida EQUA ROSENSTEIN (*Barnsjukd. p. 306.*); de nyctalopia PYE (*Med. Obs. et Inquir. Vol. 1. p. 111.*); de conuulsionibus periodicis, accedente diarrhoea critica SVMIRE (*in Journ. de Med. Vol. 21. p. 224.*); de dolore periodico supercilii BERTRAND (*Journ. cit. Vol. 25. p. 442.*). Qui plura nosse cupit, huic commendanda cl. VANDERMONDE *Recueil period. T. 6. p. 193.* COLOMBIER DE TOVL *Diss. de hac re Paris. 1768.* et cl. MEDICI *lib. cit. p. 344. sqq.*

Proximum est, de optima forma, qua cortex in febris intermittentibus exhibeatur, dispicere, vnde norma administrandi eius in reliquis morbis desumi poterit. Pulverem cuilibet praeparationis generi efficacia antistare, vel saltim superfluum esse omne praeter vehiculum additamentum, ex prioris ordinis praeti-

ticus haud paucis placet, quorum modo iamiam MORTONVM (*Oper. T. 2. p. 98.*), SYDENHAMVM (*Oper. p. 308.*) WERLHOFFIVM (*Obs. de febr. p. 88.*) TRALLESIUM (*de Opio Sect. 1. p. 303.*), GRAINGERVM (*febr. anom. p. 130.*), ROSENSTEINIUM (*Apot. p. 16.*), VANDEN BOSCH (*Hist. constit. verm. p. 35.*) nomino, vt reliquos taceam. Qui saporem non curant, absque velamento vel vehiculo puluerem fumant; alii deliciares nebula obuolutum deglutiant, aqua autem eundem vel gelatina in pulterem prius redigendo, ne si crepet, molestiam faucibus facessat; hinc et, quo tanto facilius deorsum gliscat, conducit nebulam antea gelatina obtinere. Beato WERLHOFFIO mos erat corticis drachmam dimidiam cum sacchari granis duodecim et Cinamomi gr. dimidio mistam quinquies de die exhibere, et in tertianis benignis nominatim pro integro octiduo doses eiusmodi triginta sex vna praescribere, repetendas subsequente hebdomade recidiuis opportuna (*Oper. Ed. WICHMANNI P. 1. p. 191.*). Simile additamentum aromatis non palato modo placet, sed ad digerendum corticem confert (*PERCIVAL'S Essays med. et experimental Vol. 1. p. 109.*). Velificamur quoque saponi, eundem in emulsione amygdalarum vel succolada propinantes, vel cortices conditos Citri vel Aurantiorum contufos, aquam Cinamomi et syrupum corticum Aurantiorum, illi addentes (*ROSENSTEIN Barnsjukd. p. 321.*). Ad celandum ingratum

saporem radix Liquiritiae quoque prae reliquis eximia visa, siue in substantia siue in decocto capiatur. Pro liquida forma infusum Liquiritiae, et pro electuario extractum, electum (LEWIS *M. m. p. 444.*). Recondit illum quoque egregie mucilago e. gr. Gummi Tragacanthae, meliusque syrupo (*New Dispensatory p. 180. LEWIS M. m. l. c. SCHENCKBECHER v. d. Kinkina p. 134.*). Boli vel electuarii ex puluere et dulci quodam syrupo parati forma multis medicis arridet. Sed vtraque aegris plerumque displicet ob miscelam dulcedinis cum amaritie, et id incommodi secum vehit, quod diu cortex indissolubilis in primis viis remaneat (PERCIVAL *l. c. p. 108. §q.*).

Vtut vero efficax cortex in substantia assumtus fit: imbecillior tamen stomachus eundem non fert, certe non in maiori dosi. An id dependet a fermentescibili corticis natura, vt existimat ill. PRINGLE (*Diseas. of the army Append. p. 66.*)? an potius a difficiliore eius solubilitate, vnde sensum ponderis oppressionisque excitat, ad mentem cl. PERCIVAL (*l. c.*)? prout exemplum aegri narratur, qui post octiduum puluerem corticis omnino indigestum euomuit, etsi febrem iam debellasset (V. FRIBORG *Diff. de usu cort. peru. 1773. praef. KRAZENSTEIN in cl. TODE Bibl. T. 1. P. 3. p. 157.*); aliaque similia hominum, qui corticem per longum tempus copiose captum repetitis vomitionibus euacuarunt (BOVSQVET *Sur l'a-*

ſabus du Chinchina p. 34. p. 44. modo medicaſtro fides). Metuitur quoque, ne, ventriculo nimium ſenſili, laxandi virtutem exercens cortex nimis cito abſque effectu e corpore elabatur (ROSENST. *Apot. p. 17.*). Plura incommoda a cortice in ſubſtantia dato recenſet QVARIN (*meth. med. febr. p. 23.*).

Hiſce de cauſis liquida forma ſaepe opus eſt; eaque vere eximia eſt et efficax, modo aptum menſtrum in ſubſidium ſumas, vt cortex ſatis ſubigatur, nec vis eiudem praeparatione infringatur. Nec ſaporis gratia in hacce ſpernenda eſt. In quos fines plerique decocto cum aqua acquieſcunt. Hoc oportet fieri larga copia aquae, e. c. pro vncia vna corticis librae duae et dimidia vel tres aquae, donec remaneant vnciae octo, vt tanto melius partes efficaces extrahantur, quare et addi ſolet tantillum ſalis tartari, e gr. ſcrupulus vnus. Pro doſi ſint cochlearia duo, plus minus, pro natura morbi diuerſa. Gratius longe euadit, ſi non prius coletur, quam refrixerit (DE HAEN *Rat. med. P. 12. p. 261.*). Addito ſale tartari color obſcurior apparet; ſuſpicio quoque quibusdam enata, ne alcalino pro extractione addito inertior euaderet cortex (*Act. Berol. Dec. 1. Vol. 2. p. 33.*). Gratius redditur decoctum aquis aromaticis analepticis et ſyrupo ſimili vel alio grato additamento, vt ſyrupo hordeato, ſaccharo. Innumeros aegros decocto conualluiſſe, negari nequit. Quin cl. QVARIN (*l. c. p. 24.*) effi-

efficacius id esse innuit puluere. — Fieri vero non potest, quin calore ebullientis aquae aromaticum illud dissipetur; nam collecti sub primam coctionem vapores, eundem odorem, ac ipse cortex, spirant (LEWIS *M. m. p. 441.*). Et quum turbidum euadat decoctum post aliquam moram: patet decompositionem gummosarum et resinotarum partium (QVARIN *l. c. p. 23.*) decoquendo fieri. Inclaruit igitur huius loco recentius infusum aqua frigida factum, quod demonstrantibus sapore, experimentis hydrostaticis, solutione vitrioli martis, decocto virtute nullo modo cedit, et gratius longe est. Nempe aqua gummosas partes soluendo simul resinotas ob arctum connubium subigit, quod vi caloris videtur cito nimis dissolui. Confert igitur pulueris subtilis corticis vnciam vnam in aquae frigidae vnciis octo vel duodecim macerare per 24 horas; quin serius cognitum, duodecim horas sufficere, vel minus temporis spatium. Dupla quantitate corticis et agitatione per minuta prima temporis duo vel tria infusum apparuit fortius, quam vllum praecedentium (LEWIS *l. c. p. 442.*). Saltim cortex aequae largiter aquae frigidae ac calidae quicquid efficaciae habet, erogat (PERCIVAL *l. c. Vol. 1. Experim. 1. 2. 3.*) Testatur idem BAVME' in *Elemens de Pharmacie p. 339.*) Hoc quidem liquidum perfecte perlucidum est et rubicundum, Mirum igitur, quod cl. WELL pharmacopola (apud QVARIN *l. c. p. 24*) in-

infusionem pro extractione sufficere neget: quum contra ea experientia a cel. LEWIS et frequentissime in Anglia, addo in Suecia, in exercitio practico capta egregiam eius vim confirmet. — Praestans quoque est praeparati genus infusum spirituofum (quo iam utebatur empiricus ille ТАВОР) in hisce nempe, qui spirituosis assueti sunt et quibus morbi natura permittit calida, quin requirit, vt in affectibus neruosis. Vires corticis inde augeri existimat cl. LIND (*Diseas. in hot Climates p. 310.*). Inter spirituosa menstrua vinum prae reliquis eximium (V. supra p. 554.). Exempla commoda palato fauentia sistunt cl. PERCIVAL (*l. c. p. 74.*) ROSENSTEIN (*Bskd. p. 320.*). — Extractum merito reliquis adhibendi modis postponitur. V. infra sub praeparatis.

Praeter dicta praeparata variis saepe miscelis opus est, quae genio morbi magis accommodatae sunt. Iunguntur subinde purgantia, quando ad corticem confugiendum, antequam purgationi primarum viarum probe prospectum fuerit; nisi cordialium additamento virium vitalium potior cura habenda sit (CLEGHORN *l. c. p. 194.*). Miscela Rhabarbari ideo multis placuit, LANCISIO (*Libr. 2. epid. 4. c. 6. et epid. 4. c. 8.*), MEADIO (*Monit. et praecept. med. p. 21.*) MONRO (*milit. Diseas. p. 185. 173.*), VALCARENGHI (*Diss. de usu et abusu Rhabarbari cortici peruuiano uniti Cremae, 1748.*), ROSENSTEINIO (*Bskd. p. 323.*). Alia quoque laxantia, nisi

nisi alius bene succedat, addi poterunt, vt ex salium mediorum tribu. Sed raro isto connubio indigemus, nam cortex probae indolis plerumque sponte aluum aperit (ROSENST. *Bskd.* p. 322.). Quin contra ea soluit cortex aluum subinde nimium vel vomitu reicitur; quod ne fiat Opium admisceatur, praeuentibus SYDENHAMO (*Oper.* p. 303.) TORTI (*l. c.* p. 84.) WERLHOFIO, CLEGHORNIO (*l. c.* p. 208.) LINDIO (*Diseas. in hot clim.* p. 311.), CLARCKIO (*Diseas. in voyages to hot Countries* p. 146.). Quae miscela et eum vsum habet, vt sudor erumpat et minori copia corticis opus sit. Hinc Laudani opiatum tantillum vel Laudani liquidi SYDENHAMI gutta vna vel altera vel Theriacae grana quindecim (TISSOT *Avis au peuple* p. 339.) addere confert, Sub miscela Opii quidam tanto tutius corticem debellare febrem obseruarunt, quorum pertinent RIVERIUS, WIDLISIVS, HORSTIVS, DECKERVS, HEVRNIVS, PITCAIRNE, HELLWICHIVS, alii. Cl. TRALLES (*Opii sect.* 2. p. 70.) valere in primis indicat in febre a pathemate orta. Ad alui fluxum nimium coërcendum quoque conducit Cascarilla vel alia mitia adstringentia cortici nupta. In nimia debilitate eum cum cordialibus, secundum exempla mox suppeditata, combinare e re est, quae inter vinum et spiritus vini commemoranda. Si fluxus menstruus instat: adiiciatur pauxillum Myrrhae. In affectionibus hydropicis Scilla. Pertinacissimae febres intermittentes curatae

corticis Peruuiani scrupulis duobus et radice Serpentariae virginianae scrupulo vno in puluerem redactis, praemisso, si opus, purgante, quo sine Calomel praecipuum fuit (LYSON'S *practical Essays* p. 18.). Vis adstringens corticis et aliorum austerorum, quantum apparet, augetur acido addito (PERCIVAL *Essays* P. 1. p. 77. 96.).

Ad opinionem vulgi in febribus intermittentibus, adhibito per tempus cortice, alius purgante eluenda est. Non egere autem corticem hocce auxilio, quin contra ea recidiuis pandi viam, iam SYDENHAMVS (*Oper. p. 306.*) monuit. Euerrere velle corticem residuum iuane consilium est; nam, vt verbis ill. A ROSENSTEIN (*Bskd. p. 323.*) vtar, Chinchinae aequae parum, ac panis, in corpore remanet. Vix credibile, materiae febrilis reliquias purgationem iniungere: noua vero colluiei in primis viis collectio ex auide nimis cibo post appetitum cortice restauratum capto, saepe eandem desiderat. Cautissimum vero tum est expectare, donec dies recidiuarum feraces praeterierint, dein, si opus, pluries repetere (HAEN *Rat. med. P. 11. p. 86.*).

Extrinfecus pariter corticem multiplici modo adhibere licet, nec minori successu, ac si per os sumtus fuerit. Cuius rei experimenta praecipue in febribus intermittentibus capta. Hocque inuento saepe opus est in infantibus, veliis, qui ingerere illum per os de-

tractant, vel quos taedet diuturnioris interni in morbo
 vsus, vel quorum ventriculus eundem plane non ferre
 potest. — Non noua res est, eum per clyisma con-
 tra intermittentem febrem immittere, sed feliciter,
 iam tentata ab HELVETIO (*methode de guerir toutes
 sortes de fieures sans rien prendre par la bouche, à Paris
 1694.*) et a TORTI (*de febr. perniciosis p. 406.*), licet
 ille non magni faciat, et a BAGLIVIO (*Prax. med.
 L. 1. c. 13. §. 9.*). Laudant quoque WERLHOFFVS,
 VAN SWIETEN (*Comment. T. 2. p. 567.*) BVCHWALD
 (*cont. act. Hafn. p. 18.*) MONRO (*milit. Diseas. p. 187.*)
 aliique haud pauci. Alius vero primum eluenda est
 alio quodam clysmate, ne feces in crassis intestinis
 stabulantes obstant: dein corticis decoctum vel eius
 puluis aqua dilutus iniiciatur. Tripla vero plerumque
 dosis requiritur, quam si per os sumatur (SWIETEN
l. c.), et quantitas paucarum vnciarum modo iniiciatur,
 ne mole sua ad excretionem vellicet. Nimis pretio-
 sum euadit clyisma extracto adhibito, quod tamen cu-
 rauit cl. LIND (*Dis. in hot Climates p. 312.*) ab vncia
 dimidia ad vncias duas vsque immittendum, in con-
 nubio tincturae thebaicae, quae ad purgationem prae-
 pediendam addita: sicque multis auxilio fuit, qui ef-
 ficaciam interni vsus eluserunt. Similem fidem clyf-
 matibus tribuit cl. RENANDIN (in RICHARD *Recueil
 d'Obseru. T. 2. p. 6.*). — In cataplasmatibus spissitudi-
 nem aqua coctus abdomini intra linteum tenue eodem
 ef-

effectu imponitur (ROSENST. *Apot. p. 17.*) Ipse ill. A ROSENSTEIN (*Bfkd. p. 323.*) febre semitertiana correptus hocce praesidio conualuit; nec rediit in illo febris, sed vires mox recuperavit. Aquae pro cataplasmate vinum substitui potest. Camphora si illi admista fuerit, lumbrici secesserunt (HANNES *ib. den Friesel p. 88.*). Frustra vero cuidam aegro applicuit TORTI (*l. c. p. 462.*) epicarpium ex puluere corticis cum spiritu vini contriti, licet quotidie per octo dies renouaretur, quum e contrario ingestus statim febrem sufflaminaret. — Quis vero credidisset, puluerem ipsum applicatum externe sufficere, quae tamen curationis ratio pro infantibus arrisit cl. PVE (*med. Obs. et Inquir. T. 2. p. 245.*), vt qui intra linteum duplex forma vestis absque manticis confutum, nudae cuti applicandum, puluerem tenuissimum corticis, quoniam rudior sub decubitu molestus est, immiserat ad febres intermittentes et remittentes curandas. Vnctiae duae, tres, sex corticis pro diuersitate aetatis infantum requirebantur. Respondisse spei etiam in puero annis septem minori refert (*p. 251.*). De irritato tentamine queritur cl. HARVEY (apud MONRO *l. c.*). — Nouiter quoque in pediluuiio tentatus cortex, de cuius exoptato euentu gloriatur cl. ALEXANDER (*Experimental Essays p. 38.*), nempe cruribus, postquam probe fricta fuerunt, immersis in vas angustum, decocto ex libra vnus corticis et sufficiente

quantitate aquae repletum. Nam initio etsi rediit febris, postea tamen plane abolita fuit.

Haecenus de vi corticis in intermittentibus. Iam an in continuis admitti possit, et in quibus, pariter expendendum? In vniuersum regula esto (TORTI *de febr. pern. p. 202. 388.*), quo propius febres ad intermittentium naturam accedant, eo facilius cortice fanari, quo vero magis naturae appropinquent continuentium siue synochorum, eo difficilius, et tanto maiori prudentia opus esse. Concedendus tamen plerumque iis in continuis, quae ex intermittentibus ortae fuerunt, vel in continuis, quae intermittentem iunctam habent, et notabilibus longisque remissionibus instruuntur (SYDENHAMI *Op. vniuers. p. 304.* TORTI. Vid. inpr. quae contraxit ex prolixiori argumentatione *l. c. p. 350. sq. p. 378. sq. p. 408.* WERLHOF. *de febr. p. 61.* SENAC *de recond. febr. natura p. 258.*). Ad praecones primarios corticis in remittentibus iisque perniciosis pertinet cl. LAVTTER (*Hist. biennal. morb. rural. Leg. casus praemissi et p. 194.*). Hinc felici ausu administratur in semitertiana notha siue tertiana continua duplici, modo tempus remissionum diuturnum fatis sit, nec inflammatio vel abscessus vel alia mala morbi alieni symptomata iuncta; quae si adsint instar continuae febris tractanda initio, donec constiterit ex intermittentium genere esse, vel praemittenda alia commoda vel adiungenda (WERLH. *l. c. p. 61. 62.*).
Per-

Pertinax fuit natura febris quotidiana duplicatae in infula Barbados vixque spei satisfecit cortex, nisi in connubio mixturae ex sale Absynthii et succo Limoniorum. Nocuit quoque praemature, et antequam regulariter intermitteret febris, exhibitus, nempe continuam reddidit febrem, obstructionem genuit, quae vel in suppurationem vel gangraenam partium transiit (HILLARY *Dis. of Barbados p. 23. 108.*). Dissuadet eum in femitertiana FR. HOFFMANNVS (*Med. rat. syst. T. 4. §. 1. c. 5.*). Ita et WERLHOFFVS (*l. c. p. 51.*) infecurum pronunciat in hac, antequam febris continua admixta in declinationem fuerit redacta. Sua vero aliorumque, quos adducit, experientia nocere significat in febribus naturae continentis, inflammatoriae, suppurantis, catarrhalis, nisi valde benigna et fere intermittens, exanthematicae, acutae, et iis, quae nullum peculiarem typum obseruant, etsi quodammodo intermittenter mentiantur (*l. c. p. 50.*). Egregius tamen est in reliquiis acutorum morborum tollendis et robore restituendo, auertitque lentam et tabescentem corporis dispositionem et reditum morbi. — Nec vsum valde manifestum in nocturnis et erraticis praestat, quae ex induratione glandularum vel viscerum, vel ex solo scorbuto, aut venerea labe aut ulcere interno, oriuntur, licet species adsit intermittens. Attamen saepe, si vlcibus viscerum et suppuratis tuberculis morbisque tabificis superueniunt fe-

bres intermittentes, leuamen affert cortex, raro autem eodem penitus et constanter vincuntur, nisi laesio sit leuior et ille cum aliis commodis remediis conuulsiuum intret (WERLH. *l. c. p. 52.*). In remittentibus vero tempus remissionis eligendum est (SENAC *l. c. p. 260.*) sufficitque, modo aliqua sit.

Verum per partes procedendum, dispiciendumque est, an laxari possit vi experientiae recentioris restrictio in quibusdam continuarum speciebus, supra facta. Damnant auctores fere omnes corticem in febribus inflammatoriis, SYDENHAMVS (*Oper. p. 317.*) NIGRISOLIVS in scholiis ad BLEGNVM (TORTI *l. c. p. 386.*) BOERHAAVE (*Aphor. 767.*) cum commentatore (SWIET. *T. 2. p. 567.*) WERLHOFIVS (V. supra) GRAINGER (*febr. anomala p. 121.*) HVXHAMVS (*Op. omn. Ed. REICH. T. 1. p. 299.*), qui male cedere vsum indicat, vbi sanguis densus, tenax ac inflammationibus aptus, vnde pessime, inquit, pleuriticis et peripneumonicis exhibetur (Conf. et *l. c. T. 2. p. 32. 33. 142. 143.*). Sed recentiorum praecipue nonnulli ne in hisce quidem admittere dubitant idque non sub vnica modo conditione. Absque circumstantiarum scita diiudicatione adhibere eum velle, et anti-phlogisticorum in numerum collocare simpliciter: temerarium omnino est (Vid. cl. WEICHERT *Diff. de virtute corticis anti-phlogistica, praef. BÜCHNERO 1768.*). Taxanda igitur commendatio MORTONI (*Oper. T. 2.*

p. 196.), quae tamen confociatione refrigerantium non destituitur, et manifestas febris remissiones exigit. Speciatim tum vetat TORTI (*de febr. p. 382. 387.*), quando inflammatio primarium morbum constituit, concedit autem, si symptoma sit febris intermittens. Pulchre cum hisce conueniunt obseruata ill. PRINGLE (*Dis. of the army p. 125.*), qui in campis febres inflammatorias typum intermittentium induere viderat, sed ab harum natura distinctas, adeo vt praecipua curatio in venae sectione et antiphlogisticis consisteret. Nocuit in hisce cortex, nam vel in continuam transit febris, vel suppressa tantum rediit paullo post, symptomatum peiorum satellitio stipata. Ast huius loci est viscerum abdominalium inflammatio ex tertianis proueniens, quae saepe sensim cum quolibet paroxysmo increfcit, donec in gangraenam desinat, quo casu cortex febrem terminando ipsi inflammationi limitemponit (CLEGHORN *Dis. of Minorca p. 204.*). Concedit et SENAC (*de febribus p. 261.*) in pleuritide, febre intermittente sociata. Transcendere quodammodo cancellos a TORTIO praescriptos videtur cl. SARCONE (*Krankheiten in Neapel T. 1. p. 218. sq.*) tutissimum et optimum corticem in peripneumonia pronuncians, quae typum febris intermittens induit, attamen post venae sectionem et purgationem et praemissa diluentia, modo non sero nimis nec nimis parce detur; idque sua propria et Italorum medicorum variorum ex-

perientia confirmat. Dolendum, non omnes reliquos corticis in inflammatoriis morbis fautores conditiones rite determinasse. Ita HEVERMANNVS (*Bemerkungen u. Vntersf. d. ausüb. Arzn. P. 1. p. 146. sqq.*) in angina, erysipelate, initio pleuritidis et peripneumoniae, praemissa venaesectione et clysmatibus in plethoricis adhibuit. Assentitur cel. CASIM. MEDICVS (*Samml. v. Beobacht. aus d. Arzn. P. 2. p. 452. sq.*), cui occasionem experimenti dederunt febres intermittentes malignae a. 1761., in quibus sanguis inflammatus apparuit; dein in ipsis inflammatoriis pectoris adhibuit, in connubio vesicatoriorum et antiphlogisticorum. In eadem antiphlogisticorum miscela saepe cortex opem praestitit cl. ^{mo} HANNES (*Brief üb. d. Friesel Ed. 2. p. 25.*) et quibusdam amicis medicis. In magna debilitate decoctum ex cortice cum Verbasco vel Hyssopo pleuriticis exhibuit QVARIN (*meth. medend. inflammationum p. 91.*). Aliam eiusdem dandi opportunitatem vel potius necessitatem praebet combinatio putridae humorum diathesis cum inflammatoria, qualem graphice describit ill. TISSOT (*Avis au Peuple p. 99. sq.*). — Elucet igitur, non conducere in febre inflammatoria exquisita s. pura, in qua potius densando sanguinem, stringendo fibras, febrem augendo manifesto detrimento est. Externe pariter decoctum subinde in ophthalmia chronica conuenit, illa nimirum, quae, sub languore pulsus facie pallida

aliis-

aliisque tenuis sanguinis notis, ex laxitate vasorum oritur.

De efficacia in putredine coërcenda prout testantur experimenta supra (p. 555.) allata: ita et experientia in febribus putridis creberrime capta, iis scilicet, quae absque labe biliosa incidunt. Sunt hae a WINTRINGHAMO, HVXHAMO, PRINGLIO, MONROO, item ab HAENIO quoad partem aliisque malignae vocatae, in quibus saepe petechiae emergunt. Multi tamen non ausi sunt, corticem initio statim morbi praecipere, sed in progressu, quum pulsus debilis fieret, vox submissa tardaue sine grauiori delirio, quo tempore remittentis indolem assumsit, vt sub paciori aegri statu porrigi cortex posset (PRINGLE *Disf. p. 313.*). Cl. MONRO (*Diseas. of milit. Hospitals c. 1. p. 18. sq.*) pariter cunctatus est, donec manifestiora debilitatis virium vitalium et putredinis vestigia appaerent, saepeque venaesectionem, emetica, purgantia, diaphoretica, praemisit. Sic et b. LVDWIG (*Advers. med. pr. Vol. 1. P. 1. p. 68.*) in progressu mali, non adeo sub initium, infusum aquosum concentratum proficuum reperit, putredine vero nimis inualecente, iners. Verum ill. AB HAEN corticem vel ipso morbi principio, non minus ac paullo ante eruptionem exanthematum vel vna cum illa, laudat (EIVSD. *Rat. med. P. 3. p. 36. P. 11. p. 292.*). Subscita miscela ob morae periculum omnino quoque prae-

cocius, duro magnoque etfi pulsu, concedendus. Eri-
git in hisce febribus vires, sanguinem densat, cruen-
tas euacuationes sistit, symptomata ex humorum pu-
tredine tollit, auertit metastases et recidivas, crisin fa-
lutarem per lotium, haemorrhoides, sudores produ-
cit. Sed larga dosi et diu protracto corticis vsu opus
est. Nisi ore assumtus celerem fatis opem ferat, in
anum iniiciatur (HAEN *l. c. P. 9. p. 240.*). Quod et
externe vsurpatus putridam humorum corruptelam
corrigat, docuit experimentum cum pediluuiio ex cor-
tice, quo ipso lotium postea emissum longe ferius,
quam ante, computruit; et quum in isto aliquot grana
falis martis soluerentur colorem nigrescentem conce-
pit (ALEXANDER'S *experimental Essays p. 32. sqq.*).
Eiusdem efficaciae est inhalatio pulmonibus facta (*l. c.*
p. 74.).

Putridae febres subinde aliam labem humorum
admixtam habent, quorsum spectat biliosa. Sed et
in hisce eximius cortex ad putredinem coërcendam et
gangraenam arcendam, modo mitigata fuerit febris
et euacuante praemissa: alias enim febrem inflamma-
toriam produxit (PRINGLE *Dis. p. 200.* HILLARY
Dis. of Barb. p. 164.). Quin aliquando sub ipsis ex-
acerbationibus locum habuit (CLARCK *Dis. in hot*
Countries p. 145.). Profuit et inter sollerter obserua-
tam diaetam et primarum viarum purgationem scopo
praeferuatiuo (IDEM).

In consortium malignarum, secundum vulgarem loquendi morem, etiam intrant miliares (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 67.*). Hae prout petechiae retrogressae corticis adiuvento repullulant (*l. c. P. 2. p. 93. P. 4. p. 8.*). Profuit in epidemia miliari anginosa putrida decoctum cum pulpa Tamarindorum etiam sub initium. Plus effecit decoctum quam pulvis, et vtilius fuit sub pulsu debili contracto, quam pleno et irregulari. Infantibus sacculis vino et aqua coctis externeque applicatis solamen attulit (BRÜNING *constit. epid. Effend. p. 64. sq.*).

Ipsius pestis maxime eximium esse remedium, traditum (SEBAST. BADIO *anastasis cort. Peruv. a. 1663.* RVSHWORTH'S (*Proposal for the improvement of Surgery*).

Transitus iam fiat ad febres neruofas, vt ab Anglis vocantur, quae videntur esse morbus puitosus vel cardiacus veterum, descriptae vero accurate a WILLISIO (*de morbis conuuls.*) HVXHAMO (*Oper. Ed. REICHEL. T. 1. p. 163. T. 2. p. 75. sq. 78. sq.*) WINTRINGHAMO (*Comment. nosol. p. 34. 51. 54.*) HOMIO (*Medical Facts et Experim. p. 1. sq. Princip. med. p. 76.*) quoad naturam et curationem existant. Hisce debellandis pariter cortex inseruit. Sed opus est cautione, ne nimis cito febris sufflaminetur, cuius vigor, modo non effraenus fit, salutaris est aegro, ad lentorem feri attenuandum, et vt prohibeantur metastases ad partes nobiliores. Vnde plerumque modo sub de-

Continuatione febris et dum intermissio vel magna saltem remissio contingat, subinde ad moderandum nimium sudorem vel alui profluvia vel haemorrhagias, aliis commodis admistis conuenit. Scite hic vinum aliaque cardiaca et vesicatoria iunguntur.

In variolis mali moris praestantissimum cortex praebet auxilium tam ad eruptionem, si languet, accelerandam, quam ad febrem suppuratoriam coercendam, et putredinem gangraenosam humorum corrigendam. Primus, qui eundem in variolis commendauit, est MORTONVS (*Oper. T.3. p.185.*), verum sub decrementum modo mali, et quando febris secundaria mitis, et periodicis exacerbationibus et remissionibus alternatim sese excipientibus constat. Sed si hisce vnice limitibus esset circumscribendus vsus: in paucos modo praesidium eius caderet, quum multi alii, quibus ante hunc terminum auxilium opus est, sine ope interituri essent. Postea, quum pretium corticis in gangraena innotesceret, cl. MONRO (*Med. Essays Vol. 5. p. 98. 104. sq.*) iudicauit etiam in variolis valere posse tanquam commodum remedium ad suppurationem promouendum, et diathesin gangraenosam, quae petechis sese manifestauit, coercendam, id quod et eius aliorumque experientia comprobauit. Qui per os corticem ingerere detrectarunt, hisce formula clysmatis proficuum fuit, nempe, iniectione laxante praemissa, drachma dimidia ad duas cum tantillo lactis

lactis calidi infantibus per aluum immiffa mane et vefperi. Quamuis haftenus modo poit eruptionem eius vsum feciffet: tamen multa a cortice et fperavit fub ipfa eruptionis febre. Incitatus hifce, tum effi-
 cacia in petechiis et miliaribus, adhibuit cl. WALL
 (*Phil. Tranfact. Vol. 44. P. 2. n. 484. p. 583. fqq.*) cor-
 ticem, delitefcentibus variolis fub cute inter petechia-
 rum vibicum et profluuiorum fanguinis praeternatu-
 raliu fatellitium, vnde ad maturationem peruene-
 runt variolae, et exanthemata reliqua difparuerunt.
 Et hic quidem plerumque extractum praefcripfit, id-
 que faepe iam in primo variolaru ftadio continuauit-
 que vsum, donec pufulae ficceferent et purgandi al-
 uum tempus infaret. Formula fub infigni putredine
 fequens illi fatisfecit: Rc. Extr. cort. peruv. ꝑ̄ Alum.
 crud. Jij. Aqu. Cinam. ten. ꝑ̄vij Syrup. cydon. ꝑ̄j M.
 cap. cochlearia bina larga alternis horis. In fangui-
 nis variolis extollit MEAD (*Oper. T. 1. Gott. de variol.
 et morb. p. 37.*), in nigris pariter, paruis iftis confluen-
 tibus, vel petechiis fiue effufionibus fociatis, item in
 variolis fpeciatiu lymphaticis, praedicat HVXHAM
 (*Oper. Ed. REICHEL. T. 2. p. 142.*) tincturam fuam
 corticis alexipharmacam, modo fpirandi difficultas
 non adfit, nec aluus obftipata, nec abdomen durum
 tumidumque (*l. c. p. 143.*). Ad eadem fere leges (de
 lymphaticis vero variolis non agit) exigit corticem cl.
 BROCKLESBY (*Obferu. p. 240.*), attamen de inertia
 non

non rara querelas mouens. Conf. et casus singularis de praestantia corticis in variolis malignis recensitus ab ill. DE HAEN (*Rat. med. P. 2. p. 89.*) qui cl^{mum} WESTERHOFF narrat in ipso adeo violentissimo stadio variolarum contagioso dedisse. A cl. BAYLY duo casus similes consignati exstant, vnus confluentium, alter gangraenosarum variolarum (in *Phil. Transf.* 1747. p. 27.); item alius gangraenosarum a cl. HAZON (*Iourn. de Med. T. 20. p. 342.*). Methodum et exponit cl. PLENCIZ (*Oper. Tr. 2. de variol. p. 136.*). Statim ad corticem confugit ill. A ROSENSTEIN (*Barnsjukd. p. 134.*), quum eruptio et eleuatio pustularum in secundo stadio praecipue variolis malignis grassantibus, et sub mala aegri constitutione languesceret, et praebere eum continuat per totum morbi decursum idque frequentius vel maioribus dosibus, quando pulsus debilis est et rubedo circa pustulas pallidior, vel maioribus interuallis minorique dosi, quando pulsus fortior et rubedo saturatior. Propria addere possum experimenta de vtilitate corticis, sub retardata iusta pustularum eleuatione et languente suppuratione. — Pauciores auctores in ipsa febre suppuratoria opem in eo quaesiuerunt. Non fugit tamen eiusdem vel in hac praestantia medicos olim Wratiflauienses (*Hist. morb. Wratifl. Ed. HALL. p. 285.*), sed concesserunt corticem, quando haec febris vltra tempus protrahitur et intermissione locum dat, qua ipsa incidente exhiberi ius-

iusserunt. Fidem illi quoque tribuit cel. A ROSENSTEIN in hac febre, miracula subinde excitare asseuerans. Quantum in febre variolarum secundaria valuerit, casu singulari a cl. RAHN (*Abhandl. d. Gesellsch. in Zürich Voi. 1. p. 193.*) confirmatur.

Sunt et aliquot pectoris morbi, de quibus, vtrum conducatur, an noceat cortex, non omnino inter medicos constat. — In catarrhalibus febribus non admittit b. WERLHOFFIUS (V. supra (p. 579.) nisi valde benignae et naturae fere intermittentis sint. Latius vero extendit opportunitatem cl. MEDICVS (*Beobachtungen Vol. 2. p. 463.*), et ad febriculam compescendam pectorisque inconmoda tollenda intra paucos dies sub idonea miscela, et quidem vi pulmones corroborandi, maxime facere vidit. Nec nocuit WHYT-TIO, tussi catarrhali tentato, pondus vnciarum quatuor intra sedecim dies consumptum (*on nervous Disord. in EIVS D. Works p. 636.*). Ipse debeo cortici firmatos in me pulmones, quos catarrhus pertinax eoque pedissequa tussis nimium debilitauerat. Ita et raucedinem absque febre et oppressione pectoris post morbillos superstitem sustulit (WHYT-T in *Ess. and Observations phys. and liter. T. 3. p. 375.*).

Locum quoque habet prudens corticis administratio in febre hectica, siue corporis lenta absque ulcere consumptione. Praemittenda tamen vel prius tentanda ad soluendam obstructionem et febrem miti-

gan-

gandam laxantia commoda et visceralia, mitia scilicet salina, extracta amara, gummi resinae praecipue Gummi ammoniacum, serum lactis. Sed perseverante febre pertinaciori et debilitate cortex solatium promittit. Multum illi tribuit cel. MEAD (*Monita et praec. med. p. 27.*) ad periodos hepticae arcendas, dum nimirum aegri certis temporibus vel haemoptysi vel pituitae tenuis in pectus fluxione vel bilis flavae reiectione tentantur. Cl. MONRO (*mil. Dis. p. 128. 133.*) vero, etsi largitur tusses quasdam obstinatas feliciter eo profligatas, quin levi heptica iam sese exferente: negat tamen in confirmata pulmonum obstructione et heptica grauiori sine excretionis puris libera vllius emolumenti fuisse, asserens contra calorem excitasse febremque auxisse. Secundum experientiam cl. HEBERDEN (*in med. Transf. T. 2. p. 15.*) nullum quidem effectum in hac febre exseruit, nec tamen noxam peperit, excepta alui purgatione vel nausea parui momenti, quando stomacho ille aduersus fuit, vel nimis cito ingestus.

Quum ad disquisitionem, an eo liceat in phthisi vti, me accingo, iterum doleo artis nostrae fortem, quae ab experimentis plurimum fulcri repetens diuersa successuum narratione nimium incerta euadit, et turbatur. Difficultatem pretium corticis in hoc morbo diiudicandi parit huius varia conditio, quoad originem, sedem, et gradum mali, corporis consti-

tutionem diuersasque complicationes. In biuio iudicium TORTI (*Lib. 5. c. 2. p. 449. fq.*) versari videtur. Pulmoni iam exulcerato plurimum nocere monet MEAD (*l. c. p. 27.*). Magis damnosum quam proficuum iudicat ELLERVS (*Obs. de cogn. et cur. morb. p. 214.*). Restrigit efficaciam in vlceribus viscerum suppuratis tuberculis et morbis tabificis WERLHOFFVS (*Obs. de febr. p. 52.*), etsi in intermittentibus, hisce morbis superuenientibus, subinde leuamen praestare et vitam protrahere censeat, non vero constanter nisi sub laesione leuiori. Neruose medicos cl. TRALLES (*de Opio sect. 4. p. 22.*) reprehendit, in cortice contra phthisin exhibendo nimis audaces, et medicos multos secum sentientes allegat; nam anxietatem inde, difficiliorem respirationem et sputa suppressa, obseruauit. Reiicit vel ideo cl. WARREN (*Diss. de cort. peru. Edinb. 1770.*), quod DOWERVS sanguinem post somam adeo venaessectionem crusta inflammatoria obductum inuenit (*Ex Gött. Anz. 1771. Zug. n. 44.*). Profluuium aluini apud phthisicos potius augeri quam stipari cortice, auctor cl. FRIBORG (*in Tillaeg til Vgeskriftet Laegen v. Todes Bibl. T. 1. P. 1. p. 118.*) est, nisi flores Tussilaginis admisceantur. — Sed age et alios contra sentientes audiamus. MORTONVS (*Opera T. 1. p. 103.*) saepissime eius in febre putrida phthisica sistenda efficaciam expertus est. Probat et SWIETENIVS (*Comment. T. 4. p. 94.*), exem-
plum

plum producens virginis absque haemoptysi phthisticae, sed corticis ope conualescentis. Initio praxeos fatetur PRINGLE (*Dis. of the army p. 167.*), se a cortice abstinuisse, nec exhibuisse, antequam obstructio apparenter fuerit soluta, dein autem in progressu exercitii practici decoctum vel infusum corticis ad cochlearia tria vel quatuor praescripsisse semel vel bis de die, nec calorem auctum vel respirationis difficultatem inde percepisse, sed virium incrementum insigne. Laudatoribus magni nominis etiam accensendus est TISSOTVS (*Avis p. 119. 124.*), qui ei vomica rupta et in phthisi vera palmam prae omnibus balsamicis tribuit, praesente autem adhuc inflammatione vel noua ingruente eum repudiat. Sub eadem limitatione cortici fauet cl. BVCHAN (*Domestic. Medic. Vers. Germ. p. 298.*). In leuiori exulceratione non nocere, sed putredinem vincendo ad consolidationem facere, testatur cl. LÖSECKE (*Mat. med. p. 417.*). Cum euphoria propinauit eum cel. ACREL (*Chirurg. Händelser Ed. 2. p. 225.*) in empyematibus sponte exitum sibi parantibus et febre stipatis, tum scilicet, quando phthistica febris in intermittentem transierat. Vomica, quae inter costam quintam et sextam penetrauerat, iuncta sputo purulento, decoctis vulnerariis cum cortice Peruuiano sanata. Sic et alius, vomica critica ex febre putrida subito affectus, corticis usu restitutus (BORNAINVILLE in *Journ. de Medec. T. 17. p. 421.*). Miscelam corticis cum lacte, nescio cur olim

olim vel silentio praeterierint medici, vel omnino repudiarint. Sed in hac haud mediocrem ad curationem phthiseos vim esse, recentius cognitum est. Depraedicat corticem cum lacte decoctum ill. AB HALLER (*Opusc. pathol. p. 182.*) in phthificis pus copiosum spuentibus, iuncta seuera et vegetabili diaeta et equitatione. Non successit illi vero experimentum in feminis, cum sputo cruento menstruis suppressis laborantibus. Subiungenda laus ill. DE HAEN (*Rat. med. P. 12. p. 237. 258.*) tam propria sua experientia quam Anglorum fulta, qui vero decocto corticis cum multo lactis, interposito post bihorium elixirio vitrioli in suppuratoriis pulmonum morbis vfi sunt. Vanum fuisse metum coaguli lactei per oleum vitrioli et enascituri calor ex aromatico elixirio, effectus docuit. Insignis et efficaciae in abscessu cruris circa articulum (*p. 259.*). In diarrhoea phthificorum aliquam operam promittit cortex melle rosaceo commistus et horis febre vacuis sumtus (ROSENST. *Bskd. p. 93.*). — Difficile est in tanto expertae alias fidei virorum dissensu verum extricare. Apparet tamen, tam ante suppurationem quam initio eiusdem sub debita cautela et scito connubio conducere ad moderandam febrem, humores condensandos eorumque putridam diathesin corrigendam. Desistere autem prudentia iubet, si ex primo tentamine nihil commodi redundet, quin malum contra ea deterius euadat.

Mentio simul facienda est alius speciei phthiferos pulmonalis, haud minus, vt pro dolor! duobus coniunctissimorum mihi cognatorum exemplis cognoui, periculosa, ac vlcerosa, "qua per longum tempus immensam copiam mucii falsi dulcis, vel etiam plane insipidi per tussim reiciunt, cui nec foetor inest, nec purulenti aliquid, glandulis nimirum cum ductibus asperae arteriae relaxatis nimium.,, In hocce malo plurimum fecille decoctum corticis Peruuiani cum ligno Guaiacino et Styrace expertus est HVXHAMVS (*Oper. T. 1. p. 199.*).

In morbis neruosis omnium consensu plausum tulit, cuius generis affectiones hystericae et hypochondriacae sunt. Iis praecipue hystericis feminis succurrit, quae spasms validis afficiuntur (SYDENHAMI *Oper. p. 412.*). Magis roborat minusque calefacit, quam vllum aliud amarum remedium. Solet in hisce aegris ventriculus debilis nimis esse, ideoque in substantia cortex non ferri, vnde liquida forma conuenientior, et in connubio spirituosi menstrui cum amaris et aromaticis. Merito sequens formula extollitur: *Rc. Pulv. Cort. Peruv. ꝑiv Rad. Gent. Cort. Aurant. aa ꝑiβ. M. infus. spirit. vin. Gall. ꝑiv, stent in balneo arenae per dies vj, tum colentur. Huius tincturae bibitur cochleare vnum cum quatuor vel quinque cochlearibus aquae mane et vesperi. Sed diuturnus et per plures menses protractus vsus requiritur. Auctore WHYTT (*on neruous disorders in Works p. 635.*). In summa debilitate neruosa, pauoribus, strangulationis*

nis sensu, anxietate, manifestum auxilium decoctum praebuit (HALLER *Oper. min. T. 3. p. 379.*). Duplicem casum efficaciae in malo hysterico descripsit cl. RAHN (in *Zürch. Abhandl. T. 1. p. 203.*). Est vna cum balneis frigidis et martialibus praecipuum in debilitate neruosa ex studiorum nimio exercitio in litteratis, digestiones vires restituens, vasa roborans, sanguinem compingens, secretiones iuuans, neruis vigorem reddens et inordinatos motus corrigens (TISSOT *Santé des gens de lettres p. 222.*). Ita et in ea debilitate, quae ex iactura nimia seminis nascitur (TISSOT *sur l'onanisme p. 198.*). In consueto malo huius fontis, tabe dorsali, omnibus praefendus (GRAINGER *Hist. febr. anom. p. 115.*).

Sequatur praestantia eius in morbis spasticis vel conuulsivis. In ipsa epilepsia auxilio fuisse casu singulari testatur RITTER (in *A. N. C. Vol. 10. App. p. 153.*). Magni fecit eundem in hunc finem MEAD (*Praecept. med. p. 37.*) sub connubio radicis Valerianae (V. supra p. 185.). In epilepsia cuilibet drachmae dimidiae corticis addi saepe solitus est b. WERLHOFFIUS (*de febr. Ed. WICHM. p. 64. not. **) guttulam vnam vel alteram olei Caieput. Nec sine ratione addidit illum electuario suo Peruuiano epileptico FULLERUS (*Pharm. extemp. p. 89.*), quod in varii generis conuulsivis et spasticis morbis vim suam comprobauit. Repudiat autem WERLHOFFIUS (*de febr. p. 53.*) eum in

morbis spasticis et conuulsivis continentibus sub paroxysmo: concedenstamen in remissione vel intermissione. Nimiam infantum ad conuulsiones procliuatatem cortex vna cum balneis frigidis vincit (TISSOT *Avis au peuple* §. 395.). — Sunt et spasma quibusdam partibus proprii, hacce medela sanandi. Quorum chorea Sti Viti saepe vel solo cortice vel adiumento olei animalis Hannoverae curata (WERLH. *l. c.* Ed. WICHM. p. 88. not. *). Ita sternutationem vehementem 1820ies vna serie redeuntem, typicam et sudoribus terminatam, feliciter in femina compescuit (Cl. BERGIUS in *Vet. Acad. Handl.* 1762. p. 299.).

Peculiarem considerationem sibi vindicat tussis conuulsiva. Incitavit ad vsum analogia eiusdem cum febre tertiana et spastica natura. Sed iusto ordine incedendum, praemissis nimirum resolventibus, vomitoriis et purgantibus, et, si res ita fert, venae sectione et temperantibus. Quibus ipsis si paroxysmus ita mitigetur, vt sine vomitu cesset: ad corticem accedere suadetur (STRANDBERG *Veten/sk. Acad. Handl.* 1749. p. 260. sq.). Sed subinde praecocius eo opus esse, in epidemia a. 1772. Gottingensi cognoui, verum tutissime in resolventium e. c. terrae foliatae tartari conubio, et continuationem per tempus requiri, vtne recidivae fiant. Corticem extollunt in hoc morbo inter primos olim BRENDelius (*Progr. de tussi conuulsiva* 1747.) et experientill. STRANDBERG (*l. c.*). Plu-

rimum tribuit tempestiuo eiusdem vsui WHYTT (*Obs. on nerv. Disord. in Works p. 636.*), antequam obstructio- nes pulmonum obortae. Magna etiam in fide est apud cl. MILLAR (*on asthma et hooping-cough. p. 136.*), sed potius ad robur fibrarum restituendum et hecticam auertendam, quam malum in sua radice subigendum. Praemittit vomitoria vel purgationes, si collecta col- luies est, vesicatorium s. setaceum vel fonticulos, si pulmonum obstructio metuitur, commoda autem re- soluentia, si obstructio vere iam nata est. Nunquam, fatetur cl. BISSET (*Med. Essays p. 181.*), se potuisse suffocare tussim cortice instar febris intermittens, quin noxium fuisse captum in incremento vel vigore mor- bi, viscidiorum nimirum reddendo mucum et tussim incitando; nec nisi in interuallis, praecipue si longa euaserunt, conuenire, nominatim autem valere ad recidivas variasque molestas sequelas, vt scrophulas rachitidem et phthisin, arcendas, et sub finem morbi ad perfectam virium restitutionem insignis pretii esse. Cl. MORRIS (*med. Observ. et Inquir. T. 3. p. 281. sq.*) fausto euentu cortici in hoc morbo Castoreum admi- scuit; egr. pulueris illius granis quindecim, huius grana octo, vel decocti corticis vnciae vni Castorei grana nouem; cuius singuli praebium vnum quater de die ingestum.

An haemorrhagias Chinchina sistit? Sistit tam eas, quae a causa putrida nascuntur (V. supra de fe-

bribus putridis dicta) quam alias certis conditionibus, extra illam ortas. Quod ad primum genus, inter praecipua remedia referenda, dum per nares, anum aliaque emissaria sanguis effluxit, sed addito potui spiritu vitrioli; nec parca nimis manu cortex administretur. Ast, quoniam quae ad alterum genus pertinent profusiones sanguineae plerumque febris vel spasmodum progenies sint, primum de hisce superandis vel mitigandis cogitandum est, eligendumque tum pro cortice tempus extra nimium orgasmum, quo mira saepe praestat, nisi causa quaedam grauior interna subfit. Saepe anodynis iunctus confert (ACREL *om Chir. handal. förkärt. p. 14.*). Pro mulieribus, ad nimium mensium fluxum et fluorem album, item ad haemoptysin et vomitum cruentum, et generatim ad omnes haemorrhagias corticem instar arcani, edoctus experientia commendat HELD (in *A. N. C. Cent. 3. et 4. p. 383.*). Mictum cruentum enormem eius ope sedauit cl. DETHARDING (*Diss. de cort. Chinae efficacia in gangraena et sphacelo adhuc dubia* in HALLER *Coll. Diss. praë. T. 6. p. 224.*). Et haemorrhagiam ex abortu cl. DE HAEN (*Rat. med. P. 7. p. 57.*). Minus in haemorrhagia sistenda valere, quam robore post eam deuictam restituendo, deprehendit cl. WHYTT (*on nerv. Dis. p. 401.*), probans tamen cum fortiori adstringente miscelam. Non videtur adstringendo haemorrhagiam sistere, alias supprimeret fluxum menstruum femina-

rum,

rum, quod vero non fit, prout nec minuit lochia in femina, cui drachma vna omni trihorio per nychthemera biduum post partum exhibita. Nec sputa retardavit in variolis (HEBERDEN in *med. Transf. Vol. 1. p. 469.*).

Speciatim de haemoptysi dicendum. Herculeam antidotum vocat corticem MORTONVS (*Oper. T. 1. p. 130. f. Phthiolog. l. 3. c. 5.*) ea in specie, quae a vitiosa acri sanguinis corruptela nascitur et sibi relicta viam ad phthisin pandit, et ab hoc vii febrem extinguendi, humores vitiosos corrigendi et ipsos pulmones roborandi, exspectat. Paucis eadem repetit FR. HOFFMANNVS (*Med. syst. T. 4. P. 2. p. 44.*), vt tamen non videatur ex propria experientia loqui. BRUNNERVS (*Gland. duod. c. 5. p. 101.*) non inficiatur initio fidem se denegasse MORTONO, donec experiundo sententiam mutare cogeretur tam in sanguinis sputo, quam narium haemorrhagia. WAGNERO (*Comment. de haemoptoes curatione recus. in Collect. HALLER. Diff. praët. T. 2. n. 55.*) miscela placuit cum puluere absorbente WEDELII, cuius praestantiam et ipse confirmare possum (Vid. e. gr. *Comment. mea de polypis bronchiorum in Commentariis nov. societ. scient. Gotting. T. 4. p. 50.*). Me iudice vero cortex solus non tam praesenti sanguinis effluentis riuo obturando par est, quam robori pulmonibus conciliando, densando sanguini, fluidi neruei ataxiae sedandae, et iterato profluio auertendo. Et ad hosce scopos attingendos

tanto magis idoneus est, quum et febrem coërceat et spasmodicas affectiones, quibus hi aegri obnoxii sunt, sopiat. Caue igitur mox initio corticem praebeas, quando febris adhuc valida infestat, vel inflammationis in pulmonibus vestigia apparent, quae potius venae sectione, diluentibus, antiphlogisticis, clysmatibus vel mitioribus laxantibus, quiete corporis et animi, praegressis compescenda.

In dysenteria multi cortici fauent, etsi non omnes vna eademque de causa. MORTONVS (*Oper. T. 2. p. 237. sq.*) dysenteriis eum opposuit, sub quibus latuit febris typum obseruans, tempore remissionis. Sic et ex voto cessit cl. CLEGHORN (*Dis. of Minorca p. 237.*), quando febris vel tormina statuto tempore exacerbationem experta sunt. Aliquando modo febris profligata, perdurante profluuiio. Rarius vero spei respondit vltimo morbi stadio ad gangraenam intestinorum praecauendam. Abstine autem a cortice in dysenteria, quam febris acuta inflammatoria comitatur. Vigente adhuc, euacuantibus praegressis, vi sua antiseptica et antispasmodica cortex excellit. Hinc, putrida humorum diathesi et febre maligna, saltim in diriori malo obuia, aphthisque sensim obrepentibus et singultu, eximiae virtutis fuit (WHYTT in *Eff. et Observat. phys. et lit. T. 3. p. 367.*). Tanto vtilior est cortex, quando, vt saepe fit, dysenteria sese iungit febre putridae, quo casu eundem coniungit cum radice Serpen-

pentariae Virginianae cel. PRINGLE (*Diseas. of the army p. 274. Conf. MONRO'S milit. Diseas. p. 89.*). Est, qui in dysenteriiis putridae naturae aequae necessarium corticem ac vomitoria et purgantia arbitratur. (CLARCK *Dis. in long voyages to hot countries p. 233.*). Efficacior tamen fuit in febribus, quam dysenteria putrida; et in hac quidem copula corticis Peruuiani cum Cascarilla praestans (WHYTT *l. c.*). Bene et sub declinatione morbi capitur, vt roborando intestina vltiori profluuio obex ponatur, et relapsibus obuiam eatur. Quantum hoc fine valeat, cognoscitur experientia cl. RENEAUME (*Hist. de l'acad. d. sc. 1713. p. 47. 223.*). Salutari consilio multi corticem pro interno vsu Opio combinarunt, MORTON (*Oper. T. 2. p. 239.*), PRINGLE (*l. c.*) MONRO (*l. c.*). Valuit et contra tenesmos diriores clysmata ex decocti saturati corticis vnciiis quatuor et aliquot granis Opii, aliquoties de die repetitum (I. HUNTER apud PRINGLEVM *l. c.*).

Nec spernendum in scorbuto remedium. Ex certissimis iudicat LIND (*on scurvy*). Sed non semper ventriculo tolerabilis fuit; in ptyalismo et haemorrhagiis profuit, minus vero in alui fluxu. Decoctum calidum semper leuamen attulit, si aeger insudaret. Dedit quoque in infuso et electuario probo euentu KRAMER (*Diff. epist. de scorbuto*). In maiori adeo scorbuti gradu, vlceribus iam ortis in nosocomiis belli-

licis eximiam opem eo tulit BROCKLESBY (*Observat. p. 306.*), et eo interprete cl. RANBY in nosocomio Chelseano et cl. BOONE Senegalliae (*l. c. p. 317.*). Contra vacillationem dentium cum gingiviarum consumptione prodest dentes pulvere ope scopulae mollis perfricare (*Hannov. Magaz. 1773. p. 1200.*).

Ad vim in ictero etiam diuturniori attentiores reddidit medicos ALEX. CAMERARIUS (*Diff. de cortice a febre ad icterum extenso Tubing 1730.*) sua, LANZONI rel., experientia, casibus confirmata; quibus subscripserunt SCHVLZIVS et WERLHOVIUS (in *Diff. epistol. ad ill. de Berger p. 32. sq.*), siue causa lateat in nimia tenacitate vel copia bilis, vel laxitate siue spasmo partium bili vel secernendae vel excernendae inferuentium, vel ipso calculo obturante, quem tonum fibris impertiendo pellit.

Adduci meretur exemplum suppressionis lotii, quae orta fuit cum diro dolore absque calculi vllis indiciis. Omnibus frustra tentatis post corticis drachmas decem consumtas aeger conualuit. Vitium in relaxatione musculorum extruforum vrinae latere visum est. (*Med. Obs. and Inqu. T. 1. p. 81.*).

Inter anthelmintica locum obtinet, laudante iam RAMAZZINO (*const. epid. in Oper. p. 151.*) vsu in verminatione febris epidemicae, et adstipulante LANZONIO (*Oper. T. 2. p. 398.*) duobus casibus, primo absque febre, altero eadem coniuncto. Vim corticis

contra vermes magni quoque fecerunt Wratislavienses (*Hist. morb. Wratislav. Ed. HALL. p. 35.*). Satisfecit in febribus periodicis, lumbricis stipatis, quas vna cum vermium numerosorum expulsionem eo curavit TORTI (*de febr. p. 431.*), licet in infuso corticis lumbrici vitulini diu vivere pergerent. In omnibus febribus verminosis commodum reperit VAN DEN BOSCH (*Hist. constit. verm. p. 36.*).

Tanquam arthritidis remedium iam perpendendus est cortex, in qua, podagra nominatim, primum habet vi roborante, mane et sero sumtum per longum tempus SYDENHAMVS (*Traët. de Podagra Oper. p. 454.*). Diuinum in podagra vocat HELD (in *Eph. nat. Cur. Cent. 3. et 4. p. 385.*) multiugam suam experientiam citans. Podagrae anomalae quoque mederi, duobus casibus confirmatur (*Journ. de med. T. 16. p. 441.*). Eximio TORTI autem non successit in hoc morbo, sed exemplorum meminit feliciter per illum curatae febris intermittens, cui superuenit arthritis (*de febr. p. 428.*). — Solet a multis arthritis cum rheumatismo confundi. Sed in hoc quoque non omnino destituitur efficacia. Acceleravit insigniter curationem tumoris articulorum, post applicatas per tempus hirudines vel vesicatoria, usus balnei frigidi vel corticis (PRINGLE'S *Diseas. of the army p. 160.*). Sunt et, qui in ipso rheumatismo acuto exhibere ausi sunt, ut primum in lotio sedimentum apparuit, etsi febris ali-

aliquis gradus adhuc superfuerit et dolores diri aegrum torferint. Sed in re tam graui pauca tentamina non sufficiunt (PRINGLE *l. c.*).

Fraſto plurimam partem acido apud rachiticos infantes, magna corticis vis in puluere vel extracto eſt, ſed iuncta idonea diaeta (ROSENSTEIN *Barnſjukd. p. 406.*).

Recentius virtus corticis in tumoribus glandularum ſcrophuloſis diſcutiendis explorata eſt. Cl. FORDYCE (*med. Obſ. et Inquir. T. 1. p. 184.*) varios caſus ſiſtit eiſdem comprobatae in tumoribus huius generis mammarum, parotidum aliarumque glandularum ſub habitu debili et languente ſanguinis circuitu. Reſoluendo autem et diſcutiendo abſque ſuppuratione id praeſtat. Nec nocuit tum cortex, quando in infantibus criſeos genus conſtituere viſi ſunt. Valuit quoque in vlceribus mali moris, in ophthalmia ſtrumofa et cachexia cum vlceribus malignis coniuncta (*loc. cit.*). Nouum fulcrum huic rei ſubſternitur experientia cl. FOTHERGILL (*loc. cit. p. 308.*) in affectio- nibus ſcrophuloſis capta, quas inter varias ophthalmias, tumorem labiorum, cutanea vitia recenſet. Praecipit vero eiſ decoctum, nonnunquam pilulas e Calomelano coniungens, ſpeciatiſ vermibus deli- teſcentibus vel obſtructione et effloreſcentia cutis hu- mida coniuncta (*p. 303.*). Virtutem deriuat potius a reſtaurato ventriculi vigore, quam actione in ipſum

locum affectum sese exferente. Confirmat cl. BOND hanc corticis potentiam, sed requirit vsum diu continuatum doseos largae (*Med. Obs. et Inquir. Vol. 2. p. 265.*). Plausum quoque obtinuit cl. WHYTT (*neru. Dif. p. 424.*) in scrophulis cervicis per aliquot menses ingestus, exhibita simul dosi Calomelanos et Rhabarbari quouis quarto vel quinto die vesperi, vt bis vel ter mane sequente alius referetur, quin profuerunt haec febre etsi praesente.

Analogia inter lepram et gangraenam strumasque ansam dedit in lepra quoque eum in Madera tentandi; nec hoc sine fructu factum est (HEBERDEN *med. Transf. Vol. 1. p. 34. 36.*).

Inter morbos externos nullus terribilior gangraena, et qui exinde facile consequitur, sphacelo est, quem vero sistendi facultas insignis cortici competit, modo inter species et condiciones rite distinguatur. Primus qui ex voto illum tentavit, idque iam a. 1709., fuit ill. SLOANE qui, licet non scriptione rem patefecerit, tamen amicis narravit, (*Transactions philosophiques traduites par M. DE BREMOND a. 1732. p. 265.*). Hinc evenit, vt honos inventionis plerumque Chirurgo Anglo Northamptonensi IO. RVSHWORTH (*Proposal for the improvement of surgery Ed. 1. 1731. Ed. 2. auct. Lond. 1732.*) adsignetur, nec hic ipse trans a. 1715. extendatur, qui pariter experimenta sua aliquot annos serius vulgavit. Nec agnuit ultra eam gangraenam, quae

quae febris intermittens comes est, corticem praesidio esse. Eo praeunte, Chir. AMYAND (*V. lib. nouiss. cit. p. 14. sqq.*) multis documentis efficaciam eiusdem postea comprobauit, demonstrantibus simul, nimis limitasse eam RVSHWORTHIVM et in aliis quoque speciebus gangraenae extra febris intermittens commercium laetam operi ferre. Eodem fulcro nixi IO. DOUGLAS (*Account of mortifications Lond. 1732.*) SHIPTON (*Phil. Transf. Vol. 37. p. 426. 434.*) GOOLDEN (*Medic. Ess. et Observ. of Edinb. Vol. 3. p. 35.*) PAISLEY (*l. c. p. 43.*) ALEX. MONRO sen. (*l. c. Vol. 5. p. 99.*) KIRKLAND (*Treatise on gangrenes, Nottingham. 1754.*) GOOCH (*Cases et practical Remarks Ed. 2. p. 371.*) multique alii Angli in medela fiduciam collocarunt. Inter Germanos in rem hanc attentionem conuertunt inter primos ABRAH. VATERVS (*Diss. de efficacia admiranda Chinchinae ad gangraenam Witteb. 1734.*) WERLHOFFVS (*Obs. de febr. p. 255. p. 331. sq. et dein certius in Commerc. Nor. 1735. p. 4. sq. vbi varii casus cum isto ab aliis communicati.*) HEISTERVS (*Institutiones Chirurg. p. 321. 325. et in A. N. C. Vol. 5. Obs. 156. p. 520.*). Quorum auctoritate vel experientia excitati alii in Germania felices euentus experti sunt, VAN SWIETEN (*Comment. T. 3. p. 187.*) KLEIN (*Select. medic. p. 88.*) DE HAEN (*Rat. med. P. 3. p. 132. et P. 7. p. 52. 114.*) BILGVER (*Abnehm. d. Glied. p. 31.*) HALLER (*Opusc. path. Obs. vlt.*) HEVERMANN (*pract.*

Bemerk. Vol. 1. p. 152.) SCHMUCKER (*chir. Wahrnehm. T. 2. p. 511.*) rel. Serius fiducia in corticem ad Gallos manavit; nec prima Parisiis facta tentamina sic cesserunt, ut laudibus ab Anglis in eum collatis subscribi posset (BREMONT *Verf. Gall. Transf. angl. a. 1732. p. 268.*): postea tamen et in Gallia multis documentis vis antigangraenosa constitit, cuius casus existat a cl. BOUVART (*Hist. de l'ac. d. sc. 1748. p. 61.*) item alius a cl. MVLCAILLE (in *Memoires eiusdem anni p. 526. l. c.*) memoratus, multique plures in diario notissimo cl. VANDERMONDE *Recueil periodique*, continuato a cl. ROUX sub titulo *Journal de Medecine*, a cl. MARCHAND (*Tom. 6. p. 193.*) DONAT (*T. 9. p. 44.*) PELLICOT (*l. c. p. 45.*) SIGNOLLY (*p. 307.*) DARLVE (*T. 10. p. 209.*), cuius historiae lectu dignissimae sunt, COVLANVOUX (*T. 16. p. 426.*) DUPAS (*l. c. p. 432.*) SALOMON (*l. c. p. 435.*) BOUCHER (*T. 17. p. 403. sq.*) aliisque. Adde experimenta cl. COVSIN (in HAVTESIERKII *Rec. d'Observations de Medecine T. 2. p. 529.*). Apud Italos symbolam, inter varios casus frustranei euentus, felicioribus dederunt *Commentari Instituti Bononiensis (T. 2. P. 2. p. 196. 206.)* — Sed testibus colligendis, quorum multi ex aliis nationibus, si opus, addi possent, praestat de conditionibus ipsis, sub quibus iuuet vel iners sit, modoque rite eundem adhibendi, dispicere. Nam sunt, qui vim eius arctius circumscribunt (Vid. e. c. DETHAR-

DING (*Diff. de corticis Chinae efficacia in gangraena et sphacelo adhuc dubia Rostoch. 1746. in coll. Hall. Diff. praë. T. 6. n. 200.* SHARP (*on the present. State of Surgery p. 273. sq.*) item cl. ACREL (*chir. Händelser Ed. 2. p. 562.*). Ex dictis supra de virtute corticis in febre putrida liquet, vsum non restringi ad gangraenam vnice externam, sed et in interna eximii pretii esse. Ex hoc censu est angina gangraenosa, quam cl. FOTHERGILL (*Account of the Sore Throat*) mascule descripsit, in qua vero cl.^{mo} WALL (*in Gentlemans Magazine 1751. p. 497.*) cortex optimam medelam praestitit. Sic gangraenae ventriculi periculum discussit (DONAT *l. c.*). Alius figuris gangraenae oesophagi praesentibus, quam secedens postea per aluum membranae frustum vltius confirmavit, cortice conualluit (COVLANVAUX *l. c.*). Nec destituitur laude SWIETENII in gangraena intestinorum (*Comment. T. 3. p. 187.*) — Vincitur vero cortice tam illa externa gangraena, quae vitium aliquod intestinum agnoscit, quam ea, quae absque vitio interno a violentia quadam externa, conuassatione, vulnere, vlcere, luxatione, fractura, erysipelate (*Comment. Bonon. cit. p. 201. DARLVE l. c. p. 218.*) enascitur. Et hoc quidem beneficium contigit, qualiscunque compagis pars correpta fuerit, artus, genitalia in femina ex difficili partu (MARCHAND *l. c.*), scrotum (PELLICOT *l. c.*), genitalia in auriga (LONGIS in *Journ.*

de Med. T. 16. p. 438.), musculi, glutaei cum femore (*Dupas l. c.*), integumenta corporis; item in gangraena ex ligata arteria femorali (*HAEN Rat. med. P. 7. p. 1. sq.*). Successit mirifice in nosocomiis bellicis, dum praeter opinionem vulnera gangraenescerent, graffantibus eodem tempore febribus putridis (*SCHMUCKER l. c.*), prout in vniuersum non rarum est in hominibus maii habitus, pallidi, scorbutici, putridi, ex inflammatione vulnere vel percussione praegressa, vel alia iniuria externa, vel vesicatorio applicato, vel fonticulo, gangraenam fieri, sed itidem cortice vincendam (*Conf. Comm. Bonon. l. c. et Med. Ess. et Observ. T. 3. p. 36. et p. 44.*). Haud infrequens pro dolor! est sequela febrium malignarum, in quibus tamen cortici saepe cessit, siue iuniores (*Comment. Bonon. l. c. p. 206.*) siue senes ea afficerentur. Coërcita in sene fere septuagenario ab huius generis febre gangraena pedis dextri (*PAPPELBAUM Diff. de febre maligna per gangraenam soluta Gott. 1773.*) orta. Alium eiusdem aetatis virum, cui secundus vel tertius pulsus intermisit, periculo bis eripuit *LÖSECKE (Mat. med. p. 421.)*. Memorabile et exemplum centenarii iam senis, ex decubitu in dorsum, sphacelo regionis lumbaris ad ossa vsque pertinentis correpti, et corticis potissimum ope sanati (*MAVTT Diff. de cort. peruv. in coll. SANDIF. p. 191.*). Plura hominum grandaeuorum, sed eadem felicitate potitorum, exempla hinc inde locis citatis consignan-

tur. Vt igitur nec illi aetatis fastigio, quod prae virium debilitate malo praecipue obnoxium est, vim suam cortex denegauerit. Cadit igitur cl. DETHARDING (*l. c. p. 229.*) iudicium, in aetate decrepita tantum non semper nociuum esse. In gangraena epidemica sicca, qua membra subinde quasi in carbonem combusta deciderunt, quoque tentatus, sed vitio aegrorum non tam exacte, vt vera eius vis inde eluceat. Id certe constitit non omni casu vel tempore morbi conduxisse, adeo vt sub impetum febris ingestus suscitare gangraenam vel accelerare videretur (BOUCHER *Journ. de Med. T. 17. p. 413. sq.*). In vniuersum abstinendum a cortice in gangraena, quando vasorum nimia plenitudo et sanguis nimis crassus subest: relaxatis vero vasis et sanguine tenui vel putrida degeneratione resoluto eximie prodest, et tum tam coerendo putredinem, quam vires exaltando confert. — Capiatur igitur cortex ea forma, qua plurimum potest, quae et hic in puluere consistit, et debita copia ad vnciam dimidiam vsque per diem, eoque connubio, quod scopo faueat, spiritus vitrioli sub corruptela nimia humorum putrida, vini Rhenani sub nimia virium coctura. Qui praebia per os non tulere, hisce clysmata ex cortice satisfecerunt (MONRO *Med. Essays l. c.*). Simul iusta partis affectae cura habenda, scarificationibus (saltem secundum vulgarem praxin, quam vero cl. POTT in *chirurg. Observations* taxat)

et

et cortice in fomento saturatissimo applicato vel puluere eiusdem insperfo siue digestiuo misto (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 132.*). Placuit miscela epithematum frigidorum cum sale ammoniaco (SCHMUCKER *l. c.*). Saepe vero diu pergendum in vsu; HAENIO (*l. c.*) adeo pro vno aegro pulueris libris 52 et extracti vnciis 7 opus fuit. Sic benigna suppuratione, quae, si opus adiuuanda digestiuis, pars emortua a viua separatur, et vltiori mali progressui praeuertitur. Non pugnat contra meritum huius medelae, quod quidam conualuerint absque eius adiumento, in aliis natura spontaneam separationem membri effecerit, nec in omnibus spei euentus responderit. Habent enim medicamina suos limites. Haec nominatim virium corticis inopia cognoscitur in illa gangraena, quae digitos pedis et ipsum pedem corripit et peculiarem speciem constituit, descriptam practico tenore ab eximio POTT (*chirurgical Observations Lond. 1775. inde a p. 189.*), in qua frustra magnus ille chirurgus corticem tentauit, sed finem egregie assequutus est in plerisque hisce casibus extracto Opii (thebaico *Lond.*) vel in connubio cum cortice, vel et Opio solo largis dosibus capto (*l. c. p. 196. 198.*); vnde apparet Opio gloriam in hac specie competere. Adde, gangraenam, quae vitiis venereis superaccedit, difficilius longe cortice curari (DARLVE *Journ. de Medic. T. 10. p. 213.*).

Vtinam verum cancri specificum esset. Casum felicitatis curationis cancri exulcerati recenset cl. RITTER (*Art. Nat. Cur. Vol. 10. App. p. 153.*), monens simul in Belgio felici successu fuisse oppositum; aliosque narrat cl. DIETRICHUS (*Obs. de usu cort. peruv. in cancro mammarum exulcerato Ratist. 1746. 4.*), quorum vnus ill. SWIETENIVM auctorem habet, eo usque quidem faustus, quod cancer exciderit, licet vlcus consolidationem perfectam recusaret, alter huic fere similis, tertius completæ sanationis exemplum præbet. Succedat ill. DE HAEN (*Rat. med. P. 3. p. 193.*), sistens feminam cancro mammae detentam, qui periodice dolens febre vaga iunctus erat. Mitigata in hac corticis ope febris dolorque, et ichor in pus mutatus, durities quoque soluta, nec nisi vlcusculum cutaneum remansit. Consumptæ vero per quinque menses drachmæ tres corticis quotidie (*l. c.*). Ex primariis remediis contra cancrum corticem habet cl. AKENSIDE (*in med. Transf. Vol. 1. p. 83.*) ex propria experientia, tantoque certiores in miscela Cicutæ vel mercurii sublimati pronunciat. In inueterato autem casu (*p. 92.*) nec hoc nec aliud vllum illi satisfecit. Profuit quoque eximie cl. WARNER (*Description of the Eye p. 55.*) in exulceratis cancris, vicinas partes exedentibus, commixtus cum puluere radicis Serpentariæ. Ita et puluis corticis solus cum tinctura rosarum in mixturam redactus cancrum exulceratum cum profu-

sis haemorrhagiis coercuit. Memorat iam WERLHOFIVS (*Obs. de febr. p. 355.*) ulcera putrida, tumores glandularum ad carcinomatis fere naturam accedentes, eosque ex febrili fomite ortos, fuisse sanatos. Bis tamen tum spe sua exciderat (*Comm. Nor. 1735. p. 4.*).

In vulnerum suppuratione promouenda cortex haud mediocri in existimatione est, et gangraenam post institutas operationes chirurgicas auertit. (Vid. LAVIROTTE *Diss. an legitimae vulnerum suppurationi promouendae cortex peruvianus praef.* FALCONET *Paris 1757.*) Iuncta venae sectione haemorrhagias vulnerum sistit, nominatim sub nimia sanguinis tenuitate et saniosam materiam pallidamque vulnerum in pus bonum vertit (RANBY *method of treating Gun-shot Wounds Ed. 2. p. 29. sq.*). Gangraena infestante quando adhibetur, sub interrupto vsu corticis semper peior fit suppuratio: sed bene iterum succedit eodem redintegrato (MONRO *Med. Ess. of Edinb. Vol. 5. p. 102.*). In America vix vulnera grauiora absque cortice curari possunt (BISSET *med. Essays p. 79. p. 101.*). Eius quoque ope auertuntur praecipue conuulsiones adeo in climate calido infestae. Vnde decoctum corticis et applicatio externa mox post amputationes commendanda (*l. c. p. 101.*). Parotidum tumorem inopia virium retrolabentem restaurauit (CAPELL *Diss. cort. peruv. Vienn. 1766. in Gott. Anz. 1767. p. 888.*).

Non rara est vlcerum deligatio, decocto vel infuso vel puluere eiusdem facta. Praestans hoc fine est miscela cum aqua calcis, sub qua et putredinem coërcet et siccat. Insignis nominatim efficaciae est in vlceribus ex acrimonia acida ortis, vt in vlceribus et carie infantum rachiticorum et scrophulosorum (TODE'S *Biblioth. T. 1. P. 3. p. 197.*). Puella rachitica, carie femoris cum vlcere afflicta, conualuit cortice ad vnciam dimidiam per diem ingesto, vna cum vsu externo decocti saturatissimi et diaeta lactea (HAEN *Rat. med. P. 3. p. 182.*). Auxilium quoque praestitit matronae in desperatissimo casu ex vlcere femoris, coxendicis et ossis sacri cum carie; huicque cortex datus in decocto cum aequali parte lactis caprilli (*l. c. p. 191.*). Similiter in spina ventosa puerorum virtutis suae documentum dedit, reliquis consuetis irritis, ad drachmas duas vel quatuor de die, iuncta subinde diaeta lactea (DE HAEN *R. med. P. 3. p. 192.*). Coiit et fistula ani fomentis et iniectionibus chinatis (TODE'S *Bibl. T. 3. P. 1. p. 184.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

EXTRACTVM CORTICIS PERVV. *Ph. W. p. 89. Edinb. p. 116. Suec. p. 109.* In omnibus hisce post extractionem spiritu vini factam ex magmate superstite reliqua pars solubilis aqua coctione elicitur, et vtrumque

que liquidum iunctim inspissatur. Praestat hoc frequente, quoniam resinosas cum gummosis partibus combinatas habet.

EXTRACTVM *Ph. Lond p. 28.* Fit aqua repetitis vicibus infusa. Duplexque exstat, *molle, durum.*

Acceptum multis extractum, quoniam commodius nauseantibus corticem ob saporem ingeritur, forma pilularum, elixirii, mixturae, linctus rel., et quoniam quorundam ventriculus illud melius, quam pulverem vel aliud praeparatum fert. Sed fieri non potest, quin partes aromaticae volatiles sub inspissatione auolent, docente iam odore singulari, qui domum, ubi paratur, replet, et empyreumaticum facile euadat. Quare decoctio peragatur mitissimo ignis gradu, et euaporatio lente fiat. Improbandum est quorundam artificium ope salis alcalini extractum parandi, quo tanto plus eruere satagunt, quoniam non omnibus casibus hoc sal accommodatum est. Quod cl. BAVMÉ (*Elemens de Pharmacie p. 357.*) ex infusa frigide aqua parauit extractum, debile nimis iudicat cl. QVARIN (*meth. med. febr. p. 24.*). Efficacissimum extractum est illud, quod methodo Garayana (V. auctoris *Chymie Hydraulique nouv. Edition par PARMENTIER a Paris 1775. p. 202.*) per triturationem cum aqua elicitor, quod eo usque *Sal corticis* vocari meretur, quod vna cum aliis partibus sal essentiale seruat (V. dedicatio in MODEL'S *Versuch. üib. d. Salmiak Leipz. Qq 4 1758.*).

1758.). Huius drachmam vnam efficaciorē quam binas vel tres extracti consueti affirmat cl. QVARIN (l. c. p. 25.).

RESINA Ph. Ed. p. 117. Digestione spiritus vini rectificati et praecipitatione per affusam aquam. Si gummosae partes feruari debent, inspissetur spiritus vini cortice digestus.

TINCTURA CORT. PERUV. SIMPLEX Ph. Lond. p. 69. Fit spiritu vini tenuiori. Turbida est, vnde patet non omnino solutionem peractam.

TINCTURA CORT. PERUV. VOLATILIS Ph. Lond. p. 70. Ex spiritu falis ammoniaci cortice macerato.

SYRVPVS KINAE KINAE Ph. Wurt. p. 213. Ex cortice Peruv. et Cinamomo vino rubro digestis et saccharo post colaturam mistis.

PVLVIS FEBRIFVGVS BEROLINENSIS. Inuentor est medicus et Physicus olim Berolini inclytus, DV CLOS. Sed arcanae compositionis. Hinc coniecturae de ea variae. Ex cortice et admixto quodam praecipitante constare Acta Berolinensia (Dec. 2. Vol. 1. p. 22.) tradunt. In promptuario Hannouerano litterario (Hannöu. Magazin 1770. p. 31.) duae formulae diuersae proponuntur, quarum vna haec: Rc. Cort. Peruv. ζ iß·Rad. Ari ζ j Hellebor. nigr. Gent. rubr. aa ζ ij, additis cuilibet dosi aliquot guttis olei amygd. dulc. Eandem inseruit cl. WICH-

MANNVS Ed. suae WERLHOFII *Observat. de febribus* p. 185. adiiciens modo cuilibet dosi, praeter guttas tres olei amygdalarum dulcium, totidem Laudani liquidi. Altera formula nimium ab hac diuersa, quae censetur eadem, quam contra quartanam FR. HOFFMANNVS (*Kurze Anweisung die Arzneyen zu verschreiben, Berol. 1761. p. 167.*) obtulit; scil. Rc. Limat. mart. ʒj pulv. Cortic. Peruv. ʒjʒ Merc. dulc. Sal. Absynth. Arcan. dupl. aa ʒʒ Laud. opiat. gr. jʒ M. F. pulv. divid. in vj. pt. aequ. Nondum igitur res ad certitudinem peruenit. Febrifugi istius Clofiani circiter vnciae quinque pro vna febre olim distributae. Dosis vero bis ter vel quater de die repetita. Exquisitam methodum dubitat vocare b. WERLHOFFVS (*de febr. p. 165.*). HEVERMANNVS (*Bemerkungen P. 1. p. 43.*) debiliorem longe cortice ipso reperit, quem et ob pretium minus praefert.

DESIGNATIO SPECIERVM
IN PRIMO VOLVGINE CONTENTARVM.

S T I R P E S

A. POLYCOTYLEDONES.

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

ORDO I. CONIFERAE.

1. Pinus	<i>Pinus syluestris.</i>	pag. 1
2. Pinea	— <i>Pinea.</i>	13
3. Balsamus carpathicus	— <i>Cembra.</i>	14
4. Terebinthina veneta	— <i>Larix.</i>	16
5. — — communis	— <i>Picea.</i>	26
6. Abies	— <i>Abies.</i>	27
7. Arbor vitae	<i>Thuja occidentalis.</i>	31
8. Cupressus	<i>Cupressus semperuirens.</i>	32
9. Juniperus	<i>Juniperus communis.</i>	34
10. Olibanum f. Thus	— — <i>Lycia.</i>	39
11. Sabina	— — <i>Sabina.</i>	41

ORDO II. AMENTACEAE.

12. Salix	<i>Salix alba.</i>	44
13. Populus	<i>Populus nigra.</i>	47
14. Tacamahaca	— <i>balsamifera.</i>	50
15. Castanea	<i>Fagus Castanea.</i>	52
16. Fagus	— <i>syluatica.</i>	53

No-

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
17. Juglans	<i>Juglans regia.</i>	57
18. Quercus	<i>Quercus Robur.</i>	61
19. Suber	— <i>Suber.</i>	64
20. Corylus	<i>Corylus Auellana.</i>	66
21. Liquidambar	<i>Liquidambar styraciflua.</i>	67
22. Betula	<i>Betula alba.</i>	69
23. Alnus	— <i>Alnus.</i>	72
24. Myrtus brabantica	<i>Myrica Gale.</i>	73
25. Pistacea	<i>Pistacia vera.</i>	74
26. Terebinthina cypria	— — <i>Terebinthus.</i>	75
27. Mastix. Lentiscus	— — <i>Lentiscus.</i>	77
28. Fungus melitenfis	<i>Cynomorium coccineum.</i>	81

ORDO III. COMPOSITAE.

29. Bardana	<i>Arctium Lappa.</i>	83
30. Carduus Mariae	<i>Carduus marianus.</i>	86
31. — — tomentosus	<i>Onopordon Acanthium.</i>	87
32. Carlina	<i>Carlina acaulis.</i>	88
33. Carthamus	<i>Carthamus tinctorius.</i>	90
34. Cyanus	<i>Centaurea Cyanus.</i>	93
35. Behen album	— — <i>Behen.</i>	94
36. Carduus benedictus	— — <i>benedicta.</i>	96
37. Calcitrapa	— — <i>Calcitrapa.</i>	98
38. Cichorium	<i>Cichorium Intybus.</i>	100
39. Endiuiia	— — <i>Endiuiia.</i>	102

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>
40. Scorzonera	<i>Scorzonera humilis.</i> 103
41. Tragopogon	<i>Tragopogon pratense.</i> 104
42. Taraxacum	<i>Leontodon Taraxacum</i> 105
43. Lactuca	<i>Lactuca sativa.</i> 108
44. Sonchus	<i>Sonchus oleraceus.</i> 110
45. Pilosella	<i>Hieracium Pilosella.</i> 111
46. Stoechas citrina	<i>Gnaphalium arenarium</i> 112
47. Gnaphalium	— — <i>dioicum.</i> 112
48. Santonicum	<i>Artemisia iudaica.</i> 113
49. Abrotanum mas	— — <i>Abrotanum.</i> 116
50. Absynthium vulgare	— — <i>Absynthium</i> 117
51. — — ponticum	— — <i>pontica.</i> 124
52. Artemisia	— — <i>vulgaris.</i> 124
53. Absynthium maritimum	— — <i>maritima.</i> 128
54. Genipi album	— — <i>rupestris.</i> 129
55. Tanacetum	<i>Tanacetum vulgare.</i> 130
56. Balsamita mas	— — <i>Balsamita.</i> 132
57. Eupatorium	<i>Eupatorium cannabinum.</i> 133
58. Santolina	<i>Santolina Chamae-Cyparissus.</i> 134
59. Acmella	<i>Spilanthus Acmella.</i> 135
60. Petasites	<i>Tussilago Petasites.</i> 138
61. Farfara f. Tussilago	— — <i>Farfara.</i> 139
62. Xanthium	<i>Xanthium strumarium.</i> 131

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
63. Chamomilla nostras	<i>Matricaria Chamomilla.</i>	143
64. Matricaria	— — <i>Parthenium.</i>	148
65. Bellis maior	<i>Chrysanthemum Leucanthemum.</i>	149
66. Chamomilla romana	<i>Anthemis nobilis.</i>	150
67. Cotula foetida	— — <i>Cotula.</i>	151
68. Pyrethrum	— — <i>Pyrethrum.</i>	152
69. Bellis minor	<i>Bellis perennis.</i>	153
70. Enula	<i>Inula Helenium.</i>	154
71. Conyza media	— — <i>dysenterica.</i>	156
72. Arnica	<i>Arnica montana.</i>	157
73. Doronicum	<i>Doronicum Pardalianches.</i>	162
74. Millefolium	<i>Achillea Millefolium.</i>	165
75. Genipi verum	<i>Achillea etc.</i>	168
76. Ptarmica	— — <i>Ptarmica.</i>	169
77. Ageratum	— — <i>Ageratum.</i>	170
78. Virga aurea	<i>Solidago Virgaurea.</i>	170
79. Senecio	<i>Senecio vulgaris.</i>	172
80. Conyza coerulea	<i>Erigeron acris.</i>	173
81. Calendula	<i>Calendula officinalis.</i>	174

ORDO IV. AGGREGATAE.

82. Behen rubrum	<i>Statice Limonium.</i>	176
83. Scabiosa	<i>Scabiosa arvensis.</i>	177
	No-	

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

84. Morfus diaboli	<i>Scabiosa succisa.</i>	179
85. Valeriana minor	<i>Valeriana officinalis.</i>	180
86. — — maior f. Phu	— — <i>Phu</i>	186
87. — — celtica	— — <i>celtica</i>	187

ORDO V. CONGLOMERATAE.

88. Pimpinella italica (Herba)	<i>Poterium Sanguisor- ba.</i>	188
89. — — italica (Radix)	<i>Sanguisorba officinalis.</i>	190
90. Plantago latifolia	<i>Plantago maior.</i>	190
91. Pfyllum	— — <i>Pfyllum.</i>	193
92. Cuscuta	<i>Cuscuta europaea.</i>	194
93. Epithymum	— — <i>epithymum.</i>	195
94. Sarcocolla	<i>Penaea mucronata.</i>	198
95. Viscum	<i>Viscum album.</i>	199

ORDO VI. VMBELLATAE.

96. Eryngium	<i>Eryngium campestre.</i>	206
97. Sanicula	<i>Sanicula europaea.</i>	207
98. Daucus sativus, fylue- ftris.	<i>Daucus Carota.</i>	209
99. Sefeli creticum	<i>Tordylium officinale.</i>	213
100. Cicuta	<i>Conium maculatum.</i>	213
101. Daucus creticus	<i>Atlhamanta cretensis.</i>	235
102. Oreoselinum	— — <i>Oreoselinum.</i>	236
103. Peucedanum	<i>Peucedanum officinale.</i>	238

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
104. <i>Affa foetida</i>	<i>Ferula Affa foetida.</i>	240
105. <i>Gentiana alba</i>	<i>Laserpitium latifolium.</i>	247
106. <i>Siler montanum</i>	— — <i>Siler.</i>	248
107. <i>Leuisticum</i>	<i>Ligusticum Leuisticum.</i>	249
108. <i>Angelica sativa</i>	<i>Angelica Archangelica.</i>	250
109. — — <i>sylvestris</i>	— — <i>sylvestris.</i>	254
110. <i>Imperatoria</i>	<i>Imperatoria Ostruthium.</i>	254
111. <i>Branca vrsina</i>	<i>Heracleum Sphondylium (male).</i>	256
112. <i>Ninfi</i>	<i>Sium Ninfi.</i>	258
113. <i>Ammi verum</i>	<i>Sison Ammi.</i>	260
114. — — <i>vulgare</i>	<i>Ammi maius.</i>	261
115. <i>Petrofelinum macedonicum</i>	<i>Bubon macedonicum.</i>	262
116. <i>Galbanum</i>	— — <i>Galbanum.</i>	262
117. <i>Cuminum</i>	<i>Cuminum Cuminum.</i>	266
118. <i>Foeniculum aquaticum</i>	<i>Phellandrium aquaticum.</i>	267
119. <i>Cicuta aquatica</i>	<i>Cicuta virosa.</i>	271
120. <i>Meu</i>	<i>Aethusa Meu.</i>	277
121. <i>Coriandrum</i>	<i>Coriandrum sativum.</i>	278
122. <i>Cerofolium</i>	<i>Scandix Cerofolium.</i>	280
123. <i>Cicutaria</i>	<i>Chaerophyllum sylvestre</i>	283
124. <i>Sefeli massiliense</i>	<i>Sefeli tortuosum.</i>	283
125. <i>Pastinaca</i>	<i>Pastinaca sativa.</i>	284

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
126. Opopanax	<i>Pastinaca Opopanax.</i>	286
127. Anethum	<i>Anethum graueolens.</i>	288
128. Foeniculum	— — <i>Foeniculum.</i>	289
129. Carum	<i>Carum Carui.</i>	292
130. Pimpinella alba	<i>Pimpinella Saxifraga.</i>	294
131. — — alba, nigra	— — <i>magna.</i>	296
132. Anisum vulgare	— — <i>Anisum.</i>	298
133. Petroselinum	<i>Apium Petroselinum.</i>	301
134. Apium	— — <i>graueolens.</i>	303
135. Perfoliata	<i>Bupleurum rotundifolium.</i>	306

ORDO VII. HEDERACEAE.

136. Hedera arborea	<i>Hedera Helix.</i>	307
137. Vuae	<i>Vitis vinifera.</i>	310
138. Ginseng	<i>Panax quinquefolium.</i>	330

ORDO VIII. SARMENTACEAE.

139. Sarsaparilla	<i>Smilax Sarsaparilla.</i>	334
140. China	— — <i>China.</i>	339
141. Ruscus	<i>Ruscus aculeatus.</i>	341
142. Vuularia	— — <i>Hypoglossum.</i>	342
143. Cocculi Indi	<i>Menispermum Cocculus.</i>	343
144. Pareira braua	<i>Cissampelos Pareira.</i>	344
145. Serpentaria Virgiana	<i>Aristolochia Serpentaria.</i>	348

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

146.	<i>Aristolochia rotunda</i>	<i>Aristolochia rotunda.</i>	351
147.	— — <i>longa</i>	— — <i>longa.</i>	351
148.	— — <i>vulgaris</i>	— — <i>clematidis.</i>	356
149.	— — <i>trilobata</i>	— — <i>trilobata.</i>	357
150.	— — <i>anguicida</i>	— — <i>anguicida.</i>	358
151.	<i>Afarum</i>	<i>Afarum europaeum.</i>	359

ORDO IX. STELLATAE.

152.	<i>Rubia tinctorum</i>	<i>Rubia tinctorum.</i>	363
153.	<i>Galium luteum</i>	<i>Galium verum.</i>	371
154.	<i>Galium album</i>	<i>Galium Mollugo.</i>	373
155.	<i>Matrifylua</i>	<i>Asperula odorata.</i>	374
156.	<i>Mungos</i>	<i>Ophiorrhiza Mungos.</i>	375
157.	<i>Spigelia</i>	<i>Spigelia Anthelmia.</i>	378
158.	— — <i>marilandica</i>	— — <i>marilandica.</i>	380
159.	<i>Serpentum lignum</i>	<i>Ophioxylum serpenti-</i> <i>num.</i>	383

ORDO X. CYMOSAE.

160.	<i>Caprifolium</i>	<i>Lonicera Periclymenum</i>	384
161.	<i>Dieruilla</i>	— — <i>Dieruilla.</i>	385
162.	<i>Coffea</i>	<i>Coffea arabica.</i>	386
163.	<i>Linnaea</i>	<i>Linnaea borealis.</i>	397

ORDO XI. CUCURBITACEAE.

164.	<i>Cucurbita</i>	<i>Cucurbita lagenaria.</i>	399
165.	<i>Cucurbita</i>	— — <i>Pepo.</i>	401
	R r		No-

<i>Nomen pharmaceuticum.</i>	<i>Nomen systematicum.</i>	
166. Citrullus	<i>Cucurbita Citrullus.</i>	401
167. Melo	<i>Cucumis Melo.</i>	403
168. Cucumis	— — <i>satiuus.</i>	405
169. Colocynthis	— — <i>Colocynthis.</i>	407
170. Cucumis asininus	<i>Momordica Elaterium.</i>	413
171. Bryonia	<i>Bryonia alba.</i>	419

ORDO XII. SOLANACEAE.

172. Dulcamara	<i>Solanum Dulcamara.</i>	423
173. Solanum	— — <i>nigrum.</i>	427
174. Belladonna	<i>Atropa Belladonna.</i>	430
175. Mandragora	— — <i>Mandragora.</i>	441
176. Hyoscyamus	<i>Hyoscyamus niger.</i>	444
177. — — albus	— — <i>albus.</i>	455
178. Stramonium	<i>Datura Stramonium.</i>	456
179. Alkekengi	<i>Physalis Alkekengi.</i>	463
180. Tabacum	<i>Nicotiana Tabacum.</i>	464
181. Piper indicum	<i>Capficum annuum.</i>	475
182. Nux vomica	<i>Strychnos Nux vomica.</i>	477
183. Colubrinum lignum	— — <i>colubrina.</i>	485
184. Verbascum (Folia, Flores)	<i>Verbascum Thapsus.</i>	487
185. Verbascum (Radix)	— — <i>nigrum.</i>	489
186. Digitalis	<i>Digitalis purpurea.</i>	490
187. Sefamum	<i>Sesamum orientale.</i>	493

Nomen pharmaceuticum.   *Nomen systematicum.*

ORDO XIII. CAMPANACEAE.

188. Scammonium	<i>Conuoluulus Scammonia</i>	494
189. Ialappa	— — <i>Ialappa.</i>	502
190. Mechoacanna	— — <i>Mechoacan.</i>	507
191. Conuoluulus maior alb.	— — <i>sepium.</i>	510
192. Turpethum.	— — <i>Turpethum.</i>	510
193. Soldanella	— — <i>Soldanella.</i>	512
194. Dentaria	<i>Plumbago europaea.</i>	513
195. Lobelia	<i>Lobelia siphilitica.</i>	514
196. Viola. Violaria	<i>Viola odorata.</i>	517
197. Ipecacuanha	— <i>Ipecacuanha.</i>	521

ORDO XIV. CONTORTAE.

198. Vinca Peruinca	<i>Vinca minor.</i>	540
199. Profluuii cortex	<i>Nerium antidysenteri-</i> <i>cum.</i>	541
200. Hirundinaria	<i>Asclepias Vincetoxicum</i>	543
201. Cortex Peruuianus	<i>Cinchona officinalis.</i>	546

FINIS VOLVMINIS PRIMÆ

ERRATA.

Pag. 8. lin. 15. loco liquidum, leg. *liquidae*.

73. lin. 6. — Brabantici, — *Brabanticae*.

371. lin. penult. — rerum — *verum*.

UNIVERSITY

